

Machetă copertă: GH. MARINESCU

Redesenări copertă: GRIGORE GEORGESCU

**Planșele color: GRIGORE GEORGESCU
(1—20, 22, 23, 24, 30, 33)**

**VALERIA PAULIAN
(31, 32, 34—40)**

**VIOLETA SALCHER
(21 25—29)**

Indice: IOAN D. LECCA

Redactor: CĂLIN DIMITRIU

Tehnoredactor: GABRIELA ILIOPOLOS

DIMITRIE RADU

PĂSĂRILE
LUMII

EDITURA ALBATROS • BUCUREȘTI • 1977

Dintre toate vertebratele terestre, păsările constituie grupul cel mai bogat în specii, întrunind aproximativ 73% din totalul acestora. Apărute de mai multe sute de milioane de ani din strămoși reptilieni, ele au evoluat continuu, ocupînd întreaga suprafață a planetei, cu cele mai variate medii de viață, fapt care a dus la o mare diversificare a formelor lor de adaptare.

Această grandioasă realizare biologică a fost posibilă datorită a două caracteristici esențiale ale clasei respective și anume capacitatea zborului, care a dat posibilitate păsărilor de a se deplasa prin cele mai eficiente mijloace, indiferent de barierele naturale existente, și, în același timp, însușirea de a avea o temperatură corporală ridicată și constantă (homeotermia), datorită căreia păsările au fost capabile să ocupe pînă și ținuturile cu climatul cel mai aspru. Prin caracterele structurale și prin particularitățile lor biologice, păsările și-au format un comportament deosebit, specific clasei, ce se traduce adesea prin cele mai complicate obiceiuri, care se întîlnesc în întregul regn animal. Astfel, manifestările legate de actul perpetuării speciei, alegerea locurilor de împerechere (rotit, bătaie), dansurile nupțiale adesea de neînțeles pentru cel ce le observă, uneori de-a dreptul fantastice, construirea cuiburilor, de cele mai diverse mărimi și forme, care la unele specii ating realizări cu adevărat artistice, preocuparea clocitului, hrănirii, apărării și educării puilor etc., reprezintă o multitudine de comportamente tot atît de diverse, cît este și lumea celor peste 8 600 de specii de păsări existente pe Pămînt. Fiecare specie în parte și-a realizat în felul ei aceste însușiri structurale și comportamentale, în funcție de condițiile geografice, climatice, cît și de influența celorlalte viețuitoare între care trăiesc, factori față de care au trebuit să-și adapteze întregul mod de viață. De asemenea, caracteristica unor specii de a avea în decursul unui an două regiuni diferite de trai, una de reproducere și alta de iernare, adesea la depărtări de mii de km între ele, precum și capacitatea lor de a migra de la un loc la celălalt, oferă exemple pe cît de spectaculoase pe atît de intere-

sante despre modul în care lumea păsărilor, mai mult decât oricare grup de viețuitoare, și-a diversificat aptitudinile de a se adapta, de a găsi soluțiile cele mai originale supraviețuirii.

Volumul PĂSĂRILE LUMII se adresează cititorilor de cele mai diverse vârste și profesii, elevi de liceu, studenți, muzeografi, profesori, naturaliști, vânători, ornitologi amatori și profesioniști, păsărari și crescători de păsări de volieră, ocrotitori ai naturii în general și fiecărui om dornic de a cunoaște o lume atât de interesantă cum este aceea a păsărilor. Lucrarea caută tocmai de aceea să prezinte succint tipurile cele mai caracteristice de păsări sălbatice, ca aspect, adaptări și comportament, aparținând la toate ordinele și familiile existente pe glob, precizându-se pentru fiecare specie locul ei de răspândire pe suprafața Pământului, coloritul penajului și caracteristicile biologice esențiale, urmînd ca imaginea grafică să completeze partea descriptivă. Se tratează astfel un număr de 786 de specii, adică aproape 10% din totalul păsărilor existente în avifauna mondială. Pentru ca lucrarea să folosească și unei complete informări și cunoașteri asupra întregii avifaune existente în patria noastră, pentru care deocamdată nu există un ghid ilustrat, pe parcursul ei au fost tratate și cele 356 de specii existente permanent sau temporar în România (care însumează peste 4% din totalul păsărilor planetei), umplîndu-se în felul acesta o principală lacună din literatura ornitologică românească.

Menționăm că o lucrare care să trateze tipurile cele mai caracteristice din întreaga avifaună a Pământului, însoțită totodată de ilustrații, nu s-a editat pînă în prezent la noi. Volumul are scopul de a interesa pe cititor atît prin curiozitățile pe care le prezintă păsările ca adaptări și obiceiuri originale sau ca repartiție geografică, cît și prin ceea ce reprezintă acest grup dominant de viețuitoare terestre în păstrarea echilibrului biologic al planetei, care pe zi ce trece este tot mai mult afectat. În ceea ce privește țara noastră, cunoașterea speciilor de păsări, a răspîndirii lor și a timpului cît fiecare dintre ele se găsesc pe teritoriul românesc, va duce implicit și la estimarea rolului important pe care-l au în păstrarea echilibrului biologic în cadrul ecosistemelor naturale.

Clasificarea adoptată în lucrare a urmat în mare pe aceea din tratatele și determinatoarele recente privind tratarea păsărilor, autorul permițîndu-și a alege, pentru unele grupe naturale, una sau alta din clasificări. Ordinea tratării grupelor (ordinele) a început cu cele mai puțin evolute (Ratitele), pentru a termina cu cele mai avansate pe scara evoluției (Paseriformele). În tratarea Carenatelor s-a urmat ordinea clasică, însă cu unele mici modificări în scopul grupării ordinelor pe considerente ecologice, anume cu Falconi-

formele și Galiformele urmînd după ale aceloră legate de mediul acvatic, așa cum de fapt o mai folosesc și alți sistematicieni.

Pentru denumirile populare ale familiilor și speciilor străine, deci dinafara teritoriului țării noastre, s-a folosit o terminologie proprie, fie traducîndu-se din alte limbi, unde ele existau, fie prin găsirea unor termeni care să redea însușirile familiilor și ale speciilor tratate. În cazul terminologiei populare românești s-au păstrat uneori denumirile pe care autorul le-a considerat mai potrivite decît cele folosite de alți autori, după cum le-a găsit mai des întîlnite. Nu ne-am propus, ținînd seama de scopul și structura volumului, de a trata și subspeciile chiar existente la noi în țară, deoarece ar fi presupus o abatere de la planul general al lucrării, care are ca scop o prezentare cît mai succintă a acestei clase. Acolo unde două subspecii se înlocuiesc de la un anotimp la altul, sau în cazul descoperirii recente în România a unor noi subspecii, ele au fost doar menționate.

Prin diversitatea informațiilor puse la dispoziția cititorilor, lucrarea va facilita identificarea speciilor, mai ales a celor din țara noastră. La aceasta va contribui imaginea grafică, cu un colorit cît mai apropiat de cel natural.

Din cauza marelui număr de specii prezentate, s-a dat numai imaginea masculului, coloritul femelei — acolo unde acesta diferea — fiind descris în text. De asemenea, în redarea grafică, imaginile animaliere nu au fost prezentate la scara reală datorită marelui deosebiri de talie dintre speciile unei planșe, mărimea speciilor reieșind însă din text. La speciile la care femela este mai mare decît masculul, cifra mai mare reprezintă dimensiunea acesteia. Sperăm că după parcurgerea volumului, va crește totodată și interesul multora pentru lumea atît de bogată a înaripatelor.

AUTORUL

Pe scurt despre CLASA PĂSĂRI

După mamifere, păsările reprezintă grupul cel mai evoluat dintre vertebrate. Ca și mamiferele, ele provin dintr-o ramură reptiliană și păstrează unele caractere specifice acestora.

Asemenea mamiferelor, păsările sînt animale homeoterme. Pielea corpului lor este acoperită cu pene, iar membrele anterioare sînt transformate în aripi; cu excepția unor grupe ca manșoșii și struții și a cîtorva specii dintre carenate, toate sînt capabile de zbor.

Capul are în partea anterioară ciocul acoperit de un înveliș cornos (ramfoteca), în care se deschid de regulă narinele. Păsările fosile aveau dinți fixați pe maxilare; cele actuale sînt lipsite de dinți.

Datorită dezvoltării ochilor, orbitele sînt foarte voluminoase. Din cauza transformării membrilor anterioare în aripi, ciocul a înlocuit în bună parte funcția „mîinii“, capul a căpătat o foarte mare mobilitate, iar gîtul s-a alungit.

Ca o consecință a adaptării la zbor, membrele anterioare s-au modificat mult, unele oase carpiene și metacarpiene reducîndu-se la număr sau sîndîndu-se. Degetele s-au redus și ele ca număr și mărime, în afara celui de-al doilea care s-a alungit foarte mult, pentru realizarea unei aripi cît mai adecvate îndeplinirii funcției zborului. În același scop, scheletul s-a dezvoltat mult, iar articulațiile s-au sudat în bună parte.

Oasele bazinului au suferit o mare alungire fuzionînd cu regiunea corespunzătoare a coloanei vertebrale, pentru a realiza rigiditatea necesară atît funcției zborului, cît și a poziției bipede caracteristică păsărilor.

Picioarele sînt acoperite de niște formațiuni cornoase sub formă de solzi, uneori învelite cu pene, și sînt adaptate la mers, alergat, sărit, cățărat, înot, scurmat, mersul pe frunzele plutitoare, imobilizat prada etc.

Sistemul respirator este adaptat specificului de viață a păsărilor, plămîinii fiind astfel în strînsă legătură cu sacii arieni, adică acele prelungiri ale bronhiilor, de formă membranoasă, care pătrund printre diferitele organe

interne sau chiar pînă în interiorul oaselor goale ale scheletului. Acești saci au o importanță deosebită în efectuarea mecanică a schimbului de gaze, care se face sincronizat cu mișcările aripilor. Aerul inspirat cedează o parte din oxigen plămînilor, apoi trece în sacii aerieni; la expirație mai oxigenează încă o dată plămîinii înainte de a fi evacuat. Este vorba de respirația dublă specifică păsărilor.

Rolul sacilor aerieni este multiplu. Datorită lor, puii sînt capabili să facă mișcările necesare perforării oului și să eclozeze; tot ei micșorează greutatea specifică a corpului, permițînd un zbor mai ușor sau plutirea păsărilor pe apă; totodată împiedică supraîncălzirea mușchilor în timpul zborului, amortizează șocul contactului corpului cu apa la speciile care plonjează etc. Sistemul circulator este mai perfecționat decît la clasele inferioare. Inima este relativ mare și puternică, formată din patru cavități, fiind așezată în centrul cutiei toracice, ca adaptare pentru menținerea unui echilibru cît mai perfect în timpul zborului. Circulația sîngelui este dublă și completă, adică sîngele trece de două ori prin inimă pentru a se răspîndi în tot corpul, iar în vederea unei cît mai optime utilizări a oxigenului, sîngele venos este complet separat de cel arterial.

Metabolismul la păsări este în general foarte ridicat, schimbul energetic făcîndu-se cu o mare intensitate. Datorită acestui fapt temperatura corpului este mult mai ridicată în comparație cu aceea a mamiferelor, fiind în medie de 42°C, dar poate ajunge la unele specii pînă la 45°C.

Vezica urinară lipsește, urina fiind semisolidă și eliminîndu-se odată cu produsele fecale.

Aparatul digestiv se caracterizează printr-o accentuată dezvoltare a pipotei, care îndeplinește rolul de fărîmițare a hranei, maxilarele neavînd funcție de masticatie. Intestinul gros este sensibil redus.

Ovarul și oviductul drept sînt reduse, ca adaptare pentru depunerea ouălor mari, fiind funcționale numai cele din partea stîngă a corpului. Ambele testicule sînt funcționale.

Înmulțirea se face prin ouă, din care — după o perioadă de incubație — ies puii; aceștia pot părăsi cuibul deîndată ce au ieșit din ou și s-au uscat (la speciile nidifuge) sau rămîn în cuib pînă la completa dezvoltare, cînd sînt în stare și să zboare (la speciile nidicole).

Cu excepția megapodidelor, un grup de păsări primitive din Australia, și a unor păsări parazite, toate păsările își clocesc singure ouăle.

Modul specific de viață al păsărilor a dus la dezvoltarea organelor de văz și de auz, care au atins o deosebită perfecțiune. Organul mirosului la marea majoritate a păsărilor este mai slab, fiind mai puțin util acestora.

Tegumentul este în general lipsit de glande. Există doar două glande, numite uropigiene, așezate în regiunea coccigiană, prezente la aproape toate păsările, avînd un rol important (funcțional) în secreția unei substanțe grase necesare impermeabilizării penajului.

Bogăția centrilor de asociație ai emisferelor cerebrale mari, cît și dimensiunile la care a ajuns creierul mic, ca organ care răspunde de mișcările complicate efectuate în timpul zborului, indică de asemenea gradul de dezvoltare al clasei păsărilor.

Adaptarea de a migra, facultate reprezentată în cel mai înalt grad la păsări, și realizarea posibilității aeriene de navigație, a dus la crearea unei multitudini de însușiri noi, pe care știința încă nu a reușit să le descifreze în întregime.

Viața psihică la păsări este evoluată, manifestîndu-se între altele prin jocurile nupțiale originale, prin cîntec și comportări caracteristice, de regulă variate și complicate. Nevoia multor specii de a-și delimita și păzi o anumită suprafață de teren pentru instalarea cuibului și creșterea puilor, a dus la elaborarea unui simț teritorial specific, care pe lîngă comportamente adecvate, a dezvoltat și alte însușiri, anume de semnalizare optică și acustică. Penajul, în general viu colorat, mai ales al masculilor, și glasul ce poate ajunge la trilurile cele mai melodioase, specifice tot acestui sex, sînt în cel mai mare grad consecința acestei însușiri teritoriale.

Grija pentru perpetuarea speciei se manifestă prin însușiri diferite privind construcția cuiburilor, clocirea ouălor, hrănirea puilor, ocrotirea și educarea lor, lucru aproape necunoscut grupelor inferioare de vertebrate.

Deși din punct de vedere anatomic păsările prezintă o organizare omogenă specifică, obiceiurile și adaptările lor sînt foarte diferite, adecvate celor mai variate medii pe care le-au cucerit, pe întreaga suprafață a globului.

CUM RECUNOAȘTEM O PASĂRE?

Deoarece ne-am propus ca prezentul volum să poată fi folosit și ca ghid de recunoaștere a păsărilor, în special a celor care se întîlnesc în România, este necesară o cît de sumară descriere a lor. Pentru înțelegerea caracteristicilor menționate la fiecare specie, vom căuta să prezentăm elementele care ne vor ajuta să le identificăm.

Prezentarea topografică a păsărilor (fig. 1). Capul are forme și mărimi variabile în comparație cu corpul. La partea lui anterioară se află ciocul, alcătuit din cele două mandibule, superioară (1) și inferioară (2). De la baza ciocului, pe partea superioară a capului, urmează fruntea (3), creștetul (4)

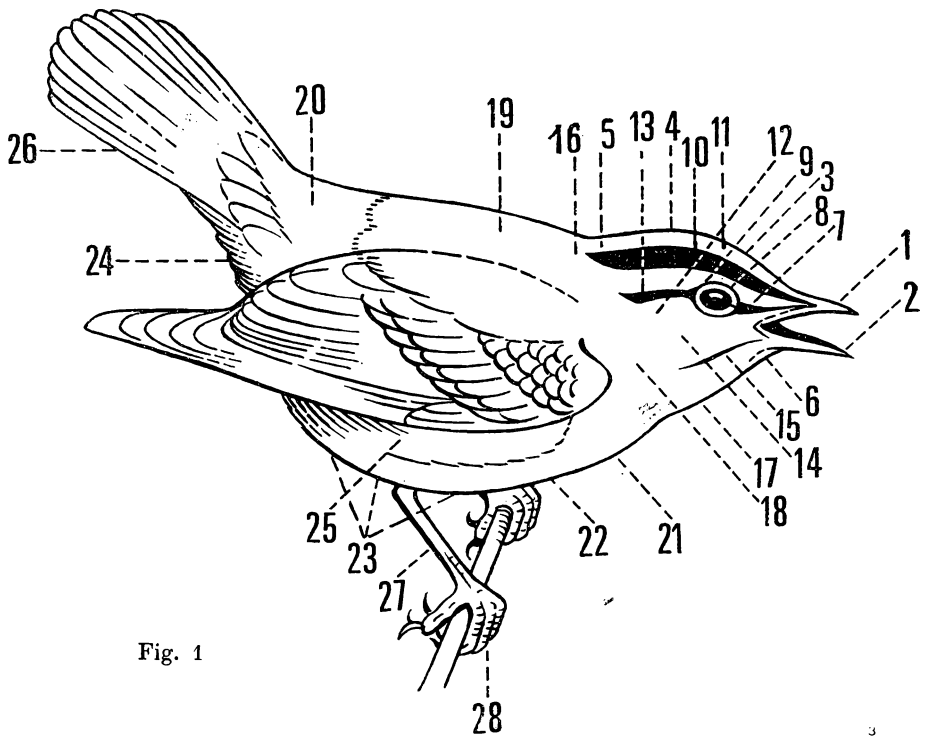

Fig. 1

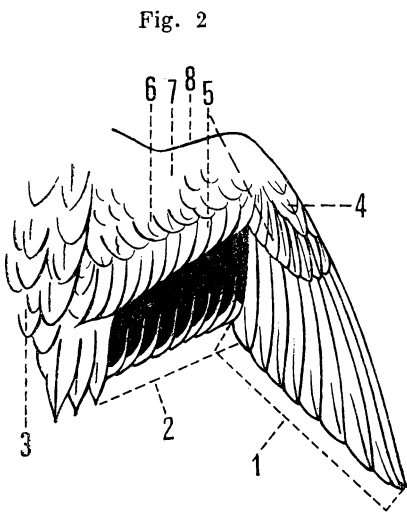

Fig. 2

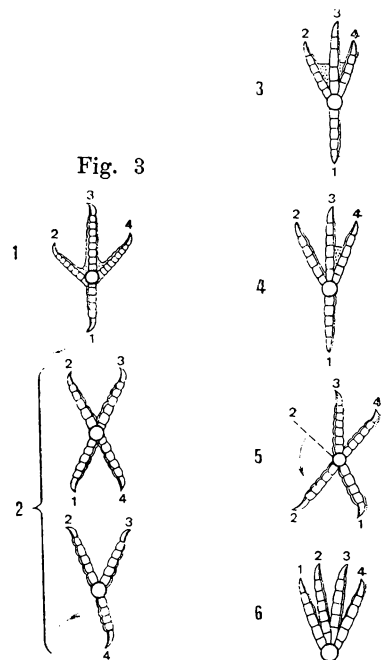

Fig. 3

și ceafa (5). Sub mandibula inferioară urmează bărbia (6). Pe părțile laterale, capul prezintă mai multe regiuni. Porțiunea dintre baza ciocului și pînă la ochi se numește lorum (7). În jurul ochilor se află cercurile orbitale (8), deasupra lor niște dungi deschise și închise la culoare, anume sprinceană (9), banda capului (10) și dunga creștetului (11), iar îndărătul lor regiunea auriculară (12). Peste ochi trece adesea o dungă neagră — bandă oculară (13). Sub ochi se află obrajii (14). Între obraji, pe de o parte, bărbie și gît, pe de altă parte, se află „mustața“ (15).

Capul este legat de trunchi prin gît, care la rîndul său este format din gîtul superior (16), pe partea dorsală sub regiunea cefei, și gîtul inferior (17), pe partea ventrală, sub bărbie. Pe o parte și alta a gîtului sînt laturile gîtului (18).

Trunchiul păsărilor se compune din următoarele porțiuni: pe partea dorsală, în continuarea gîtului, se află spatele (19), care se sfîrșește cu crupiomul sau regiunea tîrțiței (20). Ventral, pornind de la gîtul inferior, este pieptul anterior (21), apoi pieptul posterior (22), care se continuă cu abdomenul sau pîntecele (23) și se termină cu regiunea anală (24).

Sub aripi, pe o parte și alta a trunchiului, se găsesc flancurile corpului (25). În partea posterioară a corpului se află coada (26).

Membrele anterioare, sau aripile, sînt de o parte și de alta a corpului, inserate la partea anterioară a trunchiului, prin centurile scapulare.

Membrele posterioare, sau picioarele, sînt orientate spre partea posterioară a trunchiului, la care se inseră prin centurile pelviene. Partea de obicei vizibilă a piciorului este tarso-metatarsul (27) și degetele cu unghiile (28). Unele specii, în special dintre limicole, au și porțiunea inferioară a tibio-tarsului dezgolită.

Repartiția penelor pe corp. Pana este formată dintr-o substanță proteică mineralizată și din elemente calcaroase. După creșterea sa totală, ea nu mai conține nici o celulă vie, fiind complet keratinizată. Pana se compune din calamus, rahis, barbe și barbule. Calamusul îl formează porțiunea transparentă, dezgolită a penei, care se fixează în piele. Rahisul cuprinde steagurile penei. Steagul este alcătuit din niște lame subțiri (barbe) ce se întind de o parte și alta a rahisului, de la axul lor pornind alte lame, mai mici, numite barbule. Acestea se fixează între ele cu niște croșete ce formează o rețea deasă, alcătuint suprafața propriu-zisă a steagului.

Numărul penelor care acoperă corpul păsărilor variază cu specia. Ciocănitorele, caprimulgi au între 2 000—2 500 de pene; păsările mici — între 1 100—2 800; păsările colibri — aproape 1 000; pescărușul de ghețuri — cca 6 500; rața mare — cca 12 000; lebăda cîntătoare — peste 25 000.

S-a constatat că păsările sedentare au iarna un penaj mult mai des decît vara. Astfel, un exemplar de pițigoi (*Parus caerulescens*) are iarna 1 700 pene, pe cînd vara numai 1 140.

Deși penele acoperă uniform corpul păsărilor, ele nu cresc decît pe anumite porțiuni ale suprafeței pielii acestora. Cu cît pasărea este o mai bună zburătoare, cu atît porțiunile pielii pe care cresc penele sînt mai mici.

Rolul penelor este de a menține corpului o temperatură ridicată și constantă, protejîndu-l de intemperii.

În afara zonelor descrise la partea topografică a păsării, la care corespund penele mărunte de contur, vom mai descrie penele aripilor și ale cozii, deosebit de importante în recunoașterea speciilor.

Remigele sînt penele mari ale aripilor, care servesc pentru zbor și care se fixează în lungul oaselor antebrațului și ale acelor corespunzătoare mîinii. Ele prezintă forme diferite după tipul de zburătoare din care fac parte păsările respective (fig. 2).

Remigele primare sînt cele mai lungi (1), fiind și cele mai importante pentru îndeplinirea funcției de zbor a păsării. Ele se inseră numai în dreptul oaselor corespunzătoare mîinii și sînt în număr de 8—9—10—12. La unele specii de păsări, prima remige primară este mai mică sau uneori mult redusă, adesea pîrînd un rudiment de pană. La alte specii, ea lipsește complet. Cînd este prezentă, constituie un criteriu foarte important pentru recunoașterea anumitor specii de păsări.

Remigele secundare (2) continuă remigele primare spre baza aripii și ele se inserează la antebraț, anume la partea externă a osului cubitus. Numărul acestor remige variază mult, de la 5 la 40, în funcție de modalitatea zborului diferitelor grupe de păsări. Ele sînt mult mai scurte și mai puțin rigide decît remigele primare. Unele specii, ca de exemplu alaudidele (ciocîrliile), au remigele secundare cele mai posterioare (de lîngă corp) foarte lungi. Remigele terțiare (3), sau scapulare, cresc în regiunea osului humerus, acoperind umărul și partea superioară a spatelui.

Remigele policarului (4) sînt niște pene mărunte, tari, care se inserează la oasele corespunzătoare primului deget al aripii, de regulă în număr de 3—4, excepțional 6. Ele poartă numele de alula sau spuria și servesc pentru a da penelor aripilor o rigiditate cît mai mare în timpul zborului, apăsîndu-le la bază, dar și pentru ușurarea unor manevre în mișcarea aeriană.

Tectricele sînt penele care învelesc aripa deasupra și dedesubtul ei, fiind bine „lipite“ unele de altele. În acest fel dau aripii eficacitatea cea mai mare în zbor. Supraalarele mari (5) se află imediat deasupra remigelor primare și secundare, acoperind baza acestora, ele fiind în același număr ca și remigele.

Supraalarele mijlocii (6) se află deasupra supraalarelor mari și ele pot fi mai reduse ca număr în regiunea marilor supraalare mari primare.

Supraalarele mici (7) se află deasupra supraalarelor mijlocii, fiind de regulă dispuse în trei șiruri.

Supraalarele marginale (8) continuă spre bordul aripii supraalare mici și ele ocupă pliul aripii.

Pe fața inferioară, aripa prezintă subalarele mari, mijlocii și mici, precum și tectricele marginale subalare. Marile și mijlociile subalare sînt de formă concavă, pentru a adera cît mai bine pe suprafața ventrală a remigelor, dînd aripii o formă aerodinamică.

Regiunea humerală este acoperită deasupra de tectricele humerale superioare, iar dedesubt de axilare sau tectricele humerale inferioare.

Rectricele sînt penele mari ale cozii, avînd și ele un număr variabil, în funcție de specie sau grup. Ele servesc drept cîrmă, fiind numite și pene de cîrmă. La partea lor superioară, baza rectricelor este acoperită de penele supracodale, iar la partea inferioară de penele subcodale.

În afara acestor pene obișnuite, unele păsări mai pot avea niște pene de forma unor peri rigizi, numite vibrise, dispuse la baza ciocului, care le ajută la detectarea și capturarea insectelor din zbor. Altele au niște pene asemănătoare îndeosebi la rădăcina mandibulei superioare care acoperă nările. În epoca împerecherii, multe păsări prezintă pene modificate, în special în regiunea spatelui, de lungimi, forme, structuri și culori diferite; sînt așa-numitele pene ornamentale.

ELEMENTE AJUTĂTOARE PENTRU IDENTIFICAREA PĂSĂRILOR.

Văzînd o pasăre și observîndu-i cu atenție unele detalii ale corpului în ceea ce privește coloritul, la care se vor mai adăuga și alte elemente ajutătoare, vom putea să ne dăm seama, mai întîi cu aproximație, ce specie de pasăre este, iar după mai multe exerciții chiar să o identificăm cu precizie.

Printre elementele ajutătoare în identificarea unei păsări menționăm mărimea corpului, care reiese la fiecare specie citată în volum din cifra în paranteză ce urmează după numele popular și științific, unde sînt notate două cifre; este vorba de diferențele de talie între cele două sexe, ale masculilor fiind de regulă mai mari. Pentru orientarea pe teren în ceea ce privește mărimea unei păsări, este recomandabil să comparăm speciile noi cu cele cunoscute ca vrabia, mierla, turturica, porumbelul, rața, gîsca etc. De multe ori observatorul este tentat să atribuie o talie mai mare unei păsări cu picioare mai lungi față de mărimea ei reală.

Forma corpului, un alt element ajutător, poate fi rotundă, ovală, alungită. Aripile au și ele forme rotunjite, late, înguste, ascuțite etc. Cozile pot fi diferite, adică drepte la capăt, scobite, rotunde, ascuțite etc. Ciocurile prezintă game variate: mici și subțiri, conice, lungi și ascuțite, scurte și încovoiate, drepte și curbate numai la capăt, lungi și curbate în jos sau în sus, lungi și lățite la capăt, cu mandibulele încrucișate la vîrf etc., indicînd felul de hrană al diferitelor specii. Mărimea și forma picioarelor sînt de asemenea variate, trădînd modul de viață al păsărilor. Unele le au scurte, servindu-le la cățărutul pe trunchiuri, altele mai lungi și subțiri, pentru a se deplasa printre ramuri; pot fi și scurte, dar puternice, cu membrană interdigitală, adaptate la înot, sau mai lungi și subțiri pentru a le folosi la mers și alergat, ori foarte lungi, mult dezgolite în regiunea tibio-tarsului, pentru deplasarea prin apă adîncă în căutarea hranei etc. O specializare deosebită o au mai ales degetele permițînd cele mai variate tipuri de deplasări (fig. 3). Ele pot fi: anisodactile (fig. 3,1) (cînd primul deget este îndreptat posterior, iar celelalte trei înainte), acesta este cazul cel mai frecvent întîlnit; zigodactile (fig. 3,2) (cînd degetele 2 și 3 sînt îndreptate înainte, iar 1 și 4 posterior); sindactile (fig. 3,3) (cînd cele trei degete anterioare sînt mai mult sau mai puțin sudate pe o anumită porțiune); cenodactile (fig. 3,4) (cînd numai degetele anterioare 3 și 4 sînt parțial sudate); heterodactile (fig. 3,5) (cînd pasărea pe lîngă degetul 1 îndreptat permanent înapoi, poate să-l îndrepte și pe al 2-lea); (fig. 3,6) pamprodactile (cînd toate patru degete sînt îndreptate înainte).

Atitudinile în care se întîlnesc păsările pot contribui în bună măsură la identificarea lor. Sînt specii care se cațără drept sau în spirală pe scoarța trunchiului arborilor, altele merg pe trunchi atît în sus cît și în jos; unele stau pe crengi strecurîndu-se în lungul lor ori se pot roti în jurul ramurilor. Unele păsări pot fi întîlnite pe sol, mergînd în salturi sau pășind, ori fugind repede și oprindu-se brusc. Altele pot fi văzute pe suprafața apei cu corpul mai puțin cufundat în apă, sau afundîndu-și numai partea dinainte, iar o altă categorie stînd aproape cu tot corpul cufundat și numai cu gîtul și capul afară. Unele păsări se scufundă total sub apă, altele numai cu jumătatea dinainte a corpului. Sînt specii care plonjează în apă de la o oarecare înălțime, în timp ce altele vin numai pînă la oglinda apei pentru a prinde hrana.

*

Sperăm că prezentarea acestor date sumare despre clasa păsărilor va ușura nu numai înțelegerea textului ce urmează, dar îi va ajuta pe cititori și la recunoașterea caracteristicilor ce stau la baza determinării speciilor de păsări.

Subclasa RATITES

- Ratitele — struțul, nandu, casuarul, emu, kivi — sînt cele mai mari păsări actuale de pe Pămînt. Se caracterizează prin lipsa posibilității de zbor, aripile lor fiind nefuncționale, mult reduse sau chiar simple rudimente. Tot datorită pierderii funcției zborului, sternul este mult redus, iar carena, osul principal al inserției mușchilor membrilor anterioare, lipsește. Cutia craniană este foarte redusă. Deși pe scara lor filogenetică, la început, aceste păsări ar fi avut capacitatea de a zbura, ele s-au adaptat în decursul timpului exclusiv la viața terestră, cîștigînd tot mai mult în ceea ce privește mărimea taliei. Puii au dezvoltare nidifugă.

Penele acoperă aproape toată suprafața pielii, neexistînd acele zone lipsite de penaj (apteriile) specifice păsărilor bune zburătoare.

Locomoția se face prin fugă, aceste păsări fiind alergătoare excelente, cu excepția păsării kivi din Noua Zeelandă.

STRUȚII AFRICANI (Struthioniformes)

Cuprind o singură familie (**Struthionidae**), cu o singură specie, alcătuită din mai multe rase, care se deosebesc între ele prin coloritul gîtului și al picioarelor, mărimea porțiunii cu pene pufoase de pe cap și de pe gît etc. Sînt răspîndiți în Africa și Asia de sud-vest.

STRUȚUL AFRICAN (Struthio camelus) (275 cm) este pasărea cea mai mare din lume, atîngînd greutatea de 150 kg. După cum o arată și numele, trăiește în ținuturile africane de stepă și semideșert, dar ajunge și în peninsula Arabia.

Corpul este robust, iar aripile — deși aparent dezvoltate — sînt lipsite de putere. Penele aripilor, ca și ale cozii, nu au duritate. Picioarele sînt foarte puternice, cu coapsele aproape golașe, iar numărul degetelor reduse doar la două, caz unic la păsări, de fapt o excelentă adaptare la fugă, în special pe solul nisipos. Într-adevăr, pasărea poate alerga cu o viteză de peste 70 km pe oră, rivalizînd cu viteza cailor de curse. Pasul unei păsări în plină fugă atinge 5 m. Tot picioarele sînt și o puternică armă de apărare sau de atac. O lovitură dată cu unul dintre ele, prin aruncarea lui înainte, poate doborî un animal destul de puternic, care ar încerca să se apropie de cuib sau de puilul păsării.

Capul struțului este disproporționat de mic față de corp. Are însă ochii foarte dezvoltați, iar gîtul lung și subțire îi servește ca un adevărat periscop, pentru a-i permite să scruteze zarea la distanțe apreciabile.

Coloritul penajului masculului este negru, în afară de penele aripilor și ale cozii, care sînt de un alb imaculat și folosite — renumitele pene de struț — foarte mult ca podoabă. Femela are un colorit al penelor cafeniu-deschis, uniform, de culoarea nisipului.

Struții trăiesc de obicei în cîrduri, însă în epoca reproducerii se despart în perechi. Într-o adîncitură, pe care o face în sol, femela depune 15—20 de ouă de culoarea fildeşului, cu coaja foarte groasă, ce pot ajunge chiar la 2 kg greutate. Apoi ambii soți le clocesc alternativ: femela ziua, masculul noaptea. Puii ies din ou după o perioadă de incubație de cca 42 de zile. Puii la început, în „peregrinările“ lor, vor fi însoțiți de ambii părinți. Pînă ce ajung maturi, adică la 3—4 ani, coloritul puilor se aseamănă cu al femelei, după care masculii capătă penaj negru. La adulți, în funcție de zonele geografice, diferă și unele caracteristici ale penajului lor.

Hrana este în general de origine vegetală, dar ei consumă și numeroase insecte sau vertebrate mici, mai ales cînd sînt pui.

Struțul african este crescut și în stare semidomestică, fiind o pasăre socială și ușor de dresat. Populațiile băștinașe îi folosesc asemeni cîinilor de pază, pentru turmele lor de vite.

Deși pe seama struțului circulă multe legende, cel mai mult s-a încetățenit aceea după care, în caz de primejdie, acesta și-ar ascunde capul în nisip. Relatarea este naivă și inexactă, deoarece dacă într-adevăr struțul ar fi avut acest obicei, prin selecție naturală el ar fi fost de mult timp dispărut. Ca pasăre de teren deschis, struțul se odihnește stînd culcat pe pămînt, cu gîtul întins, lipit de sol, însă este continuu atent la tot ce se petrece în jur. Dacă un presupus dușman se apropie, el nu se ridică imediat, ci îl urmărește din această poziție. Cînd dușmanul se apropie prea mult, se ridică și fuge cu cea mai mare iuțeală.

NANDUII (Rheiformes)

Alcătuiesc o singură familie (**Rheidae**) cu numai 2 specii, una răspîndită în pampasul sud-american, cealaltă în ținuturile Patagoniei și stepele înalte ale Anzilor.

NANDU sau **STRUȚUL SUD-AMERICAN** (*Rhea americana*) (170 cm) este o rudă

PL. 1/2

mai apropiată a struțului african, cu talia însă mai mică decît a acestuia. Greutatea masculului ajunge la 35 kg, iar a femelei la 28 kg. Coloritul — cenușiu uniform — este asemănător la ambele sexe, masculul avînd gîtul și partea anterioară a pieptului negricioase.

Picioarele au coapsele acoperite de pene și sînt terminate prin trei degete.

Fuga îi este aproape singura armă de apărare și se caracterizează prin niște zigzaguri rapide, însoțite de mișcări de derutare executate cu ajutorul aripilor, care sînt lăsate să atîrne cînd într-o parte, cînd în cealaltă a corpului. Nandu poate să traverseze rîurile înot, ținînd corpul aproape total cufundat în apă.

Pasărea este poligamă. Un mascul, în epoca împerecherii, își formează un cîrd de cîteva femele în fața cărora rotește cu aripile larg desfăcute. Împerecherea are loc noaptea. Masculul este acela care își va săpa un fel de cuib în sol în mijlocul ierburilor; aici femelele depun mai multe ouă; adesea el adună și ouăle pe care femelele le depun prin apropierea cuibului.

Ca un caz aproape unic la păsările poligame, masculul de struț nandu preia și rolul clocitului și al creșterii puilor, femelele neparticipînd cu nimic la aceste griji.

Ouăle ajung la cca 700 g greutate unul și au o culoare galbenă ca lămîia. După un timp de clocire, ele se spălăcesc devenind crem palid. Incubația celor 12—18 ouă durează cca 35 de zile. Puii cresc repede, iar maturitatea sexuală este atinsă la doi ani.

Hrana este predominant vegetală, dar puii, în special, consumă și multe insecte și mici vertebrate.

Tineretul și păsările adulte se adună în cîrduri colindînd pampasul.

Carnea struților nandu era mult apreciată de băștinași, din care cauză, în trecut, aceste păsări erau vîinate fie cu arcurile, fie cu bolasurile, ce constau în două bile legate între ele cu o sfoară și care aruncate cu dibăcie se înfășurau în jurul picioarelor animalului în fugă, doborîndu-l la pămînt.

În afară de nandu propriu-zis (*Rhea americana*), ce populează pampasurile din Argentina, Brazilia, altă pasăre ceva mai mică, mult mai rară, descoperită de însuși Darwin, cantonată pe platourile înalte din Anzi și Patagonia, este struțul lui Darwin (*Rhea darwini*).

CASUARI ȘI EMU (Casuariformes)

Reprezintă 2 familii răspândite în Australia și insula Noua Guinee. Aripile casuariformelor marchează un accentuat regres, prezentându-se doar ca niște scurte cioturi. Se aseamănă, în general, cu struții africani și sud-americieni, de care se deosebesc mai ales prin aripile reduse doar la simple rudimente și prin aspectul păros al penajului.

1. CASUARI (Casuariidae)

Sînt păsări de desișuri, răspândite în nordul Australiei și al insulei Noii Guinee. Au capul acoperit cu un puternic coif cornos, iar corpul este puternic și îndesat.

Gîtul este golaș în partea superioară, dar acoperit cu niște ciucuri cărnoși.

CASUARUL AUSTRALIAN (Casuarius casuarius) (160 cm) face parte din cele șase specii de casuari cunoscute și care se deosebesc între ele, în general, prin mărimea taliei și coloritul regiunii golașe a gîtului. Ca și celelalte specii, este o pasăre de pădure. Ambele sexe au penajul negru ca tăciunele. Corpul este turtit lateral, adaptare ce-l ajută să se strecoare ușor prin desișuri. Picioarele sînt scurte și foarte puternice, terminate prin trei degete, din care cele interne au niște unghii foarte lungi și tăioase, ca niște pumnale, arme redutabile cu care masculii își pot spinteca ușor adversarul în luptă. Ca și struțul african, lovește dușmanul aruncînd puternic piciorul înainte. În luptă se ajută și de niște spini cornoși ascuțiți, de forma unor andrele, aflate la rudimentele aripilor. Tot ca o consecință a adaptării la viața de pădure, capul îi este acoperit cu o puternică cască cornoasă ferindu-l de crengile groase ale arborilor pe sub care își duce viața. La gît, asemeni curcanului, prezintă niște formații cărnoase de culoare violetă și roșie, prin care masculii își avertizează rivalii și își atrag femelele în epoca împerecherii. Ca și ceilalți casuari este o pasăre foarte solitară. Trăiește tot timpul izolat și numai în epoca reproducerei poate fi văzut în grupuri.

După împerechere, femela depune 3—6 ouă colorate într-un verde marmorat deschis, cu șanțulețe sinuoase în coajă. Ouăle au o greutate de cca 600 g. Clocitul lor, care durează 48—54 de zile, precum și creșterea puilor revin tot în sarcina masculului.

Deși nu atinge înălțimea struților nandu, din cauza picioarelor scurte, unele specii de casuari îi depășesc totuși în greutate. Femelele sînt ceva mai mari decît masculii.

Hrana constă îndeosebi din fructe, pe care le iau de pe sol sau le rup de pe crengi. Pentru aceasta, uneori sar după ele ca să le ajungă.

Păsărea, în fuga ei, poate atinge pînă la 50 km pe oră și, în același timp, se poate apleca brusc pe sub obstacole foarte joase. De asemenea este o bună înotătoare.

Aria de răspîndire a acestei specii este Australia de nord.

2. PĂSĂRILE EMU (*Dromiceidae*)

Sînt păsări de stepă și semideșert, fapt ce a determinat lipsa căștii cornoase de pe cap, specifică casuarilor. Gitul le este acoperit cu pene, neavînd porțiunile golașe ale casuaridelor. Trăiesc încă în Australia fiind mult vîinate de om ori prada animalelor pe care acesta le-a introdus. O specie care viețuia în insula Cangurilor din sudul Australiei s-a stins recent.

EMU (*Dromiceus novaehollandiae*) (200 cm). Este o pasăre mai mare decît casuarii. Penajul este cafeniu uniform, asemănător la cele două sexe.

PL. 1/4

- Picioarele au tot trei degete, însă ghearele sînt egale ca mărime. Poate alerga foarte repede, atingînd 70 km pe oră; de asemenea poate înota cu ușurință. Cînd se apără, lovește cu piciorul înainte sau lateral.

Ouăle au un colorit verde închis și o greutate de cca 700 g.

Și la emu grija clocitului revine tot masculului, femela participînd numai la începutul incubației și doar noaptea. După o perioadă de 56 de zile ies puii, care au un colorit vîrgat. În căutarea hranei, ei sînt conduși la început și de femelă, apoi numai de mascul.

Hrana este în majoritate de natură vegetală, dar puii, în special, consumă și vertebrate mărunte ca reptile și rozătoare.

Emu trăiește în cîrduri mai mici sau mai mari, fiind o pasăre sociabilă. Datorită modificării mediului său de viață aduse de om prin schimbarea habitatelor naturale ale speciei, cît și a introducerii diferitelor animale noi pe continentul australian, numărul său este în continuă scădere. Azi se mai cunosc două specii care mai trăiesc în zonele aride din estul și sud-estul Australiei.

PĂSĂRILE KIVI (*Apterygiformes*)

Cuprind un ordin mai diferit față de ceilalți reprezentanți ai subclasei Ratitelor, deși cu evidente caractere de înrudire cu aceștia. Au o singură familie (*Apterygidae*) cu 3 specii.

KIVI (*Apteryx australis*) (70 cm). Deși mult mai mic decât ceilalți struți, kivi face parte din același grup cu aceștia.

PL. 1/5

Este o pasăre răspândită numai în Noua Zeelandă și insula Stewart. Are un penaj cafeniu uniform, cu aspect păros. Talia este abia cît a unei găini. Picioarele sînt puternice, prevăzute cu patru degete, primul mult mai scurt față de celelalte. Aripile sînt reduse doar la două rudimente ca niște cioturi, ce abia se zăresc de sub penaj. Pasărea prezintă un puternic dimorfism sexual de talie, greutatea femelei fiind cam de 2,5 kg, în timp ce a masculului doar de 1,5 kg. Interesant la această specie este și mărimea oului, care atinge o greutate de 450 g, adică aproape 1/5 din greutatea femelei. El este aproape de mărimea aceuia de casuar, deși talia femelei kivi este de peste zece ori mai mică decât a celei de casuar. Aceasta este probabil specia la care oul este cel mai mare în comparație cu mărimea păsării.

O altă curiozitate o constituie poziția nărilor, care sînt așezate la virful ciocului — caz unic la păsări — ca urmare a adaptării la viața nocturnă. Simțul mirosului — caz la fel de singular în lumea păsărilor —, este folosit deci pentru detectarea hranei pe sol.

Hrana constă în viermi, larve și alte nevertebrate mărunte ce trăiesc sub frunze ori pe solul moale.

Datorită felului original de detectare a hranei, cît și a traiului nocturn, în care ochii nu sînt folosiți, aceștia sînt foarte reduși. Ziua, pasărea stă ascunsă pe sub rădăcinile arborilor ori în diferite gropi ale solului.

Kivi este o pasăre poliandă, adică o femelă se împerechează cu mai mulți masculi. Și la această specie sarcina clocitului și a creșterii puilor revine masculului, care clocește singur cele 3—4 ouă, depuse la intervale de timp mari.

Mai accentuat decât la casuariforme, numărul păsărilor kivi s-a împuținat îngrijorător de mult, atît datorită acțiunii directe a omului, cît mai ales prin introducerea unor animale în Noua Zeelandă în fața cărora aceste păsări nu sînt capabile să se apere.

Subclasa IMPENNES

Cuprinde palmipede marine — manșoții — foarte diferențiate, cu un stern dezvoltat, cu aripi puternice, dar incapabile de zbor, datorită transformării membrilor anterioare în înotătoare. Penajul este foarte des și dur, asemenea unor solzi.

MANȘOȚII (Sphenisciformes)

Alcătuiesc o singură familie (*Spheniscidae*), cunoscută mai ales sub numele impropriu de pinguini. Sînt păsări mari, greoaie, cu o ținută verticală. Sînt total incapabili de zbor. Ca arie de răspîndire pot fi întilniți numai în emisfera sudică, în special pe coastele Antarcticii și insulele învecinate. Deși pare curios, una din aceste specii polare ajunge pînă-n insulele Galapagos, deci în zona ecuatorială, dar aceasta se explică prin influența curențului oceanic rece Humboldt, care circulă paralel cu țărmul pacific sud-american dinspre Antarctica spre zonele nordice. De asemenea unele specii populează coastele sudice ale Africii ori cele ale Australiei.

Dimensiunea corpului variază de la aceea a unei rațe pînă la înălțimea de 1,40 m.

Penele manșoților au o răspîndire uniformă pe suprafața pielii corpului, fiind asemănătoare, de forma unor solzi mici și tari, strîns lipite între ele. Aripile sînt transformate în lopeți, ele servind păsărilor la înot, iar picioarele drept cîrmă. Unele specii ating înotînd o viteză de 36 km pe oră. Deplasarea pe uscat se face mergînd în poziție verticală, dar de multe ori se tirăsc pe zăpadă, ajutîndu-se de membre ca să alunece către apă.

Sternul are o carenă dezvoltată: pe ea se inseră mușchii puternici ai pieptului, care acționează la vislitul aripilor, în timpul înotului. Picioarele sînt scurte, cu tarsul lățit și se termină cu degete unite între ele printr-o pieleță înotătoare.

Speciile mari depun doar un singur ou, pe care-l clocesc într-un pliu de piele al abdomenului, între picioarele păsării. Speciile mai mici depun 2—3 ouă. În timpul clocitului, păsările stau în poziție verticală. Tot atunci unii manșoți „postesc“ peste două luni. Dezvoltarea puilor este de tip nidifug. Năpîrlitul se face prin pierderea tuturor penelor deodată, pasărea stînd nemișcată, între penele căzute, cca 2 săptămîni. După ce noul penaj s-a dezvoltat suficient, ei pot intra în apă ca să-și procure hrana. Manșoții sînt singurele păsări care nu se hrănesc cît timp durează năpîrlitul. În prealabil ei însă se îngrașă, pentru a avea rezervele necesare atît nutriției organismului, cît și elementele nutritive și minerale necesare constituirii noului penaj.

Manșoții trăiesc în colonii, unele din acestea atîngînd mărimi considerabile, depășind uneori chiar un milion de exemplare. Coloritul caracteristic este negru lucios pe cap și spate și alb pe partea ventrală.

În afara perioadei de reproducere, cînd vin pe uscat, manșoții își petrec viața, în general, în mediul marin, ei întreprinzînd migrații foarte lungi, în căutarea resurselor bogate în hrană. Peștii, moluștele și diferitele crustacee marine intră în regimul lor nutritiv.

Principalii dușmani ai manșoților sînt focile și rechinii.

Se cunosc 17 specii din acest interesant grup de păsări, dintre care vom menționa cîteva.

MANȘOTUL IMPERIAL (*Aptenodytes forsteri*) (140 cm) este cel mai mare din neamul său. Clocește în timpul iernii antarctice cam la -39°C , în zona Cercului polar de sud. Oul este clocit în special de masculi, timp de 75 de zile, în pliuul de piele abdominal a cărui deschizătură se sprijină pe tălpi. Femelele apar la apropierea ecloziunii pentru a hrăni puii.

MANȘOTUL REGAL (*Aptenodytes patagonica*) (100 cm). Trăiește pe coastele insulei Țara de Foc, în sudul arhipelagului Georgia de Sud și pe unele insule din ținuturile subantarctice. Oul este depus în primăvara antarctică și este clocit în pliuul de piele abdominal.

MANȘOTUL PITIC (*Eudyptula minor*) (40 cm) este cel mai mic reprezentant al grupului, fiind de mărimea unei rățuște; este răspîndit în regiunile sudice ale Australiei.

MANȘOTUL ADELIAE (*Pygoscelis adeliae*) (70 cm) clocește în colonii foarte mari, adesea pînă la 5 milioane de capete, în ținuturile Cercului polar sudic, dar mai ales pe continentul antarctic. La 7—8 săptămîni după ecloziune, puii sînt adunați în grupuri de 30—200 exemplare — adevărate „creșe polare“ — fiind ținuți sub supravegherea mai multor păsări adulte.

MANȘOTUL DE GALAPAGOS (*Spheniscus mendiculus*) (50 cm) este singura specie a grupului care trăiește în zona ecuatorială, ajungînd pînă în insulele Galapagos. Cuibărește în vizuini sau în crăpături de stînci.

Subclasa CARINATES

În acest mare grup intră toate păsările ce posedă o carenă bine dezvoltată și sint capabile de zbor; excepție fac doar unele specii aparținînd la grupe zburătoare, dar care și-au pierdut ulterior capacitatea zborului. Picioarele sint terminate prin 3—4 degete avînd dispoziții și dezvoltări diferite.

FUNDACII (Gaviiformes)

Ordinul cuprinde o singură familie (**Gaviidae**), cu numai patru specii, răspîndite în ținuturile reci ale emisferei nordice. În timpul iernii, aceste păsări migrează spre regiunile temperate. Sint păsări care înoată și se scufundă excelent, fiind strict acvatice. Picioarele sint așezate mult îndărătul corpului. Coapsele sint încarnate în corp, libere fiind numai tarsele de formă lățită, adaptare perfectă la viața acvatică. Pe sol se pot deplasa foarte anevoios și numai prin tîrîre. Cele trei degete anterioare sint unite printr-o pieleță înotătoare. Cușca toracică este dezvoltată.

Cuibăresc în preajma bălților și a lacurilor cu apă dulce. Depun două ouă, iar puii sint nidifugi. Atît masculii, cît și femelele sint asemănători ca penaj. Hrana constă în pești, moluște, larve de insecte acvatice etc.

Fundacii se consideră ca fiind cele mai primitive păsări dintre carenatele actuale.

La noi în țară se întîlnesc 3 din cele 4 specii existente.

FUNDACUL MARE (*Gavia immer*) (80 cm) se întâlnește cel mai rar și numai în sezonul rece. Poate fi observat pe apele neînghețate, unde sosește mai mult rătăcit din ținuturile arctice ale Canadei, Alaskăi, Groenlandei și Islandei, unde cuibărește. Iernează, de regulă, în partea de nord-est a Atlanticului. Pe spate penajul este negru, stropit cu șiruri de pete albe. Capul negru. Iarna corpul este brun-cenușiu.

FUNDACUL POLAR (*Gavia arctica*) (70 cm) este specia cea mai numeroasă dintre fundacii de la noi. Populează mai ales bălțile Deltei, lagunele marine, sosind în anotimpul rece din regiunile de cuibărit ale ținuturilor nordice eurasiatice. De regulă iernează pe coastele vestice ale Europei, Mării Negre, Mării Caspice etc. Spatele este negru cu șiruri de pete albe, iar capul gri. Iarna penajul este uniform brun.

FUNDACUL CU GUȘĂ ROȘIE (*Gavia stellata*) (60 cm) este o apariție rară pe litoralul românesc, în perioada rece a anului sosind din locurile sale de reproducere din nordul Eurasiei. Ținuturile de iernare propriu-zise sînt în estul Atlanticului, vestul Mării Mediterane și rareori Marea Neagră. Spatele este de culoare cenușiu închis, capul cenușiu deschis, cu o pată ruginie în partea dinainte a gîtului. Iarna coloritul penajului este gri cu stropi mai deschiși.

CORCODEII (Podicipediformes)

Acest ordin, constituit dintr-o singură familie (**Podicipedidae**), de cca 20 de specii, are o largă răspîndire, lipsind doar din regiunile arctice și antarctice. În Peru și Etiopia se găsesc reprezentanți pînă în ținuturile lacurilor de la 3 800 m altitudine.

Au un penaj foarte des, strîns lipit de corp, fiind asemănător la ambele sexe. Picioarele sînt dispuse la partea posterioară a corpului, avînd tarsele lățite ca lama unui cuțit, ca la fundaci. Degetele nu le sînt unite pentru a forma o palmatură, ci fiecare este prevăzut separat cu niște mici membrane late, rigide, festonate, permițînd o ușoară deplasare prin apele cu multă vegetație submersă. Preferă ambianța apelor stătătoare, dulci, înconjurate de stufărișuri, unde-și fac cuiburi plutitoare, pe care le ancorează de vegetația acvatică. La apropierea primejdiei, pasărea ce clocește acoperă în grabă cele 4—5 ouă și, de pe marginea cuibului, se aruncă în apă, pentru a ieși la suprafață cine știe unde. Corcodeii zboară greoi și numai la nevoie. Ca și fundacii, pe uscat au o poziție verticală, neputînd merge decît prin

tirire anevoioasă. Se scufundă și înoată foarte bine pe sub apă. Puii sînt nidi-fugi.

Hrana constă din peștișori, insecte acvaticе, viermi, crustacei etc.

La noi în țară se întîlnesc 5 specii.

CORCODELUL MARE (*Podiceps cristatus*) (50 cm). Prezent în toate bălțile de
PL. 2/14 cîmpie din țară, dar în special în Delta Dunării, ca pasăre de vară. Corpul este cafeniu-deschis, cu un guler de pene cafenii-roșcate în jurul gîtului. În timpul reproducerii are pe cap două smocuri de pene. Toamna migrează, pentru iernare, în nordul Africii, sudul Europei și al Asiei.

CORCODELUL CU GÎT ROȘU (*Podiceps griseigena*) (45 cm). Ceva mai frecvent
PL. 2/15 ca număr decît precîdentul, este întîlnit îndeosebi în bălțile Deltei. Are coloritul corpului cafeniu, iar gîtul ruginiu. Toamna migrează spre ținuturile de iernare din nord-vestul Africii, nord-estul Mării Mediterane și sudul Mării Caspice.

CORCODELUL CU GÎT NEGRU (*Podiceps nigricollis*) (30 cm). Mai rar decît cor-
PL. 2/16 codelul mare ori cel cu gît roșu, se întîlnește, de asemenea, în diferite bălți din țară. Coloritul corpului este cafeniu-închis, iar gîtul negricios. Toamna migrează spre zonele de iernat din nordul Mării Mediterane și ale Africii, sud-vestul Asiei și India.

CORCODELUL PITIC (*Podiceps ruficollis*) (25 cm) este cel mai mic corcodel de la
PL. 2/17 noi din țară; cuibărește în preajma bălților, dar cel mai frecvent în Deltă, unde este observat adesea formînd mici colonii în mijlocul altora, a diferite specii de laride (pescăruși, chirighițe etc.). Penajul este cafeniu-închis. În față și lateral gîtul este roșcat. Pentru iernare migrează în regiunea nord-vestică a Asiei și în nordul Africii. Uneori exemplare izolate rămîn și peste iarnă pe luciul bălților sau a girlelor neînghețate.

CORCODELUL DE IARNĂ (*Podiceps auritus*) (32 cm). Este singurul corcodel care
PL. 2/18 sosește accidental la noi, numai iarna, și se întîlnește de-a lungul rîurilor neînghețate ori a bălților și chiar în ținuturile lacurilor alpine. Vine din locurile de reproducere ale nordului Europei și Siberia. Vara are penajul brun pe spate, gîtul și flancurile corpului roșcate. Iarna penajul este brun-albicios. Ca specie exotică cităm:

CORCODELUL AMERICAN VESTIC (*Aechmophorus occidentalis*) (70 cm), o specie
PL. 2/19 de talie mare, care trăiește în vestul Americii de Nord, fiind singura specie din această familie cu puii fără striuri longitudinale pe corp. Cuibărește în colonii, în zonele cu vegetație acvatică. Are corpul cafeniu, iar gîtul albicios.

FURTUNARII, ALBATROȘII, PETRELII, RÎNDUNELELE DE FURTUNĂ (Procellariiformes)

Acest grup este alcătuit din palmipede strict marine, incluzînd cca 110 specii, ce se întîlnesc aproape deasupra tuturor oceanelor din zonele reci, temperate și tropicale ale globului, abundente fiind în special în emisfera sudică. Sînt păsările marine de la cele mai mici la cele mai mari ce se întîlnesc în fauna actuală. Ele vin pe uscat numai ca să cuibărească.

Ciocul, încovoiat la vîrf, este format din mai multe piese avînd nările caracteristice; ele se deschid la capătul unor tuburi așezate pe mandibula superioară, fapt ce denotă existența unui simț dezvoltat al mirosului. Datorită capacității excelente de zbor a majorității speciilor din această familie, aripile sînt foarte lungi, atingînd la unele specii o anvergură de aproape 3,5 m. Folosesc curenții aerieni marini, putînd plana timp foarte îndelungat, în căutarea hranei. Masculul și femela au penajul asemănător.

Cuibăresc, de obicei, în colonii, avînd ponta formată dintr-un singur ou, de formă eliptică, pe care-l depun într-o cavitate a rocilor sau chiar în vizuini. Puii sînt nidicoli și au o dezvoltare postembrionară foarte îndelungată, fiind hrăniți cu o secreție uleioasă ce provine dintr-o glandă aflată în partea anterioară a esofagului părinților. Hrana adulților constă din pești, sepîi, meduze sau alte animale mai mărunte, ce trăiesc la suprafața apelor oceanelor. Multe specii ale grupului sînt păsări nocturne sau crepusculare. Clasificarea ordinului este făcută în funcție de dispoziția nărilor.

1. FURTUNARII (Procellariidae)

Cuprind cca 60 de specii cu aspectul și obiceiurile pescărușilor, fiind răspîndiți pe aproape toate mările Pămîntului. Sînt zburătoare excepționale, dar se pot lăsa și pe suprafața apei. Ciocul este mare, subțire, avînd un dinte spre capăt. Cuibăresc pe falezele marine. Hrana constă din cadavrele diferitelor animale și din diferite alte resturi marine.

La noi se întîlnește o singură specie.

FURTUNARUL (*Puffinus puffinus*) (35 cm), este observat îndeosebi iarna în lungul litoralului Mării Negre. De regulă cuibărește în grotile malurilor marine din ținuturile Mării Mediterane, pe coastele vestice britanice, în Islanda.

Deasupra corpului este cenușiu închis, dedesubt alb.

Ca specii exotice, cităm:

FURTUNARUL URIAȘ (*Macronectes giganteus*) (82—90 cm). Are talia unui albatros și aria de răspândire din regiunile australe ale continentelor din emisfera sudică până-n Antarctica. El îndeplinește pe mare rolul răpitoarelor și al vulturilor continentali. Se găsește în două varietăți de penaj, una albă și una brună închis;

PORUMBELUL CAPULUI (*Daption capensis*) (35 cm), aflat la sudul zonei vînturilor vestice din Oceanul Atlantic, are obiceiul să urmărească diferite vase în drumul lor, pentru a-și asigura hrana. Penajul predominant negru, cu pete albe pe spate. Trupul dedesubt este alb.

2. ALBATROȘII (*Diomedidae*)

Familia Diomedidelor cuprinde 23 de specii, de la mărimea unei găște la aceea a unei lebede, și se întâlnește din regiunile antarctice până la tropice. Numai 3 specii se reproduc la nord de Ecuator. Pot sta luni întregi în largul oceanelor, dormind pe valuri și bînd apă de mare. Datorită aripilor lungi și înguste, pot plana excelent, timp foarte îndelungat, folosind curenții de aer. Din această familie fac parte cele mai mari păsări oceanice din lume. Sînt păsări de o mare voracitate, hrănindu-se cu sepții și alte animale marine, chiar și cu cadavre de balene.

ALBATROSUL CĂLĂTOR (*Diomedea exulans*) (110—130 cm), este cea mai mare pasăre marină, atingînd o anvergură a aripilor de peste 3,5 m. Folosind curenții atmosferici, planează excelent, deplasîndu-se ore întregi fără să miște din aripi. Legendele marinarilor spun că ar putea înconjura Pămîntul fără să fie nevoită să bată din aripi. Penajul este alb cu vîrfurile aripilor negru.

ALBATROSUL CU PICIOARE NEGRE (*Diomedea nigripes*) (75 cm) clocește în ținuturile Pacificului. Se hrănește noaptea, consumînd pești și cefalopode. Corpul este cafeniu-închis.

3. PETRELII (*Pelecanoididae*)

Alcătuiesc numai un gen cu 5 specii. Sînt animale de talie mică, cu ciocul și coada scurtă. Aripile nu depășesc penele subcaudale. Se scufundă cu ușurință în apă și clocesc în vizuini făcute pe țărmul mărilor. Se hrănesc cu animale marine. Sînt răspândite în oceanele emisferei sudice.

PETRELUL MAGELLAN (*Pelecanoides magellanicus*) (20 cm) este răspândit în sudul Atlanticului și în Oceanul Indian. Deasupra corpul este negru, iar dedesubt are penajul alb.

4. RÎNDUNELELE DE FURTUNĂ (*Hydrobatidae*)

Formează o familie de 22 de specii de talie mică, cam cât a unui lăstun. Sînt păsări de noapte ce zboară razant la suprafața apei în căutarea hranei, unele oprindu-se în loc, filfiind în aer cu picioarele atîrnînd. Au ciocul puternic și încrîligat. Cuibăresc izolat și în colonii. În general se hrănesc cu pești mici și animale planctonice.

RÎNDUNICA DE FURTUNĂ PITICĂ (*Hydrobates pelagicus*) (15 cm) clocește în Islanda și insula Faeroë, insulele britanice, pe coastele vest-europene și ale Mării Mediterane. Are penajul negru, cu alb la baza cozii.

CORMORANII, SULIDELE, PELICANII, FAETONII, FREGATELE, PĂSĂRILE GÎT-DE-ȘARPE (*Pelecaniformes*)

Este ordinul singurelor păsări care au toate 4 degetele de la picioare unite printr-o pieleță, formînd o palmatură. Întrunește cca 60 de specii răspândite aproape pe tot globul. Ele trăiesc în vecinătatea mărilor, dar unele se întîlnesc și în apropierea lacurilor sau a riurilor.

Aripile sînt bine dezvoltate, avînd antebrațul foarte lung. Ciocul este lung și puternic, mandibula inferioară, la unele specii, fiind prevăzută cu un sac — sacul gular — în care prinde peștele. Sacii aeriени sînt bine dezvoltați. Penajul, abundent și des, este răspândit aproape pe toată suprafața pielii corpului. Puii sînt nidicoli.

1. CORMORANII (*Phalacrocoracidae*)

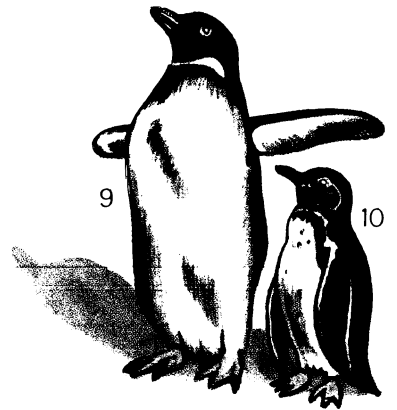
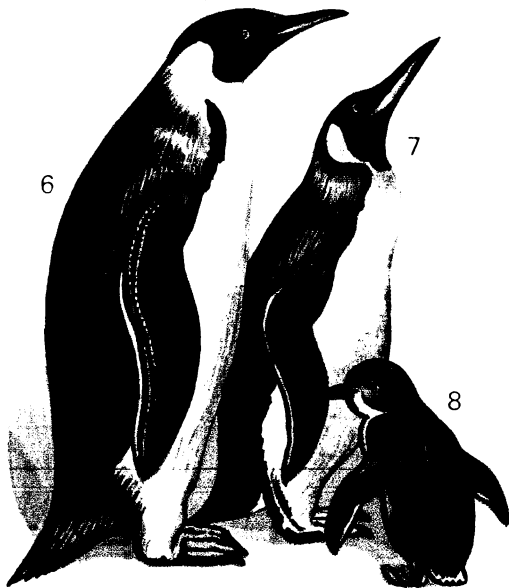
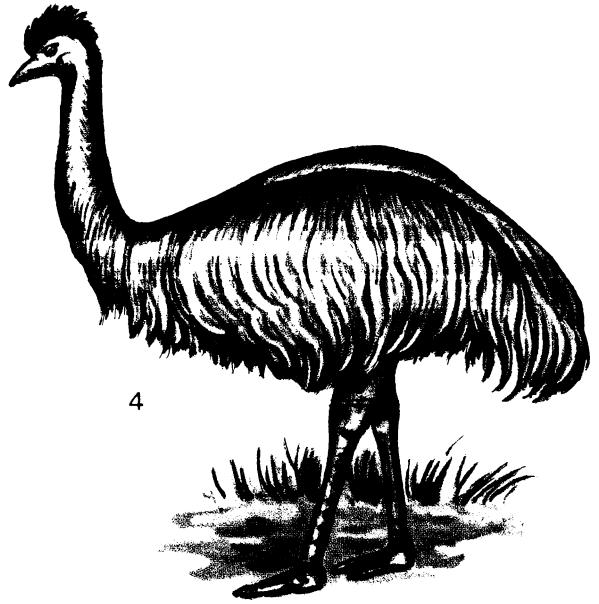
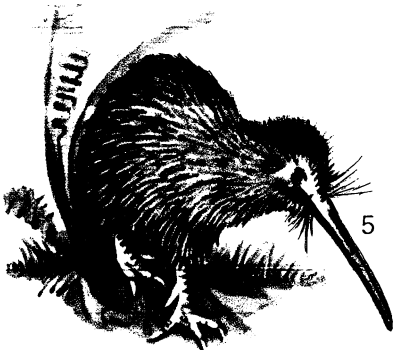
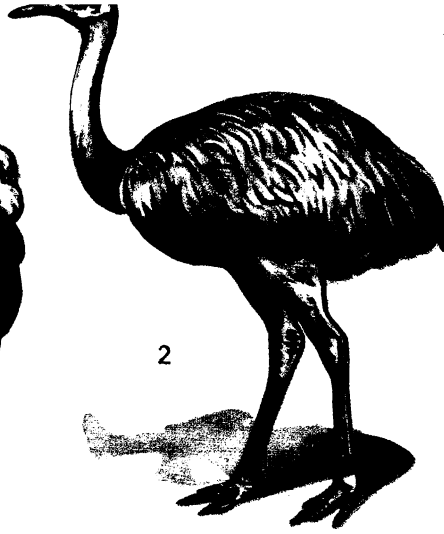
Cuprind cca 30 de specii, caracterizate printr-un cioc terminat la capăt cu un cîrlig, gît lung, coadă rotunjită formată din pene rigide. Nu au glande uropigiene, fapt pentru care, pentru a se usca după scufundări repetate, se expun cu aripile întinse în bătaia soarelui. Trăiesc pe coastele mărilor, dar și

PLANȘA 1 : 1 — STRUȚUL AFRICAN (*Struthio camelus*); **2** — NANDU (*Rhea americana*); **3** — CASUARUL AUSTRALIAN (*Casuarus casuarius*); **4** — EMU (*Dromiceius novaehollandiae*); **5** — KIVI (*Apteryx australis*); **6** — MANȘOTUL IMPERIAL (*Aptenodytes forsteri*); **7** — MANȘOTUL REGAL (*Aptenodytes patagonica*); **8** — MANȘOTUL PITIC (*Eudyptula minor*); **9** — MANȘOTUL ADELIAE (*Pygoscelis adeliae*); **10** — MANȘOTUL DE GALAPAGOS (*Spheniscus mendiculus*).

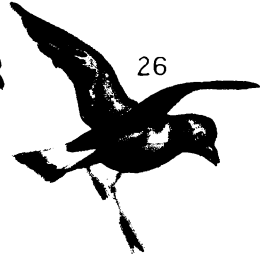
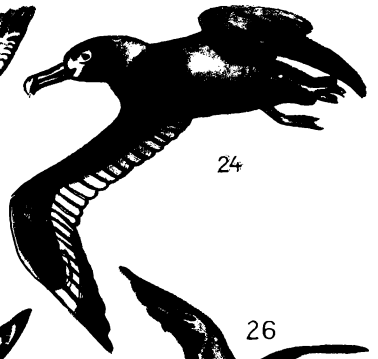
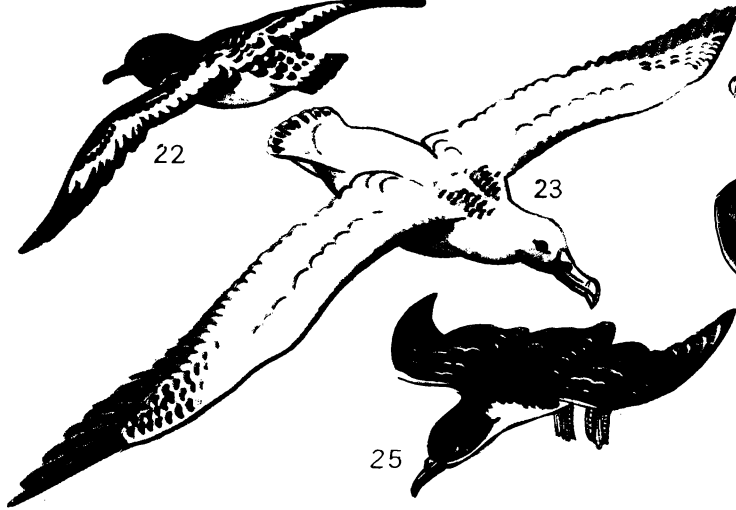
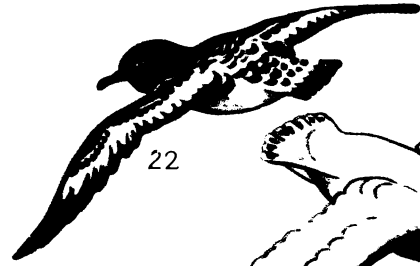
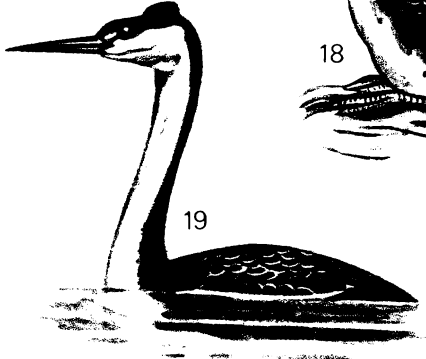
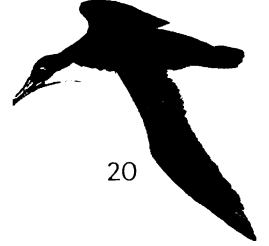
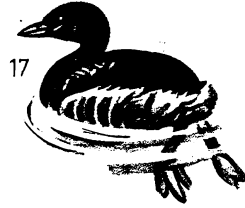
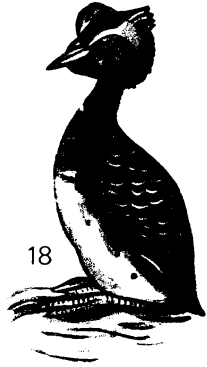
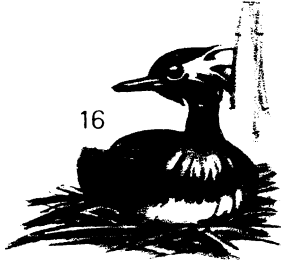
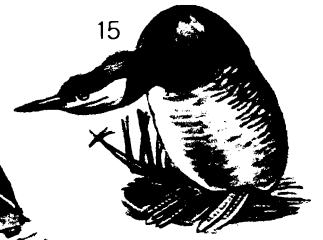
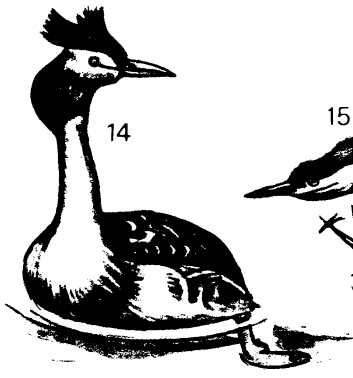
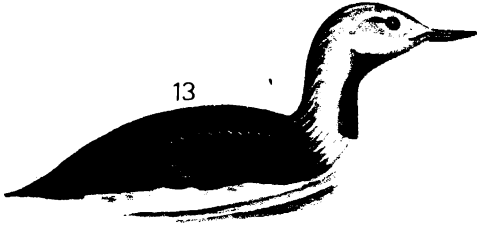
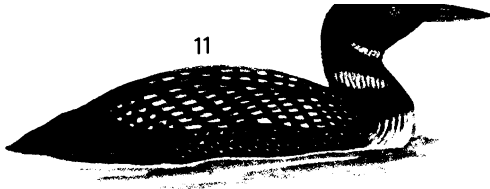
PLANȘA 2 : 11 — FUNDACUL MARE (*Gavia immer*); **12** — FUNDACUL POLAR (*Gavia arctica*); **13** — FUNDACUL CU GUȘĂ ROȘIE (*Gavia stellata*); **14** — CORCODELUL MARE (*Podiceps cristatus*); **15** — CORCODELUL CU GÎT ROȘU (*Podiceps griseigena*); **16** — CORCODELUL CU GÎT NEGRU (*Podiceps nigricollis*); **17** — CORCODELUL PITIC (*Podiceps ruficollis*); **18** — CORCODELUL DE IARNĂ (*Podiceps auritus*); **19** — CORCODELUL AMERICAN VESTIC (*Aechmophorus occidentalis*); **20** — FURTUNARUL (*Puffinus puffinus*); **21** — FURTUNARUL URIAȘ (*Macronectes giganteus*); **22** — PORUMBELUL CAPULUI (*Daption capensis*); **23** — ALBATROSUL CĂLĂTOR (*Diomedea exulans*); **24** — ALBATROSUL CU PICIOARE NEGRE (*Diomedea nigripes*); **25** — PETRELUL MAGELLAN (*Pelecanoides magellanicus*); **26** — RÎNDUNICA DE FURTUNĂ PITICĂ (*Hydrobates pelagicus*).

PLANȘA 3 : 27 — CORMORANUL MARE (*Phalacrocorax carbo*); **28** — CORMORANUL MIC (*Phalacrocorax pygmaeus*); **29** — CORMORANUL MOȚAT (*Phalacrocorax aristotelis*); **30** — CORMORANUL DE GUANO (*Phalacrocorax bougainvillii*); **31** — CORMORANUL PĂTAT (*Phalacrocorax punctatus*); **32** — CORBUL DE MARE ALB (*Sula bassana*); **33** — CORBUL DE MARE CU PICIOARE ALBASTRE (*Sula nebouxii*); **34** — PELICANUL COMUN (*Pelecanus onocrotalus*); **35** — PELICANUL CREȚ (*Pelecanus crispus*); **36** — PELICANUL DE MARE (*Pelecanus occidentalis*); **37** — PELICANUL RINOCER (*Pelecanus erythrorhynchus*); **38** — FAETONUL COMUN (*Phaeton aethereus*); **39** — FAETONUL CU COADA ALBĂ (*Phaeton lepturus*); **40** — FREGATA MAGNIFICĂ (*Fregata magnificens*); **41** — FREGATA CU PÎNTEC ALB (*Fregata andrewsi*); **42** — ANHINGA AFRICANĂ (*Anhinga rufa*); **43** — ANHINGA AMERICANĂ (*Anhinga anhinga*).

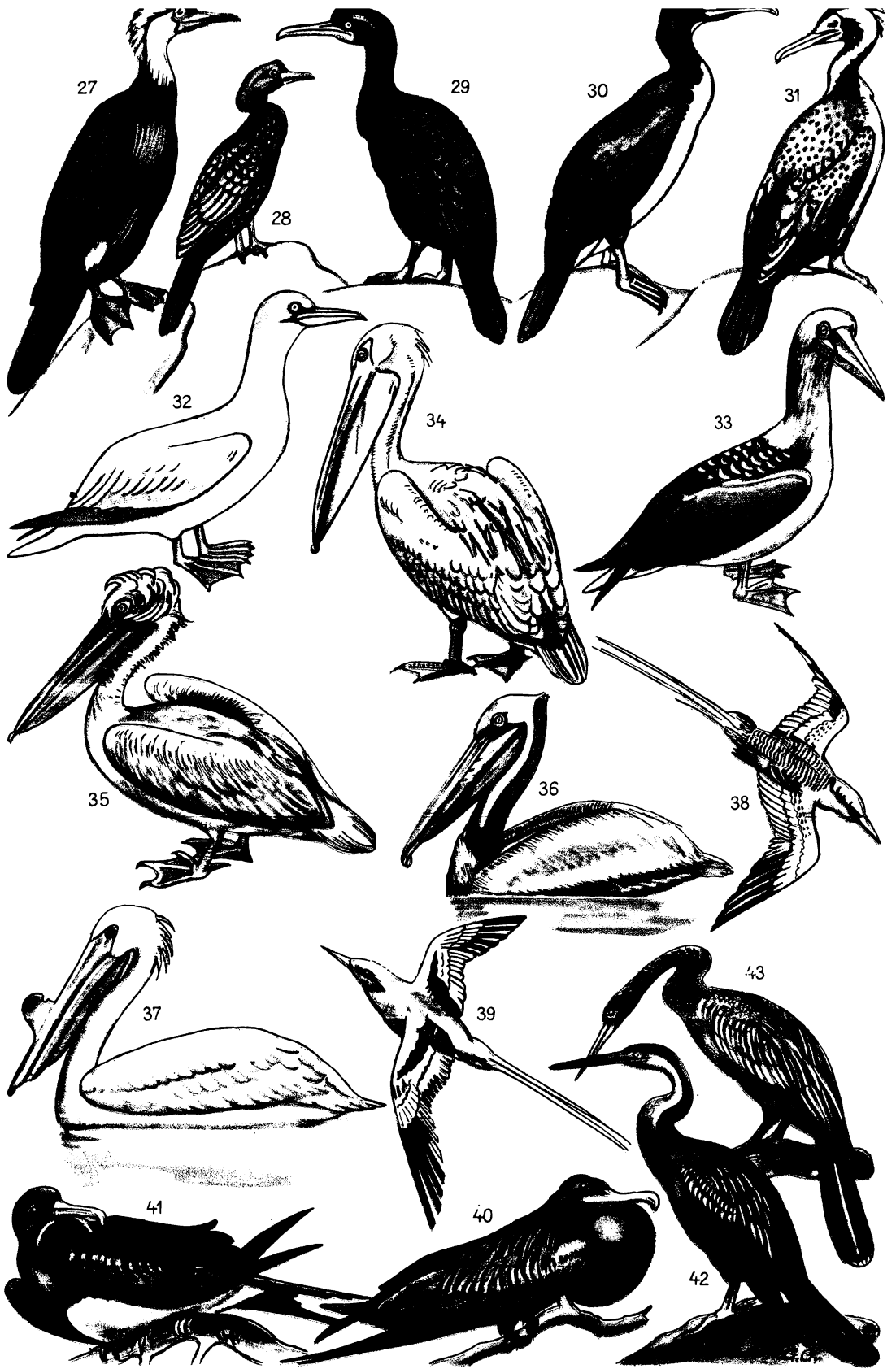
PLANȘA 4 : 44 — LOPĂTARUL (*Platalea leucorodia*); **45** — ȚIGĂNUȘUL (*Plegadis falcinellus*); **46** — IBISUL ROȘU (*Eudocimus ruber*); **47** — IBISUL ALB (*Eudocimus albus*); **48** — LOPĂTARUL ROȘU (*Ajaja ajaja*); **49** — STÎRCUL CENUȘIU (*Ardea cinerea*); **50** — STÎRCUL ROȘU (*Ardea purpurea*); **51** — STÎRCUL GALBEN (*Ardeola ralloides*); **52** — EGRETA MICĂ (*Egretta garzetta*); **53** — EGRETA MARE (*Egretta alba*); **54** — STÎRCUL DE NOAPTE (*Nycticorax nycticorax*); **55** — STÎRCUL PITIC (*Ixobrychus minutus*); **56** — BUHAIUL DE BALTĂ (*Botaurus stellaris*); **57** — STÎRCUL DE CIREADĂ (*Bubulcus ibis*); **58** — PASĂREA GHEATĂ (*Balaeniceps rex*); **59** — PASĂREA CIOCAN (*Scopus umbretta*); **60** — BARZA ALBĂ (*Ciconia ciconia*); **61** — BARZA NEAGRĂ (*Ciconia nigra*); **62** — MARABU (*Leptoptilus crumeniferus*); **63** — JABIRU (*Jabiru mycteria*).

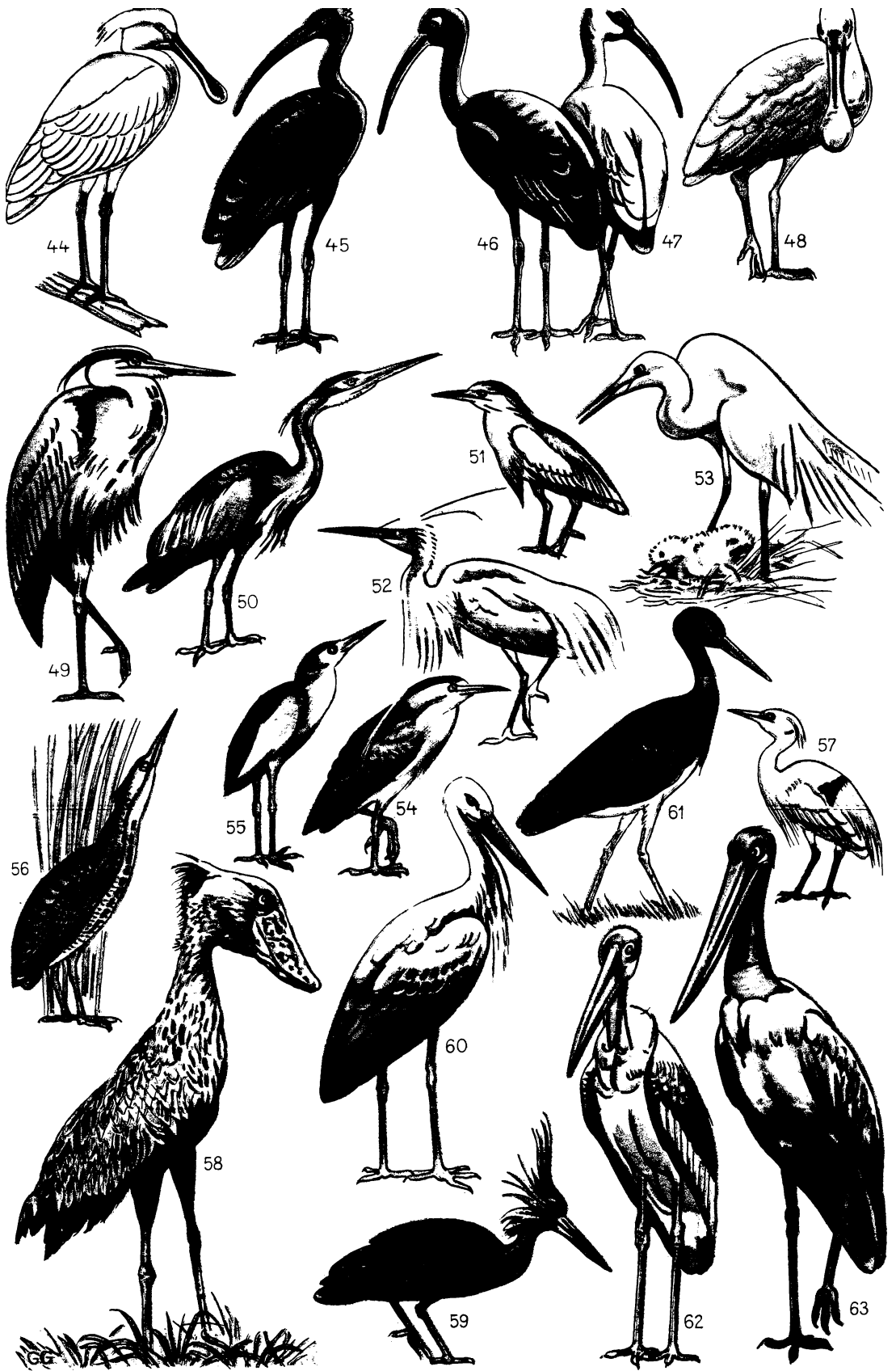
PLANȘA 1

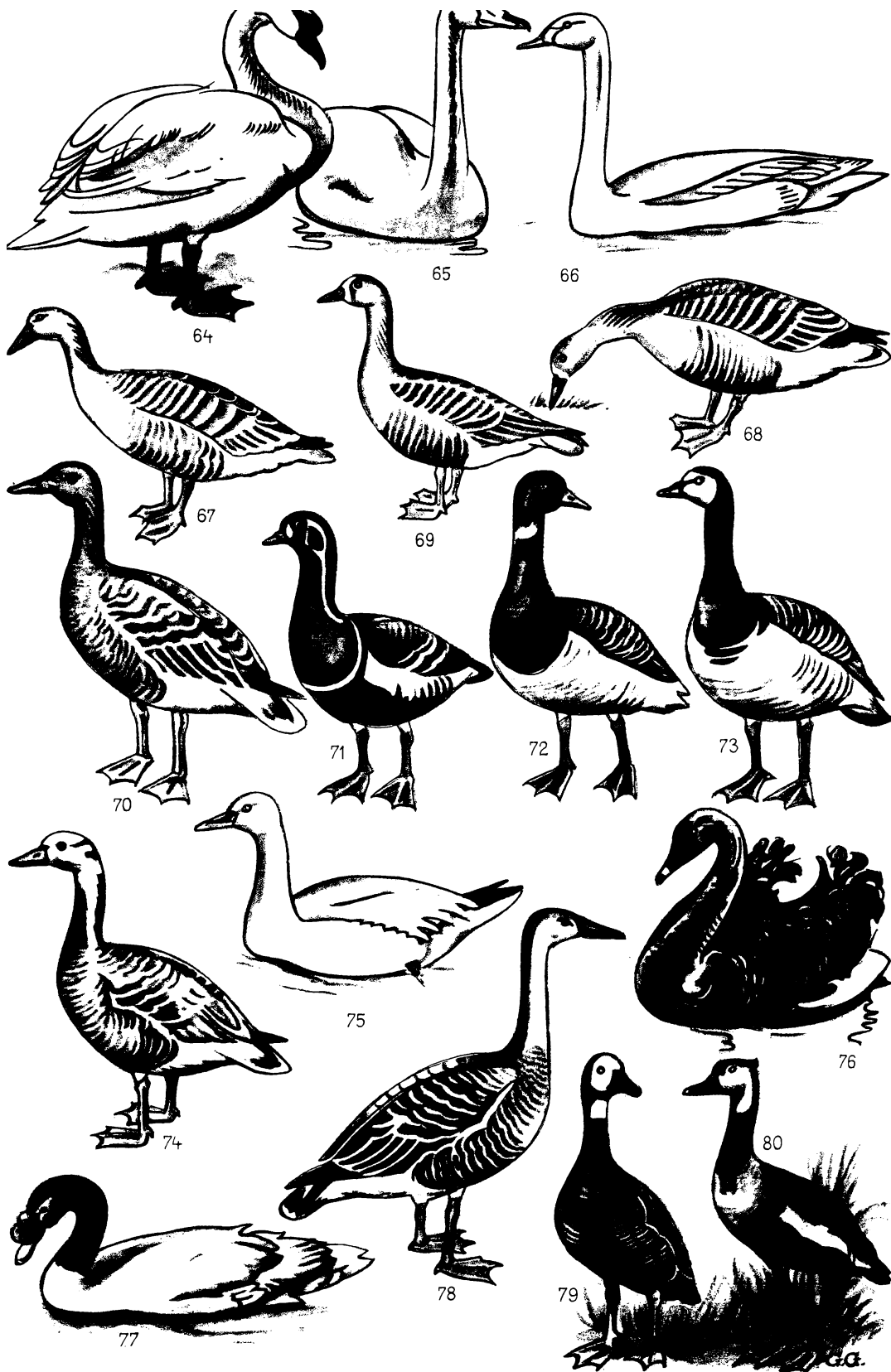
PLANȘA 2

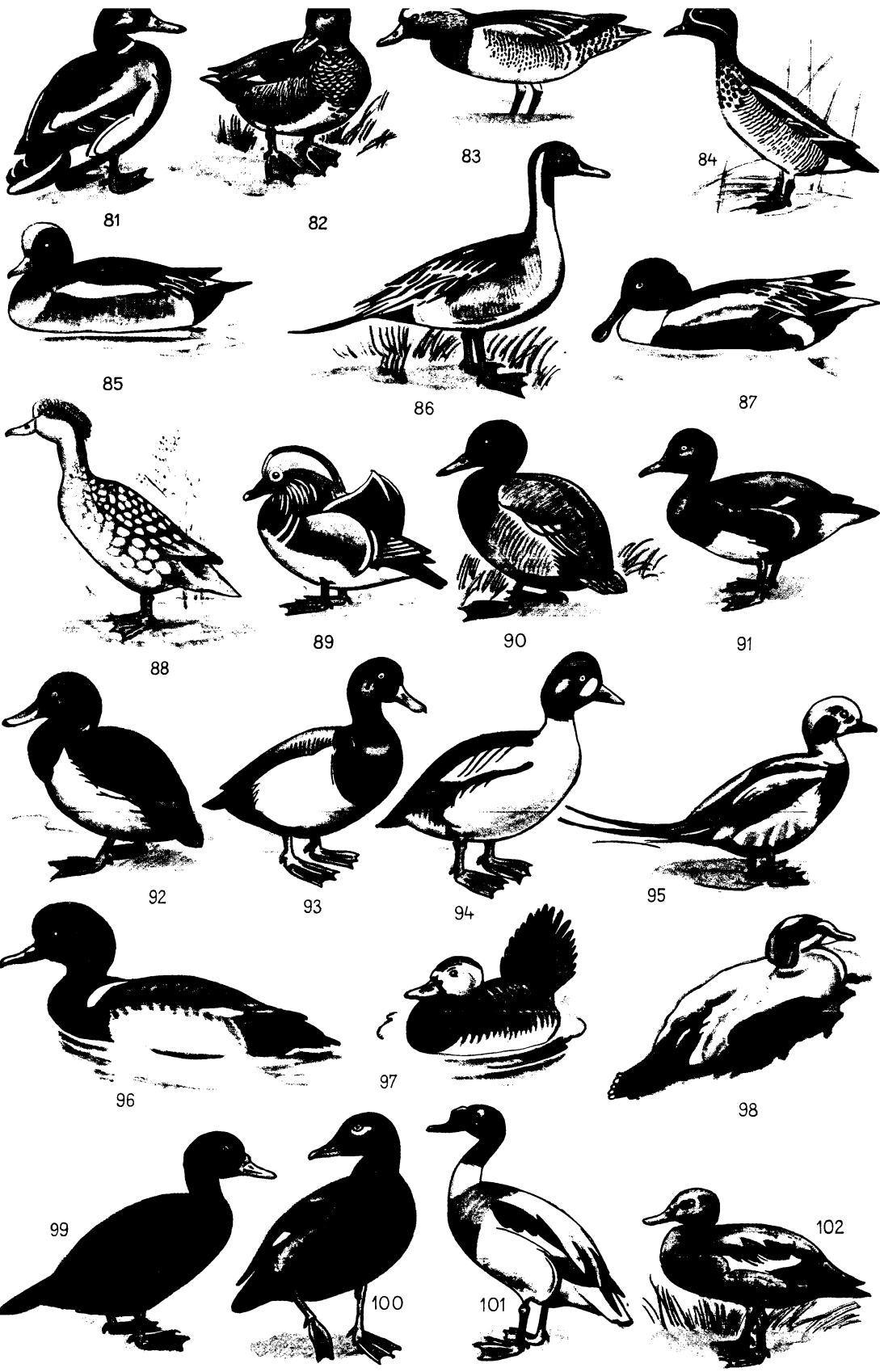
PLANȘA 3

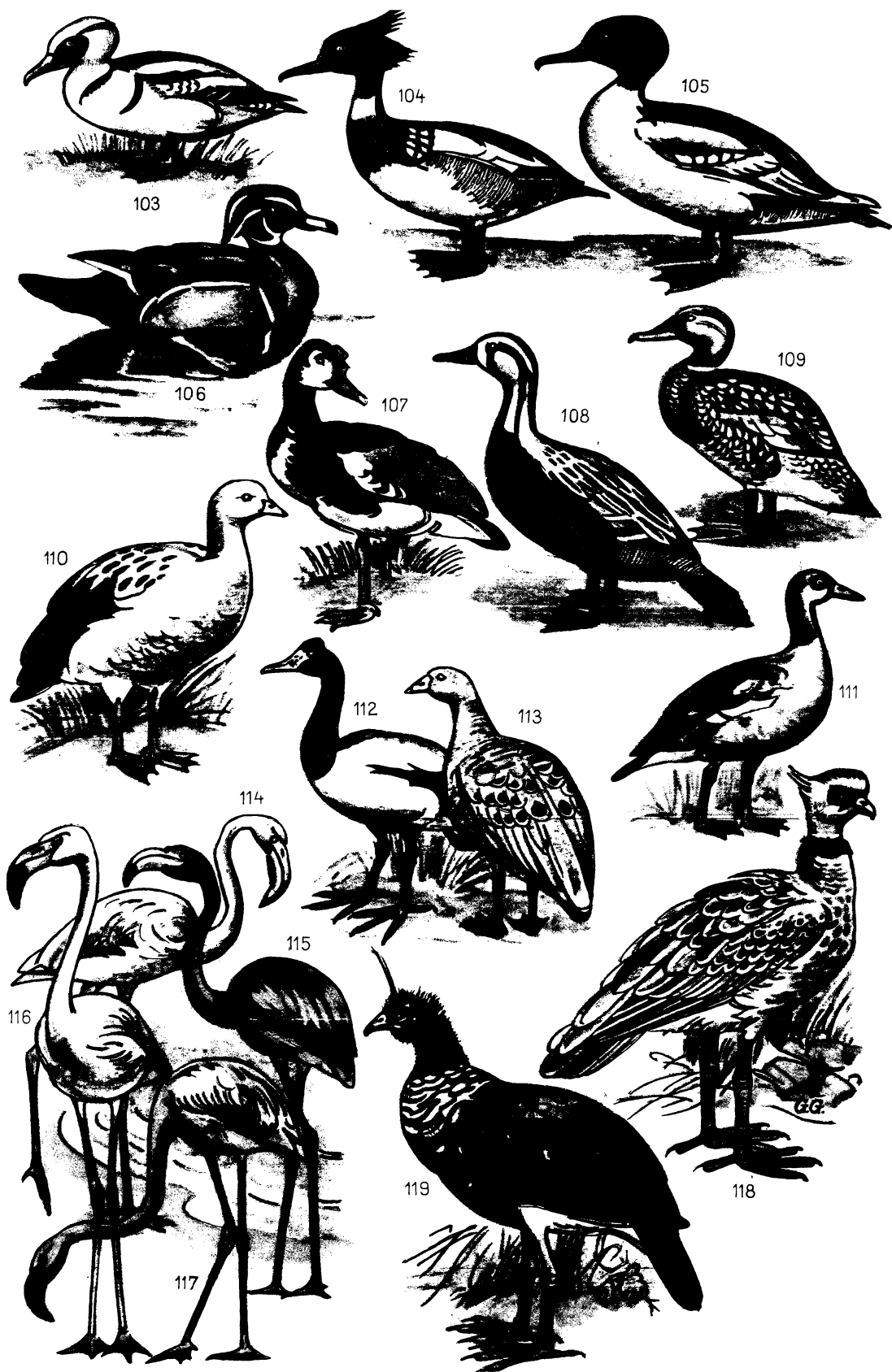
PLANȘA 4

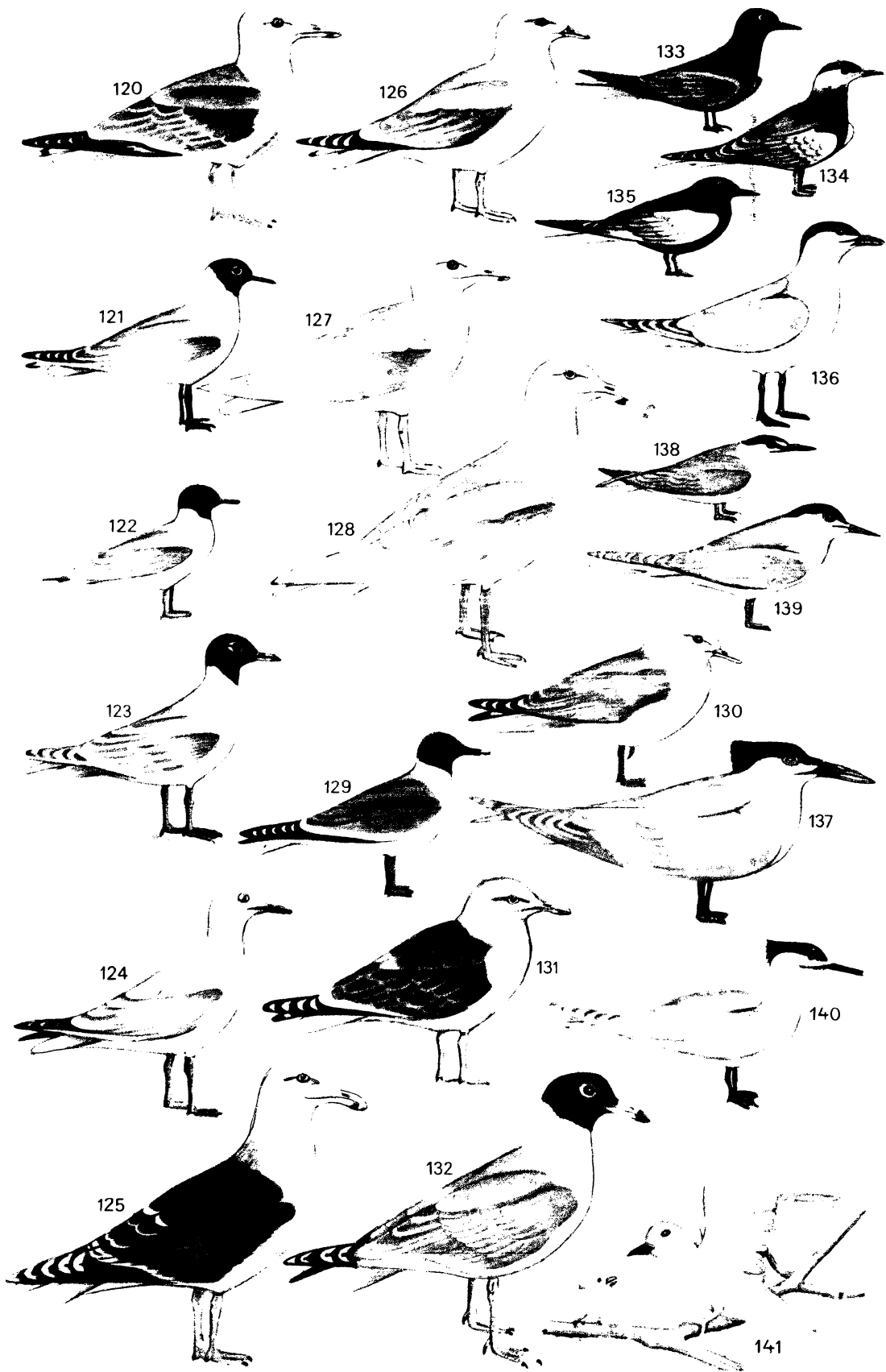
PLANȘA 5

PLANȘA 6

PLANȘA 7

PLANŞA 8

PLANȘA 5 : 64 — LEBĂDA DE VARĂ (*Cygnus olor*); **65** — LEBĂDA DE IARNĂ (*Cygnus cygnus*); **66** — LEBĂDA MICĂ (*Cygnus bewikii*); **67** — GÎSCA DE VARĂ (*Anser anser*); **68** — GÎRLIȚA MARE (*Anser albifrons*); **69** — GÎRLIȚA MICĂ (*Anser erythropus*); **70** — GÎSCA DE SEMĂNĂTURĂ (*Anser fabalis*); **71** — GÎSCA CU PIEPT ROȘU (*Branta ruficollis*); **72** — GÎSCA GULERATĂ (*Branta bernicla*); **73** — GÎSCA CU OBRAZ ALB (*Branta leucopsis*); **74** — GÎSCA DE INDIA (*Anser indicus*); **75** — GÎSCA POLARĂ (*Anser caerulescens*); **76** — LEBĂDA AUSTRALIANĂ NEAGRĂ (*Cygnus atratus*); **77** — LEBĂDA CU GÎT NEGRU (*Cygnus melancoryphus*); **78** — GÎSCA URIAȘĂ (*Cygnopsis cygnoides*); **79** — RAȚA ARBORICOLĂ VĂDUVĂ (*Dendrocygna viduata*); **80** — RAȚA ARBORICOLĂ CU PÎNTEC NEGRU (*Dendrocygna autumnalis*).

PLANȘA 6 : 81 — RAȚA MARE (*Anas platyrhynchos*); **82** — RAȚA PESTRIȚĂ (*Anas strepera*); **83** — RAȚA CÎRIITOARE (*Anas querquedula*); **84** — RAȚA MICĂ (*Anas crecca*); **85** — RAȚA FLUIERĂTOARE (*Anas penelope*); **86** — RAȚA SULIȚAR (*Anas acuta*); **87** — RAȚA LINGURAR (*Anas clypeata*); **88** — RAȚA MARMORATĂ (*Anas angustirostris*); **89** — RAȚA MANDARIN (*Aix galericulata*); **90** — RAȚA CU CAP BRUN (*Aythya ferina*); **91** — RAȚA ROȘIE (*Aythya nyroca*); **92** — RAȚA MOȚATĂ (*Aythya fuligula*); **93** — RAȚA CU CAP NEGRU (*Aythya marila*); **94** — RAȚA SUNĂTOARE (*Bucephala clangula*); **95** — RAȚA DE GHETURI (*Clangula hyemalis*); **96** — RAȚA CU CIUF (*Netta rufina*); **97** — RAȚA CU OBRAZ ALB (*Oxyura leucocephala*); **98** — EIDERUL (*Somateria mollissima*); **99** — RAȚA NEAGRĂ (*Melanitta nigra*); **100** — RAȚA CATIFELATĂ (*Melanitta fusca*); **101** — CĂLIFARUL ALB (*Tadorna tadorna*); **102** — CĂLIFARUL ROȘU (*Tadorna ferruginea*).

PLANȘA 7 : 103 — FERESTRAȘUL MIC (*Mergus albellus*); **104** — FERESTRAȘUL MIJLĂCIU (*Mergus serrator*); **105** — FERESTRAȘUL MARE (*Mergus merganser*); **106** — RAȚA CU OCHI DE ȘOIM (*Aix sponsa*); **107** — RAȚA CU ȚEPI (*Plectropterus gambensis*); **108** — RAȚA DE TORENT (*Merganetta armata*); **109** — RAȚA FÎLFÎITOARE (*Tachyeres brachypterus*); **110** — GÎSCA DE ANZI (*Chloephaga melanoptera*); **111** — GÎSCA DE NIL (*Aloochen aegyptiacus*); **112** — GÎSCA CU DEGETE DESPICATE (*Anseranas semipalmata*); **113** — GÎSCA-GĂINĂ AUSTRALIANĂ (*Cereopsis novaehollandiae*); **114** — FLAMINGUL ROZ (*Phoenicopterus ruber roseus*); **115** — FLAMINGUL ROȘU (*Phoenicopterus r. ruber*); **116** — FLAMINGUL CHILIAN (*Phoenicopterus chiliensis*); **117** — FLAMINGUL PITIC (*Phoenicopterus minor*); **118** — CURCANUL DE MLAȘȚINĂ (*Chauna torquata*); **119** — PASĂREA CU CORN (*Anhima cornuta*).

PLANȘA 8 : 120 — PESCĂRUȘUL ARGINTIU (*Larus argentatus*); **121** — PESCĂRUȘUL RIZĂTOR (*Larus ridibundus*); **122** — PESCĂRUȘUL MIC (*Larus minutus*); **123** — PESCĂRUȘUL CU CAP NEGRU (*Larus melanocephalus*); **124** — PESCĂRUȘUL CU CIOC SUBȚIRE (*Larus genei*); **125** — PESCĂRUȘUL NEGRU (*Larus marinus*); **126** — PESCĂRUȘUL SUR (*Larus canus*); **127** — PESCĂRUȘUL POLAR (*Larus glaucoides*); **128** — PESCĂRUȘUL DE GHETURI (*Larus hyperboreus*); **129** — PESCĂRUȘUL CU COADA SCOBITĂ (*Larus sabini*); **130** — PESCĂRUȘUL CU TREI DEGETE (*Rissa tridactyla*); **131** — PESCĂRUȘUL NEGRICIOS (*Larus fuscus*); **132** — PESCĂRUȘUL ASIATIC (*Larus ichtyaetus*); **133** — CHIRIGHIȚA NEAGRĂ (*Chlidonias niger*); **134** — CHIRIGHIȚA CU OBRAZ ALB (*Chlidonias hybrida*); **135** — CHIRIGHIȚA CU ARIPI ALBE (*Chlidonias leucopterus*); **136** — PESCĂRIȚA RIZĂTOARE (*Gelochelidon nilotica*); **137** — PESCĂRIȚA MARE (*Hydroprogne caspia*); **138** — CHIRA MICĂ (*Sterna albifrons*); **139** — CHIRA DE BALTĂ (*Sterna hirundo*); **140** — CHIRA DE MARE (*Sterna sandvicensis*); **141** — CHIRIGHIȚA ZÎNĂ (*Gygis alba*).

prin bălți și riuri înconjurate de vegetație. Sint mari consumatori de pești de tot felul, pe care-i prind printr-o abilă urmărire pe sub apă. Adesea produc pagube rupind plasele de pescuit. Cuibăresc în colonii ce ajung uneori la mărimi considerabile, iar excrementele lor produc acel guano foarte prețios ca îngrășământ. Cuiburile le fac în arbori, pe stînci sau pe sol.

În R. P. Chineză și Japonia cormoranii sint dresați în vederea pescuitului. În insulele Galapagos trăiește cormoranul nezburător (*Nannopterum harrisi*), care, din cauza reducerii simțitoare a aripilor, în urma nefolosirii lor, nu mai este capabil să zboare.

La noi în țară se întilnesc 3 specii.

CORMORANUL MARE (*Phalacrocorax carbo*) (91 cm) — prezență aproape tot timpul anului în special în bălțile Deltei Dunării, unde cuibărește în sălcii, în colonii. **PL. 3/27** Corpul este negru, cu reflexe arămii pe spate, și cu alb la baza ciocului și regiunea coapselor. În prezent este mult împuținat fiind vinat pentru unele pagube aduse sectorului piscicol. Iarna, parte din păsări se retrag la malul mării, iar altele migrează mai spre sud, în special în preajma țărmurilor Greciei.

CORMORANUL MIC (*Phalacrocorax pygmaeus*) (48 cm) este întilnit numai ca pasăre de vară, cuibărind îndeosebi în Delta Dunării, în sălcii pitice presărate în întinderile de stufărișuri. Penajul este negru cu nuanțe arămii pe aripi și capul negru-cafeniu. Cuibul și-l face împreună cu alte specii ca stirci galbeni, egrete mici, țigănuși etc. constituind așa-numitele colonii mixte. Toamna se retrage spre locurile de iernare din sudul Mării Negre și nord-vestul Mării Mediterane.

CORMORANUL MOTĂT (*Phalacrocorax aristotelis*) (76 cm) apare rar în Deltă sau în regiunea litoralului marin românesc, cuibărind în unele insule din Marea Neagră, dar îndeosebi în cele ale Mării Mediterane ori pe țărmul atlantic al Europei, pînă în Maroc. Unele populații ierneză la țărmurile Mării Negre, altele la cele ale Mediteranei. Are coloritul negru cu reflexe metalice verzui. **PL. 3/29**

Ca specii exotice cităm:

CORMORANUL DE GUANO (*Phalacrocorax bougainvillii*) (75 cm), care clocește în colonii enorme, în insulele de lingă coastele peruviene și chiliene. Este socotit, împreună cu unele sulide, ca cea mai utilă pasăre sălbatică din cîte se cunosc, pentru cantitățile enorme de guano, rezultat prin depunerea, în zeci de mii de ani, a excrementelor acestei specii. Specia formează unele dintre cele mai mari colonii de păsări cunoscute, putîndu-se număra pe o singură insulă cîteva milioane de exemplare. Penajul predominant este negru-albastru, iar pîntecele alb; **PL. 3/30**

CORMORANUL PĂTAT (*Phalacrocorax punctatus*) (60 cm). Trăiește pe țărmurile
PL. 3/31 înalte ale Noii Zeelande. Alb pe piept și pîntece, are spatele verzui-deschis
cu puncte negricioase.

2. SULIDELE (*Sulidae*)

Familie cu numai 9 specii, exclusiv marine, este răspîndită în zona mărilor-calde și temperate ale globului, precum și în regiunea Atlanticului de Nord. Au trupul îndesat, ciocul ascuțit, aripile ascuțite și lungi.

Duc o viață de cîrd, în largul oceanelor, și cuibăresc în colonii, pe stîncăriile-insulelor din larg. Pescuiesc căzînd în picaj de la 30—40 m înălțime, adică o distanță mai mare decît a oricărei alte pasăre care-și procură hrana în acest mod. Pentru amortizarea șocului cu apa, au sub pielea pieptului o „saltea“ formată din saci aerieni.

Speciile din vecinătatea coastei peruviene (*Sula variegata*) produc guano.

CORBUL DE MARE ALB (*Sula bassana*) (90 cm) este una dintre cele mai mari spe-
PL. 3/32 cii ale familiei, trăind într-un număr de 20—30 de colonii, cu aproape un total de 100 000 de capete, din nordul Atlanticului pînă la Cercul polar. Puii au un penaj brun pătat și abia după trei ani devine alb ca al părinților și cu virful aripilor negru.

CORBUL DE MARE CU PICIOARE ALBASTRE (*Sula nebouxii*) (85 cm) cuibărește
PL. 3/33 pe coastele Pacificului, din Mexic pînă-n Peru. Penajul predominant cafe-
niu, cu pete albe pe spate. Gîtlejul și pîntecele sînt albe.

3. PELICANII (*Pelecanidae*)

În număr de 8 specii, cuprind cele mai mari păsări ale ordinului, fiind răs-
pîndite în regiunile temperate și tropicale ale globului.

Sînt caracterizate printr-un cioc foarte lung, pînă la $\frac{1}{2}$ metru, maxilarul inferior fiind prevăzut cu un sac de piele ce se poate dilata mult, și în care peștii se prind ca într-un volog. Deși au o talie mare, unele specii plon-
jează de la înălțime; nu se pot însă cufunda, datorită greutății lor speci-
fice mici, datorită oaselor pneumatice ușoare și a sacilor aerieni mult dez-
voltați, care trimit ramificații pînă sub piele.

Cuibăresc pe arbori sau pe sol. Se hrănesc cu pești, pe care-i vinează plonjînd sau făcînd cerc cu „bătaie“ în ape de mică adîncime; în acest ultim caz mai multe păsări formează un cerc care pe măsură ce se stringe silește peștii să se agite fiind astfel ușor prinși în ciocul lor mare.

La noi în țară se întilnesc 2 specii.

PELICANUL COMUN (*Pelecanus onocrotalus*) (140—178 cm) clocește în colonii în Delta Dunării pe „insulele“ de plaur din zonele greu accesibile împărăției stufului, sosind încă de la începutul lunii martie. Penajul adulților este alb-roz, iar al puilor cafeniu-închis. Numeros în trecut, este mult împuținat în momentul de față, din cauza combaterii neraționale făcute de om. În prezent este pus sub protecția legii. Toamna părăsește ținuturile noastre plecând să ierneze în Delta Nilului, Regiunea Golfului ori pe coastele asiatice până-n India.

PELICANUL CREȚ (*Pelecanus crispus*) (150—180 cm) sosește în același timp cu precedentul, avind aceleași unice locuri de cuibărit în Delta Dunării, fiind însă într-un număr mult mai mic decit pelicanul comun. Împreună cu pelicanul comun constituie adevărate comori faunistice nu numai pentru avifauna țării noastre, dar și pentru a întregii Europe. Adulții au coloritul alb-cenușiu deschis, creț pe cap și git, iar puii sint cenușii deschis. Toamna se îndreaptă, zburind în cîrduri, spre cartierele de iernare din sudul Greciei, valea Nilului, Regiunea Golfului și ținutul de coastă din sudul Asiei până-n vestul Indiei.

Ca specii exotice, cităm:

PELICANUL DE MARE (*Pelecanus occidentalis*) (100—135 cm), răspindit de pe coasta vestică a Canadei până-n sudul Americii de Nord, în Antile. Pescuiește numai în apă de mare, plonjind asupra peștelui de la înălțimi de 20 m. Șocul contactului cu apa este amortizat de un strat de aer aflat sub pielea pieptului. Adulții au colorit cafeniu-albicios pe spate și cafeniu închis pe abdomen, iar puii cafeniu pe spate și alb pe dedesubt;

PELICANUL RINOCER (*Pelecanus erythrorhynchus*) (135—175 cm). Se întilnește în America de Nord și Centrală, avind caracteristic o creastă pe mandibula superioară, care apare în epoca reproducerii, dar care apoi se usucă și cade. Corpul este alb cu partea inferioară cenușie-deschis.

4. FAETONII (*Phaetonidae*)

Cuprind doar 5 specii care populează ținuturile mărilor tropicale. Sint de mărimea unui porumbel. Au aripile foarte ascuțite, iar caracteristic cozii sint cele două pene în mijlocul ei mult alungite și rigide, în formă de andrea. Fîlfiind din aripi parcă stau pe loc deasupra apei, de unde cad asupra peștilor sau moluștelor, cu care se hrănesc. Cuiburile și le instalează pe lespezile stîncilor, în care depun un singur ou.

FAETONUL COMUN (*Phaeton aethereus*) (65—100 cm) este una dintre cele mai
PL. 3/38 comune specii ale familiei. Zboară deasupra Oceanelor Pacific, Atlantic
și Indian. Plonjează cu mare iuțeală asupra prăzii. Clocește în crăpături
de stinci, unde depune un singur ou. Penajul este alb cu striuri negre.

FAETONUL CU COADA ALBĂ (*Phaeton lepturus*) (85 cm) trăiește în regiunea
PL. 3/39 Oceanelor Pacific și Atlantic. Coloritul alb al corpului este întrerupt doar
de penele negre ale umerilor și ale virfului aripilor.

5. FREGATELE (*Fregatidae*)

Familia este alcătuită din 5 specii ce-și au aria de răspândire în zona
mărilor intertropicale. Sînt foarte bine adaptate la zborul rapid și de durată,
fiind păsări de pradă cu ciocul întors la capăt. Membranele interdigitale
sînt reduse. Mersul și înotul le sînt aproape imposibile. Noaptea și-o petrec
dormind în arbori. Își procură hrana fie în felul unor specii de lupi-de-mare
(*Stercorariidae*) urmărind ca și aceștia, într-un zbor rapid, diferite păsări
marine, pe care le forțează să-și arunce prada și pe care fregatele o iau din
zbor, fie vinînd pești zburători sau prinzînd prin plonjare diferite animale,
ce se află la cîțiva centimetri de suprafața apei. Clocesc în colonii mari,
în arbori pitici, uneori și cu alte păsări marine, unde cuiburile stau
adesea lipite între ele. Depun un singur ou.

FREGATA MAGNIFICĂ (*Fregata magnificens*) (95—100 cm) este una dintre
PL. 3/40 speciile cele mai impunătoare ale familiei, trăind pe coastele tropicale
atlantice și pacifice ale Americii. Uneori zboară peste istmul Panama în
Pacific și invers, în Atlantic, ajungînd în insulele Bermude, Florida ori
sudul Californiei. Penajul negru al corpului are reflexe metalice verzui.
Femela și tinerii au pieptul alb. În timpul reproducerii, masculii își dez-
voltă în partea dinainte a gîtului o pungă roșie de piele. Femelele sînt mai
mari decît masculii.

FREGATA CU PÎNTEC ALB (*Fregata andrewsi*) (88—100 cm) clocește numai în
PL. 3/41 insulele din Oceanul Indian. Corpul este negru cu reflexe verzui. Pîntecul alb.

6. PĂSĂRILE GÎT-DE-ȘARPE (*Anhingidae*)

Au o largă răspîndire pe glob, în regiunile tropicale și subtropicale, deși
nu dețin decît 4 specii. Au un cioc foarte ascuțit, cap mic și gîtul lung
și subțire. Pescuiesc adesea în cete, prinzînd peștii pe care-i străpung cu

ciocul, proiectat fulgerător, asemenea unui harpon. Se pot cufunda în apă cu multă ușurință. Trăiesc în preajma riurilor și în ținuturi de mlaștină, iar cuiburile și le instalează în arborii de prin împrejurimi.

ANHINGA AFRICANĂ (Anhinga rufa) (90 cm) trăiește în regiuni de bălți și mlaștini înconjurate de copaci în care și instalează cuiburile. Coloritul negru al penajului are nuanțe pronunțate verzi și striuri albe lunguiete. Gîtul și pieptul sînt roșcate. Este răspîdită în Irak, Africa, la sud de Sahara, și în insula Madagascar.

ANHINGA AMERICANĂ (Anhinga anhinga) (70—90 cm) este răspîdită în Lumea Nouă, din sudul Statelor Unite pînă-n Argentina. Penajul, ca al speciei precedente, dar are gîtul și pieptul negre.

LOPĂTARI, STÎRCII, PĂSĂRILE GHEATĂ, PĂSĂRILE CIOCAN, BERZELE (Ciconiiformes)

Acest ordin cuprinde cca 250 de specii, ce au o largă răspîndire pe glob, majoritatea fiind păsări migratoare. Sînt păsări semiacvatice, în general de talie mijlocie și mare, caracterizate prin picioare, gît și ciocuri lungi, de mărimi și forme variate. Degetele sînt lipsite de palmatură, avînd doar o mică pîeliță spre bază. Cuibăresc de regulă în arbori sau în stufăriile apelor. Puii au dezvoltare nidicolă.

Hrana este de natură animală, fiind formată din pești, reptile, broaște, cît și din tot felul de nevertebrate mărunte, pe care le prinde de pe sol, de pe plante acvatice sau din ape de mică adîncime.

1. LOPĂTARI ȘI IBIȘII (Plataleidae)

Sînt răspîdiți în regiunile tropicale și temperate ale globului și includ cca 30 de specii. Au ciocuri fie drepte și mult lățite, fie rotunde și curbate în jos. Cuibăresc în colonii mari. Hrana și-o procură din mîlul apelor.

Două specii cuibăresc și în țara noastră:

LOPĂTABUL (Platalea leucorodia) (86 cm) — pasăre de vară pentru țara noastră — se întîlnește în special în bălțile Deltei Dunării. Are colo-

ritul alb cu puțin galben la baza ciocului și pe git. Este o pasăre foarte rară în ultimele două decenii, datorită pătrunderii tot mai mult a omului în habitatul său. Cuibărește de regulă în mici colonii, iar cuibul și-l instalează în mijlocul stufăriilor dese. Hrana constă din diferite nevertebrate dăunătoare. Toamna migrează spre valea Nilului și Africa centrală și de sud-vest.

ȚIGĂNUȘUL (*Plegadis falcinellus*) (56 cm) este o pasăre încă numeroasă în Delta Dunării, cuibărind în colonii mixte, cu alte specii, în sălciile pitice din masa întinderilor de stuf. Penajul este negru cu puternice reflexe metalice verzui, iar umerii, gîtul și capul brune. Consumă, ca și lopătarul, o faună acvatică dăunătoare ce constă mai ales din lipitori, melci, tritoni. Toamna migrează în valea Nilului și în restul Africii de la sud de Sahara.

Ca specii exotice, cităm:

IBISUL ROȘU (*Eudocimus ruber*) (60 cm), care trăiește în regiunile mlăștinoase din nordul Americii de Sud, avînd penajul de un splendid colorit roșu, iar ciocul negru-cafeniu;

IBISUL ALB (*Eudocimus albus*) (60 cm), răspîndit în statele sudice ale S.U.A., Mexic și America Centrală, este foarte asemănător ca formă și mărime cu ibisul roșu, pîrînd a fi chiar două varietăți de culoare ale aceleiași specii;

LOPĂTARUL ROȘU (*Ajaja ajaja*) (70—80 cm)— trăiește în America de Nord și de Sud. Se hrănește în preajma apelor marine puțin adînci. Adultul e aproape complet roz, iar tinerii sînt albi. Păsările bătrîne au capul lipsit de pene.

2. STÎRCII (*Ardeidae*)

Familie cu peste 200 de specii, adică majoritatea speciilor ordinului Ciconiiformes, are o largă răspîndire pe glob, lipsind doar din regiunile polare. Păsările au picioare înalte, gîtul și ciocul lungi, iar unele specii poartă, în epoca reproducerii, așa-numitul penaj de nuntă. Degetul extern este unit cu cel mijlociu printr-o mică palmatură, formînd astfel o suprafață de susținere mai mare pe substratul milos. Pe laturile pieptului și a spatelui au niște zone de puf pudrant, cu care păsările își impermeabilizează penajul. Zboară lent, țînînd în timpul zborului gîtul strîns, în formă de S.

Se hrănesc cu pești, tritoni, broaște și diferite animale acvatice sau din vegetația umedă.

Cuibăresc în colonii, în arbori sau tufișuri.

La noi în țară se întilnesc 9 specii.

STÎRCUL CENUȘIU (*Ardea cinerea*) (96 cm) — cel mai mare din neamul stîrcilor de la noi — este o pasăre de vară întilnită în diferite ținuturi de baltă înconjurată de stufării, mai ales în Delta Dunării. Penajul predominant gri, cu gîtul și pieptul albicios. Cuibărește, de regulă, în masa stufului, în colonii, în locuri greu accesibile. În ținuturile lipsite de stufării, dar în locuri bogate în hrană, cuibărește chiar mai departe de apă, în arbori înalți, asemenea colonii oferind o imagine cu totul neobișnuită pentru aceste păsări. Toamna migrează spre locurile de iernare din sud-vestul Europei, nord-estul Africii și la sud de Sahara. În ierni blinde sau în locuri unde apa nu îngheață, unele exemplare rămîn la noi.

STÎRCUL ROȘU (*Ardea purpurea*) (79 cm) este o pasăre de vară, fiind răspîdită în preajma bălților cu stufăriș, mai frecvent însă în Delta Dunării. Coloritul penajului este gri-albăstrui, cu capul, gîtul și flancurile corpului roșcate. Cuibărește în stufărișuri vechi, în colonii, în locuri retrase și liniștite. Toamna se îndreaptă spre continentul african, unde iernează în afara pustiurilor Sahara și Kalahari.

STÎRCUL GALBEN (*Ardeola ralloides*) (47 cm) în sezonul cald se instalează în special în Delta Dunării, unde cuibărește în colonii mixte, împreună cu cormoranii mici, egrete mici, țigănuși etc. Spatele este galben-cafeniu-deschis, iar aripile și partea de dedesubt a corpului albe. Vinează diferite insecte sau larve acvatice, stînd tupilat la marginea bălților sau pe frunzele plutitoare de nuferi. Iarna și-o petrec în Africa, la sud de Sahara.

EGRETA MICĂ (*Egretta garzetta*) (56 cm) este tot o pasăre de vară, cuibărind în special în Delta Dunării, în colonii mixte. Coloritul alb imaculat. În perioada reproducerii își dezvoltă frumoasele pene ornamentale pe cap și în regiunea spatelui, mult căutate în trecut ca podoabe vestimentare. Toamna migrează spre ținuturile de iernare din jurul Mării Mediterane.

EGRETA MARE (*Egretta alba*) (90 cm) se întilnește în anotimpul cald, îndeosebi în Delta Dunării. Vinată în trecut pentru penele ei ornamentale mult căutate, în prezent este împuținată în urma modificării condițiilor ei de trai de către om. Penajul alb uniform. Cuibărește prin întinderile de stuf, în locuri mai puțin expuse inundațiilor, ferite de zgomot. Toamna pleacă ca să ierneze în țările din jurul Mării Mediterane.

STÎRCUL DE NOAPTE (*Nycticorax nycticorax*) (61 cm) este o prezentă a ținuturilor de baltă, cu stufărișuri și sălcii. Aici își instalează coloniile de cuiburi. Coloritul corpului este cenușiu cu creștetul și spatele negre. Puii au un penaj uniform cafeniu, cu pete mărunte albicioase. Vinează și pe întuneric și în amurg. Toamna migrează pentru iernare spre continentul african, ocolind pustiurile Sahara și Kalahari.

STÎRCUL PITIC (*Ixobrychus minutus*) (35 cm), cel mai mic din neamul stîrcilor, este prezent numai în sezonul cald la noi. Spre deosebire de majoritatea rudelor sale, nu cuibărește în colonii, ci izolat în masa stufului unde își petrece aproape tot timpul. Masculii au coloritul gălbui cu mijlocul spatelui și aripile negricioase. Femelele și puii sînt cafeniu-roșcați. E mai frecvent decît se crede. La apropierea omului, pentru a nu risca un zbor ineficace din desîșul stufului, ia o atitudine de completă imobilitate, într-o poziție verticală, cu ciocul îndreptat ca o suliță în sus, devenind de neobservat chiar de la 1 m distanță, disimulîndu-se între tulpinile stufului. Toamna migrează spre continentul african, unde iernează.

BUHAIUL DE BALTĂ (*Botaurus stellaris*) (76 cm) deși apare primăvara în multe bălți cu stufărișuri din țară, tot Delta Dunării îi este locul preferat. Penajul are un colorit general gălbui-roșcat, cu striățiuni fine negricioase. Cuibărește izolat pe plaur ori la marginea apei, în stufărișurile dese, vechi. Ca și stîrcul pitic, și mai mult chiar decît acesta, ia, la apropierea primejdiei, o poziție imobilă, complet verticală, cu ciocul în sus, fiind greu de observat, deoarece dungile verticale de pe corp imită perfect tulpinile stufărișului între care se află. Datorită traiului permanent în stuf este foarte rar văzut de către om. Doar cunoscutul său sunet pătrunzător, în special din epoca reproducerii, îi trădează prezența. Toamna migrează în ținuturile nordice, de est și centrale ale Africii și în sud-vestul Asiei, unde iernează. În iernile blînde unele exemplare rămîn la noi în locuri cu apă neînghețată.

STÎRCUL DE CIREADĂ (*Bubulcus ibis*) (51 cm) seamănă mult cu stîrcul galben, de care se deosebește prin talia sa ceva mai mare, iar în epoca reproducerii prin picioarele sale roșcate (și nu verzui), ciocul roșcat (și nu negru la vîrf). În afara epocii reproducerii are ciocul gălbui-verzui, iar picioarele verzui uniforme. La noi a fost colectat de cîteva ori ca formă rătăcită din nordul Africii ori din sud-vestul Asiei, unde trăiește în vecinătatea turmelor de copitate.

3. PĂSĂRILE GHEATĂ (*Balaeniceptidae*)

Au un singur reprezentant al familiei, anume:

PĂSĂREA GHEATĂ (*Balaeniceps rex*) (150 cm), care trăiește în desîșurile nepătrunse de papirus ale Nilului superior. Corpul este uniform gri-cenușiu. Are o talie mare, picioare lungi, aripi late și lungi. Cînd zboară, își trage gîtul înapoi, sprijinîndu-și pe umeri capul său mare, cu ciocul enorm asemănător unei ghetete de lemn. Zboară greu și nu o face decît la mare nevoie.

Masculul e ceva mai mare decit femela. Se hrănește cu pești, dar mai ales cu pui de crocodil și cu broaște țestoase, pe care le prinde și le reține cu ciocul său de o formă unică la păsări.

4. PĂSĂRILE CIOCAN (*Scopidae*)

Au un singur reprezentant.

PASĂREA CIOCAN (*Scopus umbretta*) (60 cm) trăiește în Africa de sud și Sahara, peninsula Arabia și insula Madagascar. Coloritul penajului este cafeniu închis. Pe cap are o creastă de pene pe care pasărea o ridică și o coboară alternativ. Este mai activă dimineața și seara. Ziua stă mai mult ascunsă. Trăiește în vecinătatea râurilor și mlaștinilor, construindu-și un cuib rotund și izbitor de mare, cu un diametru pînă la 2 m. Cuibul, cu mai multe despărțituri, este instalat la înfucarea unor crengi, la mică înălțime de sol. Puii, pînă se dezvoltă complet, rămîn în cuib. Hrana constă din diferite animale acvatice, îndeosebi pești. Viața ascunsă a acestor păsări a dat naștere la multe legende printre băștinași.

5. BERZELE (*Ciconiidae*)

Cuprind păsările cele mai mari ale familiei, incluzînd 17 specii, răspîndite în regiunile calde și temperate ale Pămîntului. În zborul planat, la mari înălțimi, țin gîtul și picioarele întinse. Cuibăresc pe arbori sau pe stîncării. Hrana constă din vertebrate mărunte sau artropode, pe care le procură de pe cîmpiile umede sau din apele puțin adinci.

La noi în țară se întilnesc 2 specii.

BARZA ALBĂ (*Ciconia ciconia*) (100 cm) apare în sezonul cald, cuibărînd îndeosebi în zonele joase, cu ținuturi umede în vecinătate. Are corpul alb cu penele mari ale aripilor negre. Este o pasăre aproape total antropofilă, instalîndu-și cuibul pe acoperișurile caselor, pe coșuri, stîlpi electrici, dar și în arbori bătrîni. Se hrănește cu broaște, șerpi, șopîrle, gîndaci. Iernează în Africa estică și de sud.

BARZA NEAGRĂ (*Ciconia nigra*) (96 cm) cuibărește mai rar la noi, fiind mai mult o pasăre de trecere în special toamna. Penajul este negru cu reflexe verzui. Dedesubt corpul este alb. Pentru cuib preferă arborii înalți. În ținuturile carpatice o întilnim în pădurile de amestec. Toamna migrează în Africa, la sud de Sahara.

Ca specii exotice, cităm:

MARABU (*Leptoptilus crumeniferus*) (125 cm) aflată în Africa tropicală, are
PL. 4/62 o talie mare și un cioc foarte puternic. Coloritul este brun cu bare albe pe aripi. Pieptul și abdomenul sînt albe. La gît posedă un sac de piele, care este în legătură cu nările. Cuibărește în colonii, instalîndu-și cuiburile în arbori. Se hrănește cu resturile rămase de la animalele sfișiate de răpitoare. În trecut pasărea a fost mult vînată pentru renumitele sale pene „marabu“, căutate în industria îmbrăcăminte. În prezent formează expozate apreciate ale grădinilor zoologice;

JABIRU (*Jabiru mycteria*) (150 cm), este o barză uriașă care trăiește în sudul
PL. 4/63 Americii de Nord și în pădurile seculare ale Americii de Sud, pînă-n Argentina. Corpul este cenușiu-deschis uniform. Clămpăniturile ciocului său amintesc rafalele unei mitraliere. Se hrănește cu animalele din milul apelor sau cu mamifere mici din stepe. Este, de asemenea, căutată pentru a fi capturată și adusă în grădinile zoologice.

LEBEDELE, GÎȘTELE, RATELE (Anseriformes)

Cuprind cca 160 de specii, cu o largă răspîndire pe glob, în special în emisfera nordică, lipsind numai în Antarctica. Populează atît zonele din preajma cursurilor cu ape dulci, cît și pe cele cu ape salmastre sau sărate. Sînt mai frecvente în regiuni joase, dar pot trăi și pe marile înălțimi din Anzi și Himalaya.

Sînt păsări palmipede. Pe marginea ambelor mandibule ciocul este format din lamele cornoase. Au o limbă carnoasă, musculoasă, cu o sensibilitate foarte pronunțată la partea anterioară, care adesea este dantelată. Sînt bune zburătoare, putînd parcurge în timpul migrațiilor distanțe foarte lungi. Folosesc într-o măsură mai mare sau mai mică mersul, înotul, scufundatul și zborul. Sînt păsări nidifuge.

Prezintă o mare diversitate de obiceiuri, avînd adaptări foarte variate, de la o viață tipic acvatică pînă la una mai mult sau mai puțin terestră, ca *Anseranas* din Australia și *Nesochen* din insulele Hawaii. În timpul migrațiilor dovedesc un puternic instinct gregar. Unele specii prezintă accentuate înclinații de parazitism, depunîndu-și ouăle în cuiburile altor specii înrudite.

Se hrănesc cu ierburi, plante acvaticе, rădăcini, dar și cu hrană animală ca viermi, larve acvaticе, crustacei, melci, insecte, pe care le alege printr-un fel de filtrare a apei și mlului, dar și cu pești.

Sint păsări de o mare importanță economică, atit ca forme domesticite, cit și ca valoare cinegetică. Unele sint ținute pentru valoarea lor ornamentală. Ordinul prezintă o singură familie (**Anatidae**) cu două subfamili: anserinele și anatinele.

— ANSERINELE (**Anserinae**),

Au la ambele sexe un penaj asemănător, un ceremonial de împerechere simplu și o singură năpirlire anuală.

La noi în țară se întâlnesc 12 specii.

LEBĂDA DE VARĂ (*Cygnus olor*) (150 cm) vine în țara noastră numai în sezonul PL. 5/64 cald și cuibărește îndeosebi în bălțile Deltei Dunării. Își instalează cuibul în stufărișurile nepătrunse sau pe plaurul vechi, fixat. Bobocii au penajul cenușiu, care numai în anul al treilea devine complet alb. Iarna, păsările migrează spre sudul Mării Caspice, în Delta Nilului și estul Mării Mediterane. În iernile blinde, în lagunele Mării Negre ori în preajma bălților neînghetate din interiorul țării, iernează unele populații nordice la care se pot asocia și exemplare ce au cuibărit la noi.

LEBĂDA DE IARNĂ (*Cygnus cygnus*) (145 cm) este o pasăre ce cuibărește în PL. 5/65 nordul Siberiei, cu un penaj complet alb, venind în cirduri adesea numeroase ca să ierneze mai ales în ținuturile din Delta Dunării și complexul Razelm. Primăvara se reîntoarce spre locurile nordice de cuibărit.

LEBĂDA MICĂ (*Cygnus bewickii*) (122 cm) este o apariție accidentală, deși specia PL. 5/66 iernează frecvent la țărmul Mării Caspice. Ca penaj se aseamănă foarte mult cu lebăda de iarnă, dar are talia mai mică, iar ciocul negru și numai la bază galben. Cuibărește în ținuturile mlăștinoase ale tundrei.

GÎSCA DE VARĂ (*Anser anser*) (76—89 cm) este singura specie de gîscă cloci- PL. 5/67 toare la noi. Își face cuibul îndeosebi în Deltă și complexul lagunar Razelm, sosind primăvara și plecînd toamna. Corpul este cenușiu cu dungi curmezișe subțiri. Cuibărește în stufării dese și pe plaur vechi. Această specie este strămoșul multor rase de giște domestice cu care se poate încruși adesea. În ierni blinde, populații nordice, la care se pot asocia și exemplare ce au clocit la noi, iernează uneori în lagunele marine și bălțile neînghetate. Iarna însă majoritatea păsărilor migrează spre ținuturile din nord-estul Mării Mediterane.

GÎRLIȚA MARE (*Anser albifrons*) (68—76 cm) sosește toamna, adesea iernînd
PL. 5/68 în număr considerabil în vecinătatea apelor cu semănături întinse prin
apropiere. Are penajul cenușiu cu puțin alb în jurul ciocului. Cuibărește
în regiunile tundrei eurasiatice. Împreună și cu exemplarele ce au iernat
în sud-estul Europei, primăvara se îndreaptă spre nord.

GÎRLIȚA MICĂ (*Anser erythropus*) (53—68 cm) apare, ca și gîrlița mare, în aceeași
PL. 5/69 perioadă și, de obicei, în cîrduri cu aceasta, dar în număr mult mai redus,
sosînd și ea din ținuturile arctice. Penajul este de asemenea cenușiu. Spre
deosebire de gîrlița mare, cu penaj alb numai în jurul rădăcinii ciocului,
la gîrlița mică această culoare ajunge pe frunte pînă deasupra ochilor.
Ca și la sosire, primăvara, împreună cu precedentă și cu populațiile ce au
iernat în sud-estul Europei se reîntoarce în ținuturile nordice.

GÎSCA DE SEMĂNĂTURĂ (*Anser fabalis*) (71—89 cm) apare rar, în pasaj, prin
PL. 5/70 vestul țării noastre. Uneori ierneză la noi. Cuibărește în nordul Eurasiei.
Talia este asemănătoare gîștei de vară, cu care se poate confunda și la
penaj, dar, spre deosebire de aceasta, gîsca de semănătură are capul, gîtul
și partea anterioară a corpului mult mai întunecate. De asemenea ciocul
este negru spre rădăcină și oranj-galben spre vîrf, față de cel al gîștei de
vară, care-l are trandafiriu uniform. Primăvara trec în drumul lor spre
nord și populațiile care au iernat în sudul Europei.

GÎSCA CU PIEPT ROȘU (*Branta ruficollis*) (53—56 cm) cuibărește în regiunile
PL. 5/71 arctice, la noi fiind un oaspete de iarnă, în special în regiunea comple-
xului lagunar Razelm. În trecut apărea în număr mic și neregulat; în ultima
decadă sosește pentru a ierna în cîrduri foarte numeroase, aproape jumă-
tatea populației mondiale. Este gîsca cu penajul cel mai frumos colorat
întîlnit la noi. Obrajii, gîtul și partea anterioară a pieptului sînt cărămiziu-
aprinși. În rest penajul este întunecat, tivit cu dungi sinuoase albe. Primă-
vara se reîntoarce în nord, ca și populațiile care au iernat în sudul Mării
Caspice.

GÎSCA GULERATĂ (*Branta bernicla*) (56—62 cm) se întîlnește doar accidental,
PL. 5/72 în sezonul rece. Are un penaj negricios, cu abdomenul și un guler de pene
albe înaintea gîtului. Clocește în regiunile arctice.

GÎSCA CU OBRAZ ALB (*Branta leucopsis*) (60—70 cm) a fost semnalată de cîteva
PL. 5/73 ori accidental în sezonul rece. Cuibărește în regiunile arctice. Corpul este
gri-albăstrui, cu obrajii și partea inferioară a corpului albe.

GÎSCA DE INDIA (*Anser indicus*) (75 cm); i se cunoaște prezența prin exemplarul
PL. 5/74 colectat în august 1934, în Transilvania. Este posibil a fi evadat dintr-o
grădină zoologică, deoarece specia clocește doar în Tibet și ierneză în
India. Coloritul corpului este gri-albăstrui, iar vîrfurile aripilor negru.

GÎSCA POLARĂ (*Anser caerulescens*) (64—76 cm) este semnalată, dar fără exemplare doveditoare, colectate. Posibil să apară foarte rar în Europa, ea clocind în regiunile arctice ale Americii de Nord și ale Groenlandei. Specia se prezintă în două forme de colorit, alb și albastru-cenușiu. Virfurile negre ale aripelor îi sînt caracteristice. Tinerii au penajul cenușiu-deschis.

Ca specii exotice, cităm:

LEBĂDA AUSTRALIANĂ NEGRĂ (*Cygnus atratus*) (120 cm). Trăiește în Australia și Tasmania. Este frecventă ca pasăre decorativă în grădinile zoologice. Penajul îl are complet negru, cu virfurile aripilor albe;

LEBĂDA CU GÎT NEGRU (*Cygnus melanocoriphus*) (100 cm); este răspîdită în sudul Americii de Sud și în insulele Falkland. Are corpul alb, cu capul și jumătatea anterioară a gîtului negre. Picioarele și baza ciocului sînt oranj;

GÎSCA URIAȘĂ (*Cygnopsis cygnoides*) (90 cm), care trăiește în nordul arctic al U.R.S.S. Caracteristic îi este ciocul puternic, asemănător celui de lebădă. Penajul gri-cafeniu cu penele dosului aripilor cu tivuri deschise;

RAȚA ARBORICOLĂ VĂDUVĂ (*Dendrocygna viduata*) (48 cm) frecventă în ținuturile tropicale ale Africii și ale Americii de Sud. Specific sînt picioarele lungi și obiceiul pe care-l are să stea mai mult în arbori. Coloritul îi este cafeniu-roșcat;

RAȚA ARBORICOLĂ CU PÎNTEC NEGRU (*Dendrocygna autumnalis*) (50 cm), răspîdită în America de Sud și Centrală. Este o pasăre retrasă, sfioasă. Hrana și-o procură de obicei noaptea și ea constă mai ales din semințe. În general penajul capului este cafeniu cu pîntecele negru.

- ANATINELE (*Anatinae*)

Cuprind un grup de păsări care au de regulă dimorfism sexual frecvent, cu ceremonial de împerechere adesea foarte complicat și care au o dublă năpîrlire anuală.

La noi în țară se întîlnesc 25 de specii.

RAȚA MARE (*Anas platyrhynchos*) (50—60 cm) este una din speciile cele mai frecvente de rațe clocitoare. Se întîlnește tot timpul anului, prezentă îndeosebi în ținuturile joase cu bălți și stufișuri. Masculul are penajul cenușiu-brun cu gușa roșcată și capul verde. Coloritul femelei este cafeniu. Cuibărește pe sol, în ierburi, în scorburi și chiar în cuiburi vechi de cioară, fiind o specie cu o extraordinară putere de adaptare la schimbările habitatului. Iarna, în afara exemplarelor clocitoare, la noi sosesc și unele populații din nordul Europei. În iernile aspre, cînd bălțile îngheață, ea se întîlnește în fața gurilor

Dunării ca și pe riurile și piraiele neinghețate. Nordul Africii și tot sudul Asiei formează însă cea mai importantă regiune de iernare a acestei specii.

PL. 6/82 **RATA PESTRIȚĂ (*Anas strepera*)** (51 cm) apare vara îndeosebi în Delta Dunării, fiind însă mai puțin numeroasă decît rața mare. Coloritul masculului este cenușiu striat, al femelei cafeniu. Cuibărește în stuf și în „mustăți de salcie“. Toamna se retrage spre sud și ierneză în ținuturile din nordul Mării Mediterane, în Asia, din sud-vest pînă-n India. În iernile blinde, pe apele neinghețate, se pot întîlni și la noi exemplare din această specie.

PL. 6/83 **RATA CÎRÎTOARE (*Anas querquedula*)** (38 cm) este cea mai mică dintre rațele clocitoare. Coloritul penajului este cenușiu, capul cafeniu, cu o dungă albă spre ceafă; femela are penele cafenii. Cuibul și-l instalează la suprafața solului, în ierburile din apropierea apelor sau în stufărișuri. Toamna se îndreaptă spre regiunile de iernat din Africa centrală și din sudul Asiei.

PL. 6/84 **RATA MICĂ (*Anas crecca*)** (35 cm) este o pasăre de iarnă fiind cea mai mică dintre rațele întîlnite în țara noastră și cea mai numeroasă dintre rațele neclocitoare de la noi. Penajul corpului masculului este cenușiu cu capul cafeniu și o pată lunguiață verde peste ochi, iar al femelei cafeniu. Sosește toamna din regiunile nordice ale Eurasiei, unde cuibărește. Primăvara se îndreaptă spre ținuturile de reproducere.

PL. 6/85 **RATA FLUIERĂTOARE (*Anas penelope*)** (46 cm) cuibărește în nordul Europei și al Asiei, sosind la noi la începutul sezonului rece. Majoritatea exemplarelor ierneză în ghiolurile Deltei și în lagune, unele însă își continuă drumul spre sudul Europei și al Asiei. Capul și partea anterioară a corpului sînt roșcate, restul cenușiu; femela este cafenie. A fost observat un caz de clocire al acestei specii pe lacul Bicz.

PL. 6/86 **RATA SULIȚAR (*Anas acuta*)** (56 cm) este mai mult o pasăre de pasaj pentru țara noastră, trecînd toamna în cîrduri foarte numeroase din ținuturile nordice, de cuibărit, în drum spre locurile de iernare din sudul Europei și nordul Africii. În iernile mai blinde, multe exemplare rămîn la noi. Se cunosc unele cuibăriri izolate în Carpații Răsăriteni și în Dobrogea. Penajul predominant la mascul este gri, cu gîtul și partea inferioară albe; femela îl are cafeniu.

PL. 6/87 **RATA LINGURAR (*Anas clypeata*)** (51 cm) apare îndeosebi iarna sosind din nordul Europei și din Siberia, locurile de iernare ale speciei fiind țările din jurul Mării Mediterane și sud-vestul Asiei pînă-n India. Capul masculului este verde, aripile albe cu albastru, pîntecele roșu; femela are predominant cafe-niul cu albastru pe aripi. Cuibărește relativ rar în țara noastră, mai ales în Dobrogea, îndeosebi Delta Dunării, în stufărișuri sau ierburi dese.

PL. 6/88 **RATA MARMORATĂ (*Anas angustirostris*)** (41 cm) este o apariție accidentală pe lacurile dobrogene. Vine din ținuturile nordice ale Africii și din sud-vestul Asiei,

unde își are patria de reproducere. Nu a fost găsită cuibărind la noi. Ambii reprezentanți ai celor două sexe sînt cafeniu-marmorat.

RAȚA MANDARIN (*Aix galericulata*) (43 cm) cuibărește în Japonia și estul Asiei.

PL. 6/89 La noi în țară se cunosc unele exemplare rătăcite din grădinile zoologice sau din unele parcuri europene, unde a fost adusă ca pasăre ornamentală. Masculii, cu un penaj excepțional de frumos, au un colorit ocru și oranș, iar la aripi cu niște pene modificate arcuite în sus; femela este cafenie.

RAȚA CU CAP BRUN (*Aythya ferina*) (46 cm), este o specie relativ rară. Se poate

PL. 6/90 întîlni în special în ghiolurile Deltei. Masculul are corpul cenușiu, capul brun și gusa negricioasă, pe cînd femela are corpul cafeniu. Cuibărește în stufărișuri, dar și în scorburi de copaci și „mustăți de salcie“. Toamna se retrage spre locurile de iernare din nordul Mării Mediterane, nord-vestul Africii, valea Nilului și sud-estul Asiei pînă-n India. În iernile blinde unele exemplare rămîn în locurile neînghețate, unde se mai pot adăuga și populații venite din nord.

RAȚA ROȘIE (*Aythya nyroca*) (41 cm) reprezintă cea mai frecventă specie de rață

PL. 6/91 din țară și mai ales din Delta Dunării, întîlnindu-se în mai toate bălțile înconjurate de vegetație. Clocește atît în desîșul stufului sau între ierburile acvaticice, cît și în scorburi, la adăpostul inundațiilor. Masculul este cafeniu-roșcat, femela cafenie. Ierneză în Africa de nord, valea Nilului, nordul Arabiei și India. Rare exemplare mai pot fi văzute iernînd la noi pe apele neînghețate.

RAȚA MOTĂTĂ (*Aythya fuligula*) (44 cm) este o pasăre de iarnă și vine la noi

PL. 6/92 din nordul Eurasiei. Se întîlnește în special în Delta Dunării și complexul lagunar Razelm, unde apa de obicei nu îngheață. Coloritul masculului este negru cu flancurile și pintecele albe; al femelei este cafeniu. Specia ierneză și în jurul Mării Mediterane și sudul Asiei. Puține perechi rămîn să cuibărească la noi în Deltă, în locuri retrase, bogate în vegetație subacvatică, restul urmînd a cuibări în nordul Eurasiei.

RAȚA CU CAP NEGRU (*Aythya marila*) (48 cm) cuibărește în ținuturile arctice,

PL. 6/93 sosînd la noi în sezonul rece, uneori în număr mare, cînd este întîlnită împreună cu alte specii de rațe, îndeosebi în preajma lacurilor dobrogene și în Deltă. Unele populații își continuă drumul mai spre sud, ca să ierneze în țările din jurul Mării Mediterane. Primăvara se reîntoarce în nord, în locurile de cuibărit. La masculi partea anterioară a corpului este neagră, deasupra cenușiu deschis, flancurile albe; femelele sînt cafenii, cu alb în jurul ciocului.

RAȚA SUNĂTOARE (*Bucephala clangula*) (46 cm) sosește la noi în țară în număr

PL. 6/94 redus, venind din nordul Europei și Siberiei, unde cuibărește și ierneză în apropierea apelor neînghețate. Alte populații trec spre nordul Mării Medi-

terane și vestul Europei. Penajul masculului este negricios pe cap și spate; o pată la baza ciocului și restul corpului sînt albe. Femela are colorit cenușiu-deschis și capul cafeniu. La ridicarea sa de pe luciul apei, masculul scoate un fel de fluierat în timpul bătăilor de aripi. Vara se mai întîlnesc unele exemplare rămase atît în Delta Dunării, cît și în alte bălți din țară, fără a se fi dovedit clocitul la noi. Primăvara se reîntorc în nord.

RAȚA DE GHETURI (*Clangula hyemalis*) (44—55 cm) apare accidental, venind în sezonul rece din ținuturile arctice îndepărtate, unde își are patria de cuibărit. Spatele și aripile sînt negre la masculi, restul fiind alb. La femele negrul este înlocuit de cafeniu. Se scufundă excelent și la adîncimi relativ mari, pentru a-și căuta hrana ce constă mai ales din scoici.

RAȚA CU CIUF (*Netta rufina*) (56 cm) este una din cele mai frumoase rațe, cînd masculii sînt în haină de primăvară; penajul acestora apare acum roșu-aprins la cap, brun pe spate, negricios pe gușă, pîntece și coadă, iar al femelelor fiind în general cafeniu. Uneori clocește în stufărișuri și „mustăți de salcie” din Delta Dunării, depunînd mai ales ouăle în cuiburile altor specii de rațe. Cîndurile de rațe cu ciuf sînt foarte numeroase primăvara în trecere spre locurile de cuibărit dinspre vestul și nordul Europei sau Asia centrală și de vest, iar toamna spre cele de iernat. Duce o viață ascunsă, iar masculii, după împerechere, își pierd frumoasele culori ale penajului și ale ciocului. Iernează în nordul Mării Mediterane, în Delta Nilului și India.

RAȚA CU OBRAZ ALB (*Oxyura leucocephala*) (46 cm) clocește relativ rar la noi, în special în Delta Dunării și la malul unor lacuri dobrogene, unde se pot întîlni și în ierni mai blînde. Capul masculului este alb, corpul cafeniu-roșcat; femela are colorit cafeniu striat. Are un zbor greoi, dar în schimb e o foarte bună scufundătoare. Locurile de iernat sînt Delta Nilului, Regiunea Golfului, sudul Mării Caspice și nord-vestul Africii.

EIDERUL (*Somateria mollissima*) (46 cm) apare accidental la noi, venind din nordul Europei, unde cuibărește. Este o pasăre marină. Partea dinainte și spatele sînt albe, iar partea ventrală la masculi neagră; femelele sînt cafeniu-închis cu striățuni negricioase.

RAȚA NEAGRĂ (*Melanitta nigra*) (48 cm) vine rar la noi, întîlnindu-se în sezonul rece, în ținutul litoralului. Sosește din nordul Eurasiei, unde cuibărește în ținuturile marine. Masculul este singura rață complet neagră de la noi. Femela este cafenie. Specia iernează frecvent pe coastele vestice ale Europei.

RAȚA CATIFELATĂ (*Melanitta fusca*) (56 cm), ca și rața neagră, este o prezentă destul de rară în anotimpul rece. Masculul, negru, are doar o pată albă sub ochi ca și pe oglinda aripilor; femela este cafenie cu oglinda albă. Cantonează mai ales în regiunea litoralului, preferînd apa adîncă în care se

scufundă după scoici. Cuibărește în ținuturile nordice ale Eurasiei. Iernează în vestul Europei, sud-vestul Mării Negre și sud-estul Mării Caspice.

CĂLIFARUL ALB (*Tadorna tadorna*) (61 cm) este cea mai frumoasă pasăre din neamul rațelor ce se întâlnește la noi. Pe albul general al corpului se adaugă verdele capului și al oglinzilor aripilor, gulerul roșu din jurul gâtului și negrul remigelor, al cozii și a două dungi de pe spate. Femela este asemănătoare. Sosește primăvara și se reîntoarce toamna la locurile de iernare. În iernile blinde se pot observa exemplare pe lacurile neînghețate. Cuibărește în găuri de pământ sau în vizuinile părăsite ale diferitelor mamifere, de obicei ale vulpilor, pe malurile lacurilor dobrogene și în sud-estul Deltei Dunării. Iernează pe terenurile din vestul Europei, în jurul Mării Mediterane, în Asia sud-vestică și în Delta Nilului.

CĂLIFARUL ROȘU (*Tadorna ferruginea*) (63 cm) are o biologie asemănătoare cu a călifarului alb, fiind mai rar la noi decât acesta. Ambii reprezentanți ai sexelor au penajul cărămiziu, masculul fiind mai aprins colorat și având un inel negru de pene în jurul gâtului. Toamna migrează spre nord-vestul Africii și în Delta Nilului.

FERESTRAȘUL MIC (*Mergus albellus*) (48 cm) sosește în timpul iernii, adesea foarte numeros, venind din ținuturile nordice ale Europei și Siberiei, unde cuibărește în scorburile arborilor din vecinătatea apelor. Masculul este alb, cu remigele, coada, precum și niște dungi pe aripi negre, iar femela cenușie cu creștetul cafeniu. Primăvara, numărul lor crește odată cu apariția populației ce au iernat în sud-estul Europei.

FERESTRAȘUL MIJLOCIU (*Mergus serrator*) (58 cm) este un oaspete rar de iarnă și se întâlnește mai ales în regiunea litoralului Mării Negre. Spatele, vârful aripilor și capul sînt negre-vezui, gusa roșcată, iar restul alb la masculi; femelele au coloritul gri-albicios și capul cafeniu. Ținuturile lui de cuibărit sînt mai ales cele de pe coastele oceanice cu apă sărată ale nordului Eurasiei, Americii de Nord și Groenlandei. Iernează în țările din nordul Mării Mediterane și în vestul Europei.

FERESTRAȘUL MARE (*Mergus merganser*) (66 cm), este o prezență rară la noi. În timpul iernii sosește din regiunile nordice ale Eurasiei, unde cuibărește în arborii scorbuoși, cit și pe sol, în tufișurile dese. Coloritul la mascul este în general alb cu capul, spatele, vârful aripilor și coada negre; femelele sînt cenușii cu capul cafeniu-roșcat. Ca și ceilalți ferestrași, este un scufundător excelent și, ca și aceștia, poate sta mult timp sub apă în căutarea peștilor cu care se hrănește. Iernează atît în Europa pînă la Oceanul Atlantic, sudul Mării Mediterane, cit și în Asia de sud-est.

Ca specii exotice, sînt:

RAȚA CU OCHI DE ȘOIM (*Aix sponsa*) (45 cm), care cuibărește în regiunea temperată a Americii de Nord, din California pînă-n Florida. Este frecvent văzută în grădini zoologice și parcuri cu lacuri ca pasăre de ornament. Masculul are un penaj negricios cu puternice reflexe metalice verzui, gușa violacee, flancurile cărămizii. Capul este garnisit cu dungi albe ce-i dau o frumusețe aparte;

RAȚA CU ȚEPI (*Plectropterus gambensis*) (90—100 cm); trăiește în Africa, la sud de Sahara, fiindu-i caracteristic niște țepi de la indoitura anterioară a aripei. Coloritul general este negru cu reflexe verzui, iar pîntecele alb;

RAȚA DETORENT (*Merganetta armata*) (35 cm), care trăiește pe pîraiele torentuoase montane din Anzi. Are cîte un țep ascuțit la aripi. Penajul negricios este străbătut pe git și spate de dungi albe;

RAȚA FÎLFÎTOARE (*Tachyeres brachypterus*) (70 cm), din America de Sud, este o specie ce și-a pierdut capacitatea de a zbura. Numele și-l poartă de la obiceiul de a filfii din aripi la suprafața apei, făcînd virtejuri. Penajul este de un frumos albăstrui-marmorat;

GÎSCA DE ANZI (*Chloephaga melanoptera*) (70 cm), după cum o arăta și numele, are aspectul unei gîște. Trăiește în Anzi pînă la 3 500 m altitudine. Este albă, cu remigele și coada negre;

GÎSCA DE NIL (*Alopochen aegyptiacus*) (70 cm) — clocește mai ales pe arbori în Africa, la sudul Saharei și pe valea Nilului. Este reproducă adesea în captivitate. Are colorit cafeniu, asemănător nisipului;

GÎSCA CU DEGETE DESPICATE (*Anseranas semipalmata*) (125 cm) — răsîndită în sudul insulei Noua Guinee și în nordul Australiei, fiind aproape lipsită de palmatură, datorită vieții terestre la care s-a adaptat. Penajul este alb, cu capul, gîtul și aripile negre;

GÎSCA-GĂINĂ AUSTRALIANĂ (*Cereopsis novaehollandiae*) (100 cm); trăiește în insulele din sudul Australiei, fiind o specie rară și cu pronunțate adaptări la viața terestră. Coloritul este cenușiu, cu pete negre pe dosul aripilor.

FLAMINGII (Phoenicopteriformes)

Acest grup de păsări, ce alcătuiește o singură familie (**Phoenicopteridae**) este inclus uneori alături de stîrci și berze, alteleori lingă rațe și gîște, deoarece prezintă unele caractere de la ambele ordine. Are însă o serie de caractere proprii, care-l deosebesc profund de acestea, fapt pentru care îl vom trata ca ordin separat. Cele 5 specii de flamingi se deosebesc în esență de

Anseriforme și Ciconiiforme, prin masivitatea ciocului lor și prin forma lui îndoită în unghi drept. De alte păsări, în general, se deosebește prin faptul că mandibula inferioară este mult mai înaltă și mai masivă decât cea superioară.

Sînt răspîndite în regiunile temperate și tropicale ale globului, lipsind însă în Extremul Orient și Oceania. Unele specii trăiesc la malul mării, altele însă, cum e cazul flamingului din Anzi (**Phoenicoparrus andinus**), ajung pînă la altitudinea de 3 500—4 700 m.

Prin poziția capului în timpul cînd își caută hrana, flamingii sînt singurele păsări ce se hrănesc ținînd virful ciocului îndreptat înapoi, iar mandibula superioară sub cea inferioară. Ei scufundă capul cu creștetul spre fundul apei și asemeni rațelor filtrează mîlul apelor puțin adînci de unde-și scot hrana formată din plante mărunte, alge, precum și din diferite larve, viermi, crustacei etc. Sînt păsări monogame. Trăiesc în colonii mari. Cuibul are forma unui trunchi de con, de cca 1/2 m înălțime, și este construit din mîl, nisip, adesea consolidat cu plante acvatice, în virful căruia, într-o mică adîncitură, păsările depun 1—2 ouă. Puii sînt nidifugi.

Prin aspectul și obiceiurile lor, flamingii alcătuiesc unele din exponatele cele mai atrăgătoare din grădinile zoologice.

În țara noastră este cunoscută o singură specie.

FLAMINGUL ROZ (*Phoenicopterus ruber roseus*) (127 cm) apare ca exemplar PL. 7/114 rătăcit, venit din ținuturile sud-vestice ale Europei sau ale Asiei de sud-vest, unde cuibărește. Cîteva exemplare, astfel capturate, se păstrează în muzeele noastre. Atît masculii cît și femelele au un penaj alb-roz, iar aripile au penele acoperitoare roz intens și remigele negre. Specia are însă o mare răspîndire în Africa, sud-vestul Europei și Asia centrală și de vest.

Ca specii exotice, sînt:

FLAMINGUL ROȘU (*Phoenicopterus r. ruber*) (127 cm) — o rasă a flamingului roz, PL. 7/115 răspîndit în America Centrală, Cuba și insulele învecinate, nordul Americii de Sud. Penajul este complet, de un roz intens;

FLAMINGUL CHILIAN (*Phoenicopterus chilensis*) (150 cm), este cel mai mare dintre PL. 7/116 flamingi, fiind răspîndit în număr relativ mic în jurul lacurilor din Anzi. Coloritul general este roz palid;

FLAMINGUL PITIC (*Phoeniconaias minor*) (100 cm), cea mai mică specie a PL. 7/117 ordinului, trăiește în Africa și Madagascar. Are penele colorate în roz, iar remigele negre. Pentru procurarea hranei obișnuiește adesea să tropăie pe loc, ca să sperie diferitele viețuitoare mărunte din mîlul apei și astfel să le poată observa și să le prindă.

PĂSĂRILE CU ȚEPI (Anhimiformes)

Sînt păsări înrudite oarecum cu Anseriformele, din care cauză se clasifică uneori în același ordin. Cuprind numai trei specii, răspîndite în America de Sud, întrunite într-o familie (**Anhimidae**).

Ating talia unui curcan, iar la îndoitura aripii posedă cîte doi țepi cu care se apără în caz de nevoie. Ca un caracter aproape unic la păsări, speciile acestui ordin nu au coastele prevăzute cu apofize uncinee. Deși degetele picioarelor au numai rudimente de membrane înotătoare, totuși aceste păsări înoată bine. Degetul posterior se termină printr-o unghie lungă și ascuțită. Sînt bune zburătoare, putînd plana în înaltul cerului asemenea marilor răpitoare.

Trăiesc, în general, în vecinătatea apelor, a bălților, piraieiilor și mlaștinilor, în preajma cărora își aleg locurile de cuibărit. Puii sînt nidifugi. Hrana constă îndeosebi din plante, semințe, dar și din insecte, peștișori și reptile mici. Datorită caracterului lor, păsările cu țepi sînt crescute de băștinași și ca păzitori ai păsărilor de curte.

CURCANUL DE MLAȘTINĂ (*Chauna torquata*) (90 cm) trăiește în pampasul sud-american. Ouăle sînt clocite cu schimb, atît de mascul, cit și de femelă. Adesea se adună în cîrduri foarte mari, iar cîntecul lor pătrunzător se aude și noaptea. Penajul corpului este de un cenușiu-murdar, iar în jurul gîtului se află un inel de pene negre.

PASĂREA CU CORN (*Anhima cornuta*) (85 cm), se află răspîndită în nordul Americii de Sud, în Columbia și Venezuela, și are caracteristic prelungirea cornoasă în formă de corn de pe cap. Pasărea are un colorit negru-albastru cu reflexe metalice verzi. În partea anterioară a pieptului poartă un guler de pene albe. Trăiește în păduri compacte.

PESCĂRUȘII, FORFECARII, LUPII-DE-MARE (Lariformes)

Cuprind păsări cu o răspîndire cosmopolită, întrunind un număr de cca 120 specii bune zburătoare. Deoarece au degetele anterioare prevăzute cu palmatură, sînt capabile și să înoate.

Cuibăresc de regulă în colonii, în vecinătatea apelor, pe marginile falezelor, printre ierburile dunelor sau pe plantele plutitoare. Își petrec viața lingă

ape. În epoca rece a anului speciile nordice întreprind migrații spre sud. Speciile sînt monogame, cu penajul asemănător la ambele sexe. Puii sînt nidifugi, deși părinții îi hrănesc pînă cînd încep să zboare și chiar un timp după aceea, fapt caracteristic speciilor nidicole. După ieșirea din ou, puii au un puf des ca plușul, cu desene criptice. Hrana lor constă din cele mai diferite animale acvatice, vertebrate sau nevertebrate, pe care le prind în diferite moduri.

1. PESCĂRUȘII, CHIRIGHIȚELE etc. (Laridae)

Formează o familie alcătuită din păsări bune zburătoare, cu o largă răspîndire pe suprafața Pămîntului. Clocesc de regulă în colonii.

La noi în țară se întîlnesc 21 de specii.

PESCĂRUȘUL ARGINTIU (*Larus argentatus*) (67 cm) este o pasăre sedentară PL. 8/120 pentru țara noastră, cuibărind pe sfărîmături vechi de stof, pe plajele nisipoase, atît din Delta Dunării, cît din lungul litoralului. Deasupra, coloritul corpului este argintiu, iar virfurile aripilor negre; în rest alb. O populație a acestei specii s-a adaptat la condițiile urbane, obișnuind să-și instaleze cuiburile pe acoperișurile marilor clădiri de pe litoral, în special în orașul Constanța. Iarna pot fi văzute și exemplare nordice care migrează pînă în țara noastră. Europa de sud, de vest și sud-vestul Asiei constituie însă cartierele de iernare tipice.

PESCĂRUȘUL RÎZĂTOR (*Larus ridibundus*) (38 cm) reprezintă cea mai frecventă PL. 8/121 specie de pescăruș de la noi, prezentă atît vara, cît și iarna. Este argintiu pe spate, cu capul și virful aripilor cafeniu-închis, iar restul corpului alb. Cuibărește frecvent în bălțile Deltei Dunării, în stufăriș sau pe plantele putrede plutitoare. Cînd apele îngheață, se retrage spre mare. Populații nordice, în drum spre și dinspre cartierele de iernat din jurul Mării Mediterane, pot fi văzute toamna și primăvara pe lacurile și bălțile din interiorul țării noastre.

PESCĂRUȘUL MIC (*Larus minutus*) (28 cm) cuibărește în sud-estul Deltei Dunării PL. 8/122 și pe lacurile din lungul litoralului. Mai frecvent apare din nordul arealului în perioadele de pasaj și chiar iarna. Capul și dedesubtul aripilor sînt negricioase; penajul deasupra corpului este argintiu, iar partea inferioară albă. Iernează în jurul Mării Mediterane și în țările din vestul Europei.

PESCĂRUȘUL CU CAP NEGRU (*Larus melanocephalus*) (39 cm) cuibărește la noi, PL. 8/123 în număr redus, îndeosebi în ținutul litoralului. Coloritul spatelui este de un argintiu deschis, iar capul negru; în rest totul alb. Toamna apar și

unele populații ce n-au clocit la noi. Adesea se întilnesc exemplare și peste iarnă, cu toate că locul specific de concentrare în acest anotimp este în jurul Mării Mediterane.

PESCĂRUȘUL CU CIOC SUBȚIRE (*Larus genei*) (43 cm) cuibărește rar, îndeosebi in lagunele marine. Penajul spatelui este argintiu, cu capetele remigelor lungi negre; restul corpului alb. Iarna migrează spre cartierele de iernare din nord-estul Mării Mediterane, sudul Mării Caspice și Regiunea Golfului.

PESCĂRUȘUL NEGRU (*Larus marinus*) (74 cm) apare doar accidental în regiunea litoralului Mării Negre, în timpul iernii. Coloritul spatelui este negru; capul, gîtul și partea inferioară a corpului albe. Clocește în nord-vestul Europei și ierneză pe coastele sud-vestice ale Europei.

PESCĂRUȘUL SUR (*Larus canus*) (43 cm) este întilnit în sezonul rece mai ales în Delta Dunării și pe litoral, venind din ținuturile de cuibărit din nordul continentului. Spatele îl are argintiu, iar vîrfurile aripilor negre; restul corpului alb. Nordul Mării Mediterane constituie o regiune importantă de iernat pentru această specie.

PESCĂRUȘUL POLAR (*Larus glaucoides*) (65 cm) semnalat recent în Delta Dunării, pentru prima dată pe insula Sacalin, ca formă accidentală, fără a fi colectat, venit din regiunea Groenlandei, unde cuibărește. Vara, corpul este alb, cu spatele argintiu deschis; iarna complet alb. Migrează, de regulă, pentru iernare în Islanda, Irlanda, Groenlanda, nordul Angliei.

PESCĂRUȘUL DE GHETURI (*Larus hyperboreus*) (72 cm) a fost observat o singură dată ca pasăre rătăcită în complexul lagunar Razelm-Sinoe. Penajul este asemănător pescărușului polar, atât vara cît și iarna. Specia cuibărește în ținuturile polare și ierneză la țărmul nordic al Oceanului Atlantic.

PESCĂRUȘUL CU COADA SCOBITĂ (*Larus sabini*) (33 cm) apare accidental la noi. Spatele și capul sînt cenușii, vîrfurile aripilor și un inel în jurul gîtului negre; în rest alb. Iarna capul devine și el alb. Specia clocește în nordul Asiei și ierneză pe țărmul Oceanului Atlantic.

PESCĂRUȘUL CU TREI DEGETE (*Bissa tridactyla*) (41 cm) este considerată o pasăre rătăcită la noi, fiind semnalat atît în ținuturile litoralului, cît și în interiorul țării. Spatele îi este argintiu și vîrfurile aripilor negre; restul corpului alb. Clocește în regiunile nord-atlantice ale Europei și ierneză pe bordura Oceanului Atlantic ori a Mării Mediterane.

PESCĂRUȘUL NEGRICIOS (*Larus fuscus*) (56 cm), pasăre frecventă a sezonului rece, sosește la noi din ținuturile nordice ale Europei, unde cuibărește. Dosul corpului este cenușiu-închis-negricios; în rest totul alb. Multe exemplare rămîn și peste vară în Delta Dunării sau pe litoral, fără însă a cuibări la noi. Coastele Mării Mediterane și ale Mării Negre, cît și coastele oceanice sud-vest europene constituie locurile de iernare ale speciei.

PESCĂRUȘUL ASIATIC (*Larus ichthyæetus*) (66 cm) — prezență accidentală, venită
PL. 8/132 în sezonul rece din Asia Centrală și regiunea nordică a Caspiceii, unde cuibărește. Are locurile de iernare în nord-estul Africii, Regiunea Golfului și pe țărmul Oceanului Indian. Capul și vârful aripilor sînt negre, spatele argintiu, iar restul corpului alb.

CHIRIGHIȚA NEAGRĂ (*Chlidonias niger*) (24 cm) cuibărește în colonii, în mod
PL. 8/133 curent în Delta Dunării și alte bălți din țară, depunîndu-și cuiburile pe frunze de nuferi îngrămădite ori pe aglomerații de vegetație plutitoare. Penajul este cenușiu-închis negricios. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din Africa centrală.

CHIRIGHIȚA CU OBRAZ ALB (*Chlidonias hybrida*) (25 cm) cuibărește ca și chiri-
PL. 8/134 ghița neagră atît în Delta Dunării, cît și în zona altor bălți din țara noastră, fiind însă o specie rară. Are penajul cenușiu, creștetul negricios, obrazul alb. Africa centrală este considerată principala ei regiune de iernare.

CHIRIGHIȚA CU ARIPI ALBE (*Chlidonias leucopterus*) (23 cm) pasăre de vară
PL. 8/135 relativ rară pentru țara noastră, este întilnită atît în Delta Dunării, cît și în zona bălților din lungul rîurilor. Partea dinainte a corpului este neagră, iar acoperitoarele aripilor și coada albe. Cuibărește îndeosebi în colonii mici ca și speciile precedente, pe vegetație plutitoare, în ierburile din jurul apelor mici, înconjurate de stufărișuri. Toamna păsările se îndreaptă spre locurile de iernare din Africa, la sud de Sahara, și din sudul Asiei.

PESCĂRIȚA RÎZĂTOARE (*Gelochelidon nilotica*) (38 cm) ca specie clocitoare este
PL. 8/136 rară la noi. Se întilnește îndeosebi în Delta Dunării și în lungul litoralului. Creștetul și ceafa îi sînt negre, dosul corpului argintiu, iar restul alb. Cloceste pe „prundoaie“, adică niște platforme vegetale plutitoare în jepși sau în bălți cu apă mică. Iernează în vestul și centrul Africii, în sudul Arabiei și în India.

PESCĂRIȚA MARE (*Hydroprogne caspia*) (53 cm), specie rar clocitoare la noi,
PL. 8/137 îndeosebi în sud-estul Deltei Dunării și pe litoral, este frecventă mai ales în timpul pasajului. Penajul spatelui și al aripilor este argintiu, iar al creștetului și cefeii negru; în rest alb. Cuiburile le instalează pe grindurile nisipoase, foarte izolate. Toamna migrează spre cartierele de iernare din jurul Mării Mediterane și din Regiunea Golfului.

CHIRA MICĂ (*Sterna albifrons*) (22 cm) este cea mai mică specie a ordinului ce se
PL. 8/138 întilnește la noi. Clocitoare mai ales pe litoral, dar și în sud-estul Deltei Dunării, cuibul și-l instalează de obicei pe solul nisipos cu vegetație rară. Spatele și aripile sînt argintii, creștetul și ceafa negre. Restul corpului alb. Iarna virfurile aripilor devin negre. Iernează în Africa tropicală și la țărmul Oceanului Indian.

CHIRA DE BALTĂ (*Sterna hirundo*) (38 cm) este cea mai frecventă dintre Sternidele de la noi, alături de chirighița neagră. Penajul este asemănător cu al chirei mici. Cuibărește atît în Delta Dunării, cît și în alte regiuni de baltă, de obicei în colonii instalate pe „prundoaiele“ plutitoare. Adesea plonjează vertical în apă după o prealabilă pîndă dintr-un zbor pe loc, pentru a prinde un peștișor de la suprafața apei. Toamna, păsările migrează spre locurile de iernare din vestul Africii, Marea Roșie, Regiunea Golfului și ținuturile de coastă din sud-vestul Asiei pînă-n India.

CHIRA DE MARE (*Sterna sandvicensis*) (41 cm) cuibărește în estul Deltei Dunării și pe litoralul Mării Negre, fiind o specie mai frecventă în ultimii ani. Creștetul și ceafa îi sînt negre, iar spatele și aripile argintii, restul penajului alb. Cuiburile le instalează pe vegetație plutitoare, „prundoaie“ ori pe bancuri de nisip. Toamna, păsările se îndreaptă spre locurile de iernare din Africa de vest, din sudul Greciei și Marea Roșie.

Ca specie exotică, cităm:

CHIRIGHIȚA ZÎNĂ (*Gygis alba*) (32 cm); ceva mai mică decît chira de baltă, este complet albă. Trăiește în colonii, pe insulele din regiunile tropicale și subtropicale ale oceanelor. Oul și-l depune pe o ieșitură de stîncă, pe o ramură orizontală ori chiar pe o frunză de palmier, căci această specie — spre deosebire de rudele sale — se așază cu predilecție pe arbori. Puii pot să stea agățați pe crengi, chiar cu capul în jos.

2. FORFECARII (*Rhynchopidae*)

Familie alcătuită din păsări asemănătoare ca aspect cu pescărușii. Trăiesc în preajma mărilor tropicale și subtropicale. Caracteristic le este ciocul foarte curios construit, mandibula inferioară fiind mai lungă decît cea superioară. Odată cu amurgul, păsările zboară razant la suprafața apei, cu ciocul întredeschis și mandibula inferioară cufundată în apă, prinzînd astfel diferite animale acvatice mărunte. Chiar și nisipul umed este „arat“ în acest mod, cu scopul procurării unor nevertebrate mărunte. Cuiburile le fac în simple adîncituri din nisip.

FORFECARUL NEGRU (*Rhynchops nigra*) (38—50 cm) are o largă răspîndire pe coastele atlantică și pacifică ale celor două Americi. Partea superioară a corpului este negricioasă, cea inferioară albă.

FORFECARUL INDIAN (*Rhynchops albicollis*) (40 cm) trăiește în sudul Asiei, unde clocește în colonii. Penajul este asemănător cu al forfecarului negru, însă coloritul negru de pe cap este despărțit de al spatelui printr-un guler alb.

3. LUPII DE MARE (Stercorariidae)

Cuprind o familie cu 4 specii răspindite în regiunile arctice și antarctice. Se aseamănă cu pescărușii, dar au o mare iuțeală și măiestrie de zbor. Au penajul de culori închise, iar rectricele mediane sînt mai lungi decît celelalte pene codale.

Caracteristica lupilor de mare este și modul de procurare a hranei, anume folosind tactica fregetelor, adică prin urmărirea și intimidarea altor păsări marine, ca sulide, pescăruși, sternide. Acestea, pentru a scăpa de urmărire, aruncă hrana din cioc sau din gușă, pe care lupii de mare o prind cu multă abilitate din zbor. În lăcomia lor nu se dau în lături nici de la prădarea cuiburilor diferitelor păsări marine, iar lupii de mare antarctici atacă și păsări vii, rănite sau chiar sănătoase.

Cuibăresc în cavități săpate în solul inierbat.

Trei specii se întîlnesc și la noi.

LUPUL DE MARE MIJLOCIU (*Stercorarius pomarinus*) (51 cm) sosește din nordul PL. 9/144 Eurasiei în timpul migrațiilor. Poate fi observat în două faze de penaj, închisă și deschisă. Prima este uniform cafenie, cealaltă cu gitul, pieptul și pîntecele albicioase. Este o apariție rară. Ierneză în regiunea Oceanul Atlantic din ținuturile tropicale.

LUPUL DE MARE CU COADĂ LUNGĂ (*Stercorarius longicaudus*) (51—56 cm) PL. 9/145 este o apariție rară, accidentală, venită din nordul eurasiatic. A fost observat pe litoralul Mării Negre. Cîteva exemplare au fost colectate și se află în vitrinele unor muzee de științe naturale. Coloritul este cafeniu, cu partea inferioară a corpului spălăcit-deschisă. Ierneză în ținuturile tropicale ale Oceanului Atlantic.

LUPUL DE MARE PARAZITIC (*Stercorarius parasiticus*) (46 cm) este un musafir PL. 9/146 din nord ca și celelalte specii descrise. Pentru a-și asigura hrana, urmărește alte specii de păsări. Se găsește în două forme de penaj, deschis și întunecat, ca și ale lupului de mare mijlociu. Ierneză în Oceanul Atlantic.

Ca specie exotică, cităm:

MARELE LUP DE MARE (*Stercorarius skua*) (58 cm). Este cea mai temută pasăre PL. 9/147 răpitoare a mărilor, atacînd specii de sulide, pescăruși, pentru a le răpi hrana. Cuibărește atît la țărmul nordic al Oceanului Atlantic, cît și în ținuturile antarctice, unde este reprezentat prin mai multe subspecii.

LIMICOLELE (Charadriiformes)

Formează un ordin cu o răspîndire cosmopolită cuprinzînd mai multe familii și cca 190 de specii. Datorită heterogenității grupelor ce le cuprinde, limicolele sînt clasificate foarte diferit, în funcție de autori. Multe familii au doar un singur gen (Glareolidele, Chionididele, Dromadidele). În afară de Jacanide toate sînt păsări zburătoare foarte bune și iuți. Puii limicolelor sînt nidifugi. Hrana le este în general de origine animală, fiind procurată din mediul acvatic sau din vecinătatea apei.

1. PĂSĂRILE CIOC-ÎN-TEACĂ (Chionididae)

Sînt răspîndite în regiunea antarctică și au caracteristică o teacă cornoasă la baza ciocului. Sînt singurele păsări din regiunea antarctică lipsite de palmatură. Există doar două specii, albe ca zăpada, ce trăiesc parazite pe lângă coloniile manșoților, cărora le răpesc ouăle. Se hrănesc și cu alge sau moluște.

CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ALBASTRE (Chionis alba) (42 cm) care cuibărește PL. 9/148 în sudul insulei Georgia, sudul insulei Orkney și Țara Graham;

CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ROȘII (Chionis minor) (42 cm) din insulele PL. 9/149 Kerguelen, Crozet, Prințul Eduard etc.

2. CIOVLICELE (Glareolidae)

Cuprind 17 specii răspîndite în regiunile calde și temperate ale Vechiului Continent. Trăiesc mai ales în zonele de stepă de pustiu. Hrana constă, în general, din insecte, precum și din alte nevertebrate.

La noi în țară se întîlnesc două specii, singurele din Europa.

CIOVLICA ROȘCATĂ (Glareola pratincola) (25 cm) este o locatară a vecinătăților lacurilor dobrogene, unde cuibărește în colonii pe întinderile nisipoase. PL. 9/150 Corpul este colorat cafeniu închis, cu penele de sub aripi ruginii. Toamna migrează spre cartierele de iernat din nordul Africii.

CIOVLICA NEGRICIOASĂ (Glareola nordmanni) (25 cm) cuibărește prin aceleași PL. 9/151 locuri ca ciovlica roșcată, uneori chiar în colonii mixte, împreună cu aceasta. Penajul este asemănător cu al ciovlicei roșcate, dar cu penele de sub aripi de culoare întunecată. Iernează în Africa, la sud de Sahara.

Ca specii exotice, sînt:

CIOVLICA DE DEȘERT (*Cursorius cursor*) (23 cm), cunoscută în ținuturile PL. 9/152 deșertice sud-vestice ale Asiei și în Africa. Izolat a fost semnalată și în Europa. Are culoarea nisipului;

PASĂREA CROCODILULUI (*Pluvianus aegyptius*) (23 cm), răspîdită în nord-estul PL. 9/153 Africii, pe bancurile nisipoase ale fluviilor, trăiește într-o asociație strînsă cu crocodilii, hrănindu-se cu lipitorile de pe corpul acestora și chiar cu resturile de carne rămase printre dinții lor. Creștetul, spatelul și o dungă pe piept îi sînt negre, aripile gri-albăstrui, iar dedesubtul corpului ocru-gălbui. Cele 3—4 ouă sînt clocite de nisipul fierbinte, unde le îngroapă la o adîncime de cca 10 cm.

3. FLUIERARI, PRUNDAȘII, PLOIERII, CULICII, BECAȚINELE etc. (*Charadriidae*)

Constituie un grup de păsări cu o largă răspîndire, în toate continentele, ajungînd spre nord pînă în ținuturile arctice. Cuprinde cca 160 de specii. În general se întîlnesc în vecinătatea apelor și în ținuturile mlăștinoase. Ca o particularitate a unora dintre speciile acestei familii este inversiunea caracterelor sexuale secundare, masculul fiind acela care se ocupă de clocitul și creșterea puilor, iar femelele avînd coloritul penajului mai viu, talia mai mare și executînd dansurile nupțiale. Ca hrană consumă insecte, larve, viermi, crustacei etc.

Speciile nordice întreprind, după epoca de cuibărit, migrații foarte lungi. Păsările acestei familii sînt mult căutate de vînători.

La noi în țară se întîlnesc 41 de specii.

PRUNDAȘUL DE SĂRĂTURĂ (*Charadrius alexandrinus*) (17 cm) este o pasăre PL. 9/154 clocitoare în special în Dobrogea, în lacuri sărăturoase, cuibărit în ținuturi rămase uscate după retragerea apelor sau pe nisipurile înierbate. Corpul este cafeniu deasupra și albicios pe partea ventrală. Pe frunte, obraz și laturile pieptului penajul are pete negre. Toamna migrează înspre Africa de est, Arabia și India.

PRUNDAȘUL GULERAT MIC (*Charadrius dubius*) (16 cm) se întîlnește de obicei PL. 9/155 în vecinătatea apelor curgătoare, dar și a celor stătătoare, cu plaje deschise, cît și în regiunea inferioară a rîurilor montane. Este colorat asemenea prun-dașului de sărătură, dar cu petele de pe cap mai evidente. Pe piept are un guler negru. Migrează toamna spre locurile de iernare din Africa centrală, peninsula Arabia și regiunile de coastă ale Asiei sud-vestice pînă-n India.

PRUNDAȘUL GULERAT MARE (*Charadrius hiaticula*) (19 cm) toamna este
PL. 9/156 în trecere pe la noi prin țară, în timp ce se îndreaptă dinspre locurile de
cuibărit din nordul Eurasiei spre cele de iernare din jurul continentului
african, al Mării Mediterane, precum și din sudul Asiei. Primăvara poate fi
observat când se întoarce spre ținuturile reci. Penajul este asemănător
cu al prundașului gulerat mic, dar mai gălbui.

PRUNDAȘUL DE MUNTE (*Eudromias morinellus*) (22 cm), un relict glaciari,
PL. 9/157 rar clocitor în Carpații Meridionali, în vecinătatea lacurilor glaciare. În
timpul pasajelor apare și în regiunile joase, în special în Dobrogea. Este
gri-cenușiu pe spate și gușă, aripile cafenii, pieptul roșcat. Femela este
mai mare și mai viu colorată decât masculul, iar acesta clocește ouăle și
crește puii. Ierneză în Africa de nord, Arabia și sudul Asiei.

PIETRUȘUL (*Arenaria interpres*) (23 cm) apare foarte rar, în trecere prin țara
PL. 9/158 noastră. Pe spate este cafeniu-roșcat, pieptul și obrații pătați cu negru,
iar dedesubtul corpului alb. Poate fi întâlnit pe litoral sau în interiorul țării
prin preajma apelor. Clocește în ținuturile tundrei eurasiatice și ierneză
pe coastele vestice ale Europei, în Grecia, nord-estul și nord-vestul Africii.

PLOIERUL AURIU (*Pluvialis apricaria*) (27 cm) de asemenea este o pasăre relativ
PL. 9/159 rar întâlnită la noi, fiind o specie de pasaj, ce vine din tundră, unde clocește
și se îndreaptă spre locurile de iernat de pe țărmurile vestice și sudice ale
Europei și Africa de nord. Mai ierneză și în Asia de sud-vest, până-n India.
Deasupra corpului penele sînt galbene cu striuri mărunte negre, iar ventral
negre. Iarna coloritul părții inferioare a corpului este galben spălăcit.

PLOIERUL ARGINTIU (*Pluvialis squatarola*) (28 cm) este o altă pasăre ce trece
PL. 9/160 în pasaj, destul de rar, prin țara noastră. Deasupra corpului penajul este
albicios cu striuri mărunte negre, iar dedesubt negru. Iarna pieptul și
pîntecele sînt albicioase. Clocește în nordul Eurasiei și ierneză pe coastele
vestice și sudice ale Europei, în nordul Africii, iar în sudul Asiei din India
pînă în sud-estul continentului și în nordul Australiei.

NAGÎȚUL (*Vanellus vanellus*) (32 cm) este una din speciile cele mai cunoscute
PL. 9/161 ale acestui grup, cuibărind frecvent pe lingă aproape toate bălțile din
țara noastră. Spatele și aripile sînt negre-verzui, creștetul și gușa negre.
Obrații și partea inferioară sînt albe. În afara populațiilor care se întîlnesc
iarna, îndeosebi în sudul țării noastre, majoritatea populației acestei specii
se îndreaptă spre ținuturile din Europa de vest, țările din jurul Mării Medi-
terane și sudul Asiei.

NAGÎȚUL DE STEPĂ (*Vanellus gregarius*) (30 cm) apare accidental la noi, ca pasăre
PL. 10/162 rătăcită, fiind o specie ce cuibărește în Asia centrală și ierneză în Africa
de nord-est și vestul Indiei. Are corpul cafeniu, cu negru pe creștet și pîntece.

NAGÎȚUL CU PICIOARE GALBENE (*Vanellus leucura*) (28 cm) este o specie PL. 10/163 colectată cu mai multe decenii în urmă, ca apariție accidentală. Corpul este cafeniu deschis deasupra, izabel dedesubt, cu virfurile aripilor negre. Clocește în Asia de sud-vest și ierneză în valea Nilului și în India.

NAGÎȚUL SUDIC (*Vanellus spinosus*) (27 cm) se pare că a fost observat o singură PL. 10/164 dată la noi, dar fără certitudine, posibil ca apariție rătăcită. Pasărea clocește în sud-vestul Asiei și ierneză în valea Nilului. Are corpul cafeniu, capul, pieptul, virful aripilor și coada negre.

SCOICARUL (*Haematopus ostralegus*) (43 cm) apare rar ca pasăre clocitoare, PL. 10/165 îndeosebi pe solul scoicos al litoralului. Corpul este negru, cu pieptul și două bare pe aripi albe. Mai frecvent trece în pasaj din nordul arealului de nidificare spre cartierele de iernare din jurul Mării Mediterane.

NOTATIȚA CU CIOC SUBȚIRE (*Phalaropus lobatus*) (18 cm) în timpul pasajelor PL. 10/166 se întâlnește în diferite bălți din țară, mai ales însă în Dobrogea și sudul țării. Clocește în regiunea nordică a Europei și Asiei și ierneză în insulele din Oceanul Indian, în nordul Noii Guinee și insula Celebes. Deasupra corpului este cenușiu-marونیu, iar laturile și dinaintea gâtului cărămiziu aprins. Iarna coloritul corpului este cenușiu-albicios, iar aripile cenușiu-închis. Femela este mai mare și mai viu colorată decât masculul și tot ea execută paradele nuptiale, masculilor revenindu-le sarcina clocirii și creșterii puilor.

NOTATIȚA CU CIOC LAT (*Phalaropus fulicarius*) (20 cm) — semnalată rar, tot PL. 10/167 în trecere prin țara noastră. Are aripile cafenii, obrații albi, iar restul corpului cărămiziu aprins. Iarna penajul este cenușiu-albicios cu aripile cenușiu-deschis. Cuibărește în ținuturile Cercului Polar nordic și ierneză în regiunea Oceanului Indian. Are picioarele cu degetele lobate ca notațița cu cioc subțire și, ca și aceasta, prezintă inversiunea caracterelor sexuale secundare.

CIOCÎNTORSUL (*Recurvirostra avosetta*) (43 cm) se întâlnește în special în ținuturile nisipoase, cuibărind pe solul scoicos din vecinătatea lacurilor dobrogene și din estul Deltei Dunării, fiind o pasăre de vară pentru țara noastră. Penajul alb al corpului este brăzdat de dungi negre pe aripi și spate. Capul și ceafa sînt negre. Are membrană interdigitală, putînd înota bine. Toamna se îndreaptă spre ținuturile de iernare din vestul Europei, nord-vestul Africii, Delta Nilului, Regiunea Golfului și sudul Mării Negre. În iernile blînde, unele exemplare rămîn în apele salmastre dobrogene.

PICIORONGUL (*Himantopus himantopus*) (38 cm) cuibărește în număr redus în PL. 10/169 sudul Deltei Dunării și în apropierea unor lacuri dobrogene, fiind o pasăre de vară pentru țara noastră. Spatele și aripile sînt negre, în rest are pena-

jul alb. Își instalează cuibul între ierburile acvatice, în locuri mlăștinoase, greu accesibile. După epoca cuibăritului rătăcește după hrană și prin alte ținuturi din interiorul țării. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din nord-vestul Africii și din sudul Mării Caspice.

NISIPARUL (*Calidris alba*) (20 cm) este specie de pasaj prin țara noastră, venind PL. 10/ 170 din ținuturile tundrei, unde cuibărește. Vara, penajul părții de deasupra corpului este galben-roșcată, iar dedesubtul alb. Iarna coloritul de deasupra devine cenușiu. Trece la locurile de iernare din vestul și sud-vestul Europei și din nordul Africii. Populațiile regiunii estice ale tundrei asiatică ierneză în sudul Asiei și în Australia. În țara noastră se întâlnesc vara, uneori, unele exemplare care însă nu cuibăresc.

FUGACIUL DE ȚĂRM (*Calidris alpina*) (18 cm) este o pasăre de pasaj ce trece în PL. 10/ 171 special prin Dobrogea, venind din tundra eurasiatică, unde cuibărește. Corpul este ruginiu-roșcat cu pete negre; pintecele negru. Iarna, partea inferioară devine albă. Cartierele de iernare sînt ținuturile din jurul Mării Mediterane și sud-vestul Asiei, pînă-n India. Unele exemplare pot fi observate și peste vară, dar nu clocesc la noi.

FUGACIUL MARE (*Calidris canutus*) (25 cm) — apariție accidentală în regiunea lito- PL. 10/ 172 ralului, în timpul trecerii din ținuturile nord-asiatice, unde cuibărește, spre cartierele de iernare din vestul Europei și estul și vestul Africii, pînă la 20° latitudine nordică. Vara, coloratura este gri-marونیu pe aripi și cărămiziu aprins pe partea inferioară. Iarna, se schimbă în cenușiu cu partea inferioară a corpului albicioasă.

FUGACIUL ROȘCAT (*Calidris ferruginea*) (19 cm) este o pasăre de pasaj trecînd PL. 10/ 173 îndeosebi prin Dobrogea. Cuibărește în nordul Asiei. Vara penajul este cărămiziu-aprins cu pete cafeniu închis, iar iarna cenușiu cu partea inferioară albicioasă. Ierneză în jurul țărmului african, sud-estul Asiei și în Australia. Unele exemplare se întâlnesc vara în Deltă, fără a cuibări însă aici.

FUGACIUL MIC (*Calidris minuta*) (14 cm) de asemenea este o pasăre de pasaj PL. 10/ 174 prin țara noastră, venind din locurile de cuibărit din nordul eurasiatic și îndreptîndu-se spre nordul și estul Africii și o fișie la sud de Sahara. În sud-vestul Asiei, pînă-n India, ierneză populațiile asiatică. Unele exemplare neclocitoare se întâlnesc la noi și vara. Coloritul de vară este roșcat cu pete mai închise, iar iarna cenușiu cu pete maronii pe aripi.

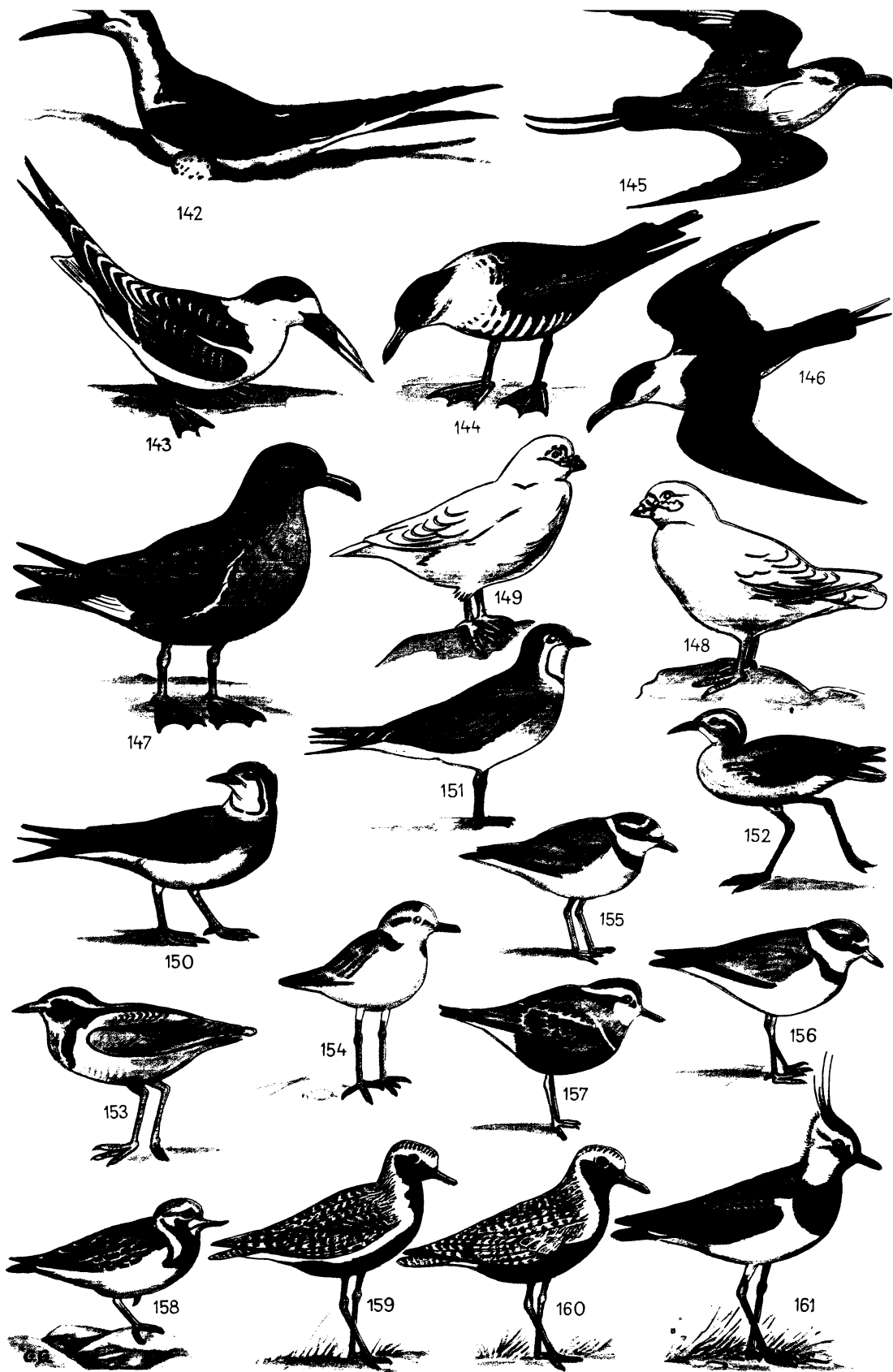
FUGACIUL PITIC (*Calidris temminckii*) (14 cm) — specie de pasaj rară la noi — PL. 10/ 175 venită din locurile de cuibărit din tundra eurasiatică, ierneză în sud-vestul Mării Mediterane și sudul Asiei. Vara penajul este asemănător cu a fugaciului mic, dar iarna de un cenușiu mai albăstrui, fără pete.

PLANȘA 9: 142 — FORFECARUL NEGRU (*Rhynchops nigra*); 143 — FORFECARUL INDIAN (*Rhynchops albicollis*); 144 — LUPUL DE MARE MIJLOCIU (*Stercorarius pomarinus*); 145 — LUPUL DE MARE CU COADĂ LUNGĂ (*Stercorarius longicaudus*); 146 — LUPUL DE MARE PARAZITIC (*Stercorarius parasiticus*); 147 — MARELE LUP DE MARE (*Stercorarius skua*); 148 — CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ALBASTRE (*Chionis alba*); 149 — CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ROȘII (*Chionis minor*); 150 — CIOVLICA ROȘCĂTĂ (*Glaeola pratincola*); 151 — CIOVLICA NEGRICIOASĂ (*Glaeola nordmanni*); 152 — CIOVLICA DE DEȘERT (*Cursorius cursor*); 153 — PASĂREA CROCODILULUI (*Pluvianus aegyptius*); 154 — PRUNDAȘUL DE SĂRĂTURĂ (*Charadrius alexandrinus*); 155 — PRUNDĂRAȘUL GULERAT MIC (*Charadrius dubius*); 156 — PRUNDAȘUL GULERAT MARE (*Charadrius hiaticula*); 157 — PRUNDAȘUL DE MUNTE (*Eudromias morinellus*); 158 — PIETRUȘUL (*Arenaria interpres*); 159 — PLOIERUL AURIU (*Pluvialis apricaria*); 160 — PLOIERUL ARGINTIU (*Pluvialis squatarola*); 161 — NAGÎȚUL (*Vanellus vanellus*).

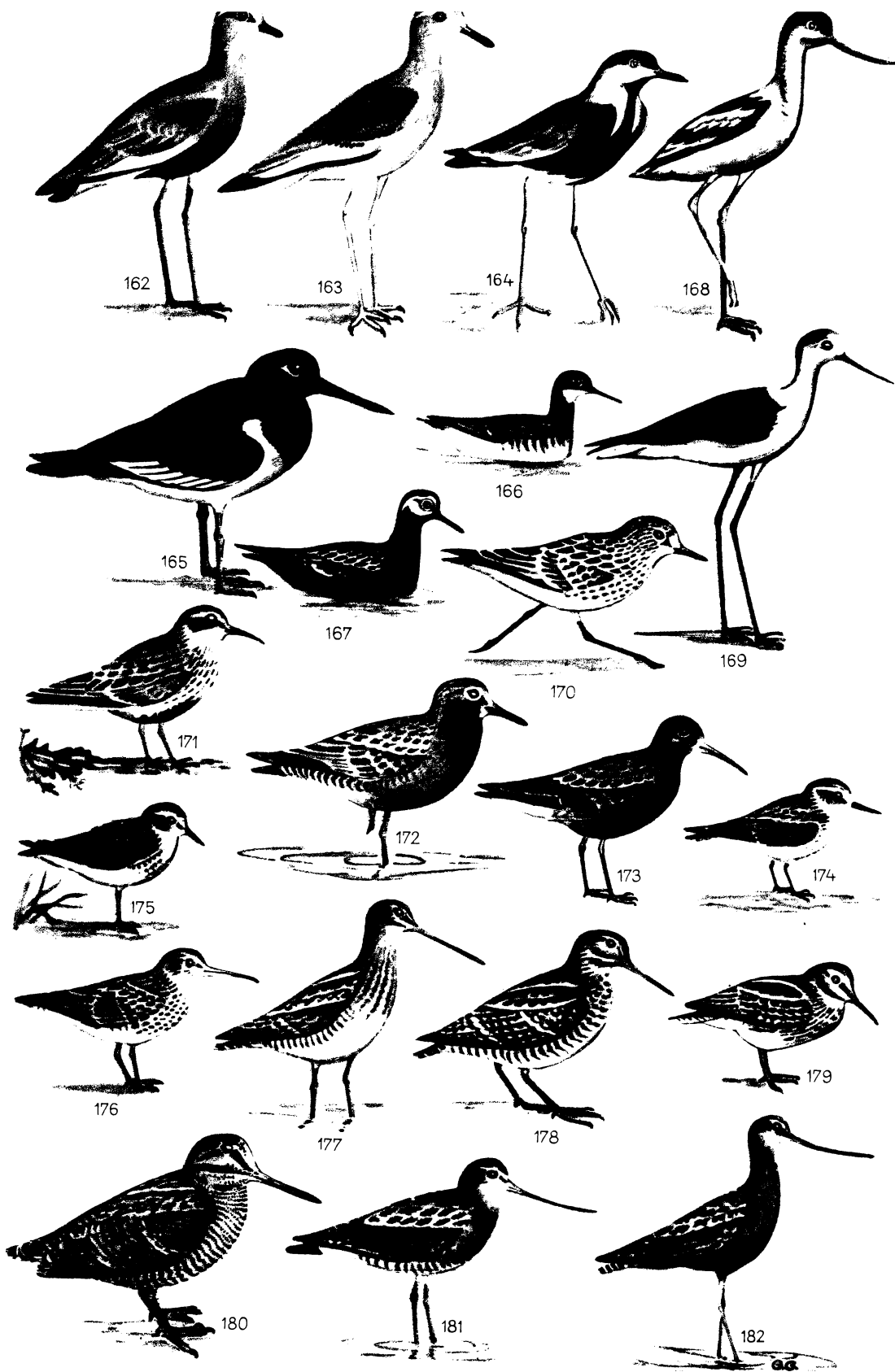
PLANȘA 10: 162 — NAGÎȚUL DE STEPĂ (*Vanellus gregarius*); 163 — NAGÎȚUL CU PICIOARE GALBENE (*Vanellus leucura*); 164 — NAGÎȚUL SUDIC (*Vanellus spinosus*); 165 — SCOICARUL (*Haematopus ostralegus*); 166 — NOTATIȚA CU CIOC SUBȚIRE (*Phalaropus lobatus*); 167 — NOTATIȚA CU CIOC LAT (*Phalaropus fulicarius*); 168 — CIOCÎNTORSUL (*Recurvirostra avosetta*); 169 — PICIOARUL (*Himantopus himantopus*); 170 — NISIPARUL (*Calidris alba*); 171 — FUGACIUL DE ȚĂRM (*Calidris alpina*); 172 — FUGACIUL MARE (*Calidris canutus*); 173 — FUGACIUL ROȘCAT (*Calidris ferruginea*); 174 — FUGACIUL MIC (*Calidris minuta*); 175 — FUGACIUL PITIC (*Calidris temminckii*); 176 — FUGACIUL DE MLAȘTINĂ (*Limicola falcinellus*); 177 — BECAȚINA COMUNĂ (*Gallinago gallinago*); 178 — BECAȚINA MARE (*Gallinago media*); 179 — BECAȚINA MICĂ (*Lymnocyptes minimus*); 180 — SITARUL DE PĂDURE (*Scolopax rusticola*); 181 — SITARUL DE MAL (*Limosa limosa*); 182 — SITARUL DE MAL NORDIC (*Limosa lapponica*).

PLANȘA 11: 183 — CULICUL MARE (*Numenius arquata*); 184 — CULICUL MIC (*Numenius phaeopus*); 185 — CULICUL CU CIOC SUBȚIRE (*Numenius tenuirostris*); 186 — BĂTĂUȘUL (*Philomachus pugnax*); 187 — FLUIERARUL DE MUNTE (*Tringa hypoleucos*); 188 — FLUIERARUL CU PICIOARE ROȘII (*Tringa totanus*); 189 — FLUIERARUL DE LAC (*Tringa stagnatilis*); 190 — FLUIERARUL NEGRU (*Tringa erythropus*); 191 — FLUIERARUL CU PICIOARE VERZI (*Tringa nebularia*); 192 — FLUIERARUL DE ZĂVOI (*Tringa ochropus*); 193 — FLUIERARUL SUR (*Tringa terek*); 194 — FLUIERARUL DE MLAȘTINĂ (*Tringa glareola*); 195 — PLOIERUL CU CIOC DEVIAT (*Anarhynchus frontalis*); 196 — SCOICARUL NEGRU (*Haematopus unicolor*); 197 — BECAȚINA PICTATĂ (*Rostratula benghalensis*); 198 — STÎRCUL ALERGĂTOR (*Dromas ardeola*); 199 — CIOVLICA DE MUNTE PERUVIANĂ (*Attagis gagy*); 200 — FAZANUL DE APĂ (*Hydrophasianus chirurgus*); 201 — JACANA (*Jacana spinosa*); 202 — GĂINA DE FRUNZE (*Actophilornis africanus*).

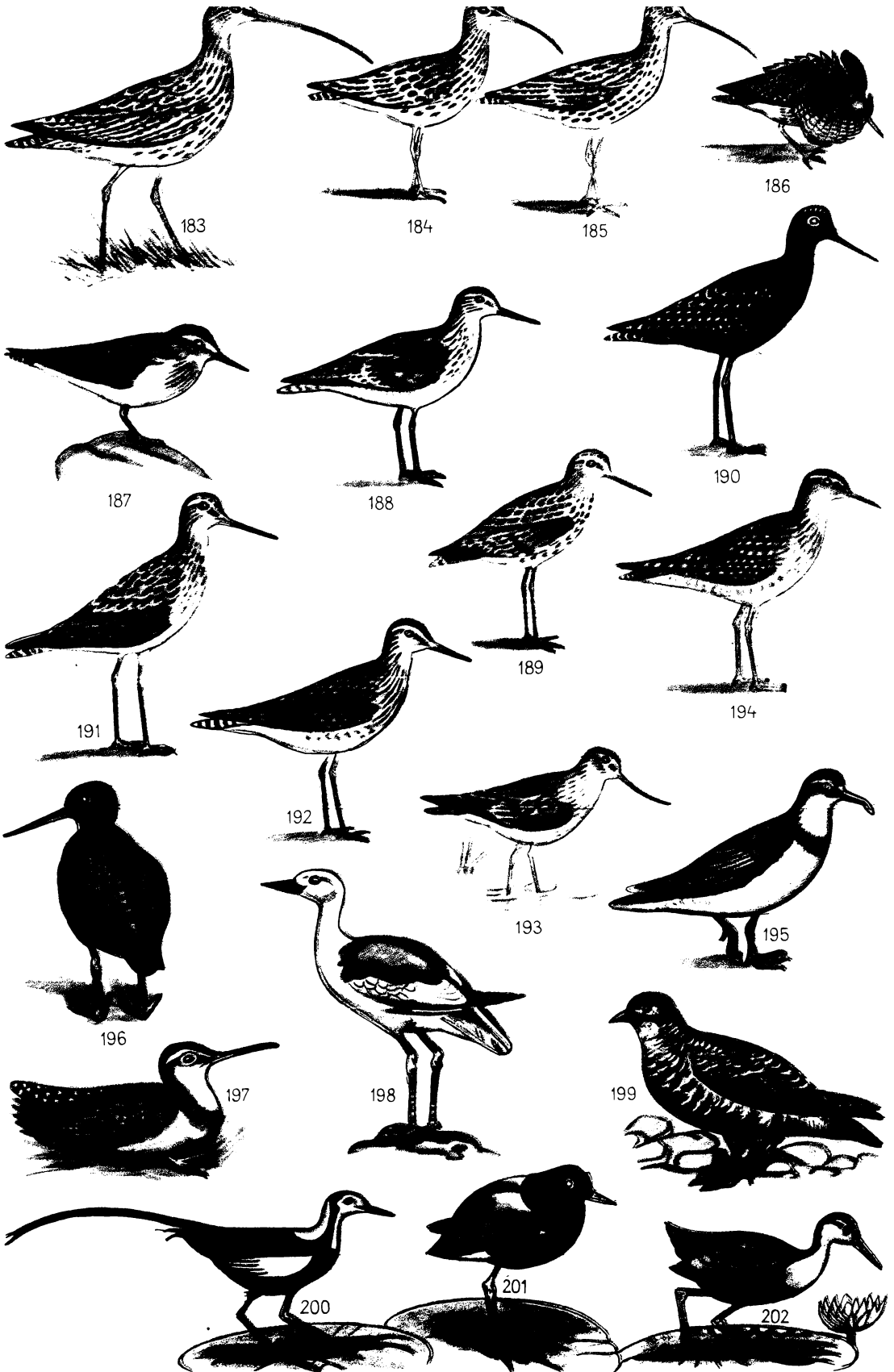
PLANȘA 12: 203 — PINGUINUL MIC (*Alca torda*); 204 — GARIA (*Uria aalge*); 205 — ALCA MASCATĂ (*Lunda cirrhata*); 206 — PAPAGALUL DE MARE (*Fratercula arctica*); 207 — ALCA CU OGLINDĂ (*Cepphus grylle*); 208 — ALCA PAPAGAL (*Cyclorhynchus psittacula*); 209 — PASĂREA OGORULUI (*Burhinus oedienemus*); 210 — PASĂREA OGORULUI CU CIOC MARE (*Esacus magnirostris*); 211 — DROPIA (*Otis tarda*); 212 — SPÎRCACIUL (*Otis tetrax*); 213 — DROPIA GULERATĂ (*Chlamydotis undulata*); 214 — DROPIA URIAȘĂ (*Choriotis kori*); 215 — DROPIA AUSTRALIANĂ (*Neotis australis*); 216 — BARZA-ȘARPE BRAZILIANĂ (*Cariama cristata*); 217 — BARZA-ȘARPE ARGENTINIANĂ (*Chunga burmeisteri*); 218 — PASĂREA-TROMPETĂ CU ARIPI ALBE (*Psophia leucoptera*); 219 — PASĂREA-TROMPETĂ CU ARIPI VERZI (*Psophia viridis*); 220 — COCORUL MARE (*Grus grus*); 221 — COCORUL MIC (*Anthropoides virgo*).

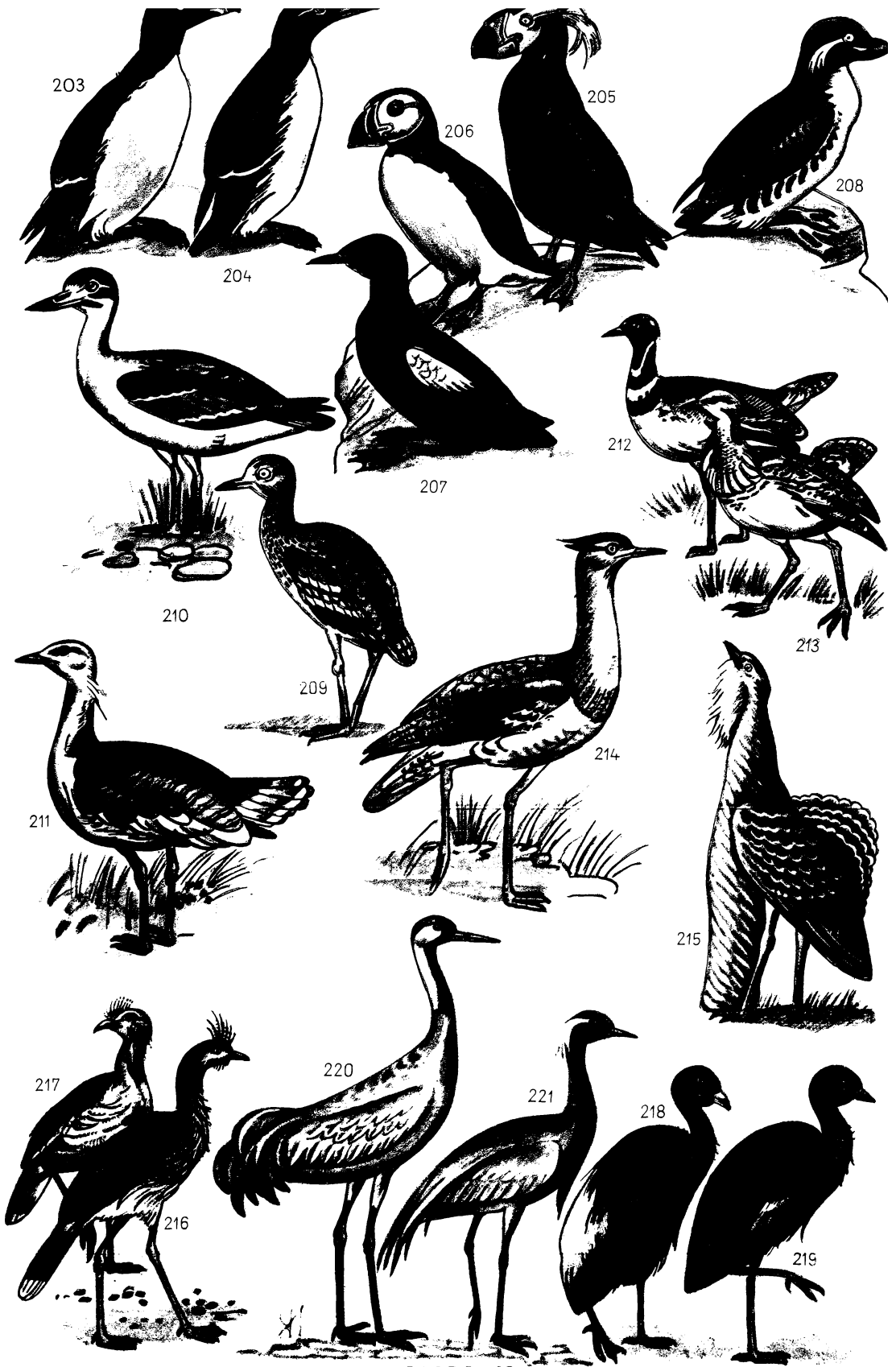
PLANȘA 9

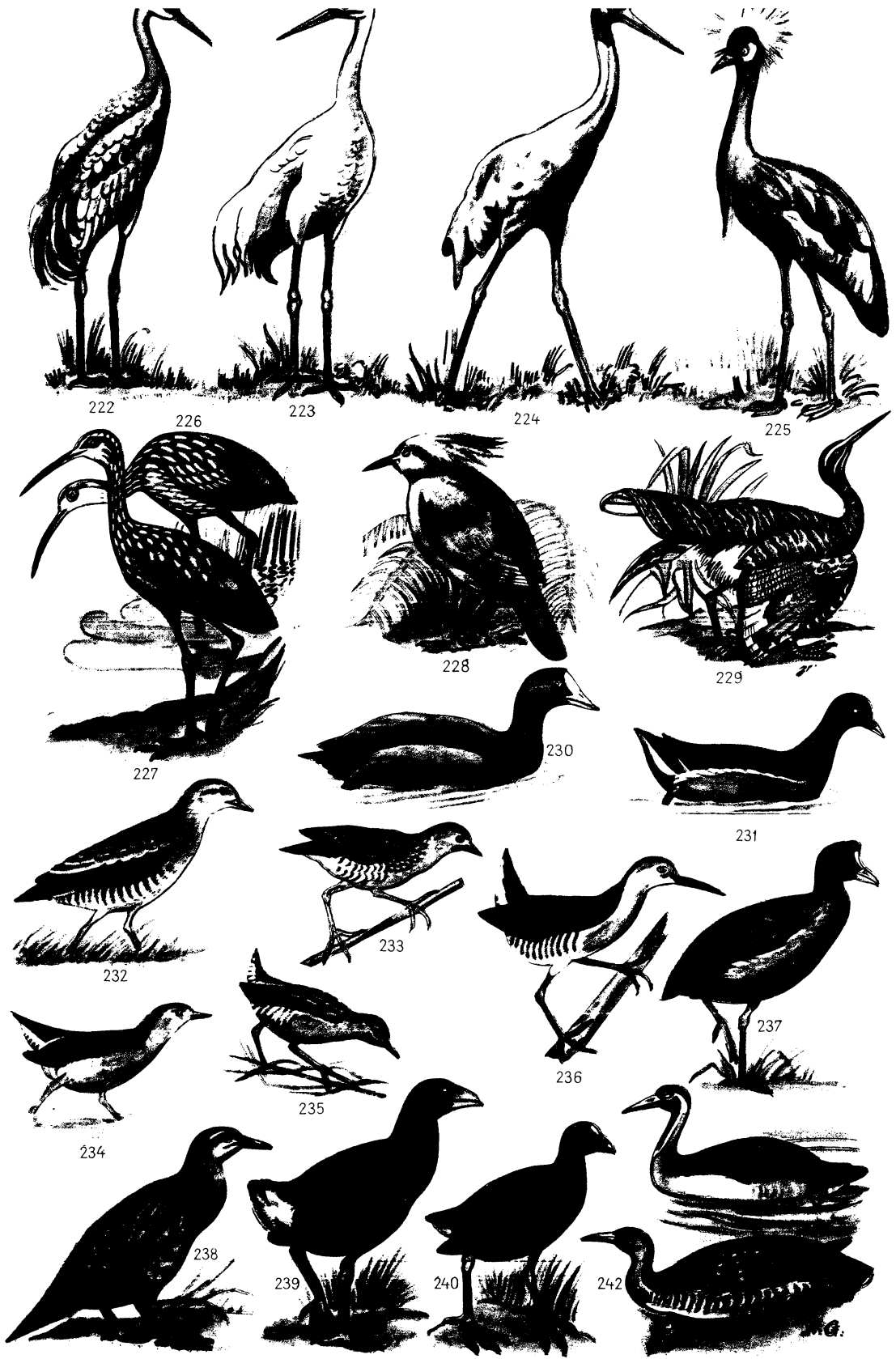
PLANŞA 10

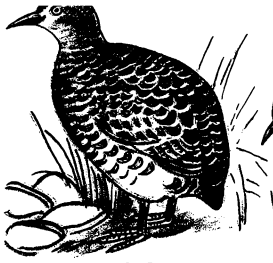
PLANȘA 11

PLANȘA 12

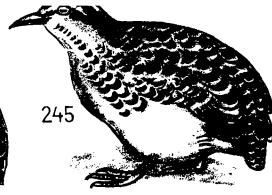
PLANȘA 13

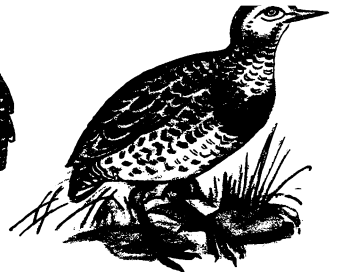
243

244

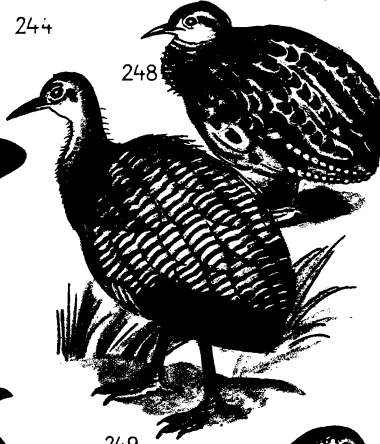
245

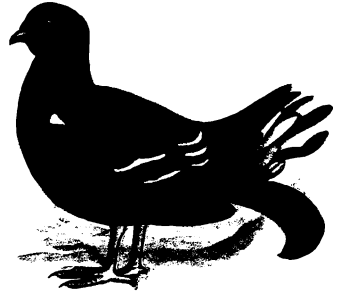
246

247

248

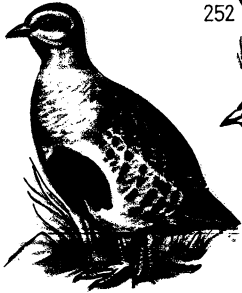
251

252

249

255

256

253

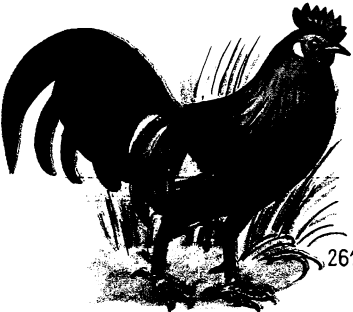
250

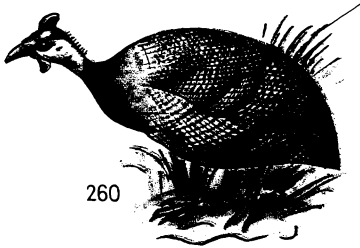
257

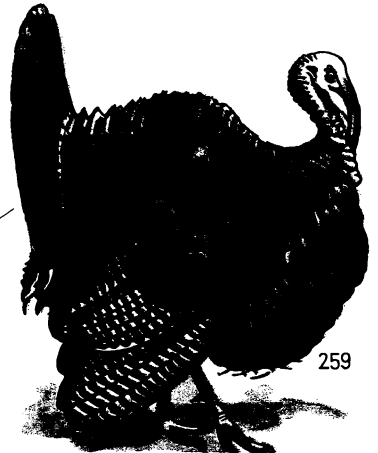
258

261

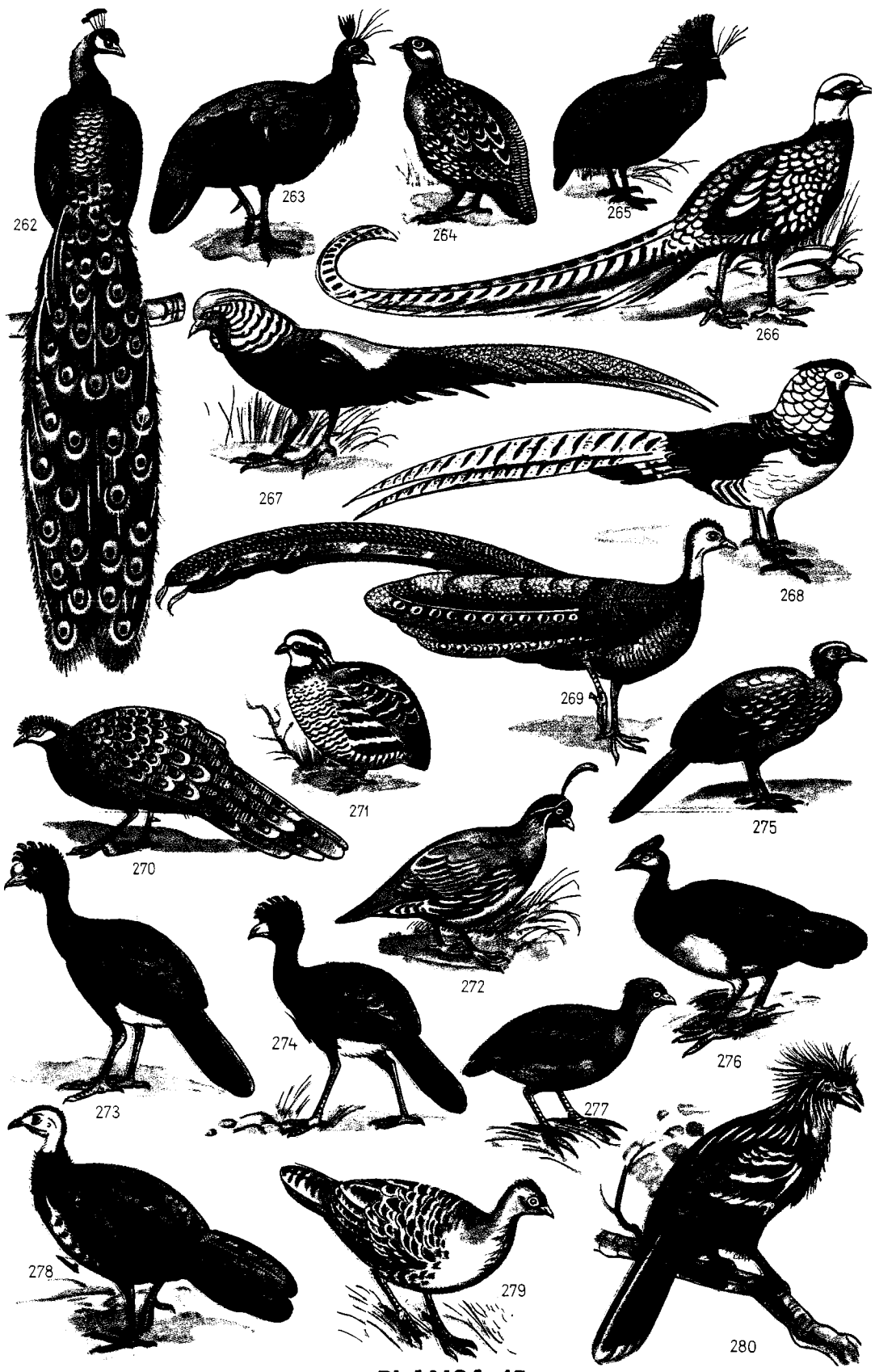

260

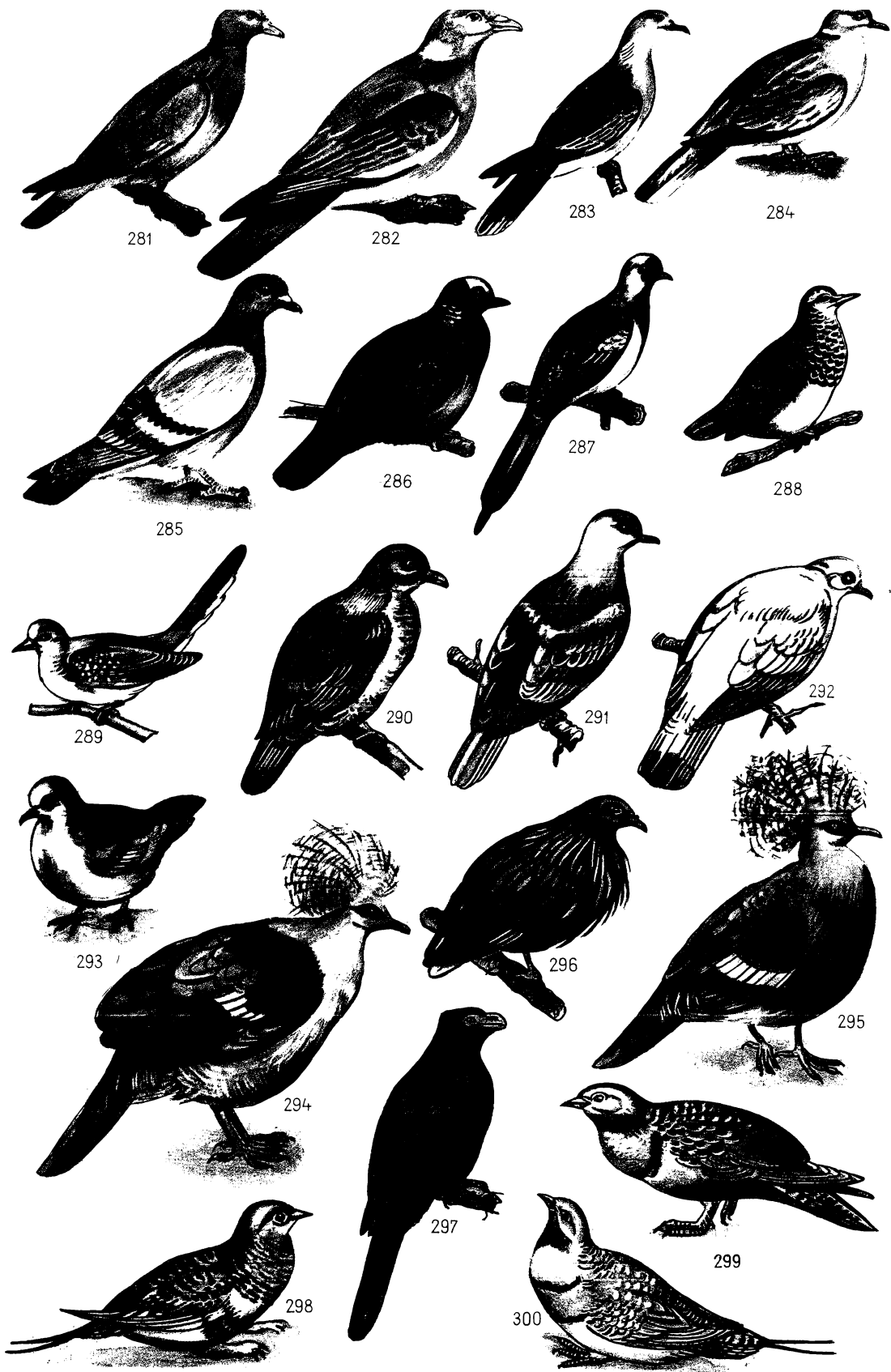

259

PLANȘA 14

PLANȘA 15

PLANȘA 16

PLANȘA 13 : 222 — COCORUL CANADIAN (*Grus canadensis*); 223 — COCORUL ALB (*Grus americana*); 224 — COCORUL SARUS (*Grus antigone*); 225 — COCORUL CU COROANĂ (*Balearica pavonina*); 226 — CRISTEIUL URIAȘ BRAZILIAN (*Aramus scolopaceus*); 227 — CRISTEIUL URIAȘ SOLZAT (*Aramus guarauna*); 228 — KAGU (*Rhynchotus jubatus*); 229 — CRISTEIUL SOARE (*Eurypyga helias*); 230 — LIȘIȚA (*Fulica atra*); 231 — GĂINUȘA DE APĂ (*Gallinula chloropus*); 232 — CRISTELUL DE CÎMP (*Crex crex*); 233 — CRESTELUȚUL PESTRIȚ (*Porzana porzana*); 234 — CRESTELUȚUL MIJLOCIU (*Porzana parva*); 235 — CRESTELUȚUL MIC (*Porzana pusilla*); 236 — CRISTEIUL DE BALTĂ (*Rallus aquaticus*); 237 — LIȘIȚA CRESTATĂ (*Fulica cristata*); 238 — VEKA (*Gallirallus australis*); 239 — TAKAHE (*Notornis hochstetteri*); 240 — GĂINUȘA PURPURIE (*Porphyryla martinica*); 241 — CRISTEIUL ÎNOTĂTOR ASIATIC (*Heliopais personata*); 242 — CRISTEIUL ÎNOTĂTOR AFRICAN (*Podica senegalensis*).

PLANȘA 14 : 243 — CRISTEIUL LUPTĂTOR HOTENTOT (*Turnix hottentotta*); 244 — CRISTEIUL LUPTĂTOR CU PICIOARE GALBENE (*Turnix tanki*); 245 — CRISTEIUL LUPTĂTOR DE TUFIȘ (*Turnix sylvatica*); 246 — CRISTEIUL LUPTĂTOR DE STEPĂ (*Pedionomus torquatus*); 247 — CRISTEIUL DE MADAGASCAR BRUN (*Mesoenas unicolor*); 248 — GĂINUȘA DE PAMPAS PITICĂ (*Nothura maculosa*); 249 — GĂINUȘA DE PAMPAS INAMBU (*Rhynchotus rufescens*); 250 — COCOȘUL DE MUNTE (*Tetrao urogallus*); 251 — COCOȘUL DE MESTEACĂN (*Lyrurus tetrix*); 252 — IERUNCA (*Tetrastes bonasia*); 253 — COCOȘUL ÎNCĂLȚAT (*Lagopus mutus*); 254 — COCOȘUL DE PRERIE (*Tympanuchus cupido*); 255 — POTÎRNICHEA (*Perdix perdix*); 256 — PREPELIȚA (*Coturnix coturnix*); 257 — POTÎRNICHEA DE STÎNCĂ (*Alectoris graeca*); 258 — FAZANUL DE VÎNĂTOARE (*Phasianus colchicus*); 259 — CURCANUL SĂLBATIC (*Meleagris gallopavo*); 260 — BIBILICA (*Numida meleagris*); 261 — GĂINA BANKIWA (*Gallus gallus*).

PLANȘA 15 : 262 — PĂUNUL ASIATIC (*Pavo cristatus*); 263 — PĂUNUL AFRICAN (*Afropavo congensis*); 264 — FRANCOLINUL (*Francolinus francolinus*); 265 — PREPELIȚA CU CREAMĂ (*Rollulus roulroul*); 266 — FAZANUL REGAL (*Syrmatius reevesi*); 267 — FAZANUL AURIU (*Chrysolopus pictus*); 268 — FAZANUL AMHERST (*Chrysolopus amherstiae*); 269 — FAZANUL ARGUS (*Argusianus argus*); 270 — FAZANUL-PĂUN (*Polipectron bicoloratum*); 271 — PREPELIȚA DE VIRGINIA (*Colinus virginianus*); 272 — PREPELIȚA DE PUSTIU (*Lophortyx gamebelii*); 273 — COCOȘUL HOCO MARE (*Crax rubra*); 274 — COCOȘUL HOCO CU CIOC GALBEN (*Crax alector*); 275 — GĂINA PENELOPĂ (*Penelope superciliaris*); 276 — COCOȘUL CIOCAN CU PICIOARE ROȘII (*Macrocephalon maleo*); 277 — COCOȘUL CUMINGU CU PICIOARE GROASE (*Megapodius cumingi*); 278 — COCOȘUL CUMINGU CU BĂRBIE (*Alectura lathamii*); 279 — GĂINA OCELATĂ (*Leipoa ocellata*); 280 — HOAZINUL (*Opisthocomus hoazin*).

PLANȘA 16 : 281 — PORUMBELUL DE SCORBURĂ (*Columba oenas*); 282 — PORUMBELUL GULERAT (*Columba palumbus*); 283 — TURTURICA (*Streptopelia turtur*); 284 — GUGUȘTIUCUL (*Streptopelia decaocto*); 285 — PORUMBELUL DE STÎNCĂ (*Columba livia*); 286 — PORUMBELUL CU CAP ALB (*Columba leucocephala*); 287 — TURTURICA AFRICANĂ MASCATĂ (*Oena capensis*); 288 — TURTURICA PITICĂ (*Columbigallina passerina*); 289 — TURTURICA DIAMANT (*Geopelia cuneata*); 290 — PORUMBELUL PAPAGAL (*Treron calva*); 291 — PORUMBELUL MULTICOLOR (*Ptilinopus perusei*); 292 — PORUMBELUL CU PETE NEGRE (*Ducula spilorrhhoa*); 293 — PORUMBELUL LOVITURĂ-DE-PUMNAL (*Gallucolumba luzonica*); 294 — PORUMBELUL CU COROANĂ (*Goura cristata*); 295 — PORUMBELUL EVANTAI (*Goura victoria*); 296 — PORUMBELUL NICOBAR (*Caloenas nicobarica*); 297 — PORUMBELUL DINȚAT (*Didunculus strigirostris*); 298 — GĂINUȘA DE STEPĂ (*Syrhaptes paradoxus*); 299 — GĂINUȘA DE NISIP (*Pterocles orientalis*); 300 — GĂINUȘA CU SULIȚĂ (*Pterocles alchata*).

FUGACIUL DE MLAȘTINĂ (*Limicola falcinellus*) (16 cm), pasăre de pasaj puțin numeroasă, sosește din zona de cuibărit din nordul Europei și se îndreaptă spre nordul și nord-estul Africii, sudul Asiei până-n regiunea indo-malaieză, unde iernează. Penajul este de un colorit maroniu deschis cu pete și dungi cafenii închis.

BECAȚINA COMUNĂ (*Gallinago gallinago*) (26 cm) este o specie de pasaj, comună prin toate ținuturile mlăștinoase din țară. Puține exemplare clocesc în nord-vestul țării. Coloritul general este maroniu cu dungi galbene și negricioase pe corp și cap. Arealul de cuibărit se întinde în nord-estul Europei și în Asia, la nord de paralela 45. Iernează în estul și nordul Africii, în sudul Asiei, în regiunea indo-malaieză. Prin vibratul penelor exterioare, ale cozii, masculii scot un zbirniit caracteristic în epoca împerecherii.

BECAȚINA MARE (*Gallinago media*) (28 cm) apare mai rar în pasaj prin țara noastră, prin aceleași locuri ca și becațina comună, venind din ținuturile de cuibărit din nordul Europei și vestul Siberiei. Penajul este asemănător cu al becaținei comune. Iernează în estul și sud-vestul Africii și în Regiunea Golfului.

BECAȚINA MICĂ (*Lymnocyptes minimus*) (20 cm), specie de pasaj la noi, întâlnită prin toată țara, în locurile umede, cuibărește în nordul Europei și nord-vestul Asiei și iernează în jurul Mării Mediterane, pe valea Nilului, în sudul și estul Asiei. Are același colorit cu becaținele mari și comune. Este numită și surdă de la obiceiul de a aștepta apropierea omului, zburind abia în ultimul moment, adică de a avea o „distanță de fugă” mică.

SITARUL DE PĂDURE (*Scolopax rusticola*) (35 cm) clocеște relativ rar la noi, în pădurile de deal și de munte, atît în Carpați, cit și în Dobrogea. Uneori este găsit clocind chiar în păduri de șes. Este mai frecvent în timpul pasajului prin toată țara. Coloritul, foarte asemănător cu al becaținelor, este în partea inferioară striată transversal cu dungi închise. Iernează în jurul Mării Mediterane, în sud-vestul Asiei, India și Extremul Orient.

SITARUL DE MAL (*Limosa limosa*) (42 cm) cuibărește rar la noi, în vestul țării, depunîndu-și ponta pe sol, în vecinătatea apei. Este foarte frecventă însă ca specie de pasaj, îndeosebi în Deltă, unde apare din ținuturi mai nordice încă de la sfîrșitul lunii mai. Partea anterioară a corpului este colorată vara cafeniu-roșcat, aripile cenușiu-maroniu, pîntecel albicios. Iarna coloritul penajului devine cenușiu cu puțin maroniu pe aripi. Femelele sînt mai mari și mai viu colorate decît masculii, ceea ce presupune inversiunea caracterelor sexuale secundare. Specia iernează în vestul și sud-estul Europei, în nordul și centrul Africii și în India.

SITARUL DE MAL NORDIC (*Limosa lapponica*) (38 cm) constituie o apariție rară, în pasaj. Coloritul de vară este asemănător cu al sitarului de mal, dar coada albă are striuri transversale închise și nu o bandă lată terminală ca a acestuia. Penajul de iarnă, cenușiu, are însă o nuanță mai gălbuie. Cuibărește în nordul Eurasiei și iernează în vestul Europei, Africa de nord și de vest, în sudul Asiei, Australiei și Noii Zeelande.

CULICUL MARE (*Numenius arquata*) (55—60 cm) cuibărește la noi în număr redus, în ierburile umede din vecinătatea apelor, în special în Delta Dunării și în preajma lacurilor dobrogene. Penajul este cafeniu deschis cu pete lanceolate colorate în cafeniu închis. Este numeros în timpul pasajului, venind din ținuturile nordice ale Europei. Iernează în țările din jurul Mării Mediterane, din estul Africii și din sud-estul Indiei.

CULICUL MIC (*Numenius phaeopus*) (50 cm) este pasăre foarte rară, de pasaj, întâlnită îndeosebi în Dobrogea. Foarte asemănător la colorit, culicului mare avînd însă două dungi închise pe cap. Clocește în nordul Europei și Asiei și iernează în sud-vestul Europei, în jurul țărmului continentului african, al Arabiei și în sud-estul Asiei.

CULICUL CU CIOC SUBȚIRE (*Numenius tenuirostris*) (50 cm) — apariție rară în pasaj. Este observat îndeosebi în partea estică a țării, venind din Asia Centrală, unde cuibărește. La fel colorat ca și culicul mare, dar cu petele închise de pe flancurile corpului, mai late. Cartierele de iernare sînt țările din jurul Mării Mediterane.

BĂTĂUȘUL (*Philomachus pugnax*) (25 cm), foarte frecvent în perioadele de pasaj, mai ales în Delta Dunării și regiunea litoralului, se întâlnește uneori și vara, fără însă a cuibări la noi. Ținuturile de nidificare sînt în nordul Europei și Asiei, iar cele de iernare în sud-vestul Europei, Africa de nord-vest, sud și est și Asia de sud. Ca talie, masculul este simțitor mai mare decît femela. În epoca împerecherii, masculul prezintă un guler mare de pene foarte variat colorat, care nu se aseamănă de la un exemplar la altul. Astfel, pe cînd coloritul este mai mult sau mai puțin cafeniu cu pete mai închise, gulerele și smocurile din dreptul urechilor pot fi albe, negre, brune, zebraate pe fond maron, galben, negru, portocaliu etc. În această epocă, și coloritul ciocului ori al picioarelor este variabil, ciocurile putînd fi roșii, galbene, negricioase, cafenii, iar picioarele verzi, oranj, galbene sau de culoarea cărnii. Acest polimorfism este aproape nemaîntîlnit la păsări.

FLUIERARUL DE MUNTE (*Tringa hypoleucos*) (20 cm), clocește în văile rîurilor, urcînd pînă în bazinul lor superior, în zona montană. Ouăle, de dimensiuni foarte mari în comparație cu corpul păsării, sînt depuse pe malurile pietroase-nisipoase ale apelor. Corpul este cafeniu în partea superioară, iar

pîntecele albicios. Toamna se adună pe malurile apelor din regiunile joase, apoi cîrdirile se îndreaptă spre Africa. Populațiile asiatică ierneză în sudul Asiei, în regiunea indo-malaieză, Australia și în insulele învecinate.

FLUIERARUL CU PICIOARE ROȘII (*Tringa totanus*) (28 cm) este o specie de
PL. 11/188 vară relativ comună, care cuibărește mai ales în Delta Dunării și lacurile dobrogene, în vegetația grindurilor nisipoase sau miloase. Coloritul general al corpului este cafeniu cu pete lunguiețe mai închise pe partea lui superioară și alb pe partea inferioară. Toamna migrează spre sud-vestul Europei, țărmurile africane ale Mării Mediterane și tot sud-vestul Asiei, pînă-n sudul Indiei.

FLUIERARUL DE LAC (*Tringa stagnatilis*) (23 cm), clocește în număr redus la
PL. 11/189 noi, indeosebi pe grindurile înierbate din Delta Dunării și jurul lacurilor dobrogene. Penajul este cafeniu-lutos cu pete lunguiețe mai închise pe spate. Pieptul și pîntecele sînt albe. Ierneză pe coastele jumătății sudice ale Africii, în sudul Asiei și al Australiei.

FLUIERARUL NEGRU (*Tringa erythropus*) (30 cm) trece prin țara noastră ca
PL. 11/190 pasăre de pasaj, venind din ținuturile de cuibărit din nordul Europei și Asiei, îndreptîndu-se spre sud-vestul Europei, Africa de nord și vest, Delta Nilului și Asia de sud-est, unde ierneză. Penajul de vară este negru cu pete mai deschise în jumătatea posterioară a corpului; iarna este cenușiu cu penele aripilor și ale cozii pătate mai închis.

FLUIERARUL CU PICIOARE VERZI (*Tringa nebularia*) (30 cm) este o apariție
PL. 11/191 rară, în pasaj, fiind întîlnită mai ales prin Delta Dunării și la țărmul dobrogean. Are corpul cafeniu deschis, aripile negricioase și partea inferioară albă. Sosește din nordul Europei și Siberia, unde cuibărește, și își continuă drumul spre sudul și vestul Europei, al Africii, în afara Saharei. În sudul Asiei, regiunea indo-malaieză și Australia ierneză populațiile asiatică ale speciei.

FLUIERARUL DE ZĂVOI (*Tringa ochropus*) (23 cm) — specie frecventă de pasaj,
PL. 11/192 observată prin diferite zone ale țării. Are penajul cenușiu-inchis-negricios cu pete mai deschise; partea de dedesubt și crupionul sînt albe. Cuibărește în ținuturile nordice, eurasiatice, folosind frecvent cuiburile părăsite ale altor păsări și chiar, uneori, în culcușurile veverițelor. Ierneză în vestul și sudul Europei, în Africa, în afara Saharei și a părții de sud a continentului, precum și în sud-estul Asiei.

FLUIERARUL SUR (*Tringa terek*) (23 cm) a fost observat la noi în cîteva rinduri
PL. 11/193 ca specie accidentală, ultima dată, cu certitudine, fiind semnalat în 1973, în sud-estul Deltei Dunării. Coloritul general este cafeniu, pîntecele fiind alb. Clocește în nordul continentului eurasiatic și ierneză în Africa de sud și de est, în sudul Asiei, regiunea indo-malaieză și Australia.

FLUIERARUL DE MLAȘTINĂ (*Tringa glareola*) (20 cm) este o specie comună PL. 11/194 de pasaj întilnită în diferite locuri din țară, dar mai ales în sud-est. Are penajul cafeniu închis cu pete pământii mai deschise, iar pîntecele și crupionul sînt albe. Regiunea de cuibărit se află în nordul continentului eurasianic, iar cea de iernat în Africa, cu excepția părții de nord și de vest, în sudul Asiei, în ținuturile indo-malaieze și nordul Australiei.

Ca specii exotice amintim:

PLOIERUL CU CIOC DEVIAT (*Anarhynchus frontalis*) (17 cm) — trăiește în Noua PL. 11/195 Zeelandă și are specific ciocul îndreptat spre dreapta, caz unic la păsări, adaptare perfectă la modul cum pasărea își procură hrana prin răsturnarea pietrelor. Partea superioară a corpului este cenușie, iar cea inferioară albă; pe frunte și pe piept au câte o bandă neagră;

SCOICARUL NEGRU (*Haematopus unicolor*) (43 cm), se aseamănă scoicarului PL. 11/196 ce trăiește și la noi, avînd însă întregul penaj negru. Răspîndirea sa este în Noua Zeelandă;

BEGAȚINA PICTATĂ (*Rostratula benghalensis*) (23 cm), este răspîndită în Africa, PL. 11/197 la sud de Sahara, insula Madagascar, Arabia, Asia tropicală, Japonia, ținuturile indo-malaieze și Australia. Specia face parte dintr-un grup răspîndit în emisfera sudică. Ca talie femelele sînt mai mari și totodată mai viu colorate. Ele au gîtul și partea dinainte a pieptului roșcat, penele aripilor și ale cozii verzi cu negru, iar virfurile albastre cu pete oranj. Masculii au o haină cafenie, modestă; ei clocesc ouăle și cresc puii.

4. STÎRCII ALERGATORI (*Dromadidae*)

Alcătuiesc o familie cu un singur reprezentant, anume:

STÎRCUL ALERGĂTOR (*Dromas ardeola*) (34—42 cm), care trăiește pe insulele PL. 11/198 coraliere din Oceanul Indian, pe coastele Mării Roșii și ale Regiunii Golfului. Pasărea este albă, cu o porțiune neagră pe spate și pe jumătatea inferioară a aripilor. Cuibărește în colonii și își depune unicul ou alb într-o galerie săpată în maluri. Puiul este inițial nidicol, apoi nidifug. Hrana este formată din crustacee și moluște.

5. CIOVLICELE DE MUNTE (*Thinocorythidae*)

Formează o familie constituită doar din 4 specii răspîndite în regiunile marilor înălțimi din America de Sud, deasupra limitei zonei pădurilor. Sînt păsări curioase, ce întrunesc caractere de la mai multe alte grupe ca Galiforme,

Columbiforme și Pteroclidiforme. Au o gușă mare ca a porumbeilor și ouăle pătate ca ale fluierarilor. În diferite împrejurări își pot închide narilele. Cuibul și-l fac pe sol printre pietre. Se hrănesc cu semințe și muguri.

CIOVLICA DE MUNTE PERUVIANĂ (*Attagis gayi*) (30 cm) trăiește în Anzii PL. 11/199 Cordilieri, întâlnindu-se pînă la 5 000 m altitudine. Coloritul penajului este cafeniu cu dungi semilunare gălbui.

6. FAZANII DE APĂ (*Jacaniidae*)

Această familie cuprinde 7 specii răspândite în regiunile tropicale ale globului, lipsind doar în Polinezia. Uneori sînt clasificate printre Raliforme. Caracteristicile sînt degetele și unghiile foarte lungi, în special ale degetului posterior, mai lungi ca la orice altă pasăre, ajungînd pînă la 10 cm. Este o adaptare la mersul pe frunzele plutitoare ale plantelor. Deși lipsite de membrană interdigitală, pot înota foarte bine, dar o fac rar. Unele specii au un pînten ascuțit la aripi, ca armă de apărare. O altă curiozitate a familiei este inversiunea caracterelor sexuale secundare, femelele poliandre fiind mai mari, mai viu colorate, lor revenindu-le sarcina executării paradei nupțiale, în timp ce masculii mai mici, mai modest colorați, se ocupă de clocit și creșterea puilor.

Se hrănesc cu semințe și cu animale acvatice mărunte.

FAZANUL DE APĂ (*Hydrophasianus chirurgus*) (50 cm) trăiește în ținuturile PL. 11/200 indo-malaieze și R. P. Chineză, avînd o coadă lungă, asemănătoare cu a fazanului, fiind cel mai frumos reprezentant al familiei. Coloritul corpului este negru, cu alb pe aripi, cap și înaintea gîtului, iar pe dosul gîtului și pe spate avînd o pată mare galbenă. La aripă are un pînten foarte tăios. Cuibul și-l face din stufăriș, pe jumătate submers, la adăpostul frunzelor de lotus.

JACANA (*Jacana spinosa*) (24 cm), comun în America Centrală, are la indoitura PL. 11/201 aripii un pînten cornos. Poate apare în două varietăți de culoare, adică una brună cu partea anterioară a corpului negricioasă, și alta complet neagră.

GĂINA DE FRUNZE (*Actophilornis africanus*) (28 cm) se află răspîndită în Africa, PL. 11/202 avînd și ea niște spini la aripi. Corpul este cafeniu, fruntea albastră, gîtul alb și negru, gușa galbenă.

ALCIDELE SAU PINGUINII (Alciformes)

Cuprind o familie de păsări (Alcidae) exclusiv marine, răspândite în mările ținuturilor polare și temperate ale emisferei nordice, Oceanul Înghețat fiind centrul lor de dispersiune. Se cunosc 23 de specii, de la mărimea unei rațe sălbatice pînă la a unui porumbel și chiar a unei prepelițe. Datorită poziției verticale a corpului și a coloritului, în general negru pe spate și alb pe partea de dedesubt a corpului, prin care Alcidele se aseamănă cu Manșoții din emisfera sudică, printr-un fenomen de convergență adaptativă, cei din urmă sînt numiți în mod curent pinguini, nume care aparține de fapt Alcidelor și nu Manșoților. Alcidele au aripi scurte, ciocul puternic, comprimat lateral, tarsele scurte și degetele cu palmatură, picioarele fiind îndreptate mult îndărăt. Pe sol se mișcă cu multă greutate. Înnoată și se scufundă excelent, sub apă ajutîndu-se și de aripi.

Cuibăresc în colonii mari, pe țărmuri pietroase și stînci inaccesibile ale insulelor din zonele temperate și reci ale mărilor și oceanelor emisferei nordice. Depun un singur ou, foarte mare în comparație cu corpul, cu aspect piriform, care astfel nu se rostogolește de pe polițele stîncilor. Puii sînt nidicoli. Hrana le este formată din pești, moluște, crustacei.

Cel mai mare reprezentant al acestui grup a fost Marele pinguin nordic (*Plautus impennis*), cu talia de 80 cm și care era complet incapabil de zbor (singurul caz cunoscut dintre Alcide). El a fost însă exterminat de om, la mijlocul secolului trecut, mai ales pentru carnea și puful său, iar mai tirziu, ca o raritate faunistică.

PINGUINUL MIC (*Alca torda*) (41 cm) are un cioc boltit, străbătut de niște șanțuri transversale. Penajul este negru, cu pîntecele alb. Cuibărește pe stîncăriile din regiunea cuprinsă între coastele sudice ale Oceanului Atlantic și cele nordice ale Danemarcei.

GARIA (*Uria aalge*) (44 cm) se întîlnește aproape în toată partea nordică a Oceanelor Atlantic și Pacific, clocind în colonii mari, pe stîncăriile insulelor din vecinătatea mărilor. Coloritul este asemănător cu al pinguinului mic. Oul, în formă de pară, ca la toți reprezentanții grupului, are un colorit ce variază mai mult ca la oricare altă pasăre, de la alburiu la verzui, cu pete cărămizii pînă la cenușiu-negricios.

ALCA MASCATĂ (*Lunda cirrhata*) (40 cm) se află răspîndită în Marea Bering și în nordul Oceanului Pacific. Culoarea roșie și portocalie de vară a ciocului se schimbă iarna în roșu palid la virf și negricios la bază. Penajul este negru, brunatic pe partea ventrală. Obrajii albi au două prelungiri de pene galbene.

PAPAGALUL DE MARE (*Fratercula arctica*) (30 cm) are arealul pe coastele Oceanului Inghețat, din Groenlanda spre insula Novaia Zemlia, ca și pe coastele Islandei, Marii Britanii, Norvegiei și ale insulei Faeroë. Cuibul și-l sapă pe polițele stîncose ale țărmurilor. Culoarea ciocului se schimbă în timpul iernii de la o combinație între roșu, albastru și galben la una galbenă slab dungiată cu roșu și el devine totodată mai mic din cauza căderii învelișului său cornos. Spatele este negru. Obrajii, pieptul și pîntecele sînt albe.

ALCA CU OGLINDĂ (*Cepphus grylle*) (36 cm). Cuibărește în colonii, în ținuturile nordice ale Europei, săpîndu-și cuiburile în maluri înclinate sau pe lespezi și sub bolovani mari. Vara are un colorit negru cu o pată albă pe aripă, iar iarna este gri-albicios, cu coada și virful aripilor negre.

ALCA PAPAGAL (*Cyclorhynchus psittacula*) (26 cm) este o pasăre oceanică relativ comună, răspîndită în Marea Bering și în nordul Oceanului Pacific. Rareori poate fi văzută pe uscat în afara epocii cuibăritului, deoarece viața și-o petrece pe apă. Penajul pe partea anterioară a corpului este negricios, pe cea posterioară alb. Ciocul, de formă aproape rotundă, este roșu vara la adulți, iar la tineri și la adulți în timpul iernii, negru.

DROPIILE, BERZELE-ȘERPI, PĂSĂRILE-TROMPETĂ, COCORII, CRISTEII etc. (Gruiformes)

Este ordinul cu cele mai multe familii, înafară de Passeriforme, incluzînd peste 240 de specii cu o largă răspîndire pe glob. Cuprinde păsări mai mult sau mai puțin asemănătoare între ele, de regulă slab zburătoare, ce-și duc în general, viața pe terenurile umede. Hrana este de origine animală și vegetală, fiind procurată din vecinătatea apelor sau de pe soluri umede. Puii ai, în general, dezvoltare nidifugă, însă la unele specii ei mai sînt hrăniți de părinți și după ecloziune.

1. PĂSĂRILE OGORULUI (*Burhinidae*)

Cuprind 9 specii răspîndite în regiunile temperate și tropicale ale globului, adesea fiind clasificate în ord. Charadriiformes. Sînt active atît ziua cît și noaptea. Au picioarele înalte și ochii mari. Ponta este formată din două

ouă. Se hrănesc cu șoareci, șopirle, insecte, viermi, din locurile secetoase în care își duc viața. Puii sînt nidifugi.

La noi trăiește un singur reprezentant și anume:

PASĂREA OGOBULUI (*Burhinus oedienemus*) (41 cm) — pasăre de vară, cuibă-
PL. 12/209 rind în regiunile aride ale Dobrogei, prezent pe grindurile nisipoase ale
Deltei Dunării, dar și în unele ținuturi din sudul țării. Coloritul penajului
este cafeniu cu dungulițe întunecate. Penele aripilor sînt negricioase.
Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din Africa tropicală de est
și din sudul Arabiei.

Ca specie exotică cităm:

PASĂREA OGORULUI CU CIOC MARE (*Esacus magnirostris*) (58 cm), o
PL. 12/210 specie ce trăiește pe țărmurile marine ale Indoneziei și ale Australiei.
Are gîtul și pieptul cafeniu deschis, aripile cafeniu închis cu oglinzi albăstrui,
pîntecele albicios.

2. DROPIILE (*Otididae*)

Prezintă și ele ca și Burhinidele caractere asemănătoare Charadriidelor și Rallidelor, fiind răspîndite în regiunile aride ale Lumii Vechi, lipsind în Lumea Nouă. Cuprind cca 35 de specii mijlocii și mari, de la talia unei potîrnichi pînă la cea a unui curcan. Zboară greu, dar sînt alergătoare excelente. Prezintă dimorfism sexual, privind talia. În epoca împerecherii, masculii execută dansuri nupțiale. Înafara epocii reproducerii trăiesc de regulă în cîrduri. În ținuturile calde sînt păsări sedentare, în cele temperate mai mult sau mai puțin migratoare. Hrana la adulți este preponderent vegetală, iar la pui mai mult animală. Depun de regulă două ouă în cuiburi simple, pe sol.

La noi în țară se întîlnesc trei specii.

DROPIA (*Otis tarda*) (106 cm) este sedentară la noi, dar în ierni prea aspre și în
PL. 12/211 lipsa hranei și a adăpostului păsările se pot retrage spre sud-estul țării sau
trec în Bulgaria, pentru a reveni spre primăvară. Penajul este gălbui-
cafeniu cu striuri negricioase, iar capul și gîtul cenușiu. Partea inferioară
a corpului este albă. Masculii ating dimensiuni foarte mari în comparație
cu femelele, depășind adesea de patru ori talia acestora, situîndu-se astfel
ca specia cu dimorfismul de talie cel mai pronunțat dintre toate păsările
lumii. De obicei masculul are 12—15 kg, excepțional 21 kg, iar femelele
4—7 kg. Dropioiul reprezintă astfel cea mai robustă pasăre din Europa și

aproape cea mai grea pasăre zburătoare din lume. Specia este în continuu regres, fiind dispărută din multe țări europene.

SPÎRCACIUL (*Otis tetrax*) (43 cm) apare doar rar, ca specie de pasaj, la noi. Masculul este maroniu cu pete mai închise, gîtul negru, iar partea inferioară albă. Femela are gîtul cafeniu ca și corpul. Cu cîteva decenii în urmă mai cuibărea în Dobrogea și Moldova. În prezent clocește în sud-vestul Europei și al Asiei Centrale. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din nord-vestul și nord-estul Africii și din sud-vestul Asiei pînă-n India.

DROPIA GULERATĂ (*Chlamydotis undulata*) (70 cm) este doar o pasăre rătăcită la noi, fiind semnalată prin cîteva capturări. Apare din regiunea de cuibărit, din Asia Centrală. Are același colorit ca și spîrcaciul mascul, dar negrul de pe gît este redus la două dungii pe laturile acestuia.

Ca specii exotice sînt:

DROPIA URIAȘĂ (*Choriotis kori*) (113—135 cm), care trăiește în Africa de sud, fiind printre cele mai mari dintre dropiile existente, și pare un struț în miniatură. Are corpul cafeniu cu pete mai deschise, capul și gîtul cenușii iar dedesubt alb;

DROPIA AUSTRALIANĂ (*Neotis australis*) (115—140 cm) — singura dropie ce trăiește în Australia. Nu se știe cum a pătruns pe acest continent. Corpul îi este cafeniu striat, avînd partea inferioară albicioasă.

3. BERZELE-ȘERPI (*Cariamidae*)

Cuprind numai 2 specii, răspindite în America de Sud, bine adaptate la fuga rapidă. Au gîtul și picioarele lungi, amintind Pasărea secretar (*Sagittarius serpentarius*) din Africa. Capul este mare, iar la rădăcina ciocului, pe frunte, prezintă un smoc de pene. Trăiesc în perechi sau mici cîrduri. Noaptea dorm în arbori. Strigătul le este pătrunzător. Zboară numai la nevoie. Se ascund cu abilitate printre ierburi, putînd cu greu să fie văzute. Duc o viață terestră și au un regim de hrană preponderent carnivor, conștînd din insecte mari și mici, reptile și mici mamifere. Puii sînt scurt timp nidicoli, apoi devin nidifugi.

BARZA-ȘARPE BRAZILIANĂ (*Cariama cristata*) (85 cm) trăiește în pampasurile din Brazilia, Paraguay și nordul Argentinei. Cuibărește pe sol. Hrana constă din insecte, șopirle, șerpi, fructe. Coloritul penajului este cafeniu-roșcat.

BARZA-ȘARPE ARGENTINIANĂ (*Chunga burmeisteri*) (75 cm) trăiește în savanele din nord-vestul Argentinei, cuibărind în arbori scunzi sau tufișuri. Are penajul cenușiu, cu nuanțe violacee.

4. PĂSĂRILE TROMPETĂ (*Psophiidae*)

Cuprind numai 4 specii răspândite în America de Sud, în pădurile tropicale umede. Au atitudinea unei curci, puțin cocoșate, cu ochii mari. Sînt păsări sociabile, trăind în cîrduri mari pe solul pădurilor. Aleargă foarte bine, dar zboară greoi și numai la nevoie. Pot înota cu ușurință. Cuibăresc în scorburile arborilor sau în mici adîncituri lingă trunchiurile înconjurate de vegetație. După ecloziune, puii nidifugi se aruncă din cuib, asemeni puilor unor rațe, ajungînd pe pămînt fără să se rănească. Hrana constă în special din fructele și semințele scăpate de papagali, tucani sau de maimuțe. Deși se domesticesc ușor, în captivitate nu s-a reușit să fie reproduse. Prin glasul lor puternic avertizează omul la ivirea vreunui dușman.

PASĂREA TROMPETĂ CU ARIPI ALBE (*Psophia leucoptera*) (55 cm) trăiește în PL. 12/218 Peru. Este o pasăre neagră cu reflexe metalice și cu aripile albe.

PASĂREA TROMPETĂ CU ARIPI VERZI (*Psophia viridis*) (55 cm) trăiește în PL. 12/219 pădurile din Brazilia. Are un colorit negru cu reflexe metalice verzi pe aripi și violacee pe gușă.

5. COCORII (*Gruidae*)

Familia are un număr de 18 specii răspândite în toate regiunile continentale, temperate și tropicale, cu excepția Americii de Sud. Păsările au gîtul și picioarele lungi. Caracteristică le este forma foarte lungă a traheei care pătrunde pe lingă osul sternului, sub mușchii pieptului, formînd mai multe bucle, fapt ce explică puternicele strigăte pe care le scot aceste păsări. Duc o viață exclusiv de sol, înafară de speciile africane (*Balearica*), care stau și pe arbori. Cuiburile și le așază pe pămînt, puii fiind nidifugi. Clocesc în regiunile de stepă ori în cele mlăștinoase, greu accesibile. Penele aripilor năpîrlesc la doi ani, perioadă cînd păsările devin incapabile de zbor. Speciile nordice întreprind migrații. Hrana constă din diferite vegetale, dar consumă și moluște, viermi, insecte etc. Sînt păsări sociabile, vioaie și jucăușe. În epoca împerecherii execută dansuri nupțiale interesante. Adesea sînt văzute în grădinile zoologice delectînd vizitatorii prin comportamentul lor.

În țara noastră se întîlnesc 2 specii.

COCORUL MARE (*Grus grus*) (114 cm) cuibărește încă în puține perechi pe PL. 12/220 grindurile izolate din sud-estul Deltei Dunării, fiind tot mai mult neliniștit de pătrunderea omului în mediul său de viață. Penajul este cenușiu, gîtul alb și negru, iar creștetul roșu. Regiunea specifică pentru clocit este în special

nordul Eurasiei, mai puține păsări oprindu-se în cimpia mesopotamiană. În timpul pasajului poate fi urmărit zburind în formație caracteristică în V. Este o pasăre de o prudență extraordinară, greu de împușcat de vinători. Depune doar două ouă în cuiburi instalate pe sol, între stufăriile nepătrunse, neînundabile, iar puii după ecloziune își urmează părinții în căutarea hranei. În timpul împerecherii execută dansuri nuptiale originale, cu adevărat acrobatic. Cartierele de iernare sînt ținuturile din sudul Spaniei, nordul Africii și sud-vestul Asiei.

COCORUL MIC (*Anthropoides virgo*) (96 cm) — prezent ca o pasăre rară de pasaj, PL. 12/221 primăvara în drum spre locurile de cuibărit din Asia centrală și de vest, iar toamna spre Delta Nilului. Populațiile din estul arealului de cuibărit ierneză în sudul Asiei. Corpul este în întregime cenușiu cu un smoc alb de pene îndărătul ochiului.

Ca specii exotice sînt:

COCORUL CANADIAN (*Grus canadensis*) (90—120 cm), din estul Siberiei, PL. 12/222 nordul Americii de Nord care în timpul migrației de toamnă și de primăvară străbate tot continentul nordamerican. Ierneză în Texas și America Centrală. Are corpul cenușiu, cu roșu în partea anterioară a capului;

COCORUL ALB (*Grus americana*) (125 cm). Mai există în prezent doar 40—50 de PL. 13/223 exemplare, cu penajul complet alb, iar remigele primare negre. Este cea mai mare pasăre nordamericană. Traheea are 1,70 m, mai lungă decît la toate păsările de pe Pămînt; datorită acestui fapt poate scoate niște strigăte foarte puternice ca de trompetă. Clocește pe malurile Lacului Sclavilor din Canada, și ierneză în Texas (S.U.A.);

COCORUL SARUS (*Grus antigone*) (190 cm) — cel mai mare dintre cocori, PL. 13/224 Trăiește în nordul Indiei și duce o viață monogamă foarte durabilă. Se hrănește cu șoareci, șerpi și insecte. Cenușiu la penaj, ca și alți cocori, are obraji și o parte a gîtului roșie;

COCORUL CU COROANĂ (*Balearica pavonina*) (105 cm), care trăiește în cîrduri pe PL. 13/225 întinsele savane africane. Noaptea doarme în arbori. Corpul este cenușiu, cu alb și galben la aripi. Pe cap are o coroană de pene colorate în galben.

6. CRISTEI URIAȘI (*Aramidae*)

Cuprind doar 2 specii răspindite în America intertropicală, în ținuturi cu păduri, mlaștini și stufărișuri în apropiere, avînd aspectul unor cristei de talie mare. Au obiceiul să înnopteze în arbori. Puii sînt nidifugi. Se hrănesc îndeosebi cu melci în căutarea cărora scurmă cu ciocul lor lung. Sînt păsări active atît ziua cît și noaptea.

CRISTEIUL URIAȘ BRAZILIAN (*Aramus scolopaceus*) (68 cm) este răspândit în PL. 13/226 sudul Americii de Nord și regiunile tropicale ale Americii de Sud. Trăiește în regiuni de smîrcuri și mlaștini. Are coloritul cafeniu cu niște pete lunguiețe deschise.

CRISTEIUL URIAȘ SOLZAT (*Aramus guarauna*) (70 cm) poate fi găsit din sudul PL. 13/227 S.U.A. (Florida) pînă-n Argentina, în habitate asemănătoare cu ale cristeiului brazilian. Unii autori îi consideră ca fiind chiar o singură specie, alții ca fiind subspecii diferite. Este mai închis la colorit decît precedentul, iar petele deschise repartizate numai în partea dinainte a corpului.

7. PĂSĂRILE KAGU (*Rhynochetidae*)

Formează o familie cu un singur reprezentant.

KAGU (*Rhynochetus jubatus*) (55 cm) trăiește în insula Noua Caledonie din Oceanul PL. 13/228 Pacific. Este de mărimea unui corb, cu un penaj cenușiu, avînd pe cap o creastă de pene pe care o ridică și o coboară după voința păsării. Duce o viață nocturnă, ziua stînd ascunsă. Are ochii bine dezvoltăți și din cauza penelor sale moi este aproape incapabilă să zboare; aleargă însă bine și duce o viață de cîrd. Ponta conține doar un singur ou, de mărimea celui de găină. Se hrănește cu viermi, melci și insecte. Pasărea a fost descoperită de cca 100 de ani, în prezent fiind pe cale de dispariție.

8. CRISTEII SOARE (*Eurypygidae*)

Au un singur reprezentant.

CRISTEIUL SOARE (*Eurypyga helias*) (50 cm) răspândit în ținuturile cu maluri PL. 13/229 împădurite și în stufărișurile apelor din America intertropicală, din Guatemala pînă-n sudul Braziliei, duce mai ales o viață crepusculară, fiind bun alergător și numai arareori zboară. Penajul cafeniu cu amestec de diferite culori este foarte frumos. Cînd își desface coada și aripile, pasărea se aseamănă cu un fluture uriaș. Puii, deși nidifugi, sînt încă hrăniți un timp de către părinți. Hrana constă din insecte, mici peștișori, broscuțe și șopîrle.

9. CRISTEII, GĂINUȘELE DE APĂ, LIȘIȚELE etc. (*Rallidae*)

Cuprind o familie de cca 150 de specii, răspândite aproape pe toată suprafața Pămîntului, cu excepția regiunilor arctice și antarctice. Speciile sînt atît terestre cît și semiacvatice. Au în general corpul turtit lateral, picioarele zvelte, iar aripile rotunde, scurte, uneori chiar atrofiate.

Deși numai puține specii posedă membrane interdigitale, restul avînd degetele libere, în marea lor majoritate ele pot înota bine. Trăiesc în ținuturile umede, mlăștinoase, cîmpuri, bălți și chiar în păduri, ducînd în general o viață ascunsă. Puii sînt nidifugi. Hrana este formată din diferite nevertebrate ori din muguri și frunze de plante acvatice.

La noi în țară trăiesc 7 specii.

LIȘIȚA (*Fulica atra*) (38 cm), prezentă aproape în toate bălțile cu stuf și cu papură din țară, este una dintre cele mai mari specii ale acestei familii întîlnite în țara noastră. Coloritul penajului este cenușiu-închis, aproape negru. Înoată perfect și se cufundă frecvent în apă după hrană, deși degetele picioarelor nu au membrane interdigitale, ci niște lobi cornoși. Zboară greu și numai la nevoie. Cuibărește în mijlocul păpurișului inundat. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din vestul Europei și din jurul Mării Mediterane. Populațiile din estul arealului de cuibărit ierneză în sudul și estul Asiei. În iernile blinde lișițele venite din nordul Europei se concentrează adesea spre litoral și în bălțile neînghețate.

GĂINUȘA DE APĂ (*Gallinula chloropus*) (33 cm) este frecventă vara în bălțile mici sau la marginea bălților mari, cu vegetație bogată. Înnoptează în tufișuri sau arbori mici. Pare o lișiță în miniatură cu care se aseamănă și la penaj. Pasărea poate înota și să se scufunde foarte bine cu toate că degetele nu au membrane sau lobi înotători, ci sînt mult alungite spre a-i permite mersul pe frunzele plutitoare. Cuibărește în vegetație la mică înălțime, aproape de suprafața solului, sau în arbori mici. Toamna migrează spre locurile de iernat din vestul Europei, în jurul Mării Mediterane și în sud-vestul Asiei.

CRISTELUL DE CÎMP (*Crex crex*) (36 cm) se găsește larg răspîndit în țară îndeosebi prin ierburile umede. Este cafeniu cu pete mai închise și aripile roșcate. Cuibul și-l face în vegetație, pe sol. Toamna se îndreaptă spre ținuturile Africii de nord-vest ori la sud de Sahara.

CRESTELUȚUL PESTRIȚ (*Porzana porzana*) (23 cm) cuibărește la noi în ținuturile bogate în vegetația din apropierea apelor. Spatele este cafeniu-pătat. Partea din față este cenușie punctată. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din sudul și vestul Europei, din nordul și estul Africii, al sudului Arabiei. Populațiile asiatice ierneză în sudul Asiei, din Iran pînă-n India.

CRESTELUȚUL MIJLOCIU (*Porzana parva*) (19 cm), este o pasăre răspîndită prin ierburi umede, în vecinătatea apelor. Spatele este cafeniu-pătat. Partea din față și cea inferioară sînt cenușii la mascul și cafenii-roșcate la femelă. Toamna migrează spre cartierele de iernare din nord-estul Africii și Arabia. Populațiile asiatice ierneză din sud-vestul Asiei pînă-n India.

CRESTELUȚUL MIC (*Porzana pusilla*) (18 cm) se întâlnește prin aceleași locuri umede de pe cuprinsul țării ca și ceilalți creșteluți, cuibărind și el în vegetația umedă. Are penajul asemănător cu al creșteluțului mijlociu, însă cu laturile corpului zebrate vertical. Toamna migrează. Cartierele de iernare sînt valea Nilului și sud-estul Indiei. Populațiile asiatice ierneză în sud-estul acestui continent.

CRISTEIUL DE BALTĂ (*Rallus aquaticus*) (28 cm) este mai legat de mediul lichid fiind, ca și ceilalți din neamul său, o pasăre ce duce o viață ascunsă și mai mult nocturnă. Penajul mult asemănător creșteluțului mic. Cuibul și-l face în vegetația deasă, în apropierea apelor. Ierneză în vestul Europei și în jurul Mării Mediterane, în sudul și estul Asiei. În iernile blinde, la noi, în preajma apelor neinghețate, se pot întilni adesea exemplare nordice.

Ca specii exotice, cităm:

LIȘIȚA CRESTATĂ (*Fulica cristata*) (41 cm), răspîndită într-un areal redus în sudul Spaniei și porțiunea nord-vestică a Africii, prezintă deasupra frunții doi muguri roșii cărnoși. Coloritul este negricios ca al lișiței noastre. În cuiburile plutitoare, ambii parteneri clocesc cu schimbul;

VEKA (*Gallirallus australis*) (50 cm), o specie devenită extrem de rară, se găsește în Noua Zeelandă. Are un penaj cafeniu cu pete mai închise. Este o pasăre seminocturnă, trăind pe solul umed al pădurii, ziua stînd ascunsă în vizuini pe care și le sapă singură. Se hrănește cu șoareci și șopîrle;

TAKAHE (*Notornis hochstetteri*) (50 cm), din Noua Zeelandă, este o pasăre mare, incapabilă de zbor. A fost descoperită în anul 1847. Azi mai sînt doar vreo 30—40 de exemplare în zona muntoasă cea mai înaltă din sudul Noii Zeelande. Coloritul capului este întunecat, cu reflexe sinilii pe piept, verzi pe aripi;

GĂINUȘA PURPURIE (*Porphyryla martinica*) (33 cm), pasăre răspîndită în sudul S.U.A. și pînă în mijlocul Americii de Sud, are coloritul asemănător cu al speciei Takahе. Se hrănește cu semințe de cereale, făcînd adesea pagube în culturi, dar și cu insecte și chiar cu ouă și pui, pe care le răpește din cuiburi.

10. CRISTEII ÎNOTĂTORI (*Heliornithidae*)

Sînt păsări răspîndite în zonele tropicale ale Africii, Americii de Sud și țînuturile indo-malaieze, cuprinzînd doar 3 specii de mărimea și aspectul unui ferestraș. Se aseamăna cristeilor, avînd însă degetele lobate ca la lișiță. Sînt foarte bune înotătoare și scufundătoare, penajul fiind des și

compact. Trăiesc în regiunile riurilor cu vegetație bogată pe maluri și, deși sînt izolate geografic, se aseamănă foarte bine între ele. Se hrănesc cu semințe, insecte acvatice, crustacei, melci, broaște și pești.

CRISTEIUL ÎNOTĂTOR ASIATIC (*Heliopais personata*) (40 cm), este un scufundător excelent, trăind în regiunile retrase cu terenuri mlăștinoase și păduri inundate, aproape inaccesibile omului din sudul Indiei, Tailandei, Sumaterii. Penajul este maroniu-oliv, cu capul și o parte din gît negre. În timpul împerecherii le apare o protuberanță carnoasă la baza ciocului.

CRISTEIUL ÎNOTĂTOR AFRICAN (*Podica senegalensis*) (40 cm), se află răspîdit în sudul Africii. Păsările au corpul maroniu pătat, aripile bătînd în verzui. Dacă este urmărit de un dușman se refugiază pe uscat. Înnoată ca și celelalte specii cu corpul mult scufundat și numai cu gîtul și capul scoase la suprafața apei.

11. CRISTEII LUPTĂTORI (Turnicidae)

Sînt răspîdiți în regiunile calde și temperate ale Lumii Vechi, în savane și cîmpii descoperite, cuprinzînd o familie de 14 specii de talie relativ redusă, avînd aspectul galinaceelor, cu care au și unele asemănări. Majoritatea speciilor au degetul posterior lipsă.

Caracteristic speciilor acestei familii este inversiunea totală a caracterelor sexuale secundare. Ca aspect exterior, femelele sînt mai mari și mai viu colorate decît masculii, iar ca obiceiuri — în special în epoca reproducerei — femelele au voce mai puternică și sînt foarte combative. Sînt păsări tipic poliandre. Masculii fac cuiburile în care femelele își depun ouăle, dar apoi tot ei clocesc și cresc puii. După ce un mascul a început clocitul, femelele încep chematul pentru atragerea altuia. De obicei femelele trăiesc solitare, iar masculii în grupuri.

Datorită puternicului instinct combativ al femelelor, sînt folosite în arenă, la luptele ce se dau între ele, asemenea celor ale cocoșilor luptători.

CRISTEIUL LUPTĂTOR HOTENTOT (*Turnix hottentotta*) (16 cm) trăiește în sud-vestul Africii de sud. Penajul îi este cafeniu solzat, pieptul roșietic, pitecele albicios.

CRISTEIUL LUPTĂTOR CU PICIOARE GALBENE (*Turnix tanki*) (14 cm) se întîlnește în India, R. P. Chineză, insulele Andaman și Nicobar. Coloritul, ca al cristeiului luptător hotentot, dar cu pitecele gălbui.

CRISTEIUL LUPTĂTOR DE TUFIS (*Turnix sylvatica*) (15—18 cm) este răspîdit mai ales în Africa, India, dar clocște izolat și în sudul Spaniei și al Portugaliei. Aceeași culoare generală ca și la speciile de mai sus.

CRISTEIUL LUPTĂTOR DE STEPĂ (*Pedionomus torquatus*) (10—13 cm) — pasăre PL. 14/246 specifică în regiunile deșertice ale Australiei. Are coloritul cafeniu-gălbui, solzat. Spre deosebire de masculi, femelele au gîtul înconjurat cu un colier de pene alb-negru, iar pe piept au o bandă cafenie. Se hrănesc cu semințe și insecte.

12. CRISTEII DE MADAGASCAR (*Mesoenatidae*)

Cuprind numai 3 specii ce se întîlnesc numai în insula Madagascar. Sînt păsări excelent alergătoare, cu picioarele lungi, dar aproape incapabile de zbor, fiind lipsite de claviculă. Locuiesc în păduri muntoase ori în savane secetoase și cuibăresc pe sol sau în boschete joase. Depun un singur ou de formă eliptică.

CRISTEIUL DE MADAGASCAR BRUN (*Mesoenas unicolor*) (18 cm) are un colorit PL. 14/247 brun-roșcat și prezintă fenomenul de poliandrie și inversiune a caracterelor sexuale secundare ca în cazul cristeilor luptători. Trăiește pe solul umed al pădurilor higrofile, fiind o pasăre rară.

GĂINUȘELE DE PAMPAS (*Tinamiformes*)

Cuprind un ordin de păsări cu aspectul galinaceelor, dar care din punct de vedere sistematic sînt mult apropiate de Ratite (struți), deși au o talie foarte mică. Nările le sînt acoperite cu o piele moale asemenea ciocului columbiformelor.

GĂINUȘELE DE PAMPAS (*Tinamidae*)

Constituie singura familie a ordinului și cuprinde 33 de specii răspîndite în Lumea Nouă, din Mexic pînă în Patagonia, ajungînd pînă la 4 000 m altitudine. Zboară slab și, asemeni prepelițelor și potîrnichilor cu care se aseamănă, nu se așază pe arbori. Sînt păsări bune alergătoare. La pericol se tupilează la suprafața solului. Hrana le este formată din plante verzi și diferite semințe, rar și din insecte. O particularitate unică la păsări sînt ouăle care au o cochilie lucioasă asemănătoare porțelanului, unicoloră și interesant colorată în albastru. Puii au o dezvoltare nidifugă.

Masculul, care de regulă are o talie mai redusă decât a femelei, este cel ce se ocupă de grija săpării cuibului, a incubației și creșterii puilor, deși el poate fi și poligam și să reprezinte sexul activ. Simțul teritorial la aceste păsări este bine dezvoltat.

GĂINUȘA DE PAMPAS PITICĂ (*Nothura maculosa*) (30 cm) se află răspândită PL. 14/248 din sudul Mexicului pînă în Brazilia, trăind mai mult solitară și fiind foarte asemănătoare cu potirnichea de la noi datorită fenomenului de convergență adaptativă, adică a evoluției în aceleași condiții de mediu. Cafeniul-roșcat al penajului este punctat de pete mai închis colorate.

GĂINUȘA DE PAMPAS INAMBU (*Rhynchotus rufescens*) (40 cm) are mărimea unui PL. 14/249 fazan, fiind mult apreciată ca vînat. Penajul îi este cafeniu, mai roșcat pe piept și la remige. Penele acoperitoare ale aripilor sînt striate transversal. Se găsește în Brazilia, Bolivia, Uruguay și Argentina, avînd o pontă formată din 5—9 ouă. Nu se știe precis care din sexe se ocupă de incubație.

GALINACEELE (Galliformes)

Sînt un ordin de păsări numeroase, de peste 270 de specii, răspindite pe toată suprafața Pămîntului, cu excepția regiunilor antarctice. Aripile sînt scurte și rotunjite, gîșă voluminoasă, masculii avînd adesea un pînten pe tars. În general sînt păsări greoaie. Ciocul este scurt, gros, ușor curbat și dur. Duc o viață terestră, mai puțin arboricolă. Dimorfismul sexual este sau slab sau foarte pronunțat.

Masculii sînt adesea poligami, femelele clocindu-și singure ouăle. Cuiburile sînt simple, de regulă niște adîncituri în sol. Puii sînt nidifugi.

1. COCOȘII SĂLBATICI (Tetraonidae)

Alcătuiesc o familie cu cca 20 de specii, răspindite în ținuturile circumpolare reci și temperate ale Europei, Asiei și Americii de Nord, în special în zona de taiga, dar și în tundră ori pe munți, pînă la limita zăpezilor eterne. Prezintă un dimorfism sexual mai mult sau mai puțin dezvoltat, masculul fiind mai mare ca femela și avînd pe cap porțiuni lipsite de pene sau prezentînd carun-

culi. Toate speciile acestei familii sînt sedentare, unele fiind adaptate la condiții foarte reci. Spre deosebire de alte păsări, multe tetraonide își leapădă, după împerechere, învelișul cornos al ciocului și al ghearelor. Hrana constă în fructe, boabe, muguri, frunze, ace de conifere, semințe, insecte, larve etc.

La noi în țară se întîlnesc 3 specii.

COCOȘUL DE MUNTE (*Tetrao urogallus*) (61—68 cm) trăiește în regiunea de conifere a Carpaților, fiind o pasăre sedentară. Masculul are un penaj întunecat-negricios, iar femela unul cafeniu cu pete mai întunecate. Împerecherea are loc primăvara, cînd masculii și femelele se adună în anumite locuri de rotit, unde cocoșii execută parada nupțială, pe ramuri mai joase, pe buturugi și chiar pe sol. Sînt păsări poligame, masculii neinteresîndu-se după împerechere de femele sau de pui. Femela cuibărește pe sol.

COCOȘUL DE MESTEACĂN (*Lyrurus tetrrix*) (41—53 cm) îl găsim în nordul Carpaților Răsăriteni, în apropierea golului alpin. Masculul are colorit negricios și penele exterioare ale cozii răsucite înafară, iar femela este cafeniu-roșcată, cu striuri mai întunecate. Parada nupțială are loc pe sol și ea este executată de cîtren mai mulți masculi, ce se adună în anumite locuri din golul alpin. Cuibul îl face pe pămînt, ascuns în vegetație. Este o pasăre sedentară. Mult împușinat în prezent, este amenințat cu dispariția.

IERUNCA (*Tetrastes bonasia*) (35 cm) se află răspîndită îndeosebi în regiunea de păduri amestecate din Carpați, fiind cea mai frecventă dintre tetraonidele noastre. Coloritul penajului este ruginiu cu porțiunea inferioară a corpului albicioasă. Masculii au bărbia neagră și un smoc de pene pe frunte. Specia este monogamă, masculul participînd într-o oarecare măsură la îngrijirea puilor. Cuibăritul are loc pe sol. Specia este sedentară.

Ca specii exotice, cităm:

COCOȘUL ÎNCĂLȚAT (*Lagopus mutus*) (35 cm) — răspîndit în regiunile nordice ale Europei, Islanda, Groenlanda, în nordul Asiei ori al Americii de Nord, ca și în Alpi și Pirinei. Păsările își schimbă penele de trei ori pe an, după anotimp, dobîndindu-și astfel penajul adecvat aspectului mediului natural în care trăiește: alb iarna, tărcat toamna și galben-ruginiu în timpul verii. Este o pasăre monogamă sedentară.

COCOȘUL DE PRERIE (*Tympanuchus cupido*) (45 cm) care populează regiunile din vestul Americii de Nord. Masculii au pe laturile gîtului niște porțiuni de piele golașe ce devin evidente în epoca împerecherii, cînd mai multe păsări se adună și rotesc pe o arenă comună. Penajul este cafeniu deschis, vîrgat, cu zone albicioase.

2. PREPELIȚELE, POTÎRNICHILE, FAZANII, PĂUNII etc. (Phasianidae)

Alcătuiesc o familie foarte numeroasă, de peste 200 de specii, răspândite în regiunile tropicale și temperate ale globului, care lipsesc doar din arhipelagurile Polineziei. Centrul principal de dispersiune este Asia. Prezintă dimorfism sexual, de regulă, foarte marcant. Înmulțirea este fie monogamă, fie poligamă. Cu excepția prepelei, care este o pasăre migratoare, toate celelalte specii sînt sedentare.

La noi deosebim 4 specii.

POTÎRNICHEA (*Perdix perdix*) (30 cm) se întilnește mai ales în regiunile joase ale țării, în cîmpie, și mai rar în golurile alpine. Pasărea are coloritul cafeniu-deschis cu gîtul și gușa cenușii. Pe albul pieptului se află o pată cafenie-închisă, mai pronunțată la mascul. Este o specie monogamă, trăind însă în cîrduri în afara epocii de cuibărit. Aparține celor mai prolifiche specii de la noi și chiar comparativ cu multe alte specii de păsări, depunînd adesea peste 20 de ouă într-o pontă. Deși pasăre sedentară, în lipsa hranei hoinărește de la un loc la altul.

PREPELIȚA (*Coturnix coturnix*) (18 cm), singura specie migratoare dintre galina-
PL. 14/256 ceele din țara noastră, este specifică ținuturilor cultivate din cîmpie sau de pe dealuri. Coloritul capului este cafeniu cu striuri deschise și întunecate longitudinale. Masculul are sub bărbie o culoare cafeniu închis. Crește de regulă două rinduri de pui pe sezon. Toamna migrează. Cartierele de iernare sînt Africa de nord-est și centrală, Asia, din peninsula Arabia pînă-n India. Unele exemplare aparținînd populațiilor nordice rămîn să ierneze în ținuturile sudice ale Europei ori chiar la noi în țară.

POTÎRNICHEA DE STÎNCĂ (*Alectoris graeca*) (35 cm) se găsește la noi numai în
PL. 14/257 zona Cazanelor, în locurile stîlcoase de pe malul Dunării, fără terenuri împădurite. Are corpul cenușiu, bărbia și obrajii albi, iar laturile corpului albe cu dungi verticale întunecate. Cuibul și-l face pe sol, între bolovani înconjurați de ierburi. În prezent a devenit foarte rară și greu de observat, datorită inaccesibilității habitatului său specific.

FAZANUL DE VÎNĂTOARE (*Phasianus colchicus*) (55—90 cm). La noi în țară a
PL. 14/258 fost introdus de om constituind o pasăre mult apreciată de vînători. Masculul are penajul auriu cu pene tărcate cu negru, galben sau cenușiu. Capul este albăstriu cu reflexe verzui și mov. Femela are corpul acoperit cu pene gălbui cu pete mai întunecate. Este originar din regiunile sudice ale Caucazului. Se cunosc în prezent cam 30 de rase ale acestei specii. Ziua, în special

în timp nefavorabil, stă în cîmp între semănături, noaptea se retrage în pădure, dormind în arbori. Este o pasăre sedentară, dar se deplasează frecvent și în alte locuri favorabile de trai.

Ca specii exotice, cităm:

CURCANUL SĂLBATIC (*Meleagris gallopavo*) (45—70 cm) — trăiește în stare sălbatică în sudul S.U.A. și în Mexic. A fost singura pasăre domesticită de azteci, iar europenii l-au adus cu peste 400 de ani în urmă pe Vechiul Continent ca pasăre domestică, de consum. Are coloritul negru cu reflexe metalice arămii și verzi; specie poligamă, un mascul cîrduindu-se cu 3—4 femele;

BIBLICA (*Numida meleagris*) (55 cm); este răspîdită în Africa și Arabia, unde există mai multe rase. Corpul este cenușiu-albăstrui cu puncte dese albicioase. Trăiește în cîrduri de 60—100 de exemplare, hrănindu-se cu semințe, frunze, boabe, insecte. Ouăle au o coajă foarte rezistentă. La noi trăiește ca pasăre domesticită.

GĂINA BANĶIVA (*Gallus gallus*) (45 — 70 cm), răspîdită în ținuturile indo-malaieze. Masculul are penajul de pe partea superioară a corpului auriu-roșcat, cu pieptul negru, iar coada neagră cu reflexe verzui. Femela este cafenie cu un guler gălbui. A fost domesticită de om acum 4000 de ani;

PĂUNUL ASIATIC (*Pavo cristatus*) (90—120 cm), ce populează ținuturile Indiei și ale insulei Sri Lanka, trăiește în cîrduri mari în luminișurile pădurilor. Este una din păsările mari cu penajul frumos colorat. Masculul este albastru-siniliu pe piept și gît, cafeniu pe aripi, iar penele de deasupra cozii, care sînt foarte lungi, au cunoscutele pete multicolore „ochii de păun“. Femelele sînt cafenii, fără culori vii. În timpul împerecherii, masculii își răsfireă coada lor lungă de 1,5 m pe care o desfac ca un evantai vertical. În felul acesta își marchează optic teritoriul de reproducere față de rivali și atrag în jurul lor mai multe femele. Masculii nu iau parte la îngrijirea puilor.

În prezent a fost domesticit și este ținut ca pasăre de decor în multe țări;

PĂUNUL AFRICAN (*Afropavo congensis*) (60—70 cm), a fost descoperit în anul 1936 în pădurile din Zair. Penajul masculului este verde pe spate și negru pe partea inferioară. Femelele au un penaj modest cafeniu. Puține grădini zoologice îl dețin în captivitate. În grădina zoologică din Anvers s-a încercat pentru prima dată reproducerea lui;

FRANCOLINUL (*Francolinus francolinus*) (33 cm). Se mai găsește în Asia Mică și Cipru, fiind o pasăre pe cale de dispariție, deoarece a fost foarte mult vînată. Corpul este cafeniu-pestriț, pieptul albăstrui, cu un guler roșcat în jurul gîtului;

PREPELIȚA CU CREAMĂ (*Rollulus roulroul*) (27 cm), răspîdită în ținuturile indo-malaieze, se hrănește cu semințe, boabe, insecte pe care le caută.

scurmînd cu picioarele în frunzele căzute. Coloritul penajului este negru cu reflexe verzui pe spate și albăstrui pe partea inferioară. Pe cap are o creastă de pene roșcate. Se domesticește ușor;

FAZANUL REGAL (*Syrnaticus reevesi*) (210 cm); trăiește în R. P. Chineză, specia PL. 15/266 prezentînd un puternic dimorfism sexual. Are un penaj strălucitor auriu-solzat. Femela este gălbuie;

FAZANUL AURIU (*Chrysolopus pictus*) (65 cm), ce viețuiește în pădurile dese ale PL. 15/267 R. P. Chineze, execută în epoca împerecherii dansuri nupțiale foarte spectaculoase. Masculul este multicolor, roșu pe piept, verde, galben și roșu pe spate, aripile albastre. Femela este ruginie;

FAZANUL AMHERST (*Chrysolopus amherstiae*) (130—170 cm), se întilnește pe PL. 15/268 înălțimile mari ale Tibetului, între 3 500—6 000 m altitudine și se hrănește mai ales cu mlădițe de bambus. Masculul are un penaj variat, colorat cu alb, verde, roșu, albastru, galben în cele mai variate combinații. Femelele au un penaj cafeniu;

FAZANUL ARGUS (*Argusianus argus*) (75—200 m), din insula Sumatera, peninsula PL. 15/269 Malacca, Kalimantan, are un colorit general cafeniu, cu penele aripilor mult modificate, prezentînd niște oceli dispuși în șiruri. Femelele sînt colorate cafeniu uniform. Depun doar două ouă, iar maturitatea sexuală este atinsă abia la vîrsta de 4—5 ani;

FAZANUL-PĂUN (*Polipectron bicolcaratum*) (40—50 cm). Trăiește în pădurile PL. 15/270 de munte din Tailanda și Laos și este deosebit de fricos. Are penajul albastru cu tot corpul acoperit de oceli;

PREPELIȚA DE VIRGINIA (*Colinus virginianus*) (22 cm) — răspîdită din sudul PL. 15/271 Canadei pînă în Mexic și Guatemala. Are un penaj cafeniu roșcat. Femela e de o nuanță pămîntie. Ziua stă în cîmp deschis, iar noaptea sub tufișuri, printre arbori. Se hrănește cu semințe, boabe, insecte. Depune pînă la 24 de ouă în pontă — cel mai mare număr cunoscut la o pasăre sălbatică — pe care ambii soți le clocesc alternativ;

PREPELIȚA DE PUSTIU (*Lophortyx gamebelii*) (24 cm); trăiește în stepele din PL. 15/272 S.U.A. (California, Arizona, Noul Mexic și Texas). Spatele este cenușiu, iar partea inferioară cafenie striată longitudinal. Masculul are pe creștet un moț de pene curbat înainte. Rezistă săptămîni întregi fără să bea apă.

3. COCOȘII HOCO (Cracidae)

Constituie o familie de cca 40 de specii răspîdite în ținuturile sudamericane, speciile cele mai mari atingînd talia unui cocoș domestic mare. Majoritatea speciilor au deasupra rădăcinii ciocului o calozitate acoperită de o

ciră. Masculii au o trahee lungă și incolăcită. Cele mai multe specii trăiesc în arborii pădurilor umede și se hrănesc cu fructe. Speciile mari se hrănesc și pe sol consumând animale mici. Spre deosebire de majoritatea galina-ceilor, nu-și fac cuib pe sol, ci între ramurile groase sau în scorburi. Au un glas puternic, dar nemelodios.

COCOȘUL HOCO MARE (*Crax rubra*) (110 cm) trăiește în pădurile din Mexic și PL. 15/273 din America Centrală pînă la Ecuador. Are penajul corpului negru, iar pîntecele alb. Femela este roșcată și ca talie mai mică decît masculul.

COCOȘUL HOCO CU CIOC GALBEN (*Crax alector*) (95 cm) este răspîndit în nordul PL. 15/274 Americii de Sud. Masculul este negru cu abdomenul alb, iar femela, de o talie mai mică, are pe cap o creastă de pene vîrgată.

GĂINA PENELOPĂ (*Penelope superciliaris*) (62 cm) viețuiește în pădurile de pe PL. 15/275 coastele răsăritene ale Braziliei, trăind aproape exclusiv în cete. Pe spate penajul este cafeniu, iar partea dinainte și cea inferioară este roșcată cu mici dungi deschise. După ecloziune, puii se pot cățăra pe ramuri.

4. GĂINILE DE GUNOI (*Megapodidae*)

Cuprind cca 20 de specii răspîndite în Australia, Malaezia și insula Noua Guinee. Sînt aproape singurele păsări ale căror ouă nu le clocesc părinții sau alte specii ca în cazul păsărilor parazite. Ouăle se incubează la căldura degajată prin fermentarea materiilor vegetale în descompunere sau a nisipului încălzit de razele solare.

Păsările prezintă un dimorfism sexual puțin evident. Au picioare puternice, cu gheare lungi, adaptate la scurmat. Ouăle sînt mari și cîntăresc pînă la 15% din greutatea corpului femelei (în timp ce la găina domestică ele cîntăresc numai 4%). Au un gălbenuș foarte mare spre a asigura o rezervă suficientă de hrană pentru pui, un timp după ecloziune. Unele specii își construiesc un „incubator“, de fapt o adevărată movilă de gunoi din resturi vegetale, pămînt și nisip, așezate în straturi, în mijlocul căruia își vor depune ouăle. Un astfel de „incubator“ poate atinge pînă la 2—3 m înălțime și 6—7 m lățime. Incubația durează cam de trei ori mai mult decît la găina domestică. După ecloziune, puii sapă cam 10—12 ore pentru a ieși din movila de gunoi, apoi se refugiază în tufișuri. Ei nu-și vor cunoaște niciodată părinții, ducînd de la început o viață independentă. Aripile lor sînt bine dezvoltate încă de la ecloziune și pot literalmente să zboare îndată ce au ieșit din incubatorul artificial.

Hrana constă din rădăcini, semințe, melci, insecte.

Reproducerea Megapodidelor reprezintă unul din modurile cele mai primitive de înmulțire a păsărilor. Aceste specii s-au păstrat în ținuturile Australiei, deoarece prin specificul viețuitoarelor de aici, concurența este cea mai redusă comparativ cu situația de pe marile continente.

COCOȘUL CIOCAN CU PICIOARE ROȘII (*Macrocephalon maleo*) (55 cm) trăiește PL. 15/276 în insula Celebes și își depune ouăle în nisipul vulcanic negru, unde se clocesc la soare. Penajul corpului este cafeniu-închis, iar pîntecele alb. Păsările parcurg cca 15—20 km din pădure pînă la locurile de depunere a ouălor.

COCOȘUL CUMINGU CU PICIOARE GROASE (*Megapodius cumingi*) (33 cm) PL. 15/277 este răspîndit în arhipelagul Filipine. Spatele are culoare ruginie, iar dedesubt coloritul este cafeniu.

COCOȘUL CUMINGU CU BĂRBIE (*Alectura lathami*) (63 cm) trăiește în partea de PL. 15/278 est a Australiei și are un penaj negru-albăstrui, cu pieptul stropit de pete albe. Își face un mușuroi pentru incubat ouăle ce trece de 3 m înălțime și 4 m diametru. Adesea mai multe femele depun ouăle în aceeași movilă de gunoi.

GĂINA OCELATĂ (*Leipoa ocellata*) (63 cm) își duce viața în tufișurile din sudul PL. 15/279 Australiei. Penajul este cafeniu împestrițat cu alb. Pe bărbie, gît și piept se află un șir de pene închis colorate. Pentru reproducere își amenajează un mușuroi-incubator din nisip și plante în descompunere ce poate ajunge la 1 m înălțime și la 4—5 m în diametru. Pasărea depune ponta într-un interval foarte lung și aproape zilnic își vizitează „incubatorul“, pentru a-i verifica temperatura și a-i împrăspăta materialul ce va degaja căldura.

5. HOAZINII (*Opistocomidae*)

Alcătuiesc o familie formată dintr-o singură specie.

HOAZINUL (*Opistocomus hoazin*) (60 cm), de mărimea unui fazan, este răspîndit PL. 15/280 în pădurile bazinului Amazoanelor. Coloritul spatelui este cafeniu, al gîtului și pieptului cărămiziu aprins. Coada are un chenar terminal galben. Prin caracterele sale amintește de Cuculiforme și Musophagide, fiind un tip primitiv de pasăre. Sternul este aparte față de al celorlalte păsări, fiind dezvoltat numai în partea inferioară, în cea superioară lăsînd locul unei guși extrem de musculoase. Specia se hrănește cu frunzele dure ale plantelor care sînt triturate în gușă, aceasta preluînd funcția pipotei.

Trăiește în desigurile din vecinătatea apelor, fiind activ în special în amurg și pe nopțile cu lună. Cuiburile sînt instalate la mică înălțime deasupra apei, iar puii, îndată după ecloziune și uscarea, sînt capabili să părăsească cuibul și să se cațăre pe crengi, ajutîndu-se atît cu ciocul, cît și cu cele două unghii

de la primele două degete ale aripilor, care încă persistă ca la speciile primitive. La nevoie puii pot sări în apă, putînd să înoate și să se scufunde cu multă abilitate.

PORUMBEII ȘI TURTURELELE (Columbiformes)

Alcătuiesc un ordin numeros, cu numai o familie (*Columbidae*), dar care cuprinde peste 300 de specii răspîndite aproape pe toată suprafața Pămîntului, lipsind doar în regiunile arctice și antarctice. Cei mai numeroși reprezentanți se găsesc în ținuturile indo-australiene și în America tropicală. Fără să fie prea numeroase, în Africa speciile sînt foarte bogate în indivizi. Ciocul este alungit, moale la bază și acoperit cu o piele în care se deschid nările. Talia variază de la aceea a unei ciocirlii pînă la a unei găini. Majoritatea speciilor zboară rapid, avînd aripile lungi și ascuțite. Vederea le este excelentă. Apa o beau prin afundarea completă a ciocului, închizîndu-și nările și sugînd-o, caz unic la păsări. Trăiesc pe arbori, pe stînci sau pe sol. Sînt păsări monogame. Cuibul este instalat pe arbori, în scorburi, pe lespezi de stîncă ori chiar pe sol. Depun 1—2 ouă. Femelele clocesc noaptea, dimineața și seara. Masculii clocesc în mijlocul zilei. Puii sînt nidicoli. Hrana constă din tuberculi, semințe, boabe și fructe.

Caracteristic columbidelor este mai ales modul de hrană al puilor, care sînt nutriți de către ambii părinți la început cu un fel de suc lăptos — „laptele de porumbel” —, iar mai apoi brinzos, secretat de către o porțiune glandulară a gușei părinților (caz unic la păsări); mai tîrziu sînt hrăniți cu semințe prin regurgitare.

Toți porumbeii domestici își au originea din una sau mai multe rase sălbatice, pe care omul le-a domesticit de mai multe mii de ani și le-a transformat apoi, prin selecție, în rasele cele mai diferite pe care le întîlnim astăzi. La noi în țară trăiesc 4 specii.

PORUMBELUL DE SCORBURĂ (*Columba oenas*) (33 cm), își face cuiburile în scorburi de copacilor și chiar în găurile din pereții calcaroși ai cheilor riurilor sau în cuiburi de coțofană, fiind o pasăre de vară la noi. Penajul este cenușiu, cu reflexe metalice verzui, și violete în regiunea gîtului și cîteva pete negre pe aripi. Depune 2—3 ponte pe vară, în păduri de șes și deal. Toamna migrează spre sudul și vestul Europei. În schimb, în iernile blinde se

pot observa unele exemplare ale populațiilor nordice. Alte locuri de iernat sînt în nord-vestul Africii și sud-vestul Asiei.

PORUMBELUL GULERAT (*Columba palumbus*) (41 cm) se întîlnește vara atît PL. 16/282 în ținuturile de șes, cit și în pădurile de rășinoase din Carpați, unde cuibărește în cuiburi instalate pe crengile arborilor, lingă tulpină. Are coloritul cenușiu, cu gusa și pieptul roz-violaceu, iar pe laturile gîtului și la aripi cite o pată albă. Crește cam două rinduri de pui, a doua pontă fiind depusă, ca și la alte specii de columbide, înainte ca puii din prima pontă să fi părăsit cuibul. Toamna se retrage spre locurile de iernare din sudul și vestul Europei, din nord-vestul Africii. La noi se pot întîlni iarna, în sudul țării, unele exemplare ale populațiilor nordice.

TURTURICA (*Streptopelia turtur*) (26 cm) ne vizitează în sezonul cald, clocind de PL. 16/283 mai multe ori în regiunile de cîmpie și de dealuri. Are penajul ruginiu-roșcat cu pete mai închise cafenii, iar pieptul roz-violaceu. Este mult apreciată de vînători. Toamna migrează în cartierele de iernat din Africa centrală.

GUGUȘTIUCUL (*Streptopelia decaocto*) (28 cm) a pătruns în România de peste PL. 16/284 patru decenii, printr-un proces natural de expansiune dinspre sud-est spre nord-vest. Penajul are un colorit pămîntiu, penele aripilor bătînd spre cenușiu. Pe partea din spate a gîtului se află un guleraș negru. Este o pasăre sedentară, cuibărind însă numai în localități sau în imediata lor apropiere, la adăpost de păsările răpitoare de ouă ca stăncuța, coțofana, gaița, care îl împiedică astfel de a se extinde înafara așezărilor omenești. Cuibărește aproape în tot timpul anului.

Dintre speciile exotice vom enumera cîteva.

PORUMBELUL DE STÎNCĂ (*Columba livia*) (33 cm) este principalul strămoș al PL. 16/285 raselor domestice de porumbei, deși nu unicul. Trăiește pe țărmurile stîncose ale Angliei, coasta vestică și sudică a Europei. Cenușiu ca și porumbelul de scorbura și cu reflexe metalice verzui-albăstrui pe gît. Are însă pe aripi două bare negre, iar spatetele este gri-deschis, albicios. Deși multe cărți de specialitate îl dau ca existent și pentru Dobrogea, este vorba de o confuzie cu porumbeii domestici resălbăticiți. Exemplarele diferit colorate ce se întîlnesc semisălbatic în toate orașele, așa-numiții porumbei guțani, provin din această specie.

PORUMBELUL CU CAP ALB (*Columba leucocephala*) (34 cm) trăiește în America PL. 16/286 Centrală și insulele Antile. Cuibărește în scorburi. Corpul este cafeniu cu reflexe verzi pe gît, iar pe cap are o pată albă.

TURTURICA AFRICANĂ MASCATĂ (*Oena capensis*) (22—26 cm), este o specie PL. 16/287 mai mult terestră, trăind în sudul Saharei, peninsula Arabia și insula Madagascar. Are culoarea maroniu-roșcată, cu fruntea, gusa și coada negre.

- TURTURICA PITICĂ** (*Columbigallina passerina*) (13 cm) se găsește răspândită în PL. 16/288 Mexic, fiind una dintre cele mai mici specii ale acestei familii. Are penajul cafeniu cu pete mai întunecate pe aripi.
- TURTURICA DIAMANT** (*Geopelia cuneata*) (19 cm) se află în Australia, PL. 16/289 avînd corpul doar cit al unei vrăbii, însă cu o coadă lungă. Penajul este gri-cenușiu, cu pieptul violaceu. Pe aripi punctată cu alb. Are un cîntec plăcut și cuibărește în desigururi joase, în apropierea apelor. Este ținută în colivii de către amatori.
- PORUMBELUL PAPAGAL** (*Treron calva*) (27—30 cm) trăiește în Africa, la sud de PL. 16/290 Sudan. Hrana constă mai ales din fructe. Pe spate este verde închis, iar pe piept și pîntece verde deschis.
- PORUMBELUL MULTICOLOR** (*Ptilinopus perusei*) (21 cm) se găsește în insulele PL. 16/291 Fiji, Samoa și Tonga. Coloritul capului este verde deschis, iar partea interioară cafeniu închis și deschis.
- PORUMBELUL CU PETE NEGRE** (*Ducula spilorrhoa*) (40 cm) se hrănește cu nucile PL. 16/292 tămioase ale unor arbori din nordul Australiei și insula Noua Guinee, unde se află răspîndit. Păsările sînt albe cu virful aripilor și chenarul terminal al cozii negre. Rar coboară pe sol. Gîtlejul îi este puternic și are o proeminență cornoasă dură care-i ajută la sfărîmatul nucilor.
- PORUMBELUL LOVITURĂ-DE-PUMNAL** (*Gallicolumba luzonica*) (25 cm) poate PL. 16/293 fi observat pe solul pădurilor umede din Filipine. Are spatele cenușiu, iar partea inferioară a corpului albă. Numele îi vine de la o pată roșie aflată pe albul pieptului, ce dă imaginea unei răni însîngerate.
- PORUMBELUL CU COROANĂ** (*Goura cristata*) (75 cm) face parte dintre cei mai PL. 16/294 mari, dar și cei mai frumoși porumbei. Coloritul este gri-albăstrui cu două pete albe pe aripi. Umerii aripilor sînt cafenii. Are aproape talia unei găini, trăind pe solul pădurilor din vestul insulei Noua Guinee. Se hrănește îndeosebi cu fructele căzute din copaci. Noaptea și-o petrece pe ramurile arborilor.
- PORUMBELUL EVANTAI** (*Goura victoria*) (80 cm) este cel mai mare porumbel PL. 16/295 din lume, răspîndit tot în nordul Noii Guinee. Caracteristic îi este coroana formată din pene transformate ca și la porumbelul cu coroană. Nu are cafeniu pe aripi, iar pieptul este violaceu.
- PORUMBELUL NICOBAR** (*Caloenas nicobarica*) (35 cm) se află răspîndit din insulele PL. 16/296 Nicobar, în ținuturile indo-australiene pînă în insulele Solomon, dar numai în insulele mici. Prezintă un penaj albastru pe cap și remige, verde pe dosul aripilor. Este un zburător rezistent și duce o viață de cîrd, clocind în colonii pe același arbore.
- PORUMBELUL DINȚAT** (*Didunculus strigirostris*) (30 cm) are o talie puternică, PL. 16/297 hrănindu-se îndeosebi cu smochine; marginile anterioare ale mandibulelor

inferioare sînt puternic crestate, iar virful ciocului este încovoiat ca la răpitoarele de noapte. Corpul are un colorit negru-verzui, iar aripile și coada cafeniu închis. Duce mai mult o viață terestră, cuibărind pe sol sau foarte aproape, fiind mult împuținat de om sau de animalele introduse de el. În prezent pasărea și-a schimbat obiceiurile stînd mai mult în arbori și cuibărind mai la înălțime. Trăiește în insulele Samoa, și el ar fi cea mai apropiată rudă în viață a **dronșilor** (*Didus ineptus*), niște porumbei uriași, de mărimea unei lebede, incapabili de zbor, descoperiți în anul 1598 în insulele Mascarene din Oceanul Indian și dispăruți încă din 1679, în urma distrugerii lor de către coloniști.

GĂINUȘELE DE PUSTIU (Pteroclidiformes)

Ordinul cuprinde o singură familie (**Pteroclididae**), cu cca 14 specii, care se aseamănă în parte cu porumbeii, galinaceele și fluierarii. Sînt păsări răspîndite în regiunile de stepă și de deșert de pe Vechiul Continent, din India și Asia Centrală pînă-n Gibraltar, în Africa de sud și în insula Madagascar. Au aripi lungi și ascuțite, iar picioarele sînt scurte și acoperite cu pene pînă la degete sau pînă la unghii. De regulă au numai trei degete, al patrulea lipsind sau fiind mult redus. Coloritul corpului imită mediul uscat în care-și duc o viață exclusiv terestră. Ouăle rezistă la temperaturile regiunilor aride unde păsările cuibăresc. Femelele clocesc ziua, masculii noaptea. Puii sînt nidifugi. Hrana constă în majoritate din semințe, dar și din insecte. Asemănarea lor cu porumbeii nu este decît rezultatul unei evoluții convergente și nu a unei reale înrudiri.

O caracteristică, unică la aceste păsări, este modul în care transportă apa la pui de la locul de adăpat pînă în zonele secetoase în care aceștia se află. Adulții au în regiunea abdominală niște pene transformate pe care pasărea la locurile de adăpare le îmbibă cu apă ca pe un burete și o transportă astfel la puii care o sug cu lăcomie.

La noi se cunoaște o singură specie:

GĂINUȘA DE STEPĂ (*Syrrhaptes paradoxus*) (35—40 cm), care apare din timp în timp sub formă de invazii, venind din stepele Asiei Centrale (Kazahstan, Kirghizia), Mongolia și vestul R.P. Chineze, unde cuibărește. Penajul are un colorit cafeniu deschis, asemenea ținuturilor deșertice, cu pete mai întunecate. Au tarsele și degetele acoperite cu pene păroase. Degetele, în

număr de trei, sînt unite, alcătuiind un fel de talpă acoperită de niște formații cornoase. După o invazie, păsările dispar iarăși. În anul 1908 a fost ultima mare invazie a acestei specii în ținuturile țării noastre.

Ca specii exotice, sînt:

GĂINUȘA DE NISIP (*Pterocles orientalis*) (35 cm) — răspîdită în Spania, Portugalia, nordul Africii și sud-vestul Asiei, cu un al patrulea deget, mult redus, iar tarsul acoperit cu pene pînă la degete. Coloritul este asemănător cu al potîrnichei de stepă;

GĂINUȘA CU SULIȚĂ (*Pterocles alchata*) (32 cm), ce trăiește în sudul Franței, Portugalia, Spania, Africa de nord, sudul U.R.S.S. și sudul Asiei. Penajul este isabel cu pete mai închise cafenii. Populează șesurile uscate, precum și regiunile pietroase înalte.

PĂSĂRILE DE PRADĂ DE ZI (Falconiformes)

Constituie un grup omogen, alcătuit din cca 300 specii de păsări răspîdite aproape pe tot globul, în afara Polineziei orientale și a Antarcticii. Pot fi găsite la toate altitudinile.

Se caracterizează printr-o statură robustă, indiferent dacă sînt de talia unui sturz ori a unui condor. Ținuta este în general aerodinamică, penajul rigid și bine lipit pe corp, aripile puternice. Gușa este prezentă la toate speciile. Pentru imobilizarea prăzii, speciile, ce răpesc animale active, au cele 4 degete prevăzute cu unghii ascuțite și tăioase. Ciocul le este mai mult sau mai puțin curbat, turtit lateral, avînd la baza mandibulei superioare o porțiune acoperită cu o membrană — ceroma — în care se deschid nările. Văzul le este simțul lor principal. Polimorfismul mutațional este frecvent la multe specii, precum și coloritul penajului ce variază cu vîrsta.

Trăiesc în perechi, masculii fiind mai mici decît femelele, cu excepția Vulturidelor. Diferența între sexe, în favoarea femelelor, este cu atît mai mare, cu cît se hrănesc cu prăzi mai active. Cuibul și-l instalează pe arbori, stînci, mai rar pe sol. Puii se nasc acoperiți cu un puf des, colorat deschis sau cenușiu, avînd o dezvoltare nidicolă. Hrana constă din prăzi vii, ca nevertebrate, dar mai ales vertebrate. Unele specii consumă resturi de animale sau diferite cadavre, altele fecale, fapt pentru care sînt utile prin rolul lor de „îgeniști“ ai naturii.

1. VULTURII DIN LUMEA NOUĂ (Vulturidae)

Constituie o familie răspândită în ținuturile tropicale și subtropicale ale Americii. Spre deosebire de majoritatea păsărilor răpitoare, acestea au un simț al mirosului bine dezvoltat, dat fiind hrana lor ce constă din cadavre și diferite resturi de carne sau chiar din excremente. Acuitatea vizuală este foarte bună. Capul și gîtul le sînt golașe sau sînt acoperite cu un puf rar. Nările nu au perete osos despărțitor ca celelalte specii ale ordinului.

Sînt păsări mai puțin vigilențe, timide, foarte folositoare prin faptul că ajută la curățarea cadavrelor diferitelor animale.

CONDORUL DE ANZI (*Vultur gryphus*) (100 cm) este cea mai mare pasăre de
PL. 17/301 pradă, depășind 3 m cu aripile desfăcute, trăind în Anzi, la 2 000—6 000 m altitudine, plutind în văzduh de unde și cercetează hrana formată din cadavre. În mod excepțional atacă iezi de lamă sau alte mici ierbivore. Penajul este gri-albăstrui cu gulerul și aripile pe jumătate cenușiu deschis. În unele din statele sud-americane poate fi întilnit pe stema țării.

VULTURUL REGAL (*Sarcoramphus papa*) (87 cm), cel mai frumos dintre vulturii
PL. 17/302 sud-americani, se găsește din sudul Mexicului pînă-n nordul Argentinei. Are un penaj cafeniu-roșcat, iar coloritul gulerului, remigele și coada sînt cafeniu-închis. Este frecvent în pădurile seculare de la mare altitudine.

CONDORUL CALIFORNIAN (*Gymnogyps californianus*) (100 cm) trăiește în munții
PL. 17/303 din sudul Californiei. Corpul este cenușiu, cu virful aripilor albicioase. Fiind împutșinat la un număr doar de 50—60 de exemplare este în prezent pus sub strictă protecție.

VULTURUL PLEȘUV ROȘCAT (*Cathartes aura*) (78 cm) are o răspîndire largă din
PL. 17/304 sudul Canadei și în toată America de Sud. Penajul negru al corpului are reflexe arămii. Noaptea păsările dorm adesea adunate în grupuri numeroase.

2. PĂSĂRILE SECRETAR (Sagitariidae)

Formează o familie cu un singur reprezentant:

SECRETARUL (*Sagittarius serpentarius*) (125 cm). Trăiește în savana africană,
PL. 17/305 la sud de Sahara, fiind o pasăre mult deosebită de celelalte răpitoare de zi. Penajul este cenușiu cu remigele, penele coapselor și cele alungite de la ceafă, negre. Duce o viață terestră avînd tarsele foarte alungite, adaptate pentru fugă. Degetele sînt scurte, unghiile de asemenea scurte, neîncovoiate, prada fiind înghițită întregă, după ce în prealabil o ucide cu puternice lovituri date cu piciorul. Coada este etajată, avînd rectricele mediane foarte lungi, de peste 1/2 m. La ceafă prezintă 6 perechi de pene, de cca 15 cm lun-

gime, pe care le răsfiră atunci cînd atacă o pradă, de obicei un șarpe, și a căror virfuri negre oferă o țintă falsă reptilei veninoase.

Deși duce o viață de sol, cuibul și-l instalează pe arbuștii spinoși din savană. Puii eclozează după 6 săptămîni, însă abia după cca 6 luni își pot lua zborul. Hrana constă din insecte mari și vertebrate mici, dar șerpui, chiar și cei veninoși, sînt prada preferată.

3. VULTURII, ACVILELE, ULII, EREȚII, ȘORECARIII etc. (Accipitridae)

Reprezintă un grup foarte numeros, cu răspîndire cosmopolită care, deși foarte omogen în privința caracterelor, prezintă o gamă foarte largă de adaptări biologice în raport cu regimul lor alimentar specific. Talia lor variază de la aceea a unei acvile la a unei potirnici, incluzînd specii de la forme robuste și greoaie la cele zvelte și sprintene. Cuprinde cele mai îndrăznețe și feroce păsări.

În momentul de față majoritatea speciilor acestei familii sînt mult împrăștiate, unele într-un continuu declin numeric, altele dispărute de pe o bună parte a arealului lor sau chiar amenințate cu totala dispariție. Cauzele se datoresc vinării lor neraționale și nejustificate de către om, otrăvirii lor prin substanțe toxice destinate altor specii răpitoare, modificării habitatelor specifice etc., factori care au avut un efect cu atît mai nociv cu cît au afectat specii cu prolificitate foarte redusă și cu o vîrstă tîrzie a atingerii maturității sexuale.

La noi în țară se întîlnesc 29 de specii, deși în ultimele decenii unele dintre ele nu au mai fost semnalate.

ACVILA DE MUNTE (*Aquila chrysaetos*) (85—90 cm) se mai găsește încă în cîteva PL. 17/306 perechi pe înălțimile Carpaților. Penajul este cafeniu, auriu în partea anterioară a corpului, iar rădăcina cozii albicioasă. Cuibărește în pereții de stîncă ori în arborii seculari. Este o pasăre foarte ageră, atacînd prăzi foarte diferite, de la șoarece la iedul de ciută și de la prepeliță la cocoșul de munte. La nevoie consumă și cadavre. Este prezentă și iarna.

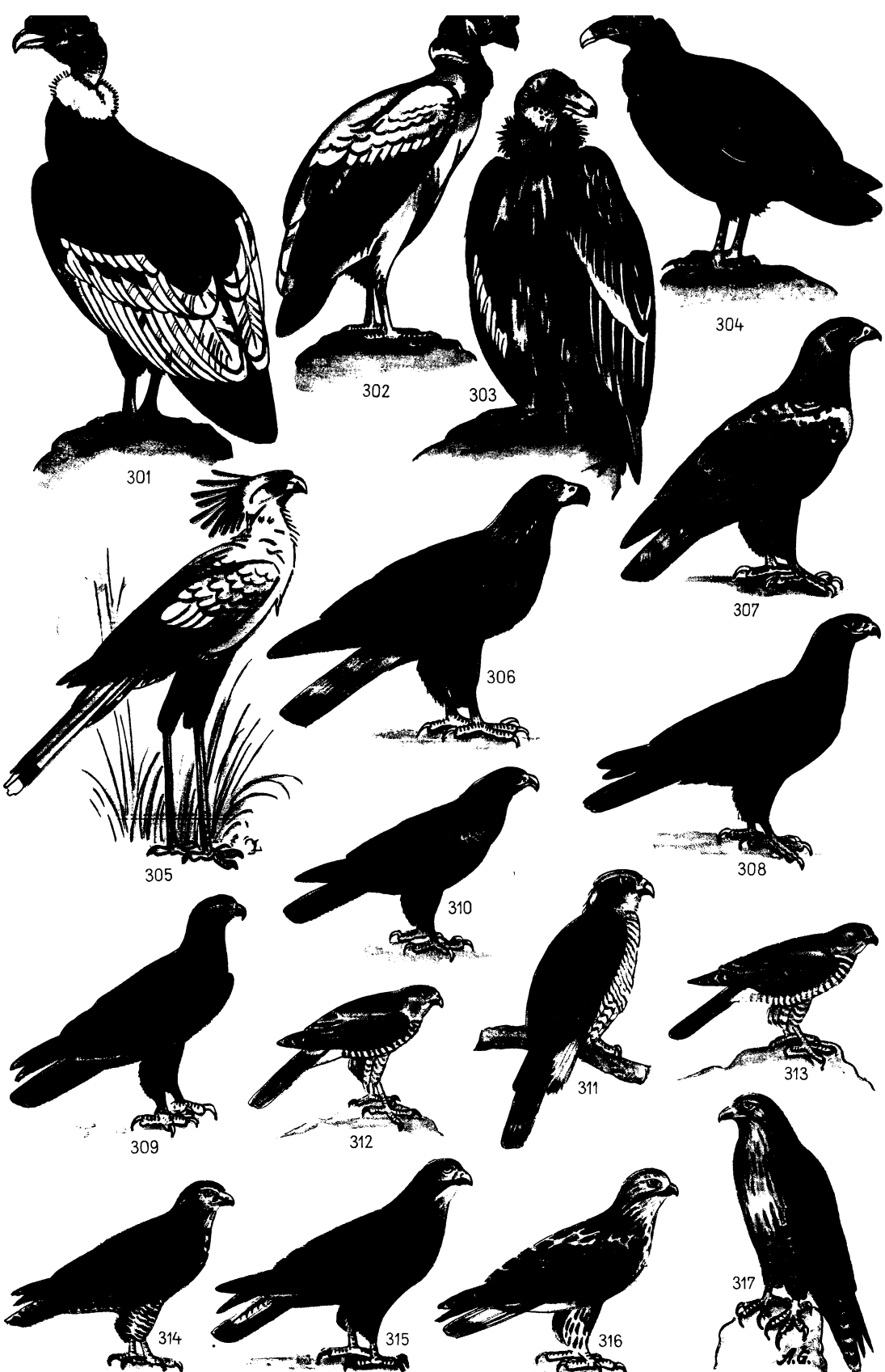
ACVILA DE CÎMP (*Aquila heliaca*) (79—84 cm) este răspîndită în ținuturile de joasă PL. 17/307 altitudine ale țării, lipsind în Carpați. Penajul seamănător acvilei de munte, dar fără alb la rădăcina cozii. Pe umeri și spate prezintă pene albe. Este în prezent o specie destul de rară. Cuibărește în arbori. Se hrănește cu rozătoare și păsări ce-și duc viața la suprafața solului. Cînd iernile sînt aspre, se

PLANȘA 17 : 301 — CONDORUL (*Vultur gryphus*); **302** — VULTURUL REGAL (*Sarcophagus papa*); **303** — CONDORUL CALIFORNIAN (*Gymnogyps californianus*); **304** — VULTURUL PLEȘUV ROȘCAT (*Cathartes aura*); **305** — SECRETARUL (*Sagittarius serpentarius*); **306** — ACVILA DE MUNTE (*Aquila chrysaetos*); **307** — ACVILA DE CÎMP (*Aquila heliaca*); **308** — ACVILA DE STEPĂ (*Aquila rapax*); **309** — ACVILA ȚIPĂTOARE MARE (*Aquila clanga*); **310** — ACVILA ȚIPĂTOARE MICĂ (*Aquila pomarina*); **311** — ULIUL PORUMBAR (*Accipiter gentilis*); **312** — ULIUL PĂȘĂRAR (*Accipiter nisus*); **313** — ULIUL CU PICIOARE SCURTE (*Accipiter brevipes*); **314** — ȘORECARUL COMUN (*Buteo buteo*); **315** — ȘORECARUL MARE (*Buteo rufinus*); **316** — ȘORECARUL ÎNCĂLȚAT (*Buteo lagopus*); **317** — ȘORECARUL ASIATIC (*Buteo hemilasius*).

PLANȘA 18 : 318 — ERETELE DE STUF (*Circus aeruginosus*); **319** — ERETELE ALB (*Circus macrourus*); **320** — ERETELE SUR (*Circus pygargus*); **321** — ERETELE VÎNĂT (*Circus cyaneus*); **322** — GAIA ROȘIE (*Milvus milvus*); **323** — GAIA BRUNĂ (*Milvus migrans*); **324** — GAIA CENUȘIE (*Elanus caeruleus*); **325** — ACVILA PITICĂ (*Hieraaetus pennatus*); **326** — ACVILA PORUMBACĂ (*Hieraaetus fasciatus*); **327** — CODALBUL (*Haliaeetus albicilla*); **328** — ȘERPARUL (*Circaetus gallicus*); **329** — VIESPARUL (*Pernis apivorus*); **330** — VULTURUL PLEȘUV BRUN (*Aegyptius monachus*); **331** — VULTURUL PLEȘUV SUR (*Gyps fulvus*); **332** — ZĂGANUL (*Gypaetus barbatus*); **333** — HOITARUL ALB (*Neophron percnopterus*); **334** — VULTURUL PESCAR (*Pandion haliaetus*).

PLANȘA 19 : 335 — MILANUL CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Elanoides forficatus*); **336** — VULTURUL DE MARE (*Haliaeetus pelagicus*); **337** — ȘORECARUL CHILIAN (*Geranoaetus melanoleucus*); **338** — ACVILA CU COROANĂ (*Stephanoaetus coronatus*); **339** — HARPIA (*Harpia harpygia*); **340** — ACVILA NEAGRĂ (*Aquila verreauxi*); **341** — ACVILA MAIMUȚELOR (*Pithecophaga jefferyi*); **342** — ȘOIMUL CĂLĂTOR (*Falco peregrinus*); **343** — ȘOIMUL RÎNDUNELELOR (*Falco subbuteo*); **344** — VÎNTURELUL ROȘU (*Falco tinnunculus*); **345** — VÎNTURELUL MIC (*Falco naumanni*); **346** — ȘOIMULEȚUL DE SEARĂ (*Falco vespertinus*); **347** — ȘOIMULEȚUL DE IARNA (*Falco columbarius*); **348** — ȘOIMUL SUDIC (*Falco biarmicus*); **349** — ȘOIMUL DUNĂREAN (*Falco cherrug*); **350** — ȘOIMUL DE VÎNĂTOARE (*Falco rusticolus*); **351** — CARACARA (*Polyborus cheriway*).

PLANȘA 20 : 352 — BUHA MARE (*Bubo bubo*); **353** — CIUFUL DE PĂDURE (*Asio otus*); **354** — CIUFUL DE CÎMPIE (*Asio flammeus*); **355** — HUHUREZUL MIC (*Strix aluco*); **356** — HUHUREZUL MARE (*Strix uralensis*); **357** — MINUNIȚA (*Aegolius funereus*); **358** — CUCUVEAUA COMUNĂ (*Athene noctua*); **359** — CUCUVEAUA PITICĂ (*Glaucidium passerinum*); **360** — CIUFUL PITIC (*Otus scops*); **361** — CIUHUREZUL UNDULAT (*Surnia ulula*); **362** — STRIGA (*Tyto alba*); **363** — CUCUVEAUA GUINEZĂ (*Ninox theomacha*); **364** — BUFNIȚA VIRGINIANĂ (*Bubo virginianus*); **365** — CUCUVEAUA CU PICIOARE LUNGI (*Speotyto cunicularia*); **366** — HUHUREZUL BĂRBOS (*Strix nebulosa*); **367** — BUFNIȚA POLARĂ (*Nyctea scandiaca*); **368** — BUFNIȚA PESCAR (*Scotopelia peli*).

PLANȘA 17

318

319

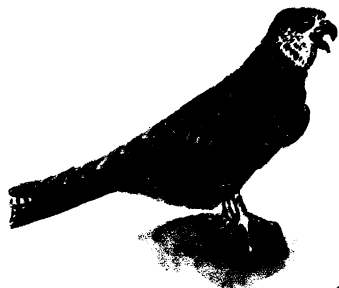
320

321

322

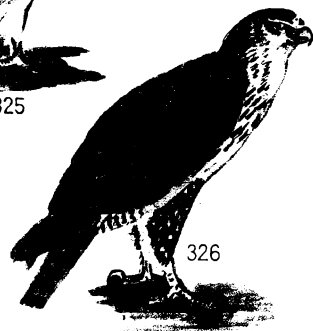
323

324

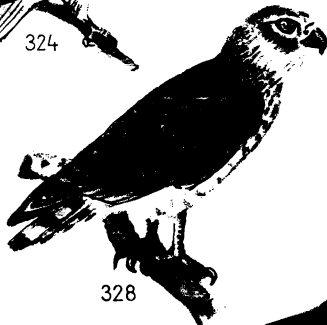
325

326

327

328

329

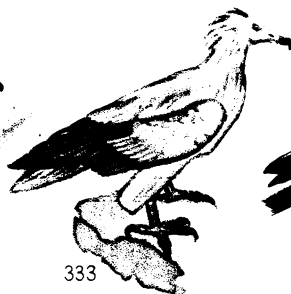
330

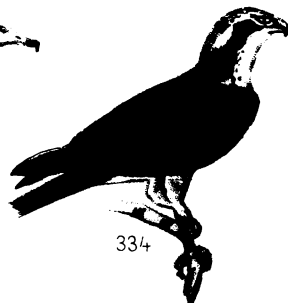
331

332

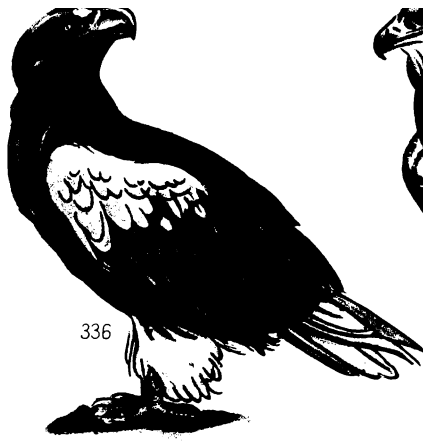
333

334

335

336

337

338

339

341

342

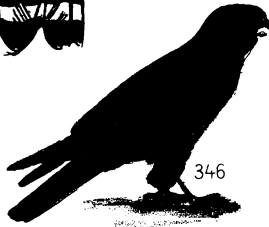
343

344

345

346

348

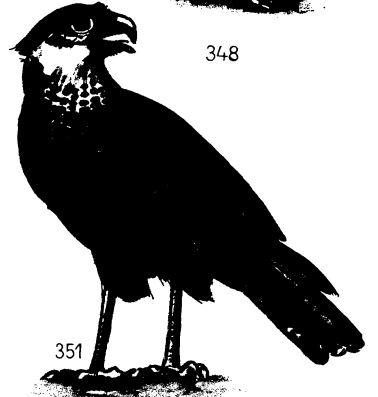
347

349

350

351

PLANȘA 19

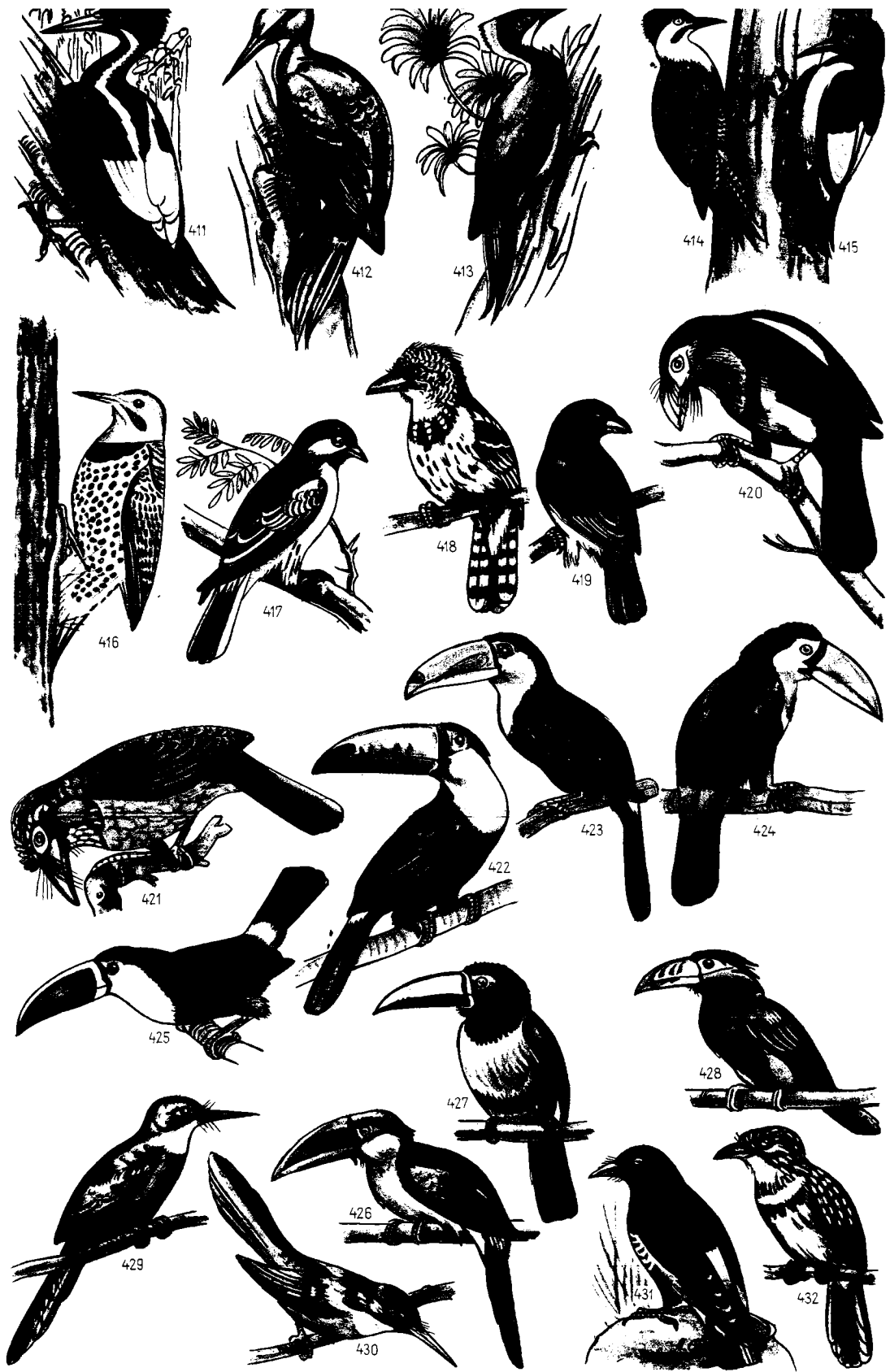
PLANŞA 20

PLANȘA 21

PLANȘA 22

PLANȘA 23

PLANȘA 24

PLANȘA 21 : 369 — ARA ROȘ-ALBASTRU (*Ara macao*); **370** — ARA HIACINT (*Anodorhynchus hyacinthinus*); **371** — ARA CŪ PIEPTUL GALBEN (*Ara ararauna*); **372** — ARA VERDE (*Ara militaris*); **373** — IACO (*Psittacus erithacus*); **374** — PAPAGALUL CU FRUNTE ALBASTRĂ (*Amazona aestiva*); **375** — PERUȘUL (*Melopsittacus undulatus*); **376** — LORIUSUL CU CAP ALBASTRU (*Trichoglossus cyanogrammus*); **377** — PAPAGALUL NOBIL (*Lorius loratus*); **378** — LORIUSUL DE SAFIR (*Coriphilus taitianus*); **379** — CACADUUL NEGRU (*Probosciger atterinus*); **380** — CACADUUL CŪ BONETĂ ROȘIE (*Cacatua moluscensis*); **381** — CACADUUL CU BARBĂ (*Calyptrorhynchus banksii*); **382** — CACADUUL ÎNCAȘILOR (*Cacatua leadbeateri*); **383** — CACADUUL CU MOȚ GALBEN (*Cacatua galerita*); **384** — KEA (*Nestor notabilis*); **385** — PAPAGALUL-BUFNIȚĂ (*Strigops habroptilus*); **386** — PAPAGALUL CU CORONIȚĂ ALBASTRĂ (*Loriculus galgulus*); **387** — PAPAGALUL CU PÎNTECE ROȘU (*Micropsitta keiensis*).

PLANȘA 22 : 388 — CUCUL (*Cuculus canorus*); **389** — CUCUL PESTRIȚ (*Clamator glandarius*); **390** — CUCUL AURIU (*Chrysococcyx cupreus*); **391** — CUCUL CŪ CIOC GALBEN (*Coccyzus americanus*); **392** — CUCUL URIAȘ (*Scythrops novaehollandiae*); **393** — GUIRA (*Guira guira*); **394** — ANI (*Crotophaga ani*); **395** — CUCUL ALERGĂTOR (*Geococcyx californianus*); **396** — CUCUL PINTENAT STRIAT (*Centropus phasianus*); **397** — CUCUL PÎNTE-NAT COMUN (*Centropus sinensis*); **398** — TURACO URIAȘ (*Corythaëola cristata*); **399** — TURACO CU MOȚ ALBASTRU (*Turacus hartlaubi*); **400** — PASĂREA BANANIER (*Muscophaga rossae*); **401** — CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MARE (*Dendrocopos major*); **402** — CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MIJLOCIE (*Dendrocopos medius*); **403** — CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MICĂ (*Dendrocopos minor*); **404** — CIOCĂNITOAREA CU SPATE ALB (*Dendrocopos leucotos*); **405** — CIOCĂNITOAREA CU TREI DEGETE (*Picoides tridactylus*); **406** — CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ DE GRĂDINĂ (*Dendrocopos syriacus*); **407** — CIOCĂNITOAREA VERDE (*Picus viridis*); **408** — CIOCĂNITOAREA VERZUIE (*Picus canus*); **409** — CIOCĂNITOAREA NEAGRĂ (*Dryocopus martius*); **410** — CAPÎNTORSUL (*Jynx torquilla*).

PLANȘA 23 : 411 — CIOCĂNITOAREA CU CIOCUL DE FILDEȘ (*Campephilus principalis*); **412** — CIOCĂNITOAREA FURNICILOR (*Mülleripicus pulverulentus*); **413** — CIOCĂNITOAREA CU CEAFĂ GALBENĂ (*Picus flavinucha*); **414** — CIOCĂNITOAREA DE PAMPAS (*Colaptes campestris*); **415** — CIOCĂNITOAREA CU CAP ROȘU (*Melanerpes erythrocephalus*); **416** — CIOCĂNITOAREA DE ARIZONA (*Colaptes chrysoides*); **417** — INDICATORUL DE MIERE (*Indicator indicator*); **418** — CAPITONUL PERLAT (*Trachyphonus vaillanti*); **419** — CAPITONUL CU CAP ROȘU (*Lybius torquatus*); **420** — CAPITONUL CU PIEPT ROȘU (*Pogonornis dubia*); **421** — CAPITONUL MULTICOLOR (*Chotothea rafflesii*); **422** — TOCŌ (*Ramphastos toco*); **423** — TUCANUL CARENAT (*Ramphastos piscivorus*); **424** — TUCANUL BĂLȚAT (*Ramphastos dicolorus*); **425** — TUCANUL CU CIOCUL ROȘU (*Ramphastos monilis*); **426** — TUCANUL MONTAN (*Andigena bailleni*); **427** — TUCANUL CU CAP NEGRU (*Pteroglossus aracari*); **428** — TUCANUL CU CIOCUL SCURT (*Selenidera maculirostris*); **429** — STRĂLUCITOAREA CU COADĂ ROȘIE (*Galbula ruficauda*); **430** — STRĂLUCITOAREA CU CIOC GALBEN (*Galbula albirostris*); **431** — PASĂREA LENEȘĂ CU ARIPI DE RÎNDU-NICĂ (*Chelidoptera tenebrosa*); **432** — PASĂREA LENEȘĂ CAFENIE (*Malcoptila fusca*).

PLANȘA 24 : 433 — CUEZALUL (*Pharomacrus mocinno*); **434** — TROGONUL CU CAP NEGRU (*Trogon citreolus*); **435** — TROGONUL NARIȚĂ (*Apaloderma narina*); **436** — TROGONUL ROZ (*Harpactes wardi*); **437** — TROGONUL CUBANEZ (*Priotelus temnurus*); **438** — CAPRIMULGUL (*Caprimulgus europaeus*); **439** — CAPRIMULGUL STRIGĂTOR (*Caprimulgus vociferus*); **440** — CAPRIMULGUL CU LIRĂ (*Macropsalis creagra*); **441** — CAPRIMULGUL CU PAVILION (*Macrodipteryx longipennis*); **442** — CAPRIMULGUL CU STEAGURI (*Semiopterus vexillarius*); **443** — CAPRIMULGUL CENUȘIU (*Nyctibius griseus*); **444** — CAPRIMULGUL BUFNIȚĂ (*Podargus strigoides*); **445** — CAPRIMULGUL GURĂ — DE — BROASCĂ (*Batrachostomus auritus*); **446** — CAPRIMULGUL GRAS (*Steatornis caripensis*); **447** — CAPRIMULGUL PITIC AUSTRALIAN (*Aegotheles cristata*); **448** — CAPRIMULGUL PITIC BENET (*Aegotheles bennetti*); **449** — DREPNEAUA MICĂ (*Apus apus*); **450** — DREPNEAUA MARE (*Apus melba*).

îndreaptă spre valea Nilului, sudul peninsulei Arabia, sud-vestul Asiei și nordul Indiei.

ACVILA DE STEPĂ (*Aquila rapax*) (66—79 cm) a fost cândva clocitoare la noi, PL. 17/308 în prezent fiind însă o apariție accidentală venită din Asia Centrală, unde cuibărește. Coloritul general este cafeniu închis.

ACVILA ȚIPĂTOARE MARE (*Aquila clanga*) (66—74 cm) în prezent apare ca PL. 17/309 specie de pasaj, în trecut fiind clocitoare în sud-estul țării. Penajul la adulți este cafeniu-negricios, la tineri brun cu pete albicioase. Cuibărește în estul Europei și în Asia, pînă la Marea Japoniei.

ACVILA ȚIPĂTOARE MICĂ (*Aquila pomarina*) (61—66 cm) se găsește mai ales PL. 17/310 în ținuturile joase, în pădurile din preajma apelor, fiind o apariție mai comună decît alte acvile. Adulții au coloritul cafeniu uniform, iar al tineretului este pătat cu puncte mai deschise. Cuibărește în arbori. Toamna migrează spre cartierele de iernat din regiunea de est a Africii.

ULIUL PORUMBAR (*Accipiter gentilis*) (50—65 cm) este un răpitor de talie PL. 17/311 mijlocie. Coloritul penajului este cafeniu-cenușiu pe spate, al pieptului fiind deschis cu dungi transversale întunecate. Atacă păsări și mamifere mici, mai ales din mediul împădurit. Cuibărește în arbori la șes ori în regiunea de deal, mai rar la munte. Este o splendidă pasăre răpitoare ce degajă măreție, forță, eleganță, cruzime și curaj. Atacă premeditat, folosind tactici foarte diferite, în funcție de pradă sau de locul unde se află. La noi stă tot timpul anului. În prezent este mult împuținat.

ULIUL PĂSĂRAR (*Accipiter nisus*) (30—40 cm), ca pasăre clocitoare este rară, PL. 17/312 mai frecvent apărînd iarna, cînd ne vizitează și exemplare nordice. Masculul are spatele cenușiu-închis, femela cafeniu. Pe piept dungi transversale roșcate la mascul, cafenii la femelă. Cuibărește în regiunile joase, mai rar la munte. Seamănă cu uliul cu picioare scurte, dar se deosebește de acesta mai ales prin culoarea irisului care este galben și nu oranj.

ULIUL CU PICIOARE SCURTE (*Accipiter brevipes*) (33—38 cm) cuibărește în PL. 17/313 ținuturi joase, în păduri luminoase, fiind o specie rară, de vară, la noi. Penajul asemănător cu al uliului pășărar, masculul însă are obrajii cenușii și nu bruni, iar femela este mai cenușie ca a acestuia. Toamna migrează spre locurile de iernare din Delta Nilului și în peninsula Arabia.

ȘORECARUL COMUN (*Buteo buteo*) (50—65 cm)—frecvent mai ales în Carpați, PL. 17/314 fiind o pasăre sedentară. Este una din speciile cu penajul foarte variabil, anume de la brun închis pînă la crem. În sud-estul țării trăiește subspecia *Buteo buteo vulpinus* de un colorit brun-roșcat care migrează toamna în Africa, la sud de Sahara. Se hrănește cu șoareci, șerpi etc. Toamna exemplarele din nordul arealului trec spre locurile de iernat din Africa.

ȘORECARUL MARE (*Buteo rufinus*) (61—66 cm) apare la noi doar în timpul PL. 17/315 pasajului, cuibărind în Asia Centrală și iernând în nordul Africii, pe Nilul inferior și din Asia de sud-vest pînă-n India. Are coloritul brun-roșcat, deși prezintă și variații spre brun-întunecat sau cafeniu-deschis.

ȘORECARUL ÎNCĂLȚAT (*Buteo lagopus*) (52—60) este o prezentă a sezonului PL. 17/316 rece de la noi, sosind din regiunile tundrei eurasiatice. Primăvara revine în nord, pentru a cuibări. Are penajul brun, iar coada albicioasă se termină cu o bandă întunecată. De două ori a fost semnalată la noi și subspecia răsăriteană, *B. lagopus menzbieri*, ultima dată în 1973, de un colorit cafeniu cu crem.

ȘORECARUL ASIATIC (*Buteo hemilasius*) (61—72 cm) constituie o apariție PL. 17/317 rătăcită din sud-estul Asiei, unde cuibărește, unicul exemplar fiind colectat recent, în 1968. Coloritul penajului este brun.

ERETELE DE STUF (*Circus aeruginosus*) (48—56 cm) trăiește prin preajma băl- PL. 18/318 ților, mai comun fiind în Delta Dunării. Masculul are penele brun-roșcate, cenușiu pe aripi și coadă, femela fiind cafenie cu capul și bordurile aripilor albicioase. Cuibărește în stuf. Iarna migrează în Africa centrală și de nord-vest și în sud-vestul Asiei. În iernile blinde se întilnesc la noi unele exemplare nordice.

ERETELE ALB (*Circus macrourus*) (46 cm) cuibărește rar la noi în ținuturile PL. 18/319 de stepă, îndeosebi în Dobrogea, instalindu-și cuibul pe sol, între ierburi. Masculul este cenușiu cu vârful aripilor negre iar femela cafenie. Toamna migrează spre sud-estul Europei, jumătatea estică a Africii și sud-vestul Asiei.

ERETELE SUR (*Circus pygargus*) (44 cm) trăiește în regiunile noastre de stepă PL. 18/320 și cuibărește pe sol. Penajul masculului este cenușiu avînd virfurile aripilor și o bandă pe dosul lor negre, iar femela cafenie. Se hrănește îndeosebi cu rozătoare ca și eretele alb și cel vînat. Toamna migrează spre ținuturile de iernare din Africa, la sud de Sahara.

ERETELE VÎNĂT (*Circus cyaneus*) (45—60 cm) apare doar în trecere prin țara PL. 18/321 noastră, fiind o pasăre ce clocește în nordul Europei și al Asiei, în locuri descoperite, și ierneză în sudul Europei, nord-estul și nord-vestul Africii și sud-vestul Asiei. Coloritul penajului este cenușiu la mascul, cu virfurile aripilor negre, iar al femelei cafeniu. Uneori se întilnește la noi și iarna.

GAIA ROȘIE (*Milvus milvus*) (64 cm) cuibărește în regiunile pădurilor carpatine, PL. 18/322 fiind însă o pasăre comună, în pasaj. Are penajul roșcat, pătat cu brun, iar coada scobită. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din sud-estul Europei, Africa de nord-vest și Turcia. Unele exemplare se întilnesc în iernile blinde pe meleagurile noastre.

GAIA BRUNĂ (*Milvus migrans*) (56 cm) este o pasăre clocitoare mai ales a regiunilor joase. Păsările au penajul brun, roșcat pe piept. Coadă este mai puțin scobită decât la gaia roșie. Cuibărește în arbori. Oarecum frecventă în timpul pasajului. Iernează în Africa centrală și în sud-vestul Asiei.

GAIA CENUȘIE (*Elanus caeruleus*) (33 cm) poate apare accidental la noi venind din Africa sau sud-vestul Asiei, unde cuibărește. Adulții au coloritul cenușiu cu o pată neagră la umerii aripilor; tinerii sînt cafeniu-albicioși. Ar fi fost observată o dată în sudul Dobrogei.

ACVILA PITICĂ (*Hieraaëtus pennatus*) (46—53 cm) se prezintă în trei varietăți de penaj. Varietatea intermediară are penajul cafeniu, cea deschisă îl are cenușiu, aripile fiind negricioase, iar cea închisă este cafeniu-întunecat. Cuibărește în pădurile de șes, dar urcă și în lungul râurilor montane. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernare din Africa de est și nordul Arabiei.

ACVILA PORUMBACĂ (*Hieraaëtus fasciatus*) (66—74 cm) apare accidental la noi, venind din Balcani, unde cuibărește. Penajul are coloritul cafeniu, partea inferioară fiind albicioasă. Este răspîdită și în Spania, nordul Africii și Asia de sud-vest. Se caracterizează prin iuțime, îndrăzneală și cruzime.

CODALBUL (*Haliaeëtus albicilla*) (80—100 cm), este una dintre cele mai mari păsări de pradă de la noi, hrănindu-se îndeosebi cu pești, dar și cu broaște, șerpi, rațe rănite, iepuri și popîndăi. Are un colorit cafeniu și coada albă, tineretul are întregul penaj cafeniu. Cuibărește în ținuturile joase, în arborii din vecinătatea apelor. Este o specie sedentară. Iarna mai pot sosi unele exemplare nordice. În prezent este mult împuținat.

ȘERPARUL (*Circaëtus gallicus*) (63—69 cm) consumă îndeosebi broaște și reptile, fiind o pasăre de vară la noi. Corpul este cafeniu cu pete mai închise. Cuibărește în arbori, dar și în stîncării cu ținuturi neîmpădurite în apropiere. Toamna migrează în locurile de iernare din vestul Africii și în Arabia.

VIESPARUL (*Pernis apivorus*) (53—60 cm) constituie o apariție de vară la noi, hrănindu-se cu diferite insecte, îndeosebi cu viespi și larvele acestora, scurmînd pămîntul cu picioarele în căutarea lor. Păsările au coloritul general brun, iar partea inferioară albicioasă stropită cu cafeniu. Cuibărește în arbori, în regiuni joase. Toamna migrează spre cartierele de iernare din Africa, la sud de Sahara.

VULTURUL PLEȘUV BRUN (*Aegyptius monachus*) (99—107 cm) a dispărut de cîteva decenii de la noi din țară, unde cuibărea frecvent în Carpați și munții Dobrogei. Corpul este în întregime negricios, cu un guler de pene cenușiu-inchis. Se hrănea cu cadavre. Este posibil să mai reapară din locurile sale sudice de cuibărit, unde mai este prezent în Spania, Iugoslavia, Grecia și sud-vestul Asiei.

VULTURUL PLEȘUV SUR (*Gyps fulvus*) (96—104 cm) trăia pînă nu demult în PL. 18/331 Carpați și regiunile deluroase ori de cîmpie din sud-estul țării. Are coloritul gri cu un guler de pene albicioase. Mai există în Spania, sud-estul Europei, vestul Africii și sud-vestul Asiei, de unde ar putea reveni și la noi.

ZĂGANUL (*Gypaëtus barbatus*) (101—114 cm) este una dintre cele mai maies- PL. 18/332 tuoase și mai nobile păsări de pradă ce a trăit pe înălțimile Carpaților și de unde a dispărut de mai multe decenii. Are corpul negricios cu stropi mari deschiși, capul și partea inferioară galben aurii, iar peste ochi trece o bandă neagră; tinerii sînt complet negri, cu slabe pete pe aripi. Este prezent încă în regiunile muntoase sudice ale Europei, Africii și Asiei. Se hrănește mai ales cu măduva caselor diferitelor mamifere pe care le aruncă de la înălțime, cit și cu carnea broaștelor țestoase, pe care le zdrobește în același mod. Uneori atacă și animale vii.

HOITARUL ALB (*Neophron percnopterus*) (58—66 cm) este o prezență în sudul PL. 18/333 Dobrogei, mai rară în restul țării. Cuibărește în maluri abrupte și în stîncării. Adulții sînt cenușiu-deschis cu remigele negre; tinerii au un penaj negru, cu spatele ceva mai spălăcit. Toamna migrează spre locurile de iernare din nordul Africii, Arabia, Asia de sud-vest pînă-n India. Este un consumator de resturi de animale, fiind și una din puținele specii de păsări care folosește o unealtă. Pentru a sparge ouăle de struț abandonate sau de la alte păsări din tinuturile Africii se folosește de o piatră cu care lovește coaja groasă spre a le consuma apoi conținutul.

VULTURUL PESCAR (*Pandion haliaëtus*) (58 cm) a fost semnalat pentru prima PL. 18/334 dată cu certitudine ca pasăre clocitoare la noi în 1960, în Delta Dunării. Partea superioară a corpului este cafenie, iar creștetul, ceafa și partea inferioară sînt albicioase. Este mai mult o specie de pasaj. Se hrănește îndeosebi cu pește. Are posibilitatea unică la păsările de pradă de a-și îndrepta și îndărăt degetul extern anterior. Cuibărește în Europa de nord-est și vestul Asiei și ierneză în Africa, la sud de Sahara și în sudul Asiei.

Ca specii exotice, cităm:

MILANUL CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Elanoides forficatus*) (55 cm), răspîdit PL. 19/335 în sudul și estul S.U.A., vinează insecte din zbor, cîrduindu-se adesea în număr mare, în înaltul cerului, asemenea rîndunecelor pentru vînarea insectelor. Partea dinainte și cea inferioară sînt colorate cenușiu-deschis; coada și aripile cenușiu-negricios;

VULTURUL DE MARE (*Haliaeëtus pelagicus*) (120 cm), care trăiește în peninsula PL. 19/336 Kamceatka și insula Sachalin, din Oceanul Pacific, și se hrănește cu iepuri și pești. Coloritul corpului este cafeniu, cu umerii și virfurile aripilor, penajul coapselor și coada albe;

ȘORECARUL CHILIAN (*Geranoaëtus melanoleucus*) (70 cm) — o pasăre de talie mare, răspîndită în America de Sud. Are corpul cenușiu închis pătat, cu partea inferioară cenușiu albicioasă; PL. 19/337

ACVILA CU COROANĂ (*Stephanoaëtus coronatus*) (85 cm), ce poate fi văzută în pădurile Africii tropicale. Penajul este pestriț, cenușiu-cafeniu cu alb. Este o specie mult împutînată și se hrănește cu maimuțe și antilope mici; PL. 19/338

HARPIA (*Harpia harpygia*) (80—95 cm), un răpitor foarte puternic și feroce, răspîndit în America de Sud. Spatele și un guler pe piept sînt cafenii, iar capul și partea inferioară albicioase. Se hrănește cu maimuțe și leneși, dar atacă și turmele de oi. Trăiește în pădurile dese din vecinătatea apelor; PL. 19/339

ACVILA NEAGRĂ (*Aquila verreauxi*) (75 cm); populează ținuturile stîncioase ale Africii de est. Corpul este negru cu puțin alb pe spate și regiunea tîrîței; PL. 19/340

ACVILA MAIMUȚELOR (*Pithecophaga jefferyi*) (85 cm). A fost descoperită în 1894, în arhipelagul Filipine. Partea superioară a corpului este cafenie, iar cea inferioară albicioasă. În mod obișnuit se hrănește cu maimuțe. PL. 19/341

4. ȘOIMII (*Falconidae*)

Includ un număr de cca 60 de specii de păsări de pradă diurne, caracterizate printr-o constituție robustă, aripi lungi și ascuțite, degete puternice cu gheare tari și tăioase. La mandibula superioară au un „dinte“ care folosește la ruperea prăzii. Sînt cele mai iuți zburătoare din cadrul ordinului. Nu-și fac cuiburi, ci folosesc pe cele părăsite ale altor păsări.

În țara noastră se întîlnesc 8 specii.

ȘOIMUL CĂLĂTOR (*Falco peregrinus*) (45 cm) a devenit foarte rar în ultimele decenii, cuibărind în arbori și stînci, în regiuni joase sau înalte. Spatele este cenușiu-închis, iar partea inferioară a corpului albicioasă cu bare transversale întunecate. Tinerii au pe piept dungi longitudinale. La noi e pasăre sedentară, iarna putînd apare și în unele exemplare nordice. Este cel mai iute și mai rapace șoim, atacînd la loc deschis și numai prăzi în zbor. În trecut era mult căutat pentru a fi dresat și folosit la vînătoare. PL. 19/342

ȘOIMUL RÎNDUNELELOR (*Falco subbuteo*) (30—36 cm) este un aprig vînător de păsărele adulte, pe care le prinde din zbor, sau de pui de rîndunele ieșiți din cuib pe ramuri uscate sau sirme de telegraf. Adesea vinează și libelule. Are penajul asemănător șoimului călător; penele abdomenului și coapselor sînt roșcate. Cuibărește pe arbori, în regiuni joase, dar urcă și pe văile montane ale riurilor. Toamna migrează. Locurile de iernare sînt în sudul Africii și în India. PL. 19/343

VÎNTURELUL ROȘU (*Falco tinnunculus*) (35 cm) ne vizitează îndeosebi în sezonul PL. 19/344 cald, deși în iernile blinde, cu sol descoperit, se întâlnește adesea. Are corpul ruginiu, cu pete negricioase pe spate și piept; masculii au capul și coada albăstrui, iar de la colțul gurii pornește o mustață negricioasă. Cuibărește pe arbori și stînci, la șes și la munte și chiar pe clădirile înalte din orașe. Iernează în Africa de nord și centrală și în sud-vestul Asiei pînă-n India.

VÎNTURELUL MIC (*Falco naumanni*) (30 cm) seamănă cu vînturelul roșu, mas- PL. 19/345 culul fiind însă fără pete închise pe spate și pe aripi și fără „mustață“, adică acel triunghi mai întunecat ce pornește de la colțurile ciocului. Unghiile sînt gălbui și nu negre ca ale vînturelului roșu. La noi e rar și cuibărește în stîncării sau pe malurile abrupte, în ținuturile joase. Cartierele de iernare sînt Africa de sud și de est și sud-vestul Asiei pînă-n India.

ȘOIMULEȚUL DE SEARĂ (*Falco vespertinus*) (30 cm) cuibărește la noi în pîl- PL. 19/346 curile de arbori din mijlocul regiunilor cultivate, adesea în colonii mixte cu ciorile de semănătură. Masculul adult este cenușiu-închis cu penele abdomenului, subcodalele și ale coapselor ruginiu aprins; femelele sînt albăstrui, pătat pe spate, roșcate pe piept. Toamna migrează pentru a ierna în Africa de sud și de est.

ȘOIMULEȚUL DE IARNĂ (*Falco columbarius*) (30 cm) ne vizitează în perioada PL. 19/347 rece a anului, fiind un aprig mîncător de păsărele. Masculul are partea superioară albăstruie, roșcat pe piept și cu stropi longitudinali; femela este cafenie pe spate. Primăvara cuibărește în Europa nordică și Siberia.

ȘOIMUL SUDIC (*Falco biarmicus*) (43 cm) apare accidental la noi, rătăcit din PL. 19/348 Grecia sau Iugoslavia, unde cuibărește. Coloritul spatelui este cafeniu, pieptul albicios cu pete cafenii.

ȘOIMUL DUNĂREAN (*Falco cherrug*) (54 cm) se află îndeosebi în sudul PL. 19/349 țării, fiind o pasăre de vară. Cuibărește în arbori. Penajul este asemănător șoimului sudic, dar ceva mai palid. Toamna migrează spre locurile de iernare din nord-estul Africii și Asia de sud-vest.

Ca specii exotice, cităm:

ȘOIMUL DE VÎNĂTOARE (*Falco rusticolus*) (51—56 cm), ce trăiește în regiunile PL. 19/350 de tundră din emisfera nordică, hrănindu-se cu potîrnichi de zăpadă, pescăruși sau rozătoare mici. Penajul este variabil, de la gri-închis, aproape uniform, la alb cu mici pete închise;

CARACARA (*Polyborus cheriway*) (62 cm), specie care se găsește din sudul S.U.A. PL. 19/351 pînă în America Centrală. Este un fel de șoim hoitar, trăind mai mult pe sol și hrănindu-se cu cadavre, dar și cu șerpi, insecte, moluște. Penajul capului, spatelui și al coapselor este cenușiu-marونیu, pieptul și coada sînt albicioase cu striuri transversale întunecoase.

PĂSĂRILE DE PRADĂ DE NOAPTE (Strigiformes)

Sînt alcătuite într-o singură familie (**Strigidae**) cu un grup numeros de păsări de cca 130 specii, răspindite aproape pe tot globul. Ca și Falconiformele posedă adaptări la fel de variate. Numai cu Vulturidele dintre păsările de pradă de zi nu au omologi.

Spre deosebire de Falconiforme, Strigiformele sînt lipsite de gușă, iar penajul este moale și înfioat, pentru care fapt nu fac nici cel mai mic zgomot în zbor. Gitul este scurt, capul voluminos, iar ochii mari, orientați frontal și înconjurați de cite un disc de pene dispuse radiar, așa-numitul „disc facial”. Ciocul este relativ scurt, mult curbat, îngropat la rădăcină în pene aspre, de formă păroasă, numite vibrize. Baza mandibulei superioare are, ca la păsările de pradă diurne, un înveliș membranos — ceroma — în care se deschid nările. Degetele, prevăzute cu unghii curbate și foarte ascuțite, sînt acoperite la majoritatea speciilor, mai mult sau mai puțin, de pene adesea modificate ca aspect. Degetul extern poate fi orientat și îndărăt. Pot roti capul peste 180°.

Sînt păsări perfect adaptate la viața nocturnă, cu simțul vederii foarte dezvoltat. Auzul este excepțional, conductele auditive fiind foarte dezvoltate și se deschid la exterior prin niște pliuri de piele, ce se desfac ca niște adevărate pavilioane auditive. Speciile nordice boreale din ținuturile unde în timpul verii aproape nu există întuneric, vinează foarte bine pe lumină. Strigiformele se hrănesc cu rozătoare sau insecte, pe care le vinează noaptea sau în crepuscul și pe care le înghit de obicei întregi. Resturile de la hrană sînt eliminate sub formă de cocoloașe, ingluviile.

Cuibăresc în scorburi, peșteri sau cuiburile părăsite ale altor păsări. Ouăle sînt albe, aproape sferice, și ciocitul începe după depunerea primului ou. Puii, acoperiți de regulă de un puf des, au o dezvoltare nidicolă.

Lă noi în țară se întilnesc 11 specii.!

BUHA MARE (Bubo bubo) (70 cm) este specia de bufniță cea mai mare de la noi și din Europa, trăind în regiunile împădurite, dar și pe stîncării, atît PL. 20/352 la șes cît și în regiunile carpatice. Are penajul cafeniu cu pete cafenii închis. Vinează în amurg și noaptea, mai ales rozătoare, dar și unele păsări ca potirnicchi, ciori, rațe. Este o pasăre sedentară, devenită foarte rară în ultimul timp. În captivitate se îmblinzește.

CIUFUL DE PĂDURE (Asio otus) (36 cm), împreună cu cucuveaua comună, este PL. 20/353 cea mai frecventă pasăre de pradă de noapte. Coloritul corpului este cafe-

niu-pătat; pe piept are stropi întunecați. Cuibărește în pilcurile de păduri din toate regiunile joase ale țării, în special în coloniile ciorilor de semănătură. Urcă și pe văile riurilor. La noi este o pasăre sedentară, dar în iernile aspre multe exemplare nordice se adaugă populațiilor noastre sau trec chiar mai spre sud, iernînd în sudul Africii și în sud-vestul Asiei.

CIUFUL DE CÎMPIE (*Asio flammeus*) (38 cm) cuibărește rar în țara noastră, PL. 20/354 în locurile joase, descoperite, îndeosebi în vegetația din vecinătatea apelor. Penajul este asemănător cu al ciufului de pădure, însă în general mai deschis. Vinează atît la întuneric, cit și ziua. Iarna apar și populații nordice. Cartierele de iernat ale speciei cuprind țara noastră și sudul Europei, nordul și centrul Africii și Asia de sud-vest.

HUHUREZUL MIC (*Strix aluco*) (40 cm) este prezent în aproape toate pădurile PL. 20/355 din țară, din regiunile de șes și pînă la munte, fiind întilnit în două penaje diferite, unul roșcat, altul brun, în aceleași locuri, indiferent de sex sau vîrstă. Vinează în întuneric atît rozătoare, cit și mici păsările ce dorm în arbori. Este o pasăre sedentară.

HUHUREZUL MARE (*Strix uralensis*) (60 cm) apare la noi mai mult în sezonul PL. 20/356 rece, fiind o specie mai puțin comună ca pasăre sedentară. Coloritul corpului este brun-cenușiu, pătat, cu pieptul albicios și cu stropi întunecați. Clocește atît în ținuturile de munte, cit și în pădurile întinse de șes. În nordul arealului din zona de taiga, vinează și în timpul zilei. Populația din sud-vestul Asiei migrează toamna spre sud pînă în nordul Mării Caspice.

MINUNIȚA (*Aegolius funereus*) (26 cm) clocește rar în Carpați, unde este un relict PL. 20/357 glaciari în pădurile de conifere. Are corpul cafeniu cu pete deschise, mai albicios pe partea inferioară; obrații sînt de colorit deschis. Duce o viață destul de ascunsă și numai strigătul caracteristic îi trădează prezența. Este sedentară. Iarna apar și exemplare nordice.

CUCUVEAUA COMUNĂ (*Athene noctua*) (25 cm), mult asemănătoare la colorit cu PL. 20/358 minunița, fiind însă una din păsările de pradă nocturne cele mai comune, prezentă și pe lingă locuințele omului. În țară se găsește larg răspîdită, în păduri, găuri de maluri, stîncării cu locuri descoperite în vecinătate. Este strict sedentară la noi.

CUCUVEAUA PITICĂ (*Glaucidium passerinum*) (17 cm) este cea mai mică dintre PL. 20/359 Strigiformele noastre și ale Europei, trăind ca relictă glaciară în Carpați. Are spatele cafeniu cu pete mici albicioase; partea inferioară albicioasă a corpului este punctată de pete și stropi cafenii. Vinează noaptea, dar și ziua. Este o specie sedentară destul de rară. Iarna pot veni uneori și exemplare din regiuni mai nordice.

CIUFUL PITIC (*Otus scops*) (18 cm) apare doar în sezonul cald, fiind singura pasăre de pradă de noapte de la noi ce migrează în anotimpul rece, datorită hranei sale formată din insecte. Penajul este cenușiu-marونیu cu pete mai deschise și mai închise; partea inferioară cu stropi întunecați. Cuibărește în scorburi și în cuibul altor specii, ca cele de coțofană, în ruine și chiar în localități. Este întâlnit în pădurile luminoase ale ținuturilor joase, cit și în luncile riurilor. Cartierele de iernare sînt regiunile Africii centrale.

CIUHUREZUL UNDULAT (*Surnia ulula*) trăiește în ținuturile de taiga din nordul eurasianic, hrănindu-se cu lemingi și alte rozătoare mai mici. Spatele, aripile și coada sînt cafenii cu pete deschise; capul, umerii și partea inferioară sînt albicioase cu pete și striuri cafenii. La noi se cunoaște o singură captură de iarnă din această specie. Este o pasăre foarte iute, obișnuind să vîneze în timpul zilei, din zbor, păsări mici.

STRIGA (*Tyto alba*) (34 cm) este cea mai frumoasă pasăre de pradă de noapte de la noi și printre cele mai folositoare, datorită marelui număr de rozătoare dăunătoare pe care le consumă. Pasăre sedentară, destul de rară în țara noastră, prezentă mai ales în regiunile de șes, în păduri luminoase, dar și în preajma așezărilor omenești, lângă hambare, silozuri, în turnuri de biserici etc. Partea anterioară a capului, care la acest grup de păsări are aspectul unei fețe, este de forma unei inimi. Unghia degetului median este zimțată. Iarna pot apare uneori exemplare venite din nord. Coloritul corpului este ocru, cu striuri albastrii pe partea lui superioară și puncte cafenii închis pe spate și laturile pieptului. Coloritul variază foarte mult chiar la puii aelorași părinți, fie spre culori mai cafenii fie mai albicioase.

Ca specii exotice, cităm:

CUCUVEAUA GUINEZĂ (*Ninox theomacha*) (26 cm) din pădurile insulei Noua Guinee, se întâlnește pînă la altitudinea de 1 500 m. Are coloritul cafeniu-roșcat cu ocru la cap, barbă și partea inferioară a corpului;

BUFNIȚA VIRGINIANĂ (*Bubo virginianus*) (64—94 cm); este răspîdită în America de Nord și de Sud. Are o talie mare și se hrănește cu sconeși, pisici și galinacee. Spatele este cafeniu-roșcat iar pieptul albicios cu striuri transversale cafenii;

CUCUVEAUA CU PICIOARE LUNGI (*Speotyto cunicularia*) (23 cm). Trăiește în sud-vestul S.U.A. stînd ascunsă în vizuinile săpate de ciini de prerie sau de rozătoare, unde cuibărește. Are penajul cafeniu cu pete albicioase. Vinează noaptea, șoareci, șopirle, insecte, iar ziua stă aproape tot timpul în vizuină;

HUHUREZUL BĂRBOS (*Strix nebulosa*) (68 cm); se află răspîdit în pădurile din emisfera nordică, hrănindu-se cu lemingi. Coloritul penajului este cenușiu închis cu pete deschise. Pieptul albicios are pete lunguiețe întunecate.

BUFNIȚA POLARĂ (*Nyctea scandiaca*) (55—65 cm). Își duce viața în ținuturile PL. 20/367 polare nordice, femela fiind mai mare, albă cu striuri și pete negricioase, iar masculul mai mic și aproape complet alb. Prada constă din lemingi și alte rozătoare, dar și din potîrnichi de zăpadă și iepuri. Vinează pe lumină. Cuibărește în regiunile mlăștinoase, pe movile de pământ. Iarna întreprinde migrații spre sud în căutarea prăzilor;

BUFNIȚA PESCAR (*Scotopelia peli*) (63 cm), răspîdită în Africa tropicală, PL. 20/368 se hrănește în special cu pești. Coloritul cafeniu al spatelui și cel ocru al pieptului au pete semicirculare cafeniu-închis. Își duce viața în vecinătatea apelor, iar picioarele nu au pene, ci sînt acoperite cu un fel de solzi ca la vulturul pescar.

PAPAGALII (*Psittaciformes*)

Cuprind un ordin foarte numeros, de peste 300 de specii, cu caractere foarte omogene. Bine delimitat din punct de vedere sistematic, este unul din ordinele cele mai evoluate și mai specializate dintre păsări. Au o singură familie (*Psittacidae*), ale căror specii sînt răspîdite în zona intertropicală a Pămîntului. Se remarcă două centre principale de dispersiune a reprezentanților acestui grup, anume bazinul Amazoanelor din America de Sud și insulele din Oceania. Majoritatea speciilor duc o viață predominant arboricolă, cu puține excepții care sînt păsări terestre.

Au un cioc puternic, curbat ca la păsările răpitoare, la baza mandibulei superioare găsindu-se o cîră în care se deschid narinele. Mandibula superioară este mult mai dezvoltată, păsările putînd-o ridica și coborî, ea nefiind fixată în mod rigid la oasele craniului. Mandibula inferioară este scurtă, trunchiată și poate fi mișcată și dinainte înapoi. Limba este în general cărnosă și groasă, folosindu-le pentru prealabila prelucrare a hranei înainte de înghițire ca decojire, sfărîmare etc. Picioarele au două degete îndreptate îndărăt (zigodactile) adaptate la cățărare, cînd se pot ajuta și cu ciocul ca de un al treilea picior. Au creierul mult dezvoltat în comparație cu alte păsări, ceea ce explică comportamentele lor atît de complexe. Sînt păsări cu un puternic instinct gregar, talia variînd de la aceea a unei vrăbii la a unui fazan.

Papagalii sînt monogami, cu penaj variat colorat, unora dintre specii fiindu-le însă caracteristic dimorfismul de culoare. Cuibăresc, în general, în scorburi, cavități de stînci, uneori în cuiburi de termite și rar pe sol. Puii au o dezvoltare nidicolă.

Hrana este foarte variată, constind din semințe, boabe, fructe diferite; unele specii se hrănesc și cu muguri, flori, mici insecte, polen sau nectar, limba acestora din urmă fiind terminată printr-un smoc de perișori ca o pensulă.

Nu scot sunete melodioase, ci niște strigăte stridente. Pot imita glasul diferitelor specii, iar în cazul că sînt domesticiiți, fapt la care sînt foarte pretabili, imită fel de fel de cuvinte fără însă a le înțelege, așa cum cred unii. Faptul că le „potrivește“ se datorește asocierii diferitelor noțiuni, în urma dresurii primite. Pot ajunge la vîrste destul de avansate, de 70—100 de ani. Sînt foarte mult căutați pentru atracția ce o produc în grădinile zoologice, și spre a fi ținuți în captivitate, de către amatori.

Papagalii au dat cel mai mare procent de specii dispărute. În ultimele patru secole de expansiune colonială, mai ales în arhipelagurile Antile, Mascarene și în Oceania, au fost capturați pentru penajul lor multicolor, în scop comercial. Arealul multor specii — limitat doar la insule solitare — explică această redusă rezistență la acțiunea factorilor distructivi ai omului.

ARA ROȘ-ALBASTRU (*Ara macao*) (86 cm) se află răspîndit din Mexic pînă în sudul Braziliei. Penajul corpului este o combinație de roșu, albastru, verde, galben și bleumarin.

ARA HIACINT (*Anodorhynchus hyacinthinus*) (100 cm) are un frumos colorit albastru marin, fiind cel mai mare papagal din lume. Trăiește în sudul bazinului Amazoanelor și este destul de rar. Se hrănește cu simburi de palmier.

ARA CU PIEPTUL GALBEN (*Ara ararauna*) (97 cm) este al doilea ca mărime după papagalul hiacint și se află răspîndit în nordul Americii de Sud. Are creștetul verde, spatele albastru și pieptul galben.

ARA VERDE (*Ara militaris*) (70 cm) se află răspîndit din Mexic pînă în Bolivia. Clocește în scorburii ca și ceilalți papagali înrușiți. Fruntea îi este roșie, corpul verde, coada albastră și roșie.

IACO (*Psittacus erithacus*) (31 cm) este unul dintre cei mai buni imitatori din lumea papagalilor, fiind răspîndit în vestul Africii, clocind în scorburile pădurilor de mangrove. Corpul este cenușiu cu nuanțe cenușii închise iar coada complet roșie.

PAPAGALUL CU FRUNTE ALBASTRĂ (*Amazona aestiva*) (35 cm) se află răspîndit în sudul Amazoanelor, fiind cunoscut ca pasăre imitatoare de volieră. Are fruntea albastră, capul galben, corpul verde.

PERUȘUL (*Melopsittacus undulatus*) (20 cm) își duce viața în cîrduri imense în savanele Australiei, hrănindu-se cu semințe, fiind cel mai mult preferat spre a fi crescut în captivitate. În urma domesticirii și a selecției artificiale

făcute de om au fost obținute nenumărate rase de diferite culori, ca albastre, verzi, oranj, galbene, albe, tărcate etc.

LORIUSUL CU CAP ALBASTRU (*Trichoglossus cyanogrammus*) (28 cm) trăiește
PL. 21/376 în insula Noua Guinee, în pădurile de eucalipt pe care le vizitează în cîrduri numeroase atunci cînd trebuie să se deschidă florile. Coloritul este verde pe spate, negru pe cap și pieptul roșu. Sînt mari amatori de nectar, iar limba lor se termină prin niște peri cornoși care le ajută să ia suc din flori.

PAPAGALUL NOBIL (*Lorius loratus*) (40 cm) trăiește în insulele Noua Guinee și
PL. 21/377 Moluca, fiind caracterizat prin cel mai pronunțat dimorfism sexual pigmentar cunoscut în lumea păsărilor. Astfel, masculul este predominant verde, avînd la aripi și culorile roșu, albastru și negru, iar femela este predominant roșie, avînd pieptul și remigele albastre-violet. Mult timp, ornitologii au clasificat cele două sexe ale acestei specii ca aparținînd la două specii diferite.

LORIUSUL DE SAFIR (*Coriphilus taitianus*) (18 cm) trăiește în insulele Ocea-
PL. 21/378 nului Pacific. Are penajul albastru-violet cu obraji și gușa albe. Se hrănește cu nectar, dar și cu fructe.

CACADUUL NEGRU (*Probosciger atterinus*) (80 cm) este cel mai mare din grupul
PL. 21/379 papagalilor cacadu, fiind capabil să spargă în cioc simburii cei mai tari. Are penajul negru-cenușiu, cu reflexe violacee. Pielea obrazilor este golașă, colorată în roșu sau portocaliu și ea își poate schimba culoarea în funcție de dispoziția păsării. Se află răspîndit în insulele Noua Guinee și Aru. Ca toți cacadui își poate ridica și cobori moțul de pene de pe cap.

CACADUUL CU BONETĂ ROȘIE (*Cacatua moluscensis*) (50 cm) trăiește în arborii
PL. 21/380 înalți din sudul insulelor Moluca avînd un frumos colorit roz, cu pene roșii pe creștet.

CACADUUL CU BARBĂ (*Calyptorhynchus banksii*) (70 cm) trăiește în Australia,
PL. 21/381 fiind foarte rar și hrănindu-se cu fructe tari și cu larve de insecte. Penajul de colorit întunecat are numai baza cozii roșcată.

CACADUUL INCAȘILOR (*Cacatua leadbeateri*) (40 cm) are corpul roz și alb,
PL. 21/382 iar pe cap un moț roșu, alb și galben. Trăiește în ținuturile păduroase ale Australiei.

CACADUUL CU MOȚ GALBEN (*Cacatua galerita*) (50 cm). Are penajul alb cu
PL. 21/383 un moț galben și trăiește în Australia, din regiunea de stepă pînă la 1 700 m altitudine.

KEA (*Nestor notabilis*) (50 cm) face parte dintr-un grup de papagali răspîndiți
PL. 21/384 în Noua Zeelandă, din care multe specii au dispărut. Trăiește în munți, la 1 500—2 000 m. Aleargă bine pe sol, hrănindu-se cu plante. În urma

înmulțirii oilor în Australia, ei au început să le atace și să le smulgă pielea cu grăsime de pe spate, pentru a se hrăni.

PAPAGALUL-BUFNIȚĂ (*Strigops habroptilus*) (60 cm) se află răspândit în Noua Zeelandă, fiind aproape incapabil de zbor, ducând o viață mai mult terestră. Este o pasăre nocturnă. Penajul este verde cu nuanțe verzi-închise și pete gălbui. Are un disc de pene faciale, asemenea Strigiformelor, caracter rezultat prin convergență adaptativă. Cuibărește în cavități pe care păsările și le sapă sub rădăcinile arborilor ori în găuri de stînci. Este o specie amenințată cu dispariția, datorită animalelor introduse de om în habitatul său.

PAPAGALUL CU CORONIȚĂ ALBASTRĂ (*Loriculus galgulus*) (13 cm) face parte dintr-un grup răspândit în insulele indo-malaieze. Are creștetul albastru, gușa și tîrțița roșcate, iar restul corpului verde. Are un obicei unic printre păsări, anume de a dormi atîrnat cu capul în jos ca liliicii. Se hrănește cu miere, polen, boabe, muguri, flori și semințe.

PAPAGALUL CU PÎNTECE ROȘU (*Micropsitta keiensis*) (10 cm) este cel mai mic papagal cunoscut, avînd talia pîntărușului de la noi. Prezintă coloritul verde cu pîntecele roșcat. Trăiește în insula Noua Guinee și se hrănește în special cu ciuperci.

CUCII ȘI TURACII (Cuculiformes)

Acest ordin cuprinde două categorii de păsări bine delimitate, anume cucii propriu-ziși și mîncătorii de banane sau turacii.

1. CUCII (*Cuculidae*)

Constituie o familie cu cca 130 de specii, cu o largă răspîndire pe glob, în regiunile temperate și tropicale.

Sînt în general păsări mediocre zburătoare; au degetele de tip zigodactil. Majoritatea speciilor trăiesc în păduri, unele însă sînt adaptate la viața terestră (*Centropus*, *Coua*). Marea parte a speciilor sînt insectivore, preferînd omizile păroase. Mai rar se hrănesc cu fructe. Speciile mari consumă și reptile mici. Puii sînt nidicoli.

Una din particularitățile acestei familii o constituie adaptarea unor specii la viața parazită.

La noi trăiește o singură specie:

CUCUL (*Cuculus canorus*) (38 cm). Este una din păsările cel mai bine cunoscute, datorită obiceiurilor ei de a parazita o serie de alte păsări mici în cuibul cărora femela de cuc își depune ouăle proprii. Masculul are penajul cenușiu cu pieptul albicios, striat transversal. Femela este ruginie, cu striuri întunecate. La noi, ca și în întreaga Europa și Asia, sosește numai pentru sezonul cald, urmînd a pleca toamna să ierneze în Africa tropicală. Consumă insecte, larve, îndeosebi omizi păroase. Din oul depus în cuibul altor păsări va ieși puiul de cuc, care-și va arunca afară frații vitregi și va rămîne singur. Părinții adoptivi îl vor hrăni crescîndu-l mare, după care acesta va duce o viață independentă, necunoscîndu-și niciodată adevărații părinți. Acest fapt constituie un argument foarte puternic, care dovedește cît de supuse sînt păsările la comportamentele instinctive. Ele cresc astfel un pui care nu se aseamănă deloc cu cei proprii, în cazul de față acesta ajungînd chiar de cîteva ori mai mare, numai pentru motivul că puiul s-a născut în cuibul lor.

Ca specii exotice, sînt:

CUCUL PESTRIȚ (*Clamator glandarius*) (40 cm), care trăiește în sudul Europei și în nord-vestul Africii și sud-vestul Asiei. Are corpul de culoare cenușie cu pete mai deschise, iar pieptul albicios. Depune și el ouăle în cuiburile altor specii, îndeosebi de corvide, însă puii săi nu au obiceiul acelorai cucului ce trăiește la noi de a arunca frații vitregi din cuib, ci puii cucului pestriț sînt crescuți de păsările parazitare împreună cu ai acestora. Ierneză în Africa centrală;

CUCUL AURIU (*Chrysococcyx cupreus*) (23 cm)—trăiește în arbori înalți, în sudul Saharei, fără a părăsi pădurea, parazitînd diferite specii de păsări insectivore. Corpul este verde-albăstrui, cu pieptul galben;

CUCUL CU CIOC GALBEN (*Coccyzus americanus*) (28 cm)—cuibărește în America de Nord și ierneză în America de Sud. Are penajul verde-arămiu, iar partea inferioară albicioasă. Își construiește cuib și își crește singur puii, dar depune ouăle și în cuiburile altor specii de păsări pentru a fi crescuți de acestea. El ar înlocui în America cucii propriu-zisi din Lumea Veche, fără a fi paraziți într-un grad atît de avansat ca aceștia;

CUCUL URIAȘ (*Scythrops novaehollandiae*) (65 cm). Este răspîndit din insulele Sondele Mici pînă în nord-estul Australiei. Are penajul cenușiu-cafeniu, cu bare transversale pe piept. Consumă insecte, fructe, în special smochine.

GUIRA (*Guira-guira*) (40 cm); trăiește în America de Sud, hrănindu-se cu insecte și larve, și își duce viața mai mult la sol. Coloritul corpului este cafeniu. Păsările își clocesc singure ouăle și-și cresc puii;

ANI (Crotophaga ani) (35 cm). Își clocește și își crește singură puii. Penajul este PL. 22/394 negru-albăstrui cu reflexe metalice. Ouăle le clocesc ambele păsări, masculul și femela, cu schimbul. Pe sol aleargă bine. Este răspândită în nordul Americii de Sud;

CUCUL ALERGĂTOR (Geococcyx californianus) (60 cm) trăiește în sudul Californiei, Texas, Mexic și se hrănește cu insecte, viermi, melci. Corpul este PL. 22/395 cafeniu, pătat cu culori închise și deschise. Are picioare lungi și este o pasăre slab zburătoare. Este ținut în stare semidomestică, pentru lupta împotriva șerpilor cu clopoței;

CUCUL PINTENAT STRIAT (Centropus phasianus) (65 cm) se află răspândit în PL. 22/396 Australia și insula Noua Guinee, având unghia degetului posterior foarte lungă. Corpul și pieptul de colorit albăstrui-inchis, restul corpului cafeniu-striat. Are picioarele lungi, aleargă bine și zboară slab. Pe arbori se refugiază numai la nevoie. Cuibul are două intrări și este așezat jos în iarbă;

CUCUL PINTENAT COMUN (Centropus sinensis) (50 cm), trăiește în India și sudul PL. 22/397 R. P. Chineze, ducându-și viața în ierburi și la margini de păduri. Penajul negricios-verzui cu reflexe, aripile cafeniu-roșcate. Zboară anevoie. Se hrănește cu lăcuste, gândaci etc.

2. TURACII (Musophagidae)

Cuprind 20 de specii răspândite îndeosebi în pădurile Africii tropicale, la sud de Sahara.

Degetele sînt semi-zigodactile, adică degetul extern este reversibil, putînd fi îndreptat și înainte și înapoi. Cele două degete anterioare sînt unite spre bază, printr-o pieleță. Pe cap au, de regulă, o creastă de pene moi, mai mult sau mai puțin dezvoltată. Ciocul amintește pe acela al galinaceelor, mandibula superioară fiind însă fin zimțată la capăt. Mărimea e de la a unui porumbel la aceea a unui fazan.

Duc o viață arboricolă, deși zboară puțin. Glasul lor seamănă cu risul omenesc, lătratul ciinelui și mieunatul pisicii. Hrana este omnivoră, bananele fiind însă predominante.

Puii sînt nidicoli. La articulația carpiană au o unghie care mai apoi se atrofiază. În modul lor de dezvoltare embrionară, mai prezintă, în ceea ce privește unele particularități anatomice, afinități cu Opisthocomiformele (galinacee primitive) avînd ca și acestea caractere de primitivitate.

Cîteva specii prezintă în penajul aripilor un colorant roșu, „turacina“, substanță ce conține cupru, solubilă în apă și ușor alcalină, caracter unic la păsări.

TURACO URIAȘ (*Corythaeola cristata*) (75 cm), mare cit un fazan, cu penajul PL. 22/398 albastru, pitecele cafeniu; pe cap are un moț de pene în formă de creastă.

Trăiește în pădurile din vestul Africii.

TURACO CU MOȚ ALBASTRU (*Turacus hartlaubi*) (45 cm) trăiește în pădurile PL. 22/399 muntoase din estul Africii. Gîtul și pieptul îi sînt verzi, capul și restul corpului albastre.

PASĂREA BANANIER (*Musophaga rossae*) (46 cm) se află răspîdită în pădu- PL. 22/400 rile umede străbătute de riuri din vestul Africii. Are corpul albastru-violet cu pene roșcate pe creștet și la aripi. Se hrănește mai ales cu smochine și banane. Numai rareori coboară pe sol.

CIOCĂNITORILE, INDICATOARELE, TUCANII etc. (Piciformes)

Cuprinde un ordin cu numeroase păsări, aproape 400 de specii, răspîdit în ținuturile Africii tropicale, Asiei și Americii. Un număr mai mic de specii este răspîdit în regiunile temperate și reci.

Au degetele zigodactile, adaptate pentru cățărăt, fiind păsări aproape exclusiv arboricole foarte perfecționate privind specializarea la diferitele medii pe care le populează. Clocesc mai ales în scorburi, dar și în cavități făcute în sol. Puii sînt nidicoli.

Se hrănesc în special cu insecte și fructe.

Indicatoridele prezintă un parazitism asemănător cuculidelor.

1. CIOCĂNITORILE (Picidae)

Cuprind un număr de cca 200 specii, marcînd cea mai mare specializare în locomoția prin cățărăt, cit și în morfologie. Limba lor foarte lungă, de formă cilindrică, este protractilă, putînd fi mult scoasă afară. Diferite larve sau insecte le scoate din galeriile trunchiurilor arborilor cu ajutorul unor peri țepoși și vârfului cleios al limbei. Unghiile sînt bine dezvoltate, curbate și ascuțite. Penele aripilor și în special ale cozii sînt foarte rigide, acestea din urmă servind păsărilor ca punct de sprijin în cățărătul pe trunchiuri. Ciocul este conic și ascuțit, adevărată daltă pentru scobit lemnul arborilor, în căutarea hranei ori pentru facerea scorburei, unde pasărea va cloci.

În general au talie mijlocie, cele mai mari atingînd mărimea unui corb. Sint, de regulă, păsări sedentare și se deplasează puțin. Nu sint bune zburătoare. În Africa și în Lumea Nouă, unele specii trăiesc pe sol. Scot țipete puternice. În timpul reproducerii, masculii multor specii produc un tocat puternic, prelungit, ca o bătaie de tobă, lovind cu repeziciune cu ciocul o ramură uscată.

Hrana constă în special din insecte și larve. Unele consumă semințe, fructe și sug sevă. Altele fac rezerve de hrană pentru timpul neprielnic.

Centrele de aglomerare cele mai importante ale Picidelor se află în America de Sud și în Indonezia. Ele sint prezente însă în toate ținuturile tropicale și temperate ale Pămîntului, cu excepția Madagascarului și Oceania.

Prin distrugerea insectelor dăunătoare, sint foarte utile în pomicultură, silvicultură etc.

La noi în țară trăiesc 10 specii.

CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MARE (*Dendrocopos major*) (25 cm) este cea mai comună ciocănitoare în toată țara. Penajul este târcat, alb cu negru, cu roșu pe ceafă și regiunea subcodală; femela fără roșu pe ceafă. La munte urcă pînă în zona pădurilor de conifere. Este sedentară.

CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MIJLOCIE (*Dendrocopos medius*) (21 cm) apare în majoritatea pădurilor cu frunziș, fiind însă o specie mai rară. Urcă și pe văile riuurilor. Are același colorit ca ciocănitoarea pestriță mare, dar cu roșu și pe creștet. Este sedentară.

CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ MICĂ (*Dendrocopos minor*) (16 cm), de mărimea unei vrăbii, este cea mai mică ciocănitoare de la noi. Relativ rară, răspîdită îndeosebi în ținuturile joase, de cîmpie. Coloritul este negru, pe spate cu dungi albe și roșu pe cap; femela fără roșu. Este sedentară.

CIOCĂNITOAREA CU SPATE ALB (*Dendrocopos leucotos*) (27 cm) trăiește în pădurile montane ale Carpaților, dar și în munții Dobrogei, ca o subspecie diferită, *Dendrocopos leucotos hilfordi*, fiind o pasăre sedentară. Penajul este asemănător ciocănitoarei mici, dar cu spatele alb și roșcat pe subcodale.

CIOCĂNITOAREA CU TREI DEGETE (*Picoides tridactylus*) (23 cm) se găsește numai în pădurile de conifere din Carpați. Are colorit negru cu alb, iar la mascul creștetul galben. Este o specie sedentară și posedă numai trei degete.

CIOCĂNITOAREA PESTRIȚĂ DE GRĂDINĂ (*Dendrocopos syriacus*) (24 cm) a pătruns de mai multe decenii în țara noastră, venind din sud. Penajul foarte asemănător ciocănitoarei pestrițe mari, dar fără bandă neagră spre roșul cefei. Trăiește îndeosebi în ținuturile joase și mai ales în vecinătatea așezărilor omenești. Este de asemenea sedentară.

CIOCĂNITOAREA VERDE (*Picus viridis*) (35 cm) se află răspîndită în general PL. 22/407 în pădurile cu frunziș din regiunile joase, consumînd insecte, cu predilecție furnici, iar în sezonul rece și boabe. Are colorit verde-gălbui cu creștetul și ceafa roșii. Este o pasăre sedentară.

CIOCĂNITOAREA VERZUIE (*Picus canus*) (33 cm) este mai des întîlnită decît PL. 22/408 cea verde, fiind comună în pădurile cu frunziș, dar se urcă și pe văile rîurilor. Se aseamănă cu ciocănitoarea verde, dar capul, gîtul și partea inferioară sînt cenușii deschiși. Masculul are roșu pe frunte. Este o specie sedentară.

CIOCĂNITOAREA NEAGRĂ (*Dryocopus martius*) (48 cm) este cea mai mare PL. 22/409 ciocănitoare de la noi, de talia unei ciori, fiind complet neagră, doar cu o pată roșie pe creștet. La munte trăiește în zona pădurilor de conifere și de amestec, dar în Munții Măcinului este prezentă în pădurile de foioase. Iarna se întîlnește și în ținuturile joase. Este o specie sedentară. Spre deosebire de celelalte ciocănitoare zborul ei este fără întreruperi.

CAPÎNTORSUL (*Jynx torquilla*) (17 cm), singura specie din neamul ciocănitorelor care ne vizitează numai pentru perioada de vară. De fapt și penajul PL. 22/410 cafeniu-pătat, poziția corpului și lipsa posibilității de a ciocăni trunchiurile o deosebește de celelalte specii. Toamna migrează. Cartierele de iernat sînt nord-estul Africii tropicale și India. Pentru a intimida dușmanul își răsucește gîtul pînă la 180° și scoate un șuierat ca de șarpe.

Ca specii exotice, cităm:

CIOCĂNITOAREA CU CIOCUL DE FILDEȘ (*Campephilus principalis*) (52 cm), PL. 23/411 cu o talie foarte mare, trăia în trecut în pădurile din America de Nord și Cuba. Penajul este negru-cenușiu, cu alb pe gît și aripi, iar creștetul roșu. Astăzi mai viețuiesc doar cîteva exemplare numai în Cuba. Se hrănește cu insecte și boabe;

CIOCĂNITOAREA FURNICILOR (*Mülleripicus pulverulentus*) (50 cm), de ase- PL. 23/412 menea de talie mare, se întîlnește în sud-estul Asiei. Coloritul este cenușiu-albăstrui. Se hrănește exclusiv cu furnici;

CIOCĂNITOAREA CU CEAFA GALBENĂ (*Picus flavinucha*) (32 cm), — este răs- PL. 23/413 pîndită în estul Asiei și are penajul verde cu capul negru și galben;

CIOCĂNITOAREA DE PAMPAS (*Colaptes campestris*) (32 cm), ce face parte dintr-un PL. 23/414 grup ce reprezintă omologii ciocănitorelor verzi din Europa. Penajul îl are cafeniu închis cu obrazii, gîtul și pieptul galbene. Are însă ciocul ușor curbat și duce o viață semiterestră. Este răspîndită în America de Sud, cuibărind adesea pe sol. Se hrănește cu furnici și termite;

CIOCĂNITOAREA CU CAP ROȘU (*Melanerpes erythrocephalus*) (24 cm) trăiește PL. 23/415 în America de Nord. Capul și gîtul sînt roșii, corpul albăstrui cu alb pe piept și aripi. Se hrănește cu coleoptere, lăcuste diptere, pe care adesea

le prinde din zbor asemenea muscarilor. Iarna consumă ghindă și alte produse vegetale;

CIOCĂNITOAREA DE ARIZONA (*Colaptes chrysoides*) (33 cm)—se întâlnește răspândită în vestul S.U.A., în Arizona și California. Penajul îi este cafeniu pe partea dorsală, cu striuri transversale închise pe aripi, gîtul cenușiu, pieptul negru, pîntecele și flancurile pătate.

2. INDICATOARELE DE MIERE (*Indicatoridae*)

Cuprind o familie de numai 14 specii, răspîndite în Africa tropicală și în ținuturile indo-malaieziene. După aspect și obiceiuri sînt mai diferite de celelalte Piciforme. Prin țipete și zboruri de du-te-vino indică omului sau unor animale amatoare de miere, locurile unde se află roiuri de albine sălbatice. Aceștia, desfăcînd scorbură, le oferă și lor posibilitatea de a se hrăni cu ceara și larvele din faguri.

Indicatoarele sînt păsări total parazite, ele depunîndu-și ouăle în cuiburile altor specii înrudite, ca ciocănitori și păsări leneșe (*Bucconidele*). La vîrfurile mandibulelor puii au niște cîrlige pentru a le servi să-și arunce frații vitregi din cuib, care le cad după ce ei își iau zborul.

INDICATORUL DE MIERE (*Indicator indicator*) (18 cm) trăiește în Africa la sud de Sahara, fiind printre cei mai răspîndiți din neamul său. Pe spate este cafeniu închis, pe piept cafeniu deschis. Populațiile băștinașe atît cele din sudul continentului cît și cele din Senegal și Etiopia cunosc obiceiul acestor păsări care le indică prin țipete locul unde se află un roi de albine și le urmează de îndată ce le întilnesc.

3. PĂSĂRI CU BARBĂ (*Capitonidae*)

Cuprind o familie de circa 76 de specii, răspîndite în Asia, Africa și America tropicală. În jurul ciocului și pe bărbie au niște pene filiforme, de unde le vine numele. Au o limbă ascuțită cu vîrfurile adesea bifurcate. Glasul le este puternic. Locuiesc în păduri, mai rar în savane, iar hrana constă din fructe, insecte, dar și din ouă de pasăre sau șopîrle mici. Cuiburile le fac în scorbură, termitiere sau în găuri din pămînt.

CAPITONUL PERLAT (*Trachyphonus vaillanti*) (20 cm) are un penaj negru strcpit cu pete galbene pe cap și piept. Se găsește în Africa de sud. Cuibul și-l sapă în pămînt și se aseamănă cu niște vizuini.

CAPITONUL CU CAP ROȘU (*Lybius torquatus*) (19 cm) trăiește în Africa, iar pe PL. 23/419 marginea ciocului posedă un ghimpe tăios. Corpul este cafeniu-închis, iar capul roșu.

CAPITONUL CU PIEPT ROȘU (*Pogonornis dubia*) (24 cm) se întâlnește în Africa, PL. 23/420 în arborii mari, în special în smochinii sălbatici. Corpul este negru, pieptul roșu, alb pe spate și pe flancurile trupului. Ciocul puternic prezintă doi „dinți“ la mandibula superioară.

CAPITONUL MULTICOLOR (*Chotorhea rafflesi*) (25 cm) trăiește în regiunile PL. 23/421 împădurite ale Asiei, de obicei în mici grupuri, hrănindu-se cu fructe și diferite boabe, dar și cu insecte. Coloritul părții superioare este verde închis, al celei inferioare verde deschis, capul roșu, bărbia albastră. Este o pasăre prudentă, cu o voce sonoră și un zbor greoi.

4. TUCANII (*Ramphastidae*)

Cuprind 37 de specii răspândite în pădurile neotropicale, din Mexic pînă în Argentina, fiind foarte numeroase în pădurile umede ale Amazoanelor. Caracteristic este ciocul enorm, înalt și mult comprimat lateral, diferit colorat, alcătuit dintr-un țesut spongios dur, dar ușor, și avînd marginile zimțate și tăioase. Uneori ciocul este lung, aproape cît corpul. Limba este lungă, îngustă și turtită, de consistență cornoasă, cu marginile filamentoase, amintind de o pană. Aripile sînt rotunjite și slabe.

Tucanii sînt păsări vioaie și gălăgioase, trăind adesea în grupuri. Ouăle le depun în scorburi. Hrana constă mai ales din fructe, dar și din insecte și mici reptile. Uneori consumă ouă și pui de păsărele.

Pentru aspectul lor original, atitudinile interesante și coloritul viu al penajului sînt adesea ținuți în grădinile zoologice, unde constituie un punct de mare atracție.

TOCO (*Ramphastos toco*) (57 cm) este cel mai mare dintre tucani, fiind răspândit PL. 23/422 din Guyana pînă în Brazilia și Paraguay. Are penajul negru, gîtul și pieptul alb, iar ciocul roșu cu galben și negru. Se întâlnește frecvent în grădinile zoologice.

TUCANUL CARENAT (*Ramphastos piscivorus*) (55 cm) se găsește din sudul Mexicului PL. 23/423 pînă-n Honduras. Corpul este negru cu galben pe gît și gușă; are ciocul verde.

TUCANUL BĂLȚAT (*Ramphastos dicolorus*) (50 cm) trăiește în Paraguay, sud- PL. 23/424 estul Braziliei și nord-estul Argentinei. Are coloritul negru, obrații galbeni, iar gușa și tîrțita roșii. Ciocul este verde cu galben.

TUCANUL CU CIOC ROȘU (*Ramphastos monilis*) (55 cm) se întâlnește în Guyana PL. 23/425 și nordul Braziliei. Penajul este negru, gîtul și pieptul alb, tîrțița galbenă, iar ciocul cafeniu cu galben.

TUCANUL MONTAN (*Andigena bailleni*) (38 cm) este mai puțin viu colorat, PL. 23/426 avînd penajul cafeniu cu pieptul galben și ciocul verde. Trăiește în Columbia și Ecuador.

TUCANUL CU CAP NEGRU (*Pteroglossus aracari*) (44 cm) apare ca cel mai viu PL. 23/427 colorat tucan, fiind răspîdit în pădurile umede braziliene. Are capul negru, pieptul galben cu roșu, spatele oliv, coada verzuie. Ciocul negru și alb.

TUCANUL CU CIOC SCURT (*Selenidera maculirostris*) (33 cm) are talia cea PL. 23/428 mai mică, ciocul și coada scurte. Penajul este cafeniu, cu pieptul negricios iar ciocul albastru pătat cu negru. Umblă în grupuri prin arbori în căuta-rea fructelor. Se află răspîdit în nordul Americii de Sud.

5. PĂSĂRILE STRĂLUCITOARE (*Galbulidae*)

Cuprind 15 specii de păsări ce trăiesc în marile păduri seculare umede din sudul Mexicului pînă-n Paraguay și sudul Braziliei.

Degetul intern și mijlociu sînt sudate la bază pe o mică porțiune (speciei *Jacamaraleyon tridactyla* îi lipsește degetul posterior). Au un penaj foarte frumos colorat, ceea ce le-au mai adus și denumirea de colibri de pădure. Stau tăcute și nemișcate într-un loc de pîndă, la înălțime, de unde se avîntă spre insectele ce trec prin apropiere, mai ales fluturi, apoi revin la locul de pîndă. Clocesc în găuri pe care și le sapă în pantele munților.

STRĂLUCITOAREA CU COADĂ ROȘIE (*Galbula ruficauda*) (22 cm) este răspî- PL. 23/429 dită în America tropicală, hrînindu-se mai ales cu fluturi. Spatele de colorit verde, pieptul și coada stacojii și ciocul albastru.

STRĂLUCITOAREA CU CIOC GALBEN (*Galbula albirostris*) (22 cm) trăiește în PL. 23/430 America Centrală. Ca și specia cu coadă roșie la penaj, dar cu ciocul galben. Stă ore întregi la pîndă de insecte, într-un singur loc, de regulă pe o creangă uscată.

6. PĂSĂRILE LENEȘE (*Bucconidae*)

Se aseamănă cu păsările strălucitoare ca aspect și răspîndire, întîlnindu-se în America tropicală, din sudul Mexicului pînă-n nordul Argentinei, dar cu un penaj de colorit sobru. Cuprind 32 de specii ce vînează insecte în

același mod ca și păsările strălucitoare. Cuibăresc, de obicei, în scorburi de arbori sau în găurile din pereții stîncoși.

PASĂREA LENEȘĂ CU ARIPI DE RÎNDUNICĂ (*Chelidoptera tenebrosa*) (16 cm)
PL. 23/431 se întilnește la marginea pădurilor sudamericane, stînd la pîndă pe coroana arborilor. Coloritul corpului este albastru negricios, tîrțița albă, pîntecele cărămiziu. Are aripi lungi și ascuțite și un zbor foarte iute.

PASĂREA LENEȘĂ CAFENIE (*Malocoptila fusca*) (20 cm). Prezentă în pădurile PL. 23/432 din sud-vestul Braziliei, vine frecvent în grădinile orașelor și în arborii de pe marginile șoselelor. Stă în ținuta ei imobilă pîndind insectele-victime ce trec prin apropiere. Penajul este cafeniu cu pete mici deschise.

TROGONII (Trogoniformes)

Sînt păsări răspîndite indeosebi în pădurile tropicale ale globului, dar mai ales în America, Asia și Africa, mai rar în ținuturile subtropicale, putînd fi întilnite atît în locuri joase, cît și pe munții destul de înalți. Lipsesc complet din zona insulei Madagascar și Oceania. Față de trecut ele apar în prezent mult reduse ca răspîndire.

Se caracterizează printr-o particularitate unică la păsări și anume prezența tipului de picior heterodactil, dispoziție aparent asemănătoare ciocăniturilor. În realitate ciocăniturile au degetele 1 și 4 îndreptate înapoi și nu degetele 1 și 2 ca Trogoniformele. Ciocul îl au scurt, larg la bază, mult bombat și întors la vîrf unde adesea este dințat pe margini. Sînt păsări slab zburătoare, trăind mai ales pe arbori. Masculii au culori foarte vii, adesea strălucitoare. Cuibăritul are loc în scorburile arborilor, în găurile malurilor și în termitiere. Puii au dezvoltare nidicolă. Hrana constă din fructe mai ales pentru speciile americane și din insecte pentru speciile africane și asiatice, pe care le prind din zbor în genul muscarilor, după o prealabilă pîndă. Sînt specii liniștite, încete în mișcări. Umblă izolat sau în cupluri, niciodată în cîrduri.

Cuprind o singură familie (**Trogonidae**) cu peste 40 de specii, cu pielea subțire și pene care se smulg la cea mai ușoară atingere. Ele prezintă tipuri arhaice, adică cu unele caractere de primitivitate.

CUEZALUL (*Pharomacrus mocinno*) (130 cm), cel mai mare și mai splendid reprezentant al trogonilor, trăiește în pădurile umede din Costa Rica și Guatemala, această din urmă țară avîndu-l ca embleună și denumindu-și și mone-

zile după numele lui. Are corpul verde, cu pieptul și pintecele roșu. Caracteristicile îi sînt penele supracodale, care întrec mult rectricele, cele mediane ajungînd la 1 m lungime. Cînd vrea să rupă un fruct dintr-un arbore, se apropie în zbor oprindu-se lîngă el, filfiind din aripi, apoi îl smulge și revine la locul de unde a plecat.

TROGONUL CU CAP NEGRU (*Trogon citreolus*) (27 cm) se află răspîndit în Mexic PL. 24/434 și America Centrală. Penajul spatelui este albastrui-violaceu, capul negru, pieptul galben.

TROGONUL NARINA (*Apaloderma narina*) (28 cm) trăiește în pădurile seculare PL. 24/435 africane, prin numele lui înțelegîndu-se, în limba hotentotă, denumirea unei flori. Coloritul capului, gusa și spatele sînt verzi, pieptul roșu. Marginile mandibulelor sînt zimțate. Zborul este foarte lin. În epoca împerecherii masculii au un cîntec plăcut.

TROGONUL ROZ (*Harpactes wardi*) (35 cm) trăiește în pădurile umede din nordul PL. 24/435 Indochinei, la altitudini de 2 000—3 000 m. Partea anterioară a corpului este cafenie, cea inferioară roșie. Cele trei perechi de pene codale externe sînt etajate. Ziua stă mai mult ascuns. Seara și dimineața este un aprig consumator de insecte.

TROGONUL CUBANEZ (*Priotelus temnurus*) (25 cm) se află răspîndit în pădu- PL. 24/437 rile seculare cubaneze, fiind un consumator de flori, boabe și insecte. Are capul negru, spatele și coada verzi, pieptul alb și roșu. Coada este caracterizată prin forma rectricelor, care sînt trunchiate la capăt și scobite în formă de semilună.

MULGE-CAPRELE, CAPRIMULGII GURĂ-DE-BROASCĂ, CAPRIMULGII GRAȘI etc. (Caprimulgiformes)

Ordinul cuprinde cca 100 de specii, înrudite mai mult sau mai puțin cu Strigiformele și Coraciiformele, avînd o răspîndire cosmopolită.

Ochii sînt mari, globuloși, adaptați la vederea la întuneric. Ciocul este mic, însă deschiderea gurii este foarte mare, putîndu-se despica pînă sub ochi, fiind mărginită spre bază de vibrizele care-i ajută la capturarea prăzii din zbor. Capul este lat, iar corpul mult turtit. Picioarele sînt anisodactile. Penajul este cafeniu, moale, ceea ce face ca în timpul zborului să nu se audă nici un filfiit. Culoarea lui imită perfect scoarța arborilor, pentru ca pasărea să nu fie observată cînd stă în repaus. Puii sînt nidicoli.

Hrana constă, în general, din diferite insecte de amurg și de noapte, în special fluturi și cărăbuși, pe care-i prinde din zbor cu gura lui largă. O specie însă se hrănește cu fructe.

Cuprinde tipuri variate, ce duc o viață crepusculară sau nocturnă, asemănătoare ca aspect exterior, dar diferite ca obiceiuri și structură.

1. MULGE-CAPRELE (*Caprimulgidae*)

Alcătuită din cca 75 specii cu răspândire cosmopolită, familia este bine reprezentată îndeosebi în America Centrală și de Sud.

Marginea internă a ghearei degetului mijlociu este zimțată. Păsările clocesc pe sol sau la îmbinarea a două ramuri groase.

Cuprind vietăți nocturne și crepusculare. Ziua stau lipite paralel cu ramurile groase ale arborilor și chiar pe pământ, fiind greu de observat. Unii reprezentanți ai acestei familii oferă cele mai puternice exemple de homocromie din câte se cunosc în lumea păsărilor.

O specie de caprimulgi, ce trăiește în Colorado (S.U.A.) (*Phalaenoptilus nuttallii*), prezintă unicul caz de hibernare cunoscut la păsări, când temperatura corpului păsării coboară la numai 19°C.

La noi în țară trăiește o singură specie:

CAPRIMULGUL (*Caprimulgus europaeus*) (28 cm), ce vine să cuibărească în sezonul PL. 24/438 cald, iarna petrecându-și-o în estul și sudul Africii. Are coloritul cafeniu pătat, imitând scoarța arborilor. Se întilnește cuibărind la toate altitudinile, din regiunea de cimpie pînă în golul vegetal alpin. Clocește pe sol. În pasaj se întilnește subspecia nordică *Caprimulgus e. europaeus*.

Ca specii exotice, cităm:

CAPRIMULGUL STRIGĂTOR (*Caprimulgus vociferus*) (24 cm), întilnit din sudul PL. 24/439 Canadei pînă în America Centrală, are un strigăt caracteristic. Penajul este cafeniu-pătat;

CAPRIMULGUL CU LIRĂ (*Macropsalis creagra*) (80 cm)—prezintă alungirea rectricelor externe aproape de trei ori lungimea corpului său, dînd cozii un aspect PL. 24/440 foarte scobit. Penajul este cafeniu, gitul roșcat. Trăiește în pădurile din sud-estul Braziliei;

CAPRIMULGUL CU PAVILION (*Macrodipteryx longipennis*) (22 cm), din regiunea PL. 24/441 tropicelor din Africa, cu cea de a 9-a remige primară de la ambele aripi lungă de 47 cm, iar rahisul dezgolit pînă spre capăt, unde se termină printr-o formație a penei asemănătoare unui steag. Cînd pasărea zboară

aceste steaguri filtie, dând impresia că este urmărită de doi lilieci. Penajul este cafeniu.

CAPRIMULGUL CU STEAGURI (*Semeiophorus vexillarius*) (28 cm); trăiește în sudul Africii, având două remige la indoitura aripilor lungi de peste 1/2 m fiecare și de colorit alb-cafeniu. În rest corpul este cafeniu cu gîtul roșcat. Este mai mult o specie de zi;

CAPRIMULGUL CENUȘIU (*Nyctibius griseus*) (35 cm) — răspîdit în pădurile tropicale din America Centrală și de Sud. Pe spate este gri-cafeniu, iar pe partea inferioară cafeniu-roșcat. Vînează insecte în timpul nopții. Spre deosebire de alți caprimulgi, stă perpendicular pe crengi chiar și cînd clocește. Depune un ou, nu pe sol, ci pe trunchiuri căzute ori la locul de unire a două ramuri.

2. CAPRIMULGII GURĂ-DE-BROASCĂ (*Podargidae*)

Cuprind 12 specii de talie mare, răspîdite în estul Asiei, Australia și insula Noua Guinee, avînd un cioc mic, dar cu o deschidere foarte largă a gurii. Cuiburile simple și plate, le fac pe ramuri, fiind căptușite cu ierburi și pene. Consumă insecte, însă speciile mari mîncă și vertebrate ca brotăcei ori păsărele.

CAPRIMULGUL BUFNIȚĂ (*Podargus strigoides*) (50 cm) trăiește în Australia și Tasmania. Are un colorit cenușiu-albăstrui. Pe timp rece poate sta mai multe zile nemișcat fără să se hrănească, într-o stare de semiadormire. Este unul dintre cei mai mari reprezentanți ai ordinului.

CAPRIMULGUL GURĂ-DE-BROASCĂ (*Batrachostomus auritus*) (40 cm), răspîdit în peninsula Malacca, Sumatera, Kalimantan. Penajul este cafeniu-pătat. Își face un cuib din pene, mușchi și licheni, lipit de asperitățile scoarței arborilor.

3. CAPRIMULGII GRAȘI (*Steatorindae*)

Sînt constituiți numai dintr-o singură specie.

CAPRIMULGUL GRAS (*Steatornis caripensis*) (55 cm) prezintă caracterele amestecate ale Caprimulgidelor, Podargide și Caraciadiformelor, fiind răspîdit în pădurile muntoase din America de Sud, în Venezuela și Peru. A fost descoperit de Humboldt, în anul 1799, în peștera Caripé (Venezuela). Are penajul cafeniu-roșcat cu pete mai deschise. În ciuda aspectului unei păsări de pradă, regimul său de hrană este esențial frugivor — caz unic la Caprimulgiforme — format în special din drupe de palmier. Este cel mai

mare reprezentant al Ordinului și poate zbura într-un întineric complet. Trăiește în colonii mari, cuibărind în crăpăturile cavernelor stincoase și așezându-și cuibul la înălțime. Înainte să-și ia zborul, puii sînt extrem de grași, încît băștinașii îi caută pentru preparatul mîncărilor.

4. CAPRIMULGII PITICI (*Aegothelidae*)

Alcătuiesc o mică familie formată din 7 specii răspîndite în insula Noua Guinee și în Australia, amintind prin unele caractere de micile răpitoare de noapte. Stau în poziție aproape verticală și pot roti capul cu 180°.

CAPRIMULGUL PITIC AUSTRALIAN (*Aegotheles cristata*) (22 cm) trăiește în PL. 24/447 Australia și insula Noua Guinee. Are penajul gri-cafeniu cu alb pe creștet și ceafă.

CAPRIMULGUL PITIC BENET (*Aegotheles bennetti*) (24 cm) este răspîndit în PL. 24/448 aceleași regiuni ca și precedentul, iar penajul de colorit cafeniu-ruginiu cu pete mai întunecoase.

DREPNELELE, COLIBRII (*Apodiformes*)

Constituie un ordin foarte numeros, de aproape 500 de specii, avînd o răspîndire cosmopolită. Cuprind două categorii de păsări mult diferite, care însă au unele caractere comune între ele, cum ar fi o reducție extremă a oaselor brațului și antebrațului, fiecare din ele în parte fiind mai scurte decît autopodul (oasele corespunzătoare mîinii la om), care este foarte dezvoltat. În regiunea autopodului se inseră și primele remige primare, foarte mult alungite, care permit un zbor iute și fără efort; la aceasta ajută și marea dezvoltare a mușchilor pectorali și implicit ai sternului și carenei. Picioarele sînt atît de tip pamprodactil cît și anisodactil.

Acest ordin cuprinde cele mai mici păsări existente în lume. Hrana constă din insecte, polen, nectar. Puii sînt nidicoli.

1. DREPNELELE (*Apodidae*)

Sînt o familie de peste 80 de specii, cu o răspîndire cosmopolită, lipsind numai în regiunile polare, fiind frecvente mai ales la tropice. Trăiesc de la nivelul mării la limita zăpezilor eterne. Unele specii s-au adaptat vieții din orașe. Corpul lor are o formă perfect aerodinamică ca adaptare la un zbor foarte

rapid, dovadă fiind și primele remige, foarte lungi și înguste. Picioarele sînt scurte și nedezvoltate, servind doar la agățat pe suprafețele verticale aspre. Gura se deschide larg, ca la caprimulgi, ciocul fiind însă foarte mic.

S-au adaptat ca atunci cînd nu au posibilitatea să se hrănească timp de mai multe zile, adulții și chiar puii cad într-o amorțire, cu o reducere concomitentă a temperaturii corpului și a ritmului pulsațiilor inimii.

Hrana constă din insecte prinse din zbor cu mare iuțeală, pe care le vinează din zori și pînă noaptea tîrziu.

Adulții își pot petrece noaptea planînd la mari înălțimi, timp în care chiar dorm. Nu coboară niciodată pe sol. Cuibăresc în crăpături, cavități, scorburi, ornamentații de clădiri sau își fac cuiburi din salivă, care se întărește în contact cu aerul. Puii pot sta în cuib pînă la șase săptămîni.

La noi în țară se întîlnesc două specii.

DREPNEAUA MICĂ (*Apus apus*) (18 cm), răspîdită pe tot teritoriul țării, cuibărește mai ales în orașe, în ornamentațiile și crăpăturile clădirilor, dar și în crăpăturile stîncilor și chiar în scorburi de arbori. Penajul este negru, cu regiunea bărbiei mai deschisă. Zboară lovind aerul alternativ cu aripile și nu cu ambele în același timp, așa cum o fac celelalte specii de păsări. Este una dintre cele mai iuți zburătoare dintre păsările noastre, alături de drepneaua mare, depășind 200 km pe oră. Spre sfîrșitul verii ne părăsește țara. De regula iernezează în Africa de sud.

DREPNEAUA MARE (*Apus melba*) (21 cm) a pătruns de curînd în avifauna țării noastre. A venit din sud, fiind semnalată mai întîi în Dobrogea de sud, iar mai apoi în cheile stîncioase ale Carpaților. Are coloritul negru-cenușiu dar cu bărbia, pieptul și pîntecele alb. Este simțitor mai mare decît drepneaua mică și, ca și aceasta clocește în colonii în stîncării sau pe malurile verticale. În sud-vestul Europei clocește și în diferite orașe. După cuibărit se îndreaptă spre locurile de iernare din estul Africii.

Ca specii exotice, cităm:

DREPNEAUA DE HORN (*Chaetura pelagica*) (12 cm), din America de Nord, care cuibărește în orașe, în special în hornuri. Corpul este gri-negricios. Coadă are virfurile rahiselor dezgolate pentru a-i servi de sprijin pe pereții verticali. Iernezează în America de Sud în număr mare, dormind în grote. Este una din cele mai iuți păsări ale ordinului, ea putînd să depășească 200 km/oră;

DREPNEAUA DE PALMIER (*Cypsiurus parvus*) (10 cm), care trăiește în Africa și Asia tropicală și are coloritul cenușiu-negricios. Își fixează cuibul pe extremitatea frunzelor verticale ale palmierilor, unde pasărea clocește în poziție verticală, stînd agățată de fundul cuibului. Ouăle și puii sînt lipiți de cuib cu un fel de salivă viscoasă. Cuibul este fixat de frunze într-un mod asemănător.

SALANGANA STRĂLUCITOARE (*Collocalia esculenta*) (12 cm), ce aparține unui grup PL.25/453 de specii răspândite în sudul Asiei, Indonezia, insulele Polineziei și își face cuibul din frunze și fire de păr lipite cu salivă, care după uscare se întărește. Alte specii înrudite fac cuibul numai din salivă și sînt căutate de băștinași pentru a fi mîncate, cunoscute fiind sub denumirea de „cuiburi de rîndunele“;

DREPNEAUA DE COPAC (*Hemiprocnē mystacea*) (30 cm) este deosebită de celelalte Apodiforme prin poziția anisodactilă a degetelor picioarelor, specia PL. 25/454 fiind adaptată la viața arboricolă. Are coloritul corpului albăstrui-cenușiu, cu aripile și coada negre. Deasupra și dedesubtul ochiului prezintă cite o dungă de pene albe. Aparține drepnelor cu cea mai frumoasă coloratură. Cuibul și-l face pe ramurile arborilor, iar unicul ou îl lipește de fundul lui. Trăiește în insulele Moluca, Noua Guinee și Salomon.

2. COLIBRII (*Trochilidae*)

Sînt o familie foarte numeroasă, de peste 400 de specii, răspîndită numai în Lumea Nouă, din Alaska pînă-n Țara de Foc, de la țărmurile oceanelor pînă la zăpezile eterne ale munților. Cel mai bine reprezentate sînt însă în zona tropicală a Americii de Sud.

Se deosebesc de alte păsări atît prin caractere morfologice unice, cît și prin modalitatea zborului lor, cu totul deosebită printre păsări. Au ciocul subțire și de forme foarte variate ca aspect, structură, formă, lungime și mărime. Limba, mult modificată, lungă, asemănătoare oarecum cu cea a ciocănitărilor, este tubuloasă și bifurcată la capăt. Aripile au forme variabile de la specie la specie, primele remige primare fiind însă lungi. Coada este de asemenea variabilă ca formă. Picioarele sînt scurte. Comparativ cu alte specii de păsări, sternul, carena și inima sînt cele mai dezvoltate, ținînd seama de mărimea taliei. Aceasta, datorită metabolismului crescut necesitat de zborul lor intens pe care-l efectuează. Penajul este tare, de formă solzoasă și cu colorituri foarte strălucitoare, metalice. Prezintă un dimorfism sexual accentuat.

Colibrii sau păsările-muscă, cum li se mai spune, prezintă o specializare aproape unică la păsări. Zborul lor este foarte rapid, vibrant, asemănător aceluia al insectelor crepusculare. Caracteristic le este zborul atît cel „pe loc“, în fața florilor, atunci cînd sug nectarul, dar mai ales, caz unic la păsări, cel îndărăt sau lateral. Frecvența bătăilor de aripi poate ajunge pînă la 70 pe secundă la speciile mici, volumul mușchilor pectorali pînă la 30% din greutatea corpului, iar pulsațiile inimii pînă la 1 000 pe minut.

Talia lor variază de la cea a unui lăstun mic pînă la a unui bondar, adică cele mai mici păsări din lume. Hrana constă din polen, nectar ca și din insecte, arahnide, fapt care face ca reproducerea lor să fie legată în bună parte de plantele melifere cărora le asigură polenizarea, asemenea insectelor. În lipsa hranei și la scăderea temperaturii, pot cădea în amorțire, urmînd a se trezi cînd atmosfera se încălzește. Speciile nordice întreprind migrații ample. Au dușmani puțini, fiind agresive chiar față de specii mai mari de talie, pe care le atacă cu ciocul lor ascuțit și dur. Ponta o depune în cuiburi construite de ele cu multă ingeniozitate, puii fiind nidicoli.

COLIBRIUL DE AMETIST (*Lampornis clemenciae*) (13 cm) trăiește mai ales în Mexic, PL. 25/455 dar și în sudul S.U.A. Penajul este verde, iar bărbia și gusa albastre.

COLIBRIUL URIAȘ (*Patagona gigas*) (16 cm) este cel mai mare reprezentant al familiei PL. 25/456 și trăiește în America de Sud. Are coloritul corpului verde și cafeniu. Alte specii apar cu dimensiuni mai mari datorită lungimii ciocului sau al cozii.

COLIBRIUL CU SPADĂ (*Ensifera ensifera*) (22 cm) trăiește în nordul Americii de PL. 25/457 Sud și are cel mai lung cioc nu numai față de celelalte specii de colibri, ci și cel mai lung în comparație cu talia sa dintre toate păsările lumii. Lungimea ciocului depășește chiar pe aceea a propriului corp. Penajul este verde-gălbui.

COLIBRIUL CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Eupetomena macrura*) (19 cm) își are PL. 25/458 arealul în America de Sud, avînd coada adînc scobită. Aripile îi sînt verzi, restul corpului albăstrui.

ZÎNA BONDARILOR (*Acestrura bombus*) (6 cm) este una dintre cele mai mici PL. 25/459 păsări din lume și trăiește în Ecuador și Peru. Corpul este verde, bărbia roșie, aripile cafenii. Are doar 1,7 g greutate. O altă specie de colibri la fel de mică, este pasărea muscă cubaneză (*Calypte helenae*) de mărimea unui bondar.

COLIBRIUL CIOC-DE-VULTUR (*Eutoxeres aquila*) (13 cm) se întilnește în Columbia PL. 25/460 și Ecuador, avînd ciocul puternic curbat în jos. Corpul este verde-gălbui.

COLIBRIUL CU COADĂ ÎNCOVOLATĂ (*Loddigesia mirabilis*) (12 cm) se găsește în PL. 25/461 Peru la altitudini de 2 100—2 700 m. Întregul penaj este verde, cu albastru doar pe cap și virfurile a două pene codale. Masculii au numai patru rectrice; cele două externe curbate și încrucișate în formă de x au tijele dezgolate și steaguri terminale.

COLIBRIUL DE TOPAZ (*Topaza pella*) (9 cm) trece ca una dintre cele mai frumoase PL. 25/462 păsări din lume prin coloritul său minunat, o combinație de violet, galben, verde, cafeniu, negru și roșu. Trăiește în Guyana și în nordul Braziliei.

PĂSĂRILE ȘOARECI (Coliiformes)

Alcătuiesc un ordin cu o singură familie (**Coliidae**), formată din numai 6 specii răspândite în Africa, la sudul Saharei, în stape și tufișuri.

Numele îl poartă după aspectul lor general și felul mișcărilor care le aseamănă șoarecilor. Astfel se cățără în lungul trunchiurilor, au corpul acoperit de un penaj moale, cenușiu, iar coada le este lungă. Tarsele sînt lungi, terminate prin 4 degete, putînd fi îndreptate după voie atît toate înainte ca la Apodiforme (tip pamproeductil), fie cu trei înainte și unul înapoi (tip anisodactil), fie cu două înainte și două înapoi (tip zigodactil), ceea ce le permite cățărarea în toate felurile, ca drepnelele, pițigoi, papagalii, scorțarii sau cojoaicele. Deși au aripile mici, zborul le este rapid. Corpul lor are în timpul zborului forma unei săgeți.

Hrana constă în fructe, boabe, muguri; uneori pot produce pagube în culturi.

Se crede că păsările-șoareci pot cădea în amorțire ca și lăstunii și drepnelele. Cînd dorm stau strînse în grupuri, formînd un fel de mănunchiuri cu capetele în sus și cu cozile atîrnînd în jos.

Cuiburile au formă de coșuleț, putînd fi adesea construite foarte aproape unul de altul, în desișul lianelor. Puii sînt nidicoli, dar pot părăsi cuibul mai de timpuriu, cățărîndu-se pe ramuri, asemeni șoarecilor.

PASĂREA ȘOARECE CU CAPUL ALB (*Colius leucocephalus*) (34 cm) trăiește în PL. 25/463 Africa centrală. Are spatele cenușiu-închis, capul albicios, iar partea inferioară trandafirie.

PASĂREA ȘOARECE CU OBRAJI ROȘII (*Colius indicus*) (34 cm) se întîlnește PL. 25/464 în sudul Africii. Penajul este cenușiu-trandafiriu cu aripile și coada mai întunecate.

DUMBRĂVENCILE, PRIGORIILE, PESCĂRUȘII VERZI, PĂSĂRILE RINOCER, PUPEZELE etc. (Coraciadiformes)

Acest ordin este foarte heterogen, diferitele familii asemănîndu-se mai mult prin modul de trai decît prin caracterele lor morfologice și, cu excepția Todidelor, care trăiesc în Antile, ori a Momotidelor din continentul american, majoritatea speciilor sînt proprii regiunii tropicale ale Lumii Vechi.

PLANȘA 25 : 451 — DREPNEAUA DE HORN (*Chaetura pelagica*); **452** — DREPNEAUA DE PALMIER (*Cypsiurus parvus*); **453** — SALANGANA STRĂLUCITOARE (*Collocalia esculenta*); **454** — DREPNEAUA DE COPAC (*Hemiprocnis mystacea*); **455** — COLIBRIUL DE AMETIST (*Lampornis clemenciae*); **456** — COLIBRIUL URIAȘ (*Patagona gigas*); **457** — COLIBRIUL CU SPADĂ (*Ensifera ensifera*); **458** — COLIBRIUL CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Eupetomena macrura*); **459** — ZÎNA BONDARILOR (*Acestrura bombus*); **460** — COLIBRIUL CIOC-DEVULTUR (*Eutoxeres aquila*); **461** — COLIBRIUL CU COADĂ ÎNCOVOIATĂ (*Loddigesia mirabilis*); **462** — COLIBRIUL DE TOPAZ (*Topaza pella*); **463** — PASĂREA ȘOARECE CU CAPUL ALB (*Colius leucocephalus*); **464** — PASĂREA ȘOARECE CU OBRAJII ROȘII (*Colius indicus*); **465** — DUMBRĂVEANCA (*Coracias garrulus*); **466** — DUMBRĂVEANCA CODATĂ (*Coracias caudata*); **467** — DUMBRĂVEANCA CU CIOC GROS (*Eurystomus orientalis*); **468** — DUMBRĂVEANCA TERESTRĂ (*Brachypteryx leptosomus*); **469** — DUMBRĂVEANCA KUROL (*Leptosomus discolor*); **470** — PRIGORIA (*Merops apiaster*); **471** — PRIGORIA STACOLIE (*Merops nubicus*); **472** — PRIGORIA SOLITARĂ (*Nyctiornis athertoni*); **473** — PRIGORIA CU CAP ALBASTRU (*Mellitophagus mulleri*).

PLANȘA 26 : 474 — PESCĂRUȘUL ALBASTRU (*Alcedo atthis*); **475** — PESCĂRUȘUL DE MĂTASE (*Tanyptera galatea*); **476** — PESCĂRUȘUL VÎNĂTORILOR (*Dacelo gigas*); **477** — PESCĂRUȘUL CU CIOC DE BARZĂ (*Pelargopsis capensis*); **478** — PESCĂRUȘUL ROȘU (*Ceyx rufidorsum*); **479** — PESCĂRUȘUL CU CAP CENUȘIU (*Halcyon leucocephala*); **480** — DUMBRĂVEANCA HUTU (*Momotus momota*); **481** — DUMBRĂVEANCA MOTĂTĂ SPRÎNCENATĂ (*Eumomota superciliosa*); **482** — TODUL PESTRIT (*Todus multicolor*); **483** — PASĂREA RINOCER BICORN (*Buceros bicornis*); **484** — PASĂREA RINOCER UNICORN (*Bucorvus abyssinicus*); **485** — PASĂREA RINOCERULUI (*Buceros rhinoceros*); **486** — PASĂREA RINOCER TOKO (*Tockus nasutus*); **487** — PASĂREA RINOCER CU CIOC ROȘU (*Tockus erythrorhynchus*); **488** — PUPĂZA (*Upupa epops*); **489** — PUPĂZA CU CIOC ÎNCOVOIAT (*Rhinopomastus cyanomelas*); **490** — PUPĂZA CU CAP ALB (*Phoenicullus baliei*).

PLANȘA 27 : 491 — CIOC-LARG JAVANEZ (*Eurylaimus javanicus*); **492** — CIOC-LARG CODAT (*Psarisomus dalhousiae*); **493** — TURCO (*Pteroptochus megapodius*); **494** — ȚINȚĂRĂRUL CU PIEPT CASTANIU (*Conopophaga aurita*); **495** — FURNICĂRUL INELAT (*Thamnophilus doliatus*); **496** — FURNICĂRUL CU FAȚA NEAGRĂ (*Formicarius colma*); **497** — PASĂREA CIOC-ÎN-SECERĂ (*Campylorhampus trochilirostris*); **498** — PIEPT-PUNCTAT (*Lepidocolaptes lacrymiger*); **499** — PASĂREA OLĂR (*Furnarius rufus*); **500** — STRÎNGE-CRENGI (*Anumbius anumbi*); **501** — TIRANUL CU COADĂ ÎNFURCATĂ (*Muscivora forficata*); **502** — TIRANUL ROȘU (*Pirocephalus rubinus*); **503** — TIRANUL CU PIEPT GALBEN (*Pitangus sulphuratus*); **504** — TIRANUL ÎNCORONAT (*Onychorhynchus coronatus*); **505** — MANACHINUL CU CAP ROȘU (*Pipra erythrocephala*); **506** — MANACHINUL CU SPATE ALBASTRU (*Chiroxiphia pareola*); **507** — PASĂREA FIERAR (*Procnias nudicollis*); **508** — COTINGA BANDATĂ (*Cotinga cincta*); **509** — PASĂREA UMBRELĂ (*Cephalopterus ornatus*).

PLANȘA 28 : 510 — COCOȘUL DE STÎNCĂ ORANJ (*Rupicola rupicola*); **511** — COCOȘUL DE STÎNCĂ ROȘU (*Rupicola peruviana*); **512** — STURZUL MULTICOLOR ANGOLEZ (*Pitta angolensis*); **513** — STURZUL MULTICOLOR CU CAP NEGRU (*Pitta sordida*); **514** — PĂNȚĂRUȘUL VERDE (*Acanthisitta chloris*); **515** — STURZUL CATIFELAT (*Philepitta castanea*); **516** — COSAȘUL (*Phytotoma rara*); **517** — PASĂREA LIRĂ (*Menura superba*); **518** — PASĂREA GĂLĂGIOASĂ (*Atrichornis clamosus*); **519** — MUSCARUL SUR (*Muscicapa striata*); **520** — MUSCARUL GULERAT (*Ficedula albicollis*); **521** — MUSCARUL NEGRU (*Ficedula hypoleuca*); **522** — MUSCARUL MIC (*Ficedula parva*); **523** — MUSCARUL DE PARADIS INDIAN (*Tersiphone paradisi*); **524** — MUSCARUL DE PARADIS AFRICAN (*Tersiphone perspicillata*); **525** — MUSCARUL CU COADA EVANTAI (*Rhipidura aureola*); **526** — MUSCARUL CU CIOC LAT (*Peliops blainvillii*).

PLANȘA 25

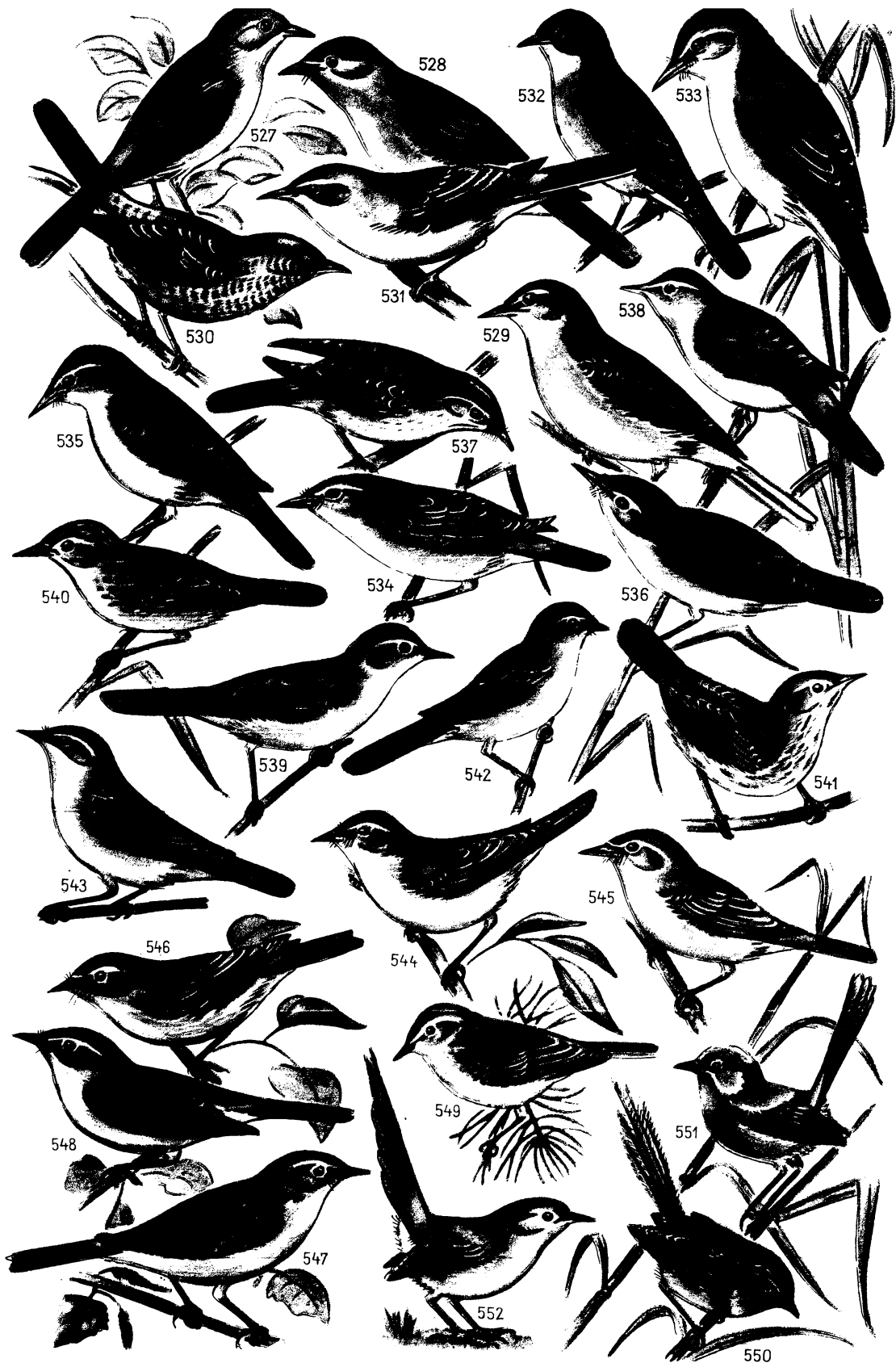
PLANȘA 26

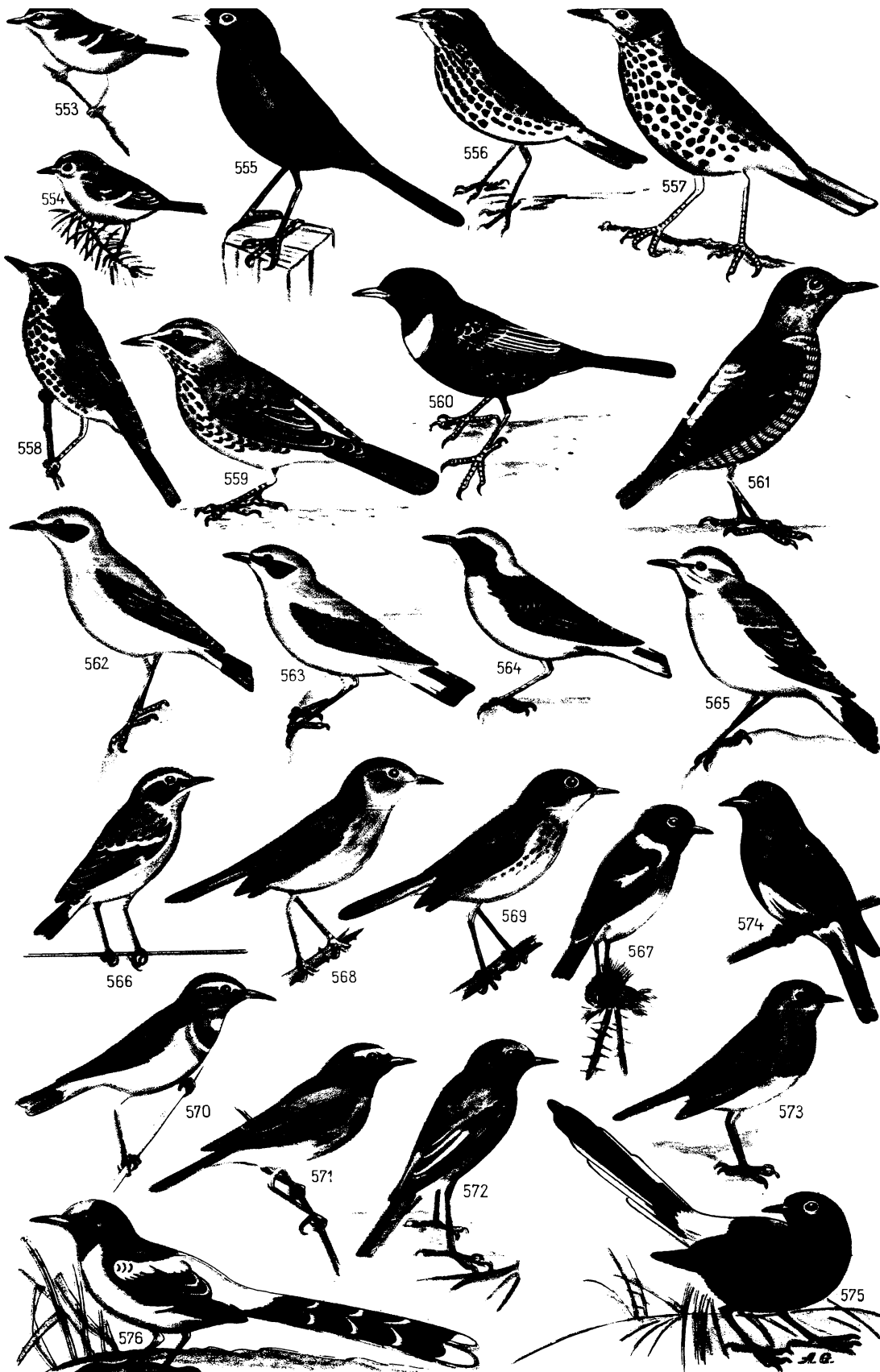
PLANȘA 27

PLANȘA 28

PLANȘA 29

PLANŞA 30

PLANȘA 31

PLANȘA 32

PLANȘA 29 : 527 — SILVIA DE CÎMPIE (*Sylvia communis*); **528** — SILVIA CAP NEGRU (*Sylvia atricapilla*); **529** — SILVIA DE ZĂVOI (*Sylvia borin*); **530** — SILVIA UNDULATĂ (*Sylvia nisoria*); **531** — SILVIA MICĂ (*Sylvia curruca*); **532** — SILVIA CU OCHI ROȘII (*Sylvia melanocephala*); **533** — LĂCARUL MARE (*Acrocephalus arundinaceus*); **534** — LĂCARUL DE LAC (*Acrocephalus scirpaceus*); **535** — LĂCARUL DE ROGOZ (*Acrocephalus schoenobaenus*); **536** — LĂCARUL DE MLAȘTINĂ (*Acrocephalus palustris*); **537** — LĂCARUL DE PIPIRIG (*Acrocephalus paludicola*); **538** — LĂCARUL DE CÎMP (*Acrocephalus agricola*); **539** — GRELUȘELUL DE STUF (*Locustella luscinioides*); **540** — GRELUȘELUL PĂTAT (*Locustella naevia*); **541** — GRELUȘELUL DE ZĂVOI (*Locustella fluviatilis*); **542** — STUFĂRICA (*Cettia cetti*); **543** — PRIVIGHETOAREA DE BALȚĂ (*Luscinola melanocephala*); **544** — FRUNZĂRIȚA GĂLBUIE (*Hippolais icterina*); **545** — FRUNZĂRIȚA CENUȘIE (*Hippolais pallida*); **546** — PITULICEA MICĂ (*Phylloscopus collybita*); **547** — PITULICEA SFÎRITOARE (*Phylloscopus sibilatrix*); **548** — PITULICEA FLUIERĂTOARE (*Phylloscopus trochilus*); **549** — PITULICEA DE MUNTE (*Phylloscopus bonelli*); **550** — COADĂ TEPOAȘĂ (*Stipiturus malachurus*); **551** — ZÎNA ASCUNZIȘURILOR (*Malurus melanotus*); **552** — PASĂREA CROITOR (*Orthotomus sutorius*).

PLANȘA 30 : 553 — AUȘELUL SPRÎNCENAT (*Regulus ignicapillus*); **554** — AUȘELUL CU CAP GALBEN (*Regulus regulus*); **555** — MIERLA NEAGRĂ (*Turdus merula*); **556** — STURZUL CÎNTĂTOR (*Turdus philomelos*); **557** — STURZUL DE VÎSC (*Turdus viscivorus*); **558** — STURZUL DE VII (*Turdus iliacus*); **559** — COCOȘARUL (*Turdus pilaris*); **560** — MIERLA GULERATĂ (*Turdus torquatus*); **561** — MIERLA DE PIATRĂ (*Monticola saxatilis*); **562** — PIETRARUL SUR (*Oenanthe oenanthe*); **563** — PIETRARUL MEDITERANEAN (*Oenanthe hispanica*); **564** — PIETRARUL NEGRU (*Oenanthe leucomela*); **565** — PIETRARUL ISABELIN (*Oenanthe isabellina*); **566** — MĂRĂCINARUL STRIAT (*Saxicola rubetra*); **567** — MĂRĂCINARUL NEGRU (*Saxicola torquata*); **568** — PRIVIGHETOAREA (*Luscinia megarhynchos*); **569** — FILOMELA (*Luscinia luscinia*); **570** — GUȘĂ ALBASTRĂ (*Luscinia svecica*); **571** — CODROȘUL DE GRĂDINĂ (*Phoenicurus phoenicurus*); **572** — CODROȘUL DE MUNTE (*Phoenicurus ochrurus*); **573** — MĂCĂLEANDRUL (*Erithacus rubecula*); **574** — PASĂREA ALBASTRĂ (*Sialia sialis*); **575** — STURZUL RUȘINOS (*Capsichus malabaricus*); **576** — STURZUL CODOBATURĂ (*Enicurus immaculatus*).

PLANȘA 31 : 577 — STURZUL ZEFLEMITOR AMERICAN (*Toxostoma rufum*); **578** — STURZUL MIORLĂITOR (*Dumetella carolinensis*); **579** — BRUMĂRIȚA DE STÎNCĂ (*Prunella collaris*); **580** — BRUMĂRIȚA DE PĂDURE (*Prunella modularis*); **581** — MIERLA DE APĂ (*Cinclus cinclus*); **582** — MIERLA DE APĂ NORDAMERICANĂ (*Cinclus mexicanus*); **583** — PĂNȚĂRUȘUL (*Troglodytes troglodytes*); **584** — PĂNȚĂRUȘUL PĂTAT (*Campylorhynchus nuchelis*); **585** — PĂNȚĂRUȘUL DE CACTUS (*Campylorhynchus brunneicapillus*); **586** — PASĂREA SOARELUI (*Leiothrix lutea*); **587** — GAIȚA CU CAP ALB (*Garrulax leucolopus*); **588** — FLECĂRITORUL CU CAP ROȘU (*Timalia pileata*); **589** — PASĂREA CU URECHE ROȘIE (*Pycnonotus jocosus*); **590** — PASĂREA CU FRUNTE AURIE (*Chloropsis aurifrons*); **591** — OMIDARUL CU PIEPT ALB (*Coracina hypoleuca*); **592** — OMIDARUL CU UMERI GALBENI (*Campophaga hartlaubi*); **593** — OMIDARUL STACOJIU (*Pericrocotus flammeus*); **594** — DRONGO CU COADĂ SCURTĂ (*Dicrurus ludwigii*); **595** — DRONGO DE PRADĂ (*Dicrurus paradiseus*); **596** — DRONGO STRĂLUCITOR (*Dicrurus hottentottus*).

PLANȘA 32 : 597 — SFRÎNCIOCUL ROȘIETIC (*Lanius collurio*); **598** — SFRÎNCIOCUL CU FRUNTE NEAGRĂ (*Lanius minor*); **599** — SFRÎNCIOCUL MARE (*Lanius excubitor*); **600** — SFRÎNCIOCUL CU CAP ROȘU (*Lanius senator*); **601** — SFRÎNCIOCUL CU PIEPT ROȘU (*Laniarius atrococcineus*); **602** — SFRÎNCIOCUL GLADIATOR (*Malaconotus poliocephalus*); **603** — SFRÎNCIOCUL CRESTAT ALB (*Prionops poliocephalus*); **604** — SFRÎNCIOCUL CRESTAT CU CAP GALBEN (*Prionops alberti*); **605** — SFRÎNCIOCUL ALBASTRU CIOSOS (*Euryceros prevostii*); **606** — FLUIERĂTORUL GALBEN (*Eopsaltria placens*); **607** — FLUIERĂTORUL GULERAT (*Pachycephala melanura*); **608** — SFRÎNCIOCUL CU CRESTET CENUȘIU (*Cyclarhis gujanensis*); **609** — SFRÎNCIOCUL CU OCHI ROȘU (*Vireo olivaceus*); **610** — SUGRUMĂTORUL (*Cracticus mentalis*); **611** — STRIGĂTORUL (*Strepera versicolor*); **612** — PASĂREA FLAUTIST (*Gymnorhina tibicen*); **613** — PIȚIGOIUL MARE (*Parus major*); **614** — PIȚIGOIUL ALBASTRU (*Parus caeruleus*); **615** — PIȚIGUȘ CODAT (*Aegithalos caudatus*); **616** — PIȚIGOIUL DE BRĂDET (*Parus ater*); **617** — PIȚIGOIU MOTAT (*Parus cristatus*); **618** — PIȚIGOIUL DE MUNTE (*Parus montanus*); **619** — PIȚIGOIUL DE LIVADĂ (*Parus lugubris*).

Păsările au ciocul în general mare, alungit, dur și masiv, uneori enorm dezvoltat (păsări rinocer). Capul este mare, picioarele scurte. Penajul este rigid, viu colorat.

Cuibăresc în scorburi, cavități, crăpături de ziduri și maluri ori în găuri subterane. Puii au dezvoltare nidicolă. Sint păsări certărețe, bănuitoare, vioaie și neastăpărate. Hrana este de origine animală. Speciile din familia Bucerotidelor consumă însă și fructe.

1. DUMBRĂVENCILE (Coraciidae)

Formează o familie de cca 40 de specii, răspindite în regiunile tropicale și temperate ale Vechiului Continent, una ajungând pînă în estul R. P. Chineze, alta pînă-n Europa centrală.

Au ciocul tare, puternic, tip corvideu, iar trupul robust. Ambele sexe sînt viu colorate. Sint bune zburătoare. Populează coroanele arborilor și se hrănesc cu broaște, șopîrle, mici rozătoare, precum și cu lăcuste, gîndaci ori alte insecte pe care le prind după ce le urmăresc dintr-un loc de pîndă. Cuibăresc în scorburi, stîncării, găuri în maluri, termitiere sau cuiburile părăsite ale ciocănilor.

Clocesc cu schimbul atît femela, cît și masculul, adesea în colonii.

La noi trăiește o singură specie:

DUMBRĂVEANCA (*Coracias garrulus*) (31 cm)—se întilnește în sezonul cald, fiind PL. 25/465 răspîndită în toată țara, în afara regiunilor muntoase. Coloritul corpului este o combinație de verde cu albastru, iar spatele cafeniu. Clocește în scorburi, găuri în maluri, preferînd pădurile luminoase însorite. Toamna migrează spre locurile de iernare din Africa ori din nord-vestul Indiei.

Ca specii exotice, cităm:

DUMBRĂVEANCA CODATĂ (*Coracias caudata*) (38 cm), răspîndită în Africa de est, PL. 25/466 are coada asemănătoare rîndunelei. Capul și spatele sînt verzui, aripile cafenii cu albastru, pieptul violaceu, pîntecele și coada albastre. Se hrănește cu șerpi și păsările mici;

DUMBRĂVEANCA CU CIOC GROS (*Eurystomus orientalis*) (30 cm), din ținuturile PL. 25/467 Indiei și Australiei, ziua și-o petrece stînd nemișcată pe crengile copacilor și doar dimineața și seara vinează insecte, adesea întovărășind liliicii. Duce astfel o viață crepusculară. Penajul corpului este verde-albăstrui, iar al capului negru. Cuibărește în scorburile arborilor la înălțime;

DUMBRĂVEANCA TERESTRĂ (*Brachypteracias leptosomus*) (33 cm), prezentă în PL. 25/468 insulele Madagascar și Comore, este o pasăre terestră a pădurilor dese și umede. Are spatele verde, aripile și capul cafeniu, pieptul albicios cu pete

cafenii. Aripile sînt scurte, iar picioarele mai lungi ca la alte dumbrăvenci.

Se hrănește cu insecte, dar și cu cameleoni sau șerpi mici;

DUMBRĂVEANCA KUROL (*Leptosomus discolor*) (43 cm), specifică tot insulelor
PL. 25/469 Madagascar și Comore, își duce viața în arborii de la marginile pădurii.
Capul și pieptul sînt albastre, spatele și coada verzi, aripile cafenii. Este
semi-zigodactilă, adică are degetul extern reversibil. Se hrănește cu moluște,
larve, insecte și șopirle mici.

2. PRIGORIILE (Meropidae)

Sînt o familie alcătuită din cca 25 de specii, răspîndite mai ales în regiunea tropicală și subtropicală a Lumii Vechi, ajungînd însă și în Europa. Au picioarele scurte, cu degetele de tip sindactil. Ciocul e alungit, subțire la capăt și puțin arcuit în jos. Aripile sînt ascuțite, coada lungă. Au penajul viu și divers colorat. Sînt zburătoare iuți și rezistente. Vinează insectele, îndeosebi himenopterele din zbor, înghițindu-le fără a le îndepărta acul, sau fără ca veninul acestora să le vatăme.

Locuiesc în păduri sau în regiuni deschise, mai mult sau mai puțin aride, de la nivelul mării pînă la 2 600 m altitudine.

Clocesc în colonii, săpîndu-și cu ciocul în maluri galerii adînci de 50—350 cm, care se termină într-un spațiu mai larg, vatra, unde-și depun ponta. După cuibărit puii zboară în grupuri, împreună cu adulții, să vîneze insecte.

La noi trăiește o singură specie:

PRIGORIA (*Merops apiaster*) (25 cm). Apare numai în timpul sezonului cald și cuibă-
PL. 25/470 rește în regiuni deschise, joase, în găuri pe care și le sapă în maluri. Este una din păsările noastre cel mai frumos colorate, avînd capul și spatele cafenii, bărbia galbenă, pieptul albastru, coada verde, aripile galben, cafeiniu și verde. Vinează din zbor, adesea făcînd unele pagube în stupării. Toamna se îndreaptă spre locurile de iernat din Africa tropicală.

Ca specii exotice, cităm:

PRIGORIA STACIJE (*Merops nubicus*) (34 cm), din Africa tropicală, care se hrănește
PL. 25/471 mai ales cu lăcuste. Are penajul roșu stacojiu, capul negru, tîrțița albăstruie. Cuibărește în colonii mari, în galeriile din malurile rîurilor. Ca locuri de unde urmăresc insectele, adesea sînt spatele bivolilor sălbatici și chiar struții și dropiile care le acceptă compania;

PRIGORIA SOLITARĂ (*Nyctiornis athertoni*) (35 cm) duce o viață ascunsă în
PL. 25/472 pădurile din ținuturile indo-malaieziene. Este verde, cu pieptul albastru, iar pîntecele și coada cafenii.

PRIGORIA CU CAP ALBASTRU (*Mellitophagus mülleri*) (20 cm) trăiește în pădurile africane umede, avind coada rotunjită, fără pene mediane mai lungi ca a majorității speciilor înrudite. Aripile și coada sint cafenii, restul albastru.

3. PESCĂRUȘII VERZI (*Alcedinidae*)

Reprezintă o familie numeroasă, de peste 100 de specii, răspîdită în zonele temperate și tropicale ale globului. Centrul principal de dispersiune îl constituie arhipelagurile oceanice pînă-n Polinezia Orientală.

Sint păsări mult specializate, cu picioarele sindactile ca și Meropidele. Au ciocul conic, puternic, drept și alungit. Aripile sint sturte și rotunjite, coada și picioarele de asemenea. Capul este voluminos comparativ cu mărimea corpului. Au un colorit frumos, verde, albastru sau roșu. Cuibăresc în scorburi, crăpături de stînci sau în malurile apelor, unde își scobesc singure galeriile cuiburilor. Păsările mai primitive au fost specii arboricole, ce se hrăneau mai ales cu insecte, șopirle, rozătoare mici, pe cînd cele mai evolute s-au specializat în prinderea peștilor, căzînd vertical asupra lor, după o prealabilă pîndă de pe o creangă de deasupra apei.

La noi în țară trăiește o singură specie:

PESCĂRUȘUL ALBASTRU (*Alcedo atthis*) (18 cm), o pasăre prezentă tot anul, cu penajul corpului verde-albastru iar partea inferioară cărămizie. Cînd apele bălților îngheață, îl întîlnim în lungul pîraielor de munte. Cuibărește atît în ținuturile joase, cit și pe văile riurilor de munte. Cuibul este săpat în maluri și se află la fundul unor galerii pe care păsările și le sapă singure. Sudul Europei, nordul Africii și sud-vestul Asiei sint locuri de iernare pentru majoritatea populațiilor care vin din nordul arealului de cuibărit.

Ca specii exotice, cităm:

PESCĂRUȘUL DE MĂTASE (*Tanysiptera galatea*) (28 cm), răspîdit în insulele Moluca și Noua Guinee, se hrănește în special cu miriapode și șopirle. Este unul din pescărușii cel mai frumos colorat, avînd un penaj albastru de diferite nuanțe și două rectrice mediane mult alungite și lățite la capăt. Ciocul este roșu aprins;

PESCĂRUȘUL VÎNĂTORILOR (*Dacelo gigas*) (46 cm). Atinge aproape mărimea unei ciori, fiind cel mai mare reprezentant al familiei. Se recunoaște prin strigătele sale puternice, asemănătoare unui ris îndepărtat. Este blind, fiind atras de tot ce i se pare nou în jur. Trăiește în Australia și insula Noua Guinee și se hrănește cu șerpi și mamifere mici. Spatele și coada îi sint cafenii, restul corpului ocru-deschis.

PESCĂRUȘUL CU CIOC DE BARZĂ (*Pelargopsis capensis*) (37 cm)—poate fi întâlnit în preajma apelor curgătoare din India. Are capul brun, pieptul roșcat, spatele verde-albăstrui. Se hrănește cu pești, broaște, șopîrle și chiar cu păsări tinere. Ciocul său are o formă caracteristică, lung și mare, lățit deasupra și ușor arcuit în sus;

PESCĂRUȘUL ROȘU (*Ceyx rufidorsum*) (20 cm)—se află răspândit în pădurile sud-est asiatice și australiene, avînd coloritul penajului roșu și oranj. La picioare are numai trei degete;

PESCĂRUȘUL CU CAP CENUȘIU (*Haleyon leucocephala*) (22 cm), din regiunea fluviilor din estul Africii, se hrănește cu insecte și vertebrate mici. Are coloritul albastru și negru pe spate, cenușiu pe cap, roșcat pe piept.

4. DUMBRĂVENCILE CU CIOCUL DINȚAT (*Momotidae*)

Cuprind o mică familie de 8 specii, răspindite în America tropicală, din Mexic pînă în sudul Braziliei și al Boliviei, asemănîndu-se foarte bine cu dumbrăvencile din Lumea Veche.

Au o coadă mai lungă, adesea cu penele dispuse etajat avînd și rectricele mediane de regulă mai lungi. Uneori penele din mijlocul cozii au rahisul gol pînă aproape de capăt, unde pana se termină în forma unor rachete. Se crede că păsările își curăță stindardele de pe această porțiune a penelor care capătă astfel aspectul de rachete. Aripile sînt scurte, iar marginile ciocului sînt zimțate. Sînt păsări tăcute și trăiesc în pădurile dese. Cuibăresc în cavități pe care le sapă adînc în pereții munților. Hrana constă îndeosebi din insecte pe care le prind din zbor.

DUMBRĂVEANCA HUTU (*Momotus momota*) (40 cm) se întâlnește frecvent în pădurile din Guyana și nordul Braziliei. Are capul albastru, aripile verde cu albastru, pieptul cărămiziu, coada albastră.

DUMBRĂVEANCA MOȚATĂ SPRINCENATĂ (*Eumomota superciliosa*) (33 cm), din sudul Mexicului și din America Centrală, vinează insecte, dar și păsări mici. Coloritul corpului este verde, cu cafeniu pe spate și abdomen, aripile albastru cu negru. Duce o viață ascunsă în adîncul pădurilor virgine.

5. PĂSĂRILE CU CIOC PLAT (*Todidae*)

Alcătuiesc doar un gen cu 5 specii răspindite în Antilele Mari, fiind păsări mult specializate ca adaptări.

Au mărimea unui pițigoi și trăiesc la marginea pădurilor. Picioarele sînt sindactile. Coboară rar pe pămînt, stînd de regulă pe un loc de pîndă în

așteptarea insectelor ce trec și pe care le prind din zbor. Cuibăresc în maluri, săpîndu-și singure cuibul cu ciocul lor mult turtit.

TODUL PESTRIȚ (*Todus multicolor*) (10 cm) trăiește în pădurile virgine din Cuba.
PL. 26/482 Capul, spatele și coada sînt verzi, gîtul și pieptul roșcat-trandafiriu. Vinează insectele în felul muscarilor și omul se poate apropia foarte mult de pasăre fără ca ea să se teamă.

6. PĂSĂRILE RINOCER (*Bucerotidae*)

Cuprind o familie de cca 50 de specii, răspîndite în Africa, la sud de Sahara, în sudul Asiei și în arhipelagul malaiez.

Sînt păsări devenite celebre prin marea dezvoltare a ciocului lor enorm, curbat și turtit lateral, cu marginile dințate, avînd deasupra mandibulei superioare un fel de cască osoasă de diferite forme. Deși de dimensiuni mari, ciocul este ușor, deoarece este format dintr-un țesut spongios, lacunar, ca la tucani. Se ajută de el la cățărăt, ca papagalii. Ochii sînt prevăzuți cu un fel de gene, caracter rar întîlnit la păsări. Picioarele sînt sindactile, iar uneori cenodactile. Aripile sînt scurte, iar zborul este stîngaci. Talia variază de la a unei stîncuțe pînă la forme gigantice, care o întrec pe cea a unui curcan. Penajul este în general închis, negru, cenușiu și cafeniu.

Trăiesc în regiuni împădurite. în general în grupuri mici, înafară de **Bucorvus**, care-i solitar. Sînt păsări monogame, cuplurile fiind foarte durabile. Cuibăresc în cavități de arbori, unde după împerechere femela este zidită de mascul în cuib și hrănită apoi, împreună cu puii, timp de cîteva luni printr-un orificiu al intrării din cuib. Astfel familia este ferită de atacul maimuțelor, șerpilor sau al altor animale cățărătoare. Hrana constă atît din fructe, cît și din insecte ori animale mici. Puii se nasc fără cască pe cioc, cresc încet și ajung la maturitate abia după mai mulți ani.

PASĂREA RINOCER BICORN (*Buceros bicornis*) (120 cm) este cel mai mare reprezentant al ordinului întrecînd talia unui curcan. Corpul este negru, cu gîtul gălbui, coada cenușie cu o bară neagră. Are cască gălbuie, ciocul galben, verzui și roșu. Trăiește în pădurile din India, hrănindu-se cu fructe, reptile și mamifere mici. Fiecare îmbucătură este mai întîi aruncată în aer, apoi prinsă și înghițită. În ciuda taliei sale mari este exclusiv arboricol.

PASĂREA RINOCER UNICORN (*Bucorvus abyssinicus*) (100 cm) este o specie PL. 26/484 terestră, alergătoare, cu picioarele lungi. Trăiește în stepele din Africa. Penajul este complet negru cu o porțiune de piele golașă vișinie sub bărbie. Are talia unui curcan, ciocul puternic, înalt, de culoare cenușie și cu o cască trunchiată. Consumă insecte, broaște, șerpi, șopîrle, dar și mamifere

mici ori hoituri de animale, cît și fructe. Cuibărește în scorburi, dar masculul nu zidește femela în cuib ca alte păsări rinocer. În epoca reproducerii, masculul se comportă asemeni curcanului, desfăcîndu-și aripile și coada, umflîndu-și sacul aerian gural și răsînd solul cu aripile.

PASĂREA RINOCERULUI (*Buceros rhinoceros*) (90—110 cm) are o talié mare, PL. 26/485 este mai rară și se întîlnește în peninsula Malacca și insulele Sumatera și Kalimantan. Coloritul penajului este negru-albăstrui, coada cenușie cu o bară închisă, iar ciocul roșu cu galben. În zbor produce un șuierat ca de locomotivă.

PASĂREA RINOCER TOKO (*Toekus nasutus*) (40 cm) are pe cioc o cască redusă. PL. 26/486 Corpul este cafeniu cu o dungă albicioasă pe cap, iar ciocul negricios. Clocește în scorburile arborilor sau în găuri de stîncă din regiunile muntoase ale Africii. Femela este zidită de mascul, iar puii sînt hrăniți cu insecte. După terminarea sezonului de reproducere, păsările hoinăresc în cîrduri, hrănindu-se mai ales cu smochine.

PASĂREA RINOCER CU CIOC ROȘU (*Toekus erythrorhynchus*) (44 cm) este o PL. 26/487 specie care nu are deloc cască pe cioc, răsîndită în Africa centrală. Creștetul, aripile și coada îi sînt cafenii, restul corpului alb-cenușiu și ciocul roșu. Femela stă zidită în cuib peste două luni, după care puii încep să se hrănească și singuri. Păsările consumă lăcuste și alte insecte.

7. PUPEZELE (*Upupidae*)

Includ numai 7 specii ce trăiesc în regiunile tropicale ale Vechiului Continent, o singură specie (*Upupa epops*) fiind întîlnită în ținuturile Europei. Ciocul este subțire și lung, picioarele sînt cerodactile. Femela clocește în scorburi de arbori și în diferite găuri din ziduri, iar masculul o aprovizionează cu hrană.

La noi trăiește o singură specie.

PUPĂZA (*Upupa epops*) (45 cm) ne vizitează numai în timpul călduros, cuibărind PL. 26/488 în scorburi de arbori sau găuri de stîncă, mai ales în ținuturile joase ori deluroase. Penajul este cafeniu cu aripile și coada negricioase, barate cu dungi transversale albe. Pe cap are o creastă de pene ce o poate răsfirea ori o poate strînge ca pe un evantai cu ajutorul mușchilor de sub pielea capului. Hrana, constînd din larve, viermi, insecte, este mai întîi aruncată în aer și apoi prinsă și înghițită. Surprinsă de o primejdie se lipește de sol cu coada și aripile resfirate, stînd imobilă, pînă ce trece pericolul. Toamna migrează spre locurile de iernare din Africa centrală. Populațiile asiatice ierneză în India și sudul Mării Caspice.

Ca specii exotice, cităm:

PUPĂZA CU CIOC ÎNGOVOLAT (*Rhinopomastus cyanomelas*) (45 cm) — răspîdită PL. 26/489 în Africa de sud și între tropice, putîndu-se cățăra pe trunchiurile arborilor, asemeni ciocănitivilor și răsucîndu-se pe crengi în diferite poziții ca pițigoii. Penajul corpului este negru cu reflexe violete, iar pe aripi cu reflexe verzi. Femela are ciocul mai scurt decît masculul. Se hrănește cu insecte, dar și cu fructe mici. Clocește în scorburi. Atît cuibul, cît și penajul păsărilor au un miros neplăcut.

PUPĂZA CU CAP ALB (*Phoenicullus ballei*) (45 cm), din savana Africii PL. 26/490 ecuatorială, are obiceiuri asemănătoare cu pupăza cu cioc încovoiat. Are același colorit întunecat ca și ea, însă capul îi este galben-albicios. Trăiește în grupuri și ceea ce face un individ, celelalte îl imită. Se hrănește mai ales cu furnici. Se cațăra pe arbori asemenea ciocănitivilor. Cuibărește în scorburi, păsările avînd și ele același miros urît.

PĂSĂRELELE (Passeriformes)

Cuprinde un ordin uriaș de cca 5 100 de specii, adică mai mult de jumătate din păsările actuale cunoscute pe glob. Este un grup cosmopolit, răspîdit deci pe toată suprafața Pămîntului, la toate latitudinile și altitudinile, de la zăpezile polilor sau ale înălțimilor munților la deșerturile fierbinți, de la marile întinderi continentale la insulele cele mai mărunte și mai îndepărtate, în pădurile cele mai de nepătruns și întunecoase sau în cîmpiile larg deschise, luminoase, ori în orașele cele mai populate și mai zgomotoase.

Se întîlnesc specii de la talia unei păsări muscă (**Nectarinidele**) pînă la aceea a unui fazan (**Menura**), în general predominînd speciile mici de talie. Picioarele au patru degete de tip anisodactil, un singur caz are degetul posterior atrofiat (g. **Cholornis**). Tarso-metatarsalele sînt acoperite cu scuturi cornoase tari. Unghia degetului posterior este totdeauna mai dezvoltată decît a degetului median (excepție face g. **Buphagus**, fam. **Sturnidae**), fapt ce constituie o adaptare la viața arbicolă. Speciile adaptate la viața terestră au unghia degetului posterior alungită (Ex. g. **Anthus**, fam. **Motacillidae**). Ciocul este cornos, fără ciră. Sternul este bine dezvoltat, aripile au 9—10 remige primare, acoperite la bază cu un singur șir de pene (tectrice majore).

Multe din speciile nordice sînt păsări migratoare în sezonul rece, altele părăsesc numai în anumite împrejurări locurile natale, iar altele sînt absolut sedentare.

Ordinul Passeriformelor cuprinde speciile de păsări cele mai evoluat, avînd o viață psihică foarte dezvoltată. Au cuiburile lucrate de cele mai multe ori cu foarte multă artă, atingînd cele mai complicate forme de construcție din cîte se cunosc. Puii au dezvoltare nidicolă.

Clasificarea acestui imens grup de păsări diferă de multe ori de la autor la autor, deoarece el constituie un ansamblu foarte omogen, bogat în specii, cu o foarte mare răspîndire pe glob, oferind puține caractere precise și constante pentru a putea fi ușor de clasificat.

Clasificarea se poate face după structura organului care emite sunetele (sirinxul), dispoziția tendoanelor picioarelor și a învelișului cornos al tarselor, numărul remigelor primare și caracterele oaselor craniului. Predominante sînt însă criteriile legate de structura organului vocal și dispoziția tendoanelor musculaturii picioarelor.

După aceste din urmă criterii, ordinul cuprinde trei subordine: a. **Desmodactylae** (*Eurylaimidae*), b. **Mesomyodae** (*Clamatores*), c. **Acromyodae** (*Oscines*).

a. PĂSĂRILE DESMODACTILE

Constituie un grup mic, fiind intermediar între Paseriforme (după constituția craniului, sternului și a modului de cuibărit) și Coraciadiforme (după musculatura picioarelor și dispoziția sindactilă parțială a degetelor, ele avînd tendonul flexor al degetului mare unit printr-o anastomoză la tendonul flexor al degetelor anterioare).

1. PĂSĂRILE CIOC-LARG (*Eurylaimidae*)

Constituie singura familie a subordinului, cuprinzînd cca 20 de specii, răspîndite în ținuturile indo-malaieziene și în Africa, iar una în arhipelagul Filipine. Sînt păsări greoaie, cu un cioc scurt, lățit, cu vârful întors și larg la bază. Trăiesc în păduri seculare, făcîndu-și un cuib mult alungit, uneori pînă la 2 m, pe care-l atîrnă de o creangă subțire. Hrana este formată, în general, din insecte și fructe.

CIOC-LARG JAVANEZ (*Eurylaimus javanicus*) (23 cm) se află răspîndit în Indonezia, insula Kalimantan, peninsula Malacca, în pădurile dese tropicale străbătute de ape. Are capul cafeniu, aripile și coada cafenii cu pete galbene, gîtul și pieptul de culoare zmeurie.

CIOC-LARG CODAT (*Psarisomus dalhousiae*) (25 cm) trăiește în Indochina, în PL. 27/492 păduri umede, avînd adesea atitudinea papagalilor, atunci cînd își caută hrana în frunziș. Corpul este de un frumos colorit verde cu albastru pe creștet, piept și coadă și galben cu negru pe cap.

b. PĂSĂRILE MEZOMIODE

Cuprind un subordin important, de aproximativ 1 000 de specii, aproape toate răspindite în Lumea Nouă (cu excepția fam. **Pittidae** de cca 60 de specii răspindite în regiunile tropicale ale Lumii Vechi și a unor specii înrudite). Caracteristic subordinului este tendonul flexor al degetului posterior, independent de ale celor din față, iar mușchii sirinxului, în număr de 1, 2 sau 3 perechi, sînt înserați la partea mediană sau de jur împrejurul arcurilor traheii. Cuprinde specii polimorfe ce prezintă foarte frecvent cazuri de paralelism, caracterele multora din aceste familii asemănîndu-se cu ale unora din Vechiul Continent ce aparțin subordinului Acromiode.

2. TUPILATOARELE (*Pteroptochidae*)

Alcătuiesc o familie puțin numeroasă răspîndită în America de Sud, mai ales în Anzi. Au aspectul pănțarușului de la noi, cu cioc scurt și puternic, picioare robuste, coada scurtă, îndreptată în sus.

TURCO (*Pteroptochus megapodius*) (22,5 cm) are aspectul pănțarușului nostru, PL. 27/493 cu aripi scurte și coada îndreptată vertical. Pieptul și spatele au colorit brun și oliv-roșcat. Abdomenul alb cu dungi întunecate. Obrajii albi. Sare pe sol și cuibărește sub pămînt în galerii adînci. În comparație cu mărimea corpului, vocea este foarte puternică.

3. MÎNCĂTORII DE ȚÎNȚARI (*Conopophagidae*)

Amintesc prin ciocul lor scurt și lățit de muscarii noștri, fiind răspîndiți în America de Sud pînă-n Patagonia și sudul Braziliei. Cuprind numai 10 specii, dintre care amintim:

ȚÎNȚĂRARUL CU PIEPT CASTANIU (*Conopophaga aurita*) (10 cm) care trăiește în PL. 27/494 Guyana și se caracterizează prin picioare puternice și unghia degetului posterior mult curbată. Coada este foarte scurtă. Corpul este brun închis, capul castaniu, gîtul și obrajii negri;

4. PĂSĂRILE FURNICARI (Formicariidae)

Formează o familie de 221 de specii răspândite în America de Sud, de la mărimea unui colibri pînă la aceea a unei coțofene. Ele dețin tipuri de păsări variate, semănînd sturzilor, sfrinciocilor și silviilor. Trăiesc în pădurile tropicale umede ducîndu-și în special viața la sol, zburînd doar rar. Hrana constă mai ales din insecte, îndeosebi furnici, avînd obiceiul a răscoli frunzele și a scormoni pămîntul ca să și-o procure. Cuibăresc pe sol sau în cuiburi părăsîte din boschete.

FURNICARUL INELAT (*Thamnophilus doliatus*) (15 cm) trăiește în pădurile PL. 27/495 luminoase din nordul Americii de Sud. Masculul este negru, cu striuri albe. Femela diferă de mascul fiind colorată în roșu-brun.

FURNICARUL CU FAȚA NEAGRĂ (*Formicarius colma*) (18 cm) duce o viață PL. 27/496 exclusiv de sol și aproape nu poate zbura. Coloritul corpului este cafeniu, negricios pe partea inferioară.

5. PĂSĂRILE CĂȚĂRĂTOARE (Dendrocolaptidae)

Cuprind cca 50 de specii asemănătoare scorțarilor noștri, răspîndite din sudul Mexicului pînă-n Argentina. Au degete și unghii puternice (degetul 4 aproape egal cu degetul 3). Majoritatea speciilor au ciocul lung și curbat în jos, iar penele cozii rigide. Unele specii au ciocul drept ca al ciocănitivilor. Se cățără asemenea ciocănitivilor și cojoaicelor, deplasîndu-se în spirală pe trunchiuri în căutarea hranei. Cuiburile și le fac în scorburile.

PASĂREA CIOC-ÎN-SE CERĂ (*Campylorhampus trochilirostris*) (25 cm) trăiește PL. 27/497 în America de Sud, în Guyana și Brazilia. Cu ajutorul ciocului său lung și curbat culege insectele ce trăiesc pe palmieri. Penajul este cafeniu-roșcat, mai spălăcit pe partea inferioară.

PIEPT-PUNCTAT (*Lepidocolaptes lacrymiger*) (20,5 cm) trăiește în Columbia și PL. 27/498 Ecuador. Penajul spatelui și pieptului este brun-roșcat; capul, gîtul și pieptul sînt pătate cu alb. Ciocul e mai scurt și mai puțin curbat ca al păsării cioc-în-seceră.

6. PĂSĂRILE OLAR (Furnariidae)

Reprezentate prin cca 200 de specii, sînt răspîndite în America Centrală și de Sud. Mult diferite între ele ca aspect și obiceiuri, unele sînt arboricole, altele cățărătoare, altele duc o viață de sol etc. Sînt renumite prin diversi-

tatea modului lor de cuibărit și prin particularitățile cuiburilor unora din ele. Hrana constă în majoritate din insecte, dar și din semințe.

PASĂREA OLAR (*Furnarius rufus*) (19 cm) trăiește în stepele Americii de Sud. **PL. 27/499** Are un colorit cafeniu-roșcat. Cuibul este construit din lut, fire vegetale și pene, la care ambii soți lucrează cu multă migală. Are o formă sferică și devine după uscarea tare ca piatra. Este așezat între crengile arborilor.

STRÎNGE-CRENGI (*Anumbius anumbi*) (20 cm) își construiește un cuib din crengi **PL. 27/500** în felul coșofenei, voluminos, sub cuib găsimu-se multe crengi scăpate în timpul construcției. Orificiul de intrare se găsește deasupra cuibului, iar în interiorul lui se află un culoar în spirală prin care pătrunde pasărea. Penajul corpului este cafeniu, iar bărbia albă.

7. PĂSĂRILE TIRANI (*Tyrannidae*)

Compun o mare familie, de aproape 400 de specii, răspândite exclusiv în Lumea Nouă, din nordul Canadei până-n Țara de Foc. Din această familie fac parte tipuri foarte variate, în general asemănătoare muscarilor, dar și pițigoilor, ciocirliilor, codobaturelor și sfrânciocilor din Lumea Veche. Sînt păsări vioaie și curajoase. Trăiesc atît în păduri, cît și în parcuri și grădini, fiind bune zburătoare și au în general un cîntec plăcut. Speciile mari (**Tiranus**, **Pitangus**) sînt foarte combative și atacă chiar păsări mai mari ce vin în apropierea cuiburilor lor. Speciile nordice migrează în timpul rece.

Un caz curios de dimorfism sexual la speciile acestei familii îl oferă genul **Calopteryx**, la care masculii au primele 4 remige primare mai scurte decît femelele.

TIRANUL CU COADĂ ÎNFURCATĂ (*Muscivora forficata*) (40 cm) trăiește în S.U.A., **PL. 27/501** din Kansas până-n sudul Texasului, și ierneză în America Centrală. Corpul este de colorit cenușiu-gălbui, cu aripile și coada mai întunecate. Coada sa, înfurcată, aproape de trei ori mai lungă decît corpul, filiiie în timpul zborului, și îl ajută să-și țină echilibrul cînd stă pe firele subțiri de graminee și își pîndește prada ce constă exclusiv din insecte.

TIRANUL ROȘU (*Pirocephalus rubinus*) (15 cm), întîlnit din S.U.A. (Texas) până-n **PL. 27/502** Argentina, cu un dimorfism sexual puternic, masculul avînd spatele și coada cafenie, iar capul, gîtul, pieptul și abdomenul roșii, femela fiind brună.

TIRANUL CU PIEPT GALBEN (*Pitangus sulphuratus*) (25 cm) este răspîndit din **PL. 27/503** sudul S.U.A. pînă în Brazilia și se hrănește cu insecte zburătoare, fructe, dar poate prinde și mici pești în felul pescărușului verde. Partea superioară a corpului este cafenie, cea inferioară galben aprins.

TIRANUL ÎNCOBONAT (*Onychorhynchus coronatus*) (16 cm) are un areal din PL. 27/504 Mexic pînă în nordul Americii de Sud. Coloritul corpului este cafeniu, iar pe cap posedă o mare creastă erectilă roșie formată din mai multe rînduri de pene terminate cu cite un ochi albastru, semănînd cu o coadă de păun în miniatură, desfăcută. obișnuiește să-și căptușească cuibul cu învelișuri membranoase provenite de la năpîrlirea șerpilor.

8. PĂSĂRILE MANACHIN (*Pipridae*)

Alcătuiesc o familie de cca 60 de specii, răspîndite din ținuturile umede ale sudului Mexicului pînă în Argentina. Numele le vine de la cuvîntul olandez **manneken** (om mic), acestea fiind niște păsări de talie foarte mică, cu ciocul și coada scurte, amintind pițigoi noștri. Caracteristic majorității speciilor este dimorfismul de culoare foarte accentuat, cit și paradele nupțiale pe care masculii le execută în perioadele de reproducere, adunîndu-se în anumite locuri, ceea ce le-a mai adus denumirea de păsările-dansatori. Datorită obiceiurilor nupțiale, masculii au căpătat un colorit ornamental foarte pronunțat și chiar pene diferențiate, constituind astfel exemple de păsări cu dimorfismul sexual cel mai exagerat.

Masculii sînt poligami și nu participă nici la facerea cuibului, nici la clocit sau la creșterea puilor, ducînd, în afara epocii de cuibărit, o viață solitară. Hrana este formată din boabe și insecte.

MANACHINUL CU CAP ROȘU (*Pipra erythrocephala*) (9 cm) are o talie mică, PL. 27/505 iar penajul negru cu reflexe de sîdef, capul oranj. Este întîlnit în pădurile Americii tropicale.

MANACHINUL CU SPATE ALBASTRU (*Chiroxiphia pareola*) (9 cm) are obiceiul PL. 27/506 de a se aduna doi sau mai mulți masculi, pentru a executa dansurile nupțiale pe un anumit loc, în scopul atragerii femelelor în vederea acceptării împerecherii. Au un colorit negru lucios, spatele albastru și oranj pe creștet.

9. PĂSĂRILE ÎMPODOBITE (*Cotingidae*)

Cuprind cca 90 de specii, răspîndite din Mexic pînă-n Argentina, în pădurile tropicale de joasă altitudine; sînt prezente și în Antilele Mari. Cuprind cele mai polimorfe păsări dintre Mezomiode, avînd dimensiuni, aspecte și obiceiuri din cele mai diferite. Talia variază de la aceea a unui pînțăruș la a unui corb. Ciocul este dur, lat la bază și dințat la vîrf, avînd un culmen bombat; indică regimul lor de hrană mixt, frugivor, insectivor și chiar răpitor (șopîrle și mici mamifere). Sînt păsări tăcute, timide, unele avînd voce

foarte melodioasă. Dimorfismul sexual este foarte bine pronunțat, masculii sînt fie colorați foarte viu, fie cu ornamentații ce trec ca cele mai originale din lumea păsărilor. Genul **Procnias** prezintă frecvent la baza ciocului niște apendice cărnoase erectile.

PASĂREA FIERAR (*Procnias nudicollis*) (26 cm) trăiește în pădurile umede din sud-estul Braziliei, avînd o voce puternică ce seamănă cu zgomotul produs de loviturile unui ciocan pe o nicovală. Are un colorit gălbui-albicios. Gîtul este golaș, iar pielea acestuia are o culoare verde-gri.

COTINGA BANDATĂ (*Cotinga cineta*) (18 cm) își are arealele în ținuturile împădurite din estul Braziliei. Masculii au un superb penaj albastru-ultramarin, iar femelele brun-verzui. Se hrănește cu fructe. Trăiește în colonii mari, fiind căutat pentru penele și carnea sa.

PASĂREA UMBRELĂ (*Cephalopterus ornatus*) (50 cm), răspîdită în nordul Americii de Sud, din Ecuador în Brazilia, are mărimea unei ciori. Coloritul negru are reflexe verzi și violete. Pe gușă posedă un apendice erectil îmbrăcat cu pene ce poate atirna pe o lungime de 30 de cm. Strigătul său puternic se aude în special dimineața și seara și el se aseamănă cu un muget de taur.

COCOȘUL DE STÎNCĂ ORANJ (*Rupicola rupicola*) (40 cm) trăiește în regiunile muntoase din Venezuela, Guyana și nordul Braziliei. Corpul este portocaliu cu penele aripilor și ale cozii negre. Are un penaj des, coada scurtă, iar pe cap poartă o creastă de pene ce îi acoperă și ciocul pînă la vîrf. Femela este brună și are o creastă de pene mai redusă. În epoca împerecherii mai mulți masculi, împreună cu femelele, se adună în jurul unui anumit loc descoperit și execută rînd pe rînd niște dansuri nupțiale, ele constînd în infoierea aripilor, zburlirea penajului, efectuarea de sărituri urmate de marșuri, scurmarea pămîntului etc. Aceste desfășurări ale paradei nupțiale sînt descrise ca fiind cele mai splendide manifestări ale selecției sexuale la păsări.

COCOȘUL DE STÎNCĂ ROȘU (*Rupicola peruviana*) (40 cm) se află răspîdit în ținuturile din nord-vestul Americii de Sud, în regiunile stîncose, avînd obiceiuri asemănătoare cu cocoșul de stîncă oranj și se hrănește cu fructe ca și acesta. Coloritul corpului este roșu-stacojiu cu aripile și coada negricioase. Cuibul și-l face lipit de pereții stîncilor asemănător cu cel al rîndu-nelelor de la noi.

10. STURZII MULTICOLORI (*Pittidae*)

Constituie o familie formată din 23 de specii, reprezentate numai în Lumea Veche, mai ales în Indonezia, dar și în R. P. Chineză, Japonia, India, insula Noua Guinee, nordul Australiei și două specii în Africa, anume **Pitta**

angolensis și **P. reichenowi**. Au o coadă scurtă, tarse lungi și sint de mărimea unui sturz. Trăiesc pe sol în pădurile tropicale umede, cu mult subarboret. Fac cuiburi deschise, de formă sferică, în crengile tufișurilor joase, aproape de pământ. Zboară rar și numai pe distanțe scurte. Sint păsări sfioase, prudente. Hrana și-o procură de pe sol și ea constă din insecte și melci. Au un penaj foarte viu și multicolor în care verdele, albastrul, galbenul, roșul și negrul aproape nu lipsesc.

Din această familie menționăm:

STURZUL MULTICOLOR ANGOLEZ (*Pitta angolensis*) (18 cm), care trăiește în PL. 28/512 Angola, Liberia și Sierra Leone, hrănindu-se în special cu termite. Coloritul penajului este o combinație de verde pe spate, galben pe piept, roșu pe pîn-tece, negru pe cap. Cuibul său are o formă de pară, cu o intrare largă și este așezat în arbori spinoși;

STURZUL MULTICOLOR CU CAP NEGRU (*Pitta sordida*) (18 cm)—se întâlnește PL. 28/513 în pădurile dese din Noua Guinee și are o viață asemănătoare cu cel angolez. Penajul asemănător celui angolez, dar galbenul de pe piept este înlocuit de albastru.

11. STURZII NEOZEELANDEZI (*Xenicidae*)

Sint clasificați de unii autori între **Pittidae**, cu care se înrudesc. Ei cuprind doar 4 specii de talie foarte mică, răspindite în Noua Zeelandă. Au un cioc subțire, picioare lungi, coada scurtă. Își duc viața în arbori și se hrănesc cu insecte.

PĂNȚĂRUȘUL VERDE (*Acanthisitta chloris*) (8 cm) se găsește în păduri luminoase, PL. 28/514 cățărindu-se pe trunchiuri asemenea cojoacelor. Are spatele verde închis iar partea inferioară albicioasă cu o tentă roșcată. Se hrănește cu insecte și păianjeni. Cuibul său, de formă sferică, este așezat, de regulă, în scorburile arborilor.

12. STURZII MADAGASCARIENI (*Philepittidae*)

Prezintă și ei înrudiri cu Pittidele, alcătuiind o mică familie ce trăiește în insula Madagascar, și formată din câteva specii de talie redusă. Ochiul le este înconjurat de o piele golașă, iar coada este scurtă.

STURZUL CATIFELAT (*Philepitta castanea*) (16 cm) trăiește în pădurile orientale umede ale insulei Madagascar. Masculul are un penaj negru cu niște carunculi albaștri-verzui deasupra ochilor iar la îndoitura aripilor posedă niște pete oranj. Femela este brun-verzuie cu gălbui pe spate și pe partea inferioară a corpului.

13. PĂSĂRILE COSAȘ (Phytotomidae)

Alcătuiesc o mică familie formată din numai 3 specii răspândite în ținuturile sud-americane ca Peru, Bolivia, Argentina, Chile. Se aseamănă Fringidelor, dar sînt slab zburătoare. Au ciocul scurt și puternic, și marginile zimțate ca ferestrăul. Cu el retează frunze, muguri, fructe etc., putînd adesea cauza daune culturilor agricole.

COSAȘUL (*Phytotoma rara*) (18 cm) trăiește în regiunea centrală din Chile. Masculul este cafeniu-închis pe spate și cărămiziu pe partea inferioară. Femela are un penaj mai spălăcit și este mai cenușie decît masculul. Cuibul îl construiesc în arbori înalți.

c. PĂSĂRILE ACROMIODE

Formează cel mai bogat subordin al Paseriformelor, ajungînd la cca 4000 de specii, cu o răspîndire cosmopolită. Sistematica acestui subordin este foarte diferită, prin faptul că aproape fiecare familie are forme intermediare cu ale altor familii, deci care prezintă caractere ambigui. Păsările se caracterizează prin dispoziția tendonului flexor al degetului mare, care este independent față de celelalte iar mușchii sirinxului, în număr de 5—7 perechi, inserați totdeauna pe laturile arcurilor traheii.

14. PĂSĂRILE LIRĂ (Menuridae)

Cuprind doar 3 specii, care sînt cei mai mari reprezentanți ai ordinului **Passeriformes**, de talia unui fazan. Trăiesc în pădurile umede din sud-estul Australiei. Coada masculilor are 16 rectrice foarte diferite între ele, cele externe fiind foarte mult dezvoltate, majoritatea celorlalte fiind franjurate. Femelele au 12 rectrice aproape egale ca lungime. Aripile sînt scurte și rotunjite. Duc o viață de sol sîcurmînd pămîntul asemenea galinaceelor în căutare de viermi, melci, insecte ori semințe.

În epoca reproducerii, masculul își formează cam o duzină de movile de pământ, peste care cîntă și joacă într-un mod original: ridică coada, dînd-o peste cap, se tupilează și însoțește acest dans de sunete melodioase produse în cascadă. Femela își construiește pe sol sau la mică înălțime în arboret un cuib acoperit și depune unul, rar două ouă pe care le clocește singură, incubajia durînd foarte mult, pînă la 7 săptămîni. Tot ea hrănește și puii. Masculii pot imita bine diferite alte păsări sau zgomotele pe care le aude.

PASĂREA LIRĂ (*Menura superba*) (90 cm); masculul are o coadă de 60 cm lungime, PL. 28/5 17 rectricele externe late și curbate în formă de S, dînd cozii forma unei lire. Este specia cu cea mai frumoasă coadă atît în privința conformației penelor și mărimii lor cît și a modificărilor acestora. Masculul are penajul brun-roșcat. Femela este mult mai mică și are un colorit brun-cenușiu.

15. PĂSĂRILE DESIȘULUI (*Atrichidae*)

Formează o familie cu două specii de talia unui sturz, fiind răspîndite în Australia.

Cu toată înfățișarea lor modestă și talia redusă, sînt înrudite cu păsările liră. Au claviculele rudimentare, aripile scurte și puțin funcționale. Coada este lungă, ctajată, picioarele puternice. Aleargă abil prin desișuri după insecte, melci, viermi. Adesea scurmă pămîntul cu picioarele, în căutarea hranei. Sînt păsări bune imitatoare ale glasului altor specii.

Printre acestea, cităm:

PASĂREA GĂLĂGIOASĂ (*Atrichornis clamosus*) (20 cm), din Australia de vest. PL. 28/5 18 Are penajul brun cu striuri negricioase. Este o specie pe cale de dispariție. Cîntecul său de flaut sfîrșește printr-un fel de orăcăit de broască. Vocea sa puternică îi trădează prezența.

16. MUSCARI (Muscicapidae)

Sînt o familie numeroasă, ce cuprind cca 400 de specii, răspîndite în regiunile temperate și tropicale ale Lumii Vechi, ajungînd pînă în Polinezia, iar în nord pînă la Cercul Polar.

Sînt păsări insectivore care au ciocul turtit la bază, iar mandibula superioară puțin scobită la vîrf. În jurul ciocului se află vibrize lungi. Aripile sînt, în general, rotunjite la speciile tropicale, sedentare, în schimb la speciile migratoare, remigele sînt ceva mai lungi.

Insectele sînt prinse din zbor sau de la suprafața Pămîntului, pasărea stînd pe un anumit loc de pîndă, de unde se aruncă asupra lor. Cuiburile au formă de cupă, fiind așezate în scorburi sau între crengile arborilor. Puii au penajul pătat, de regulă. Talia lor este în general mică. Unele au cîntece melodioase. Sînt unele specii care prezintă polimorfism mutațional foarte accentuat în ceea ce privește penajul masculilor adulți.

La noi în țară se întîlnesc 4 specii.

MUSCARUL SUR (*Muscicapa striata*) (12 cm) apare ca pasăre de vară, sosind primăvara și părăsind țara noastră toamna. Pasărea are colorit gri cu striatiuni longitudinale pe piept. Se găsește pe tot cuprinsul țării, preferînd ținuturile pădurilor joase, străbătute de ape. Frecventă în Delta Dunării. Cuibul și-l instalează între crengi. Toamna apar și populații de pasaj. Cartierele de iernare sînt Africa, de la sud de Sahara pînă la extremitatea sudică a continentului;

MUSCARUL GULERAT (*Ficedula albicollis*) (13 cm) apare mai ales în timpul pasajelor, cuibărind însă în vecinătatea rîurilor, în pădurile cu frunziș, urcînd și pe văile rîurilor carpatice. Penajul masculului este negru, avînd gulerul, o pată pe aripi și partea inferioară albe, iar femela în general cafenie. Cuibul și-l face în scorburile arborilor. Toamna migrează în Africa centrală.

MUSCARUL NEGRU (*Ficedula hypoleuca*) (13 cm) cuibărește atît în pădurile luminoase cu frunziș, cit și în parcuri și grădinile din orașe. Coloritul masculului este negru, cu o pată pe aripă și partea inferioară albe, iar a femelei cafeniu. Clocește în scorburi, ocupînd și cuiburi artificiale, puse de om în scopul atragerii păsărilor folositoare. Toamna migrează pentru a ierna în Africa centrală.

MUSCARUL MIC (*Ficedula parva*) (12 cm) apare primăvara, ceva mai tîrziu ca ceilalți muscari, cuibărind în Carpați, îndeosebi în pădurile de amestec. Masculul este cenușiu, avînd pe bărbie și gușă o pată ruginie care la femelă lipsește. Pieptul și pîntecele sînt gălbui, albicioase. Cuibul și-l instalează în scorburi, la înălțime, sau la bifurcarea crăcilor groase. Toamna migrează, dar nu în Africa, ca marea majoritate a speciilor care ne vizitează numai în sezonul cald, ci tocmai în India.

Dintre speciile exotice, cităm:

MUSCARUL DE PARADIS INDIAN (*Tersiphone paradisi*) (36 cm)—trăiește în India și estul Asiei. Coloritul capului la mascul este albastru, spatele verde, iar partea inferioară alb-verzuie. Femela este brună. Pe cap poartă o frumoasă creastă, iar masculul are rectricele mediane foarte mult dezvoltate. Masculii pot avea și alte culori (polimorfism mutațional), păstrînd caracteristica cozii;

MUSCARUL DE PARADIS AFRICAN (*Tersiphone perspicillata*) (43 cm),
PL. 28/524 răspîndit în estul și sudul Africii, în ținuturi împădurite străbătute de riuri.
Masculul are capul albastru închis, spatele și coada stacojii, iar pieptul și
pîntecele deschis colorate. Masculul are penele mediane ale cozii mai lungi
decît corpul (22 cm);

MUSCARUL CU COADA EVANTAI (*Rhipidura aureola*) (18 cm). Își are arealul în
PL. 28/525 ținuturile împădurite din Birmania și India. Penajul este cenușiu cu alb
la cap și pe partea inferioară;

MUSCARUL CU CIOC LAT (*Peliops blainvillii*) (19 cm); trăiește în insula Noua
PL. 28/526 Guinee, ducîndu-și viața mai mult în coroanele arborilor. Este negru cu alb
pe obraz și spate și roșu pe supracodale și subcodale.

17. SILVIILE (*Sylviidae*)

Prezintă și ele numeroase tipuri cu caractere intermediare ca și Muscicapidele. Cuprind peste 300 de specii, cele mai multe trăind în Africa, iar restul în Europa, Asia, Australia și cîteva în America. Au corpul alungit, ciocul subțire, relativ lat la bază, înconjurat de vibrize. Trăiesc în arbori, tufișuri sau în stufării, strecurîndu-se cu multă abilitate prin desișuri, pentru a-și culege hrana de pe frunze și mlădițe și care constă aproape exclusiv din insecte. Rar consumă și fructe mai moi. Pe sol ajung foarte rar. Cuibăresc de mai multe ori pe an. Cuiburile, formate din fire vegetale, le țes adesea cu multă măiestrie. Puii au un penaj uniform, nepătat. Cîntecul silviilor este plăcut, unele specii fiind renumite prin glasul lor melodios. Speciile nordice sînt migratoare.

La noi în țară trăiesc 25 de specii.

SILVIA DE CÎMPIE (*Sylvia communis*) (15 cm) se întîlnește atît în regiunile joase,
PL. 29/527 de cîmpie, cît și la munte, la altitudini medii, fiind o pasăre de vară. Masculul are capul cenușiu, corpul gri-roșcat. Capul femelei este cafeniu. Cuibărește în desișuri sau la margini de păduri, fiind frecventă și în Delta Dunării. Toamna migrează pentru a ierna în Africa centrală.

SILVIA CAP NEGRU (*Sylvia atricapilla*) (15 cm) este una dintre cele mai frec-
PL. 29/528 vente silvii de la noi, larg răspîndită în pădurile de la șes, cît și în cele de la munte, dar și în grădinile și în parcurile din orașe. Are un cîntec sonor și melodios. Cuibărește în tufișuri și arbuști. Iernezează în Africa, la nord de ecuator. Creștetul masculului este negru, al femelei cărămiziu, iar corpul cenușiu brun.

SILVIA DE ZĂVOI (*Sylvia borin*) (15 cm) apare în sezonul cald, întâlnindu-se cuibă-
PL. 29/529 rind în parcuri, grădini, lunci, în garduri vii, cât mai ales în pădurile de sălcii
din Delta Dunării. Are penajul verzui-oliv și un cântec melodios. Este
foarte prudentă și greu de văzut. Ierneză în Africa, la sud de Sahara.

SILVIA UNDULATĂ (*Sylvia nisoria*) (17 cm) este o specie mai rar întâlnită la noi
PL. 29/530 în regiunile joase și de dealuri. Are coloritul cenușiu cu pieptul mai deschis
și cu striatiuni transversale întunecate. Cuibărește în mărăcișișuri și tufișuri
dese. Cântecul său este plăcut. Toamna migrează pentru a ierna în Africa
de est și în sudul Arabiei.

SILVIA MICĂ (*Sylvia curruca*) (14 cm) apare în sezonul cald atât în ținuturile
PL. 29/531 joase, cât și în cele montane, preferind tufișurile, gardurile vii, lizierele de
păduri. Este cenușie pe partea superioară a corpului și albicioasă pe dede-
subt, iar pe obraz negricioasă. Ierneză în partea estică a Africii centrale.

SILVIA CU OCHI ROȘII (*Sylvia melanocephala*) (13 cm) trăiește în jurul Mării
PL. 29/532 Mediterane, fiind semnalată la noi o singură dată, în 1970, probabil rătăcită.
Masculul are capul negru, corpul cenușiu-închis deasupra și mai deschis
dedesubt. Capul femelei este cenușiu. Pleoapele sînt roșii.

LĂCARUL MARE (*Acrocephalus arundinaceus*) (19 cm) — prezent vara în regiunile
PL. 29/533 joase, în ținuturile de baltă cu stufării întinse, fiind foarte frecvent în Delta
Dunării. Coloritul penajului este brun roșcat, mai deschis pe dedesubt.
Cuibul îl instalează deasupra apei între firele de stuf. Cîntă mult, adesea
și noaptea. Toamna migrează pentru a ierna în Africa de vest și centrală.

LĂCARUL DE LAC (*Acrocephalus scirpaceus*) (13 cm) se întâlnește frecvent în
PL. 29/534 locuri cu stufării și vegetație acvatică, îndeosebi în ținuturile joase. Penajul
este brun cu partea inferioară a corpului ocru-deschis. Cuibul, în formă de
cupă, este așezat deasupra apei mici, între fire de stuf ori alte plante. Cîntă
și noaptea. Migrează toamna pentru a ierna în Africa centrală.

LĂCARUL DE ROGOZ (*Acrocephalus schoenobaenus*) (13 cm) este văzut destul
PL. 29/535 de frecvent în locurile cu bălți și vegetație acvatică, dar și în culturile din
vecinătatea zonelor umede. Coloritul corpului este brun cu striuri longitu-
dinale întunecate. Sprinceana și partea inferioară sînt albicioase. Cîntă mult.
Cuibul și-l face la suprafața solului umed, în tufișuri ori pe ridicături de
vegetație (popindaci), în mijlocul stufăriilor inundate. Toamna migrează
pentru a ierna în ținuturile estice și centrale ale Africii.

LĂCARUL DE MLAȘȚINĂ (*Acrocephalus palustris*) (13 cm) este unul dintre cei
PL. 29/536 mai iscusiți cântăreți dintre lăcari, imitînd cu ușurință și alte păsări. Se
aseamănă bine la penaj cu lăcarul de lac, dar este ceva mai deschis, fiind
un locatar al ținuturilor întinse mlăștinoase, unde duce o viață ascunsă.
Cuibul îl face suspendat în tufișuri joase, mascîndu-l cu urzici, frunze de
zmeură sau ferigă de apă. Migrează toamna, ierneză în sud-estul Africii.

LĂCARUL DE PIPIRIG (*Acrocephalus paludicola*) (13 cm) este asemănător lăcarului de rogoz, tot cu penajul striat longitudinal, dar pe un fond mai deschis, iar pe creștet are o dungă deschisă, lată. Cântă mai monoton ca cel de rogoz. La noi se întâlnește vara, rar, în Delta Dunării; poate fi observat mai frecvent când trece în pasaj. Duce o viață foarte ascunsă, cuibărind deasupra solului în vegetația acvatică. Iernează în sud-estul Mării Mediterane.

LĂCARUL DE CÎMP (*Acrocephalus agricola*) (13 cm) este rar întâlnit la noi, prezent vara mai ales în bălțile Deltei Dunării. Este asemănător lăcarului de lac și celui de mlaștină, de care se deosebește mai ales prin penajul mai roșcat, cîntec și prin formula aripei. Arealul propriu-zis al speciei se află în Asia centrală. Locurile de iernare sînt în India.

GRELUȘELUL DE STUF (*Locustella luscinioides*) (14 cm) duce o viață ascunsă, fiind o pasăre greu de văzut și trăind în marile întinderi de stuf sau în vegetația deasă din vecinătatea bălților. Partea de deasupra este cafenie închis, cea inferioară brună. Cîntecul este asemănător unui țîriit de greiere. Cuibul îl instalează în apropierea solului umed, în desiș. Toamna migrează spre locurile de iernare din nordul Africii și valea Nilului.

GRELUȘELUL PĂTAT (*Locustella naevia*) (13 cm) apare frecvent în bălțile Deltei Dunării, ca și în alte locuri asemănătoare din țară, cît și în plantațiile umede. Penajul este brun cu pete mai întunecate pe partea superioară. Cuibărește în vegetația acvatică. Cîntecul este asemănător țîriitului de greiere, dar pare însă că nu se mai termină. Cîntă mai ales noaptea. Toamna migrează spre sud, iernînd în nord-estul Mării Mediterane și în nord-vestul Africii.

GRELUȘELUL DE ZĂVOI (*Locustella fluviatilis*) (13 cm) trăiește atît în tufișuri dese, cît și în pădurile din vecinătatea apelor. Are coloritul brun-întunecat cu striuri subțiri pe gusă și piept. Cuibul este instalat lingă sol, fiind bine ascuns. Frecvent în Delta Dunării, dar și în alte locuri din țară. Toamna migrează, pentru iernat, în sud-estul Africii.

STUFĂRICA (*Cettia cetti*) (14 cm) se întâlnește rar la noi, nu atît din cauza numărului ei redus, cît mai ales datorită vieții ascunse pe care o duce. Corpul este brun, cu aripile și coada negricioase. Penajul inferior brun-deschis. Preferă desișurile nepătrunse din vecinătatea apelor din care iese rar. Cuibărește în vegetație, deasupra solului. Toamna majoritatea păsărilor se retrag spre sud, dar pot fi văzute și iarna la noi, în locurile care le pot asigura adăpost și hrană. Cartierele de iernat sînt în nord-vestul Africii și sud-vestul Asiei.

PRIVIGHETOAREA DE BALTĂ (*Luscinola melanopogon*) (13 cm) trăiește în tufele de pe malurile apelor și în stufărișuri. Seamănă la penaj cu lăcarul de rogoz, dar este mai deschis pe partea inferioară și cu nuanțe crem pe laturile pieptului și ale abdomenului. Cîntă în felul privighetorilor și al lăcarului

de lac. Este frecventă în Delta Dunării. Își instalează cuibul în vegetație deasupra apei puțin adânci. Iernează în sudul Greciei și în nord-estul Africii.

FRUNZĂRIȚA GĂLBUIE (*Hippolais icterina*) (13 cm) se află răspândită în grădini PL. 29/544 și în pădurile cu frunze late, îndeosebi în ținuturile joase, preferând vecinătatea apelor. Are penajul verde-oliv pe spate, galben ca lămâia pe partea inferioară. Este o pasăre de vară, isteată și veșnic neastîmpărată, avînd un cîntec foarte puternic, cu multe tonalități, introducînd în trilurile ei și melodii de la alte specii. Cuibul este instalat între crengi, la oarecare înălțime, mascat de puf de salcie. Migrează în Africa, la sud de Sahara.

FRUNZĂRIȚA CENUȘIE (*Hippolais pallida*) (13 cm) a pătruns mai tirziu în avifauna țării noastre, fiind în momentul de față una din speciile comune din ținuturile joase, împădurite, în plantații sau tăieturi în refacere. Are corpul cenușiu, mai deschis pe porțiunea inferioară. Cuibul este instalat între crengi, format în bună parte din puf de plop și salcie. Toamna migrează pentru a ierna pe valea Nilului superior și în sudul peninsulei Arabiei.

PITULICEA MICĂ (*Phylloscopus collybita*) (11 cm) este o pasăre de pasaj și de vară, PL. 29/546 cuibărind în pădurile de la șes și dealuri pînă în regiunea jneapănului. Coloritul corpului este verde-oliv, cu partea inferioară gălbui-albicioasă. Picioarele sînt brun-negricioase. Are un strigăt caracteristic, ce-l repetă mereu. Cuibul, minuscul, de o formă sferică și cu intrarea laterală, și-l instalează în vegetația scundă, aproape de pămînt, mascat cu frunze și foarte greu de găsit. Toamna ne părăsește pentru a ierna în nordul și nord-estul Africii și sud-vestul Asiei. În iarna 1972—1973 o subspecie a pituliceii mici, anume *Phylloscopus collybita tristis*, a fost colectată într-un parc dendrologic din București.

PITULICEA SFÎRÎITOARE (*Phylloscopus sibilatrix*) (13 cm) este tot o specie de PL. 29/547 vară de la noi, fiind mai mare ca pitulicea mică. Spatele este de un verde mai viu, bărbia și pieptul galben ca lămâia, iar pîntecele alb. Are un cîntec mai variat și mai plăcut. Cuibărește în păduri dese cu frunziș, la șes, cît și spre poalele munților. Cuibul îl așează pe sol, uneori într-o adîncitură, greu de văzut. Iernează în Africa centrală.

PITULICEA FLUIERĂTOARE (*Phylloscopus trochilus*) (11 cm) apare ca pasăre de PL. 29/548 vară la noi, fiind mult asemănătoare pituliciei mici, de care se deosebește prin coloritul mai galben al penajului de primăvară și prin picioarele cafeunii deschis, cît și prin cîntecul său. Cuibărește pe sol, bine ascunsă, fiind întilnită mai ales în regiuni înalte, dar în nordul țării și în păduri joase. Preferă vecinătatea apelor. Locul de iernare este Africa, la sud de Sahara.

PITULICEA DE MUNTE (*Phylloscopus bonelli*) (11 cm) se aseamănă mult cu pitulicea mică sau cea fluierătoare, dar specific îi este coloritul gălbui, vizibil, PL. 29/549

al penajului tîrîitei. A fost întîlnită la noi rar și numai în timpul migrațiilor, deși nu este exclus și să cuibărească. Iernează în Africa australă.

Ca specii exotice, cităm:

COADĂ ȚEPOASĂ (*Stipiturus malachurus*) (14 cm) din ținuturile de stepă ale PL. 29/550 Australiei, cu o coadă cu totul originală ca alcătuire, formată numai din 6 pene cu aspect filamentos, dar cu rahisele tari, fiind lungă și etajată.

Penajul brun cu pete întunecate, guşa albastruie, pieptul oranj și galben;
ZÎNA ASCUNZIȘURILOR (*Malurus melanotus*) (11 cm); este una dintre cele mai PL. 29/551 frumoase specii de silvii și trăiește în Australia, întîlnindu-se atît în perechi, cît și în grupuri. Are un frumos colorit albastru, cu guşa mov, ceafa neagră și aripile brunatice;

PASĂREA CROITOR (*Orthotomus sutorius*) (12 cm). Își face un cuib foarte inge- PL. 29/552 nios într-un cornet format fie prin apropierea unor frunze sau a răsucirii uneia mai mari, pe care le coase cu niște fire vegetale, toarse în prealabil de pasăre. Coloritul penajului este verzui, cu pieptul gălbui. Pasărea trăiește în sud-estul Asiei.

18. AUȘEII (Regulidae)

Sînt o familie mică de păsări, intermediare între pițigoi și silvii, fiind răspindite îndeosebi în pădurile de conifere ale Eurasiei și ale Americii de Nord. Se hrănesc cu insecte și semințe mici, precum și cu larve sau ponte de insecte. În afara epocii de reproducere duc o viață de grup, umblind după hrana pe care și-o procură, explorînd cu atenție atît trunchiurile cu crăpături, cît și cele mai subțiri ramuri. Speciile nordice sînt migratoare.

La noi trăiesc două specii.

AUȘELUL SPRÎNCENAT (*Regulus ignicapillus*) (9 cm) cuibărește în Carpați, PL. 30/553 fiind o păsărică de colorit galben-verzui. Masculul are o bandă portocalie pe creștet și cu o dungă neagră ce-i trece peste ochi. Alături de aușelul cu cap galben au greutatea cea mai mică dintre păsările de la noi, nedepășind 5—6 g. Cuibul minuscul este așezat în pădurile de conifere la extremitatea unei crengi și este căptușit cu licheni, mai ales cu mătreața bradului, ceea ce-l face imposibil de observat. Toamna coboară în regiunile joase ale țării, unele populații migrînd spre sud-estul Europei.

AUȘELUL CU CAP GALBEN (*Regulus regulus*) (9 cm) are o biologie asemănă- PL. 30/554 toare aușelului sprîncenat, cuibărind în Carpați însă mai rar, tot în regiunea pădurilor de conifere. Se deosebește de penajul celui sprîncenat doar prin lipsa dungii negre (sprîncenei), ce-i trece peste ochi, și prin portocaliul mai

puțin accentuat de pe creștet. Toamna, apare mai tirziu în regiunile cu altitudine joasă față de aușelul sprincenat, îndeosebi prin populații mai nordice, iernînd atît în ținuturile joase ale țării, cît și în sudul Europei și sud-vestul Asiei.

19. MIERLELE, STURZII, CODROȘII, MĂRĂCINARI, PIETRARI, PRIVIGHETORILE etc. (Turdidae)

Constituie o familie numeroasă, cu peste 300 de specii, ce se găsesc răspîndite pe toată suprafața Pămîntului, lipsînd doar în regiunile antarctice. Cuprinde tipuri foarte variate ca obiceiuri și constituție, iar ca păsări mai apropiate lor sînt Silviile. Puii Turdidelor nu au însă penajul uniform al silviilor, ci pătat cu pete deschise, indiferent de culoarea adulților. Ciocul e tipic al păsărilor insectivore, turtit la bază, lunguiet și ascuțit la capăt, însă mai puternic decît la silvii. Tarsul este în general lung, păsările ducînd o viață arboricolă sau de sol. Vibrizele sînt rar prezente. Cuiburile au formă de cupă și sînt construite cu migală, adesea chiar artistic. Înafară de insecte consumă și larve, viermi, melci, dar și fructe moi. Au cîntec melodios, uneori foarte frumos, unele dintre ele fiind considerate printre cele mai bune cîntătoare din lumea păsărilor. Speciile nordice întreprind toamna migrații spre sud.

La noi în țară se întîlnesc 19 specii.

MIERLA NEAGRĂ (*Turdus merula*) (27 cm) — foarte comună, frecventă mai
PL. 30/555 ales în pădurile joase și de deal, numeroasă în zăvoaiele apelor, tăieturi de păduri, grădini și parcuri publice, dar și în pădurile montane de foioase, pe văile rîurilor. Masculul este negru, femela cafeniu-închis. Cuibărește la mică înălțime de sol, în tufișuri, boschete, folosînd și lutul în construcția cuibului. La noi este sedentară, putînd să ne viziteze iarna și exemplare din regiunile muntoase ori mai nordice. Nord-estul Africii și sud-vestul Asiei sînt cartierele de iernare ale speciei.

STURZUL CÎNTĂTOR (*Turdus philomelos*) (23 cm) este specia cea mai frecventă
PL. 30/556 din neamul sturzilor, clocînd în toate pădurile și zăvoaiele din țară, la șes și la munte. Are spatele cafeniu, pieptul alb-roșcat cu puncte întunecate, iar pîntecele alb. Cuibul este instalat la înălțimi nu prea mari, în arbori și arbuști și are interiorul de forma unei cupe de carton, formată din lemn putrezit amestecat cu saliva păsării. Vocea este foarte plăcută și puternică. Toamna migrează spre locurile de iernare din jurul Mării Mediterane și din sud-vestul Asiei. În iernile blînde rămîn unele exemplare nordice.

STURZUL DE VÎSC (*Turdus viscivorus*) (28 cm) se întâlnește în pădurile de deal și de munte, fiind cel mai mare dintre sturzii de la noi. Are un penaj cafeniu cu puncte pe partea inferioară albicioasă. Cuibărește la înălțime variabilă, iar cuibul și-l maschează cu licheni și mușchi. Toamna și iarna apar la șes atît exemplare de la munte, cît și populații nordice. O parte din păsări pleacă însă mai departe, pentru a ierna în sudul Europei și în sud-vestul Asiei.

STURZUL DE VII (*Turdus iliacus*) (21 cm) apare mai ales în perioadele de pasaj, dar în ultimii ani a început să ierneze în regiunile sudice ale țării. Penajul este asemănător cu al sturzului cîntător, avînd însă flancurile roșcate și o dungă deschisă peste ochi. Cuibărește în regiunile păduroase din nordul Eurasiei și iernează în vestul și sudul Europei, în sud-vestul Asiei pînă-n vestul Indiei.

COCOȘARUL (*Turdus pilaris*) (26 cm) a fost cunoscut pînă în ultimii ani aproape numai ca specie ce ne vizitează iarna. Are coloritul cafeniu-roșcat pe spate, capul și tîrțița cenușiu, iar pieptul roșcat cu puncte închise. În ultimii ani s-au găsit însă exemplare clocitoare în nordul Carpaților Orientali, în urma unui proces lent de extindere a arealului acestei specii spre sud și vest. În 1975 a fost descoperit cuibărind și în Carpații Meridionali. Clocește în ținuturile nordice eurasiatice și iernează într-o zonă întinsă a Europei de vest și de sud și în sud-vestul Asiei.

MIERLA GULERATĂ (*Turdus torquatus*) (26 cm) trăiește la noi în Carpați, atît în pădurea de conifere, cît și în cea de amestec, ajungînd însă și în regiunea jneapănului. Este neagră-cenușie cu o semilună albă pe gușă. Cuibul și-l instalează atît în tufișuri dese, cît și în crăpăturile stîncilor la mică înălțime de la sol. Toamna migrează spre cartierele de iernat din jurul Mării Mediterane și din sud-vestul Asiei. În timpul pasajului de primăvară poate fi observată chiar în parcurile Bucureștiului.

MIERLA DE PIATRĂ (*Monticola saxatilis*) (19 cm) se află răspîdită pe stîncăriile Carpaților, la altitudini diferite, în grohotișuri, dar și într-o porțiune izolată a munților stîncoși ai Măcinului. Masculul are coloritul albastrii pe cap și spate și cărămiziu pe partea inferioară, iar femela cafeniu solzat. Cuibul și-l instalează în găuri de stînci, printre bolovani, ori în pereții fisurați de piatră. În sezonul rece migrează în Africa centrală și de est.

PIETRARUL SUR (*Oenanthe oenanthe*) (15 cm), comun ca pasăre de vară în ținuturile joase, nisipoase ori pietroase de la noi, dar se întâlnește și în peisajul stîncos al Carpaților pînă în golul alpin. Este cea mai frecventă pasăre a stîncăriilor munților Dobrogei. Masculul este cenușiu pe cap și spate, aripile negre și pieptul ocru deschis, iar femela cu penajul pămîntiu. Cuibul

și-l instalează între pietre, excavațiile din stinci sau în ruine. Toamna migrează în Africa centrală și nordul peninsulei Arabia, unde iernează.

PIETRARUL MEDITERANEAN (*Oenanthe hispanica*) (15 cm), prezent ca pasăre
PL. 30/563 de vară în regiunea de sud-vest a țării, mai ales în ținuturile stîncoase ale Cazanelor. Este albicios cu aripile și obrajii negri; femela are un penaj gălbui. Cuibărește în găuri de stinci, crăpături, ruine de ziduri și grohotișuri. Iernează în jumătatea de nord a Africii și în sudul peninsulei Arabia.

PIETRARUL NEGRU (*Oenanthe leucomela*) (15 cm) se află cantonat mai
PL. 30/564 ales în partea de sud-est a țării, preferînd ținuturile stîncoase sau malurile surpate din vecinătatea apelor, în Delta Dunării sau pe faleza marină. Penajul masculului este negru pe obraji, bărbie, spate și aripă, creștetul, ceafa și partea inferioară fiind albe. Femela are colorit isabel. Toamna migrează în cartierele de iernare din nordul Africii și sudul peninsulei Arabia.

PIETRARUL ISABELIN (*Oenanthe isabellina*) (16 cm) apare ca pasăre rătăcită,
PL. 30/565 venită din Asia centrală și de sud-vest, unde cuibărește. Are coloritul nisipului cu aripile mai castanii și terminația cozii întunecată.

MĂRĂCINARUL STRIAT (*Saxicola rubetra*) (13 cm) este o pasăre de vară întil-
PL. 30/566 nită la șes, cit și pe văile largi ale râurilor carpatine, cu arbuști izolați, putînd pătrunde pînă în golul alpin. Are penajul cafeniu pătat, cu partea inferioară portocalie. Cuibărește pe pantele solului, sub mărăcinișuri, aproape de pămînt. Toamna migrează în Africa centrală și de vest.

MĂRĂCINARUL NEGRU (*Saxicola torquata*) (13 cm) apare la noi, ca și mărăci-
PL. 30/567 narul striat, numai în sezonul cald. Corpul este negru, spatele negricios, pieptul cafeniu. Femela are partea superioară cafenie pătată. Cuibărește în cîmpiile însorite ori în apropierea țărmurilor, instalîndu-și cuibul în apropierea solului sau pe arbuști piperniciți, urcînd și pe văile joase, largi, ale râurilor montane. Toamna migrează în cartierele de iernat din Africa de nord-est și din nordul peninsulei Arabia.

PRIVIGHETOAREA (*Luscinia megarhynchos*) (16 cm) sosește în sezonul cald,
PL. 30/568 instalîndu-se în pădurile cu mult subarboret, în general în ținuturi joase, dar și în parcuri, grădini etc. Penajul corpului este cafeniu, coada ruginie. Are un cîntec foarte plăcut. Cuibul și-l instalează pe solul înierbat, în spinării ori tufe joase. Toamna migrează în Africa centrală și de vest, pentru a ierna.

FILOMELA (*Luscinia luscinia*) (16 cm) are obiceiuri asemănătoare cu privighe-
PL. 30/569 toarea, cîntînd la fel de plăcut, cu tonalitate de flaut, vocea ei auzîndu-se atît ziua, cit și noaptea. Cuibărește în regiuni de cîmpie și pe văile râurilor cu vegetație deasă, instalîndu-și cuibul jos, pe pămînt, ascuns cu grijă. Penajul este mai brun ca al privighetorii, iar pieptul pătat ușor cu cafeniu. Migrează toamna, pentru a ierna, în Africa australă estică.

GUȘĂ ALBASTRĂ (*Luscinia svecica*) (14 cm) face parte tot din neamul privighetorilor, fiind la noi o pasăre de vară. Masculul are spatele cafeniu, pieptul albicios; pe bărbia și gușa de culoare albastră are o pată albă. Femela nu are gușă albastră. Duce o viață extrem de ascunsă, trăind în ținuturile joase, pe întinderile mari și inaccesibile de stufărișuri înmlăștinate. Doar masculii, care în epoca reproducerii se ridică în zbor pentru câteva secunde cîntînd deasupra stufului, trădează prezența speciei. A fost descoperită, pentru prima dată la noi, cuibărind în Delta Dunării, în 1968. Cuibul și-l face în vegetație umedă, popindaci, ori la marginea plaurului înierbat. Toamna migrează în Africa de nord și sud-vestul Asiei.

CODROȘUL DE GRĂDINĂ (*Phoenicurus phoenicurus*) (14 cm) apare ca oaspete de vară comun atît în zăvoaiele apelor, îndeosebi în pădurile de sălcii ale Deltei Dunării, cît și în pădurile luminoase umede, urcînd și pe văile riu-rilor. Masculul este cenușiu pe cap și spate, negru pe obraji și bărbie, cărămiziu pe piept, iar femela cafenie. Cuibărește în scorburi, grămezi de crăci, în stive de stuf și chiar sub acoperișuri de paie, stuf etc. Are un cîntec discret și plăcut. Toamna migrează în Africa centrală și de vest și în sudul peninsulei Arabia.

CODROȘUL DE MUNTE (*Phoenicurus ochruros*) (14 cm) se întîlnește în regiunea înaltă a Carpaților, atît în pădurea de conifere, dar mai ales printre bolovănișurile din golul alpin. Penajul masculului este cenușiu-închis albăstrui, cu coada ruginie și o pată albă pe aripi, femela fiind cafenie. Cuibărește sub bolovani, printre crăpături de stînci, în ziduri fisurate și chiar pe grinzile de sub acoperișuri ori în poduri de case neumbrate de la altitudinile corespunzătoare. Toamna migrează în nordul Africii și în Asia de sud-vest.

MĂCĂLEANDRUL (*Erithacus rubecula*) (14 cm), cunoscut și sub numele de gușă roșie, este o pasăre ce o întîlnim tot timpul anului la noi în țară, vara mai ales în pădurile de munte și mai puțin în cele de cîmpie, iar iarna mai ales în pădurile de șes, în parcurile și grădinile orașelor. Penajul la ambele sexe este cafeniu cu o pată ruginie pe bărbie și piept. Adesea, populațiile de iarnă de la noi sînt formate și din exemplare nordice, care coboară spre sud. Cuibărește în scorburi, sub maluri ori trunchiuri căzute. Iarna se aud adesea cîntînd, în locurile unde s-au instalat. Sudul Europei, nordul Africii și sud-vestul Asiei formează regiuni de iernare pentru o parte a populației acestei specii.

Ca specii exotice, cităm:

PASĂREA ALBASTRĂ (*Sialia sialis*) (17 cm), care trăiește în sudul Canadei și estul S.U.A., iar spre vest pînă-n Munții Stîncoși, fiind întîlnită prin grădini, livezi ori tufișuri dese. Capul, spatele și coada sînt albastre, iar pieptul

roșu-cărămiziu. Se hrănește cu viermi și larve, precum și cu insecte pe care le vinează din zbor. Iarna consumă fructe și semințe. Cuibărește în scorburi de arbori, cit și în cuiburi artificiale;

STURZUL RUȘINOS (*Capsichus malabaricus*) (25 cm), din India, Sri Lanka, PL. 30/575 Indonezia, ducându-și viața în tufele dese de bambus. Are coloritul albastru-negricios, cu tirița albă și pieptul roșu. Vinează insecte de la suprafața solului. Cîntecul său răsună fără încetare tot timpul anului, avînd o voce melodioasă ce nu poate fi întrecută aproape de nici o altă pasăre. Este adusă în Europa pentru a fi ținută de amatori în volieră, ca pasăre cîntătoare;

STURZUL CODOBATURĂ (*Enicurus immaculatus*) (28 cm)—se află răspîdit în PL. 30/576 India, Indonezia și sudul R.P.Chineze, urcînd în munți pînă la altitudinea de 4 000 m. Penajul este pestriț, alb cu negru. Caracteristică este coada lungă, despîcată pe o mare parte din lungime, cu care bate asemenea codobaturelor noastre. Trăiește pe marginea piraiei de munte, pășind mărunt pe pietre, hrănindu-se cu insecte și larve.

20. STURZII ZEFLEMITORI (*Mimidae*)

Formează o familie relativ mică de păsări, cu 30 de specii, exclusiv americane, răspîdite îndeosebi în Mexic. Sînt păsări înrudite cu sturzii și pînțarușii și duc o viață de pădure, boschete sau pe sol. Au aripile scurte și rotunjite, vibrize la baza ciocului, cozile de regulă lungi și etajate iar ciocurile au forme variate, în general fiind lungi și curbate în jos. Au capacitatea de a imita cu o adevărată artă, fel de fel de alte păsări; dar și vocea lor este deosebit de plăcută, sonoră și foarte variată, fapt pentru care sînt ținuți în colivii, unde se îmblinzesc ușor. Ei pot imita nu numai cîntece și alte sunete sau zgomote pe care le aud, dar chiar și unele gesturi.

STURZUL ZEFLEMITOR AMERICAN (*Toxostoma rufum*) (27 cm) trăiește în PL. 31/577 regiunea estică și sudică a S.U.A., prin pădurile luminoase, cit și în parcurile sau grădinile publice, fiind totuși o pasăre sfioasă față de om. Coloritul penajului este cafeniu-roșcat cu puncte întunecate pe partea inferioară. Masculul, care se ocupă de toate grijile cuibăritului, trece, după unii autori, ca cel mai bun imitator dintre toate păsările și în cîntecul său se pot recunoaște toate speciile ce trăiesc în vecinătatea sa. Poate să imite pînă la 30 de alte cîntece, precum și unele zgomote, cum ar fi scîrțîitul ușii, zgomotul frînelor de mașini, sirena fabricilor etc. Este ținut ca pasăre de amuzament în colivii.

STURZUL MIORLĂITOR (*Dumetella carolinensis*) (23 cm) se află răspândit în PL. 31/578 regiunile sudice ale Canadei și statele estice ale S.U.A. până la Munții Stîncoși. Are corpul cenușiu-închis, cu creștetul negru și subcodalele ruginii. În toată ținuta și comportamentul său amintește de pănțărușul de la noi. Este frecvent prin grădini, hrănindu-se cu insecte și fructe moi. Numele și-l trage de la vocea sa care, pe lângă posibilitatea de a imita diferite alte păsări, seamănă cu mieunatul unei pisici tinere.

21. BRUMĂRIȚELE (*Prunellidae*)

Cuprind o familie restrînsă de 12 specii, răspândite în zonele reci, temperate, cît și în ținuturile muntoase din Europa și Asia, fiind asemănătoare atît Turdidelor, cît și Fringilidelor. În munți ajung pînă la limita zăpezilor eterne. Trăiesc în general pe sol, printre ierburi, fiind păsări prudente și ascunse.

La noi se întîlnesc 2 specii:

BRUMĂRIȚA DE STÎNCĂ (*Prunella collaris*) (18 cm) trăiește numai pe virfurile PL. 31/579 dezgolite ale Carpaților și în porțiunile jnepenișului presărat cu stînci, caracterizînd un etaj ornitologic care-i poartă numele „etajul brumăriței“, cuibăriind în stîncării, grohotișuri sau în găurile de sub bolovani. Are un penaj cenușiu cu bărbia albicioasă striată, iar flancurile corpului cu pete roșcate. Foarte prudentă, dispare între bolovani de îndată ce omul încearcă să se apropie. Iarna coboară pe văile apelor, fără a părăsi Carpații.

BRUMĂRIȚA DE PĂDURE (*Prunella modularis*) (15 cm) se află răspîndită în PL. 31/580 Carpați îndeosebi în pădurile de conifere și de amestec, pătrunzînd însă și în zona jneapănului. Coloritul este asemănător unei vrăbii, dar cu bărbia și pieptul cenușii. Cuibărește în tufișuri joase și pe sol, adesea lângă rădăcini, fiind mai puțin sfioasă decît brumărița de stîncă. Toamna, parte din populația carpatină coboară în văi pentru a ierna, iar altă parte, cît și populații mai nordice, se deplasează mai spre sud, spre cartierele de iernare din sudul Europei, Asia Mică, sud-vestul Asiei și nord-vestul Africii.

22. MIERLELE DE APĂ (*Cinclididae*)

Formează o mică familie compusă din numai 5 specii de talie relativ redusă răspîndite în Europa, Asia (în munții Himalaya) și în vestul Americii de Nord, în Mexic și mai departe pînă-n Argentina.

Au corpul lătit, aripile scurte și rotunjite, coada scurtă. Picioarele sînt lungi și puternice, unghiile scurte și groase. Penajul este des și cu aspect unuros, nelăsînd apa să-l imbibe. Pleoapele sînt acoperite de pene. Nările se pot închide după dorință, și sînt acoperite cu perișori tari. Ciocul e scurt și tare. Trăiesc în vecinătatea apelor repezi de munte. Deși nu au membrană interdigitală, au posibilitatea de a înota, precum și capacitatea să se cufunde și să meargă pe sub apă în plin torent. Cuibul și-l fac în vecinătatea cursului apei, sub maluri, între bolovani sau chiar după perdeaua de apă a unei cascade. Puii au penajul pătat.

La noi trăiește o singură specie.

MIERLA DE APĂ (*Cinclus cinclus*) (19 cm) se află răspîndită în tot lanțul Cărpătilor, în preajma rîurilor repezi, în zona corespunzătoare pădurilor de conifere și de amestec. Coloritul corpului este negru-cenușiu cu o pată albă mare pe piept și gușă. Cuibul și-l plasează, bine ascuns, sub bolovanii malurilor, în crăpături de stînci, după cascade și, excepțional, sînt semnalate în timpul marilor inundații în vreun arbore, la mai mulți metri înălțime. În căutarea larvelor acvatice, cu care se hrănește, merge adesea pe fundul albiei rîului, și pentru a nu fi aruncată afară, datorită densității mai mici a corpului, ține aripile desfăcute spre a fi apăsată în jos de curentul apei. Iarnă coboară în zonele de șes ale rîurilor, fără a ne părăsi țara.

Ca specie exotică, cităm:

MIERLA DE APĂ NORDAMERICANĂ (*Cinclus mexicanus*) (19 cm), —răspîndită în rîurile torentuoase din regiunile muntoase, din Alaska pînă-n Panama. Are obiceiuri asemănătoare mierlei noastre de apă, săltînd ca și aceasta corpul în sus și în jos și avînd cîntecul asemănător cu o specie de pănțaruș american (*Thryomanes bewickii*) așa cum cîntecul mierlei noastre de apă se aseamănă cu al pănțarușului. Penajul ei este însă în întregime gri-negricios, fără pată albă pe piept.

23. PĂNȚĂRUȘII (*Troglodytidae*)

Alcătuiesc o familie din 63 de specii asemănătoare Turididelor, în general răspîndite în Lumea Nouă, puține existînd în Asia și una în Europa. Cuprind unele dintre cele mai mici păsări ale Ordinului Paseriformelor. În contrast cu majoritatea celorlalte specii de păsări, la pănțaruși cîntă atît masculul cît și femela, și aceasta tot timpul anului, pe vreme rece sau umedă. Viața o duc, în general, pe sol, prin ierburi și boschete. Trăiesc

în cupluri solitare, nefiind păsări sociabile. Preferă locurile nisipoase ori stîncoase, putînd fi întîlnite atît în locuri sălbatice, cit și în grădini mai puțin umbrate. Unele specii se întîlnesc pînă la 3 000 m altitudine. Față de mărimea corpului au o voce puternică.

Cuibul are o formă ovală, cu o intrare laterală. Ca o caracteristică a unor specii este faptul că familia stă mai mult timp împreună, deoarece puii rezultați din prima pontă își ajută părinții să hrănească puii proveniți din pontă următoare, lucru ce pare însă foarte curios dacă este real. Păsările tinere au un penaj mult asemănător cu părinții în afară de genul *Tesia*, un tip aberant din ținuturile indo-malaieziene, ai căror pui nu se aseamănă la colorit cu adulții.

La noi în țară trăiește o singură specie:

PĂNȚĂRUȘUL (*Troglodytes troglodytes*) (10 cm). Este una dintre cele mai mici PL. 31/583 păsări din avifauna țării noastre, trăind în general în regiuni muntoase și de deal și mai rar și în locuri joase împădurite, și cu teren denivelat. Penajul este cafeniu roșcat cu striățiuni mai întunecate. Are un cuib sferic-oval mascat de licheni și mușchi, depus de regulă pe sol sau între rădăcini ori crăpături de piatră sau într-o scorbură largă. În afară de cuibul în care clocește femela, masculul își mai face și altele ce au atît un rol în perioada împerecherii, la formarea cuplului, dar și pentru atragerea altor femele, deoarece masculul este adesea poligam. Iarna coboară în zonele de șes, adăpostite, adesea fiind văzut în grădinile și parcurile orașelor. Între ei pot fi însă și păsări nordice.

Ca specii exotice, cităm:

PĂNȚĂRUȘUL PĂTAT (*Campylorhynchus nuchalis*) (18 cm); trăiește în America PL. 31/584 de Sud, avînd un colorit cafeniu cu pieptul alb stropit cu pete brune;

PĂNȚĂRUȘUL DE CACTUS (*Campylorhynchus brunneicapillus*) (19 cm). Este un PL. 31/585 pănțăruș mare, cu aspect diferit de cel de la noi, fiind răspîndit mai ales în regiunile de deșert din sudul S.U.A. și Mexic. Are coloritul brun cu pete închise pe partea inferioară albicioasă, cu coada barată transversal și fără să o țină ridicată. Trăiește printre arbuști și cactuși. Cîntecul său este familiar în regiunile de deșert, fără să fie însă melodios.

24. STURZII FLECĂRITORI (*Timaliidae*)

Formează o familie numeroasă, de cca 300 de specii, răspîndită în regiunile tropicale și subtropicale ale Lumii Vechi (Asia, Africa, Oceania) și întrunește tipuri foarte heterogene. Ocupă un loc principal în avifauna Extremului Orient.

PLANȘA 33 620 : PIȚIGOIUL SUR (*Parus palustris*); 621 — PIȚIGOIUL PUNGAR (*Remiz pendulinus*); 622 — PIȚIGOIUL AZURIU (*Parus cyanus*); 623 — PIȚIGOIUL ALBASTRU-NEGRU (*Parus niger*); 624 — PIȚIGOIUL CU CAP CASTANIU (*Aegithaliscus concinnus*); 625 — PIȚIGOIUL BICOLOR (*Parus bicolor*); 626 — CIOARA CHEALĂ CU GÎTUL ALB (*Picathartes gymnocephalus*); 627 — CIOARA CHEALĂ CU GÎTUL CENUȘIU (*Picathartes oreas*); 628 — PIȚIGOIUL DE STUF (*Panurus biarmicus*); 629 — PIȚIGOIUL PAPAGAL (*Paradoxornis heudi*); 630 — PIȚIGOIUL PĂNTĂRUȘ (*Chamaea fasciata*); 631 — MĂTĂSARUL (*Bombycilla garrulus*); 632 — MĂTĂSARUL ALBASTRU (*Phainopepla nitens*); 633 — MĂTĂSARUL SFRÎNCIOC (*Hypocolius ampelinus*); 634 — RÎNDUNICA (*Hirundo rustica*); 635 — LĂSTUNUL DE CASĂ (*Delichon urbica*); 636 — LĂSTUNUL DE MAL (*Riparia riparia*); 637 — LĂSTUNUL DE STINCĂ (*Hirundo rupestris*) 638 — RÎNDUNICA ROȘCĂTĂ (*Hirundo daurica*); 639 — RÎNDUNICA PURPURIE (*Progne subis*); 640 — RÎNDUNICA CU PIEPT ROȘU (*Hirundo semirufa*); 641 — RÎNDUNICA CU SPATE ALB (*Cheramoeca leucosterna*).

PLANȘA 34: 642 — RÎNDUNICA DE PĂDURE BRUNĂ (*Artamus fuscus*); 643 — RÎNDUNICA DE PĂDURE CU SPRÎNCEANĂ (*Artamus superciliosus*); 644 — SCORTĂRUL (*Sitta europea*); 645 — FLUTURĂȘUL DE STINCĂ (*Tichodroma muraria*); 646 — SCORTĂRUL CORSICAN (*Sitta whiteheadi*); 647 — SCORTĂRUL AMERICAN (*Sitta carolinensis*); 648 — COJOAICA COMUNĂ (*Certhia familiaris*); 649 — COJOAICA CU DEGETE SCURTE (*Certhia brachydactyla*); 650 — SUGĂTOARE DE NECTAR VERDE (*Nectarinia famosa*); 651 — SUGĂTOAREA DE NECTAR GULERATĂ (*Cinnyris chalybeus*); 652 — PRINZĂTOAREA DE PĂIANJENI (*Arahnothera magna*); 653 — SUGĂTOAREA DE MIERE (*Aethopyga siparaja*); 654 — SUGĂTOAREA DE NECTAR SUPERBĂ (*Cinnyris superbus*); 655 — PASĂREA CU OCHELARI CHINEZĂ (*Zosterops simplex*); 656 — PASĂREA CU OCHELARI CU FRUNTE NEAGRĂ (*Zosterops delicatula*); 657 — PASĂREA SOLDAT (*Myzomela sanguinolenta*); 658 — PASĂREA TUI (*Prothemadera novaesealandiae*); 659 — PASĂREA CAP GOLĂȘ (*Philemon novaeguineae*); 660 — CIUGULITORUL DE FLORI STACOJIU (*Dicaeum cruentatum*); 661 — CIUGULITORUL DE FLORI PĂTAT (*Pardalotus punctatus*).

PLANȘA 35 : 662 — PASĂREA DE ÎMBRĂCĂMINTE ROȘIE (*Vestiaria coccinea*); 663 — AKIALOA (*Hemignatus obscurus*); 664 — PASĂREA DE ZĂHĂR CU CÎRLIG (*Diglossa baritula*); 665 — PASĂREA DE ZĂHĂR ALBASTRĂ (*Cyanerpes cyaneus*); 666 — CÎNTĂRETUL PĂDURII GALBEN (*Dendroica petechia*); 667 — CÎNTĂRETUL PĂDURII CENUȘIU (*Dendroica virens*); 668 — CÎNTĂRETUL PĂDURII PĂTAT (*Mniotilta varia*); 669 — CÎNTĂRETUL PĂDURII CU COADĂ ROȘIE (*Setophaga ruticilla*); 670 — TANAGRA CU ȘAPTE CULORI (*Tanagra tricolor*); 671 — TANAGRA CU GÎTUL ROȘU (*Phlogothraupis sanguinolenta*); 672 — TANAGRA BRAZILIANĂ (*Rhamphocelus brasilius*); 673 — CİNTEZA (*Fringilla coelebs*); 674 — CİNTEZA DE IARNĂ (*Fringilla montifringilla*); 675 — CÎNEPARUL (*Acanthis cannabina*); 676 — STICLETELE (*Carduelis carduelis*); 677 — FLORINTELE (*Carduelis chloris*); 678 — SCATIUL (*Carduelis spinus*); 679 — BOTGROSUL (*Coccothraustes coccothraustes*); 680 — MUGURARUL (*Pyrrhula pyrrhula*); 681 — CĂNĂRUȘUL (*Serinus serinus*).

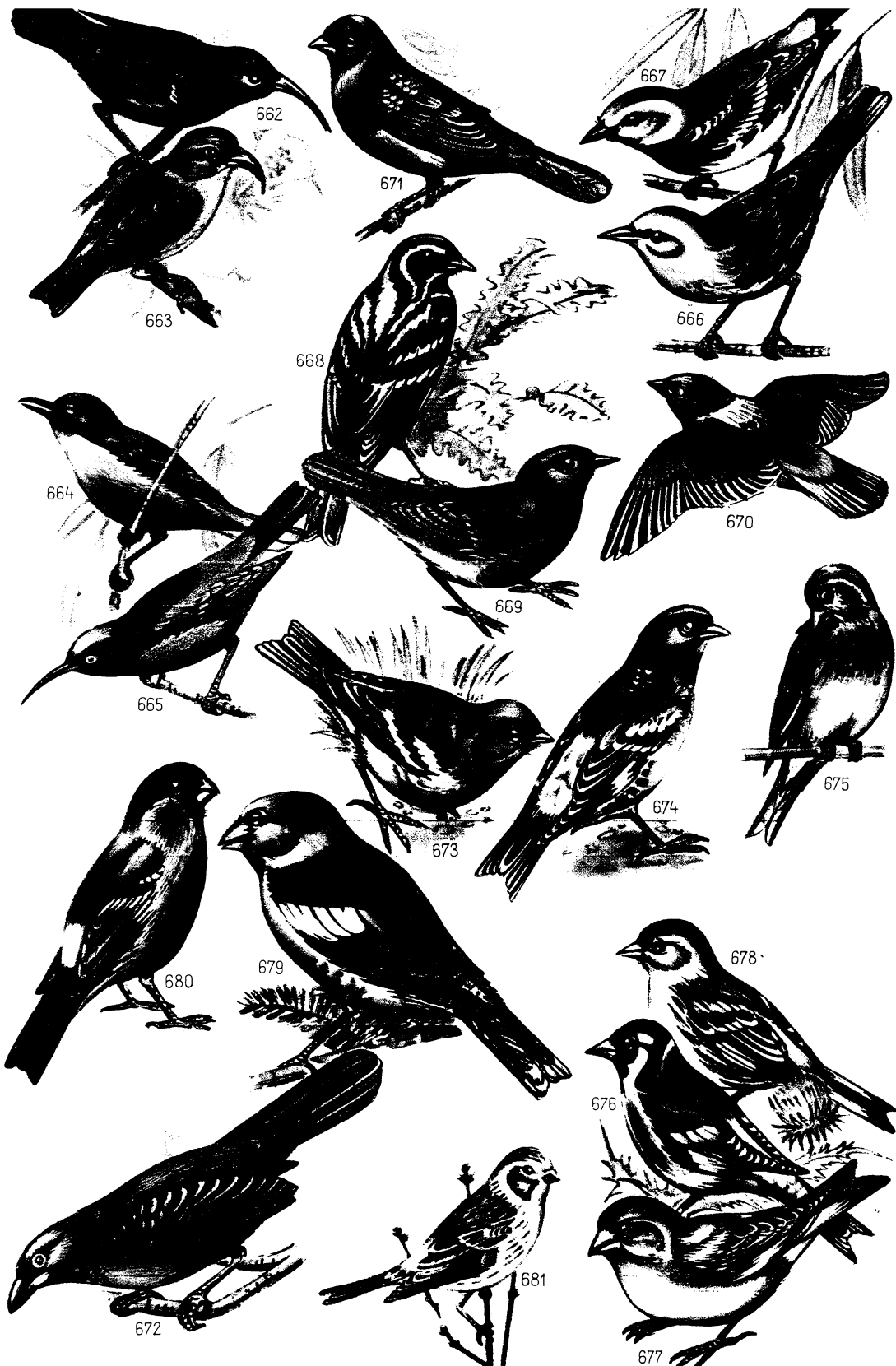
PLANȘA 36 : 682 — FORFECUȚA COMUNĂ (*Loxia curvirostra*); 683 — FORFECUȚA BANDATĂ (*Loxia leucoptera*); 684 — FORFECUȚA CU CIOC GROS (*Loxia pytyopsittacus*); 685 — ÎNĂRIȚA ROȘIE (*Acanthis flammea*); 686 — CÎNEPARUL CU CIOC GALBEN (*Acanthis flavirostris*); 687 — ÎNĂRIȚA POLARĂ (*Acanthis hornemanni*); 688 — PRESURA DE TUNDRĂ (*Calcarius lapponicus*); 689 — PRESURA GALBENĂ (*Emberiza citrinella*); 690 — PRESURA DE MUNTE (*Emberiza cia*); 691 — PRESURĂ BĂRBOASĂ (*Emberiza cirius*); 692 — PRESURA SURĂ (*Emberiza calandra*); 693 — PRESURA DE GRĂDINĂ (*Emberiza hortulana*); 694 — PRESURA DE STUF (*Emberiza schoeniclus*); 695 — PRESURA CU CAP NEGRU (*Emberiza melanocephala*); 696 — PRESURA DE IARNĂ (*Plectrophenax nivalis*); 697 — CİNTEZA-CIOCĂNITOARE (*Camarhynchus pallidus*); 698 — MUGURARUL ROȘU (*Carpodacus erythrinus*); 699 — BOTGROSUL MEXICAN (*Rhodothraupis celaena*); 700 — CARDINALUL ROȘU (*Cardinalis cardinalis*); 701 — CARDINALUL VERDE (*Paroaria coronata*); 702 — BOTGROSUL ALBASTRU (*Guiraca caerulea*).

PLANȘA 33

PLANȘA 34

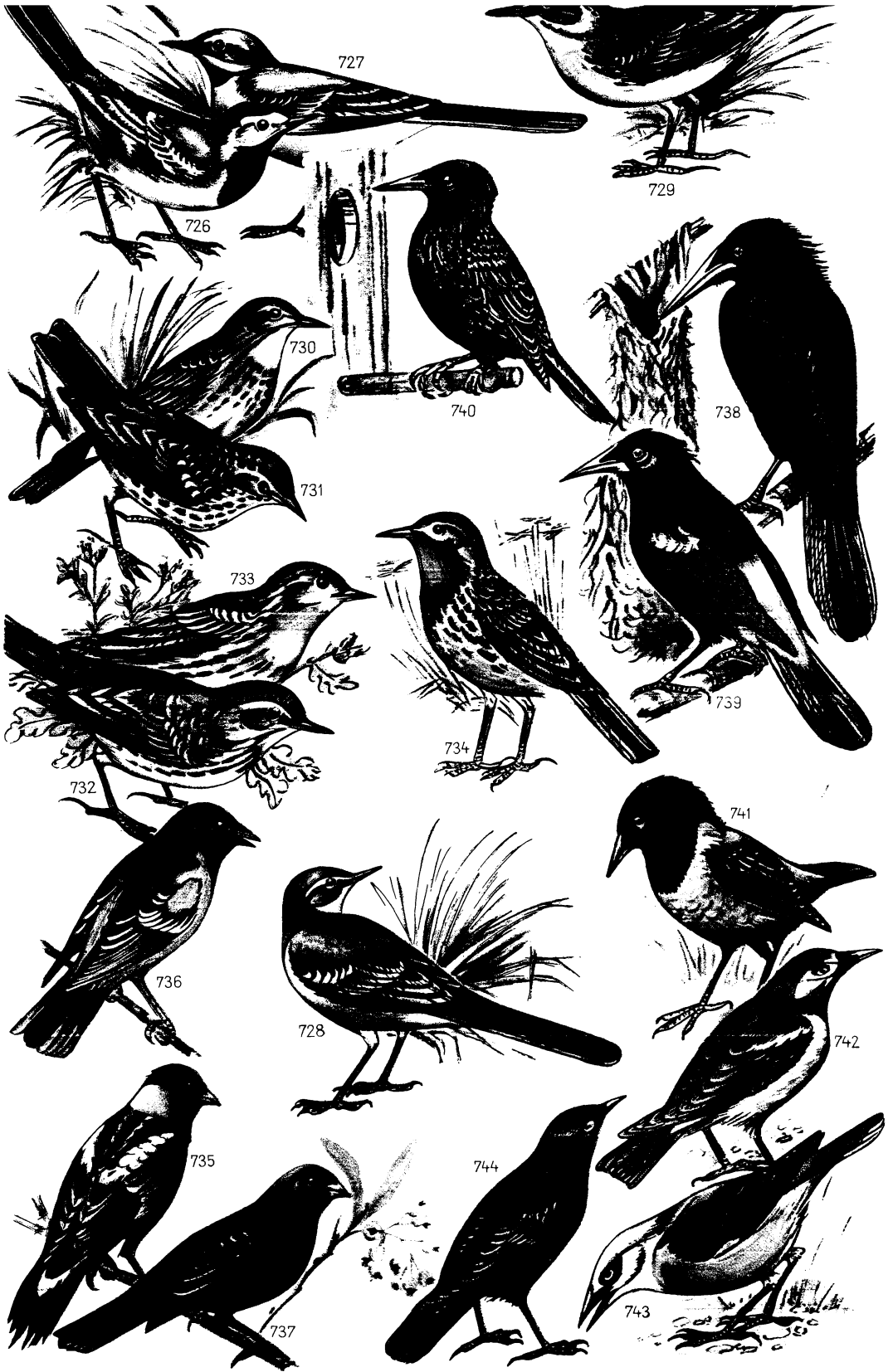
PLANȘA 35

PLANȘA 36

PLANȘA 37

PLANŞA 38

PLANȘA 39

PLANŞA 40

PLANȘA 37 : 703 — VRABIA DE CASĂ (*Passer domesticus*); **704** — VRABIA DE CÎMP (*Passer montanus*); **705** — VRABIA SPANIOLĂ (*Passer hispaniolensis*); **706** — CINGHIȚA ALPINĂ (*Montifringilla nivalis*); **707** — VĂDUVA-DE-PARADIS (*Steganura paradisea*); **708** — CİNTEZA CU GÎTUL ROȘU (*Niobella laticauda*); **709** — VĂDUVA DOMINICANĂ (*Vidua macroura*); **710** — PASĂREA ȚESĂTOR (*Piletarius socius*); **711** — ȚESĂTORUL INDIAN (*Ploceus hypoxanthus*); **712** — ȚESĂTORUL BIVOLILOR (*Bubalornis albirostris*); **713** — ȚESĂTORUL ORIX (*Euplectes oryx*); **714** — OREZARUL (*Padda oryzivora*); **715** — CİNTEZA FLUTURAR (*Estrilda bengala*); **716** — CİNTEZA SOARE (*Neochmia phaeton*); **717** — CIOCÎRLIA DE CÎMP (*Alauda arvensis*); **718** — CIOCÎRLIA CU DEGETE SCURTE (*Calandrella cinerea*); **719** — CIOCÎRLANUL MOȚAT (*Galerida cristata*); **720** — CIOCÎRLIA DE BĂRĂGAN (*Melanocorypha calandra*); **721** — CIOCÎRLIA URECHIATĂ (*Eremophila alpestris*); **722** — CIOCÎRLIA DE PĂDURE (*Lullula arborea*); **723** — CIOCÎRLIA CU ARIPI ALBE (*Melanocorypha leucoptera*); **724** — CIOCÎRLIA NEAGRĂ (*Melanocorypha yeltoniensis*); **725** — CIOCÎRLIA-VRABIE (*Erimopteryx leucotis*).

PLANȘA 38 : 726 — CODOBATURA ALBĂ (*Motacilla alba*); **727** — CODOBATURA DE MUNTE (*Motacilla cinerea*); **728** — CODOBATURA GALBENĂ (*Motacilla flava*); **729** — FÎSA DE CÎMP (*Anthus campestris*); **730** — FÎSA DE PĂDURE (*Anthus trivialis*); **731** — FÎSA DE LUNCĂ (*Anthus pratensis*); **732** — FÎSA DE MUNTE (*Anthus spinoletta*); **733** — FÎSA CU GÎT ROȘU (*Anthus cervinus*); **734** — FÎSA CU BĂRBIE ROȘIE (*Macronix ameliae*); **735** — BOBOLINCUL (*Dolichonyx oryzvorus*); **736** — TRUPIALUL DIN BALTIMOR (*Icterus galbula*); **737** — TRUPIALUL NEGRU DE CIREADĂ (*Molothrus ater*); **738** — SAPU MOȚAT (*Ostinops decumanus*); **739** — TRUPIALUL IMITATOR (*Cacicus persicus*); **740** — GRAURUL (*Sturnus vulgaris*); **741** — LĂCUSTARUL (*Sturnus roseus*); **742** — GRAURUL-COȚOFANĂ (*Sturnopastor contra*); **743** — GRAURUL DE BAMBUS (*Sturnus burmanicus*); **744** — GRAURUL SUD-AFRICAN (*Lamprocolius nitens*).

PLANȘA 39 : 745 — GRAURUL TRICOLOR (*Spreo superbus*); **746** — MIERLA MANDARIN (*Gracula religiosa*); **747** — GRAURUL CU CIUCURI (*Creatophora cinerea*); **748** — CIUGULI-TORUL VITELOR (*Buphagus africanus*); **749** — URSITOAREA ALBASTRĂ (*Irena puella*); **750** — GRANGURUL (*Oriolus oriolus*); **751** — GRANGURUL CU CAP NEGRU (*Oriolus larvatus*); **752** — GRANGURUL GALBEN (*Oriolus flavocinctus*); **753** — GRANGURUL DE SMOCHINE (*Sphocoteres flaviventris*); **754** — PASĂREA PARADIS GULERATĂ (*Lophorina superba*); **755** — PASĂREA PARADIS ALBASTRĂ (*Paradisea rudolphi*); **756** — PASĂREA PARADIS REGALĂ (*Cicinnurus regius*); **757** — PASĂREA PARADIS SCÎNTEIETOARE (*Parotia lawesi*); **758** — PASĂREA PARADIS CU COADĂ BANDATĂ (*Taeniaparadisea mayeri*); **759** — PASĂREA PARADIS CU CIOC ÎNTORS (*Epimachus meyeri*); **760** — PASĂREA PARADIS CU STINDARDE (*Semioptera wallacei*); **761** — PASĂREA PARADIS COADĂ ÎN SECERĂ (*Diphyllodes respublica*); **762** — PASĂREA PARADIS GALBENĂ (*Paradisea minor*); **763** — PASĂREA PARADIS CU FLAMURI (*Pteridophora alberti*).

PLANȘA 40 : 764 — HUIA (*Heteralocha acutirostris*); **765** — CIOARA CU BĂRBIE (*Callaeas cinerea*); **766** — PASĂREA GRĂDINAR VIOLACEE (*Ptilonorhynchus violaceus*); **767** — PASĂREA GRĂDINAR MIEUNĂTOARE (*Ailuroedus crassirostris*); **768** — PASĂREA GRĂDINAR CU FAȚA NEAGRĂ (*Xanthomelus aureus*); **769** — PASĂREA GRĂDINAR MOȚATĂ (*Amblyornis macgregoriae*); **770** — CIOARA GRIVĂ (*Corvus cornix*); **771** — CIOARA NEAGRĂ (*Corvus corone*); **772** — CORBUL (*Corvus corax*); **773** — CIOARA DE SEMĂNĂTURĂ (*Corvus frugilegus*); **774** — STÂNCUȚA (*Coloeus monedula*); **775** — COȚOFANA (*Pica pica*); **776** — GAIȚA (*Garrulus glandarius*); **777** — GAIȚA DE MUNTE (*Nucifraga caryocatactes*); **778** — STÂNCUȚA ALPINĂ (*Pyrrhocorax graculus*); **779** — CORBUL CU CEAFA ALBĂ (*Corvultur crassirostris*); **780** — COȚOFANA CU BONETĂ (*Cyanocorax chrysops*); **781** — GAIȚA ALBASTRĂ (*Cyanocitta cristata*); **782** — COȚOFANA ALBASTRĂ (*Kitta erythrorhyncha*); **783** — COȚOFANA VERDE (*Kitta chinensis*); **784** — COȚOFANA CĂLĂTOARE (*Crypsirina vagabonda*); **785** — COȚOFANA CU GLUGĂ (*Crypsirina cucullata*); **786** — CIOARA ALERGĂTOARE (*Podoces panderi*).

Sînt păsări slab zburătoare, cu aripi scurte și un penaj des, dar moale. Unele specii se pot cățăra și chiar fugi pe trunchiurile arborilor, majoritatea avînd, în general, picioare lungi și puternice. Trăiesc în păduri umede și în tufișuri dese, iar cuibul și-l fac în desigurii, aproape de sol. Se hrănesc cu insecte, moluște, viermi, fructe. Umblă mai mult în grupuri, iar unele specii au o voce plăcută. În general sînt păsări sedentare.

PASĂREA SOARELUI (*Leiothrix lutea*) (15 cm) trăiește în munții Himalaya PL. 31/586 și sudul R. P. Chineze, fiind o pasăre foarte atrăgătoare. Corpul este brun cu remige multicolore, bărbie galbenă și piept roșu. Duce însă o viață foarte ascunsă, greu de văzut, trăind în boschete și tufișuri dese. Vocea îi seamănă în unele părți cu tonalitățile sturzilor.

GAIȚA CU CAP ALB (*Garrulax leucolopus*) (30 cm), cu o talie mare în comparație PL. 31/587 cu celelalte specii ale familiei, are aspectul și comportarea gaiței noastre. Are corpul cafeniu cu capul și gusa crem deschis. Din cînd în cînd scoate niște sunete asemănătoare unor risete puternice. Cuibul este așezat pe sol, fiind construit din frunze de bambus. Arealul îi este în Himalaya și R. P. Chineză.

FLECĂRITORUL CU CAP ROȘU (*Timalia pileata*) (17 cm) este o pasăre răspin- PL. 31/588 dită în Himalaya, sudul R. P. Chineze, pînă-n Indochina. Capul este roșcat, corpul cafeniu. Trăiește în perechi în desigurii sau stepe înalte. Cuiburile sînt bine ascunse sub boschete ori pe sol.

25. PĂSĂRILE CU PĂR (*Pycnonotidae*)

Formează o familie de cca 125 de specii, răspîndite în regiunile tropicale calde ale Africii, Asiei și Malaieziei, pînă-n arhipelagul Moluca. Sînt păsări strict arboricole, cu tarse și degete scurte. Ciocul este zimțat și are vibrize la bază. Numele și-l trag de la penele de pe ceafă și de pe spate sub formă de peri, mai evidente la unele (*Criniger*) și mai scurte la altele (*Pycnonotus*). Fac cuiburi măiestrite, în formă de cupă. Se hrănesc cu fructe, dar și cu insecte pe care le prind din zbor. Uneori atacă și cuiburile unor păsărele mici. Cuprind păsări foarte bune cîntătoare, fiind în același timp vioaie, zgomotoase, sociabile, adesea familiare.

PASĂREA CU URECHE ROȘIE (*Pycnonotus jocosus*) (20 cm), o specie frecventă PL. 31/589 în pădurile din India, R. P. Chineză, Indochina, precum și în grădinile și parcurile orașelor acestor țări, este apreciată pentru cîntecul ei plăcut. Are penajul cafeniu, partea inferioară albicioasă și roșu pe obraji și penele subcodale.

PASĂREA CU FRUNTE AURIE (*Chloropsis aurifrons*) (20 cm) se găsește în India, Sri Lanka și Tailanda, fiind o pasăre foarte vioaie, ce stă mai ales pe coroanele înalte ale arborilor din păduri. Coloritul este verde, gușa neagră, bărbia albastră și roșie. În epoca cuibăritului trăiește în perechi, iar după aceea în cîrduri. Masculii au o voce melodioasă, fiind și imitatori talentați.

26. OMIDARII (*Campephagidae*)

Întrunesc cca 80 de specii caracteristice ținuturilor tropicale ale Lumii Vechi, răspândite în sud, în Africa, la sud de Sahara, Asia de sud pînă-n Australia și Tasmania, în nord ajungînd pînă-n Japonia și Asia nord-estică. Centrul lor de dispersiune este sud-estul Asiei și Oceaniei.

Cuprind păsări de talie mică și mijlocie, cu mandibula superioară dințată spre vîrf și terminată cu un cîrlig, iar la baza ciocului cu vibrize. Coloritul penajului este adesea variabil la ambele sexe, uneori numai la femele. Cuiburile au formă de cupă și sînt plasate pe ramurile laterale ale arborilor înalți, fiind construite cu mîgală și căptușite în afară cu mușchi și cu fire de păianjen. Puii au corpul acoperit cu un puf în primele zile, iar primul lor penaj este complet alb. Trăiesc aproape permanent în pădurile umede. În timpul reproducerii, se separă în perechi, iar în afara epocii de cuibărit umblă în mici grupuri. Hrana constă în special din omizi, dar consumă și insecte zburătoare ori fructe.

OMIDARUL CU PIEPT ALB (*Coracina hypoleuca*) (30 cm) trăiește în pădurile luminoase ale Asiei și Australiei în perechi sau cîrduri. Masculul are penajul cenușiu cu pieptul albicios, pe cînd al femelei este foarte variabil.

OMIDARUL CU UMERI GALBENI (*Campephaga hartlaubi*) (21 cm) trăiește în pădurile din America de est. Masculul este albastru-închis cu umerii aripilor galbeni, iar femela complet galbenă.

OMIDARUL STACOJIU (*Pericrocotus flammeus*) (25 cm) este răspîndit prin mai multe rase în India, R. P. Chineză, Indonezia, Filipine, trăind în coroanele arborilor pădurilor tropicale, ajungînd la altitudini de 2 700 m. Spre deosebire de mascul de culoare roșie, cu capul și pieptul albastru-închis, femela are penajul cenușiu închis și galben mat.

27. DRONGOȘII (*Dicruridae*)

Cuprind o mică familie omogenă de 20 de specii, răspîndită în Africa, insula Madagascar, India, insula Noua Guinee și nordul Australiei. Au o talie mică sau mijlocie, trăind în păduri dese sau prin arborii stepelor. Au colo-

ritul în general negru, metalic, iar coada este de regulă lungă și înfurcată, doar cu 10 rectrice, caz foarte rar la Paseriforme. Ciocul este puternic, adesea ușor curbat la capăt.

Prin comportamentul lor seamănă cu Tiranidele americane, fiind bătaioase și atacând alte păsări care se apropie de locul cuibului lor, asemănător celui de grangure, plasat la intersecția unei ramuri înfurcate. Sînt păsări vorace care se hrănesc cu lăcuste, libelule, greieri, albine și păianjeni, dar și cu fructe. Prada și-o atacă stînd imobile la pîndă și prinzind-o de regulă din zbor, după care se întorc în același loc de așteptare. Atacă și intrușii care pătrund în teritoriul lor de vînătoare. Unele specii de drongoși au un cîntec plăcut.

DRONGO CU COADĂ SCURTĂ (*Dicurus ludwigii*) (19 cm) trăiește în tufișurile PL. 31/594 dese din Africa de est, din Somalia pînă în Natal. Colorit negru-cenușiu.

DRONGO DE PARADĂ (*Dicurus paradiseus*) (35 cm), locuiește în India sudică, PL. 31/595 și Asia de sud-vest. Cele două rectrice externe sînt de 42 cm lungime, cu rahisul dezgolit pe o porțiune și terminate sub formă de steag. Are o voce plăcută iar penajul negru cu reflexe metalice.

DRONGO STRĂLUCITOR (*Dicurus hottentottus*) (30 cm) trăiește din India pînă-n PL. 31/596 Australia și Malaiezia. Penajul negru are străluciri metalice violacee și verzi-albăstrui. Rectricele externe sînt mai lungi, fiind răsucite în afară și pot să difere după ținutul în care trăiesc păsările respective. Pe cap poartă șase pene ca niște peri, orientate spre spate.

28. SFRÎNCIOCI (*Laniidae*)

Cuprind o familie de cca 70 de specii, răspîndite în zona caldă și temperată a Lumii Vechi, puține populînd și ținuturile Americii de Nord. Lipsesc din America de Sud. Sînt un grup de Paseriforme insectivore prădătoare cu ciocul caracteristic, mandibula superioară fiind încovoiată la vîrf ca un cîrlig, iar imediat înapoia acestuia un fel de dinte asemănător cu cel al Falconidelor dintre păsările de pradă. Baza ciocului are vibrize bine dezvoltate. Corpul este de constituție robustă, iar tarsele sînt puternice, cu degete scurte și unghii pronunțat curbate. Dimorfismul sexual este puțin evident sau inexistent. Cuiburile au formă de cupă, fiind îngrijit construite. Ouăle prezintă variabilitate în privința coloritului. Puii sînt diferit colorați față de părinți, avînd penajul pătat sau striat transversal.

Sfrînciocii frecventează pîlcuri de păduri, cîmpii, boschete și luminișuri largi presărate de tufe. Hrana constă din animale ca insecte mari, broaște, șopîrle și păsărele. Prăzile, lovite în prealabil, sînt adesea înțepate de păsări

în spini de arbori pentru a le ucide sau sfișia mai ușor. Adesea sfrinciocii își fac și provizii în acest mod pentru timpul nefavorabil.

Alături de Tiranide, Dicruride și Corvide, sfrinciocii sînt păsările cele mai curajoase și mai prădătoare dintre Paseriforme, mai ales ținînd seama de talia lor redusă. Unele specii au vocea plăcută.

La noi în țară se întîlnesc 4 specii.

SFRÎNCIOCUL ROȘIETIC (*Lanius collurio*) (18 cm), frecvent în regiunile de șes PL. 32/597 și descoperite, cu boschete și arbuști, este întîlnit ca specie interzonală și pe văile largi ale riurilor montane, în peisajul caracteristic speciei găsindu-se chiar pînă în pășunea alpină. Are un colorit cafeniu-roșcat, cu capul cenușiu, iar pieptul și pîntecele smeuriu deschis. Femela are capul cafeniu, iar pieptul cu dungi transversale. Cuibul și-l face la înălțimi mici față de sol, în tufișuri spinoase. Cîntă și imită alte păsări. Toamna migrează spre Africa, la sud de Sahara.

SFRÎNCIOCUL CU FRUNTE NEAGRĂ (*Lanius minor*) (20 cm) este al doilea ca PL. 32/598 frecvență la noi, după sfrinciocul roșietic, fiind tot un locuitor al ținuturilor deschise cu pîlcuri de arbuști, în special salcîmi, din locurile joase. Are penajul cenușiu cu negru pe cap și aripă, iar partea inferioară roză. Pătrunde și pe văile largi ale riurilor. Cuibul și-l instalează mai la înălțime, lingă trunchiul copacului, construindu-l îndeosebi din pelin. Iarna și-o petrece în jumătatea sudică a Africii.

SFRÎNCIOCUL MARE (*Lanius excubitor*) (25 cm) clocește la noi, mai ales în jumă- PL. 32/599 tatea nordică a țării, mai frecvent fiind în perioada rece a anului, prin venirea unor exemplare nordice. Penajul — fără negru pe frunte — este asemănător cu al sfrinciocului mic dar pieptul este albicios. Cuibărește în arbori deși, la înălțime. În afară de insecte consumă șoareci, șopirle și păsărele asupra cărora se avîntă după obiceiul sfrinciocilor, de pe un loc de pîndă. Uneori bat pe loc din aripi asemenea vînturelului. Iarna nu migrează.

SFRÎNCIOCUL CU CAP ROȘU (*Lanius senator*) (17 cm) este una din cele mai rare PL. 32/600 specii dintre sfrinciocii de la noi, fiind semnalată doar în vestul țării și în sudul Dobrogei, unde a ajuns printr-un proces natural de extindere a arealului său de cuibărit din vestul și sudul Europei. Spatele este negru cu pieptul și o pată pe aripi albe, iar ceafa și dosul gîtului roșcate. Trăiește în regiuni descoperite și uscate, cuibărind în mărăcinișuri. Toamna pornește spre sud, pentru a ierna în regiunea estică a Africii ecuatoriale.

Ca specii exotice, sînt:

SFRÎNCIOCUL CU PIEPT ROȘU (*Laniarius atrococcineus*) (23 cm) ce trăiește din PL. 32/601 ținuturile aride ale deșertului Kălahari pînă în extremul sudic african,

locuind aproape numai în zonele cu desișuri nepătrunse de arbuști în care își construiesc cuiburile. Partea de deasupra este neagră cu cite o pată albă pe aripi, iar cea inferioară roșu-stacojiu;

SFRÎNCIOCUL GLADIATOR (*Malaconotus poliocephalus*) (27 cm) — unul din
PL. 32/602 cei mai mari reprezentanți ai sfrînciocilor, aparținînd ca și sfrînciocul cu pieptul roșu la un grup african de sfrînciocii de desișuri. Are spatele verde, capul cenușiu, pieptul și pîntecele galben. Nu obișnuiește să-și înțepe prada în spini, ca mulți din această familie.

29. SFRÎNCIOCII CRESTAȚI (*Prionopidae*)

Constituie o mică familie de 12 specii, răspîndite în Africa, la sudul Saharei. Au însușirile generale ale sfrînciocilor, dar prezintă unele particularități, ca un inel de piele în jurul ochilor, tarse acoperite cu mici solzi pe părțile laterale, pe cap purtînd, de regulă, o creastă de pene. Hrana constă din insecte mari, uneori din fructe.

SFRÎNCIOCUL CRESTAT ALB (*Prionops poliocephalus*) (21 cm) are spatele
PL. 32/603 cenușiu cu alb, iar partea inferioară a corpului albă. În timp ce vinează insecte, produce un fel de clămpănit din cioc. Cuibul este instalat la înălțime la infurcitură a unor crăci, fiind alcătuit din bucăți de rădăcini, ierburi, fișii de scoarță.

SFRÎNCIOCUL CRESTAT CU CAP GALBEN (*Prionops alberti*) (20 cm) a fost desco-
PL. 32/604 perit în 1932 în ținuturile estice ale Zairului. Corpul este negricios, iar pe creștet are niște pene galbene îndreptate în sus. Trăiește atît în tufișuri cit și în arborii mari. Este o pasăre puțin sperioasă, tăcută și în căutarea hranei se deplasează în mici grupuri din tufiș în tufiș.

30. SFRÎNCIOCII ALBAȘTRI (*Vangidae*)

Formează o familie de numai 12 specii, fiind înrudiți cu sfrînciocii și sfrînciocii crestați. Trăiesc numai în insula Madagascar, în mici cîrduri, în păduri umede, precum și în arborii din savane.

SFRÎNCIOCUL ALBASTRU CIOCOS (*Euryceros prevostii*) (27 cm) trăiește în gru-
PL. 32/605 puri, în coroanele arborilor, avînd un cioc enorm, puternic curbat, cu virful întors cu „dintele“ foarte evident. Corpul este stacojiu, iar capul negru. Se hrănește cu insecte mari, pe care le prinde de pe arbori.

31. FLUIERĂTORII (*Pachycephalidae*)

Cuprind o familie de cca 20 de specii, răspindite în Indonezia, insula Noua Guinee și în Australia, fiind păsări tipice regiunii Oceaniei. Sînt înrudite cu Muscicapidele, intermediare între acestea și Laniide. Sînt păsări sedentare în insulele tropicale ale Pacificului și au o voce foarte plăcută.

FLUIERĂTORUL GALBEN (*Eopsaltria placens*) (17 cm) trăiește în estul și sudul PL. 32/606 Australiei și insula Noua Guinee. Coloritul spatelui este verde-oliv, capul negricios, pieptul și pînțele galbene. Se hrănește cu larve și insecte pe care le ia de pe arbori.

FLUIERĂTORUL GULERAT (*Pachycephala melanura*) (18 cm) se află răspîdit PL. 32/607 în nord-vestul Australiei, în pădurile coastelor și în mlaștina de mangrove. Coloritul este asemănător fluierătorului galben, însă pe gît are un guler negru, iar bărbia îi este albă. Consumă insecte pe care le culege din locurile nămolose, unde sînt aduse de valuri.

32. SFRÎNCIOCII AMERICANI (*Vireonidae*)

Alcătuiesc o familie de cca 50 de specii, răspindite din Canada pînă-n Argentina, cuprinzînd singurii reprezentanți în America de Sud ai Passeriformelor „laniiforme”. Sînt păsări de talie mică, avînd alura Silviilor, trăind în ținuturile împădurite. Vara consumă în special insecte, dar și nectar, iar iarna boabe mici și chiar semințe. Cuibul, în formă de cupă, este așezat suspendat la înfurcarea unei ramuri.

SFRÎNCIOCUL CU CREȘTET CENUȘIU (*Cyclarhis gujanensis*) (14 cm) trăiește PL. 32/608 în subarboretul pădurilor și pe marginea apelor curgătoare, din Mexic pînă-n Chile. Spatele este oliv cu roșu, capul cenușiu, iar dedesubtul corpului albicios. Insectele prinse sînt ținute cu picioarele pentru a fi rupte în bucăți, așa cum o fac păsările de pradă.

SFRÎNCIOCUL CU OCHI ROȘU (*Vireo olivaceus*) (14 cm) clocește în Canada și PL. 32/609 Florida (S.U.A.) și ierneză în America Centrală și de Sud. Are penajul oliv ca și cel cu creștetul cenușiu, dar deasupra ochiului are o dungă albă. Este o specie familiară ce trăiește în grădini, parcuri, arbori de pe marginea aleelor și în pădurile luminoase. Are o voce plăcută ce se aude aproape fără întrerupere.

33. FLAUTIȘTII (Cracticidae)

Sînt o familie de 13 specii r sp ndite în Australia  i insula Noua Guinee. Cuprind cei mai mari reprezentanți ai grupului „Ianiiforme”, f c nd trecerea spre Corvide cu care prezintă inrudiri în ceea ce privește exteriorul  i obiceiurile. Trăiesc în pădurile largi  i arborii savanelor.

SUGRUMĂTORUL (*Cracticus mentalis*) (43 cm) este r sp ndit în sudul  i estul Australiei, fiind prezent adesea în grădini şi pe lingă case. Corpul este o combinație de negru  i cenușiu. Are un c ntec deosebit de plăcut, asemănător tonurilor scoase de flaut. Consumă insecte pe care le prinde de pe sol, dar distruge şi multe rozătoare mărunte ori păsărele mici, pe care le înțeapă în spini. Adesea își face cuibul din fire de s rm .

STRIGĂTORUL (*Strepera versicolor*) (50 cm) este r sp ndit în Australia  i Tasmania, hr nindu-se îndeosebi cu produse vegetale. Are coloritul negru-cenușiu cu reflexe verzui. Poate cauza adesea pagube însemnate în plantații.

PASĂREA FLAUTIST (*Gymnorhina tibicen*) (35 cm) atinge mărimea unei st ncuțe, av nd o voce foarte melodioasă  i fiind totodată un bun imitator al glasurilor altor păsări. Corpul este aproape tot negru cu cenușiu deschis pe ceafă, aripi  i coadă. Este o specie agresivă  i îndrăzneață. Se află r sp ndit  din nordul Queensland-ului (Australia) p n  în insula Noua Guinee. Se aruncă de sus asupra insectelor mari, c t  i asupra micilor reptile, pe care le  ngeie în țepii diferiților arbuști.

34. PIȚIGOII (Paridae)

Cuprind o familie de 65 de specii ce au o largă r sp ndire pe suprafața P m ntului, îndeosebi în regiunea temperată a Europei  i Asiei, lipsind în regiunile polare, insulele Madagascar, Noua Guinee, Polineziei  i ținuturile sudamericane la sud de Guatemala. Pițigoi sînt păsări de talie mică  i mijlocie, av nd un corp sferic, acoperit de un penaj des  i moale, cu picioare  i unghii puternice, pentru a permite c ț ratul pe arbori. Ciocul este conic, subțire, ajung nd la speciile cele mai mici la dimensiunile cele mai reduse dintre toate Paseriformele. Sînt păsări vioaie, vesele, veșnic în mișcare, trăind în păduri, parcuri, grădini, plantații. Cuibăresc în marea lor majoritate în scorburi, crăpături ori în cuiburi at rnate de ramuri  i țesute artistic. Cuprind specii prolifiche ce depun p n  la 16 ouă într-o pontă (*Parus caeruleus*). Hrana este formată din insecte, larve, pupe sau ouă de insecte, pe care le culeg de pe ramuri, frunze, trunchiuri, fapt pentru care iau cele mai diverse poziții în c ț ratul lor. Iarna consumă  i boabe  i semințe; unele specii își

fac în acest scop provizii pentru sezonul rece. Sînt specii sedentare chiar pe timpul celor mai reci ierni. Prin regimul lor de hrană sînt păsări prețioase economiei omului, în preajma căruia trăiesc. Populează cu încredere cuiburile artificiale ce li se pun la dispoziție.

La noi în țară trăiesc 10 specii.

PIȚIGOIUL MARE (*Parus major*) (15 cm) este unul dintre cei mai cunoscuți PL. 32/613 pițigoi, prezent atît în pădurile joase, cît și în cele de munte, unde ajunge pînă în zona coniferelor. Are creștetul negru, spatele verde, aripile și coada albastre iar partea inferioară galben-verzui. Frecvent în parcuri, grădini și livezi. Cuibărește în scorburi, crăpături, țevile gardurilor metalice, cuiburi artificiale etc. Iarna hoinărește după hrană, rămînînd credincios unor regiuni limitate, fiind o pasăre sedentară.

PIȚIGOIUL ALBASTRU (*Parus caeruleus*) (12 cm) se întilnește în ținuturile joase, PL. 32/614 umede, frecvent în pădurile Deltei Dunării, dar și în toate pădurile din țară, urcînd pe văile riurilor pînă în zona coniferelor. Capul este albastru, spatele verzui iar pieptul și pîntecele galben verzui. Cuibărește în scorburi naturale ori în cuiburi părăsite de ciocănitori etc. Este sedentar la noi.

PIȚIGUȘ CODAT (*Aegithalos caudatus*) (15 cm) are trupul cît o nucă, dar o coadă PL. 32/615 foarte lungă, etajată. Trăiește în pădurile de foioase, de la șes pînă în zona pădurilor montane de amestec. Spatele este colorat cu negru și roșcat, iar partea inferioară alb-zmeuriu. Cuibul său oval este instalat în arbori spinoși și arbuști, fiind căptușit pe dinafară cu frunze și mușchi. Toamna și iarna hoinăresc în cîrduri, în căutarea hranei ținînd legătura între ei, printr-un țuit caracteristic. Este sedentar.

PIȚIGOIUL DE BRĂDET (*Parus ater*) (11 cm) se află răspîndit în pădurile montane PL. 32/616 de amestec și conifere ajungînd pînă în zona jneapănului. Are capul negru cu alb, spatele cenușiu iar partea de dedesubt gri-albicioasă. Iarna coboară în ținuturile joase pînă în pădurile de șes și chiar în orașe. Unele populații nordice pot fi întilnite în sezonul rece și în estul țării. Cuibărește în scorburi sau în despicături de arbori doborîți de furtuni. Este o pasăre sedentară.

PIȚIGOIUL MOȚAT (*Parus cristatus*) (12 cm) este întilnit în regiunea de brădet PL. 32/617 a Carpaților, cuibărind în scorburile arborilor. Dacă e cazul, și le amenajează scobind trunchiul putred. Are penajul cafeniu-cenușiu pe spate, galben pe partea inferioară, iar capul pestriț are un moț spre spate. Iarna se menține tot în zona coniferelor.

PIȚIGOIUL DE MUNTE (*Parus montanus*) (13 cm) trăiește în regiunea coniferelor PL. 32/618 din Carpați, cuibărind în scorburile arborilor. Corpul are colorit cenușiu, partea superioară a capului neagră și obrații albicioși. Iarna se menține în locurile de cuibărit, dar unele exemplare coboară în văile mai adăpostite.

PIȚIGOIUL DE LIVADĂ (*Parus lugubris*) (14 cm) se află răspândit mai ales în PL. 32/619 porțiunea sudică și sud-estică a țării, îndeosebi în Dobrogea și pădurile subcarpatice. Este o specie de pițigoi mai puțin sociabilă și duce o viață mai ascunsă. Are penajul cenușiu-cafeniu, cu capul și bărbia negre, iar obraji și regiunea inferioară alburie. Cuibărește în scorburile arborilor înconjurați de tufișuri și mărăcișișuri. Este o pasăre sedentară.

PIȚIGOIUL SUR (*Parus palustris*) (12 cm) seamănă foarte bine cu pițigoiul de munte, PL. 33/620 trăind însă în pădurile și cringurile joase, în general umede, urcând pe văile râurilor de munte cam pînă în zona pădurilor de amestec. Are coloritul obrajilor și a părții inferioare a corpului mai albicioase decît la cel de munte. Cuibărește tot în scorburi, fiind și el o pasăre sedentară la noi.

PIȚIGOIUL PUNGAR (*Remiz pendulinus*) (11 cm) este una din păsările de la noi, PL. 33/621 ce-și are cuibul cel mai măiestrit construit, de forma unui cimpoi și în partea superioară cu un culoar de intrare. Acesta atîrnă deasupra apei, prins de o mlădiță subțire, de obicei de salcie. Cuibul este țesut din fire fine de coajă de arbore cu puf de salcie și plop și este lucrat de ambele păsări ce formează cuplul. Este o pasăre frecventă mai ales în Delta Dunării, mai rar în luncile râurilor. Corpul are colorit brun pe spate, cenușiu gălbui pe cap și coadă, roșcat pe piept și pînțece. Iarna, mare parte a populațiilor se retrag spre sudul țării sau chiar peste Dunăre, dar se întîlnesc aproape permanent mai ales în Dobrogea, în cursul sezonului rece.

PIȚIGOIUL AZURIU (*Parus cyanus*) (13 cm) este o specie semnalată ca apariție PL. 33/622 de iarnă accidentală pentru România, însă necolectată. Spatele are un colorit albastru amestecat cu alb, iar capul și partea inferioară îi sînt albe. Cuibărește în Asia Centrală, de unde pot apare și în viitor unele exemplare la noi, în ierni cu condiții de hrană nefavorabile în locurile lor de trai.

Ca specii exotice, cităm:

PIȚIGOIUL ALBASTRU-NEGRU (*Parus niger*) (16 cm); se află răspândit în Africa PL. 33/623 de sud, de la fluviul Zambezi pînă în sudul continentului, păsările umblînd în perechi sau în cete mici. Este negricios cu reflexe metalice și cu aripi albicioase striate;

PIȚIGOIUL CU CAP CASTANIU (*Aegithaliscus concinnus*) (10 cm), întîlnit PL. 33/624 din India pînă-n R. P. Chineză, este o pasăre tipic montană, ce trăiește la 1 500—3 000 m altitudine. Are un penaj cafeniu-roșcat, mai deschis pe piept; pe obraji și gușă cite o pată întunecată;

PIȚIGOIUL BICOLOR (*Parus bicolor*) (16 cm) se aseamănă la cap cu pițigoiul moțat de PL. 33/625 la noi, deși nu este îndeaproape înrudit cu el. Capul este cenușiu cu un moț vertical, restul corpului cafeniu cu flancurile corpului roșcate. Trăiește în estul S.U.A. și își construiește cuib îndeosebi din fire de păr, în scorburile arborilor.

35. CIORILE CHELE (*Picathartidae*)

Alcătuiesc o mică familie de 2 specii puțin cunoscute, ce trăiesc în pădurile din vestul Africii. Sînt caracterizate prin capul lor golaș, picioare înalte, fiind mult diferite de restul păsărilor. Au unele asemănări cu sturzii și corvidele prin aspect și comportament dar mai recent sînt considerate mai apropiate de Timaliide mai ales prin modul de viață și unele caractere anatomice. Păsările își țin capul orientat într-o parte, ducînd o viață de sol. Scormonesc aruncînd cu repeziciune frunzele veștede sau alte resturi în căutarea insectelor sau broaștelor cu care se hrănesc. Cuibul și-l fac din lut lipindu-l pe pereții verticali de piatră sau în găurile și crăpăturile stîncilor. Puii sînt hrăniți prin regurgitare.

CIOARA CHEALĂ CU GÎTUL ALB (*Picathartes gymnocephalus*) (50 cm) se află PL. 33/626 răspîndită în pădurile Coastei de Aur din vestul Africii. Spatele este negricios, pieptul și pîntecele alburii, la cap are porțiuni de piele lipsite de pene, de culoare albastră pe frunte și roșcată pe ceafă.

CIOARA CHEALĂ CU GÎTUL CENUȘIU (*Picathartes oreas*) (40 cm) trăiește în PL. 33/627 ținuturile Camerunului, în vestul Africii. Seamănă la distribuția culorilor speciei cu gîtul alb, însă pe capul gălbui are în dreptul urechilor două pete golașe de culoare albastru închis.

36. PIȚIGOII PAPAGAL (*Paradoxornithidae*)

Constituie o mică familie cu cca 12 specii răspîndite în Europa, dar mai ales în regiunile muntoase din Asia centrală și de sud-est și sudul R. P. Chineze. Au un cioc variabil ca formă și putere, fiind în general înalt și curbat, asemănător celor de papagal. Majoritatea speciilor au pe cap un penaj mai alungit ce se poate ridica formînd o mică creastă. Ele sînt clasificate uneori împreună cu *Chamaeidele* la *Timaliide*.

La noi în țară avem un singur reprezentant:

PIȚIGOIUL DE STUF (*Panurus biarmicus*) (17 cm), cu ciocul conic, cu virful PL. 33/628 ascuțit, deosebit de al majorității speciilor familiei. Coloritul este galbenlutos, capul albastrui cu o „mustață“ neagră care la femelă lipsește. Trăiește în ținuturile joase, numeros în Delta Dunării, în întinderile de stufărișuri. Cuibul și-l face între cîteva fire de stuf, deasupra apei, în genul lăcarilor, avînd o formă de cupă. Iarna hoinăresc în cîrduri după hrană prin stufării și vegetația uscată acvatică, în special din sudul și sud-estul țării.

Ca specie exotică, menționăm:

PIȚIGOIUL PAPAGAL (*Paradoxornis heudi*) (16 cm). Trăiește în sud-estul Asiei, având un cioc înalt, curbat și un penaj asemănător pițigoiului nostru de stuf. Coloritul capului este castaniu-roșcat, iar peste ochi trece o dungă neagră. Vara consumă insecte și melci, iarna semințe.

37. PIȚIGOII PĂNȚĂRUȘI (*Chamaeidae*)

Cuprind doar un singur reprezentant, având caractere intermediare între pițigoi și pănțăruși.

PIȚIGOIUL PĂNȚĂRUȘ (*Chamaea fasciata*) (17 cm), răspândit pe coasta pacifică a Americii de Nord, este însă originar din Asia. Are colorit brun-roșcat, ușor striat ventral. Cuibărește pe sol într-un cuib în formă de coșuleț, garnisit cu firioare de păr. Este slab zburător, ducându-și viața în vegetația deasă. Se hrănește cu insecte și semințe.

38. MĂTĂSARII (*Bombycillidae*)

Sînt cuprinși într-o familie de 8 specii, cu caractere intermediare între sfrîncioci și muscari. Sînt răspîndiți în ținuturile circumboreale, în sud-vestul Americii de Nord și sud-vestul Asiei. Au penajul des și moale, pe cap cu un smoc de pene ce se poate ridica și coborî. Virful mandibulei superioare este scobit ca la sfrîncioci. Hrana constă din fructe, dar și din insecte și semințe. Iarna se adună în cîrduri și hoinăresc după hrană.

La noi există un singur reprezentant.

MĂTĂSARUL (*Bombycilla garrulus*) (20 cm) ne vizitează în timpul iernilor, venind din locurile de cuibărit nordice ale Europei și Asiei. Penajul este cafeniu-roșcat cu coada cenușie terminată cu galben. Pe cap are un moț de pene, iar la aripi prezintă niște pene ornamentale roșcate. În unele ierni este abundent, alteori apare în mici cîrduri, pentru ca ani în șir să nu se mai ivească deloc. Spre sfîrșitul lunii aprilie ne părăsește, pentru a reveni în locurile de cuibărit.

Ca specii exotice, sînt:

MĂTĂSARUL ALBASTRU (*Phainopepla nitens*) (19 cm); trăiește în sud-vestul S.U.A. (în Texas și California) și în Mexic. Masculul are un penaj negru-albăstrui lucios, cu alb în aripi, iar femela este cenușiu-maronie. Se hrănește cu insecte și fructe. Masculul construiește singur cuibul, ia parte la clocit și la creșterea puilor;

MĂTĂSARUL SFRÎNCIOC (*Hypocolius ampelinus*) (23 cm)—viețuiește în sud-vestul PL. 33/633 Asiei, în ținuturile nordice și estice ale Regiunii Golfului. Masculul are un colorit albastru palid cu negru pe obraji, aripi, chenarul cozii și cafeniu pe frunte și partea ventrală a corpului. Femela este cafeniu deschis. Ciocul nu are cirlig la capăt, zborul este drept, iar strigătul asemănător prigoriilor. Trăiește în regiuni semiaride, parcuri și grădini.

39. RÎNDUNELELE, LĂSTUNII (*Hirundinidae*)

Alcătuiesc o familie bine delimitată, cuprinzând cca 80 de specii răspândite aproape peste tot Pământul, lipsind în Noua Zeelandă, insulele ținuturilor centrale ale Pacificului și regiunile polare. Sint păsări excelent zburătoare, cu corpul turtit și alungit, aerodinamic, cu aripile înguste și ascuțite. Ciocul este mic, dar cu deschidere largă, adaptat la capturarea din zbor a insectelor. Picioarele sint slabe, folosindu-le la cățărutul pe zidurile verticale, mai rar pentru a sta pe ramuri. Pot să bea apă, planînd razant la suprafața ei. Majoritatea speciilor își zidesc cuibul din pământ, pe zidurile clădirilor, pereții peșterilor, dar pot cuibări și în galerii săpate în maluri sau în scorburile arborilor.

La noi se întilnesc 5 specii.

RÎNDUNICA (*Hirundo rustica*) (19 cm) este o pasăre de vară, una dintre cele mai PL. 33/634 cunoscute vestitoare a primăverii. Corpul are colorit negru, bărbia cărămie și partea inferioară alb-roșcată. Este frecventă mai ales în regiunile joase, dar poate urca și în ținuturile mai înalte, acolo unde are condiții de cuibărit. Specia a devenit strict antropofilă, ea existînd aproape numai în localități. Cuibul îl face din lut și paie, amestecat cu salivă, și-l căptușește în interior cu pene. Toamna migrează în locurile de iernare din Africa de sud.

LĂSTUNUL DE CASĂ (*Delichon urbica*) (14 cm) apare primăvara și ne părăsește PL. 33/635 toamna, pentru a ierna în Africa, în afară de partea ei nordică. Penajul este negru-lucios cu tîrțița și partea de dedesubt albe. Cuibărește în locurile joase cît și la munte, adesea în colonii cu exemplare numeroase, lipindu-și cuiburile pe zidurile clădirilor.

LĂSTUNUL DE MAL (*Riparia riparia*) (13 cm) cuibărește în galerii adînci, pe care PL. 33/636 le sapă în maluri, formînd uneori colonii cu exemplare numeroase. Are corpul cafeniu, cu un guler de aceeași culoare pe piept, iar partea inferioară albicioasă. La noi este o pasăre de vară strict insectivoră, ca și celelalte specii ale familiei. Ierneză în Africa, în afara regiunii ei de nord-vest.

LĂSTUNUL DE STÎNCĂ (*Hirundo rupestris*) (15 cm) este o specie recent semnalată în țara noastră, în regiunea sud-vestică a Carpaților, instalându-și cuiburile în crăpăturile stîncoase și peșteri. În anul 1975 au fost colectate primele 2 exemplare doveditoare din sudul munților Locvei. Toamna migrează în locurile de iernare din nordul și nord-estul Africii. Are un colorit cafeniu închis, ușor roșcat pe piept. Coada prezintă niște pete albe spre capăt.

RÎNDUNICA ROȘCATĂ (*Hirundo daurica*) (18 cm) a fost observată în 1928 pe insula Șerpilor din Marea Neagră. În anul 1976 au fost colectate primele 2 exemplare doveditoare din Dobrogea. Seamănă cu rîndunica, dar pieptul roșcat are ușoare striuri longitudinale iar tîrțița și dosul gîtului sînt cărămizii. Cuibărește în grote, sub poduri sau găuri de stînci, în cuiburi asemănătoare cu ale lăstunului mic, dar prevăzute cu un culoar de acces. Iernează în Africa de est.

Dintre speciile exotice, cităm:

RÎNDUNICA PURPURIE (*Progne subis*) (20 cm) trăiește în America, din sudul Canadei pînă-n Mexic și iernează în Brazilia. Cuibărește în colonii, cuiburile instalîndu-le în arbori. Băștinașii le atîrnă dovleci scobiți drept cuiburi artificiale, în care aceste păsări clocesc. Masculul are spatele albastru închis cu străluciri metalice, restul corpului fiind negru. Femelele nu au nuanța metalică a penajului masculilor și sînt cafenii cu pîntecele și subcodalele albicioase;

RÎNDUNICA CU PIEPT ROȘU (*Hirundo semirufa*) (19 cm)—se întîlnește în Africa tropicală, deplasîndu-se vara spre nord. Are partea dorsală a corpului albastru-închis lucitor, iar tîrțița și regiunea ventrală cărămiziu aprins;

RÎNDUNICA CU SPATE ALB (*Cheramoeca leucosterna*) (18 cm) — răspîdită în întreaga Australie, zboară în mici grupuri deasupra regiunilor descoperite, adesea peste riuri. Penajul negru cu reflexe verzui și albastre, iar spatele, creștetul și obrajii albi.

40. RÎNDUNELELE DE PĂDURE (*Artamidae*)

Constituie o familie mică, de 10 specii, răspîdite din Australia și Malaiezia pînă-n India. Sînt păsări cățărătoare și foarte bune zburătoare. Au aripi lungi, cioc puternic, relativ scurt, care se deschide pînă sub ochi, adaptare pentru prinderea insectelor în plin zbor. Noaptea strînse în grupuri, dorm în arbori. Cuiburile și le instalează lîngă trunchiurile palmierilor ori între ramuri. Puii mai sînt hrăniți de ambii părinți un timp îndelungat după ce au părăsit cuibul.

RÎNDUNICA DE PĂDURE BRUNĂ (*Artamus fuscus*) (18 cm) este răspîndită în PL. 34/642 India și Sri Lanka, făcîndu-și cuibul în trunchiuri ori la baza frunzelor palmierilor. Are corpul cenușiu cu partea inferioară gălbuie. Deși nu este o pasăre migratoare propriu-zisă, ea poate întreprinde deplasări mari provocate de secetă, musoni, etc.

RÎNDUNICA DE PĂDURE CU SPRÎNCEANĂ (*Artamus superciliosus*) (17 cm) PL. 34/643 se află răspîndită din Indonezia pînă-n Australia. Ventral este roșu-cărămiziu, iar deasupra corpul cenușiu-albastru și gîtul anterior negru. Adesea se văd așezate în număr mare pe firele de telefon ca rîndunele noastre.

41. SCORȚARI (Sittidae)

Sînt o familie de cca 50 de specii, răspîndită în Europa, Asia, Australia, America de Nord și Centrală, lipsind în regiunea etiopiană continentală și cea neotropicală. Sînt păsări asemănătoare pițigoilor; se deosebesc însă de ei mai ales prin constituția picioarelor și a unghiilor care le permit o perfectă cățărare pe arbori, stînci, ziduri, fiind printre cele mai perfecte păsări cățărătoare. Pot să se deplaseze, urcîndu-se sau coborînd pe trunchiuri, ori rotîndu-se în jurul lor, sau mergînd de-a lungul ramurilor orizontale, facultate pe care puține păsări o posedă. Cuiburile și le fac în general în scorburi, obișnuind să le micșoreze intrarea prea largă cu lut. Ca hrană consumă insecte, păianjeni, dar și fructe și semințe. Sînt păsări sedentare ori eratice.

În insula Madagascar trăiește un tip aberant, ***Hypositta corallirostris***, cu ciocul terminat printr-un mic cîrlig.

La noi în țară se întîlnesc două specii.

SCORȚARUL (*Sitta europea*) (15 cm), frecvent în general în pădurile de șes, dar PL. 34/644 ajunge și la munte pînă în zona de amestec. Are toată partea superioară a corpului albăstrui-cenușie, bărbia albă, iar partea ventrală ocră cu flancurile roșcate. Se hrănește cu insecte și larve, dar și cu ghindă, alune, pe care le fixează în diferite crăpături și le sparge cu ciocul. Cuibărește în scorburi sau cuiburi părăsite de ciocănitori. În comparație cu mărimea corpului, are un strigăt foarte puternic. Este o pasăre sedentară.

FLUTURAȘUL DE STÎNCĂ (*Tichodroma muraria*) (17 cm) trăiește în Carpați, în PL. 34/645 regiunile stîncose, abrupte, la peste 2 000 m, cățărîndu-se cu ușurință pe pereții verticali de piatră, nu și pe arbori. Nu coboară pe sol. Capul și spatetele sînt cenușiu-albăstrui, aripile stacojiu și negru, coada neagră. Cuibărește în crăpături și găuri din stînci. Toamna, păsările coboară în văile

adăpostite ale riurilor, unele ajungând chiar și la șes, în ripi și uneori în orașe cățărindu-se pe zidurile clădirilor înalte.

Unii autori o clasifică între cojoaice (*Certhiidae*), cu care prezintă multe caractere comune.

Ca specii exotice, sînt:

SCORȚARUL CORSICAN (*Sitta whiteheadi*) (12 cm), care trăiește în pădurile din munți ori în dumbrăvi în insula Corsica. Are penaj albăstrui-cenușiu, cu partea inferioară albicioasă și creștet negru. Femela are creștetul albăstrui.

SCORȚARUL AMERICAN (*Sitta carolinensis*) (14 cm), răspîdit din sudul Canadei pînă în nordul Mexicului, cuibărește în scorburi sau în cuiburi părăsite de ciocănitori, dar nu folosește obiceiul scorțarului nostru de a îngusta cu lut intrarea în cuib. Seamănă cu scorțarul corsican, dar nu are dunga neagră peste ochi ca a acestuia.

42. COJOAICELE (*Certhiidae*)

Cuprind o mică familie de 6 specii răspîdite în America de Nord, Eurasia, Australia, cît și în Africa tropicală, lipsind complet în ținuturile sud-americane și în insula Madagascar. Cojoaicele se înrudesc îndeaproape cu scorțarii, avînd însă ciocul subțire și curbat în jos. Penele cozii sînt rigide și dispuse etajat, pentru a le folosi la sprijin în timpul cățăratului, ori formează o coadă rotunjită, cu pene de constituție obișnuită. Sînt bine adaptate la cățărat ca și scorțarii, dar se deplasează pe trunchiuri numai drept sau în spirală, de jos în sus ca ciocănitorele și nu în toate sensurile, cum o fac scorțarii. Sînt păsări exclusiv insectivore, hrănindu-se cu insecte adulte, pupe sau cu ponte, limba fiindu-le ușor protractilă, modificată la vîrf.

La noi în țară se întîlnesc două specii:

COJOAICA COMUNĂ (*Certhia familiaris*) (13 cm)—răspîdită aproape în toate pădurile din țară, la șes cît și la munte, unde urcă pînă în zona coniferelor. Spatele este cafeniu cu striuri mai deschise iar ventral cenușiu-albicios. Cuibărește în găuri mici din arbori sau sub scoarța lor. Este o specie sedentară, iarna fiind înclinată spre eratism.

COJOAICA CU DEGETE SCURTE (*Certhia brachydactyla*) (13 cm) seamănă bine cu cojoaica comună, dar spre deosebire de aceasta are flancurile corpului cafeniu-deschis și nu albe, unghia degetului posterior mai scurtă, iar ciocul mai lung și mai curbat. Este o pasăre sedentară pentru țara noastră, răspî-

dită mai ales în pădurile din sudul țării, prezentă și în pădurile Deltei Dunării. Cuibărește mai ales sub scoarța arborilor bătrâni, dar și în crăpături sau găurile din trunchiuri.

43. SUGĂTOARELE DE NECTAR (Nectariniidae)

Cuprind aproape 200 de specii de păsări, cam jumătate fiind răspândite în Africa, iar restul în Asia și Australia, ținând în Lumea Veche rolul Trochilidelor din Lumea Nouă. Caracteristică este limba care se prezintă accentuat protractilă, tubuloasă, despăcată la capăt. Ea este adaptată la modul de hrănire cu nectar și polen, păsările zburind în fața florilor pentru a se hrăni asemenea Trochilidelor. Se pot hrăni însă și cu insecte pe care le caută cățărându-se în jurul ramurilor arborilor în felul pițigoilor. Ciocul este fin, ascuțit și curbat în jos. Au un colorit viu, metalic, mai strălucitor la masculi. Dimorfismul sexual poate fi permanent sau sezonier. Zborul poate fi și vibrat ca la colibri, dar și ca al paseriformelor tipice. Au talia mică sau foarte mică, unele din ele fiind considerate printre cele mai mici paseriforme având mărimea unei păsări-muscă. Cuiburile, în formă de pungă, au o intrare laterală, fiind în general suspendate și țesute artistic cu fire vegetale, mușchi etc. Femelele construiesc cuibul, clocesc și adesea hrănesc singure puii.

SUGĂTOAREA DE NECTAR VERDE (*Nectarinia famosa*) (17 cm) se află răspândită în Africa de est și sud, între 3 000—5 000 m altitudine, trăind îndeosebi în desișuri. Penajul este de un frumos verde cu reflexe metalice, iar pe umeri are câte o pată galbenă vie. Puii sînt hrăniți mai întîi cu hrană regurgitată, iar mai tîrziu cu larve de insecte, păianjeni și nectar de flori.

SUGĂTOAREA DE NECTAR GULERATĂ (*Cinnyris chalybeus*) (11 cm) trăiește în Africa de sud, din Natal pînă la Capul Bunei Speranțe, întîlnindu-se în pădurile dese. Capul și spatele sînt verzi, coada albastruie, pieptul roșu, pîntecele alburui.

PRINZĂTOAREA DE PĂIANJENI (*Arahnothera magna*) (18 cm) se află răspîndită în pădurile din India în sud-estul Asiei, hrănindu-se în special cu păianjeni. Penajul pe spate este cafeniu-verzui, iar ventral albicios cu stropi cafenii.

SUGĂTOAREA DE MIERE (*Aethopyga siparaja*) (14 cm) trăiește în India și îndeosebi în Sumatera, străbătînd neobosită pădurile umede, în căutarea nectarului cu care se hrănește. Corpul este roșu-stacojiu, creștetul și coada verzi, arpile cafenii, pîntecele albicios cu cafeniu.

SUGĂTOAREA DE NECTAR SUPERBĂ (*Cinnyris superbus*) (15 cm) se întâlnește PL. 34/654 în Africa occidentală, fiind o pasăre vioaie, sprintenă, interesant de observat în zborul său în căutarea de nectar. Penajul este verzui pe spate, roșcat pe piept, albastru vărgat pe cap și guşă.

44. PĂSĂRILE CU OCHELARI (*Zosteropidae*)

Alcătuiesc o familie de aproape 100 de specii, răspândite în toate regiunile tropicale ale Lumii Vechi, din Senegal în Madagascar și Polinezia. În Oceanul Pacific se întâlnesc pe un areal mare, ajungând în nord pînă în Japonia, iar în sud pînă în Tasmania și Noua Zeelandă. Sînt păsări mici, asemănătoare pitulicilor noastre (***Phylloscopus***), purtîndu-și numele de la un mic inel de pene mărunte, solzoase, de culoare deschisă, dispuse în jurul ochilor. Au un cioc subțire și ascuțit și o limbă protractilă și bifidă. Se strecoară sprintene printre ramuri și se suspendă la capătul lor în căutarea hranei asemenea pițigoilor. Cuibul este deschis, fiind în formă de cupă, artistic construit între ramuri. Sînt păsări prolifiche și au un cîntec melodios. Hrana constă din insecte, semințe, fructe etc.

PASĂREA CU OCHELARI CHINEZĂ (*Zosterops simplex*) (12 cm) este frecventă PL. 34/655 în Indochina, observată curent în orașe, fiind căutată ca pasăre de volieră pentru cîntecul său. Are spatele verde deschis, pieptul și pîntecele galbene.

PASĂREA CU OCHELARI CU FRUNTE NEAGRĂ (*Zosterops delicatula*) (12 cm) PL. 34/656 trăiește în sudul insulei Noua Guinee, în ținuturile muntoase. Are penajul cafeniu, cu bărbia și subcodalele galbene, pieptul alb-cafeniu, pîntecele albicios.

45. MÎNCĂTOARELE DE MIERE (*Meliphagidae*)

Formează o mare familie, de aproape 250 de specii, răspândite din Hawaii pînă-n Noua Zeelandă, lipsind în Polinezia orientală. Ele caracterizează avifauna Oceaniei, alături de familia **Paradiseide**. Limba lor este mai puțin protractilă decît a Nectariniidelor și Trochilidelor, la capăt fiind despicată și franjurată în formă de pensulă sau de peri scurți, cu care pasărea ia nectarul și alte sucuri vegetale, cît și insectele din flori. Se hrănesc și cu fructe moi. Sînt păsări strict arboricole avînd tarsele lungi. Se cațără în lungul ramurilor eucaliptilor, putîndu-se suspenda pe vîrfurile crengilor. Au ciocul fin, adesea curbat, coada etajată și rotunjită. Penajul este fie asemănător

la cele două sexe, fie caracterizat printr-un dimorfism sexual foarte pronunțat. Cuiburile, în formă de cupă, sînt așezate între ramuri sau în ierburi.

PASĂREA SOLDAT (*Myzomela sanguinolenta*) (12 cm) este răspîdită în estul PL. 34/657 Australiei, fiind dintre Melifagide specia cea mai apropiată de Nectariniide. Masculul este roșu, cu aripi și coadă castanii, iar pîntecele albicios. Femela este colorată în brun. Numele și-l poartă de la coloritul roșu al masculilor, ce amintesc vechile uniforme ale soldaților englezi.

PASĂREA TUI (*Prothemadira novaesealandiae*) (34 cm). Atît masculii, cit și femelele sînt cei mai frumos colorați dintre toate Melifagidele, avînd penajul predominant verde, iar spatele cafeniu. Pe laturile gîtului are pene ornamentale albe. Este răspîdită în Noua Zeelandă și are un cîntec melodios, fapt pentru care este ținută ca pasăre de colivie. Poate imita și alte specii de păsări și chiar să reproducă mici bucăți muzicale.

PASĂREA CAP GOLĂȘ (*Philemon novaeguineae*) (40 cm) trăiește în insula Noua PL. 34/659 Guinee și în nordul Australiei, avînd coloritul corpului cafeniu-verzui, mai deschis dedesubt, cu părțile laterale ale capului negre și golașe. La baza mandibulei superioare are un fel de protuberanță ce amintește de un mic bucerotid. Speciile acestui gen cuprind păsările cele mai mari și mai curioase ale familiei.

46. CIUGULITOARELE DE FLORI (*Dicaeidae*)

Formează o familie cu cca 60 de specii, răspîdite în regiunile tropicale și subtropicale, din India pînă-n Australia și insula Noua Guinee. Cuprinde păsări mici sau foarte mici de talie, asemănătoare prin aspectul lor general cu Nectariniidele, avînd însă o limbă penicilată și puțin protractilă ca Melifagidele. Au cioc mic, puțin curbat, cu mandibulele fin denticulate la vîrf. Trăiesc în pădurile tropicale umede, prin coroanele înalte, în general la mare altitudine, strecurîndu-se cu multă agilitate printre desîșurile crengilor și împletiturile lianelor. Cuiburile au formă de pungă, cu o deschidere la partea superioară, țesute cu firețe din fire vegetale și puf de plante și suspendate printre crengi. Hrana constă din insecte, fructe zemoase și sucuri vegetale.

CIUGULITORUL DE FLORI STACOJIU (*Dicaeum cruentatum*) (8 cm) trăiește în PL. 34/660 coroanele arborilor din Asia sudică. Coloritul părții superioare este roșu, laturile capului, aripile și coada negru strălucitor, iar ventral cu penajul alb. Cuibul, în formă de pungă, se află atrnat de o ramură și are sus, în partea

laterală, o deschidere ca o crăpătură. Acest gen cuprinde cam jumătate din speciile familiei.

CIUGULITORUL DE FLORI PĂTAT (*Pardalotus punctatus*) (9 cm) se află răspândit în Australia și — contrar majorității speciilor familiei — își face cuibul în maluri, săpîndu-și un tunel de cca 1/2 m, la capătul căruia își depune pontă, în felul prigoriilor noastre. Corpul este cenușiu punctat, mai roșcat spre rădăcina cozii, guşa galbenă, pieptul albicios.

47. PĂSĂRILE DE ÎMBRĂCĂMINTE (*Drepanididae*)

Constituie o familie de cca 40 de specii limitate doar la arhipelagul Hawaii. Sînt păsări caracterizate printr-un accentuat polimorfism al ciocurilor, pornindu-se de la un cioc lung, fin și curbat de tip „tenuirostru” și ajungîndu-se pînă la un cioc gros, scurt și conic, de tip „conirostru”. Limba este în general penicilată la vîrf, mai mult sau mai puțin tubuloasă. Zboară puțin, dar se strecoară cu multă ușurință printre crengile arborilor. Cuiburile au formă de cupă. Hrana constă din insecte, semințe și adesea din nectarul florilor. Păsările au un miros particular de mosc.

Această familie era cîndva foarte bogată în specii și indivizi; azi este mult împuținată, datorită vînzării lor în trecut în scopul confecționării din pieile lor a veșmintelor de sărbătoare purtate de căpeteniile băștinașilor din Hawaii. Totodată și-au redus numărul datorită introducerii de către om a diferitelor specii concurente, precum și prin modificarea habitatelor naturale.

PASĂREA DE ÎMBRĂCĂMINTE ROȘIE (*Vestiaria coccinea*) (15 cm) are un penaj roșu aprins, iar aripile negre. Se hrănește cu nectarul și insectele din flori.

AKIALOA (*Hemignatus obscurus*) (13 cm) și-a adaptat limba și ciocul în formă de seceră, pentru hrănirea cu sucuri florale și cu mici insecte. Este verde cu pieptul verde-gălbui.

48. PĂSĂRILE DE ZAHĂR (*Coerebidae*)

Alcătuiesc o familie de cca 40 de specii, ce au o răspîndire strict tropicală, în cele două Americi, din Mexic pînă în Brazilia. Au o talie mică sau foarte mică, asemănătoare păsărelelor noastre cîntătoare, limba ca un jgheab, puțin despîcată la vîrf și pensulată, iar ciocul de mărime și forme variabile. Se cațără cu ușurință printre ramuri sau flori, fiind păsări strict arboricole. Dimorfismul sexual este adesea puternic pronunțat. Cuiburile, în general

sferice, sînt țesute în mod artistic și au o deschidere laterală, uneori cu un mic acoperiș, fiind așezate între ramuri. Se hrănesc cu nectar, fructe moi și insecte.

PASĂREA DE ZAHĂR CU CÎRLIG (*Diglossa baritula*) (12 cm) are ciocul prevăzut PL. 35/664 la vîrf cu un cîrlig, cu care pasărea găurește florile, pentru a linge nectarul cu limba ei penicilată. Penajul este cenușiu-albastru pe spate, cafeniu-roșcat pe regiunea inferioară. În lipsa florilor poate consuma insecte. Trăiește în America tropicală.

PASĂREA DE ZAHĂR ALBASTRĂ (*Cyanerpes cyaneus*) (12 cm) se hrănește cu PL. 35/665 nectar, dar și cu insecte pe care le prinde din corolele florilor cu ciocul său de formă curbată. Coloritul masculului este albastru siniliu, cu spatele, aripile și coada negre. Femela are un penaj mai sobru. Depune două ouă într-un cuib în formă de scoică. Se află răspîndit din Mexic pînă în Brazilia.

49. CÎNTĂREȚII PĂDURII (*Parulidae*)

Cuprind un număr de cca 120 de specii strict americane, răspîndite din Alaska, de la Cercul Polar, pînă-n nordul Argentinei și sudul Braziliei, lipsind în regiunea patagoneză. Sînt păsări de talie mică, cu ciocuri de mărimi variabile. Regimul de hrană este insectivor, fapt pentru care sînt foarte folositoare. Locuiesc în regiuni împădurite ori cu arbuști și ținuturi cultivate. Cuibăresc fie în scorburile arborilor, la înălțime, fie aproape de pămînt sau chiar pe sol.

Speciile ce clocesc în ținuturile septentrionale și temperate din America de Nord ierneză în zonele tropicale, întreprinzînd migrații lungi. Cele din habitatul forestier tropical sînt păsări sedentare.

CÎNTĂREȚUL PĂDURII GALBEN (*Dendroica petechia*) (13 cm) este răspîndit PL. 35/666 din Canada pînă în America de Sud. Are penajul verde-gălbui cu striuri roșcate pe piept și părți negricioase la aripi. Prin forma bifidă a limbii sale amintește de Melifagide.

CÎNTĂREȚUL PĂDURII CENUȘIU (*Dendroica virens*) (11 cm) trăiește în estul PL. 35/667 Americii de Nord, mai ales în păduri de conifere, unde și cuibărește. Coloritul corpului este verzui, obrații galbeni, aripile și coada cenușiu-albicioase. Masculul are gusa neagră.

CÎNTĂREȚUL PĂDURII PĂTAT (*Mniotilta varia*) (14 cm) este răspîndit în vestul PL. 35/668 Americii de Nord, la sud de Canada, pînă-n Arizona și California, în regiunile de conifere. Corpul este pestriț, alb cu negru, cu partea inferioară albă.

Vinează insecte din zbor, în felul Muscarilor, și se cațără cu agilitate pe trunchiurile arborilor. Cuibul îl așază lângă trunchiuri sau pe stinci.

CÎNTĂREȚUL PĂDURII CU COADĂ ROȘIE (*Setophaga ruticilla*) (13 cm) trăiește PL. 35/669 în Canada și S.U.A., fiind o pasăre vioaie ce vinează insecte ce trec prin vecinătatea arborilor și a tufișurilor. Masculul este negru cu pieptul și pîn-tecele alb și cu pete cărămizii pe aripi și laturile cozii, iar femela oliv-cenușie cu pieptul și pîn-tecele alb și galben pe aripi și laturile cozii. Cuibul are o formă de cupă și este așezat într-o înfucătură de crengi. Folosește firele de păianjen în construcția lui.

50. TANAGRELE (*Tanagridae*)

Cuprind o familie de peste 200 de specii, exclusive Lumii Noi, răspândite din sudul Canadei pînă-n Argentina, fiind caracteristice regiunii tropicale a Americii de Sud. Sînt păsări cu talia de la aceea a unei vrăbii la cea a unui sturz, avînd ciocul scurt, conic și ascuțit la vîrf și cu mandibula superioară puțin zimțată spre capăt. Penajul unor specii este strălucitor sau împestrițat, aici intrînd paseriformele cu cel mai frumos penaj, în care domină roșul, albastrul și verdele. Nutriția este mai mult frugivoră și insectivoră decît granivoră. Preferă locurile umbroase cu desîșuri și grădinile cu multă vegetație. Cuibul îl fac în arbori sau lângă sol. Între ele sînt și multe specii bune cîntătoare.

TANAGRA CU ȘAPTE CULORI (*Tanagra tricolor*) (12 cm) cuprinde în penajul ei PL. 35/670 toate culorile curcubeului. Se întîlnește în nordul Americii de Sud, din Guyana în Peru, în păduri și în boschete.

TANAGRA CU GÎTUL ROȘU (*Phlogothraupis sanguinolenta*) (18 cm) trăiește în PL. 35/671 Mexic și Panama și are un frumos colorit tărcat, negru-albăstrui cu roșu cărămiziu pe creștet, piept și tîrțită.

TANAGRA BRAZILIANĂ (*Rhamphocoelus brasilius*) (19 cm) se află în ținuturile PL. 35/672 mai descoperite, din vecinătatea apelor, unde penajul său roșu apare încîntător în ansamblul de boschete înflorite de pe malurile riurilor braziliene. Are aripile și coada negre.

51. FRINGILIDELE (*Fringillidae*)

Constituie una dintre familiile cele mai bogate în specii dintre toate Paseriformele, depășind numărul de 450 de specii. Sînt răspândite pe aproape toată suprafața Pămîntului, atît altitudinal, cît și latitudinal. Se întîlnesc

pină în regiunile polare nordice, iar pe înălțimi pină la limita zăpezilor eterne. Sînt mai frecvente în America de Sud, dar și în ținuturile reci și temperate ale emisferei nordice. Lipsesc în Oceania, ținuturile antarctice și în Madagascar. Au talie mică sau mijlocie, un cioc conic, scurt, ascuțit și dur, cu mici vibrize la bază, mandibula superioară fiind de obicei puțin mai lungă ca cea inferioară. În mod excepțional cîteva specii au mandibulele încrucișate (**Loxia**). În general sînt păsări arboricole, dar se pot mișca și pe sol cu multă ușurință. Sexele sînt asemănătoare, cit și diferite ca penaj. Între ele sînt unele specii bune sau foarte bune cîntătoare, fapt pentru care sînt ținute în colivii. Sînt păsări monogame, însă adesea numai femelele își construiesc cuibul și clocesc ouăle, masculii hrănind femela pe cuib și apoi puii împreună cu ea. Cuibul este în formă de cupă, construit îngrijit și captușit în interior: îl așază între crengile boschetelor, ale arborilor, în ierburi sau între bolovani ori crăpături de stinci. După creșterea celor 2—3 rînduri de pui, familiile hoinăresc în cîrduri după hrană, producînd unele pagube. Hrana constă din cele mai variate feluri de semințe, iar în sezonul cald, îndeosebi în epoca cuibăritului, și din insecte. Consumă și mici fructe, muguri de flori și de frunze. Speciile nordice întreprind migrații anuale ori la intervale de mai mulți ani, înspre ținuturile sudice.

La noi în țară se întilnesc 24 de specii.

CINTEZA (*Fringilla coelebs*) (16 cm) se află răspîdită din ținuturile cele mai joase, ca pădurile de sălcii din Delta Dunării, și ajunge la munte pină în zona jneapănului. Masculul este cărămiziu-roșcat pe obraji, gușă și piept, capul și tîrțița cenușii, spatele cafeniu. Femela are penajul cafeniu de mai multe nuanțe. Cuibul și-l construiește lipit pe scoarța crăcilor groase, mascîndu-l cu mușchi și licheni. Este parțial migratoare la noi, mai ales prin femele și tineret care se deplasează spre ținuturile nord-estice ale Africii și sud-vestul Asiei. Masculii, care sînt în general sedentari, se întilnesc mai frecvent și iarna la noi, îndeosebi în regiunile de șes.

CINTEZA DE IARNĂ (*Fringilla montifringilla*) (16 cm) apare regulat și în număr mare în timpul sezonului rece, venind din ținuturile de cuibărit nordice. Vara masculul are capul, spatele și coada negre, aripile cărămiziu și negru, pieptul cărămiziu roșcat; iarna părțile negre devin cafenii pătat. Femela este de culoarea masculului în timpul iernii. Iarna, hoinărește în căutarea hranei împreună cu alte specii de păsări. Unele observații ar pleda pentru eventuala cuibărire la noi a acestei specii în Carpați, fapt însă nedovedit. Primăvara, revine la locurile de cuibărit din nord.

CÎNEPARUL (*Acanthis cannabina*) (14 cm) constituie una din speciile comune, PL. 35/675 atît ca pasăre clocitoare, cît și ca prezență iarna. Masculul este cafeniu cu fruntea și pieptul roșcate, femela fiind în întregime cafenie cu pete mai închise. Cuibărește în tufișuri, îndeosebi în ținuturile joase și deluroase, dar urcă și pe văile rîurilor la intrarea acestora în munți.

STICLETELE (*Carduelis carduelis*) (14 cm) este cea mai cunoscută pasăre de la noi PL. 35/676 a familiei. Este frecvent ținută în colivii pentru cîntecul său. Partea anterioară a capului este roșie, ceafa și coada negre, aripa neagră cu galben, iar restul corpului cafeniu. Clocește îndeosebi în ținuturile joase, dar și pe văile rîurilor montane, atît în locuri mult descoperite, cît și în păduri. Cuibul este mic și așezat în arbori nu prea înalți, de regulă în salcimi. Este o pasăre sedentară al cărei număr se îmbogățește iarna cu populațiile nordice. Regiunile nord-est africană și sud-vest asiatică formează locuri de iernare pentru o parte a populației speciei.

FLORINTELE (*Carduelis chloris*) (16 cm) se întilnește frecvent în țară ca pasăre PL. 35/677 sedentară, cuibărind mai ales în regiunile joase și deluroase, dar urcînd și pe văile luminoase ale rîurilor montane. Penajul este verde cu galben la aripi și laturile cozii. Pasăre familiară în orașe, unde cuibărește frecvent în arborii de pe marginea străzilor. Populațiile din sudul arealului se concentrează iarna spre nordul Africii și regiunea Mării Caspice.

SCATIUL (*Carduelis spinus*) (12 cm) clocește în Carpați, în regiunea coniferelor, PL. 35/678 fiind cel mai mic reprezentant de la noi al familiei. Are un penaj verde cu creștetul negru, iar la aripi și pe partea inferioară a corpului galben. Femela este mai spălăcită cu pîntecele alb. Cuibul și-l instalează spre extremitatea unei crengi, la mare înălțime față de sol, mascat de licheni. Toamna, păsările ce au clocit în munți, cît și populații nordice, apar în ținuturile joase în căutarea hranei, unde se întilnesc toată iarna. Vestul și sudul Europei, cît și sud-vestul Asiei formează o regiune de iernare pentru o parte a populațiilor speciei.

BOTGROSUL (*Coccothraustes coccothraustes*), cu ciocul cel mai puternic din toți PL. 35/679 reprezentanții familiei, poate ușor sparge simburii de cireș, vișin etc. Are un penaj cafeniu-roșcat, cu negru la bărbie și aripi. Este prezent vara și iarna, cuibărind în arborii și arbuștii din regiunile deluroase și de șes, îndeosebi în păduri luminoase. Exemplarele inelate iarna și timpuriu primăvara la noi și regăsite toamna în Italia indică o migrație de iarnă spre est a păsărilor dinspre vestul Europei. Sudul Balcanilor și Turcia constituie locuri de iernare a unor importante populații de botgroși.

MUGURARUL (*Pyrrhula pyrrhula*) (18 cm) se întilnește cuibărind în Carpați, în PL. 35/680 pădurile de amestec, cît și de conifere cu dumbrăvi. Masculul are spatele

cenuşiu, capul, aripile și coada negre, iar pieptul roșu-trandafiriu; femela are pieptul cafeniu-roșcat. Cuibul și-l instalează în arbori și arbuști. Exemplele clocitoare apar toamna în cîmpie, în munți, cit și unele populații din nordul arealului de cuibărit. Frecvent poate fi întilnit iarna în parcurile orașelor țării noastre. Unele cartiere de iernat în care se produc concentrații de mugurari, sînt ținuturile din estul Europei și vestul Asiei.

CĂNĂRUȘUL (*Serinus serinus*) (12 cm) a pătruns de mai bine de un secol în ținuturile țării noastre, printr-un proces natural de expansiune, venit din regiunile sudice ale Europei. Penajul este mult asemănător scatiului, dar masculul nu are negru pe creștet ca acesta, ci un verde-gălbui. Cuibărește frecvent în lungul văilor rîurilor carpatine, dar și în Munții Măcinului. Cuibul și-l instalează la înălțimi variabile, în funcție de biotopul pe care-l populează. Toamna migrează spre regiunile din nord-estul Africii și estul Mării Mediterane, deși în ierni blinde unele exemplare rămîn la noi. Cănárușul este ruda cea mai apropiată a strămoșului canarului de colivie, care este originar din insulele Canare.

FORFECUȚA COMUNĂ (*Loxia curvirostra*) (17 cm), împreună cu alte două specii de forfecuțe ce se întilnesc la noi, prezintă o interesantă conformație a ciocului, ale cărui mandibule sînt încrucișate la vîrf, adaptare perfectă pentru scoaterea semințelor din conurile rășinoaselor cu care se hrănesc mai ales. Masculul este roșu-verzui cu aripile și coada negricioase, iar femela verzucenuşie. Trăiește în pădurile de conifere, unde se și reproduce. Nu are o epocă fixă de cuibărit iar dacă are condiții bune de hrană scoate pui și iarna. Sînt singurele forfecuțe care se reproduc la noi, iar puii pot fi hrăniți numai cu miezul semințelor, fără adausul unei hrane animale. Iarna migrează spre văi, ducînd o viață eratică; adesea apare și în parcurile orașelor.

FORFECUȚA BANDATĂ (*Loxia leucoptera*) (15 cm) sosește numai iarna venind din nordul Europei și Siberia, unde cuibărește. Penajul este ca al forfecuței comune, dar masculul cu roșu ceva mai aprins, iar pe aripi la ambele sexe se află două benzi albe. Se cunosc cîteva exemplare semnalate în țara noastră apărute în urma unor invazii de mai mare amploare dinspre regiunea de cuibărit.

FORFECUȚA CU CIOC GROS (*Loxia pytyopsittacus*) (19 cm) apare și ea rar la noi, în sezonul rece, sosînd sub forma unor invazii din nordul Europei, unde specia își are patria de cuibărit. Are coloritul asemănător cu al forfecuței comune, dar cu roșul ceva mai spălăcit. Ciocul este foarte puternic pentru a putea scoate semințele din conurile tari ale pinilor. În iarna 1972—73, o subspecie a acestei forfecuțe ce-și are patria în Anglia (*L. p. scotica*), a fost capturată în București, într-un parc dendrologic cu pini.

- INĂRIȚA ROȘIE (*Acanthis flammea*)** (13 cm) ajunge în mod neregulat în România, PL. 36/685 sub formă de invazii, sosind din nordul Europei și al Asiei, unde cuibărește. O ultimă astfel de invazie a avut loc în țara noastră în iarna 1972—73, când au fost colectate, pentru prima dată la noi, și exemplare ale subspeciei de înăriță roșie mică (*A. f. cabaret*), venită tot ca pasăre de invazie din nord-vestul Europei. Are penajul cenușiu cafeniu striat, masculul cu roșu pe frunte și piept, femela numai pe frunte. Înărița roșie mică are coloritul mai - cafeniu și roșul pe piept mai extins.
- CÎNEPARUL CU CIOC GALBEN (*Acanthis flavirostris*)** (13 cm) a fost identificat PL. 36/686 pentru prima dată la noi în iarna anului 1970, sosit din nordul Europei, unde își are patria de cuibărit. În iernile anilor 1971—72 și 1972—73 a fost regăsit pentru a doua și respectiv a treia oară pe teritoriul țării noastre. Are penajul cafeniu-gălbui, striat, cu tîrțița roșcată.
- INĂRIȚA POLARĂ (*Acanthis hornemanni*)** (13 cm) a fost descoperită pentru prima PL. 36/687 dată în România în iarna 1972—73, când au mai fost semnalate multe apariții de păsări nordice rare sau necunoscute pentru țara noastră. Masculul este asemănător femelei de înăriță roșie, doar cu un suflu roz pe piept, iar femela ca cea de înăriță roșie. Este o specie ce cuibărește în ținuturile de tundră din nordul Europei și al Asiei, fiind foarte înrudită cu înărița roșie.
- PRESURA DE TUNDRĂ (*Calcarius lapponicus*)** (16 cm) a fost descoperită în ulți- PL. 36/688 mul deceniu (1968) în Moldova, ca specie accidentală de iarnă sosită din tundra eurasiatică, unde cuibărește. Vara, masculul este negru pe cap, cărămiziu pe ceafă, maroniu cu pete închise pe spate, alb pe piept cu pete negre pe flancuri. Femela are penajul cafeniu-gălbui cu pete închise. Iarna, penajul masculului se aseamănă cu al femelei. Cartierul de iernare al speciei este sudul Europei și Asia centrală și de vest.
- PRESURA GALBENĂ (*Emberiza citrinella*)** (17 cm) clocește la noi în ținuturile PL. 36/689 împădurite de șes și de deal, pătrunzînd adesea destul de adînc pe văile riurilor montane. Are spatele cafeniu-roșcat cu pete întunecate, iar capul și partea ventrală gălbui-pătate. Cuibărește în tufișuri joase sau în ierburi, aproape de sol. Iarna coboară în ținuturi joase, descoperite, unde apar și exemplare nordice. Locuri de concentrare a populațiilor speciei în perioada de iarnă sînt sudul Europei, Turcia și ținuturile din jurul Mării Caspice.
- PRESURA DE MUNTE (*Emberiza cia*)** (16 cm) se întilnește îndeosebi în ținuturile PL. 36/690 pietroase și cu grohotișuri din Carpați, cuibărind pe văile riurilor montane, dar și în Munții Dobrogei, fiind în curs de extindere dinspre sudul și vestul Europei. Penajul este cafeniu cu pete închise, masculul avînd capul cenușiu cu benzi negre. Cuibărește aproape de sol, între bolovani, crăpături de stînci și maluri pietroase. Iarna, coboară în văi adăpostite, unele păsări retrăgîndu-se și mai spre sud de țara noastră.

PRESURĂ BĂRBOASĂ (*Emberiza cirius*) (17 cm) se află răspândită în regiunea PL. 36/691 sud-vestică a țării, îndeosebi pe văile râurilor montane largi și în ținuturile deluroase, premontane. Asemănătoare la penaj cu presura de munte, dar cu obraji și abdomenul galbene cu pieptul cu o bandă verzuie și cafenie. A fost descoperită în România în 1913. În anul 1972, a fost identificată în noi locuri în nordul Olteniei, și în nord-vestul Munteniei, pe valea Argeșului. Cuibărește în tufișuri joase, în apropierea solului. Iarna se retrage în văile adăpostite.

PRESURA SURĂ (*Emberiza calandra*) (18 cm) este o pasăre comună mai ales în PL. 36/692 regiunile de cîmpie și de dealuri descoperite, rar și pe văile largi, joase ale râurilor montane. Coloritul corpului de nuanță cafenie cu pete întunecate, mai spălăcit pe partea inferioară. Cuibărește în ierburi, rar în tufișuri piper-nicite. O parte din populația clocitoare rămîne iarna la noi, iar alta se deplasează mai spre sud. Sudul Europei, sud-estul Africii și peninsula Arabia formează cartierele de iernare ale unei părți a populației acestei specii.

PRESURA DE GRĂDINĂ (*Emberiza hortulana*) (16 cm) are o largă răspindire la PL. 36/693 noi, deși nu e prea frecventă ca număr. Se întilnește mai des în ținuturile joase din sud-estul țării ori în cele deluroase cu arbori izolați și mult spațiu liber în jur. Capul și gusa sint oliv, bărbia galbenă, spatele cafeniu pătat, iar partea ventrală cărămizie. Cuibărește pe sol în mici adîncituri sau în malurile înclinate înierbate. Toamna ne părăsește, pentru a ierna în Africa, la sud de Sahara.

PRESURA DE STUF (*Emberiza schoeniclus*) (15 cm) constituie una dintre cele mai PL. 36/694 frecvente păsări din regiunile de stufărișuri din vecinătatea apelor, fiind foarte comună în Delta Dunării. Corpul este de culoarea vrăbiei, însă masculul are capul și gusa negre. Cuibărește în vegetația acvatică, frecvent pe popîndacii inundați parțial. Iarna, majoritatea păsărilor clocitoare de la noi se retrag spre locurile de iernat din nord-estul Africii și sud-vestul Asiei, pentru ca în locul lor să apară populațiile unei subspecii nordice, *Emberiza s. schoeniclus*, ce se întilnesc frecvent prin vegetația uscată a cîmpiilor, mlaștinilor secate sau înghețate, împreună cu unele exemplare ale subspeciei ce a clocit la noi.

PRESURA CU CAP NEGRU (*Emberiza melanocephala*) (17 cm), semnalată la noi PL. 36/695 de mai bine o jumătate de secol în sud-estul țării, a fost resemnalată în Delta Dunării, pe grindul Caraorman, în anul 1967 și ulterior, fără însă a fi colectată. Capul este negru, spatele cafeniu, aripile cafeniu-negricioase, iar partea inferioară galben aprins. Este o apariție accidentală venind din sud-estul Europei, unde cuibărește. Specia iernează în ținuturile nordice ale Indiei.

PRESURA DE IARNĂ (*Plectrophenax nivalis*) (17 cm) apare în timpul iernilor, în cîrduri mai mult sau mai puțin mari, dar nu cu regularitate, venind ca păsări de invazie mai ales în ținuturile descoperite din sud-estul țării. Vara, penajul masculului este negru pe spate și coadă, alb în rest, iar al femelei cafeniu pătat pe spate albicios ventral. Iarna, masculul are penajul asemănător cu cel al femelei. Specia clocește în nordul Europei și al Asiei.

În afara țării noastre se găsesc următoarele specii:

CINTEZA-CIOCĂNITOARE (*Camarhynchus pallidus*) (17 cm). Trăiește în insula Galapagos, fiind specializată la prinderea insectelor și larvelor prin folosirea unui spin cu care scormonește prin galeriile de sub scoarța arborilor unde acestea trăiesc. Este dată adesea de exemplu ca singurul caz în care o pasăre folosește o unealtă. Se cunosc însă și altele, anume scorțarul cu cap brun (*Sitta pusilla*), din sud-estul S.U.A., ce folosește o bucată de coajă de copac pentru a desprinde bucățile de scoarță de pe trunchiurile pinilor, sub care se ascund insectele, ca și pasărea grădinar (*Ptilonorhynchus violaceus*), din Australia, care folosește un mănunchi de ierburi drept bidinea, cu care-și zugrăvește pereții aleilor tot de ea construite etc. Corpul este gri-maroniu striat;

MUGURARUL ROȘU (*Carpodacus erythrinus*) (15 cm), înrudită cu mugurarul și mugurarul pinilor (*Pinicola enuncleator*), trăiește în pădurile de conifere din Finlanda pînă-n partea asiatică a U.R.S.S., fiind o specie relativ rară. Preferă văile umede, cuibărind în apropierea apei. Masculul are partea anterioară a corpului vișiniu-roșcată, în rest verzui. Femela este verde-gălbui. Cuibărește și în Carpații sovietici, nefiind exclus a se găsi în viitor cuibărind și la noi în Carpații Orientali;

BOTGROSUL MEXICAN (*Rhodothraupis celaena*) (20 cm)—trăiește în ținuturile Mexicului, cu un cioc ceva mai subțire decît al botgrosului de la noi. Are penajul negru cu partea ventrală vișinie pătată cu negru;

CARDINALUL ROȘU (*Cardinalis cardinalis*) (22 cm) este cunoscut în statele din estul S.U.A. pînă-n nordul Americii de Sud. Masculul este roșu aprins cu negru în jurul ciocului galben. Femela este brun-oliv roșcată. Ambii reprezentanți ai acelor două sexe sînt excelente cîntătoare. Consumă insecte în mari cantități, dar și cereale. Iarna migrează spre sud. Amatorii îl țin frecvent ca pasăre de volieră;

CARDINALUL VERDE (*Paroaria coronata*) (19 cm) se întilnește pe țărmurile împădurite ale fluviilor braziliene, boliviene și argentiniene. Penajul este oliv, striat pe spate, iar capul și gusa roșii. Nu are un cîntec propriu-zis, ci un strigăt încet de chemare și un ciripit scurt;

BOTGROSUL ALBASTRU (*Guiraca caerulea*) (22 cm) se află răspândit în sudul PL. 36/702 S.U.A., avînd un cioc gros și conic. Masculul are corpul albastru intens cu cafeniu și negru în penele aripilor și ale cozii. Femela are penajul cafeniu striat. Cînteul este melodios.

52. ȚESĂTOARELE (*Ploceidae*)

Sînt păsări întrunite într-o familie de cca 270 de specii, răspîndite în regiunile temperate și tropicale ale Lumii Vechi, înlocuind Fringilidele în ținuturile tropicale. Sînt foarte abundente în Africa. De Fringilide se deosebesc în special prin modul artistic de construcție a cuiburilor și prin existența celei de a 10-a remige, care este mai mult sau mai puțin dezvoltată (în afară de g. *Passer*, mai recent inclus între *Ploceidae* și care are tot 9 remige primare ca și Fringilidele). Au talie mică, mijlocie și foarte mică. Ciocul este scurt, conic, cu marginile netede, de dimensiuni variabile. Penajul prezintă uneori un dimorfism sexual mai mult sau mai puțin evident; alte specii au un dimorfism sexual sezonier cînd masculii pot căpăta atît pigmentații mai intense ale penajului cit și pene modificate, în special cele codale. Majoritatea speciilor construiesc cuiburi artistice, de forme închise, instalate în cavități, dar mai ales atirnite sau fixate de crengi. Adesea fac sute de cuiburi lipite între ele, dînd impresia unui singur cuib uriaș. Arta țesutului cuiburilor ajunge uneori la *Ploceidae*, la cel mai avansat grad de perfecționare întîlnit printre păsări. Hrana este omnivoră, în general consumînd insecte în epoca reproducerii și semințe în restul timpului. Uneori produc pagube însemnate în culturi. Datorită penajului frumos al unor specii și a comportamentului lor interesant, *Ploceidele* sînt ținute de amatori cu plăcere în captivitate, condiții în care ele se reproduc cu ușurință, dînd chiar multe varietăți prin selecție artificială. Majoritatea *Ploceidelor* au instincte sociale foarte dezvoltate, iar unele ca *Ploceus* sînt chiar susceptibile de a fi dresate datorită psihicului lor dezvoltat.

La noi se întîlnesc 4 specii.

VRABIA DE CASĂ (*Passer domesticus*) (15 cm) constituie una dintre cele mai PL. 37/703 cunoscute și mai frecvente păsări ce se întîlnește atît în natură, cit și în preajma locuințelor ca specie antropofilă. Masculul are penaj cafeniu pătat pe spate, fruntea, creștetul și pieptul cenușiu și bărbia neagră; femela este cafeniu striat. Abundentă în regiunile joase ale țării, urcă și în regiuni

muntoase, în localități. Este tipic sedentară. Face cuiburi sferice în arbori, în special în plopi și salcimi, atît între crengi cît și în scorburi, dar în urma pătrunderii în localități și a devenirii ei antropofile își instalează cuiburile în diferite locuri ale construcțiilor. Vrabia de casă este originară din ținuturile orientale asiatice de unde s-a extins spre nord și vest printr-un proces natural.

VRABIA DE CÎMP (*Passer montanus*) (14 cm) este prezentă și ea atît în ținuturile sălbatice, cît și în preajma așezărilor umane cu spații mai largi în vecinătate. Are penajul cafeniu-roșcat pe spate, pămîntiu pe piept, iar creștetul cărămiziu. Frecventă mai ales în regiunile joase, dar urcă și în ținuturi înalte, pe lingă case. Cuibărește între crengi în cuiburi sferice, dar și în scorburi și în diferite construcții. Este sedentară la noi. Iarna se văd însă stoluri mari, nomade, ce colindă cîmpurile în căutarea hranei. Sud-estul Europei formează locuri de aglomerare în timpul iernii a unor populații ale acestei specii.

VRABIA SPANIOLĂ (*Passer hispaniolensis*) (15 cm) a fost semnalată mai demult, dar resemnalată și colectată de-abia în 1964, în sudul Dobrogei, specia apărînd la noi în țară printr-un proces natural de extindere a arealului său dinspre sudul Europei. Procesul de expansiune a acestei specii este în continuă desfășurare; în anii 1971—1975 a fost observată în tot vestul țării, sudul Moldovei și al Banatului. Penajul este asemănător cu al vrăbiei de casă, dar are capul cărămiziu și nu cu cenușiu, iar pieptul, flancurile corpului și spatele negricioase. Femela asemenea cu vrabia de casă. Cuibărește în cuiburi ovale, avînd intrarea în treimea superioară. Face două rînduri de pui, după care părăsește regiunea. Spre toamnă migrează în nordul Africii și sud-vestul Asiei. Populația africană a acestei specii este sedentară. Este o specie foarte viguroasă și cu o mare putere de adaptare.

CINGHIȚA ALPINĂ (*Montifringilla nivalis*) (18 cm) apare la noi iarna, cînd umblă în cîrduri împreună cu alte specii. Are capul cenușiu, spatele și mijlocul cozii cafeniu, iar restul cenușiu-deschis albicios. După unele observații, fără dovezi sigure, ar fi fost găsit un cuib în ținuturile înalte din Carpați. În Europa clocește în Alpi, Alpii Dinarici, Tatra, Sudeți, la altitudinile mari.

Ca specii exotice, notăm:

VĂDUVA DE PARADIS (*Steganura paradisea*) (40 cm). Trăiește în Africa, la sud de Sahara. Are coloritul negru strălucitor, cu gușa maronie, iar ceafa și pieptul galben-cafeniu. Masculii au, în epoca împerecherii, cele patru

rectrice mediane mult modificate, două foarte late și două foarte lungi, ajungînd la 30 cm, curbate ca penele cozii de cocoș;

CINTEZA CU GÎTUL ROȘU (*Niobella laticauda*) (35 cm); se află răspîdită în PL. 37/708 regiunile muntoase din Sudan și Etiopia. Are spatele negru-cafeniu, pieptul albastru-închis, capul roșu cu albastru-negricios strălucitor;

VĂDUVA DOMINICANĂ (*Vidua macroura*) (30 cm)—își are arealul în Africa, la PL. 37/709 sud de Sahara. Are capul, spatele și coada albastru închis, aripile cu cafeniu, iar restul alb-gălbui. Ca și alte specii apropiate, are obiceiul de a-și depune ouăle în cuibul Astrildidelor. Sint păsări poligame. După reproducere, masculul îmbracă o haină modestă ca și femela;

PASĂREA ȚESĂTOR (*Piletarius socius*) (14 cm) trăiește în savana sud-africană, PL. 37/710 asemănîndu-se bine cu vrabia noastră de casă, penajul fiindu-i însă de o nuanță mai cafenie. Mai multe păsări construiesc într-un arbore din specia *Acacia* un acoperiș comun, sub care sint instalate, strîns lipite unul de altul, cuiburile fiecărei perechi. Anual păsările adaugă noi cuiburi, construcția colectivă putînd ajunge la dimensiuni foarte mari;

ȚESĂTORUL INDIAN (*Ploceus hypoxanthus*) (13 cm); este una din puținele PL. 37/711 păsări țesătoare indiene. Are coloritul galben, cu coada și aripile negricioase și o pată neagră pe obraji și bărbie. Trăiește în Tailanda, Laos și Indonezia;

ȚESĂTORUL BIVOLILOR (*Bubalornis albirostris*) (25 cm), ce se întilnește frecvent PL. 37/712 în preajma turmelor de vite domestice sau de bivoli sălbatici din savanele africane, prinzînd insectele răscolite de animale în mersul lor. Este colorat în cafeniu-negricios, iar ciocul îl are gălbui. Cuibăresc adesea în aglomerații de cuiburi, fiecare pereche avîndu-și cuibul ei.

ȚESĂTORUL ORIX (*Euplectes oryx*) (14 cm) trăiește în Africa de sud și își con- PL. 37/713 struiește un cuib pe care-l țese foarte artistic. Are coloritul roșu, cu capul și pieptul negru, spatele, aripile și coada cafenii;

OREZARUL (*Padda oryzivora*) (14 cm). Este întilnit în sud-estul Asiei, unde poate PL. 37/714 forma adesea cîrduri foarte mari, ce produc pagube semănăturilor. Are un colorit albastrii cu capul și coada negre și cite o pată albă pe obraji. Cuiburile au forma unor sfere de iarbă, fiind așezate în arborete foarte dese.

CINTEZA FLUTURAR (*Estrilda bengala*) (12 cm); se află răspîdită în Africa, PL. 37/715 fiind una din păsările de apartament foarte mult căutate de amatori. Partea inferioară a corpului este albastră, capul și spatele oliv;

CINTEZA SOARE (*Neochmia phaeton*) (13 cm), care trăiește în nordul Australiei, PL. 37/716 construindu-și cuibul din ierburi și frunze, într-o formă turtită. Are penajul roșu cu spatele și aripile cafeniu-vișinii.

53. CIOCÎRLILE (Alaudidae)

Alcătuiesc o familie bine delimitată, cu cca 80 de specii, ce au o largă răspindire pe suprafața Pământului, majoritatea trăind în Africa și insula Madagascar, unele în Europa și Asia, 2 specii în Australia, iar una în America. Se deosebesc de Paseriformele acromiode prin faptul că au tarsele scutelate pe toată suprafața lor. Tarsele și degetele sînt mult alungite, iar unghiile degetelor posterioare terminate printr-o unghie mai mult sau mai puțin dezvoltată, uneori cît degetul, mai mult sau mai puțin drepte. Acestea sînt consecința adaptării lor la viața de sol, pe care umblă și aleargă cu multă ușurință. Ciocul, în general robust, este variabil ca formă. Remigele terțiare sînt adesea mult alungite. Unele specii au pe creștet un penaj erectil. Ciocîrliile populează regiuni de cîmpie, zone de stepă pietroase și predeșertice, dar și unele ținuturi boreale și montane. Sînt păsări lipsite de dimorfism sexual, prezentînd în general o homocromie pronunțată față de mediul în care trăiesc. Cuibăresc pe sol într-o escavație, într-un cuib simplu. Unele specii sînt foarte bune cîntătoare. Hrana constă în special din insecte, păianjeni, viermi, dar și din semințe, în special iarna.

La noi în țară se întîlnesc 8 specii.

CIOCÎRLIA DE CÎMP (*Alauda arvensis*) (18 cm) se întîlnește frecvent în ținuturile joase, de stepă, dar apare și în lungul văilor montane largi și înierbate, pînă în zona alpină. Are un colorit cafeniu-gălbui cu pete întunecate, ventral albicios. Cuibărește pe sol în ierburi. Masculul cîntă în zbor, la mare înălțime deasupra cuibului. Iarna se întîlnesc mai ales în locurile de mică altitudine. Nordul Africii și sud-vestul Asiei formează cartierele de iernare a unei populații a acestei specii.

CIOCÎRLIA CU DEGETE SCURTE (*Calandrella cinerea*) (14 cm) poate fi observată în ținuturile joase, de cîmpie, din sud-estul țării. Spatele este cafeniu-roșcat striat, în partea inferioară isabel-albicioasă. Cuibul și-l instalează într-o mică depresiune înierbată a solului. Toamna migrează pentru a ierna în nord-vestul Africii și sudul Europei.

CIOCÎRLANUL MOȚAT (*Galerida cristata*) (18 cm) se află răspîndit în toate cîmpurile uscate, joase, din țară, dar urcă și pe văile largi ale riurilor, în ținuturile descoperite. Penajul este ca al ciocîrliei de cîmp, dar pe cap are un moț de pene. Cuibărește în locuri cu vegetație sărăcăcioasă. Este una dintre

cele mai frecvente ciocirlii de la noi, care nu ne părăsește nici iarna, cînd poate fi văzută pe marginile șanțurilor șoselelor, pe drumurile satelor ori prin curțile oamenilor printre vite.

CIOCÎRLIA DE BĂRĂGAN (*Melanocorypha calandra*) (19 cm) se întilnește în deosebi în sud-estul țării, fiind specia de ciocirleie cea mai mare de la noi. Coloritul este asemănător celorlalte ciocirlii, dar pe laturile gusei are cîte o pată neagră. Cuibărește pe sol și numai în ierni reci și cu multă zăpadă se retrage spre sud. Este o specie bună cîntătoare și o bună imitatoare a glasurilor altor păsări. În captivitate puii pot învăța multe cîntece ale altor păsări pe care le reproduc cu o voce foarte puternică. Nord-estul Africii constituie un loc principal de iernare.

CIOCÎRLIA URECHIATĂ (*Eremophila alpestris*) (17 cm) a fost descoperită de curînd (1962) cuibărind în Carpații Meridionali, în regiunea alpină. Are penajul cafeniu striat, cu galben și negru la cap iar pe laturile frunții pornesc două mici smocuri de pene negre. Pînă atunci era cunoscută la noi o rasă nordică (*E.a. flava*) ce venea numai iarna, clocitoare în tundra eurasiatică. Cuibărește pe solul înierbat. Iarna coboară din munți spre zonele de șes și se deplasează spre ținuturi mai sudice.

CIOCÎRLIA DE PĂDURE (*Lullula arborea*) (15 cm) este singura specie dintre ciocirliile noastre, care se așază de regulă pe arbori. Coloritul este ca al ciocirleiei de cîmp, iar pe creștet are un mic moț de pene. Se întilnește în regiunile de stepă și silvostepă, urcînd și pe văile largi ale riurilor. Cuibul și-l instalează numai pe sol, în teren înierbat, într-o mică adîncitură. Masculul cîntă într-un arbore din apropierea cuibului. Toamna se retrage pentru a ierna în locuri mai sudice. În iernile blinde se pot întilni unele exemplare nordice. Cartierele de iernat sînt în nordul Europei, în valea Nilului inferior și sud-vestul Asiei.

CIOCÎRLIA CU ARIPI ALBE (*Melanocorypha leucoptera*) (19 cm) a fost observată în trecut, în special în Dobrogea, și colectată de cîteva ori. Recent a fost observată în iarna anului 1974, în sudul țării. Vine în timpul iernilor din Asia Centrală, unde își are arealul de cuibărit. Are spatele cafeniu-roșcat și cenușiu, cu alb la aripi și pe partea inferioară a corpului. Este o apariție accidentală în țara noastră. Cartierele de iernat sînt regiunile din sudul Mării Caspice și vestul Asiei.

CIOCÎRLIA NEAGRĂ (*Melanocorypha yeltoniensis*) (19 cm) apare accidental, venind din locurile de cuibărit din Asia Centrală. Coloritul masculului este negru cu tivurile penelor spatelui și ale capului mai deschise, femela este cafeniu-gălbui, striată pe piept. Se cunosc cîteva semnalări primăvara în Dobrogea fără ca specia să fi fost colectată.

Ca specie exotică, cităm:

CIOCÎRLIA-VRABIE (*Erimopterix leucotis*) (13 cm). Se aseamăna unei vrăbii PL. 37/725 mai ales prin conformația capului și ciocului, trăind în ținuturi nisipoase, pietroase, din Africa. Este negricioasă cu cafeniu pe aripi, iar în dreptul urechilor are câte o pată albă. Adesea se abate în cîrduri asupra culturilor aducînd pagube însemnate.

54. CODOBATURILE, FÎSELE (*Motacillidae*)

Cuprind cam 50 de specii de păsări ce aparțin la cea mai cosmopolită familie de Paseriforme. Sînt răspîndite aproape pe toată suprafața Pămîntului; lipsesc doar în Polinezia. Singura specie de Paseriforme existentă din regiunea antarctică aparține acestei familii. Sînt păsări de talie mică, ducînd o viață aproape exclusiv de sol. Au picioare robuste, lungi, cu unghii subțiri, curbate. Ciocul îl au mai gros decît al Alaudidelor. Remigele terțiare sînt alungite, acoperind aripa pînă la vîrf. Trăiesc în apropierea apelor, în pășuni, stepe, păduri umede sau zonele aride de la mari altitudini, ca și pe malurile stîncoase ale mărilor. Cuibăresc în general pe sol și în crăpături. Hrana le este formată în marea majoritate din insecte, dar și din mici semințe.

La noi în țară se întîlnesc 8 specii.

CODOBATURA ALBĂ (*Motacilla alba*) (18 cm) este răspîndită în toată țara, PL. 38/726 mai frecvent în regiunile joase, pe malul bălților și lacurilor, cît și al rîurilor de la șes pînă la munte, pînă la lacurile din golul alpin. Are penajul cenușiu cu negru pe cap, piept și coadă, iar fruntea, obrații și partea inferioară a corpului sînt albe. Clocește în excavațiile din maluri, grămezi de lemne și chiar în acoperișurile de stuf ale caselor. Toamna migrează spre cartierele de iernat din nordul Africii și sud-vestul Asiei. În iernile blînde se pot vedea exemplare rămase pe lingă apele neînghețate.

CODOBATURA DE MUNTE (*Motacilla cinerea*) (18 cm) se întîlnește cuibărind PL. 38/727 numai pe văile rîurilor din Carpați, urcînd pînă în apropierea izvoarelor. Capul și spatele sînt cenușii, coada verde-oliv, bărbia neagră, iar partea ventrală a corpului galben intens. Clocește în maluri pietroase sau printre bolovanii înconjuțați de ierburi. Toamna migrează spre locurile de iernare din nordul Africii și sud-vestul Asiei. În iernile blînde pot fi văzute unele exemplare în parcurile cu ape neînghețate din mijlocul orașelor.

CODOBATURA GALBENĂ (*Motacilla flava*) (17 cm) are o largă răspindire la noi, PL. 38/728 în special în ținuturile joase, umede, bine înierbate, cu lucii de apă în apropiere, dar și pe văile largi ale riurilor. Penajul este asemănător cu al codobaturei de munte, dar bărbia este galbenă, iar spatele oliv. Foarte frecventă în Delta Dunării, unde datorită biotopilor foarte variați de aici coexistă cu o subspecie sudică (*M. flava feldegg*), care a înaintat relativ recent peste arealul ei și cu care dă aici hibrizi. Toamna ne părăsește pentru a ierna în toată Africa, în afară de regiunile deșertice.

FÎSA DE CÎMP (*Anthus campestris*) (17 cm) se întâlnește frecvent mai ales în PL. 38/729 ținuturile joase, aride, adesea nisipoase, în special din sud-estul țării. Corpul este cenușiu cu pete mai întunecate. Partea ventrală albicioasă. Cuibărește pe sol în mici escavații. Toamna migrează în partea nordică și nord-estică a Africii și în sudul peninsulei Arabia.

FÎSA DE PĂDURE (*Anthus trivialis*) (15 cm) este comună pădurilor de PL. 38/730 la șes ori din munții de altitudine mijlocie. Are colorit cafeniu pătat pe spate, iar pieptul și flancurile corpului gălbui cu pete închise. Cuibărește pe sol bine înierbat. Toamna se îndreaptă spre ținuturile Africii centrale și de vest.

FÎSA DE LUNCĂ (*Anthus pratensis*) (15 cm), deși se întâlnește mai ales în timpul PL. 38/731 pasajului, cuibărește îndeosebi în partea nordică a țării, în ținuturi umede, de cîmpie și dealuri. Seamănă cu fisa de pădure dar are fondul mai cenușiu și nu cafeniu. Cuibărește pe sol, între ierburi, ca și celelalte fise. Iarna se îndreaptă spre locurile de iernare din țările din jurul Mării Mediterane și sud-vestul Asiei. În iernile blinde se întâlnesc accidental unele exemplare, mai ales în partea sudică a țării.

FÎSA DE MUNTE (*Anthus spinoletta*) (17 cm) cuibărește exclusiv pe înălțimile PL. 38/732 fără păduri ale Carpaților, instalându-și cuibul pe sol, lângă bolovanii înierbați. Coloritul corpului este cenușiu cu pete mai întunecate pe partea superioară. Iarna majoritatea păsărilor migrează spre ținuturile sudice, în special spre nord-estul Africii și sud-vestul Asiei și Grecia. Adesea unele exemplare rămase se întâlnesc iarna, mai ales în sudul țării.

FÎSA CU GÎT ROȘU (*Anthus cervinus*) (15 cm) apare numai în pasaj pe la noi PL. 38/733 primăvara spre locurile de cuibărit din tundra eurasiatică, iar toamna spre cele de iernare din valea Nilului și sud-vestul Asiei. Asemănătoare ca penaj cu fisa de pădure, dar cu bărbia și gușa cărămizie.

Ca specie exotică, cităm:

FÎSA CU BĂRBIE ROȘIE (*Macronix ameliae*) (20 cm), ce trăiește pe coastele Africii PL. 38/734 de sud, avînd spatele cafeniu, pieptul cărămiziu, iar pe bărbie o pată roșcată pronunțată.

55. ICTERIDELE (Icteridae)

Cuprind o familie cu cca 150 de specii, răspândite exclusiv din Canada în Țara de Foc, dar mai ales în regiunea tropicelor, unde ar reprezenta Stur-nidele Lumii Vechi, cu care se aseamănă la obiceiuri și înfățișare. Talia variază de la aceea a unei vrăbii la a unui corb (*Gymnostinops*), păsările ducând o viață arboricolă sau de sol. Au picioare lungi și robuste, ciocul conic și drept, puternic la bază, fără zimți, de lungimi variabile, acoperit la baza mandibulei superioare cu pene în formă de perișori. Sunt păsări active, vioaie, cu voce sonoră, unele bune cîntătoare și, în general, socia-bile. Împreună cu Tanagridele și Parulidele formează un grup de Passeri-forme acromiode din cele mai tipice pentru fauna americană.

Majoritatea speciilor își construiesc cuiburi de formă sferică, suspendate în arbori, fie în formă de cupă, adică fixate între crengi în felul cuiburilor de grangure, fie la suprafața solului. Unele specii (*Molothrus*) parazitează alte păsări, depunându-și ouăle în cuiburile acestora. Hrana constă din insecte, larve, viermi, dar și din fructe, muguri, semințe.

Icteridele au comportamente psihice complexe, ceea ce le dă posibilități foarte diferite de a se manifesta și adapta.

BOBOLINCUL (*Dolichonyx oryzivorus*) (18 cm) se întâlnește în America de Nord, PL. 38/735 cuibărind în număr mare în lanurile de cereale, în apropierea solului. Coloritul masculului este negru pe cap și partea inferioară a corpului, cafeniu cu negru și alb pe cea superioară, iar al femelei cafeniu cu striuri întunecate. În timpul creșterii puilor, păsările sînt folositoare, deoarece distrug un mare număr de insecte, însă după ce puii și-au luat zborul se abat asupra semănăturilor producînd pagube. Toamna pleacă pentru a ierna în America de Sud. Are un cîntec plăcut și variat.

TRUPIALUL DIN BALTIMOR (*Icterus galbula*) (19 cm) cuibărește în sud-estul PL. 38/736 Americii de Nord, construindu-și cuibul în mod asemănător cu al grangurelui de la noi. Preferă vecinătatea riurilor. Masculul este negru pe cap și spate, coada și aripile portocalii cu negru, iar partea inferioară portocalie. Femelele are colorit galben-cafeniu. Se hrănește mai ales cu fructe coapte. Datorită cîntecului său plăcut, este ținut de către amatori ca pasăre de volieră. Iernează în America de Sud.

TRUPIALUL NEGRU DE CIREADĂ (*Molothrus ater*) (20 cm) trăiește în America PL. 38/737 de Nord, în vecinătatea cirezilor de vite și de cai. Stă adesea pe spatele acestora hrănindu-se cu paraziții de pe pielea lor. Are colorit negru cu

reflexe intense verzi și violacee. Este o pasăre parazită, care-și depune oul în cuibul altor păsări; acestea-i vor crește puiul. Cîntecul îi este deosebit de plăcut.

SAPU MOȚAT (*Ostinops decumanus*) (43 cm) este o pasăre de pădure, hrănit-
PL. 38/738 du-se cu șoareci, șopirle și fructe zemoase. Are colorit negru cu penele exterioare ale cozii galbene. Își construiește cuibul asemănător unui tub vertical de cca 1 m lungime, terminat în formă de pungă, care atîrnă agățat de o creangă. Trăiește în America de Sud.

TRUPIALUL IMITATOR (*Cacicus persicus*) (30 cm) trăiește în America de Sud,
PL. 38/739 fiind un cîntător neobosit. Asemănător cu șapu moțat, dar cu galben și pe umerii aripilor și penele subcodale și supracodale. Cuibărește în colonii numeroase, suspendîndu-și cuiburile lungi printre crengi, clătîindu-se în bătaia vîntului. Imită cu pasiune nu numai cîntecele altor păsări pe care le aude în preajma sa, dar chiar behăitul oilor, gîlgiitul curcanilor etc. El însoțește aceste manifestări sonore cu diferite gesturi și mișcări, răsucindu-și capul și gîtul și chiar întregul său corp în cele mai diferite moduri.

56. GRAURII (*Sturnidae*)

Alcătuiesc o familie de cca 130 de specii, cu răspîndire îndeosebi în regiunile tropicale ale Africii și sudul Asiei, mai puțin în nordul Asiei și în Europa. Multe din aceste specii au fost introduse de om în America de Nord, Australia și Noua Zeelandă. Sînt păsări robuste avînd tarsele lungi, puternice, ciocul drept, lung și ascuțit. Penajul este tare și lucios, aripile în general ascuțite. Se deplasează ușor prin mers alertat, sărînd pe crengi, sau prin zbor rapid. Nu ating talia mare a Icteridelor. Cuibăresc în cavități de arbori, crăpături de ziduri, stînci sau în cuiburi închise, mai mult sau mai puțin sferice, cu deschidere laterală. Sînt păsări foarte sociabile, trăind în grupuri numeroase. Hrana este foarte variată, de natură insectivoră, frugivoră și granivoră. Distrug multe nevertebrate dăunătoare, dar pot produce și pagube în livezi, vii etc. Unele sînt bune imitatoare a glasurilor altor păsări și chiar a vocii omenești.

Sturnidele sînt păsări dotate cu o viață psihică complexă, cu interesante comportamente individuale, ușor de dresat. Ele găsesc soluții originale la anumite situații în care sînt puse, ceea ce fac să fie considerate ca unul dintre cele mai evolute grupuri din toată clasa păsărilor.

La noi în țară se întâlnesc 2 specii.

GRAURUL (*Sturnus vulgaris*) (23 cm) este răspândit pe tot cuprinsul țării, mai ales în regiunile joase, cu arbori scorburoși, în păduri luminoase, cu spații largi descoperite în jur, urcând și pe văile riurilor. Coloritul corpului este negru cu chenare mai deschise la penele spatelui și cu reflexe intense verzi și violacee pe cap și piept. Cuibărește în scorburi, dar și în găuri de ziduri, stuful acoperișurilor, dovedind multă încredere față de apropierea omului. Populațiile din nordul arealului se retrag iarna spre sud-vestul Europei. Cirduri mari se întâlnesc și iarna, îndeosebi în sud-estul țării, mai ales ca păsări venite din nord. Imită cîntecele altor păsări.

LĂCUSTARUL (*Sturnus roseus*) (22 cm) apare ca pasăre de vară, la noi, dar nu întotdeauna în aceleași locuri și în același număr. Are penajul negru cu alb-roz pe spate și piept. Cuibărește în colonii, în locuri stîncose, sau pe maluri lutoase, în special în Dobrogea. După epoca de cuibărit, migrează spre locurile de iernare dinspre sud-vestul Asiei și India. Distruge un mare număr de lăcuste, dar se hrănește și cu duche, cireșe etc.

Ca specii exotice, cităm:

GRAURUL-COȚOFANĂ (*Sturnopastor contra*) (23 cm). Trăiește în cirduri în ținuturile sudice ale Indiei, hrănindu-se cu insecte, viermi, fructe și semințe. Deasupra corpului și gura sînt negre-verzui, iar partea inferioară a trupului albicioasă. Este unul dintre cei mai buni cîntători ai familiei Sturnidelor;

GRAURUL DE BAMBUS (*Sturnus burmanicus*) (10 cm); trăiește în Birmania înnoptînd în cirduri numeroase în întinderile de trestie de zahăr sau în arbuștii de bambus. Are aripile și coada negre, spatele și tîrzița verde și albăstruie, pieptul vișiniu-deschis;

GRAURUL SUD-AFRICAN (*Lamprocolius nitens*) (25 cm) se află răspândit în sudul Africii, din Angola pînă la Capul Bunei Speranțe. Corpul este negru, cu reflexe intense verzi pe partea de deasupra și violaceu pe cea de dedesubt;

GRAURUL TRICOLOR (*Spreo superbus*) (50 cm), din nord-estul Africii, își construiește un cuib acoperit, sferic, pe care-l instalează în arborii spinoși. Este negru-verzui lucios pe aripi și coadă, albastru pe gura, cărămiziu pe piept;

MIERLA MANDARIN (*Gracula religiosa*) (25 cm), răspîndită în Tailanda, Laos, India, Sri Lanka și Indonezia, trăiește în păduri de munte și hrănindu-se de preferință cu fructe. Are coloritul negru cu reflexe verzi, albastre și violacee. Este considerată ca una dintre cele mai bune imitatoare de glasuri din lumea păsărilor, întrecînd chiar papagalii, care imită vocea omului. De aceea este mult căutată pentru amuzamentul ce-l oferă ca pasăre de apartament;

GRAURUL CU CIUCURI (*Creatophora cinerea*) (22 cm); se întâlnește în Africa, PL. 39/747 în colonii imense, în tufe sau arborețe scunde, hrănindu-se în general cu lăcuste migratoare. Corpul este cenușiu, cu aripile, coada și ciucurii de la cap negre-verzui;

CIUGULITORUL VITELOR (*Buphagus africanus*) (28 cm)—se află răspândit în PL. 39/748 Africa, având obiceiul să se cațere pe corpul mamiferelor ierbivore din savane și a le ciuguli paraziții de pe corpul lor, așa cum face *Molothrus* dintre Icteride în America de Sud. Unghia degetului median, mai lungă decât a degetului mare, este o caracteristică a speciei, consecință a adaptării păsării la agățatul de pielea mamiferelor.

57. URSITOARELE (*Irenidae*)

Cuprind o mică familie cu un singur gen (*Irena*), răspândită numai în regiunea Indomalaieză, de pe coasta Malabar până-n Filipine, lipsind în Sri Lanka. Trăiesc în perechi sau în grupuri în marile păduri sempervirescente, hrănindu-se în special cu fructe. Sunt păsări fricoase și foarte prudente, ascunzându-se asemenea sturzilor noștri printre frunze sau după crengi, fiind aproape imposibile de observat. Cuiburile au formă de cupă pe care le fixează solid între crengi.

URSITOAREA ALBASTRĂ (*Irena puella*) (25 cm) are un penaj negru cu reflexe PL. 39/749 și albastru, trăind atît în arborii ce învecinează coastele marine ale ținuturilor indoneziene, dar și la altitudini de peste 1 500 m în R. P. Chineză. Stau adesea imobile în vârful arborilor înalți, fiind greu de observat. Prezintă caractere asemănătoare Corvidelor, Oriolidelor și Dicruridelor.

58. GRANGURII (*Oriolidae*)

Formează o familie de 34 de specii răspândite în Indonezia, care este centrul lor de dispersiune, regiunile tropicale și subtropicale ale Indiei, Africii și Australia. O specie ajunge pînă în nord-estul R. P. Chineze, iar alta pînă-n zona temperată a Europei. Sunt de mărimea graurilor, avînd caractere asemănătoare Sturnidelor și Corvidelor. Au cioc puternic, puțin curbat spre vîrf și zimțat în partea terminală. Penajul este viu colorat cu galben, roșu și negru, prezentînd un accentuat dimorfism sexual. Își fac cuiburi deschise, în formă de cupă, adesea țesute artistic, suspendate ca un hamac între

ramurile laterale ale arborilor. Hrana constă din insecte, larve, fructe moi și muguri pe care le iau numai de pe arbori. Cîntecul este plăcut și sonor, avînd asemănarea sunetului de flaut.

La noi trăiește o singură specie.

GRANGURUL (Oriolus oriolus) (24 cm) sosește prin luna mai, plecînd spre toamnă, după creșterea puilor. Masculul este galben cu aripile și coada negre. PL. 39/750 Femela are colorit verzui cu aripile și coada mai întunecate. În țară este răspîdit îndeosebi în pădurile luminoase de șes, urcînd și pe văile riurilor montane, pînă în partea lor mijlocie. Frecvent în plantații. Cuiburile, artistic lucrate, au forma unui hamac prins la o înfurcitură aproape de capătul unei crăci orizontale, adesea bine mascat de frunziș. Iernează în toată Africa, înafară de partea ei nordică.

Ca specii exotice, sînt:

GRANGURUL CU CAP NEGRU (Oriolus larvatus) (22 cm), larg răspîdit în regiunea PL. 39/751 tropicală a Africii. Are penajul galben cu verde, iar capul și gușa negre;

GRANGURUL GALBEN (Oriolus flavocinctus) (30 cm), trăiește între tropicele PL. 39/752 Capricornului și regiunea nordică a Australiei și se hrănește cu fructe.

Are un frumos colorit galben cu negru pe cap, aripi și coadă;

GRANGURUL DE SMOCHINE (Sphecotheres flaviventris) (39 cm), se află răspîdit PL. 39/753 în pădurile din insula Noua Guinee și Australia, avînd în jurul ochilor o porțiune de piele golașă de culoare roșie. Capul este negru, spatele verde, pieptul galben.

59. PĂSĂRILE PARADIS (Paradiseidae)

Formează o familie de 45 de specii ce trăiesc în regiunile împădurite din Noua Guinee, în insulele Moluce și în nordul Australiei. Centrul de dispersiune al acestor specii îl constituie insula Noua Guinee, unde se întîlnesc aproape 90% din totalul speciilor familiei. Talia este între a unui sturz pînă la a unei ciori, ciocul are forme și mărimi variabile, tarsele și degetele fiind puternice.

O trăsătură originală a acestor păsări o formează penele ornamentale puternic modificate, fapt ce nu se mai întîlnește în așa de mare grad nici la Trochilide sau Fazianide, la care penajul este atît de strălucitor colorat. Dimorfismul sexual este foarte exagerat: femelele au un penaj unicolor întunecat, masculii sînt foarte viu și variat colorați. Păsările sînt poligame.

În epoca împerecherii, la majoritatea speciilor mai mulți masculi se adună la un loc, unde execută o paradă nupțială colectivă, prin care ei își etalează în toată splendoarea penajului lor superb colorat și cu pene mult modificate; acest penaj nupțial nu are caracter sezonier, căci după lepădarea lui crește un altul la fel de frumos. Pentru coloritul și gradul de transformare al penajului lor sînt cotate ca cele mai frumoase păsări din lume.

Un fapt interesant îl constituie producerea frecventelor încrucișări dintre diferite specii; față de numărul lor, nici un alt grup de păsări nu dau atîta hibridi naturali, care, în cazul de față, sînt în majoritate fecunzi.

Cuibăresc în arbori, făcîndu-și un cuib mare în formă de cupă. Hrana constă din moluște, artropode, reptile, păsări mici, dar și din fructe, semințe etc., În trecut aceste păsări au plătit un tribut scump, fiind prinse pentru confecționarea articolelor de modă. Astăzi ele sînt puse sub protecția legii.

PASĂREA PARADIS GULERATĂ (*Lophorina superba*) (23 cm) trăiește în munții din sud-estul insulei Noua Guinee. Pasărea este neagră cu luciu metalic puternic.

Din regiunea umerilor pornesc o serie de pene lungi, etajate, ce se ridică mai mult sau mai puțin vertical, dînd impresia unei alte perechi de aripi, aproape la fel de lungi, în repaos, ca cele adevărate. În fața pieptului are un evantai asemănător, de culoare albastru-violet. În timpul paradei nupțiale, masculul se atîrnă de o creangă și rămîne cu capul în jos.

PASĂREA PARADIS ALBASTRĂ (*Paradisea rudolphi*) (28 cm), se găsește în regiunea muntoasă din sudul insulei Noua Guinee, avînd cele două rectrice mediane mult alungite. Capul și spatele au coloritul negru, aripile și penele flancurilor corpului albastre, subcodalele cărămizii.

PASĂREA PARADIS REGALĂ (*Cicinnurus regius*) (16 cm) este cea mai mică specie a familiei. Coloritul spatelui este roșu, iar a părții inferioare a corpului alb. Pieptul are pe laturi două evantaie de pene, albe cu verde, iar cele două rectrice medii, lipsite de steaguri, sînt lungi, încrucișîndu-se după terminarea cozii și sfîrșindu-se prin două mici spirale de un verde metalic. Trăiește în insulele Noua Guinee și Aru. Vocea seamănă cu un mieunat de pisică.

PASĂREA PARADIS SCÎNTEIETOARE (*Parotia lawesi*) (31 cm) are îndărătul ochilor, pe laturile capului, cîte trei pene lungi cu tijele libere terminate cu steaguri normale. Corpul este negru strălucitor. Pieptul este împodobit de o cuirasă de pene strălucitoare roșcate și violacee în formă de disc. Parada nupțială are loc pe sol și este executată de mai mulți masculi ce dansează împreună. Este răspîdită în insula Noua Guinee.

PASĂREA PARADIS CU COADĂ BANDATĂ (*Taeniaparadisea mayeri*) (100 cm)
PL. 39/758 trăiește în pădurile din nordul insulei Noua Guinee, avînd penele codale mai lungi ca ale oricăror altor păsări, aproape de trei ori mai lungi decît corpul păsării. Are coloritul cafeniu, coada albă, capul negru cu verde și violet.

PASĂREA PARADIS CU CIOC ÎNTORS (*Epimachus mayeri*) (120 cm) are un
PL. 39/759 glas ce se aseamănă cu zgomotul unei mașini de cusut. Ventral, corpul este galben-cafeniu, iar partea de deasupra verde, cafeniu, albastru și violet. Trăiește în pădurile de munte din insula Noua Guinee, între 2 500—3 300 m altitudine.

PASĂREA PARADIS CU STINDARDE (*Semioptera wallacei*) (24 cm) își poartă
PL. 39/760 numele de la cele două pene asemănătoare unor steaguri ce pornesc de la aripi. Pasărea are coloritul negricios, cu capul cafeniu-gălbui și pieptul verde. Trăiește numai în insulele Moluce și a fost descoperită în anul 1858.

PASĂREA PARADIS COADĂ ÎN SECERĂ (*Diphyllodes respublica*) (17 cm) are
PL. 39/761 în mijlocul cozii două pene verzi spiralate, ce se încrucișează între ele. Capul îi este negru cu albastru, aripa galbenă, spatele roșu și cafeniu iar pieptul verde. În timpul paradei nupțiale, ricie pămîntul și rupe frunzele crengilor joase ale boschetelor, apoi începe să danseze și să se cațere în virful arborilor unde își expune penajul multicolor.

PASĂREA PARADIS GALBENĂ (*Paradisea minor*) (36 cm) trăiește în ținuturile
PL. 39/762 sud-vestice ale insulei Noua Guinee, și în unele insule vecine. Corpul este cafeniu-roșcat, capul și spatele galbene, gîtul și gîșa verzi. Are niște pene ornamentale lungi pe laturile spatelui de culoare galbenă și albă. Cele două pene codale mediane sînt subțiri și mult alungite.

PASĂREA PARADIS CU FLAMURI (*Pteridophora alberti*) (20 cm), cu două pene
PL. 39/763 drepte în spatele cefei ce ating o lungime de 40 cm, avînd în lungul tijeii o serie de cca 30 de steaguri mici, strălucitoare. Corpul este negru-albăstrui pe cap și spate, galben pe piept și pîntece. Parada nupțială nu a fost observată, iar femela nu este cunoscută.

60. CIORILE CU BĂRBII (*Callaeidae*)

Formează o familie doar cu 3 specii, răspîndite numai în Noua Zeelandă, posedînd caractere cu totul originale. La rădăcina ciocului se află cîte două bărbi de piele de culoare galbenă.

HULA (*Heteralocha acutirostris*) (48—53 cm) este una dintre cele mai interesante
PL. 40/764 păsări ai cărei ultimi reprezentanți nu au mai fost văzuți din anul 1907, în prezent ea fiind posibil dispărută. Trăiau în insula nordică a Noii Ze-

elande, populau pădurile dese și aveau penajul negru. Caz unic la păsări, ea prezenta ca particularitate conformația diferită a ciocurilor la cele două sexe, masculul avându-l drept, puternic și relativ scurt, iar femela curbat, subțire și lung. Această originală adaptare dădea posibilitatea unei perfecte diviziuni a muncii, masculul perforind trunchiul și cojind coaja arborilor, iar femela scoțind insectele și larvele. Cuibul avea forma unei cupe și era plasat într-o gaură aproape de sol, mai rar la oarecare înălțime. Maorii foloseau frumoasele pene codale ale păsărilor ca obiecte de podoabă.

CIOARA CU BĂRBIE (*Callaeas cinerea*) (40 cm) își duce viața prin tufișuri, în PL. 40/765 căutare de muguri, boabe și insecte care îi formează hrana de bază. Coloritul corpului este în întregime negru. Pasărea este incapabilă să zboare.

61. PĂSĂRILE GRĂDINAR (*Ptilonorhynchidae*)

Cuprind un mic grup, de cca 20 de specii, răspândite în insula Noua Guinee și Australia. Sînt înrudite cu păsările paradis, dar fără să aibă pene ornamentale. Duc o viață terestră.

Prezintă o serie de obiceiuri curioase. Astfel, masculii își amenajează pe sol o „grădină de distracție“, cu un fel de boltă și o „arenă“ pe care o ornamentează cu tot felul de obiecte strălucitoare, ca bucăți de sticlă colorată, de metale, diferite pietricele, cochilii de moluște, oase, bucăți de scoarță, mușchi, semințe, fructe, pene, bucăți de hîrtie și chiar flori. Unele specii zăgrăvesc exteriorul boltelor pe care le-au construit. Masculii își petrec 2—4 luni pe an pentru amenajarea acestor grădini și menținerea lor în bună stare. Fiecare specie are modul ei de a construi „grădinile de distracție“, la amenajarea căreia participă uneori și femela. De obicei însă femela apare după ce construcția este complet gata și dacă o acceptă, la invitarea masculului, ea intră înăuntru. Păsările sînt monogame.

Aceste obiceiuri reprezintă în fond un mod de marcarea teritorială, cu scopul de a îndepărta alți masculi și de a atrage mai ușor femelele.

PASĂREA GRĂDINAR VIOLACEE (*Ptilonorhynchus violaceus*) (30 cm) trăiește PL. 40/766 în pădurile umede din estul Australiei, hrănindu-se cu fructe, dar și cu semințe și insecte. Masculul are penajul albastru-violaceu, iar femela cafeniu. La „grădina de distracție“, ea este specializată în construirea de alei. În acest scop își amenajează în pădure un teren, făcîndu-și o alee din fire subțiri de plante pe care le adună la partea de sus sub formă de boltă. Interiorul acestei alei îl zăgrăvește cu o culoare albastră-cenușie provenită din amestecarea lemnului carbonizat cu salivă. Ca bidinea,

pasărea se folosește de fișii de scoarță de copac pentru a zugrăvi aleea; capătul ei este ornamentat cu cochilii de melci, mușchi, flori, cioburi colorate, culorile albastre fiind cele mai preferate.

PASĂREA GRĂDINAR MIEUNĂTOARE (*Ailuroedus crassirostris*) (30 cm) trăiește în estul Australiei și are un glas asemănător mieunatului unei pisici. PL. 40/767 Penajul este verde închis și oliv, cu stropi albicioși mai ales pe partea inferioară. Ea nu-și construiește boltă sau alee, ci își curăță o bucată de teren pe care o garnisește cu flori și semințe.

PASĂREA GRĂDINAR CU FAȚA NEAGRĂ (*Xanthomelus aureus*) (30 cm) viețuiește în insula Noua Guinee, avind obiceiul să-și facă o alee asemănătoare păsării grădinar violacee. Are un colorit galben și oranj cu bărbia, virfurile aripilor și coada negre-albăstrui. Își zugrăvește și ea interiorul aleii, însă ca bidinea folosește frunzele verzi.

PASĂREA GRĂDINAR MOTĂTĂ (*Amblyornis macgregoriae*) (28 cm) se află PL. 40/769 răspândită în regiunile înalte, împădurite, ale munților din insula Noua Guinee. Ea își amenajează o bucată de sol cu mușchi galbeni-verzi și o împodobeste cu boabe și flori. Când florile se veștejesc, pasărea le reîmprospătează cu altele.

62. CORVIDELE (*Corvidae*)

Cuprind o familie de cca 100 de specii, ce alcătuiesc un grup cosmopolit răspândit aproape pe întreaga suprafață a Pământului, lipsind doar în ținuturile antarctice, Noua Zeelandă și unele insule polineziene. Trăiesc în cele mai nordice ținuturi arctice și de mare altitudine, cât și în deșerturi ori în păduri temperate sau tropicale. Au talie mijlocie și mare incluzind — cu excepția păsărilor liră — cei mai mari reprezentanți ai paseriformelor. Sexele sînt în general asemănătoare. Unele sînt specii migratoare, dar altele sînt sedentare, chiar în ținuturi cu ierni foarte reci. Cuibăresc în arbori între crengi, în scorburi, în crăpături de ziduri și de stînci și chiar pe sol. Regimul lor de hrană este foarte variat, fie carnivor ori vegetarian, dar de cele mai multe ori omnivor, hrana fiind luată în general de pe sol. Deși consumă multe insecte dăunătoare, ele sînt totuși, în general, păsări stricătoare. Răpitoare îndrăznețe și viclene, distrug ouă, pui, dar și semințe, fructe, legume etc. Au instincte sociale dezvoltate, ducînd o viață gregară; cuibăresc adesea în colonii. Se pot îmblînzi și dresa ușor. Unele din ele sînt bune imitatoare atît ale glasului altor specii, cît și ale vocii omenești. Prin obiceiurile, adaptabilitatea și mai ales prin dezvoltarea lor psihică complexă, Corvidele sînt considerate printre cele mai evolute familii de păsări dintre Paseriforme.

La noi în țară se întilnesc nouă specii.

CIOARA GRIVĂ (*Corvus cornix*) (50 cm) este frecventă în toată țara, cu excepția
PL. 40/770 marilor înălțimi carpatine. Corpul este cenușiu, cu capul, aripile și coada
negre. Este o specie sedentară, foarte stricătoare prin pagubele pe care le
face vînatului și în gospodării. Cuibărește în arbori, dar este ușor adapta-
bilă la situații foarte diferite, în Delta cuibărind și pe plaur ori în alte locuri
nespecifice. Iarna mai sosesc la noi și exemplare nordice. Nilul inferior
constituie un loc de aglomerare pentru populațiile mai nordice în perioada
rece a anului.

CIOARA NEAGRĂ (*Corvus corone*) (50 cm) se află răspîdită în vestul Europei,
PL. 40/771 fiind o rudă apropiată a ciorii grive cu care se poate și hibrida. Este com-
plet neagră. Uneori, exemplare izolate ajung să cuibărească și în vestul
țării noastre, în regiuni joase și deluroase. Nu este o specie permanentă
în țară.

CORBUL (*Corvus corax*) (65 cm) reprezintă cea mai mare specie a paseriformelor
PL. 40/772 din țara noastră și totodată a familiei. Are corpul în întregime negru cu
reflexe metalice violacee. Este o pasăre sedentară, ce cuibărește mai ales în
pădurile muntoase din Carpați, dar și în regiuni mai joase și chiar în Delta
Dunării. Clocește foarte timpuriu, avînd ouă depuse încă din ianuarie și
februarie. Se îmblinzește ușor și e foarte jucăușă. Poate imita glasul altor
păsări.

CIOARA DE SEMĂNĂTURĂ (*Corvus frugilegus*) (47 cm) constituie o specie foarte
PL. 40/773 bogată în indivizi, cuibărind în regiuni de cîmpie, în colonii mari, mai rar
în regiunile deluroase. Penajul este negru cu intense reflexe violacee. Cuibu-
rile le instalează în arbori, adesea mai multe pe același copac. Oarecum folo-
sitoare în timpul creșterii puilor, prin larvele ce le consumă, ea devine dăună-
toare în restul timpului prin pagubele care le aduce economiei agricole.
Toamna, o parte a populațiilor clocitoare la noi se deplasează spre sud-
vestul Europei, venind în schimb cîrduri mari din regiunea nord-estică
a arealului speciei. Vestul Europei, nord-vestul Africii și sud-vestul Asiei,
formează cartiere de iernare mai ales pentru populațiile nordice.

STÂNCUȚA (*Coloeus monedula*) (35 cm) are atît populații ce cuibăresc în ținuturi,
PL. 40/774 sălbatice, dar și populații antropofile ce cuibăresc în localități.

Primele cuibăresc în scorburi și pereți de stîncă, celelalte în construcții,
prin coșuri, ornamentații, crăpături de ziduri, clopotnițe etc. Este neagră,
cu ceafa și dosul gîtului cenușii. Specie sedentară la noi, prezentă atît în
regiunile joase, cît și pe văile rîurilor de munte. Sud-vestul Europei și sud-
vestul Asiei constituie locuri de iernare a unor populații mai nordice.

COTOFAȚA (*Pica pica*), (48 cm) alături de cioara grivă, este una dintre cele mai
PL. 40/775 stricătoare păsări din fauna noastră. Strict sedentară, cuibărește atit în regiunile joase, cit și în cele deluroase ori pe văile riuilor. Face un cuib sferic, din spini, cu intrări laterale, în mijloc tapisate cu lut. Are penajul târcat, negru cu alb pe umeri și piept, iar coada neagră cu reflexe verzui.

GAIȚA (*Garrulus glandarius*) (36 cm) are un penaj mai frumos față de toate cor-
PL. 40/776 videle noastre, fiind și ea stricătoare. Coloritul este cafeniu cu negru, alb și albăstrui la aripi. Cuibărește atit în regiunile pădurilor de conifere din Carpați, cit și în cele din zona deluroasă sau de șes. În ultimii ani s-a înmulțit foarte mult. Cuibul și-l face între crengi, în desișuri. Toamna, la șes apar populații din zona de munte și chiar din țări nordice.

GAIȚA DE MUNTE (*Nucifraga caryocatactes*) (35 cm) cuibărește și este sedentară
PL. 40/777 la noi. Are un penaj cafeniu închis cu stropi albicioși pe spate și partea inferioară a corpului. Iarna poate coborî uneori în văi mai adăpostite după hrană. Cuibul și-l construiește lângă trunchiuri și depune ponta primăvara timpuriu.

STÂNCUȚA ALPINĂ (*Pyrrhocorax graculus*) (38 cm) se bănuiește a exista în Car-
PL. 40/778 pați, literatura de specialitate menționînd-o ca posibilă după un exemplar ce ar fi fost colectat în Transilvania la mijlocul secolului trecut. Penajul este complet negru, cu ciocul galben. În Europa, specia cuibărește în Piri-nei, Alpi, Alpii Dinarici, Grecia. În Munții Himalaya a fost observată zburînd pînă deasupra celui mai înalt pisc.

Ca specii exotice, cităm:

CORBUL CU CEAFA ALBĂ (*Corvultur crassirostris*) (60 cm); trăiește în munții
PL. 40/779 înalți din estul Africii, în special în Etiopia, pînă la 1 400 m. Penajul este negru lucios, iar ceafa albicioasă. Are un cioc foarte puternic și se hrănește, ca și corbul nostru, cu cadavre și resturi animale, întîlnindu-se adesea în apropierea localităților;

COTOFAȚA CU BONETĂ (*Cyanocorax chrysops*) (36 cm)—se află răspîndită în pădu-
PL. 40/780 rile Americii de Sud. Are corpul negru-albăstrui, capul și gusa negre, pieptul și pîntecele albe. Umblă în cîrduri după hrană, producînd adesea mari pagube în culturile de porumb. Este o pasăre vioaie și gălăgioasă;

GAIȚA ALBASTRĂ (*Cyanecitta cristata*) (28 cm); își are arealul în America de Nord,
PL. 40/781 din Noua Scoție pînă-n Texas, fiind comună în statele estice ale S.U.A. Spatele este albastru cu striuri transversale negre pe aripi și coadă, iar dedesubt albicioasă. Cuibărește în păduri dese și răpește din alte cuiburi ouă sau pui mici. Consumă și mici animale ca mamifere, reptile, dar și insecte, fructe și semințe. Ca și gaița noastră, semnaleză prezența unor mamifere specifice regiunii sale. Este o bună imitatoare;

COTOFANA ALBASTRĂ (*Kitta erythrorhyncha*) (65 cm), care are coada de două ori mai lungă decât corpul (42 cm). Penajul corpului este albastru, capul alb cu negru, pieptul alb. Trăiește în R. P. Chineză, la nord de Pekin. Duce mai mult o viață de sol, fiind o pasăre foarte precaută. Când un răpitor se apropie, scoate un țipăt de prevenire. Cuibărește în arbori ori lângă sol, în desiş și se hrănește cu insecte și fructe.

COTOFANA VERDE (*Kitta chinensis*) (38 cm), ce trăiește în pădurile din Munții Himalaya, din Indochina și Malaiezia, avind corpul verde, aripile cafenii, iar ciocul și picioarele roșii;

COTOFANA CĂLĂTOARE (*Crypsirina vagabonda*) (43 cm) se găsește în Munții Himalaya, ținuturile Indiei și sud-estul Asiei viețuind în perechi sau în mici cirduri. Coloritul corpului este cafeniu cu aripile și coada albastrui cu negru. Se hrănește mai ales cu fructe și insecte, dar jefuiește și cuiburile altor păsări;

COTOFANA CU GLUGĂ (*Crypsirina cucullata*) (43 cm), ce se întâlnește în mici cirduri în Munții Himalaya între 1 500—3 000 m altitudine. Penajul este cenușiu-cafeniu cu capul și aripile negre. Coada cafeniu-închis;

CIOARA ALERGĂTOARE (*Podoces panderi*) (25 cm). Se întâlnește prin regiunile deșertice, pietroase, din înălțimile Turkestanului (U.R.S.S.), unde cresc tufişuri de saxaul. Corpul este cafeniu, cu virfurile aripilor și coada negricioase. Pasărea aleargă pe sol ca ciocirliile și numai arareori zboară.

Ordinul Ciconiiformes	1. Familia Plataleidae 2. Familia Ardeidae 3. Familia Balaeniceptidae 4. Familia Scopidae 5. Familia Ciconiidae
Ordinul Anseriformes	1. Familia Anatidae
Ordinul Phoenicopteriformes	1. Familia Phoenicopteridae
Ordinul Anhimiformes	1. Familia Anhimidae
Ordinul Lariformes	1. Familia Laridae 2. Familia Rhynchopidae 3. Familia Stercorariidae
Ordinul Charadriiformes	1. Familia Chionididae 2. Familia Glareoidae 3. Familia Charadriidae 4. Familia Dromadidae 5. Familia Thinocorythidae 6. Familia Jacaniidae
Ordinul Alciformes	1. Familia Alcidae
Ordinul Gruiformes	1. Familia Burhinidae 2. Familia Otididae 3. Familia Cariamidae 4. Familia Psophiidae 5. Familia Gruidae 6. Familia Aramidae 7. Familia Rhynochetidae 8. Familia Eurypygidae 9. Familia Rallidae 10. Familia Heliornithidae 11. Familia Turnicidae 12. Familia Mesoenatidae
Ordinul Tinamiformes	1. Familia Tinamidae
Ordinul Galliformes	1. Familia Tetraonidae 2. Familia Phasianidae 3. Familia Cracidae 4. Familia Megapodidae 5. Familia Opisthocomidae

Ordinul Columbiformes	1. Familia Columbidae
Ordinul Pteroclidiformes	1. Familia Pteroclididae
Ordinul Falconiformes	1. Familia Vulturidae 2. Familia Sagittariidae 3. Familia Accipitridae 4. Familia Falconidae
Ordinul Strigiformes	1. Familia Strigidae
Ordinul Psittaciformes	1. Familia Psittacidae
Ordinul Cuculiformes	1. Familia Cuculidae 2. Familia Musophagidae
Ordinul Piciformes	1. Familia Picidae 2. Familia Indicatoridae 3. Familia Capitonidae 4. Familia Ramphastidae 5. Familia Galbulidae 6. Familia Bucconidae
Ordinul Trogoniformes	1. Familia Trogonidae
Ordinul Caprimulgiformes	1. Familia Caprimulgidae 2. Familia Podargidae 3. Familia Steatornidae 4. Familia Aegothelidae
Ordinul Apodiformes	1. Familia Apodidae 2. Familia Trochilidae
Ordinul Coliiformes	1. Familia Coliidae
Ordinul Coraciadiformes	1. Familia Coraciidae 2. Familia Meropidae 3. Familia Alcedinidae 4. Familia Momotidae 5. Familia Todidae 6. Familia Bucerotidae 7. Familia Upupidae
Ordinul Passeriformes	
a. Păsări Desmodaetyle	1. Familia Eurylaimidae
b. Păsări Mezomyode	2. Familia Pteroptochidae 3. Familia Conopchidae

c. Păsări Acromyode

4. Familia **Formicariidae**
5. Familia **Dendrocolaptidae**
6. Familia **Furnariidae**
7. Familia **Tyrannidae**
8. Familia **Pipridae**
9. Familia **Cotingidae**
10. Familia **Pittidae**
11. Familia **Xenicidae**
12. Familia **Philepittidae**
13. Familia **Phytotomidae**
14. Familia **Menuridae**
15. Familia **Atrichiidae**
16. Familia **Muscicapidae**
17. Familia **Sylviidae**
18. Familia **Regulidae**
19. Familia **Turdidae**
20. Familia **Mimidae**
21. Familia **Prunellidae**
22. Familia **Cinclidae**
23. Familia **Troglodytidae**
24. Familia **Timaliidae**
25. Familia **Pycnonotidae**
26. Familia **Campephagidae**
27. Familia **Dicruridae**
28. Familia **Laniidae**
29. Familia **Prionopidae**
30. Familia **Vangidae**
31. Familia **Pachycephalidae**
32. Familia **Vireonidae**
33. Familia **Cracticidae**
34. Familia **Paridae**
35. Familia **Picathartidae**
36. Familia **Paradoxornithidae**
37. Familia **Chamaeidae**
38. Familia **Bombycillidae**
39. Familia **Hirundinidae**
40. Familia **Artamidae**
41. Familia **Sittidae**
42. Familia **Certhiidae**

43. Familia **Nectariniidae**
44. Familia **Zosteropidae**
45. Familia **Meliphagidae**
46. Familia **Dicaeidae**
47. Familia **Drepanididae**
48. Familia **Coerebidae**
49. Familia **Parulidae**
50. Familia **Tanagridae**
51. Familia **Fringillidae**
52. Familia **Ploceidae**
53. Familia **Alaudidae**
54. Familia **Motacillidae**
55. Familia **Icteridae**
56. Familia **Sturnidae**
57. Familia **Irenidae**
58. Familia **Oriolidae**
59. Familia **Paradiseidae**
60. Familia **Callaeidae**
61. Familia **Ptilonorhynchidae**
62. Familia **Corvidae**

1. DENUMIRE COMUNĂ

A

ACROMIODE V. PĂSĂRI ACROMIODE

- ACVILA MAIMUȚELOR (*Pithecophaga jefferyi*) 96, 102
 * ACVILĂ DE CÎMP (*Aquila heliaca*) 95, 96, 98
 ACVILĂ CU COROANĂ (*Stephanoaëtus coronatus*) 96, 102
 * ACVILĂ DE MUNTE (*Aquila chrysaëtus*) 95, 96
 ACVILĂ NEAGRĂ (*Aquila verreauxi*) 96, 102
 * ACVILĂ PITICĂ (*Hieraaëtus pennatus*) 96, 100
 * ACVILĂ PORUMBACĂ (*Hieraaëtus fasciatus*) 96, 100
 * ACVILĂ DE STEPĂ (*Aquila rapax*) 96, 98
 * ACVILĂ ȚIPĂTOARE MARE (*Aquila clanga*) 96, 98
 * ACVILĂ ȚIPĂTOARE MICĂ (*Aquila pomarina*) 96, 98
 ACVILE (*Accipitidae*) 95, 98, 102
 AKIALOA (*Hemignatus obscurus*) 160, 180
 ALAUDIDE (*Alaudidae*; CIOCÎRLII) 192—194
 ALBATROS CĂLĂTOR (*Diomedea exulans*) 30, 32
 ALBATROS CU PICIOARE NEGRE (*Diomedea nigripes*) 30, 32
 ALBATROȘI (*Diomedeidae*) 30
 ALBATROȘI (*Procellariiformes*) 29—31
 ALCĂ MASCATĂ (*Lunda cirrhata*) 64, 71
 ALCĂ CU OGLINDĂ (*Cephus grylle*) 64, 72
 ALCĂ-PAPAGAL (*Cyclorhynchus psittacula*) 64, 72
 ALCEDINIDE (*Alcedinidae*; PESCĂRUȘI VERZI) 132—133
 ALCIDE (*Alciformes*, PINGUINI) 71—72
 ALCIDE (*Alcidae*; PINGUINI) 71—72
 ANATIDE (*Anatidae*; LEBEDE, GIȘTE, RAȚE) 44—51
 ANATINE (*Anatinae*) 46—51
 ANHIMIDE (*Anhimidae*; PĂSĂRI CU ȚEPI) 53

* Păsările însemnate cu * pot fi întâlnite în avifauna țării noastre.

- ANHIMIFORME** (Anhimiformes; PĂSĂRI CU ȚEPI) 53
ANHINGĂ AFRICANĂ (*Anhinga rufa*) 32, 38
ANHINGĂ AMERICANĂ (*Anhinga anhinga*) 32, 38
ANHINGIDE (Anhingidae; PĂSĂRI CU GÎT DE ȘARPE) 37—38
ANI (*Crotophaga ani*) 97, 112
ANSERIFORME (Anseriformes; LEBEDE, GIȘTE, RATE) 43—51, 52, 53
ANSERINE (Anserinae) 44—46
APODIDE (Apodidae; DREPNELE) 123—125
APODIFORME (Apodiformes; DREPNELE, COLIBRI) 123—126
APTERIGIDE (Apterygidae; PĂSĂRILE KIVI) 21—22
APTERIGIFORME (Apterygiformes; PĂSĂRILE KIVI) 21—22
ARA HIACINT (*Anodorhynchus hyacinthinus*) 97, 108
ARA CU PIPTUL GALBEN (*Ara ararauna*) 97, 108
ARA ROȘ-ALBASTRU (*Ara macao*) 97, 108
ARA VERDE (*Ara militaris*) 97, 108
ARAMIDE (Aramidae; CRISTEI URIAȘI) 76—77
ARDEIDE (Ardeidae; STÎRCI) 39—42
ARTAMIDE (Artamidae; R ÎNDUNELE DE PĂDURE) 174—175
ASTRILDIDE 191
ATRIHIDE (Atrichidae; PĂSĂRILE DESIȘULUI) 145
AUȘEI (Regulidae) 151—152
* **AUȘEL CU CAP GALBEN** (*Regulus regulus*) 129, 151—152
* **AUȘEL SPRÎNCENAT** (*Regulus ignicapillus*) 129, 151

B

- BALENICEPTIDE** (Balaeniceptidae; PĂSĂRI-GHEATĂ) 41—42
* **BARZĂ ALBĂ** (*Ciconia ciconia*) 32, 42
* **BARZĂ NEAGRĂ** (*Ciconia nigra*) 32, 42
BARZĂ-ȘARPE ARGENTINIANĂ (*Chunga burmeisteri*) 64, 74
BARZĂ-ȘARPE BRAZILIANĂ (*Cariama cristata*) 64, 74
* **BĂTĂUȘ** (*Philomachus pugnax*) 64, 67
* **BECAȚINĂ COMUNĂ** (*Gallinago gallinago*) 64, 66
* **BECAȚINĂ MARE** (*Gallinago media*) 64, 66
* **BECAȚINĂ MICĂ** (*Lymnocryptes minimus*) 64, 66
BECAȚINĂ PICTATĂ (*Rostratula benghalensis*) 64, 69
BECAȚINE (Charadriidae; caradriide) 60—63, 66—70
BERZE (Ciconiidae) 42—43
BERZE (Ciconiiformes) 38—43
BERZE-ȘERPI (Gruiformes) 72
BERZE-ȘERPI (Cariamidae) 74
BIBILICĂ (*Numida meleagris*) 65, 85
BOBOLINC (*Dolichonyx oryzivorus*) 161, 196
BOMBICILIDE (Bombycillidae; MĂTĂSARI) 172—173
* **BOTGROS** (*Coccothraustes coccothraustes*) 160, 184
BOTGROS ALBASTRU (*Guiraca caerulea*) 160, 189

- BOTGROS MEXICAN** (*Rhodothraupis celaena*) 160, 188
 * **BRUMĂRIȚĂ DE PĂDURE** (*Prunella modularis*) 129, 157
 * **BRUMĂRIȚĂ DE STÎNCĂ** (*Prunella collaris*) 129, 157
BRUMĂRIȚE (*Prunellidae*) 157
BUCEROTIDE (*Bucerotidae*; PĂSĂRI-RINOCER) 184—185
BUCONIDE (*Bucconidae*; PĂSĂRI LENEȘE) 118—119
BUFNIȚĂ-PESCAR (*Scotopelia peli*) 96, 107
BUFNIȚĂ POLARĂ (*Nyctea scandiaca*) 96, 107
BUFNIȚĂ VIRGINIANĂ (*Bubo virginianus*) 96, 106
BUFNIȚE (*Strigiformes*; PĂSĂRI DE PRADĂ DE NOAPTE) 104—107
 * **BUHA MARE** (*Bubo bubo*) 96, 104
 * **BUHAIUL DE BALTĂ** (*Botaurus stellaris*) 32, 41
BURHINIDE (*Burhinidae*) 72—73

C

- CACADU CU BARBĂ** (*Calyptorhynchus banksii*) 97, 109
CACADU CU BONETĂ ROȘIE (*Cacatua moluscensis*) 97, 109
CACADU CU MOȚ GALBEN (*Cacatua galerita*) 97, 109
CACADU NEGRU (*Probosciger atterinus*) 97, 109
CACADUUL INCAȘILOR (*Cacatua leadbeateri*) 97, 109
CALAEIDE (*Callaeidae*; CIORI CU BĂRBII) 202—203
CAMEIDE (*Chamaeidae*; PIȚIGOI-PĂNȚĂRUȘI) 171—172
CAMPEFAGIDE (*Campephagidae*; OMI DARI) 163
CAPITON CU CAP ROȘU (*Lybius torquatus*) 97, 117
CAPITON MULTICOLOR (*Chotothea rafflesi*) 97, 117
CAPITON PERLAT (*Trachiphonus vaillanti*) 97, 116
CAPITON CU PIEPT ROȘU (*Pogonornis dubia*) 97, 117
CAPITONIDE (*Capitonidae*; PĂSĂRI CU BARBĂ) 116—117
 * **CAPÎNTORS** (*Jynx torquilla*) 97, 115
CAPRIMULG (*Caprimulgus europaeus*) 12, 97, 121
CAPRIMULG-BUFNIȚĂ (*Podargus strigoides*) 97, 122
CAPRIMULG CENUȘIU (*Nyctibius griseus*) 97, 122
CAPRIMULG GRAS (*Steatornis caripensis*) 97, 122—123
CAPRIMULG GURĂ-DE-BROASCĂ (*Batrachostomus auritus*) 97, 122
CAPRIMULG CU LIRĂ (*Macropsalis creagra*) 97, 121
CAPRIMULG CU PAVILION (*Macrodipteryx longipennis*) 97, 121
CAPRIMULG PITIC AUSTRALIAN (*Aegotheles cristata*) 97, 123
CAPRIMULG PITIC BENET (*Aegotheles bennetti*) 97, 123
CAPRIMULG CU STEAGURI (*Semeiophorus vexillarius*) 97, 122
CAPRIMULG STRIGĂTOR (*Caprimulgus vociferus*) 97, 121
CAPRIMULGI GRAȘI (*Caprimulgiformes*; CAPRIMULGIFORME) 121—122
CAPRIMULGI GRAȘI (*Steatornidae*; STEATORNIDE) 122—123
CAPRIMULGI GURĂ-DE-BROASCĂ (*Steatornidae*; STEATORNIDE) 120—123
CAPRIMULGI GURĂ-DE-BROASCĂ (*Podargidae*; PODARGIDE) 122
CAPRIMULGI PITICI (*Aegothelidae*; EGOTELIDE) 123
CAPRIMULGIDE (*Caprimulgidae*; MULGE-CAPRE) 121—122

- CAPRIMULGIFORME** (Caprimulgiformes) 120—123
CARACARA (Polyborus cheriway) 96, 103
CARADRIIDE (Charadriidae; FLUIERARI, PRUNDAȘI) 60—63, 66—70, 73
CARADRIIFORME (Charadriiformes; LIMICOLE) 59—63, 66—70, 72
CARDINAL ROȘU (Cardinalis cardinalis) 160, 188
CARDINAL VERDE (Paroaria coronata) 160, 188
CARENATE (Carinates) 6, 26—207
CARIAMIDE (Cariamidae; BERZE-ȘERPI) 74
CASUAR AUSTRALIAN (Casuarius casuarius) 20—21, 32
CASUARIFORME (Casuariformes; CASUARI, EMU) 17, 20—21
CASUARIIDE (Casuariidae) 17, 20—21
* **CĂLIFAR ALB** (Tadorna tadorna) 33, 50
* **CĂLIFAR ROȘU** (Tadorna ferruginea) 33, 50
* **CĂNĂRUȘ** (Serinus serinus) 160, 185
CEREBIDE (Coerebidae; PĂSĂRI-DE-ZAHĂR) 180—181
CERTHIDE (Certhiidae; COJOAICE) 176—177
CHIONIDIDE (Chionididae; PĂSĂRI-CIOC-ÎN-TEACĂ) 59
* **CHIRĂ DE BALTĂ** (Sterna hirundo) 33, 57, 58
* **CHIRĂ DE MARE** (Sterna sandvicensis) 33, 57, 58
* **CHIRĂ MICĂ** (Sterna albifrons) 33, 56, 58
* **CHIRIGHIȚĂ CU ARIPI ALBE** (Chlidonias leucopterus) 33, 56
* **CHIRIGHIȚĂ NEAGRĂ** (Chlidonias niger) 22, 56, 57
* **CHIRIGHIȚĂ CU OBRAZ ALB** (Chlidonias hybrida) 33, 56
CHIRIGHIȚĂ-ZÎNĂ (Gygis alba) 33, 57
CICONIDE (Ciconiidae; BERZE) 42—43
CICONIFORME (Ciconiiformes; LOPĂTARI, STÎRCI, PĂSĂRI-GHEATĂ;
PĂSĂRI-CIOCAN, BERZE) 38—43, 52
CINCLIDE (Cinclidae; MIERLE DE APĂ) 157—158
* **CINGHIȚĂ ALPINĂ** (Montifringilla nivalis) 161, 190
* **CINTEZĂ** (Fringilla coelebs) 160, 183
CINTEZĂ-CIOCĂNITOARE (Camarhynchus pallidus) 160, 188
CINTEZĂ-FLUTURAR (Estrilda bengala) 161, 191
CINTEZĂ CU GÎTUL ROȘU (Niobella laticauda) 161, 191
* **CINTEZĂ DE IARNĂ** (Fringilla montifringilla) 160, 188
CINTEZĂ-SOARE (Neochmia phaeton) 161, 191
CIOARĂ ALERGĂTOARE (Podoces panderi) 161, 207
CIOARĂ CU BĂRBII (Callaeas cinerea) 161, 203
CIOARĂ CHEALĂ CU GÎT ALB (Picathartes gymnocephalus) 160, 171
CIOARĂ CHEALĂ CU GÎT CENUȘIU (Picathartes oreas) 160, 171
* **CIOARĂ GRIVĂ** (Corvus cornix) 161, 205
* **CIOARĂ NEAGRĂ** (Corvus corone) 161, 205
* **CIOARĂ DE SEMĂNĂTURĂ** (Corvus frugilegus) 161, 200, 205
CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ALBASTRE (Chionis alba) 59, 64
CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ROȘII (Chionis minor) 59, 64
CIOC-LARG CODAT (Psalisomus dalhousiae) 128, 138
CIOC-LARG IAVANEZ (Eurylaimus javanicus) 128, 137
CIOCĂNITOARE DE ARIZONA (Colaptes chrysoides) 97, 116

- CIOCĂNITOARE CU CAP ROȘU (*Melanereps erythrocephalus*) 97, 115
 CIOCĂNITOARE CU CEAFA GALBENĂ (*Picus flavinucha*) 97, 115
 CIOCĂNITOARE CU CIOC DE FILDEȘ (*Campephilus principalis*) 97, 115
 * CIOCĂNITOARE NEAGRĂ (*Dryocopus martius*) 97, 115
 CIOCĂNITOARE DE PAMPAS (*Colaptes campestris*) 97, 115
 * CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ DE GRĂDINĂ (*Dendrocopos syriacus*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MARE (*Dendrocopos major*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MICĂ (*Dendrocopos minor*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MIJLOCIE (*Dendrocopos medius*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE CU SPATE ALB (*Dendrocopos leucotos*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE CU TREI DEGETE (*Picoides tridaetylns*) 97, 114
 * CIOCĂNITOARE VERDE (*Picus viridis*) 97, 115
 * CIOCĂNITOARE VERZUIE (*Picus canus*) 97, 115
 CIOCĂNITOAREA FURNICILOR (*Mülleripicus pulverulentus*) 97, 115
 CIOCĂNITORI (*Picidae*) 13, 113—116, 119, 139
 * CIOCÎNTORS (*Recurvirostra avosetta*) 62, 64
 * CIOCÎRLAN MOTAT (*Galerida cristata*) 161, 192
 * CIOCÎRLIE CU ARIPI ALBE (*Melanocorypha leucoptera*) 161, 193
 * CIOCÎRLIE DE BĂRĂGAN (*Melanocorypha calandra*) 161, 193
 * CIOCÎRLIE DE CÎMP (*Alauda arvensis*) 161, 192
 * CIOCÎRLIE CU DEGETE SCURTE (*Calandrella cinerea*) 161, 192
 * CIOCÎRLIE NEAGRĂ (*Melanocorypha yeltoniensis*) 161, 193—194
 * CIOCÎRLIE DE PĂDURE (*Lullula arborea*) 161, 193
 * CIOCÎRLIE URECHEATĂ (*Eremophila alpestris*) 161, 193
 CIOCÎRLIE URECHEATĂ NORDICĂ (*Eremophila alpestris flava*) 193
 CIOCÎRLIE-VRABIE (*Erimopterix leucotis*) 161, 194
 CIOCÎRLII (*Alaudidae*) 192—194
 CIORI CU BĂRBII (*Callaeidae*) 202—203
 CIORI CHELE (*Picathartide*; *PICATARTIDE*) 171
 CIOVLICĂ DE DEȘERT (*Cursorius cursor*) 60, 64
 CIOVLICĂ DE MUNTE PERUVIANĂ (*Attagis gayi*) 64, 70
 * CIOVLICĂ NEGRICIOASĂ (*Glareola nordmanni*) 59, 64
 * CIOVLICĂ ROȘCATĂ (*Glareola pratincola*) 59, 64
 CIOVLICI DE MUNTE (*Thinocorythidae*; *TINOCORITIDE*) 69—70
 * CIUF DE CÎMPIE (*Asio flammeus*) 96, 105
 * CIUF DE PĂDURE (*Asio otus*) 96, 104—105
 * CIUF PITIC (*Otus scops*) 96, 106
 CIUGULITOARE DE FLORI (*Dicaeidae*; *DICAEIDE*) 179—180
 CIUGULITOR DE FLORI PĂTAT (*Pardalotus punctatus*) 160, 180
 CIUGULITOR DE FLORI STACOJIU (*Dicaeum cruentatum*) 160, 179—180
 CIUGULITORUL VITELOR (*Buphagus africanus*) 161, 199
 * CIUHUREZ UNDULAT (*Surnia ulula*) 96, 106
 * CINEPAR (*Acanthis cannabina*) 160, 184
 * CINEPAR CU CIOC GALBEN (*Acanthis flavirostris*) 160, 186
 CÎNTĂREȚII PĂDURII (*Parulidae*; *PARULIDE*) 181—182
 CÎNTĂREȚUL PĂDURII CENUȘIU (*Dendroica virens*) 160, 181
 CÎNTĂREȚUL PĂDURII CU COADĂ ROȘIE (*Setophaga ruticilla*) 160, 182

- CÎNTĂREȚUL PĂDURII GALBEN** (*Dendroica petechia*) 160, 181
CÎNTĂREȚUL PĂDURII PĂTAT (*Mniotilta varia*) 160, 181—182
COADĂ TEPOASĂ (*Stipiturus malachurus*) 129, 151
COCOR ALB (*Grus americana*) 65, 76
COCOR CANADIAN (*Grus canadensis*) 65, 76
COCOR CU COROANĂ (*Balearica pavonina*) 65, 75, 76
* **COCOR MARE** (*Grus grus*) 64, 75—76
* **COCOR MIC** (*Anthropoides virgo*) 64, 76
COCOR SARUS (*Grus antigone*) 65, 76
COCORI (*Gruidae*; *gruide*) 75—76
COCORI (*Gruiformes*; *GRUIFORME*) 72—81
COCOȘ-CIOCAN CU PICIOARE ROȘII (*Macrocephalon maleo*) 65, 88
COCOȘ CUMINGU CU BĂRBIE (*Alectura lathamii*) 65, 88
COCOȘ CUMINGU CU PICIOARE GROASE (*Megapodius cummingi*) 65, 88
COCOȘ HOCO CU CIOC GALBEN (*Crax alector*) 65, 87
COCOȘ HOCO MARE (*Crax rubra*) 65, 87
COCOȘ ÎNCĂLȚAT (*Lagopus mutus*) 65, 83
COCOȘ LUPTĂTOR 80
* **COCOȘ DE MESTEACĂN** (*Lyrurus tetrix*) 65, 83
* **COCOȘ DE MUNTE** (*Tetrao urogallus*) 65, 83, 95
COCOȘ DE PRERIE (*Tympanuchus cupido*) 65, 83
COCOȘ DE STINCĂ ORANJ (*Rupicola rupicola*) 128, 142
COCOȘ DE STINCĂ ROȘU (*Rupicola peruviana*) 128, 142
* **COCOȘAR** (*Turdus pilaris*) 129, 153
COCOȘI HOCO (*Cracidae*; *CRACIDE*) 86—87
COCOȘI SĂLBATICI (*Tetraonidae*; *TETRAONIDE*) 82—83
* **CODALB** (*Haliaeetus albicilla*) 96, 100
* **CODOBATURĂ ALBĂ** (*Motacilla alba*) 161, 194
* **CODOBATURĂ GALBENĂ** (*Motacilla flava*) 161, 195
* **CODOBATURĂ DE MUNTE** (*Motacilla cinerea*) 161, 194
CODOBATURI (*Motacillidae*; *MOTACILIDE*) 194—195
* **CODROȘ DE GRĂDINĂ** (*Phoenicurus phoenicurus*) 129, 155
* **CODROȘ DE MUNTE** (*Phoenicurus ochruros*) 129, 155
CODROȘI (*Turdidae*; *TURDIDE*) 152—156
* **COJOAICĂ COMUNĂ** (*Certhia familiaris*) 160, 176
* **COJOAICĂ CU DEGETE SCURTE** (*Certhia brachydactyla*) 160, 176—177
COJOAICE (*Certhiidae*; *CERTIDE*) 127, 139, 143, 176—177
COLIBRI DE AMETIST (*Lampornis clemenciae*) 126, 128
COLIBRI CIOC-DE-VULTUR (*Eutoxeres aquila*) 126, 128
COLIBRI CU COADĂ ÎNCOVOIATĂ (*Loddigesia mirabilis*) 126, 128
COLIBRI CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Eupetomena macrura*) 126, 128
COLIBRI DE PĂDURE V. PĂSĂRI STRĂLUCITOARE; GALBULIDE
COLIBRI CU SPADĂ (*Ensifera ensifera*) 126, 128
COLIBRI DE TOPAZ (*Topaza pella*) 126, 128
COLIBRI URIAȘ (*Patagona gigas*) 126, 128
COLIBRII (*Apodiformes*; *APODIFORME*) 12, 123—126
COLIBRII (*Trochilidae*; *TROCHILIDE*) 125—126

- COLIIDE** (Coliidae; PĂSĂRI-ȘOARECI) 127
COLIFORME (Coliiformes; PĂSĂRI-ȘOARECI) 127
COLUMBIDE (Columbidae; PORUMBEL, TURTURELE) 89—92
COLUMBIFORME (Columbiformes) 70, 89—92
CONDOR DE ANZI (*Vultur gryphus*) 94, 96
CONDOR CALIFORNIAN (*Gymnogyps californianus*) 94, 96
CONPOFAGIDE (Conpophagidae; MINCĂTORI DE ȚINTĂRI) 138
CORACIADIFORME (Coraciadiformes; DUMBRĂVENCE, PRIGORII, PESCĂRUȘI
 VERZI, PĂSĂRI-RINOCER, PUPEZE) 120, 122, 127, 129—136, 137
CORACIIDE (Coraciidae) 130—131
 * **CORB** (*Corvus corax*) 161, 205
CORB CU CEAFĂ ALBĂ (*Corvultur crassirostris*) 161, 206
CORB DE MARE ALB (*Sula bassana*) 32, 35
CORB DE MARE CU PICIOARE ALBASTRE (*Sula nebouxii*) 32, 35
CORCODEI (Podicipedidae) 27—28
CORCODEI (Podicipediformes) 27—28
CORCODEL AMERICAN VESTIC (*Aechmophorus occidentalis*) 28, 32
 * **CORCODEL CU GÎT NEGRU** (*Podiceps nigricollis*) 28, 32
 * **CORCODEL CU GÎT ROȘU** (*Podiceps griseigena*) 28, 32
 * **CORCODEL DE IARNĂ** (*Podiceps auritus*) 28, 32
 * **CORCODEL MARE** (*Podiceps cristatus*) 28, 32
 * **CORCODEL PITIC** (*Podiceps ruficollis*) 28, 32
CORMORAN DE GUANO (*Phalacrocorax bougainvillii*) 32, 34
 * **CORMORAN MARE** (*Phalacrocorax carbo*) 32, 34
 * **CORMORAN MIC** (*Phalacrocorax pygmaeus*) 32, 34
 * **CORMORAN MOTĂT** (*Phalacrocorax aristotelis*) 32, 34
CORMORAN NEZBURĂTOR (*Nannopterum harrisi*) 34
CORMORAN PĂTAT (*Phalacrocorax punctatus*) 32, 35
CORMORANI (Phalacrocoracidae; FALACROCORACIDE) 31, 34
CORVIDE (Corvidae) 111, 165, 168, 199, 204—207
COSAȘ (*Phytotoma rara*) 128, 144
COTINGĂ BANDATĂ (*Cotinga cineta*) 128, 142
COTINGIDE (Cotingidae; PĂSĂRI ÎMPODOBITE) 141—142
 * **COTOȘANĂ** (*Pica pica*) 89, 161, 206
COTOȘANĂ ALBASTRĂ (*Kitta erythrorhyncha*) 161, 207
COTOȘANĂ CU BONETĂ (*Cyanocorax chrysops*) 161, 206
COTOȘANĂ CĂLĂTOARE (*Crypsirina vagabonda*) 161, 207
COTOȘANĂ CU GLUGĂ (*Crypsirina cucullata*) 161, 207
COTOȘANĂ VERDE (*Kitta chinensis*) 161, 207
CRACIDE (Cracidae; COCOȘI HOCO) 86—87
CRACTICIDE (Cracticidae; FLAUTIȘTI) 168
 * **CRESTELUȚ MIC** (*Porzana pusilla*) 65, 79
 * **CRESTELUȚ MIJLOCIU** (*Porzana parva*) 65, 78
CRESTELUȚ PESTRIȚ (*Porzana porzana*) 63, 78
CRISTEI (Gruiformes; GRUIFORME) 77—79
CRISTEI (Rallidae; RALIDE) 77—79
 * **CRISTEI DE BALTĂ** (*Rallus aquaticus*) 65, 79

- * CRISTEI DE CÂMP (*Crex crex*) 65, 78
- CRISTEI ÎNOTĂTOR AFRICAN (*Podica senegalensis*) 65, 80
- CRISTEI ÎNOTĂTOR ASIATIC (*Heliopais personata*) 65, 80
- CRISTEI ÎNOTĂTORI (*Heliornitidae*; HELIORNITIDE) 79—80
- CRISTEI LUPTĂTOR HOTENTOT (*Turnix hottentotta*) 65, 80
- CRISTEI LUPTĂTOR CU PICIOARE GALBENE (*Turnix tanki*) 65, 80
- CRISTEI LUPTĂTOR DE STEPĂ (*Pedionomus torquatus*) 65, 81
- CRISTEI LUPTĂTORI DE TUFIS (*Turnix sylvatica*) 65, 80
- CRISTEI LUPTĂTORI (*Turnicidae*; TURNICIDE) 80—81
- CRISTEI DE MADAGASCAR (*Mesoenatide*; MESENATIDE) 81
- CRISTEI DE MADAGASCAR BRUN (*Mesoenas unicolor*) 65, 81
- CRISTEI-SOARE (*Eurypygidae*; EURIPIGIDE) 77
- CRISTEI-SOARE (*Eurypyga helias*) 65, 77
- CRISTEI URIAȘ BRAZILIAN (*Aramus scolopaceus*) 65, 77
- CRISTEI URIAȘ SOLZAT (*Aramus guarauna*) 55, 77
- CRISTEI URIAȘI (*Aramididae*; ARAMIDE) 76—77
- * CUC (*Cuculus canorus*) 97, 111—113
- CUC ALERGĂTOR (*Geococcyx californianus*) 97, 112
- CUC AURIU (*Chrysococcyx cupreus*) 97, 111
- CUC CU CIOC GALBEN (*Coccyzus americanus*) 97, 111
- CUC PESTRIȚ (*Clamator glandarius*) 97, 111
- CUC PINTENAT COMUN (*Centropus sinensis*) 97, 112
- CUC PINTENAT STRIAT (*Centropus phasianus*) 97, 112
- CUC URIAȘ (*Scythrops novaehollandiae*) 97, 111
- CUCI (*Cuculidae*; CUCULIDE) 110—113
- CUCI (*Cuculiformes*; CUCULIFORME) 110—113
- CUCULIDE (*Cuculidae*; CUCI) 110—112
- CUCULIFORME (*Cuculiformes*; CUCI, TURACI) 88, 110—113
- * CUCUVEA COMUNĂ (*Athene noctua*) 96, 105
- CUCUVEA GUINEZĂ (*Ninox theomacha*) 96, 106
- CUCUVEA CU PICIOARE LUNGI (*Speotyto cunicularia*) 96, 106
- * CUCUVEA PITICĂ (*Glaucidium passerinum*) 96, 105
- CUEZAL (*Pharomacrus mocinno*) 97, 119—120
- CULICI (*Charadriidae*; CARADRIIDE) 60—63, 66—69
- * CULIC CU CIOC SUBȚIRE (*Numenius tenuirostris*) 64, 67
- * CULIC MARE (*Numenius arquata*) 64, 67
- * CULIC MIC (*Numenius phaeopus*) 64, 67
- CURCAN DE MLAȘTINĂ (*Chauna torquata*) 33, 53
- CURCAN SĂLBATIC (*Meleagris gallopavo*) 65, 85

D

- DENDROCOLAPTIDE (*Dendrocolaptidae*; PĂSĂRI CĂȚĂRĂTOARE) 139
- DESMODACTILE V. PĂSĂRI DESMODACTILE
- DICAEIDE (*Dicaeidae*; CIUGULITOARE DE FLORI) 179—180
- DICRURIDE (*Dicruridae*; DRONGOȘI) 163—164
- DIOMEDEIDE (*Diomedidae*; ALBATROȘI) 30
- DREPANIDIDE (*Drepanididae*; PĂSĂRI DE ÎMBRĂCĂMINTE) 180

- DREPNEA DE COPAC (*Hemiprocne mystacea*) 125, 128
 DREPNEA DE HORN (*Chaetura pelagica*) 124, 128
 * DREPNEA MARE (*Apus melba*) 97, 124
 * DREPNEA MICĂ (*Apus apus*) 97, 124
 DREPNEA DE PALMIER (*Cypsiurus parvus*) 124, 128
 DREPNELE (*Apodidae*; APODIDE) 123—125, 127
 DREPNELE (*Apodiformes*; APODIFORME) 123—126, 127
 DROMADIDE (*Dromadidae*; STÎRCI ALERGĂTORI) 69
 DROMICEIIDE (*Dromiceidae*; PĂSĂRI EMU) 21
 DRONGO CU COADĂ SCURTĂ (*Dicurus ludwigii*) 129, 164
 DRONGO DE PARADĂ (*Dicurus paradiseus*) 129, 164
 DRONGO STRĂLUCITOR (*Dicurus hottentottus*) 129, 164
 DRONGOȘI (*Dicuridae*; DICRURIDE) 163—164
 DRONT (*Didus ineus*) 92
 * DROPIE (*Ottis tarda*) 64, 73—74
 DROPIE AUSTRALIANĂ (*Neotis australis*) 64, 74
 * DROPIE GULERATĂ (*Chlamydotis undulata*) 64, 74
 DROPIE URIAȘĂ (*Choriotis kori*) 64, 74
 DROPII (*Gruiformes*; GRUIFORME) 72—81, 131
 DROPII (*Otididae*; OTIDIDE) 73—74, 131
 * DUMBRĂVEANCĂ (*Coracias garrulus*) 128, 130
 DUMBRĂVEANCĂ CU CIOC GROS (*Eurystomus orientalis*) 128, 130
 DUMBRĂVEANCĂ CODATĂ (*Coracias caudata*) 128, 130
 DUMBRĂVEANCĂ HUTU (*Momotus momota*) 128, 133
 DUMBRĂVEANCĂ KUROL (*Leptosomus discolor*) 128, 131
 DUMBRĂVEANCĂ MOTĂTĂ SPRÎNCENATĂ (*Eumomota superciliosa*) 128, 133
 DUMBRĂVEANCĂ TERESTRĂ (*Brachyteracias leptosomus*) 128, 130—131
 DUMBRĂVENCI (*Coraciidae*; CORACIIDE) 130—131
 DUMBRĂVENCI (*Coraciadiformes*; CORACIADIFORME) 127, 130—136
 DUMBRĂVENCI CU CIOCUL DINȚAT (*Momotidae*; MOMOTIDE) 133

E

- EGOTELIDE (*Aegothelidae*; CAPRIMULGI PITICI) 123
 * EGRETĂ MARE (*Egretta alba*) 32, 40
 * EGRETĂ MICĂ (*Egretta garzetta*) 32, 34, 40
 * EIDER (*Somateria mollissima*) 33, 49
 EMU (*Causariformes*; CAUSARIFORME) 20—21, 32
 EMU (*Dromiceius novaehollandiae*) 21, 32
 * ERETE ALB (*Circus macrourus*) 96, 99
 * ERETE DE STUF (*Circus aeruginosus*) 96, 99
 * ERETE SUR (*Circus pygargus*) 96, 99
 * ERETE VÎNĂT (*Circus cyaneus*) 96, 99
 EREȚI (*Accipitridae*; ACCIPITRIDE) 95, 98—102
 EURILAIMIDE (*Eurylaimidae*; PĂSĂRI CIOC LARG) 137—138
 EURIPIGIDE (*Eurypygidae*; CRISTEI-SOARE) 77

F

- FAETON CU COADĂ ALBĂ** (*Phaëthon lepturus*) 32, 37
FAETON COMUN (*Phaëthon aethereus*) 32, 37
FAETONI (*Pelecaniformes*) 31—38
FAETONI (*Phaëthontidae*) 36—37
FAETONIDE (*Phaëthontidae*) 36—37
FALACROCORACIDE (*Phalacrocoracidae*; **CORMORANI**) 31, 34—35
FALCONIDE (*Falconidae*; **ȘOIMI**) 102—103
FALCONIFORME (*Falconiformes*; **PĂSĂRI DE PRADĂ DE ZI**) 93—103
FAZAN AMHERST (*Chrysolopus amherstiae*) 65, 86
FAZAN DE APĂ (*Hydrophasianus chirurgus*) 64, 70
FAZAN ARGUS (*Argusianus argus*) 65, 86
FAZAN AURIU (*Chrysolopus pictus*) 65, 86
FAZAN-PĂUN (*Polipectron bicalcaratum*) 65, 86
FAZAN REGAL (*Syrnaticus reevesi*) 65, 86
* **FAZAN DE VÎNĂTOARE** (*Phasianus colchicus*) 65, 84
FAZANI (*Phasianidae*) 84—86
FAZANI DE APĂ (*Jacaniidae*; **JACANIDE**) 70
FAZIANIDE (*Phasianidae*) 84—86, 200
FENICOPTERIDE (*Phoenicopteridae*; **FLAMINGI**) 51—52
FENICOPTERIFORME (*Phoenicopteriformes*; **FENICOPTERIFORME**) 51—52
* **FERESTRAȘ MARE** (*Mergus merganser*) 33, 50
* **FERESTRAȘ MIC** (*Mergus albellus*) 33, 50
* **FERESTRAȘ MIJLOCIU** (*Mergus serrator*) 33, 50
FILEPITIDE (*Philepittidae*; **STURZI MADAGASCARIENI**) 143—144
* **FILOMELĂ** (*Luscinia luscinia*) 129, 154
FITOTOMIDE (*Phytotomidae*; **PĂSĂRI-COSAȘ**) 144
* **FÎSĂ DE CÎMP** (*Anthus campestris*) 161, 195
FÎSĂ CU BĂRBIE ROȘIE (*Macronix amellae*) 161, 195
* **FÎSĂ CU GÎT ROȘU** (*Anthus cervinus*) 161, 195
* **FÎSĂ DE LUNCĂ** (*Anthus pratensis*) 161, 195
* **FÎSĂ DE MUNTE** (*Anthus spinoletta*) 161, 195
* **FÎSĂ DE PĂDURE** (*Anthus trivialis*) 161, 195
FLAMING DE ANZI (*Phoenicoparrus andinus*) 52
FLAMING CHILIAN (*Phoenicopterus chiliensis*) 33, 52
FLAMING PITIC (*Phoeniconaias minor*) 33, 52
FLAMING ROȘU (*Phoenicopterus ruber ruber*) 33, 52
* **FLAMING ROZ** (*Phoenicopterus ruber roseus*) 33, 52
FLAUTIȘTI (*Craeticidae*) 168
FLECĂRIȚOR CU CAP ROȘU (*Timalia pileata*) 129, 162
* **FLORINTE** (*Carduelis chloris*) 160, 184
* **FLUIERAR DE LAC** (*Tringa stagnatilis*) 64, 68
* **FLUIERAR DE MLAȘTINĂ** (*Tringa glareola*) 64, 69
* **FLUIERAR DE MUNTE** (*Tringa hypoleucos*) 64, 67—68
* **FLUIERAR NEGRU** (*Tringa erythropus*) 64, 68
* **FLUIERAR CU PICIOARE ROȘI** (*Tringa totanus*) 64, 68
* **FLUIERAR CU PICIOARE VERZI** (*Tringa nebularia*) 64, 68

- * FLUIERAR SUR (*Tringa terek*) 64, 68
- * FLUIERAR DE ZĂVOI (*Tringa ochropus*) 64, 68
 - FLUIERARI (*Charadriidae*; CARADRIIDE) 60—63, 66—69, 70
 - FLUIERĂTOR GALBEN (*Eopsaltria placens*) 129, 167
 - FLUIERĂTOR GULERAT (*Pachycephala melanura*) 129, 167
 - FLUIERĂTORI (*Pachycephalidae*) 167
- * FLUTURĂȘ DE STÎNCĂ (*Tichodroma muraria*) 160, 175
 - FORFECAR INDIAN (*Rhynchops albicollis*) 57, 64
 - FORFECAR NEGRU (*Rhynchops nigra*) 57, 64
 - FORFECARI (*Lariformes*; LARIFORME) 53—58
 - FORFECARI (*Rhynchopidae*; RINCOPIDE) 57
- * FORFECUȚĂ BANDATĂ (*Loxia leucoptera*) 160, 185
- * FORFECUȚĂ CU CIOC GROS (*Loxia pytyopsittacus*) 160, 185
- * FORFECUȚĂ COMUNĂ (*Loxia curvirostra*) 160, 185
 - FORMICARIIDE (*Formicariidae*; PĂSĂRI-FURNICARI) 139
 - FORFECUȚĂ FRANCOLIN (*Francolinus francolinus*) 65, 85
 - FREGATĂ MAGNIFICĂ (*Fregata magnificens*) 32, 37
 - FREGATĂ CU PÎNTECE ALB (*Fregata andrewsii*) 32, 37
 - FREGATE (*Fregatidae*) 37
 - FREGATE (*Pelecaniformes*) 31—38
 - FREGATIDE (*Fregatidae*; FREGATE) 37
 - FRINGILIDE (*Fringillidae*) 182—189
- * FRUNZĂRIȚĂ CENUȘIE (*Hippolais pallida*) 129, 150
- * FRUNZĂRIȚĂ GĂLBUIE (*Hippolais icterina*) 129, 150
- * FUGACI MARE (*Calidris canutus*) 63, 64
- * FUGACI MIC (*Calidris minuta*) 63, 64
- * FUGACI DE MLAȘTINĂ (*Limicola falcinellus*) 64, 66
- * FUGACI PITIC (*Calidris temminckii*) 63, 64
- * FUGACI ROȘCAT (*Calidris ferruginea*) 63, 64
- * FUGACI DE ȚĂRM (*Calidris alpina*) 63, 64
- * FUNDAC CU GUȘĂ ROȘIE (*Gavia stellata*) 27, 32
- * FUNDAC MARE (*Gavia immer*) 27, 32
- * FUNDAC POLAR (*Gavia artica*) 27, 32
 - FUNDACI (*Gaviidae*; GAVIIDE) 26—27
 - FUNDACI (*Gaviiformes*; GAVIIFORME) 26—27
 - FURNARIIDE (*Furnariidae*; PĂSĂRI-OLAR) 129—140
 - FURNICAR CU FAȚA NEAGRĂ (*Formicarius colma*) 128, 139
 - FURNICAR INELAT (*Thamnophilus doliatus*) 128, 139
- * FURTUNAR (*Puffinus puffinus*) 29—30, 32
 - FURTUNAR URIAȘ (*Macronectes giganteus*) 20, 32
 - FURTUNARI (*Procellariidae*; PROCELARIIDE) 29—30
 - FURTUNARI (*Procellariiformes*; PROCELARIIFORME) 29—31

G

- * GAIE BRUNĂ (*Milvus nigrans*) 96, 100
- * GAIE CENUȘIE (*Elanus caeruleus*) 96, 100
- * GAIE ROȘIE (*Milvus milvus*) 96, 99

- * GAIȚĂ (*Garrulus glandarius*) 161, 162, 206
- GAIȚĂ ALBASTRĂ (*Cyanocitta cristata*) 161, 206
- GAIȚĂ CU CAP ALB (*Garrulax leucolopus*) 129, 162
- * GAIȚĂ DE MUNTE (*Nucifraga caryocatactes*) 161, 206
- GALBULIDE (*Galbulidae*; PĂSĂRI STRĂLUCTIOARE) 118
- GALIFORME (*Galliformes*; GALINACEE) 7, 69, 82—89
- GALINACEE (*Galliformes*) 82—89, 112
- GAVIIDE (*Gaviidae*; FUNDACI) 26—27
- GAVIIFORMES (*Gaviiformes*; FUNDACI, GAVIIFORME) 26—27
- GARIA (*Uria aalge*) 64, 71
- GĂINĂ BANKIVA (*Gallus gallus*) 65, 85
- GĂINĂ DE FRUNZE (*Actophilornis africanus*) 64, 70
- GĂINĂ OCELATĂ (*Leipoa ocellata*) 65, 88
- GĂINĂ PENELOPA (*Penelope superciliaris*) 65, 87
- GĂINI DE GUNOI (*Megapodidae*; MEGAPODIDE) 87—88
- * GĂINUȘĂ DE APĂ (*Gallinula chloropus*) 65, 78
- GĂINUȘĂ DE NISIP (*Pterocles orientalis*) 65, 93
- GĂINUȘĂ DE PAMPAS INAMBU (*Rhynchotus rufescens*) 65, 82
- GĂINUȘĂ DE PAMPAS PITICĂ (*Nothura maculosa*) 65, 82
- GĂINUȘĂ PURPURIE (*Porphyryla martinica*) 65, 79
- * GĂINUȘĂ DE STEPĂ (*Syrhaptes paradoxus*) 65, 92—93
- GĂINUȘĂ CU SULIȚĂ (*Pterocles alchata*) 65, 93
- GĂINUȘĂ DE APĂ (*Rallide*; RALIDE) 77—79
- GĂINUȘĂ DE PAMPAS (*Tinamidae*; TINAMIDE) 81—82
- GĂINUȘĂ DE PAMPAS (*Tinamiformes*; TINAMIFORME) 81—82
- GĂINUȘĂ DE PUSTIU (*Pteroclididae*; PTEROCLIDE) 92—93
- GĂINUȘĂ DE PUSTIU (*Pteroclidiformes*; PTEROCLIDIFORME) 92—93
- * GÂRLIȚĂ MARE (*Anser albifrons*) 33, 45
- * GRÎLIȚĂ MICĂ (*Anser erythropus*) 33, 45
- GÎSCĂ DE ANZI (*Chloephaga melanoptera*) 33, 51
- GÎSCĂ CU DEGETE DESPICATE (*Anserans semipalmata*) 33, 43, 51
- GÎSCĂ-GĂINĂ AUSTRALIANĂ (*Cereopsis novaehollandiae*) 33, 51
- * GÎSCĂ GULERATĂ (*Branta bernicla*) 33, 45
- * GÎSCĂ DE INDIA (*Anser indicus*) 33, 45
- GÎSCĂ DE NIL (*Alopochen aegyptiacus*) 33, 51
- * GÎSCĂ CU OBRAZ ALB (*Branta leucopsis*) 33, 45
- * GÎSCĂ CU PIEPT ROȘU (*Branta ruficollis*) 33, 45
- * GÎSCĂ POLARĂ (*Anser caerulescens*) 33, 46
- * GÎSCĂ DE SEMĂNĂTURĂ (*Anser fabalis*) 33, 45
- GÎSCĂ URIAȘĂ (*Cygnopsis cygnoides*) 33, 46
- * GÎSCĂ DE VARĂ (*Anser anser*) 33, 44, 45
- GÎȘTE (*Anseriformes*; ANSERIFORME) 43—51
- GLAREOLIDE (*Glareolidae*; CIOVLICI) 59—60
- * GRANGUR (*Oriolus oriolus*) 161, 200
- GRANGUR CU CAP NEGRU (*Oriolus larvatus*) 161, 200
- GRANGUR GALBEN (*Oriolus flavocinctus*) 161, 200
- GRANGUR DE SMOCHINE (*Sphocoteres flaviventris*) 161, 200
- GRANGURI (*Oriolidae*; ORIOLIDE) 199—200

- * GRAUR (*Sturnus vulgaris*) 161, 198
- GRAUR DE BAMBUS (*Sturnus burmanicus*) 161, 198
- GRAUR CU CIUCURI (*Creatophora cinerea*) 161, 199
- GRAUR-COȚOFANĂ (*Sturnopastor contra*) 161, 198
- GRAUR SUD-AFRICAN (*Lamprocolius nitens*) 161, 198
- GRAUR TRICOLOR (*Spreo superbus*) 161, 198
- GRAURI (*Sturnidae*; STURNIDE) 197—199
- * GRELUȘEL PĂTAT (*Locustella naevia*) 129, 149
- * GRELUȘEL DE STUF (*Locustella luscinioides*) 129, 149
- * GRELUȘEL DE ZĂVOI (*Locustella fluviatilis*) 129, 149
- GRUIDE (*Gruidae*; COCORI) 75—76
- GRUIFORME (*Gruiformes*; DROPII, BERZE-ȘERPI, PĂSĂRI-TROMPETĂ, COCORI, CRISTEI) 72—81
- * GUGUȘTIUC (*Streptopelia decaocto*) 65, 90
- GUIRA (*Gaira guira*) 97, 111
- * GUȘĂ ALBASTRĂ (*Luscinia svecica*) 129, 155

H

- HARPIE (*Harpia harpygia*) 96, 102
- HELIORNITIDE (*Heliornithidae*; CRISTEI ÎNOTĂTORI) 79—80
- HIDROBATIDE (*Hydrobatidae*; RÎNDUNELE DE FURTUNĂ) 31
- HIRUNDINIDE (*Hirundinidae*; RÎNDUNELE, LĂSTUNI) 173—174
- HOAZIN (*Opistocomus hoazin*) 65, 88—89
- HOAZINI (*Opistocomidae*; OPISTOCOMIDE) 88—89
- * HOITAR ALB (*Neophron percnopterus*) 96, 101
- HUHUREZ BĂRBOS (*Strix nebulosa*) 96, 106
- * HUHUREZ MARE (*Strix uralensis*) 96, 105
- * HUHUREZ MIC (*Strix aluco*) 96, 105
- HUIA (*Heteralocha acutirostris*) 161, 202

I

- IACO (*Psittacus erithacus*) 97, 108
- IBIS ALB (*Eudocimus albus*) 32, 39
- IBIS ROȘU (*Eudocimus ruber*) 32, 39
- IBIȘI (*Plataleidae*; PLATAPEIDE) 38—39
- ICTERIDE (*Icteridae*) 196—197, 199
- * IERUNCĂ (*Tetrastes bonasia*) 65, 83
- IMPENE (*Impennes*) 23—25
- * ÎNĂRIȚĂ POLARĂ (*Acanthis hornemanni*) 160, 186
- * ÎNĂRIȚĂ ROȘIE (*Acanthis flammea*) 160, 186
- ÎNĂRIȚĂ ROȘIE MICĂ (*Acanthis flammea cabaret*) 186
- INDICATOR DE MIERE (*Indicator indicator*) 97, 116
- INDICATOARE DE MIERE (*Indicatoridae*) 116
- IRENIDE (*Irenidae*; URSITOARE) 199

J

- JABIRU (*Jabiru mycteria*) 32, 43
JACANA (*Jacana spinosa*) 64, 70
JACANIDE (Jacanidae; FAZANI DE APĂ) 59, 70

K

- KAGU (*Rhynochetus jubatus*) 65, 77
KEA (*Nestor notabilis*) 97, 109—110
KIVI (*Apteryx australis*) 17, 21, 22, 32

L

- LANIIDE (Laniidae; SFRÎNCIOCI) 164—166, 167
LANIIFORME 167, 168
LARIDE (Laridae; PESCĂRUȘI, CHIRIGHIȚE) 54—57
LARIFORME (Lariformes; PESCĂRUȘI, FORFECARI, LUPI-DE-MARE) 53—58
* LĂCAR DE CÎMP (*Acrocephalus agricola*) 129, 149
* LĂCAR DE LAC (*Acrocephalus scirpaceus*) 129, 148
* LĂCAR MARE (*Acrocephalus arundinaceus*) 129, 148
* LĂCAR DE MLAȘȚINĂ (*Acrocephalus palustris*) 129, 148
* LĂCAR DE PIPIRIG (*Acrocephalus paludicola*) 129, 149
* LĂCAR DE ROGOZ (*Acrocephalus schoenobaenus*) 129, 148—149
* LĂCUSTAR (*Sturnus roseus*) 161, 198
* LĂSTUN DE CASĂ (*Delichon urbica*) 160, 173
* LĂSTUN DE MAL (*Riparia riparia*) 160, 173
* LĂSTUN DE STÎNCĂ (*Hirundo rupestris*) 160, 174
LĂSTUNI (Hirundinidae) 31, 127, 173—174
LEBĂDĂ AUSTRALIANĂ NEAGRĂ (*Cygnus atratus*) 33, 46
LEBĂDĂ CU GÎT NEGRU (*Cygnus melanocoriphus*) 33, 46
* LEBĂDĂ DE IARNĂ (*Cygnus cygnus*) 33, 44
* LEBĂDĂ MICĂ (*Cygnus bewickii*) 33, 44
* LEBĂDĂ DE VARĂ (*Cygnus olor*) 33, 44
LEBEDE (Anseriformes; ANSERIFORME) 30, 43—51
LIMICOLE (Charadriiformes; CARADRIIFORME) 59—63, 66—70
* LIȘIȚĂ (*Fulica atra*) 65, 78
LIȘIȚĂ CRESTATĂ (*Fulica cristata*) 65, 79
LIȘIȚE (Rallidae; RALIDE) 77—79
* LOPĂȚAR (*Platalea leucorodia*) 32, 38—39
LOPĂȚAR ROȘU (*Ajaja ajaja*) 32, 39
LOPĂȚARI (Ciconiiformes; CICONIIFORME) 38—43
LOPĂȚARI (Plataleidae; PLATALEIDE) 38—39
LORIUS CU CAP ALBASTRU (*Trichoglossus cyanogrammus*) 97, 109
LORIUS DE SAFIR (*Coriphilus taitianus*) 97, 109
* LUP DE MARE CU COADA LUNGĂ (*Stercorarius longicaudus*) 58, 64
* LUP DE MARE MIJLOCIU (*Stercorarius pomarinus*) 58, 64

- * LUP DE MARE PARAZITIC (*Stercorarius parasiticus*) 58, 64
- LUPI DE MARE (Lariformes; LARIFORME) 53—58
- LUPI DE MARE (*Stercorariidae*; STERCORARIIDE) 37, 58

M

- MANACHIN CU CAP ROȘU (*Pipra erythrocephala*) 128, 141
- MANACHIN CU SPATE ALBASTRU (*Chiroxiphia pareola*) 128, 141
- MANȘOT ADELIE (*Pygoscelis adeliae*) 25, 32
- MANȘOT IMPERIAL (*Aptenodytes forsteri*) 24, 32
- MANȘOT REGAL (*Aptenodytes patagónica*) 24, 32
- MANȘOT PITIC (*Eudyptula minor*) 24, 32
- MANȘOT DE GALAPAGOS (*Spheniscus mendiculus*) 25, 32
- MANȘOTI (*Spheniscidae*; SFENISCIDE) 23—25, 59, 71
- MANȘOTI (*Sphenisciformes* SFENISCIFORME) 23—25, 59, 71
- MARABU (*Leptoptilus crumeniferus*) 32, 43
- MARELE LUP-DE-MARE (*Stercorarius skua*) 58, 64
- MARELE PINGUIN NORDIC (*Plautus impennis*) 71
- * MĂCĂLEANDRU (*Erithacus rubecula*) 129, 155
- * MĂRĂCINAR NEGRU (*Saxicola torquata*) 129, 154
- * MĂRĂCINAR STRIAT (*Saxicola rubetra*) 129, 154
- MĂRĂCINARI (*Turdidae*; TURDIDE) 152—156
- * MĂTĂSAR (*Bombycilla garrulus*) 160, 172
- MĂTĂSAR ALBASTRU (*Phainopepla nitens*) 160, 172
- MĂTĂSAR-SFRÎNCIOC (*Hypocolius ampelinus*) 160, 173
- MĂTĂSARI (*Bombycillidae*; BOMBICILIDE) 172—173
- MENURIDE (*Menuridae*; PĂSĂRI-LIRĂ) 144—145
- MEROPIDE (*Meropidae*; PRIGORII) 131—132
- MEGAPODIDE (*Megapodidae*; GĂINI DE GUNOI) 87—88
- MELIFAGIDE (*Meliphagidae*; MÎNCĂTOARE DE MIERE) 178—179, 181
- MEZENATIDE (*Mesoanatidae*; CRISTEI DE MADAGASCAR) 81
- MEZOMIODE V. PĂSĂRI MEZOMIODE
- * MIERLĂ DE APĂ (*Cinclus cinclus*) 129, 158
- MIERLĂ DE APĂ NORDAMERICANĂ (*Cinclus mexicanus*) 129, 158
- * MIERLĂ GULERATĂ (*Turdus torquatus*) 129, 153
- MIERLĂ-MANDARIN (*Gracula religiosa*) 161, 198
- * MIERLĂ NEAGRĂ (*Turdus merula*) 129, 152, 158
- * MIERLĂ DE PIATRĂ (*Monticola saxatilis*) 129, 153
- MIERLE (*Turdidae*; TURDIDE) 152—156
- MIERLE DE APĂ (*Cinclidae*; CLINCLIDE) 157—158
- MILAN CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ (*Elanoides forficatus*) 96, 101
- MIMIDE (*Mimidae*; STURZI ZEFLEMITORI) 156—157
- * MINUNIȚĂ (*Aegolius funereus*) 96, 105
- MÎNCĂTOARE DE MIERE (*Melitophagidae*; MELITOFAGIDE) 178—179
- MÎNCĂTORI DE ȚÎNȚARI (*Conopophagidae*; CONOPOFAGIDE) 138
- MOMOTIDE (*Momotidae*; DUMBRĂVENCE CU CIOC DINȚAT) 127, 133
- MOTACILIDE (*Motacillidae*; CODOBATURI, FÎSE) 194—195
- * MUGURAR (*Pyrrhula pyrrhula*) 160, 184—185

MUGURAR ROȘU (*Carpodacus erythrinus*) 160, 188
MUGURARUL PINILOR (*Pinicola enuncleator*) 188
MULGE-CAPRE (*Caprimulgidae*; **CAPRIMULGIDE**) 121—122
MULGE-CAPRE (*Caprimulgiformes*; **CAPRIMULGIFORME**) 120—123
MUSCAR CU CIOC LAT (*Peliops blainvillii*) 128, 147
MUSCAR CU COADA EVANTAI (*Rhipidura aureola*) 128, 147
* **MUSCAR GULERAT** (*Ficedula albicollis*) 128, 146
* **MUSCAR MIC** (*Ficedula parva*) 128, 146
* **MUSCAR NEGRU** (*Ficedula hypoleuca*) 128, 146
MUSCAR DE PARADIS AFRICAN (*Tersiphone perspicillata*) 128, 147
MUSCAR DE PARADIS INDIAN (*Tersiphone paradisi*) 128, 146
* **MUSCAR SUR** (*Muscicapa striata*) 128, 146
MUSCARI (*Muscicapidae*; **MUSCICAPIDE**) 116, 119, 145—147, 182
MUSCICAPIDE (*Muscicapidae*; **MUSCARI**) 145—147
MUSOFAGIDE (*Musophagidae*; **TURACI**) 88, 112—113

N

* **NAGÎT** (*Vanellus vanellus*) 61, 64
* **NAGÎT CU PICIOARE GALBENE** (*Vanellus leucura*) 62, 64
* **NAGÎT DE STEPĂ** (*Vanellus gregarius*) 61, 64
* **NAGÎT SUDIC** (*Vanellus spinosus*) 62, 64
NANDU (STRUȚ SUDAMERICAN) (*Rhea americana*) 19, 32
NANDUI (*Rheidae*; **REIDE**) 19
NANDUI (*Rheiformes*; **REIFORME**) 17, 19
NECTARINIDE (*Nectarinidae*; **SUGĂTOARE DE NECTAR, PĂSĂRI-MUSCĂ**) 136, 177—178, 179
* **NISIPAR** (*Calidris alba*) 63, 64
* **NOTATIȚĂ CU CIOC LAT** (*Phalaropus fulicarius*) 62, 64
* **NOTATIȚĂ CU CIOC SUBȚIRE** (*Phalaropus lobatus*) 62, 64

O

OMIDAR CU PIEPT ALB (*Coracina hypoleuca*) 129, 163
OMIDAR STACOJIU (*Pericrocotus flammeus*) 129, 163
OMIDAR CU UMERI GALBENI (*Campephaga hartlaubi*) 129, 162
OMIDARI (*Campephagidae*; **CAMPEFAGIDE**) 163
OPISTOCOMIDE (*Opisthocomidae*; **HOAZINI**) 88—89
OPISTOCOMIFORME 112
OREZAR (*Padda oryzivora*) 161, 191
ORIOLIDE (*Oriolidae*; **GRANGURI**) 199—200
OTIDIDE (*Otididae*; **DROPII**) 73—74

P

PAHICEFALIDE (*Pachycephalidae*; **FLUIERĂTORI**) 167
PALMPEDE 23
PAPAGAL-BUFNIȚĂ (*Strigops habroptilus*) 97, 110

PAPAGAL CU CORONIȚĂ ALBASTRĂ (*Loriculus galgulus*) 97, 110
PAPAGAL CU FRUNTE ALBASTRĂ (*Amazona aestiva*) 97, 108
PAPAGAL DE MARE (*Fratercula arctica*) 64, 72
PAPAGAL NOBIL (*Lorius roratus*) 97, 109
PAPAGAL CU PÎNTECELE ROȘU (*Micropsitta keiensis*) 97, 110
PAPAGALI (*Psittacidae*; **PSITACIDE**) 107—110, 127, 134, 138, 171
PAPAGALI (*Psittaciformes*; **PSITACIFORME**) 75, 107—110, 127, 134, 138, 171
PARADISEIDE (*Paradiseidae*; **PĂSĂRI-PARADIS**) 178, 200—202
PARADOXORNITIDE (*Paradoxornithidae*; **PIȚIGOI-PAPAGAL**) 171—172
PARIDE (*Paridae*; **PIȚIGOI**) 168—169
PARULIDE (*Parulidae*; **CÎNTĂREȚII PĂDURII**) 181—182, 196
PASĂRE-BANANIER (*Musophaga rossae*) 97, 113
PASĂRE CAP GOLAȘ (*Philemon novaeguineae*) 160, 179
PASĂRE-CIOC-ÎN-SECERĂ (*Campylorhampus trochillostris*) 128, 139
PASĂRE-CIOCAN (*Scopus umbretta*) 32, 43
PASĂRE ÎN CU CORN (*Anhima cornuta*) 33, 53
PASĂRE-CROITOR (*Orthotomus sutorius*) 129, 151
PASĂRE-FIERAR (*Procnias nudicollis*) 128, 142
PASĂRE-FLAUTIST (*Gymnorhina tibicen*) 129, 168
PASĂRE CU FRUNTE AURIE (*Chloropsis aurifrons*) 129, 163
PASĂRE-GHEATĂ (*Balaeniceps rex*) 32, 41—42
PASĂRE-GRĂDINAR CU FAȚA NEAGRĂ (*Xanthomelus aureus*) 161, 204
PASĂRE-GRĂDINAR MIEUNĂTOARE (*Ailuroedus crassirostris*) 161, 204
PASĂRE-GRĂDINAR MOȚATĂ (*Amblyornis macgregoriae*) 161, 204
PASĂRE-GRĂDINAR VIOLACEE (*Ptilonorhynchus violaceus*) 161, 188, 203—204
PASĂRE DE ÎMBRĂCĂMINTE ROȘIE (*Vestiaria coccinea*) 160, 180
PASĂRE LENEȘĂ CU ARIPI DE RÎNDUNICĂ (*Chelidoptera tenebrosa*) 97, 119
PASĂRE LENEȘĂ CAFENIE (*Malcoptila fusca*) 97, 119
PASĂRE-LIRĂ (*Menura superba*) 128, 145
PASĂRE-MUSCĂ CUBANEZĂ (*Calypte helenae*) 126
PASĂRE CU OCHELARI CHINEZĂ (*Zosterops simplex*) 160, 178
PASĂRE CU OCHELARI CU FRUNTE NEAGRĂ (*Zosterops delicatula*) 160, 178
PASĂRE-OLAR (*Furnarius rufus*) 128, 140
PASĂRE-PARADIS ALBASTRĂ (*Paradisea rudolphi*) 161, 201
PASĂRE-PARADIS CU CIOC ÎNTORS (*Epimachus meyeri*) 161, 202
PASĂRE-PARADIS CU COADĂ BANDATĂ (*Taeniapardisea mayeri*) 161, 202
PASĂRE-PARADIS CU COADĂ ÎN SECERĂ (*Diphyllodes respública*) 161, 202
PASĂRE-PARADIS CU FLAMURI (*Pteridophora alberti*) 161, 202
PASĂRE-PARADIS GALBENĂ (*Paradisea minor*) 161, 202
PASĂRE-PARADIS GULERATĂ (*Lophorina superba*) 161, 201
PASĂRE-PARADIS REGALĂ (*Cicinnurus regius*) 161, 201
PASĂRE-PARADIS SCÎNTEIETOARE (*Parotia lawesi*) 161, 201
PASĂRE-PARADIS CU STINDARDE (*Semioptera wallacei*) 161, 202
PASĂRE-RINOCER BICORN (*Buceros bicornis*) 128, 134
PASĂRE-RINOCER CU CIOC ROȘU (*Tockus erythorhynchus*) 128, 135
PASĂRE-RINOCER TOKO (*Tockus nasutus*) 128, 135
PASĂRE-RINOCER UNICORN (*Bucorvus abyssinicus*) 128, 134—135

- PASĂRE-ȘOARECE CU CAPUL ALB (*Colius leucocephalus*) 127, 128
 PASĂRE-ȘOARECE CU OBRAJII ROȘII (*Colius indicus*) 127, 128
 PASĂRE-TROMPETĂ CU ARIPI ALBE (*Psophia leucoptera*) 64, 75
 PASĂRE-TROMPETĂ CU ARIPI VERZI (*Psophia viridis*) 64, 75
 PASĂRE-ȚESĂTOR (*Piletarius socius*) 161, 191
 PASĂRE-UMBRELĂ (*Cephalopterus ornatus*) 128, 142
 PASĂRE-DE-ZAHĂR ALBASTRĂ (*Cyanerpes cyaneus*) 160, 181
 PASĂRE-DE-ZAHĂR CU CÎRLIG (*Diglossa baritula*) 160, 181
 PASĂREA ALBASTRĂ (*Sialia sialis*) 129, 155—156
 PASĂREA CROCODILULUI (*Pluvianus aegyptius*) 60, 64
 PASĂREA GĂLĂGIOASĂ (*Atrichornis clamosus*) 128, 145
 * PASĂREA OGORULUI (*Burhinus oedienemus*) 64, 73
 PASĂREA OGORULUI CU CIOC MARE (*Esacus magnirostris*) 64, 73
 PASĂREA RINOCERULUI (*Buceros rhinoceros*) 128, 135
 PASĂREA SOARELUI (*Leiothrix lutea*) 129, 162
 PASĂREA SOLDAT (*Myzomela sanguinolenta*) 160, 179
 PASĂREA TUI (*Prothemadera novaesealandiae*) 160, 179
 PASĂREA CU URECHE ROȘIE (*Pycnonotus jocosus*) 129, 162
 PASERIFORME (Passeriformes; PĂSĂRELE) 6, 72, 136—207
 * PĂNTĂRUȘ (*Troglodytes troglodytes*) 129, 159
 PĂNTĂRUȘ DE CACTUS (*Camphylorhynchus brunneicapillus*) 129, 159
 PĂNTĂRUȘ PĂTAT (*Camphylorhynchus nuchalis*) 129, 159
 PĂNTĂRUȘ VERDE (*Acanthisitta chloris*) 128, 143
 PĂSĂRELE (Passeriformes; PASERIFORME) 136—207
 PĂSĂRI ACROMIODE (*Acromyodae*) 144—207
 PĂSĂRI CU BARBĂ (*Capitonidae*; CAPITONIDE) 116—117
 PĂSĂRI CĂȚĂRĂTOARE (*Dendrocolaptidae*; DENDROCOLAPTIDE) 139
 PĂSĂRI CIOC LARG (*Eurylaimidae*; EURILAIMIDE) 127—138
 PĂSĂRI CU CIOC PLAT (*Todidae*; TODIDE) 133—134
 PĂSĂRI CIOC ÎN TEACĂ (*Chionididae*; CHIONIDIDE) 59
 PĂSĂRI-CIOCAN (*Ciconiiformes*; CICONIFORME) 32, 38—43
 PĂSĂRI-CIOCAN (*Scopidae*; SCOPIDE) 42
 PĂSĂRI-COSAȘ (*Phytotomidae*; FITOTOMIDE) 144
 PĂSĂRI DESMODACTILE (*Desmodactylae*) 137—138
 PĂSĂRI EMU (*Dromiceidae*; DROMICEIDE) 21
 PĂSĂRI-FURNICARI (*Formicariidae*; FORMICARIDE) 139
 PĂSĂRI-GHEATĂ (*Ciconiiformes*; CICONIFORME) 32, 38—43
 PĂSĂRI-GHEATĂ (*Balaeniceptidae*; BALENICEPTIDE) 41—42
 PĂSĂRI GÎT DE ȘARPE (*Anhingidae*; ANHINGIDE) 37—38
 PĂSĂRI GÎT DE ȘARPE (*Pelecaniformes*; PELICANIFORME) 31—38
 PĂSĂRI-GRĂDINAR (*Ptilonorhynchidae*; PTILONORINCIDE) 203—204
 PĂSĂRI DE ÎMBRĂCĂMINTE (*Drepanididae*; DREPANIDIDE) 180
 PĂSĂRI ÎMPODOBITE (*Cotingidae*; COTINGIDE) 141—142
 PĂSĂRI KAGU (*Rhynochetidae*; RINOCHETIDE) 77
 PĂSĂRI KIVI (*Apterygiformes*; APTERIGIFORME) 17, 21—22
 PĂSĂRI-LIRĂ (*Menuridae*; MENURIDE) 144—145
 PĂSĂRI LENEȘE (*Bucconidae*; BUCONIDE) 116, 118—119

- PĂSĂRI MANACHIN (Pipridae; PIPRIDE) 141
 PĂSĂRI MEZOMIODE (Mesomyodae) 138—144
 PĂSĂRI CU OCHELARI (Zosteropidae; ZOSTEROPIDE) 178
 PĂSĂRI-OLAR (Furnariidae; FURNARIIDE) 139—140
 PĂSĂRI-PARADIS (Paradiseidae; PARADISEIDE) 200—202
 PĂSĂRI CU PĂR (Pycnonotidae; PICNONOTIDE) 162—163
 PĂSĂRI DE PRADĂ DE NOAPTE (Strigiformes; STRIGIFORME) 104—107
 PĂSĂRI DE PRADĂ DE ZI (Falconiformes; FALCONIFORME) 93—103
 PĂSĂRI-RINOCER (Bucerotidae; BUCEROTIDE) 130, 134—135
 PĂSĂRI-RINOCER (Coraciiformes; CORACIADIFORME) 127, 130—136
 PĂSĂRI-SECRETAR (Sagittariidae; SAGITARIIDE) 94—95
 PĂSĂRI-STRĂLUCITOARE (Galbulidae; GALBULIDE; (COLIBRI DE PĂDURE) 118
 PĂSĂRI-ȘOARECI (Coliidae; COLIIDE) 127
 PĂSĂRI-ȘOARECI (Coliiformes; COLIFORME) 127
 PĂSĂRI-TIRANI (Tyrannidae; TIRANIDE) 140—141
 PĂSĂRI-TROMPETĂ (Gruiformes; GRUIFORME) 72—81
 PĂSĂRI-TROMPETĂ (Psophiidae; PSOFIIDE) 75
 PĂSĂRI CU ȚEPI (Anhimidae; ANHIMIDE) 53
 PĂSĂRI CU ȚEPI (Anhimiformes; ANHIMIFORME) 53
 PĂSĂRI DE ZAHĂR (Coerebidae; CEREBIDE) 180—181
 PĂSĂRILE DESIȘULUI (Atrichiidae; ATRIHIDE) 145
 PĂSĂRILE OGORULUI (Burhinidae; BURHINIDE) 72—73
 PĂUN AFRICAN (*Afropavo congensis*) 65, 85
 PĂUN ASIATIC (*Pavo cristatus*) 65, 85
 PĂUNI (Phasianidae; FAZIANIDE) 84—86
 * PELICAN COMUN (*Pelecanus onocrotalus*) 32, 26
 * PELICAN CREȚ (*Pelecanus crispus*) 32, 36
 PELICAN DE MARE (*Pelecanus occidentalis*) 32, 36
 PELICAN-RINOCER (*Pelecanus erythrorhynchus*) 32, 36
 PELICANIDE (Pelecanidae) 35—36
 PELICANIFORME (Pelecaniformes) 31, 34—38
 PELICANOIDIDE (Pelecanoididae; PETRELI) 30—31
 PERUȘ (*Melopsittacus undulatus*) 97, 108—109
 * PESCĂRIȚA MARE (*Hydropronge caspia*) 33, 56
 * PESCĂRIȚA RÎZĂTOARE (*Gelochelidon nilotica*) 33, 56
 * PESCĂRUȘ ALBASTRU (*Alcedo atthis*) 128, 132
 * PESCĂRUȘ ARGINTIU (*Larus argentatus*) 33, 54
 * PESCĂRUȘ ASIATIC (*Larus ichthyæetus*) 33, 56
 * PESCĂRUȘ CU CAP CENUȘIU (*Haleyon leucocephala*) 128, 133
 * PESCĂRUȘ CU CAP NEGRU (*Larus melanocephalus*) 33, 54—55
 PESCĂRUȘ CU CIOC DE BARZĂ (*Pelargopsis capensis*) 128, 133
 * PESCĂRUȘ CU CIOC SUBȚIRE (*Larus genei*) 33, 55
 * PESCĂRUȘ CU COADĂ SCOBITĂ (*Larus sabini*) 33, 55
 * PESCĂRUȘ DE GHETURI (*Larus hyperboreus*) 13, 33, 55
 PESCĂRUȘ DE MĂTASE (*Tanysiptera galatea*) 128, 132
 * PESCĂRUȘ MIC (*Larus minutus*) 33, 54
 * PESCĂRUȘ NEGRU (*Larus marinus*) 33, 55
 * PESCĂRUȘ NEGRICIOS (*Larus fuscus*) 33, 55

- * PESCĂRUȘ POLAR (*Larus glaucoides*) 33, 55
- * PESCĂRUȘ RIZĂTOR (*Larus ridibundus*) 33, 54
- PESCĂRUȘ ROȘU (*Ceyx rufidorsum*) 128, 133
- * PESCĂRUȘ SUR (*Larus canus*) 33, 55
- * PESCĂRUȘ CU TREI DEGETE (*Rissa tridactyla*) 33, 55
- PESCĂRUȘI (Lariformes; LARIFORME) 53—58
- PESCĂRUȘI ALBAȘTRI (Alcedinidae) ALCEDINIDE) 132—133, 140
- PESCĂRUȘI ALBAȘTRI (Coraciiformes; CORACIADIFORME) 127, 130—136, 140
- PESCĂRUȘUL VÎNĂTORILOR (*Dacelo gigas*) 128, 132
- PETRELI (Procellariiformes; PROCELARIIFORME) 29—31
- PETRELUL MAGELLAN (*Pelecanoides magellanicus*) 31, 32
- PICATARTIDE (Picathartidae; CIORI CHELE) 171
- PICIDE (Picidae; CIOCĂNITORI) 118—116
- PICIFORME (Piciformes; CIOCĂNITORI, INDICATOARE, TUCANI) 113—119
- * PICIORONG (*Himantopus himantopus*) 62—63, 64
- PICNONOTIDE (Pycnonotidae; PĂSĂRI CU PĂR) 162—163
- PIEPT-PUNCTAT (*Lepidocolaptes lacrymiger*) 128, 139
- * PIETRAR ISABELIN (*Oenanthe isabellina*) 129, 154
- * PIETRAR MEDITERANIAN (*Oenanthe hispanica*) 129, 154
- * PIETRAR NEGRU (*Oenanthe leucomela*) 129, 154
- * PIETRAR SUR (*Oenanthe oenanthe*) 129, 153—154
- PIETRARI (Turdidae; TURDIDE) 152—156
- * PIETRUȘ (*Arenaria interpres*) 61, 64
- PINGUIN MIC (*Alca torda*) 64, 71
- PINGUINI (Alciformes; ALCIFORME) 28, 71—72
- PIPRIDE (Pipridae; PĂSĂRI MANACHIN) 141
- PITIDE (Pittidae; STURZI MULTICOLORI) 138, 142—143
- * PITULICE FLUIERĂTOARE (*Phylloscopus trochilus*) 129, 150
- * PITULICE MICĂ (*Phylloscopus collybita*) 129, 150
- * PITULICE DE MUNTE (*Phylloscopus bonelli*) 129, 150—151
- * PITULICE SFÎRÎITOARE (*Phylloscopus sibilatrix*) 129, 150
- * PIȚIGOI ALBASTRU (*Parus caeruleus*) 14, 129, 169
- PIȚIGOI ALBASTRU-NEGRU (*Parus niger*) 160, 170
- * PIȚIGOI AZURIU (*Parus cyanus*) 160, 170
- PIȚIGOI BICOLOR (*Parus bicolor*) 160, 170
- * PIȚIGOI DE BRĂDET (*Parus ater*) 129, 169
- PIȚIGOI CU CAP CASTANIU (*Aegithaliscus caeruleus*) 160, 170
- * PIȚIGOI DE LIVADĂ (*Parus lugubris*) 129, 170
- * PIȚIGOI MARE (*Parus major*) 129, 169
- * PIȚIGOI MOȚAT (*Parus cristatus*) 129, 169
- * PIȚIGOI DE MUNTE (*Parus montanus*) 129, 169
- PIȚIGOI-PAPAGAL (*Paradoxornis heudi*) 160, 172
- PIȚIGOI-PĂNȚĂRUȘ (*Chamaea fasciata*) 160, 172
- * PIȚIGOI PUNGAR (*Remiz pendulinus*) 160, 170
- * PIȚIGOI DE STUF (*Panurus biarmicus*) 160, 171—172
- * PIȚIGOI SUR (*Parus palustris*) 160, 170
- PIȚIGOII (Paridae; PARIDE) 127, 132, 168—170, 178

- PIȚIGOII-PAPAGAL** (Paradoxornithidae; PARADOXORNITIDE) 160, 171—172
PIȚIGOII-PĂNȚĂRUȘI (Chamaeidae; CAMEIDE) 172
 * **PIȚIGOI CODAT** (Aegithalos caudatus) 129, 169
PLATALEIDE (Plataleidae; LOPĂTARI, IBIȘI) 38—39
PLOCEIDE (Ploceidae; ȚESĂTOARE) 189—191
 * **PLOIER ARGINTIU** (Pluvialis squatarola) 61, 64
 * **PLOIER AURIU** (Pluvialis apricaria) 61, 64
PLOIER CU CIOC DEVIAT (Anarhynchus frontalis) 64, 69
PLOIERI (Charadriidae; CARADRIIDE) 60—63, 66—69
PODARGIDE (Podargidae; CAPRIMULGI GURĂ-DE-BROASCĂ) 122
PODICIPEDIDE (Podicipedidae; CORCODEI) 27—28
PODICIPEDIFORME (Podicipediformes; CORCODEI) 27—28
PORUMBEI (Columbidae; COLUMBIDE) 89—92
PORUMBEI (Columbiformes; COLUMBIFORME) 71, 89—92
PORUMBEL CU CAP ALB (Columba leucocephala) 65, 90
PORUMBEL CU COROANĂ (Goura cristata) 65, 91
PORUMBEL DINȚAT (Didunculus strigirostris) 65, 91—92
PORUMBEL-EVANTAI (Goura victoria) 65, 91
 * **PORUMBEL GULERAT** (Columba palumbus) 65, 90
PORUMBEL LOVITURĂ DE PUMNAL (Gallicolumba luzonica) 65, 91
PORUMBEL MULTICOLOR (Ptilinopus perusei) 65, 91
PORUMBEL NICOBAR (Caloenas nicobarica) 65, 91
PORUMBEL-PAPAGAL (Treron calva) 65, 91
PORUMBEL CU PETE NEGRE (Ducula spilorrhoa) 65, 91
 * **PORUMBEL DE SCORBURĂ** (Columba oenas) 65, 89—90
PORUMBEL DE STÎNCĂ (Columba livia) 65, 90
PORUMBELUL CAPULUI (Daption capensis) 30, 32
 * **POTÎRNICHE** (Perdix perdix) 65, 84
 * **POTÎRNICHE DE STÎNCĂ** (Alectoris graeca) 65, 84
POTÎRNICHI (Phasianidae; FAZIANIDE) 82, 84—86, 95
 * **PREPELIȚĂ** (Coturnix coturnix) 65, 84
PREPELIȚĂ CU CRESTĂ (Rollulus roulroul) 65, 85—86
PREPELIȚĂ DE PUSTIU (Lophortyx gamebelii) 65, 86
PREPELIȚĂ DE VIRGINIA (Colinus virginianus) 65, 86
PREPELIȚE (Phasianidae; FAZIANIDE) 71, 84—86, 95
 * **PRESURĂ BĂRBOASĂ** (Emberiza cirrus) 160, 187
 * **PRESURĂ CU CAP NEGRU** (Emberiza malanocephala) 160, 187
 * **PRESURĂ GALBENĂ** (Emberiza citrinella) 160, 186
 * **PRESURĂ DE GRĂDINĂ** (Emberiza hortulana) 160, 187
 * **PRESURĂ DE IARNĂ** (Plectrophenax nivalis) 160, 188
 * **PRESURĂ DE MUNTE** (Emberiza cia) 160, 186
 * **PRESURĂ DE STUF** (Emberiza schoeniclus) 160, 187
 * **PRESURĂ SURĂ** (Emberiza calandra) 160, 187
 * **PRESURĂ DE TUNDRĂ** (Calcarius lapponicus) 160, 186
 * **PRIGORIE** (Merops apiaster) 128, 131
PRIGORIE CU CAP ALBASTRU (Mellitophagus mülleri) 128, 132
PRIGORIE SOLITARĂ (Nyctiornis athertoni) 128, 131

- PRIGORIE STACOJIE** (*Merops nubicus*) 128, 131
PRIGORII (*Coraciadiformes*; **CORACIADIFORME**) 127, 130—136
PRIGORII (*Meropidae*; **MEROPIDE**) 131—132
PRINZĂTOARE DE PĂIANJENI (*Arahnothera magna*) 160, 177
PRIONOPIDE (*Prionopidae*; **SFRÎNCIOCI CRESTAȚI**) 166
* **PRIVIGHETOARE** (*Luscinia megarhynchos*) 129, 154
* **PRIVIGHETOARE DE BALTĂ** (*Luscinola melanopogon*) 129, 149—150
PRIVIGHETORI (*Turdidae*; **TURDIDE**) 152—156
PROCELARIIDE (*Procellariidae*; **FURTUNARI**) 29—30
PROCELARIIFORME (*Procellariiformes*; **ALBATROȘI, PETRELI, RÎNDUNELE DE FURTUNĂ**) 29—31
* **PRUNDAȘ GULERAT MARE** (*Charadrius hiaticula*) 61, 64
* **PRUNDAȘ GULERAT MIC** (*Charadrius dubius*) 60, 64
* **PRUNDAȘ DE MUNTE** (*Eudromias morinellus*) 61, 64
* **PRUNDAȘ DE SĂRĂTURĂ** (*Charadrius alexandrinus*) 60, 64
PRUNDAȘI (*Charadriidae*; **CARADRIIDE**) 60—63, 66—70
PRUNELIDE (*Prunellidae*; **BRUMĂRIȚE**) 157
PSITACIDE (*Psittacidae*; **PAPAGALI**) 107—110
PSITACIFORME (*Psittaciformes*; **PAPAGALI**) 107—110
PSOPIIDE (*Psopiidae*; **PĂSĂRI-TROMPETĂ**) 75
PTEROCLIDE (*Pteroclididae*; **GĂINUȘĂ DE PUSTIU**) 92—93
PTEROCLIDIFORME (*Pteroclidiformes*; **GĂINUȘĂ DE PUSTIU**) 92—93
PTEROPTOCHIDE (*Pteroptochidae*; **TUPLATOARE**) 138
PTILONORINHIDE (*Ptilonorhynchidae*; **PĂSĂRI-GRĂDINAR**) 203—204
* **PUPĂZĂ** (*Upupa epops*) 128, 135—136
PUPĂZĂ CU CAP ALB (*Phoenicullus ballei*) 128, 136
PUPĂZĂ CU CIOC ÎNCOVOIAT (*Rhinopomastus cyanomelas*) 128, 136
PUPEZE (*Upupidae*; **UPUPIDE**) 135—136

R

- RALIDE** (*Rallidae*; **CRISTEI, GĂINUȘĂ DE APĂ, LIȘIȚE**) 70, 73, 77—79
RAMFASTIDE (*Ramphastidae*; **TUCANI**) 117—118
RATITE (*Ratites*) 6, 17—25, 81
RAȚĂ ARBORICOLĂ CU PÎNTECE NEGRU (*Dendrocygna autumnalis*) 33, 46
RAȚĂ ARBORICOLĂ VĂDUVĂ (*Dendrocygna viduata*) 33, 46
* **RAȚĂ CU CAP BRUN** (*Aythya ferina*) 33, 48
* **RAȚĂ CU CAP NEGRU** (*Aythya marila*) 33, 48
* **RAȚĂ CATIFELATĂ** (*Melanitta fusca*) 33, 49—50
* **RAȚĂ CU CIUF** (*Netta rufina*) 33, 49
* **RAȚĂ CÎRÎITOARE** (*Anas querquedula*) 33, 47
RAȚĂ FÎLFÎITOARE (*Tachyeres brachypterus*) 33, 51
* **RAȚĂ FLUIERĂTOARE** (*Anas penelope*) 33, 47
* **RAȚĂ DE GHETURI** (*Clangula hyemalis*) 33, 49
* **RAȚĂ-LINGURAR** (*Anas clypeata*) 33, 47
* **RAȚĂ-MANDARIN** (*Aix galericulata*) 33, 48
* **RAȚĂ MARE** (*Anas platyrhynchos*) 13, 33, 46—47
* **RAȚĂ MARMORATĂ** (*Anas angustirostris*) 33, 47—48

- * RAȚĂ MICĂ (*Anas crecca*) 33,47
- * RAȚĂ MOTATĂ (*Aythya fuligula*) 33, 48
- * RAȚĂ NEAGRĂ (*Melanitta nigra*) 33,49
- * RAȚĂ CU OBRAZ ALB (*Oxyura leucocephala*) 33, 49
- RAȚĂ CU OCHI DE ȘOIM (*Aix sponsa*) 33, 51
- * RAȚĂ PESTRIȚĂ (*Anas strepera*) 33, 47
- * RAȚĂ ROȘIE (*Aythya nyroea*) 33, 48
- * RAȚĂ-SULIȚAR (*Anas acuta*) 33, 47
- * RAȚĂ SUNĂTOARE (*Bucephala clangula*) 33, 48-49
- RAȚĂ DE TORENT (*Merganetta armata*) 33, 51
- RAȚĂ CU ȚEPI (*Plectropterus gambensis*) 33, 51
- RAȚE (*Anseriformes*; ANSERIFORME) 48—51, 100
- REGULIDE (*Regulidae*; AUȘEI) 151—152
- REIDE (*Rheidae*; NANDUI) 19
- REIFORME (*Rheiformes*; NANDUI) 19
- RINCOPIDE (*Rhyncoipidae*; FORFECARI) 57
- RINOCETIDE (*Rhynochetidae*; PĂSĂRI KAGU) 77
- RÎNDUNELE (*Hirundinidae*) 173—174
- RÎNDUNELE DE FURTUNĂ (*Hydrobatidae*; HIDROBATIDE) 31
- RÎNDUNELE DE FURTUNĂ (*Procellariiformes*; PROCELARIIFORME) 29—31
- RÎNDUNELE DE PĂDURE (*Artamidae*; ARTAMIDE) 174—175
- * RÎNDUNICĂ (*Hirundo rustica*) 160, 173, 174
- RÎNDUNICĂ DE FURTUNĂ PITICĂ (*Hydrobates pelagicus*) 31, 32
- RÎNDUNICĂ DE PĂDURE BRUNĂ (*Artamus fuscus*) 160, 175
- RÎNDUNICĂ DE PĂDURE CU SPRÎNCEANĂ (*Artamus superciliosus*) 160, 175
- RÎNDUNICĂ CU PIEPT ROȘU (*Hirundo semirufa*) 160, 174
- RÎNDUNICĂ PURPURIE (*Progne subis*) 160, 174
- * RÎNDUNICĂ ROȘCATĂ (*Hirundo daurica*) 160, 174
- RÎNDUNICĂ CU SPATE ALB (*Cheramoeca leucosterna*) 160, 174

S

- SAGITARIIDE (*Sagittariidae*; PĂSĂRI-SECRETAR) 94—95
- SALANGANĂ STRĂLUCITOARE (*Collocalia esculenta*) 125, 128
- * SCATIU (*Carduelis spinus*) 160, 184
- * SCOICAR (*Haematopus ostralegus*) 62, 64
- SCOICAR NEGRU (*Haematopus unicolor*) 64, 69
- SCOPIDE (*Scopidae*; PĂSĂRI-CIOCAN) 42
- * SCORȚAR (*Sitta europea*) 160, 175
- SCORȚAR AMERICAN (*Sitta carolinensis*) 160, 176
- SCORȚAR CU CAP BRUN (*Sitta pusilla*) 188
- SCORȚAR CORSICAN (*Sitta whiteheadi*) 160, 176
- SCORȚARI (*Sittidae*; SITIDE) 137, 175—176
- SECRETAR (*Sagittarius serpentarius*) 94—95, 96
- SFENISCIDE (*Spheniscidae*; MANȘOȚI) 23—25
- SFENISCIFORME (*Sphenisciformes*; MANȘOȚI) 23—25
- SFRÎNCIOC ALBASTRU CIOCOS (*Euryceros prevostii*) 129, 166

- * SFRÎNCIOC CU CAP ROȘU (*Lanius senator*) 129, 165
- SFRÎNCIOC CRESTAT ALB (*Prionops poliocephalus*) 129, 166
- SFRÎNCIOC CRESTAT CU CAP GALBEN (*Prionops alberti*) 129, 166
- SFRÎNCIOC CU CREȘTET CENUȘIU (*Cyclarhis gujanensis*) 129, 167
- * SFRÎNCIOC CU FRUNTE NEAGRĂ (*Lanius minor*) 129, 165
- SFRÎNCIOC-GLADIATOR (*Malaconotus poliocephalus*) 129, 166
- * SFRÎNCIOC MARE (*Lanius excubitor*) 129, 165
- SFRÎNCIOC CU OCHI ROȘU (*Vireo olivaceus*) 129, 167
- SFRÎNCIOC CU PIEPT ROȘU (*Laniarius atrococcineus*) 129, 165—166
- * SFRÎNCIOC ROȘIATIC (*Lanius collurio*) 129, 165
- SFRÎNCIOCI (*Laniidae*; LANIIDE) 139, 164—166
- SFRÎNCIOCI ALBAȘTRI (*Vangidae*; VANGIDE) 166
- SFRÎNCIOCI AMERICANI (*Vireonidae*; VIREONIDE) 167
- SFRÎNCIOCI CRESTAȚI (*Prionopidae*; PRIONOPIDE) 166
- * SILVIE CU CAP NEGRU (*Sylvia atricapilla*) 129, 147
- * SILVIE DE CÎMPIE (*Sylvia communis*) 129, 147
- * SILVIE MICĂ (*Sylvia curruca*) 129, 148
- * SILVIE CU OCHI ROȘII (*Sylvia melanocephala*) 139, 148
- * SILVIE UNDULATĂ (*Sylvia nisoria*) 129, 148
- * SILVIE DE ZĂVOI (*Sylvia borin*) 129, 148
- SILVII (*Sylviidae*) (*Sylviidae*) 139, 147—151, 167
- * SITAR DE MAL (*Limosa limosa*) 64, 66
- * SITAR DE MAL NORDIC (*Limosa lapponica*) 64, 67
- * SITAR DE PĂDURE (*Scelopax rusticola*) 64, 66
- SITIDE (*Sittidae*; SCORTĂRI) 175—176
- * SPÎRCACI (*Otis tetrax*) 64, 74
- * STÂNCUȚĂ (*Coloeus monedula*) 134, 161, 205
- * STÂNCUȚĂ ALPINĂ (*Pyrrhocorax graculus*) 161, 206
- STEATORNIDE (*Steatornidae*; CAPRIMULGI GRAȘI) 122—123
- STERCORARIIDE (*Stercorariidae*; LUPI-DE-MARE) 58
- * STICLETE (*Carduelis carduelis*) 160, 184
- STÎRC ALERGĂTOR (*Dromas ardeola*) 64, 69
- * STÎRC CENUȘIU (*Ardea cinerea*) 32, 40
- * STÎRC DE CIREADĂ (*Bubulcus ibis*) 32, 41
- * STÎRC GALBEN (*Ardeola ralloides*) 32, 34, 40, 41
- * STÎRC DE NOAPTE (*Nycticorax nycticorax*) 32, 40
- * STÎRC PITIC (*Ixobrychus minutus*) 32, 41
- * STÎRC ROȘU (*Ardea purpurea*) 32, 40
- STÎRCI (*Ardeidae*; ARDEIDE) 39—41, 57, 58
- STÎRCI (*Ciconiiformes*; CICONIFORME) 38—43, 57, 58
- STÎRCI ALERGĂTORI (*Dromadidae*; DROMADIDE) 69
- STRĂLUCITOARE CU CIOC GALBEN (*Galbula albirostris*) 97, 118
- STRĂLUCITOARE CU COADĂ ROȘIE (*Galbula ruficauda*) 97, 118
- * STRIGĂ (*Tyto alba*) 96, 106
- STRIGĂTORUL (*Strepera versicolor*) 129, 168
- STRIGIDE (*Strigidae*) 104—107
- STRIGIFORME (*Strigiformes*; PĂSĂRI DE PRADĂ DE NOAPTE) 104—107,

- STRÎNGE-CRENGI (*Anumbius anumbi*) 128, 140
 STRUTIONIDE (*Struthionidae*; STRUȚI AFRICANI) 17—18
 STRUTIONIFORME (*Struthioniformes*; STRUȚI AFRICANI) 17—18
 STRUȚ AFRICAN (*Struthio camelus*) 17—18, 19, 20, 22, 32
 STRUȚ SUDAMERICAN (NANDU) (*Rhea americana*) 19, 32
 STRUȚI (*Ratite*) 17—25, 81, 101, 131
 STRUȚI AFRICANI (*Struthionidae*; STRUTIONIDE) 17—18, 20, 22
 STRUȚI AFRICANI (*Struthioniformes*; STRUTIONIFORME) 17—18, 20, 22
 STRUȚUL LUI DARWIN (*Rhea darwinii*) 19, 32
 * STUFĂRICĂ (*Cettia cetti*) 129, 149
 STURNIDE (*Sturnidae*; GRAURI) 197—199
 STURZ CATIFELAT (*Philepitta castanea*) 128, 144
 * STURZ CÎNTĂTOR (*Turdus philomelos*) 129, 152
 STURZ-CODOBATURĂ (*Enicurus immaculatus*) 129, 156
 STURZ MIORLĂȚTOR (*Dumetella carolinensis*) 129, 157
 STURZ MULTICOLOR ANGOLEZ (*Pitta angolensis*) 128, 143
 STURZ MULTICOLOR CU CAP NEGRU (*Pitta sordida*) 128, 143
 STURZ RUȘINOS (*Capsichus malabaricus*) 129, 156
 * STURZ DE VII (*Turdus iliacus*) 129, 153
 * STURZ DE VÎSC (*Turdus viscivorus*) 129, 153
 STURZ ZEFLEMITOR AMERICAN (*Toxostoma rufum*) 129, 156
 STURZI (*Turdidae*; TURDIDE) 139, 152—156, 199
 STURZI FLECĂRITORI (*Timaliidae*; TIMALIDE) 159, 162
 STURZI MADAGASCARIENI (*Philepittidae*) 143—144
 STURZI MULTICOLORI (*Pittidae*; PITIDE) 142—143
 STURZI NEOZEELANDEZI (*Xenicidae*; XENICIDE) 143
 STURZI ZEFLEMITORI (*Mimidae*; MIMIDE) 156—157
 SUGĂTOARE DE MIERE (*Aethopyga siparaja*) 160, 177
 SUGĂTOARE DE NECTAR (*Nectariniidae*; NECTARINIDE) 177—178
 SUGĂTOARE DE NECTAR GULERATĂ (*Cinnyris chalybeus*) 160, 177
 SUGĂTOARE DE NECTAR SUPERBĂ (*Cinnyris superbus*) 160, 178
 SUGĂTOARE DE NECTAR VERDE (*Nectarinia famosa*) 160, 177
 SUGRUMĂTOR (*Craeticus mentalis*) 139, 168
 SULIDE (*Pelecaniformes*; PELICANIFORME) 31—38
 SULIDE (*Sulidae*) 35, 58

Ș

- ȘAPU MOTAT (*Ostinops decumenus*) 161, 197
 * ȘERPAR (*Circus gallicus*) 96, 100
 * ȘOIM CĂLĂTOR (*Falco peregrinus*) 96, 102
 * ȘOIM DUNĂREAN (*Falco cherrug*) 96, 103
 * ȘOIM SUDIC (*Falco biarmicus*) 96, 103
 ȘOIM DE VÎNĂTOARE (*Falco rusticolus*) 96, 103
 ȘOIMI (*Falconidae*; FALCONIDE) 102—103
 * ȘOIMUL RÎNDUNELELOR (*Falco subbuteo*) 96, 102
 * ȘOIMULEȚ DE IARNĂ (*Falco columbarius*) 96, 103
 * ȘOIMULEȚ DE SEARĂ (*Falco vespertinus*) 96, 103

- * ȘORECAR ASIATIC (*Buteo hemilasius*) 96, 99
- ȘORECAR CHILIAN (*Geranoaëtus melanoleucus*) 96, 102
- * ȘORECAR COMUN (*Buteo buteo*) 96, 98
- * ȘORECAR ÎNCĂLTAT (*Buteo lagopus*) 96, 99
- * ȘORECAR MARE (*Buteo rufinus*) 96, 99
- ȘORECARI (*Accipitridae*; ACCIPITRIDE) 95, 98—102

T

- TAKAHE (*Notornis hochstetteri*) 65, 79
- TANAGRA BRAZILIANĂ (*Rhamphocoeilus brasilius*) 160, 182
- TANAGRA CU GÎTUL ROȘU (*Phlogothraupis sanguinolenta*) 160, 182
- TANAGRA CU ȘAPTE CULORI (*Tanagra tricolor*) 160, 182
- TANAGRE (*Tanagridae*; TANAGRIDE) 182,
- TETRAONIDE (*Tetraonidae*; COCOȘI SĂLBATICI) 82—83
- TIMALIIDE (*Timaliidae*; STURZI FLECĂRITORI) 159, 162, 171
- TINAMIDE (*Tinamidae*; GĂINUȘĂ DE PAMPAS) 81—82
- TINAMIFORME (*Tinamiformes*; GĂINUȘĂ DE PAMPAS) 81—82
- TINOCORITIDE (*Thinocorythidae*; CIOVLICI DE MUNTE) 69—70
- TIRAN CU COADĂ ÎNFURCATĂ (*Muscivora forficata*) 128, 140
- TIRAN ÎNCORONAT (*Onychorhynchus coronatus*) 128, 141
- TIRAN CU PIEPT GALBEN (*Pitangus sulphuratus*) 128, 140
- TIRAN ROȘU (*Pirocephalus rubinus*) 128, 140
- TIRANIDE (*Tyrannidae*; PĂȘĂRI-TIRAN) 140—141, 164, 165
- TOCO (*Ramphastos toco*) 97, 117
- TOD PESTRIȚ (*Todus multicolor*) 128, 134
- TODIDE (*Todidae*; PĂȘĂRI CU CIOC PLAT) 127, 133—134
- TROHILIDE (*Trochilidae*; COLIBRI) 125—126, 177, 178, 200
- TROGLODITIDE (*Troglodytidae*; PĂNȚĂRUȘI) 158—159
- TROGON CU CAP NEGRU (*Trogon citreolus*) 97, 120
- TROGON CUBANEZ (*Priotelus temnurus*) 97, 120
- TROGON NARINA (*Apaloderma narina*) 97, 120
- TROGON ROZ (*Harpactes wardi*) 97, 120
- TROGONI (*Trogoniformes*) (TROGONIFORME) 119—120
- TROGONIDE (*Trogonidae*) 119—120
- TRUPIAL DIN BALTIMORE (*Icterus galbula*) 161, 196
- TRUPIAL IMITATOR (*Cacicus persicus*) 161, 197
- TRUPIAL NEGRU DE CIREADĂ (*Molothrus ater*) 161, 196—197
- TUCAN BĂLTAT (*Ramphastos dicolorus*) 97, 117
- TUCAN CU CAP NEGRU (*Pteroglossus aracari*) 97, 118
- TUCAN CARENAT (*Ramphastos piscivorus*) 97, 117
- TUCAN CU CIOC ROȘU (*Ramphastos monilis*) 97, 118
- TUCAN CU CIOC SCURT (*Selenidera maculirostris*) 97, 118
- TUCAN MONTAN (*Andigena bailleni*) 97, 118
- TUCANI (*Ramphastidae*; RAMFASTIDE) 75, 117—118
- TUPLATOARE (*Pteroptochidae*; PTEROPTOHIDE) 138
- TURACI (*Cuculiformes*; CUCULIFORME) 110—113

TURACI (Musophagidae; **MUSOFAGIDE**) 112—113
TURACO CU MOT ALBASTRU (*Turacus hartlaubi*) 97, 113
TURACO URIAȘ (*Corythaeola cristata*) 97, 113
TURCO (*Pteroptochus megapodius*) 128, 138
TURDIDE (Turdidae; **MIERLE, STURZI, CODROȘI, MĂRĂCINARI, PIETRARI PRIVIGHETORI**) 152—156, 157, 158
TURNICIDE (Turnicidae; **CRISTEI LUPTĂTORI**) 80—81
TURTURELE (Columbidae; **COLUMBIDE**) 89—92
TURTURELE (Columbiformes; **COLUMBIFORME**) 89—92
* **TURTURICĂ** (*Streptopelia turtur*) 65, 90
TURTURICĂ AFRICANĂ MASCATĂ (*Oena capensis*) 65, 90
TURTURICĂ-DIAMANT (*Geopelia cuneata*) 65, 91
TURTURICĂ PITICĂ (*Columbigallina passerina*) 65, 91

T

ȚESĂTOARE (Ploceidae; **PLOCEIDE**) 189—191
ȚESĂTOR INDIAN (*Ploceus hypoxanthus*) 161, 191
ȚESĂTOR ORIX (*Euplectes oryx*) 161, 191
ȚESĂTORUL BIVOLILOR (*Bubalornis albirostris*) 161, 191
* **ȚIGĂNUȘ** (*Piegadis falcinellus*) 32, 34, 39
ȚÎNȚĂRAR CU PIEPT CASTANIU (*Conopophaga aurita*) 128, 138

U

ULII (Accipitridae; **ACCIPITRIDE**) 95, 98—102
* **ULIU-PĂSĂRAR** (*Accipiter nisus*) 96, 98
* **ULIU CU PICIOARE SCURTE** (*Accipiter brevipes*) 96, 98
* **ULIU-PORUMBAR** (*Accipiter gentilis*) 96, 98
UPUPIDE (Upupidae; **pupeze**) 125—136
URSITOARE (Irenidae; **IRENIDE**) 199
URSITOARE ALBASTRĂ (*Irena puella*) 161, 199

V

VANGIDE (Vangidae; **SFRÎNCIOCI ALBAȘTRI**) 166
VĂDUVĂ DOMINICANĂ (*Vidua macroura*) 161, 191
VĂDUVĂ DE PARADIS (*Steganura paradisea*) 161, 190—191
VEKA (*Gallirallus australis*) 65, 79
* **VIESPAR** (*Pernis apivorus*) 96, 100
VIREONIDE (Vireonidae; **SFRÎNCIOCI AMERICANI**) 167
* **VÎNTUREL MIC** (*Falco naumanni*) 96, 103
* **VÎNTUREL ROȘU** (*Falco tinnunculus*) 96, 103
* **VRABIE DE CASĂ** (*Passer domesticus*) 91, 161, 189—190, 194
* **VRABIE DE CÎMP** (*Passer montanus*) 161, 190, 194
* **VRABIE SPANIOLĂ** (*Passer hispaniolensis*) 161, 190

- VULTUR DE MARE (*Haliaeetus pelagicus*) 96, 101
* VULTUR PESCAR (*Pandion haliaeetus*) 96, 101
* VULTUR PLEȘUV BRUN (*Aegypius monachus*) 96, 100
VULTUR PLEȘUV ROȘCAT (*Cathartes aura*) 94, 96
* VULTUR PLEȘUV SUR (*Gyps fulvus*) 96, 101
VULTUR REGAL (*Sarcoramphus papa*) 94, 96
VULTURI (*Accipitridae*; ACCIPITRIDE) 95, 98—102
VULTURIDE (VULTURIDAE) 94, 104

X

XENICIDE (*Xenicidae*; STURZI NEOZEELANDEZI) 143

Z

- * ZĂGAN (*Gypaetus barbatus*) 96, 101
ZÎNA ASCUNZIȘURILOR (*Malurus melanotus*) 129, 151
ZÎNA BONDARILOR (*Aeestrura bombus*) 126, 128
ZOSTEROPIDE (*Zosteropidae*; PĂSĂRI CU OCHELARI) 178

2. DENUMIRE ȘTIINȚIFICĂ

A

- * *Acanthis cannabina* (CÎNEPAR) 160, 184
- * *Acanthis flammea* (INĂRIȚĂ ROȘIE) 160, 186
Acanthis flammea cabaret (INĂRIȚĂ ROȘIE MICĂ) 186
- * *Acanthis flavirostris* (CÎNEPAR CU CIOC GALBEN) 160, 186
- * *Acanthis hornemanni* (INĂRIȚĂ POLARĂ) 160, 186
Acanthisitta chloris (PĂNȚĂRUȘ VERDE) 128, 143
- * *Accipiter brevipes* (ULIU CU PICIOARE SCURTE) 96, 98
- * *Accipiter gentilis* (ULIU PORUMBAR) 96, 98
- * *Accipiter nisus* (ULIU PĂSĂRAR) 96, 98
Accipitridae (ACCIPITRIDE; VULTURI, ACVILE, ULII, EREȚI, ȘORECARI) 95,
98—102
- Acestrura bombus* (ZÎNA BONDARILOR) 126, 128
- * *Acrocephalus agricola* (LĂCAR DE CÎMP) 129, 149
- * *Acrocephalus arundinaceus* (LĂCAR MARE) 129, 148
- * *Acrocephalus paludicola* (LĂCAR DE PIPIRIG) 129, 149
- * *Acrocephalus palustris* (LĂCAR DE MLAȘTINĂ) 129, 148
- * *Acrocephalus schoenobaenus* (LĂCAR DE ROGOZ) 129, 148
- * *Acrocephalus scirpaceus* (LĂCAR DE LAC) 129, 148
- Acromyodae* (PĂSĂRI ACROMIODE) 137, 144—207
- Actophilornis africanus* (GĂINĂ DE FRUNZE) 64, 70
- Aechmophorus occidentalis* (CORCODEL AMERICAN VESTIC) 28, 32
- Aegithaliscus concinnus* (PIȚIGOI CU CAP CASTANIU) 160, 170
- * *Aegithalos caudatus* (PIȚIGOI CODAT) 129, 169
- * *Aegolius funereus* (MINUNIȚĂ) 96, 105
Aegotheles bennetti (CAPRIMULG PITIC BENNET) 97, 123
Aegotheles cristata (CAPRIMULG PITIC AUSTRALIAN) 97, 123
Aegothelidae (EGOTELIDE; CAPRIMULGI PITICI) 123
- * *Aegyptius monachus* (VULTUR PLEȘUV BRUN) 96, 100
- Aethopyga siparaja* (SUGĂTOARE DE MIERE) 160, 177
- Afropavo congensis* (PĂUN AFRICAN) 65, 85
- Ailuroedus crassirostris* (PĂSARE-GRĂDINAR MIEUNĂTOARE) 161, 204
- * *Aix galericulata* (RAȚĂ-MANDARIN) 33, 48

- Aix sponsa (RAȚĂ CU OCHI DE ȘOIM) 33, 51
 Ajaja ajaja (LOPĂȚAR ROȘU) 32, 39
- * Alauda arvensis (CIOCÎRLIE DE CÎMP) 161, 192
 - Alaudidae (CIOCÎRLII) 192—194
 - Alca torda (PINGUIN MIC) 64, 71
 - Alcedinidae (PESCĂRUȘI ALBAȘTRI) 132—133
 - * Alcedo attis (PESCĂRUȘ ALBASTRU) 128, 132
 - Alcidae (ALCIDE; PINGUINI) 71—72
 - Alciformes (ALCIDE; PINGUINI) 71—72
 - * Alectoris graeca (POTÎRNICHE DE STÎNCĂ) 65, 84
 - Alectura lathamii (COCOȘ CUMINGU CU BĂRBIE) 65, 88
 - Alopochen aegyptiacus (GÎSCĂ DE NIL) 33, 51
 - Amazona aestiva (PAPAGAL CU FRUNTE ALBAȘTRĂ) 97, 108
 - Ambylornis macgregoriae (PASĂRE-GRĂDINAR MOTĂȚĂ) 161, 204
 - Anarhynchus frontalis (PLOIER CU CIOC DEVIAT) 64, 69
 - * Anas acuta (RAȚĂ-SULIȚAR) 33, 47
 - * Anas angustirostris (RAȚĂ MARMORATĂ) 33, 47—48
 - * Anas clypeata (RAȚĂ-LINGURAR) 33, 47
 - * Anas crecca (RAȚĂ MICĂ) 33, 47
 - * Anas penelope (RAȚĂ FLUIERĂTOARE) 33, 47
 - * Anas platyrhynchos (RAȚĂ MARE) 33, 46—47
 - * Anas querquedula (RAȚĂ CÎRÎITOARE) 33, 47
 - * Anas strepera (RAȚĂ PESTRIȚĂ) 33, 47
 - Anatidae (ANATIDE; LEBEDE, GÎȘTE, RAȚE) 44—51
 - Anatinae (ANATINE) 46—51
 - Andigena balleni (TUCAN MONTAN) 97, 118
 - Anhima cornuta (PASĂRE CU CORN) 33, 53
 - Anhimidae (ANHIMIDE; PĂSĂRI-CU-ȚEPI) 53
 - Anhimiformes (ANHIMIFORME; PĂSĂRI-CU-ȚEPI) 53
 - Anhinga anhinga (ANHINGA AMERICANĂ) 32, 38
 - Anhinga rufa (ANHINGA AFRICANĂ) 32, 38
 - Anhingidae (ANHINGIDE; PĂSĂRI GÎT-DE-ȘARPE) 37—38
 - Anodorhynchus hyacinthinus (ARA HIACINT) 97, 108
 - * Anser albifrons (GÎRLIȚĂ MARE) 33, 45
 - * Anser anser (GÎSCĂ DE VARĂ) 33, 44
 - * Anser caerulescens (GÎSCĂ POLARĂ) 33, 46
 - * Anser erythropus (GÎRLIȚĂ MICĂ) 33, 45
 - * Anser fabalis (GÎSCĂ DE SEMĂNĂTURĂ) 33, 45
 - * Anser indicus (GÎSCĂ DE INDIA) 33, 45
 - Anseranas 43
 - Anseranas semipalmata (GÎSCĂ CU DEGETE DESPICATE) 33, 51
 - Anseriformes (ANSERIFORME; LEBEDE, GÎȘTE, RAȚE) 43—51
 - Anserinae (ANSERINE) 44—46
 - Anthus 136
 - * Anthus campestris (FÎSĂ DE CÎMP) 161, 195
 - * Anthus cervinus (FÎSĂ CU GÎT ROȘU) 161, 195
 - * Anthus pratensis (FÎSĂ DE LUNCĂ) 161, 185

- * *Anthus spinoletta* (FÎSĂ DE MUNTE) 161, 195
- * *Anthus trivialis* (FÎSĂ DE PĂDURE) 161, 195
- * *Anthropoides virgo* (COCOR MIC) 64, 76
- Anumbius anumbi* (STRÎNGE-CRENGI) 123, 140
- Apaloderma narina* (TRIGON NARINA) 97, 120
- Apodidae (APODIDE; DREPNELE) 123—125
- Apodiformes (APODIFORME; DREPNELE, COLIBRI) 123—126
- Aptenodytes forsteri* (MANȘOT IMPERIAL) 24, 32
- Aptenodytes patagonica* (MANȘOT REGAL) 24, 32
- Apterygidae (APTERIGIDE; PĂSĂRILE KIVI) 21—22
- Apterygiformes (APTERIGIFORME; PĂSĂRILE KIVI) 21—22
- Apterix australis* (KIVI) 22, 32
- * *Apus apus* (DREPNEA MICĂ) 97, 124
- * *Apus melba* (DREPNEA MARE) 97, 124
- * *Aquila chrysaetos* (ACVILĂ DE MUNTE) 95, 96
- * *Aquila clanga* (ACVILĂ ȚIPĂTOARE MARE) 96, 98
- * *Aquila heliaca* (ACVILĂ DE CÎMP) 95, 96
- * *Aquila pomarina* (ACVILĂ ȚIPĂTOARE MICĂ) 96, 98
- * *Aquila rapax* (ACVILĂ DE STEPĂ) 96, 98
- Aquila verreauxi* (ACVILĂ NEAGRĂ) 96, 102
- Ara ararauna* (ARA CU PIEPTUL GALBEN) 97, 108
- Ara macao* (ARA ROȘ-ALBASTRU) 97, 108
- Ara militaris* (ARA VERDE) 97, 108
- Arahnothera magna* (PRINZĂTOARE DE PĂIENJENI) 160, 177
- Aramididae (ARAMIDE; CRISTEI-URIAȘI) 76—77
- Aramus guarauna* (CRISTEI URIAȘ SOLZAT) 65, 77
- Aramus scolopaceus* (CRISTEI URIAȘ BRAZILIAN) 65, 77
- * *Ardea cinerea* (STÎRC CENUȘIU) 32, 40
- * *Ardea purpurea* (STÎRC ROȘU) 32, 40
- Ardeidae (ARDEIDE; STÎRCI) 39—41
- * *Ardeola ralloides* (STÎRC GALBEN) 32, 40
- * *Arenaria interpres* (PIETRUȘ) 61, 64
- Argusianus argus* (FAZAN ARGUS) 65, 86
- Artamidae (ARTAMIDE; RÎNDUNELE DE PĂDURE) 174—175
- Artamus fuscus* (RÎNDUNICĂ DE PĂDURE BRUNĂ) 160, 175
- Artamus superciliosus* (RÎNDUNICĂ DE PĂDURE CU SPRÎNCEANĂ) 160, 175
- * *Asio flammeus* (CIUF DE CÎMPIE) 96, 105
- * *Asio otus* (CIUF DE PĂDURE) 96, 104—105
- * *Athene noctua* (CUCUVEA COMUNĂ) 96, 105
- Atrichiidae (ATRIHIIDE; PĂSĂRILE DESIȘULUI) 145
- Atrichornis clamosus* (PASĂREA GĂLĂGIOASĂ) 128, 145
- Attagis gayi* (CIOVLICĂ DE MUNTE PERUVIANĂ) 64, 70
- * *Aythya ferina* (RAȚĂ CU CAP BRUN) 33, 48
- * *Aythya fuligula* (RAȚĂ MOTĂTĂ) 33, 48
- * *Aythya marila* (RAȚĂ CU CAP NEGRU) 33, 48
- * *Aythya nyroca* (RAȚĂ ROȘIE) 33, 48

B

- Balaeniceps rex* (PASĂRE-GHEATĂ) 32, 41—42
Balaeniceptidae (BALENICEPTIDE; PĂSĂRI-GHEATĂ) 41—42
Balearica 75
Balearica pavonina (COCOR CU COROANĂ) 65, 76
Batrachostomus auritus (CAPRIMULG GURĂ-DE-BROASCĂ) 97, 122
* *Bombycilla garrulus* (MĂTĂSAR) 160, 172
Bombycillidae (BOMBICILIDE; MĂTĂSARI) 172—173
* *Botaurus stellaris* (BUHAI DE BALTĂ) 32, 41
Brachypteryx leptosomus (DUMBRĂVEANCĂ TERESTRĂ) 128, 130—131
* *Branta bernicla* (GÎSCĂ GULERATĂ) 33, 45
* *Branta leucopsis* (GÎSCĂ CU OBRAZ ALB) 33, 45
* *Branta ruficollis* (GÎSCĂ CU PIEPT ROȘU) 33, 45
Bubalornis albirostris (ȚESĂTORUL BIVOLILOR) 161, 191
* *Bubo bubo* (BUHA MARE) 96, 104
Bubo virginianus (BUFNITĂ VIRGINIANĂ) 96, 106
* *Bubulcus ibis* (STÎRC DE ȚIREADĂ) 32, 41
Bucconidae (BUCONIDE; PĂSĂRI LENEȘE) 118—119
Bucephala clangula (RAȚĂ SUNĂTOARE) 22, 48—49
Buceros bicornis (PASĂRE-RINOCER BICORN) 128, 134
Buceros rhinoceros (PASĂREA RINOCERULUI) 128, 135
Bucerotidae (BUCEROTIDE; PASĂRE-RINOCER) 124—135
Bucorvus abyssinicus (PASĂRE-RINOCER UNICORN) 128, 134—135
Buphagus 136
Buphagus africanus (CIUGULITORUL VITELOR) 161, 199
Burhinidae (BURHINIDE; PĂSĂRILE OGORULUI) 72—73
* *Burhinus oedienemus* (PASĂREA OGORULUI) 64—73
* *Buteo buteo* (ȘORECAR COMUN) 96, 98
Buteo buteo vulpinus 98
* *Buteo hemilasius* (ȘORECAR ASIATIC) 96, 99
* *Buteo lagopus* (ȘORECAR ÎNCĂLȚAT) 96, 99
Buteo lagopus menzbieri 99
* *Buteo rufinus* (ȘORECAR MARE) 96, 99

C

- Cacatua galerita* (CACADU CU MOȚ GALBEN) 97, 109
Cacatua leadbeateri (CACADUUL INCAȘILOR) 97, 109
Cacatua moluscensis (CACADU CU BONETĂ ROȘIE) 97, 109
Cacicus persicus (TRUPIAL IMITATOR) 161, 197
* *Calandrella cinerea* (CIOCÎRLIE CU DEGETE SCURTE) 161, 192
* *Calcarius lapponicus* (PRESURĂ DE TUNDRĂ) 160, 186
* *Calidris alba* (NISIPAR) 63, 64
* *Calidris alpina* (FUGACI DE ȚĂRM) 63, 64
* *Calidris canutus* (FUGACI MARE) 63, 64
* *Calidris ferruginea* (FUGACI ROȘCAT) 63, 64
* *Calidris minuta* (FUGACI MIC) 63, 64

- * *Calidris temminckii* (FUGACI PITIC) 63, 64
- Callaeidae (CALEIDE; CIORI CU BĂRBII) 202—203
- Caloenas nicobarica* (PORUMBEL NICOBAR) 65, 91
- Callaeas cinerea* (CIOARĂ CU BĂRBII) 161, 203
- Calyptorhynchus banksii* (CACADU CU BARBĂ) 97, 109
- Calypte helena* (PASĂRE-MUSCĂ CUBANEZĂ) 126
- Camarhynchus pallidus* (CINTEZĂ-CIOCĂNITOARE) 160, 188
- Campephaga hartlaubi* (OMIDAR CU UMERI GALBENI) 129, 163
- Campephagidae (CAMPEFAGIDE; OMIDARI) 163
- Campephilus principalis* (CIOCĂNITOARE CU CIOC DE FILDEȘ) 97, 115
- Campylorhampus trochilirostris* (PASĂRE CIOC-ÎN-SECERĂ) 128, 139
- Campylorhynchus brunneicapillus* (PĂNȚĂRUȘ DE CACTUS) 128, 159
- Campylorhynchus nuchalis* (PĂNȚĂRUȘ PĂTAT) 128, 159
- Capitonidae (CAPITONIDE; PĂSĂRI CU BARBĂ) 116—117
- Caprimulgidae (CAPRIMULGIDE; MULGE-CAPRE) 121—122
- Caprimulgiformes (CAPRIMULGIFORME; MULGE-CAPRE, CAPRIMULGI GURĂ DE BROASCĂ, CAPRIMULGI GRAȘI) 120—123
- * *Caprimulgus europaeus* (CAPRIMULG) 97, 121
- Caprimulgus europaeus europaeus* (CAPRIMULG) 121
- Caprimulgus vociferus* (CAPRIMULG STRIGĂTOR) 97, 121
- Capsichus malabaricus* (STURZ RUȘINOS) 129, 156
- Cardinalis cardinalis* (CARDINAL ROȘU) 160, 188
- * *Carduelis carduelis* (STICLETE) 160, 184
- * *Carduelis chloris* (FLORINTE) 160, 184
- * *Carduelis spinus* (SCATIU) 160, 184
- Cariama cristata* (BARZĂ-ȘARPE BRAZILIANĂ) 64, 74
- Cariamidae (CARIAMIDE; BERZE-ȘERPI) 74
- Carinates (CARENATE) 26—207
- Carpodacus erythrinus* (MUGURAR ROȘU) 160, 188
- Casuariiformes (CASUARI; EMU) 20—21
- Casuariidae (CASUARIIDE; CASUARI) 20—21
- Casuaris casuaris* (CASUAR AUSTRALIAN) 20—21, 32
- Cathartes aura* (VULTUR PLEȘUV ROȘCAT) 94, 96
- Centropus 110
- Centropus phasianus* (CUC PINTENAT STRIAT) 97, 112
- Centropus sinensis* (CUC PINTENAT COMUN) 97, 112
- Cephalopterus ornatus* (PASĂRE-UMBRELĂ) 128, 142
- Cephus grylle* (ALCĂ CU OGLINDĂ) 64, 72
- Cereopsis novaehollandiae* (GÎSCĂ-GĂINĂ AUSTRALIANĂ) 33, 51
- * *Certhia brachydactyla* (COJOAICĂ CU DEGETE SCURTE) 176—177
- * *Certhia familiaris* (COJOAICĂ COMUNĂ) 160, 176
- Certhiidae (CERTHIIDE; COJOAICE) 176—177
- * *Cettia cetti* (STUFĂRICĂ) 129, 149
- Ceyx rufidorsum* (PESCĂRUȘ ROȘU) 128, 133
- Chaetura pelagica* (DREPNEA DE HORN) 124, 128
- Chamaea fasciata* (PIȚIGOI-PĂNȚĂRUȘ) 160, 172
- Chamaeidae (CAMAIEIDE; PIȚIGOI-PĂNȚĂRUȘI) 172

- Charadriidae (CARADRIIDE; FLUIERARI, PRUNDAȘI, PLOIERI, CULICI, BE-
CAȚINE) 60—63, 66—70
- Charadriiformes (CARADRIIFORME; LIMICOLE) 59—63, 66—70, 72
- * Charadrius alexandrinus (PRUNDAȘ DE SĂRĂTURĂ) 60, 64
 - * Charadrius dubius (PRUNDAȘ GULERAT MIC) 60, 64
 - * Charadrius hiaticula (PRUNDAȘ GULERAT MARE) 61, 64
 - Chauna torquata (CURCAN DE MLAȘTINĂ) 33, 53
 - Chelidoptera tenebrosa (PASĂRE LENEȘĂ CU ARIPI DE RÎNDUNICĂ) 97, 119
 - Cheramoea leucosterna (RÎNDUNICĂ CU SPATE ALB) 160, 174
 - Chionidae (CHIONIDE; PĂSĂRI CIOC-ÎN-TEACĂ) 59
 - Chionis alba (CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ALBASTRE) 59, 64
 - Chionis minor (CIOC-ÎN-TEACĂ CU PICIOARE ROȘII) 59, 64
 - Chiroxiphia pareola (MANACHIN CU SPATE ALBASTRU) 128, 141
 - * Chlamydotis undulata (DROPIE GULERATĂ) 64, 74
 - * Chlidonias hybrida (CHIRIGHIȚĂ CU OBRAZ ALB) 33, 56
 - * Chlidonias leucopterus (CHIRIGHIȚĂ CU ARIPI ALBE) 33, 56
 - * Chlidonias niger (CHIRIGHIȚĂ NEAGRĂ) 33, 56
 - Chloephaga melanoptera (GÎSCĂ DE ANZI) 33, 51
 - Chloropsis aurifrons (PASĂREA CU FRUNTE AURIE) 129, 163
 - Cholornis 136
 - Choriotis kori (DROPIE URIAȘĂ) 64, 74
 - Chorthera rafflesii (CAPITON MULTICOLOR) 97, 117
 - Chrysocecyx cupreus (CUC AURIU) 97, 111
 - Chrysolopus amherstiae (FAZAN AMHERST) 65, 86
 - Chrysolopus pictus (FAZAN AURIU) 65, 86
 - Chunga burmeisteri (BARZĂ-ȘARPE ARGENTINIANĂ) 64, 74
 - Cicinurus regius (PASĂRE-PARADIS REGALĂ) 161, 201
 - * Ciconia ciconia (BARZĂ ALBĂ) 32, 42
 - * Ciconia nigra (BARZĂ NEAGRĂ) 32, 42
 - Ciconiidae (CICONIDE; BERZE) 42—43
 - Ciconiiformes (CICONIFORME; LOPĂTARI, STÎRCI, PĂSĂRI-GHEATĂ, PĂSĂRI-
CIOCAN, BERZE) 38—43
 - Cinclidae (CINCLIDE; MIERLE DE APĂ) 157—158
 - * Cinclus cinclus (MIERLĂ DE APĂ) 129, 158
 - Cinclus mexicanus (MIERLĂ DE APĂ NORDAMERICANĂ) 129, 158
 - Cinnyris chalybeus (SUGĂTOARE DE NECTAR GULERATĂ) 160, 177
 - Cinnyris superbus (SUGĂTOARE DE NECTAR SUPERBĂ) 160, 178
 - * Circaëtus gallicus (ȘERPAR) 96, 100
 - * Circus aeruginosus (ERETE DE STUF) 96, 99
 - * Circus cyaneus (ERETE VÎNĂT) 96, 99
 - * Circus macrourus (ERETE ALB) 96, 99
 - * Circus pygargus (ERETE SUR) 96, 99
 - Clamator glandarius (CUC PESTRIȚ) 97, 111
 - Clamatores 137
 - * Clangula hyemalis (RAȚĂ DE GHETURI) 33, 49
 - * Coccythraustes coccythraustes (BOTGROS) 160, 184
 - Coccyzus americanus (CUC CU CIOC GALBEN) 97, 111

- Coerebidae (CEREBIDE; PĂSĂRI-DE-ZAHĂR) 180—181
 Colaptes campestris (CIOCĂNITOARE DE PAMPAS) 97, 115
 Colaptes chrysoides (CIOCĂNITOARE DE ARIZONA) 97, 116
 Coliidae (COLIIDE; PĂSĂRI-ȘOARECI) 127
 Coliiformes (COLIIFORME; PĂSĂRI-ȘOARECI) 137
 Colinus virginianus (PREPELIȚĂ DE VIRGINIA) 65, 86
 Colius indicus (PASĂRE-ȘOARECE CU OBRAJII ROȘI) 127, 128
 Colius leucocephalus (PASĂRE-ȘOARECE CU CAPUL ALB) 127, 128
 Collocalia esculenta (SALANGANĂ STRĂLUCITOARE) 125, 128
 * Coloeus monedula (STÂNCUȚĂ) 161, 205
 Columba luecocephala (PORUMBEL CU CAP ALB) 65, 90
 Columba livia (PORUMBEL DE STÎNCĂ) 65, 90
 * Columba oenas (PORUMBEL DE SCORBURĂ) 65, 89—90
 * Columba palumbus (PORUMBEL GULERAT) 65, 90
 Columbidae (COLUMBIDE; PORUMBEL, TURTURELE) 89—92
 Columbiformes (COLUMBIFORME; PORUMBEL, TURTURELE) 89—92
 Columbigallina passerina (TURTURICĂ PITICĂ) 65, 91
 Conopophaga aurita (ȚÎNȚĂRAR CU PIEPT CASTANIU) 128, 138
 Conopophagidae (CONOPOFAGIDE; MÎNCĂTORI DE ȚÎNȚARI) 138
 Coraciadiformes (CORACIADIFORME; DUMBRĂVENCE, PRIGORII, PESCĂRUȘI
 ALBAȘTRI, PĂSĂRI-RINOCER, PUPEZE) 127, 130—136
 Coracias caudata (DUMBRĂVEANCĂ CODATĂ) 128, 130
 * Coracias garrulus (DUMBRĂVEANCĂ) 128, 130
 Coraciidae (CORACIDE; DUMBRĂVENCE) 130—131
 Coracina hypoleuca (OMIDAR CU PIEPT ALB) 139, 163
 Coriphilus taitianus (LORIUS DE SAFIR) 97, 109
 Corvidae (CORVIDE) 204—207
 Corvultur crassirostris (CORB CU CEAFA ALBĂ) 161, 206
 * Corvus corax (CORB) 161, 205
 * Corvus cornix (CIOARĂ GRIVĂ) 161, 205
 * Corvus corone (CIOARĂ NEAGRĂ) 161, 205
 * Corvus frugilegus (CIOARĂ DE SEMĂNĂTURĂ) 161, 205
 Corythaeola cristata (TURACO URIAȘ) 97, 113
 Cotinga cineta (COTINGĂ BANDATĂ) 128, 142
 Cotingidae (COTINGIDE; PĂSĂRI ÎMPODOBITE) 141—142
 * Coturnix coturnix (PREPELIȚĂ) 65, 84
 Coua 110
 Cracidae (CRACIDE; COCOȘI HOCO) 86—87
 Cractiidae (CRACTICIDE; FLAUTIȘTI) 168
 Cracticus mentalis (SUGRUMĂTOR) 129, 168
 Crax alector (COCOȘ HOCO CU CIOC GALBEN) 65, 87
 Crax rubra (COCOȘ HOCO MARE) 65, 87
 Creatophora cinerea (GRAUR CU CIUCURI) 161, 199
 * Crex crex (CRISTEI DE CÎMP) 65, 78
 Criniger 162
 Crotophaga ani (ANI) 97, 112
 Crypsirina cucullata (COTOFANĂ CU GLUGĂ) 161, 207

- Crypsirina vagabonda* (COTOFANĂ CĂLĂTOARE) 161, 207
Cuculidae (CUCULIDE; CUCI) 110—113
Cuculiformes (CUCULIFORME, CUCI, TURACI) 110—113
 * *Cuculus canorus* (CUC) 97, 111
Cursorius cursor (CIOVLICĂ DE DEȘERT) 60, 64
Cyanocitta cristata (GAIȚĂ ALBASTRĂ) 161, 206
Cyanerepes cyaneus (PASĂRE-DE-ZAHĂR ALBASTRĂ) 160, 181
Cyanocorax chrysops (COTOFANĂ CU BONETĂ) 161, 206
Cyclarhis gujanensis (SFRÎNCIOC CU CREȘTET CENUȘIU) 129, 167
Cyclorhynchus psittacula (ALCĂ-PAPAGAL) 64, 72
Cygnopsis cygnoides (GÎSCĂ URIAȘĂ) 33, 46
Cygnus atratus (LEBĂDĂ AUSTRALIANĂ NEAGRĂ) 33, 46
 * *Cygnus bewickii* (LEBĂDĂ MICĂ) 33, 44
 * *Cygnus cygnus* (LEBĂDĂ DE IARNĂ) 33, 44
Cygnus melanocoriphus (LEBĂDĂ CU GÎT NEGRU) 33, 46
 * *Cygnus olor* (LEBĂDĂ DE VARĂ) 33, 44
Cypsiurus parvus (DREPNEA DE PALMIER) 124, 128

D

- Dacelo gigas* (PESCĂRUȘUL VÎNĂTORILOR) 128, 132
Daption capensis (PORUMBELUL CAPULUI) 30, 32
 * *Delichon urbica* (LĂSTUN DE CASĂ) 160, 173
Dendrocolaptidae (DENDROCOLAPTIDE; PĂSĂRI CĂȚĂRĂTOARE) 139
 * *Dendrocopos leucotos* (CIOCĂNITOARE CU SPATE ALB) 97, 114
 * *Dendrocopos major* (CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MARE) 97, 114
 * *Dendrocopos medius* (CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MIJLOCIE) 97, 114
 * *Dendrocopos minor* (CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ MICĂ) 97, 114
 * *Dendrocopos syriacus* (CIOCĂNITOARE PESTRIȚĂ DE GRĂDINĂ) 97, 114
Dendrocygna autumnalis (RAȚĂ ARBORICOLĂ CU PÎNTECE NEGRU) 33, 46
Dendrocygna viduata (RAȚĂ ARBORICOLĂ VĂDUVĂ) 33, 46
Dendroica petechia (CÎNTĂREȚUL PĂDURII GALBEN) 160, 181
Dendroica virens (CÎNTĂREȚUL PĂDURII CENUȘIU) 160, 181
Desmodactylae (PĂSĂRI DESMODACTILE) 137—138
Dicaeidae (DICAIDE; CIUGULITOARE DE FLORI) 179—180
Dicaeum cruentatum (CIUGULITOR DE FLORI STACOJIU) 160, 179—180
Dicruridae (DICRURIDE; DRONGOȘI) 163—164
Dicrurus hottentottus (DRONGO STRĂLUCITOR) 129, 164
Dicrurus ludwigii (DRONGO CU COADĂ SCURTĂ) 129, 164
Dicrurus paradiseus (DRONGO DE PARADĂ) 129, 164
Didunculus strigirostris (PORUMBEL DINȚAT) 65, 91—92
Didus ineptus (DRONT) 92
Diglossa baritula (PASĂRE-DE-ZAHĂR CU CÎRLIG) 160, 181
Diomedea exulans (ALBATROS CĂLĂTOR) 30, 32
Diomedea nigripes (ALBATROS CU PICIOARE NEGRE) 30, 32
Diomedidae (DIOMEDEIDE; ALBATROȘI) 30
Diphyllodes republica (PASĂRE-PARADIS CU COADĂ ÎN SECERĂ) 161, 202

- Dolichonyx oryzivorus* (BOBOLINC) 161, 196
Drepanididae (DREPANIDIDE; PĂSĂRI DE ÎMBRĂCĂMINTE) 180
Dromadidae (DROMADIDE; STÎRCI ALERGĂTORI) 69
Dromas ardeola (STÎRC ALERGĂTOR) 64, 69
Dromiceidae (DROMICEIIDE; PĂSĂRI EMU) 21
Dromiceius novaehollandiae (EMU) 21, 32
* *Dryocopus martius* (CIOCĂNITOARE NEAGRĂ) 97, 115
Ducula spilorrhoa (PORUMBEL CU PETE NEGRE) 65, 91
Dumetella carolinensis (STURZ MIORLĂTOR) 129, 157

E

- * *Egretta alba* (EGRETĂ MARE) 32, 40
* *Egretta garzetta* (EGRETĂ MICĂ) 32, 40
Elanoides forficatus (MILAN CU COADĂ DE RÎNDUNICĂ) 96, 101
* *Elanus caeruleus* (GAIE CENUȘIE) 96, 100
* *Emberiza calandra* (PRESURĂ SURĂ) 160, 187
* *Emberiza cia* (PRESURĂ DE MUNTE) 160, 186
* *Emberiza cirius* (PRESURĂ BĂRBOASĂ) 160, 187
* *Emberiza citrinella* (PRESURĂ GALBENĂ) 160, 186
* *Emberiza hortulana* (PRESURĂ DE GRĂDINĂ) 160, 187
* *Emberiza melanocephala* (PRESURĂ CU CAP NEGRU) 160, 187
* *Emberiza schoeniclus* (PRESURĂ DE STUF) 160, 187
Enicurus immaculatus (STURZ-CODOBATURĂ) 129, 156
Ensifera ensifera (COLIBRI CU SPADĂ) 126, 128
Eopsaltria placens (FLUIERĂTOR GALBEN) 129, 167
Epimachus meyeri (PASĂRE-PARADIS CU CIOC ÎNTORS) 161, 202
* *Eremophila alpestris* (CIOCÎRLIE URECHEATĂ) 161, 193
Eremophila alpestris flava 193
Erimopterix leucotis (CIOCÎRLIE-VRABIE) 161, 194
* *Erithacus rubecula* (MĂCĂLEANDRU) 129, 155
Esacus magnirostris (PASĂREA OGORULUI CU CIOC MARE) 64, 73
Estrilda bengala (CINTEZĂ-FLUTURAR) 161, 191
Eudocimus albus (IBIS ALB) 32, 39
Eudocimus ruber (IBIS ROȘU) 32, 39
* *Eudromias morinellus* (PRUNDAȘ DE MUNTE) 61, 64
Eudypula minor (MANȘOT PITIC) 24, 32
Eumomota superciliosa (DUMBRĂVEANCĂ MOTĂTĂ SPRÎNCENATĂ) 128, 133
Eupetomena macrura (COLIBRI CU COADA DE RÎNDUNICĂ) 136, 128
Euplectes oryx (ȚESĂTOR ORIX) 161, 191
Euryceros prevostii (SFRÎNCIOC ALBASTRU CIOCOS) 129, 166
Eurylaimidae (EURILAIMIDE; PĂSĂRI CIOC-LARG) 127—138
Eurylaimus javanicus (CIOC-LARG JAVANEZ) 128, 137
Eurypyga helias (CRISTEI-SOARE) 65, 77
Eurypygidae (EURIPIGIE CRISTEI-SOARE) 77
Eurystomus orientalis (DUMBRĂVEANCĂ CU CIOC GROS) 128, 130
Entoxeres aquila (COLIBRI CIOC-DE-VULTUR) 126, 128

F

- * *Falco biarmicus* (ȘOIM SUDIC) 96, 10
- * *Falco cherrug* (ȘOIM DUNĂREAN) 96, 103
- * *Falco columbarius* (ȘOIMULEȚ DE IARNĂ) 96, 103
- * *Falco naunanni* (VÎNTUREL MIC) 96, 103
- * *Falco peregrinus* (ȘOIM CĂLĂTOR) 96, 102
- Falco rusticolus* (ȘOIM DE VÎNĂTOARE) 96, 103
- * *Falco subbuteo* (ȘOIMUL RÎNDUNELELOR) 96, 102
- * *Falco tinnunculus* (VÎNTUREL ROȘU) 96, 103
- * *Falco vespertinus* (ȘOIMULEȚ DE SEARĂ) 96, 103
- Falconidae (FALCONIDE; ȘOIMI) 102—103
- Falconiformes (FALCONIFORME; PĂSĂRI DE PRADĂ DE ZI) 93—103
- * *Ficedula albicollis* (MUSCAR GULERAT) 128, 146
- * *Ficedula hypoleuca* (MUSCAR NEGRU) 128, 146
- * *Ficedula parva* (MUSCAR MIC) 128, 146
- Formicariidae (FORMICARIIDE; PĂSĂRI-FURNICARI) 139
- Formicarius colma* (FURNICAR CU FAȚA NEAGRĂ) 128, 139
- Francolinus francolinus* (FRANCOLIN) 65, 85
- Fratercula arctica* (PAPAGAL DE MARE) 64, 72
- Fregata andrewsi* (FREGATĂ CU PÎNTECE ALB) 32, 37
- Fregata magnificens* (FREGATĂ MAGNIFICĂ) 32, 37
- Fregatidae (FREGATIDE; FREGATE) 37
- * *Fringilla coelebs* (CINTEZĂ) 160, 182
- * *Fringilla montifringilla* (CINTEZĂ DE IARNĂ) 160, 183
- Fringillidae (FRINGILIDE) 182—189
- * *Fulica atra* (LIȘIȚĂ) 65, 78
- Fulica cristata* (LIȘIȚĂ CRESTATĂ) 65, 79
- Furnariidae (FURNARIIDE; PĂSĂRI OLAR) 139—140
- Furnarius rufus* (PASĂRE-OLAR) 128, 140

G

- Galbula albirostris* (STRĂLUCITOARE CU CIOC GALBEN) 97, 118
- Galbula ruficauda* (STRĂLUCITOARE CU COADĂ ROȘIE) 97, 118
- Galbulidae (GALBULIDE; PĂSĂRI STRĂLUCITOARE) 118
- * *Galerida cristata* (CIOCÎRLAN MOTAT) 161, 192
- Gallicolumba luzonica* (PORUMBEL LOVITURĂ DE PUMNAL) 65, 91
- Galliformes (GALIFORME; GALINACEE) 82—89
- * *Gallinago gallinago* (BECĂȚINĂ COMUNĂ) 64, 66
- * *Gallinago media* (BECĂȚINĂ MARE) 64, 66
- * *Gallinula chloropus* (GĂINUȘĂ DE APĂ) 65, 78
- Gallirallus australis* (VEKA) 65, 79
- Gallus gallus* (GĂINA BANKIVA) 65, 85
- Garrulax leucolopus* (GAIȚĂ CU CAP ALB) 129, 162
- * *Garrulus glandarius* (GAIȚĂ) 161, 206
- * *Gavia arctica* (FUNDAC POLAR) 27, 32
- * *Gavia immer* (FUNDAC MARE) 27, 32

- * *Gavia stellata* (FUNDAC CU GUȘĂ ROȘIE) 27, 32
Gaviidae (GAVIIDE; FUNDACI) 26—27
Gaviiformes (GAVIIFORME; FUNDACI) 26—27
- * *Gelochelidon nilotica* (PESCĂRIȚĂ RÎZĂTOARE) 33, 56
Geococcyx californianus (CUC ALERGĂTOR) 97, 112
Geopelia cuneata (TURTURICĂ-DIAMANT) 65, 91
Geranoaëtus melanoleucus (ȘORECAR CHILIAN) 96, 102
- * *Glareola nordmanni* (CIOVICĂ NEGRICIOASĂ) 59, 64
- * *Glareola pratineola* (CIOVICĂ ROȘCATĂ) 59, 64
Glareolidae (GLAREOLIDE; CIOVICI) 59—60
- * *Glaucidium passerinum* (CUCUVEA PITICĂ) 96, 105
Goura cristata (PORUMBEL CU COROANĂ) 65, 91
Goura victoria (PORUMBEL-EVANTAI) 65, 91
Gracula religiosa (MIERLĂ-MANDARIN) 161, 198
Gruidae (GRUIDE; COCORI) 75—76
Gruiformes (GRUIFORME; DROPII, BERZE-ȘERPI, PĂSĂRI-TROMPETĂ, COCORI, CRISTEI) 72—81
Grus americana (COCOR ALB) 65, 76
Grus antigone (COCOR SARUS) 65, 76
Grus canadensis (COCOR CANADIAN) 65, 76
- * *Grus grus* (COCOR MARE) 65, 75—76
Guira guira (GUIRA) 97, 111
Guiraca caerulea (BOTGROS ALBASTRU) 160, 189
Gygis alba (CHIRIGHIȚĂ-ZÎNĂ) 33, 57
Gymnogyps californianus (CONDOR CALIFORNIAN) 94, 96
Gymnorhina tibicen (PASĂRE-FLAUTIST) 129, 168
Gymnstinops 196
- * *Gypaëtus barbatus* (ZĂGAN) 96, 101
- * *Gyps fulvus* (VULTUR PLEȘUV SUR) 96, 101

H

- * *Haematopus ostralegus* (SCOICAR) 62, 64
Haematopus unicolor (SCOICAR NEGRU) 64, 69
Haleyon leucocephala (PESCĂRUȘ CU CAPUL CENUȘIU) 128, 133
- * *Haliaeëtus albicilla* (CODALB) 96, 100
Haliaeëtus pelagicus (VULTUR DE MARE) 96, 101
Harpactes wardi (TROGON ROZ) 97, 120
Harpia harpygia (HARPIE) 96, 102
Heliopais personata (CRISTEI ÎNOTĂTOR ASIATIC) 65, 80
Heliornithidae (HELIORNITIDE; CRISTEI ÎNOTĂTORI) 79—80
Hemignatus obscurus (AKIALOA) 160, 180
Hemiprogne mystacea (DREPNEA DE COPAC) 125, 128
Heteralochua acutirostris (HUIA) 161, 202
- * *Hieraaëtus fasciatus* (ACVILĂ PORUMBACĂ) 96, 100
- * *Hieraaëtus pennatus* (ACVILĂ PITICĂ) 96, 100
- * *Himantopus himantopus* (PICIORONG) 62—63, 64
- * *Hippolais icterina* (FRUNZĂRIȚĂ GĂLBUIE) 129, 150

- * *Hippolais pallida* (FRUNZĂRIȚĂ CENUȘIE) 129, 150
- Hirundinidae* (HIRUNDINIDE; RÎNDUNELE, LĂSTUNI) 173—174
- * *Hirundo daurica* (RÎNDUNICĂ ROȘCATĂ) 160, 174
- * *Hirundo rupestris* (LĂSTUN DE STÎNCĂ) 160
- * *Hirundo rustica* (RÎNDUNICĂ) 160, 173
- Hirundo semirufa* (RÎNDUNICĂ CU PIEPT ROȘU) 160, 174
- Hydrobates pelagicus* (RÎNDUNICĂ DE FURTUNĂ PITICĂ) 31, 32
- Hydrobatidae* (HIDROBATIDE; RÎNDUNELE DE FURTUNĂ) 31
- Hydrophasianus chirurgus* (FAZAN DE APĂ) 64, 70
- * *Hydroprogne caspia* (PESCĂRIȚĂ MARE) 33, 56
- Hypocolius ampelinus* (MĂTĂSAR-SFRÎNCIOC) 160, 173

Icteridae (ICTERIDE) 196—197

- Icterus galbula* (TRUPIAL DIN BALTIMORE) 161, 196
- Impennes* (IMPENE) 23, 25
- Indicator indicator* (INDICATOR DE MIERE) 97, 116
- Indicatoridae* (INDICATORIDE; INDICATOARE DE MIERE) 116
- Irena* 199
- Irena puella* (URSITOARE ALBASTRĂ) 161, 199
- Irenidae* (IRENIDE; URSITOARE) 199
- * *Ixobrychus minutus* (STÎRC PITIC) 32, 41

J

- Jabiru myeteria* (JABIRU) 32, 43
- Jacamaraleyon tridactyla* 118
- Jacana spinosa* (JACANA) 64, 70
- Jacanidae* (JACANIDE; FAZANI DE APĂ) 70
- * *Jynx torquilla* (CAPÎNTORS) 97, 115

K

- Kitta chinensis* (COTOȘANĂ VERDE) 161, 207
- Kitta erythrorhyncha* (COTOȘANĂ ALBASTRĂ) 161, 207

L

- Lagopus mutus* (COCOȘ ÎNCĂLȚAT) 65, 83
- Lampornis elemenciae* (COLIBRI DE AMETIST) 136, 128
- Lamprocolius nitens* (GRAUR SUD-AFRICAN) 161, 198
- Laniarius atrococcineus* (SFRÎNCIOC CU PIEPT ROȘU) 129, 165—166
- Laniidae* (LANIIDE; SFRÎNCIOCI) 164—166
- * *Lanius collurio* (SFRÎNCIOC ROȘIATIC) 129, 165
- * *Lanius excubitor* (SFRÎNCIOC MARE) 129, 165
- * *Lanius minor* (SFRÎNCIOC CU FRUNTE NEAGRĂ) 129, 165
- * *Lanius senator* (SFRÎNCIOC CU CAP ROȘU) 129, 165

- Laridae (LARIDE; PESCĂRUȘI, CHIRIGHIȚE) 54—57
- Lariformes (LARIFORME; PESCĂRUȘI, FORFECARI, LUPI-DE-MARE) 53—58
- * *Larus argentatus* (PESCĂRUȘ ARGINTIU) 33, 54
 - * *Larus canus* (PESCĂRUȘ SUR) 33, 55
 - * *Larus fuscus* (PESCĂRUȘ NEGRICIOS) 33, 55
 - * *Larus genei* (PESCĂRUȘ CU CIOC SUBȚIRE) 33, 55
 - * *Larus glaucoides* (PESCĂRUȘ POLAR) 33, 55
 - * *Larus hyperboreus* (PESCĂRUȘ DE GHEȚURI) 22, 55
 - * *Larus ichtyaëtus* (PESCĂRUȘ ASIATIC) 33, 56
 - * *Larus marinus* (PESCĂRUȘ NEGRU) 33, 55
 - * *Larus melanocephalus* (PESCĂRUȘ CU CAP NEGRU) 33, 54—55
 - * *Larus minutus* (PESCĂRUȘ MIC) 33, 54
 - * *Larus ridibundus* (PESCĂRUȘ RIZĂTOR) 33, 54
 - * *Larus sabini* (PESCĂRUȘ CU COADA SCOBITĂ) 33, 55
 - Leiothrix lutea* (PASĂREA-SOARELUI) 129, 162
 - Leipoa ocellata* (GĂINĂ OCELATĂ) 65, 88
 - Lepidocolaptes lacrymiger* (PIEPT-PUNCTAT) 128, 139
 - Leptoptillus erumeniferus* (MARABU) 32, 43
 - Leptosomus discolor* (DUMBRĂVEANCĂ KUROL) 128, 131
 - * *Limicola falcinellus* (FUGACI DE MLAȘTINĂ) 64, 66
 - * *Limosa lapponica* (SITAR DE MAL NORDIC) 64, 67
 - * *Limosa limosa* (SITAR DE MAL) 64, 66
 - * *Locustella fluviatilis* (GRELUȘEL DE ZĂVOI) 129, 149
 - * *Locustella luscinioides* (GRELUȘEL DE STUF) 129, 149
 - * *Locustella naevia* (GRELUȘEL PĂTAT) 129, 149
 - Loddigesia mirabilis* (COLIBRI CU COADĂ ÎNCOVOIATĂ) 126, 128
 - Lophorina superba* (PASĂRE-PARADIS GULERATĂ) 121, 201
 - Lophortyx gamebelli* (PREPELIȚĂ DE PUSTIU) 65, 86
 - Loriculus galgulus* (PAPAGAL CU CORONIȚĂ ALBASTRĂ) 97, 110
 - Lorius roratus* (PAPAGAL NOBIL) 97, 109
 - * *Loxia curvirostra* (FORFECUȚĂ COMUNĂ) 160, 185
 - * *Loxia leucoptera* (FORFECUȚĂ BANDATĂ) 160, 185
 - * *Loxia pytyopsittacus* (FORFECUȚĂ CU CIOC GROS) 160, 185
 - * *Lullula arborea* (CIOCÎRLIE DE PĂDURE) 161, 193
 - Lunda cirrhata* (ALCĂ MASCATĂ) 64, 71
 - * *Luscinia luscinia* (FILOMELĂ) 129, 154
 - * *Luscinia megarhynchos* (PRIVIGHETOARE) 129, 154
 - * *Luscinia svecica* (GUȘĂ ALBASTRĂ) 129, 155
 - * *Lusciniola melanopogon* (PRIVIGHETOARE DE BALTĂ) 129, 149—150
 - Lybius torquatus* (CAPITON CU CAP ROȘU) 97, 117
 - * *Lymnocryptes minimus* (BECĂȚINĂ MICĂ) 64, 66
 - * *Lyrurus tetrix* (COCOȘ DE MESTEACĂN) 65, 83

M

- Macrocephalon maleo* (COCOȘ-CIOCAN CU PICIOARE ROȘII) 65, 88
- Macrodipteryx longipennis* (CAPRIMULG CU PAVILION) 97, 121
- Macronectes giganteus* (FURTUNAR URIAȘ) 30, 32

- Macronyx ameliae* (FÎSĂ CU BĂRBIE ROȘIE) 161, 195
Macropsalis creagra (CAPRIMULG CU LIRĂ) 97, 121
Malaeonotus poliocephalus (SFRÎNCIOC GLADIATOR) 129, 166
Malocoptila fusca (PASĂRE LENEȘĂ CAFENIE) 97, 119
Malurus melanotus (ZÎNA ASCUNZIȘURILOR) 129, 151
 Megapodidae (MEGAPODIDE; GĂINI DE GUNOI) 87—88
Megapodius cummingsi (COCOȘ CUMINGU CU PICIOARE GROASE) 65, 88
Melanerpes erythrocephalus (CIOCĂNITOARE CU CAP ROȘU) 97, 115
 * *Melanitta fusca* (RAȚĂ CATIFELATĂ) 33, 49—50
 * *Melanitta nigra* (RAȚĂ NEAGRĂ) 33, 49
 * *Melanocorypha calandra* (CIOCÎRLIE DE BĂRĂGAN) 161, 193
 * *Melanocorypha leucoptera* (CIOCÎRLIE CU ARIPI ALBE) 161, 193
 * *Melanocorypha yeltoniensis* (CIOCÎRLIE NEAGRĂ) 161, 193—194
Melaeagr is galleopavo (CURCAN SĂLBATIC) 65, 85
 Meliphagidae; (MELIFAGIDE; MÎNCĂTOARE DE MIERE) 178—179
Mellitophagus mülleri (PRIGORIE CU CAP ALBASTRU) 128, 132
Melopsittacus undulatus (PERUȘ) 97, 108—109
 Menura 136
Menura superba (PASĂRE-LIRĂ) 128, 145
 Menuridae (MENURIDE; PĂSĂRI-LIRĂ) 144—145
Merganetta armata (RAȚĂ DE TORENT) 33, 51
 * *Mergus albellus* (FERESTRAȘ MIC) 33, 51
 * *Mergus merganser* (FERESTRAȘ MARE) 33, 50
 * *Mergus serrator* (FERESTRAȘ MIJLOCIU) 33, 50
 Meropidae (MEROPIDE; PRIGORII) 131—132
 * *Merops apiaster* (PRIGORIE) 128, 131
Merops nubicus (PRIGORIE STACIJE) 128, 131
Mesoenas unicolor (CRISTEI DE MADAGASCAR BRUN) 65, 81
 Mesoanatidae (MEZENATIDE; CRISTEI DE MADAGASCAR) 81
 Mesomyodae (PĂSĂRI MESOMIODE) 137, 138—144
Micropsitta keiensis (PAPAGAL CU PÎNTECE RÔȘU) 97, 110
 * *Milvus migrans* (GAIE BRUNĂ) 96, 100
 * *Milvus milvus* (GAIE ROȘIE) 96, 99
 Mimidae (MIMIDE; STURZI ZEFLEMITORI) 156—157
Mniotilta varia (CÎNTĂREȚUL PĂDURII PĂTAT) 160, 181—182
 Molothrus 196, 199
Molothrus ater (TRUPIAL NEGRU DE CIREADĂ) 161, 196—197
 Momotidae (MOMOTIDE; DUMBRĂVENCE CU CIOCUL DINȚAT) 133
Momotus momota (DUMBRĂVEANCĂ HUTU) 128, 133
 * *Monticola saxatilis* (MIERLĂ DE PIATRĂ) 129, 153
 * *Montifringilla nivalis* (CINGHIȚĂ ALPINĂ) 161, 190
 * *Motacilla alba* (CODOBATURĂ ALBĂ) 161, 194
 * *Motacilla cinerea* (CODOBATURĂ DE MUNTE) 161, 194
 * *Motacilla flava* (CODOBATURĂ GALBENĂ) 161, 195
Motacilla flava feldegg 195
 Motacillidae (MOTACILIDE; CODOBATURI, FÎSE) 136, 194—195
Mülleripicus pulverulentus (CIOCĂNITOAREA FURNICILOR) 97, 115

- * *Muscicapa striata* (MUSCAR SUR) 138, 146
- Muscicapidae (MUSCIPAPIDE; MUSCARI) 145—147
- Muscivora forficata* (TIRAN CU COADĂ ÎNFURCATĂ) 128, 140
- Musophaga rossae* (PASĂRE-BANANIER) 97, 113
- Musophagidae (MUSOFAGIDE; TURACI) 112—113
- Myzomela sanguinolenta* (PASĂRE-SOLDAT) 160, 179

N

- Nannopterum harrisi* (CORMORAN NEZBURĂTOR) 34
- Nectarinia famosa* (SUGĂTOARE DE NECTAR VERDE) 160, 177
- Nectariniidae (NECTARINIDE; SUGĂTOARE DE NECTAR, PĂSĂRI-MUSCĂ) 136, 177—178
- Neohmia phaeton* (CINTEZĂ-SOARE) 161, 191
- * *Neophron percnopterus* (HOITAR ALB) 96, 101
- Neotis australis* (DROPIE AUSTRALIANĂ) 64, 74
- Nesothen 43
- Nestor notabilis* (KEA) 97, 109—110
- * *Netta rufina* (RAȚĂ CU CIUF) 33, 49
- Ninox theomacha* (CUCUVEA GUINEZĂ) 96, 106
- Niobella laticauda* (CINTEZĂ CU GÎT ROȘU) 161, 191
- Nothura maculosa* (GĂINUȘĂ DE PAMPAS PITICĂ) 65, 82
- Notornis hochstetteri* (TAKAHE) 65, 79
- * *Nucifraga caryocatactes* (GAIȚĂ DE MUNTE) 161, 206
- * *Numenius arquata* (CULIC MARE) 64, 67
- * *Numenius phaeopus* (CULIC MIC) 64, 67
- * *Numenius tenuirostris* (CULIC CU CIOC SUBȚIRE) 64, 67
- Numida meleagris* (BIBILICĂ) 65, 85
- Nyctea scandiaca* (BUFNIȚĂ POLARĂ) 96, 107
- Nyctiornis athertoni* (PRIGORIE SOLITARĂ) 128, 131
- Nyctibius griseus* (CAPRIMULG CENUȘIU) 97, 122
- * *Nycticorax nycticorax* (STÎRC DE NOAPTE) 32, 40

O

- Oena capensis* (TURTURICĂ AFRICANĂ MASCATĂ) 65, 90
- * *Oenanthe hispanica* (PIETRAR MEDITERANIAN) 129, 154
- * *Oenanthe isabellina* (PIETRAR ISABELIN) 129, 154
- * *Oenanthe leucomela* (PIETRAR NEGRU) 129, 154
- * *Oenanthe oenanthe* (PIETRAR SUR) 139, 153—154
- Onychorhynchus coronatus* (TIRAN ÎNCORONAT) 128, 141
- Opisthocomidae (OPISTHOCOMIDE; HOAZINI) 88—89
- Opisthocomus hoazin* (HOAZIN) 65, 88—89
- Oriolidae (ORIOLIDE; GRANGURI) 199—200
- Oriolus flavocinctus* (GRANGUR GALBEN) 161, 200
- Oriolus larvatus* (GRANGUR CU CAP NEGRU) 161, 200
- * *Oriolus oriolus* (GRANGUR) 161, 200
- Orthotomus sutorius* (PASĂRE-CROITOR) 129, 151

Oscines 137

Ostinops decumanus (ŞAPU MOŢAT) 161, 197

Otididae (OTIDIDE; DROPII) 73—74

* Otis tarda (DROPIE) 64, 73—74

* Otis tetrax (SPÎRCACI) 64, 74

* Otus scops (CIUF PITIC) 96, 106

* Oxyura leucocephala (RAŢĂ CU OBRAZ ALB) 83, 49

P

Pachycephala melanura (FLUIERĂTOR GULERAT) 129, 167

Pachycephalidae (PAHICEFALIDE; FLUIERĂTORI) 167

Padda oryzivora (OREZAR) 161, 191

* Pandion haliaëtus (VULTUR-PESCAR) 96, 101

* Panurus biarmicus (PIŢIGOI DE STUF) 160, 171—172

Paradisea minor (PASĂRE-PARADIS GALBENĂ) 161, 202

Paradisea rudolphi (PASĂRE-PARADIS ALBASTRĂ) 161, 202

Paradiseidae (PARADISEIDE; PĂSĂRI-PARADIS) 200—202

Paradoxornis heudi (PIŢIGOI-PAPAGAL) 160, 172

Paradoxornithidae (PARADOXORNITIDE; PIŢIGOI-PAPAGALI) 171—172

Pardalotus punctatus (CIUGULITOR DE FLORI PĂTAT) 160, 180

Paridae (PARIDE; PIŢIGOI) 168—170

Paroaria coronata (CARDINAL VERDE) 160, 188

Parotia lawesi (PASĂRE-PARADIS SCÎNTEIETOARE) 161, 201

Parulidae (PARULIDE; CÎNTĂREŢII PĂBURII) 181—182

* Parus ater (PIŢIGOI DE BRĂDET) 129, 169

Parus bicolor (PIŢIGOI BICOLOR) 160, 170

* Parus caeruleus (PIŢIGOI ALBASTRU) 14, 129, 169

* Parus cristatus (PIŢIGOI MOŢAT) 129, 169

* Parus cyanus (PIŢIGOI AZURIU) 160, 170

* Parus lugubris (PIŢIGOI DE LIVADĂ) 129, 170

* Parus major (PIŢIGOI MARE) 129, 169

* Parus montanus (PIŢIGOI DE MUNTE) 129, 169

Parus niger (PIŢIGOI ALBASTRU-NEGRU) 169, 170

* Parus palustris (PIŢIGOI SUR) 160, 170

Passer 189

* Passer domesticus (VRABIE DE CASĂ) 161, 188—190

* Passer hispaniolensis (VRABIE SPANIOLĂ) 161, 190

* Passer montanus (VRABIE DE CÎMP) 161, 190

Passeriformes (PASERIFORME; PĂSĂRELE) 186—207

Patagona gigas (COLIBRI URIAŞ) 126, 128

Pavo cristatus (PĂUN ASIATIC) 65, 85

Pedionemus torquatus (CRISTEI LUPTĂTOR DE STEPĂ) 65, 81

Pelargopsis capensis (PESCĂRUŞ CU CIOC DE BARZĂ) 128, 133

Pelecanidae (PELICANIDE) 85—86

Pelecaniformes (PELICANIFORME; CORMORANI, SULIDE, PELICANI, FAETONI, FREGATE, PĂSĂRI GÎT-DE-ŞARPE) 81, 84—88

- Pelecanoides magellanicus* (PETRELUL MAGELLAN) 31, 32
Pelecanoididae (PELICANOIDIDE; PETRELI) 30—31
- * *Pelecanus crispus* (PELICAN CREȚ) 32, 36
 - Pelecanus erythrorhynchus* (PELICAN-RINOCER) 32, 36
 - Pelecanus occidentalis* (PELICAN DE MARE) 32, 36
 - * *Pelecanus onocrotalus* (PELICAN COMUN) 32, 36
 - Peliops blainvillii* (MUSCAR CU CIOC LAT) 128, 147
 - Penelope superciliaris* (GĂINĂ PENELOPE) 65, 87
 - * *Perdix perdix* (POTÎRNICHE) 65, 84
 - Pericocotus flammeus* (OMIDAR STACOJIU) 129, 163
 - * *Pernis apivorus* (VIESPAR) 96, 100
 - Phaethon aethereus* (FAETON COMUN) 32, 37
 - Phaethon lepturus* (FAETON CU COADA ALBĂ) 32, 37
 - Phaethontidae* (FAETONIDE) 36—37
 - Phainopepla nitens* (MĂTĂSAR ALBASTRU) 160, 172
 - Phalacrocoracidae* (FALACROCORACIDE; CORMORANI, SULIDE, PELICANI, FAETONI, FREGATE, PĂSĂRI GÎT-DE-ȘARPE) 3, 34—35
 - * *Phalacrocorax aristotelis* (CORMORAN MOTAT) 32, 34
 - Phalacrocorax bougainvillii* (CORMORAN DE GUANO) 32, 34
 - * *Phalacrocorax carbo* (CORMORAN MARE) 32, 34
 - Phalacrocorax punctatus* (CORMORAN PĂTAT) 32, 35
 - * *Phalacrocorax pygmaeus* (CORMORAN MIC) 32, 34
 - Pharomacrus mocinno* (CUEZAL) 97, 119—120
 - * *Phalaropus fulicarius* (NOTATIȚĂ CU CIOC LAT) 62, 64
 - * *Phalaropus lobatus* (NOTATIȚĂ CU CIOC SUBȚIRE) 62, 64
 - Phasianidae* (PREPELIȚE, POTÎRNICHI, FAZANI, PĂUNI) 84—86, 200
 - * *Phasianus colchicus* (FAZAN DE VÎNĂTOARE) 65, 84
 - Philemon novaeguineae* (PASĂRE CAP GOLĂȘ) 160, 179
 - Philepitta castanea* (STURZ CATIFELAT) 128, 144
 - Philepittidae* (FILEPITIDE; STURZI MADAGASCARIENI) 143—144
 - * *Philomachus pugnax* (BĂTĂUȘ) 64, 67
 - Phlogothraupis sanguinolenta* (TANAGRA CU GÎTUL ROȘU) 160, 182
 - Phoeniconaias minor* (FLAMING PITIC) 33, 52
 - Phoenicoparrus andinus* (FLAMING DE ANZI) 52
 - Phoenicoparrus chiliensis* (FLAMING CHILIAN) 33, 52
 - Phoenicopteridae* (FENICOPTERIDE; FLAMINGI) 51—52
 - Phoenicopteriformes* (FENICOPTERIFORME; FLAMINGI) 51—52
 - Phoenicopterus r. ruber* (FLAMING ROȘU) 33, 52
 - * *Phoenicopterus ruber roseus* (FLAMING ROZ) 33, 52
 - Phoeniculus ballei* (PUPĂZĂ CU CAP ALB) 128, 136
 - * *Phoenicurus ochrurus* (CODROȘ DE MUNTE) 129, 155
 - * *Phoenicurus phoenicurus* (CODROȘ DE GRĂDINĂ) 129, 155
 - Phylloscopus* 178
 - * *Phylloscopus bonelli* (PITULICE DE MUNTE) 129, 150—151
 - * *Phylloscopus collybita* (PITULICE MICĂ) 129, 150
 - * *Phylloscopus sibilatrix* (PITULICE SFÎRÎTOARE) 129, 150
 - * *Phylloscopus trochilus* (PITULICE FLUIERĂTOARE) 129, 150

- Phytotoma rara (COSAȘ) 128, 144
 Phytotomidae (FITOTOMIDE; PĂSĂRI COSAȘ) 144
- * Pica pica (COTOFANĂ) 161, 206
 - Picathartes gymnocephalus (CIOARĂ CHEALĂ CU GÎT ALB) 160, 171
 - Picathartes oreas (CIOARĂ CHEALĂ CU GÎT CENUȘIU) 160, 171
 - Picathartidae (PICATARTIDE; CIORI-CHELE) 171
 - Picidae (PICIDE; CIOCĂNITORI) 113—116
 - Piciformes (PICIFORME; CIOCĂNITORI, TUCANI) 113—119
 - * Picoides tridactylus (CIOCĂNITOARE CU TREI DEGETE) 97, 114
 - * Picus canus (CIOCĂNITOARE VERZUIE) 97, 115
 - Picus flavinucha (CIOCĂNITOARE CU CEAFĂ GALBENĂ) 97, 115
 - * Picus viridis (CIOCĂNITOARE VERDE) 97, 115
 - Piletarius socius (PASĂRE-ȚESĂTOR) 161, 191
 - Pinicola enuncleator (MUGURARUL PINILOR) 188
 - Pipra erythrocephala (MANACHIN CU CAP ROȘU) 128, 141
 - Pipridae (PIPRIDE; PĂSĂRI MANACHIN) 141
 - Pirocephalus rubinus (TIRAN ROȘU) 128, 140
 - Pitangus sulphuratus (TIRAN CU PIEPT GALBEN) 128, 140
 - Pithecophaga jefferyi (ACVILA MAIMUȚELOR) 96, 102
 - Pitta angolensis (STURZ MULTICOLOR ANGOLEZ) 128, 143
 - Pitta reichenowi (STURZ MULTICOLOR) 143
 - Pitta sordida (STURZ MULTICOLOR CU CAP NEGRU) 128, 143
 - Pittidae (PITIDE; STURZI MULTICOLORI) 138, 142—143
 - * Platalea leucorodia (LOPĂTAR) 32, 38—39
 - Plataleidae (PLATALEIDE; LOPĂTARI, IBIȘI) 38—39
 - Platvus impennis (MARELE PINGVIN NORDIC) 71
 - * Plectrophenax nivalis (PRESURĂ DE IARNĂ) 160, 188
 - Plectropterus gambensis (RAȚĂ CU ȚEPI) 33, 651
 - * Plegadis falcinellus (ȚIGĂNUȘ) 32, 39
 - Ploceidae (PLOCEIDE; ȚESĂTOARE) 189—191
 - Ploceus 189
 - Ploceus hypoxanthus (ȚESĂTOR INDIAN) 161, 191
 - * Pluvialis apricaria (PLOIER AURIU) 61, 64
 - * Pluvialis squatarola (PLOIER ARGINTIU) 61, 64
 - Pluvianus aegyptius (PASĂREA CROCODILULUI) 60, 64
 - Podargidae (PODARGIDE; CAPRIMULGI GURĂ-DE-BROASCĂ) 123
 - Podargus strigoides (CAPRIMULG-BUFNIȚĂ) 97, 122
 - Podica senegalensis (CRISTEI ÎNOTĂTOR AFRICAN) 65, 80
 - * Podiceps auritus (CORCODEL DE IARNĂ) 28, 32
 - * Podiceps cristatus (CORCODEL MARE) 28, 32
 - * Podiceps griseigena (CORCODEL CU GÎT ROȘU) 28, 32
 - * Podiceps nigricollis (CORCODEL CU GÎT NEGRU) 28, 32
 - * Podiceps ruficollis (CORCODEL PITIC) 28, 32
 - Podicipedidae (PODICIPEDIDE; CORCODEI) 27—28
 - Podicipediformes (PODICIPEDIFORME; CORCODEI) 27—28
 - Podoces panderi (CIOARĂ ALERGĂTOARE) 161, 207
 - Pogonornis dubia (CAPITON CU PIEPT ROȘU) 97, 117

- Polipectron bicalcaratum* (FAZAN-PĂUN) 65, 86
Polyborus cheriway (CARACARA) 96, 103
Porphyryla martinica (GĂINUȘĂ PURPURIE) 65, 79
* *Porzana parva* (CRETELUȚ PESTRIȚ) 65, 78
* *Porzana porzana* (CRESTELUȚ MIJLOCIU) 65, 78
* *Porzana pusilla* (CRESTELUȚ MIC) 65, 79
Prionopidae (PRIONOPIDE; SFRÎNCIOCI CRESTAȚI) 166
Prionops alberti (SFRÎNCIOC CRESTAT CU CAP GALBEN) 129, 166
Prionops poliocephalus (SFRÎNCIOC CRESTAT ALB) 129, 166
Priotelus temnurus (TROGON CUBANEZ) 97, 120
Probsciger atterinus (CACADU NEGRU) 97, 109
Procellariidae (PROCELARIIDE; FURTUNARI) 29—31
Procellariiformes (PROCELARIIFORME; FURTUNARI, ALBATROȘI, PETRELI, RÎNDUNELE DE FURTUNĂ) 29—31
Procnias nudicollis (PASĂRE-FIERAR) 128, 142
Progne subis (RÎNDUNICĂ PURPURIE) 160, 174
Prothemadera novaesealandiae (PASĂREA TUI) 160, 179
* *Prunella collaris* (BRUMĂRIȚĂ DE STÎNCĂ) 129, 157
* *Prunella modularis* (BRUMĂRIȚĂ DE PĂDURE) 129, 157
Prunellidae (PRUNELIDE; BRUMĂRIȚE) 157
Psarisomus dalhousiae (CIOC-LARG CODAT) 128, 138
Psittacidae (PSITACIDE; PAPAGALI) 107—110
Psittaciformes (PSITACIFORME; PAPAGALI) 107—110
Psittacus erithacus (IACO) 97, 108
Psophia leucoptera (PASĂRE-TROMPETĂ CU ARIPI ALBE) 64, 75
Psophia viridis (PASĂRE-TROMPETĂ CU ARIPI VERZI) 64, 75
Psophiidae (PSOFIIDE; PĂSĂRI-TROMPETĂ) 75
Pteridophora alberti (PASĂRE-PARADIS CU FLAMURI) 161, 202
Pterocles alchata (GĂINUȘĂ CU SULIȚĂ) 65, 93
Pterocles orientalis (GĂINUȘĂ DE NISIP) 65, 93
Pteroclididae (PTEROCLIDE; GĂINUȘE DE PUSTIU) 92—93
Pteroclidiformes (PTEROCLIDIFORME; GĂINUȘE DE PUSTIU) 92—93
Pteroglossus aracari (TUCAN CU CAP NEGRU) 97, 118
Pteroptochidae (PTEROPTOHIDE; TUPILATOARE) 138
Pteroptochus megapodius (TURCO) 128, 138
Ptilinopus perusei (PORUMBEL MULTICOLOR) 65, 91
Ptilonorhynchidae (PRILONORINHIDE; PĂSĂRI-GRĂDINAR) 203—204
Ptilonorhynchus violaceus (PASĂRE-GRĂDINAR VIOLACEE) 161, 188, 202—204
* *Puffinus puffinus* (FURTUNAR) 29—30, 32
Pycnonotidae (PICNONOTIDE; PĂSĂRI CU PĂR) 162—163
Pycnonotus 162
Pycnonotus jocosus (PASĂRE CU URECHE ROȘIE) 129, 162
Pygoscelis adeliae (MANȘOT ADELIAE) 25, 32
* *Pyrrhocorax graculus* (STÂNCUȚĂ ALPINĂ) 161, 206
* *Pyrrhula pyrrhula* (MUGURAR) 160, 184—185

R

- Rallidae (RALIDE; CRISTEI, GĂINUȘE DE APĂ, LIȘITE) 77—79
- * Rallus aquaticus (CRISTEI DE BALTĂ) 65, 79
 - Ramphastidae (RAMFASTIDE; TUCANI) 117—118
 - Ramphastos dicolorus (TUCAN BĂLTAT) 97, 117
 - Ramphastos monilis (TUCAN CU CIOC ROȘU) 97, 118
 - Ramphastos piscivorus (TUCAN CARENAT) 97, 117
 - Ramphastos toco (TOCO) 97, 117
 - Ramphocelus brasiliensis (TANAGRA ERAZILIANĂ) 160, 182
 - Ratites (RATITE) 17—25
 - * Recurvirostra avosetta (CIOCÎNTORS) 62, 64
 - Regulidae (REGULIDE; AUȘEI) 151—152
 - * Regulus ignicapillus (AUȘEL SPRÎNCENAT) 129, 151
 - * Regulus regulus (AUȘEL CU CAP GALBEN) 129, 151—152
 - * Remiz pundulinus (PIȚIGOI-PUNGAR) 160, 170
 - Rhea americana (NANDU SAU STRUȚ SUDAMERICAN) 19, 32
 - Rhea darwini (STRUȚUL LUI DARWIN) 19, 32
 - Rheidae (REIDE; NANDUI) 19
 - Rheiformes (REIFORME; NANDUI) 19
 - Rhinopomastus cyanomelas (PUPĂZĂ CU CIOC ÎNCOVOIAT) 128, 186
 - Rhipidura aureola (MUSCAR CU COADĂ EVANTAI) 128, 147
 - Rhodothraupis celaena (BOTGROȘ MEXICAN) 160, 188
 - Rhynchopidae (RINCOPIDE; FORFECARI) 57
 - Rhynchops albicollis (FORFECAR INDIAN) 57, 64
 - Rhynchops nigra (FORFECAR NEGRU) 57, 64
 - Rhynchotus rufescens (GĂINUȘĂ DE PAMPAS INAMBU) 65, 82
 - Rhynchoetidae (RINOHETIDE; Păsări kagu) 77
 - Rhynchoetus jubatus (KAGU) 65, 77
 - * Riparia riparia (LĂSTUN DE MAL) 160, 173
 - * Rissa tridactyla (PESCĂRUȘ CU TREI DEGETE) 32, 55
 - Rollulus roulroul (PREFELIȚĂ CU CREAȘTĂ) 65, 85—86
 - Rostratula benghalensis (BECAȚINĂ PICTATĂ) 64, 69
 - Rupicola peruviana (COCOȘ DE STÎNCĂ ROȘU) 128, 142
 - Rupicola rupicola (COCOȘ DE STÎNCĂ ORANJ) 128, 142

S

- Sagittariidae (SAGITARIIDE; PĂSĂRI-SECRETAR) 94—95
- Sagittarius serpentarius (SECRETAR) 74, 94—95, 96
 - Sarcoramphus papa (VULTUR REGAL) 94, 96
 - * Saxicola rubetra (MĂRĂCINAR STRIAT) 129, 154
 - * Saxicola torquata (MĂRĂCINAR NEGRU) 129, 154
 - * Scolopax rusticola (SITAR DE PĂDURE) 64, 66
 - Scopidae (SCOPIDE; PĂSĂRI-CIOCAN) 42
 - Scopus umbretta (PASĂRE-CIOCAN) 32, 42
 - Scotopelia peli (BUFNIȚĂ-PESCAR) 96, 107
 - Seythrops novaehollandiae (CUC URIAȘ) 97, 111

- Selenidera maculirostris* (TUCAN CU CIOC SCURT) 97, 118
Semeiophorus vexillarius (CAPRIMULG CU STEAGURI) 97, 122
Semioptera wallacei (PASĂRE-PARADIS CU STINDARDE) 161, 202
 * *Serinus serinus* (CĂNĂRUȘ) 160, 185
Setophaga ruticilla (CÎNTĂREȚUL PĂDURII CU COADĂ ROȘIE) 160, 182
Sialia sialis (PASĂREA ALBASTRĂ) 139, 155—156
Sitta carolinensis (SCORTAR AMERICAN) 160, 176
 * *Sitta europea* (SCORTAR) 160, 175
Sitta pusilla (SCORTAR CU CAP BRUN) 188
Sitta whiteheadi (SCORTAR CORSICAN) 160, 176
Sittidae (SITIDE; SCORTARI) 175—176
 * *Somateria mollissima* (EIDER) 33, 49
Speotyto cunicularia (CUC CU PICIOARE LUNGI) 96, 106
Sphecopteres flaviventris (GRANGUR DE SMOCHINE) 161, 200
Spheniscidae (SFENISCIDE; MANȘOȚI) 23—25
Sphenisciformes (SFENISIFORME; MANȘOȚI) 23—25
Spheniscus mendiculus (MANȘOT DE GALAPAGOS) 25, 32
Spreo superbus (GRAUR TRICOLOR) 161, 198
Steatornidae (STEATORNIDE; CAPRIMULGI GRAȘI) 122—123
Steatornis caripensis (CAPRIMULG GRAS) 97, 122—123
Steganura paradisea (VĂDUVĂ DE PARADIS) 161, 190—191
Stephanoaëtus coronatus (ACVILĂ CU COROANĂ) 96, 102
Stercorariidae (STERCORARIIDE; LUPI-DE-MARE) 58
 * *Stercorarius longicaudus* (LUP-DE-MARE CU COADĂ LUNGĂ) 58, 64
 * *Stercorarius parasiticus* (LUP-DE-MARE PARAZIT) 58, 64
 * *Stercorarius pomarinus* (LUP-DE-MARE MIJLOCIU) 58, 64
Stercorarius skua (MARELE LUP-DE-MARE) 58, 64
 * *Sterna albifrons* (CHIRĂ MICĂ) 33, 56
 * *Sterna hirundo* (CHIRĂ DE BALTĂ) 33, 57
 * *Sterna sandvicensis* (CHIRĂ MARE) 33, 57
Stipiturus malachurus (COADĂ ȚEPOASĂ) 129, 151
Strepera versicolor (STRIGĂTOR) 129, 168
 * *Streptopelia decaocto* (GUGUȘTIUC) 65, 90
 * *Streptopelia turtur* (TURTURICĂ) 65, 90
Strigidae (STRIGIDE; PĂSĂRI DE PRADĂ DE NOAPTE) 104—107
Strigiformes (STRIGIFORME; PĂSĂRI DE PRADĂ DE NOAPTE) 104—107
Strigops habroptilus (PAPAGAL-BUFNIȚĂ) 97, 110
 * *Strix aluco* (HUHUREZ MIC) 96, 105
Strix nebulosa (HUHUREZ BĂRBOS) 96, 106
 * *Strix uralensis* (HUHUREZ MARE) 96, 105
Struthio camelus (STRUȚ AFRICAN) 17, 32
Struthionidae (STRUTIONIDE; STRUȚI AFRICANI) 17—18
Struthioniformes (STRUTIONIFORME; STRUȚI AFRICANI) 17—18
Sturnidae (GRAURI) 136, 197—199
Sturnopastor contra (GRAUR-COȚOFANĂ) 161, 198
Sturnus burmanicus (GRAUR DE BAMBUS) 161, 198
 * *Sturnus roseus* (LĂCUSTAR) 161, 198

- * *Sturnus vulgaris* (GRA UR) 161, 198
- Sula bassana* (CORB DE MARE ALB) 32, 35
- Sula neboxii* (CORB DE MARE CU PICIOARE ALBASTRE) 32, 35
- Sula variegata* 35
- Sulidae (SULIDE) 25
- * *Surnia ulula* (CIUHUREZ UNDULAT) 96, 106
- * *Sylvia atricapilla* (SILVIE CU CAP NEGRU) 129, 147
- * *Sylvia borin* (SILVIE DE ZĂVOI) 129, 148
- * *Sylvia communis* (SILVIE DE CÎMPIE) 129, 147
- * *Sylvia curruca* (SILVIE MICĂ) 129, 148
- * *Sylvia melanocephala* (SILVIE CU OCHI ROȘII) 129, 148
- * *Sylvia nisoria* (SILVIE UNDULATĂ) 129, 148
- Sylviidae (SILVIIDE; SILVII) 147—151
- Syrnaticus reevesi* (FAZAN REGAL) 65, 86
- * *Syrnhaptis paradoxus* (GĂINUȘĂ DE STEPĂ) 65, 92—93

T

- Tachyres brachypterus* (RAȚĂ FÎLFÎITOARE) 33, 51
- * *Tadorna tadorna* (CĂLIFAR ALB) 33, 50
- * *Tadorna ferruginea* (CĂLIFAR ROȘU) 33, 50
- Taeniapardisea mayeri* (PASĂRE-PARADIS CU COADĂ BA NDATĂ) 161, 202
- Tanagra tricolor* (TANAGRA CU ȘAPTE CULORI) 160, 182
- Tanagridae (TANAGRIDE; TANAGRE) 182
- Tanyiptera galatea* (PESCĂRUȘ DE MĂTASE) 128, 132
- Tersiphone paradisi* (MUSCAR DE PARADIS INDIAN) 128, 146
- Tersiphone perspicillata* (MUSCAR DE PARADIS AFRICAN) 128, 147
- Tersia* 159
- * *Tetrao urogallus* (COCOȘ DE MUNTE) 65, 83
- Tetraonidae (TETRAONIDE; COCOȘI SĂLBATICI) 82—83
- * *Tetrastes bonasia* (IERUNCĂ) 65, 83
- Thamnophilus doliatus?* (FURNICAR INELAT) 128, 139
- Thinocorythidae (CIOVLICI DE MUNTE) 69—70
- Thryomanes bewickii* 158
- * *Tichodroma muraria* (FLUTURAȘ DE STÎNCĂ) 160, 175
- Timalia pileata* (FLECĂRITOR CU CAP ROȘU) 129, 162
- Timaliidae (TIMALIIDE; FLECĂRITORI) 159, 162
- Tinamidae (TINAMIDE; GĂINUȘE DE PAMPAS) 81—82
- Tinamiformes (TINAMIFORME; GĂINUȘE DE PAMPAS) 81—82
- Tockus erythrorhynchus* (PASĂRE-RINOCER CU CIOC ROȘU) 128, 135
- Tockus nasutus* (PASĂRE-RINOCER TOKO) 128, 135
- Todidae (TODIDE; PĂSĂRI CU CIOC PLAT) 122—134
- Todus multicolor* (TOD PESTRIȚ) 128, 134
- Topaza pella* (COLIBRI DE TOPAZ) 126, 128
- Toxostoma rufum* (STURZ ZEFLEMITOR) 129, 156
- Trachyphonus vaillanti* (CAPITON PERLAT) 97, 116
- Treron clava* (FORUMBEL-PAPAGAL) 65, 91

- Trichoglossus cyanogrammus (LORIUS CU CAP ALBASTRU) 97, 109
- * Tringa erythropus (FLUIERAR NEGRU) 64, 68
 - * Tringa glareola (FLUIERAR DE MLAȘTINĂ) 64, 69
 - * Tringa hypoleucos (FLUIERAR DE MUNTE) 64, 67—68
 - * Tringa nebularia (FLUIERAR CU PICIOARE VERZI) 64, 68
 - * Tringa ochropus (FLUIERAR DE ZĂVOI) 64, 68
 - * Tringa stagnatilis (FLUIERAR DE LAC) 64, 68
 - * Tringa terek (FLUIERAR SUR) 64, 68
 - * Tringa totanus (FLUIERAR CU PICIOARE ROȘII) 64, 68
 - Trochilidae (TROHILIDE colibri) 125—126
 - * Troglodytes troglodytes (PĂNȚĂRUȘ) 129, 159
 - Troglodytidae (TROGLODITIDE; PĂNȚĂRUȘI) 158—159
 - Trogon citreolus (TROGON CU CAP NEGRU) 97, 120
 - Trogonidae (TROGONIDE) 119—120
 - Trogoniformes (TROGONIFORME; TROGONI) 119—120
 - Turacus hartlaubi (TURACO CU MOȚ ALBASTRU) 97, 113
 - Turdidae (TURDIDE; MIERLE, STURZI, CODROȘI, MĂRĂCINARI, PIETRARI, PRIVIGHETORI) 152—156
 - * Turdus iliacus (STURZ DE VII) 129, 153
 - * Turdus merula (MIERLĂ NEAGRĂ) 129, 152
 - * Turdus philomelos (STURZI CÎNTĂTOR) 129, 153
 - * Turdus pilaris (COCOȘAR) 129, 152
 - * Turdus torquatus (MIERLĂ GULERATĂ) 129, 153
 - * Turdus viscivorus (STURZ DE VÎSC) 129, 153
 - Turnicidae (TURNICIDE; CRISTEI LUPTĂTORI) 80—81
 - Turnix hottentotta (CRISTEI LUPTĂTOR HOTENTOT) 65, 80
 - Turnix sylvatica (CRISTEI LUPTĂTOR DE TUFIS) 65, 80
 - Turdus tanki (CRISTEI LUPTĂTOR CU PICIOARE GALBENE) 65, 80
 - Tympanuchus cupido (COCOȘ DE PRERIE) 65, 83
 - Tyrannidae (TIRANIDE; PĂSĂRI TIRAN) 140—141
 - * Tyto alba (STRIGĂ) 96, 106

U

- * Upupa epops (PUPĂZĂ) 128, 135—136
- Upupidae (UPUPIDE; PUPEZE) 135—136
- Uria aalge (GARIA) 64, 71

V

- * Vanelus gregarius (NAGÎȚ DE STEPĂ) 61, 64
- * Vanelus leucura (NAGÎȚ CU PICIOARE GALBENE) 61, 64
- * Vanelus spinosus (NAGÎȚ SUDIC) 61, 64
- * Vanelus vanelus (NAGÎȚ) 61, 64
- Vangidae (VANGIDE; SFRÎNCIOCI ALBAȘTRI) 166
- Vestiaria coccinea (PASĂRE DE ÎMBRĂCĂMINTE ROȘIE) 160, 180

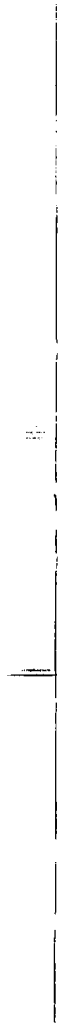
Vidua macroura (VĂDUVĂ DOMINICANĂ) 161, 191
Vireo olivaceus (SFRÎNCIOC CU OCHI ROȘU) 129, 167
Vireonidae (VIREONIDE; SFRÎNCIOCI AMERICANI) 167
Vultur gryphus (CONDOR DE ANZI) 94, 96
Vulturidae (VULTURIDE; VULTURI DIN LUMEA NOUĂ) 94

X

Xanthomelus aureus (PASĂRE-GRĂDENAR CU FAȚA NEAGRĂ) 161, 204
Xenicidae (XENICIDE; STURZI NEOZEELANDEZI) 143

Z

Zosteropidae (ZOSTEROPIDE; PĂSĂRI CU OCHELARI) 178
Zosterops delicatula (PASĂRE CU OCHELARI CU FRUNTE NEAGRĂ) 160, 178
Zosterops simplex (PASĂRE CU OCHELARI CHINEZĂ) 160, 178

CUPRINS

Cuvînt înainte	5
Pe scurt despre CLASA PĂSĂRI	9
Cum recunoaştem o pasăre ?	11
Elemente ajutătoare pentru identificarea păsărilor	15
Subclasa RATITES	
STRUȚII AFRICANI (Struthioniformes)	17
NANDUII (Rheiformes)	19
CASUARI ȘI EMU (Casuariiformes)	20
1. CASUARI (Casuariidae)	20
2. PĂSĂRILE EMU (Dromiceidae)	21
PĂSĂRILE KIVI (Apterygiformes)	21
Subclasa IMPENNES	
MANȘOȚII (Sphenisciformes)	23
Subclasa CARINATES	
FUNDACII (Gaviiformes)	26
CORCODEII (Podicipediformes)	27
FURTUNARI, ALBATROȘII, PETRELII, RÎNDUNELELE DE FURTUNĂ (Procellariiformes)	29
1. FURTUNARI (Procellariidae)	29
2. ALBATROȘII (Diomedidae)	30
3. PETRELII (Pelecanoididae)	30
4. RÎNDUNELELE DE FURTUNĂ (Hydrobatidae)	31

CORMORANII, SULIDELE, PELICANII, FAETONII, FREGATELE, PĂSĂRILE GÎT-DE-ȘARPE (Pelecaniformes)	31
1. CORMORANII (Phalacrocoracidae)	31
2. SULIDELE (Sulidae)	35
3. PELICANII (Pelecanidae)	35
4. FAETONII (Phaetonidae)	36
5. FREGATELE (Fregatidae)	37
6. PĂSĂRILE GÎT-DE-ȘARPE (Anhingidae)	37
LOPĂTARI, STÎRCHI, PĂSĂRILE GHEATĂ, PĂSĂRILE CIOCAN, BERZELE (Ciconiiformes)	38
1. LOPĂTARI ȘI IBIȘII (Plataleidae)	38
2. STÎRCHI (Ardeidae)	39
3. PĂSĂRILE GHEATĂ (Balaeniceptidae)	41
4. PĂSĂRILE CIOCAN (Scopidae)	42
5. BERZELE (ciconiidae)	42
LEBEDELE, GÎȘTELE, RATELE (Anseriformes)	42
— ANSERINELE (Anserinae)	44
— ANATINELE (Anatinae)	46
FLAMINGII (Phoenicopteriformes)	51
PĂSĂRILE CU ȚEPI (Anhimiformes)	52
PESCĂRUȘII, FORFECARI, LUPI DE MARE (Lariformes)	52
1. PESCĂRUȘII, CHIRIGHITELE (Laridae)	54
2. FORFECARI (Rynchopidae)	57
3. LUPI DE MARE (Stercorariidae)	57
LIMICOLELE (Charadriiformes)	59
1. PĂSĂRILE CIOC-ÎN-TEACĂ (Chionididae)	59
2. CIOVLICELE (Glareolidae)	59
3. FLUIERARI, PRUNDAȘII, PLOIERII, CULICII, BECAȚINELE etc. (Charadriidae)	60
4. STÎRCHI ALERGĂTORI (Dromadidae)	69
5. CIOVLICELE DE MUNTE (Thinocorythidae)	69
6. FAZANII DE APĂ (Jacanidae)	70
ALCIDELE SAU PINGUINII (Alciformes)	71
DROPILE, BERZELE-ȘERPI, PĂSĂRILE-TROMPETĂ, COCORII, CRISTEI etc. (Gruiformes)	7
1. PĂSĂRILE OGORULUI (Burhinidae)	72
2. DROPILE (Otididae)	73
3. BERZELE-ȘERPI (Cariamidae)	74
4. PĂSĂRILE TROMPETĂ (Pscphiidae)	75
5. COCORII (Gruidae)	75
6. CRISTEI URIAȘI (Aramidae)	76

7. PĂSĂRILE KAGU (Rhynochetidae)	77
8. CRISTEII SOARE (Eurypygidae)	77
9. CRISTEII, GĂINUȘELE DE APĂ, LIȘIȚELE etc. (Rallidae) ..	77
10. CRISTEII ÎNOTĂTORI (Heliornithidae)	79
11. CRISTEII LUPTĂTORI (Turnicidae)	80
13. CRISTEII DE MADAGASCAR (Mesoenatidae)	81
GĂINUȘELE DE PAMPAS (Tinamiformes)	81
GALINACEELE (Galliformes)	82
1. COCOȘII SĂLBATICI (Tetraonidae)	82
2. PREPELIȚELE, POTÎRNICHILE, FAZANII, PĂUNII etc. (Phasianidae)	84
3. COCOȘI HOCO (Cracidae)	86
4. GĂINILE DE GUNOI (Megapodidae)	87
5. HOAZINII (Opistocomidae)	88
PORUMBEII ȘI TURTURELELE (Columbiformes)	89
GĂINUȘELE DE PUSTIU (Pteroclidiformes)	92
PĂSĂRILE DE PRADĂ DE ZI (Falconiformes)	93
1. VULTURII DIN LUMEA NOUĂ (Vulturidae)	94
2. PĂSĂRILE SECRETAR (Sagittariidae)	94
3. VULTURII, ACVILELE, ULII, EREȚII, ȘORECARIII etc. (Accipitridae)	95
4. ȘOIMII (Falconidae)	102
PĂSĂRILE DE PRADĂ DE NOAPTE (Strigiformes)	104
PAPAGALII (Psittaciformes)	107
CUCHII ȘI TURACII (Cuculiformes)	110
1. CUCHII (Cuculidae)	110
2. TURACII (Musophagidae)	112
CIOCĂNTORILE, INDICATOARELE, TUCANII etc. (Piciformes)	113
1. CIOCĂNTORILE (Picidae)	113
2. INDICATOARELE DE MIERE (Indicatoridae)	116
3. PĂSĂRILE CU BARBĂ (Capitonidae)	116
4. TUCANII (Ramphastide)	117
5. PĂSĂRILE STRĂLUCITOARE (Galbulidae)	118
6. PĂSĂRILE LENEȘE (Bucconidae)	118
TROGONII (Trogoniformes)	119
MULGE-CAPRELE, CAPRIMULGHII GURĂ-DE-BROASCĂ, CAPRIMULGHII GRAȘI etc. (Caprimulgiformes)	120
1. MULGE-CAPRELE (Caprimulgidae)	121
2. CAPRIMULGHII GURĂ-DE-BROASCĂ (Podargidae)	122

3. CAPRIMULGHII GRAȘI (Steatorindae)	122
4. CAPRIMULGHII PITICI (Algothelidae)	123
DREPNELELE, COLIBRI (Apodiformes)	123
1. DREPNELELE (Apodidae)	123
2. COLIBRII (Trochilidae)	125
PĂSĂRILE ȘOARECI (Coliformes)	127
DUMBRĂVENCILE, PRIGORIILE, PESCĂRUȘII VERZI, PĂSĂRILE RINOCER, PUPEZELE (Coraciiformes)	127
1. DUMBRĂVENCILE (Coraciidae)	130
2. PRIGORIILE (Meropidae)	131
3. PESCĂRUȘII VERZI (Alcedinidae)	132
4. DUMBRĂVENCILE CU CIOCUL DINȚAT (Momotidae)	133
5. PĂSĂRILE CU CIOC PLAT (Todidae)	133
6. PĂSĂRILE RINOCER (Bucerotidae)	134
7. PUPEZELE (Upupidae)	135
PĂSĂRELELE (Passeriformes)	136
a. PĂSĂRILE DESMODACTILE	137
1. PĂSĂRILE CIOC-LARG (Eurylaimidae)	137
b. PĂSĂRILE MEZOMIODE	138
2. TUPILATOARELE (Pteroptochidae)	138
3. MÎNCĂTORII DE ȚÎNȚARI (Conopophagidae)	138
4. PĂSĂRILE FURNICAR (Formicariidae)	139
5. PĂSĂRILE CĂȚĂRĂTOARE (Dendrocolaptidae)	139
6. PĂSĂRILE OLAR (Furnariidae)	139
7. PĂSĂRILE TIRANI (Tyrannidae)	140
8. PĂSĂRILE MANACHIN (Pipridae)	141
9. PĂSĂRILE ÎMPODOBITE (Cotingidae)	141
10. STURZII MULTICOLORI (Pittidae)	142
11. STURZII NEOZEELANDEZI (Xenicidae)	143
12. STURZII MADAGASCARIENI (Philepittidae)	143
13. PĂSĂRILE COSAȘ (Phytotomidae)	144
c. PĂSĂRILE ACROMIODE	144
14. PĂSĂRILE LIRĂ (Menuridae)	144
15. PĂSĂRILE DESIȘULUI (Atrichiidae)	145
16. Muscarii (Muscicapidae)	145
17. SILVIILE (Sylviidae)	147
18. AUȘEII (Regulidae)	151
19. MIERLELE, STURZII, CODROȘII, MĂRĂCINARI, PIETRARI PRIVIGHETORILE etc. (Turdidae)	152
20. STURZII ZEFLEMITORI (Mimidae)	156

21. BRUMĂRIȚELE (Prunellidae)	157
23. MIERLELE DE APĂ (Cinclidae)	157
23. PĂNȚĂRUȘII (Troglodytidae)	158
24. STURZII FLECĂRITORI (Timaliidae)	159
25. PĂSĂRILE CU PĂR (Pycnonotidae)	162
26. OMIDARII (Campephagidae)	163
27. DRONGOȘII (Dicuridae)	164
28. SFRÎNCIOCHII (Laniidae)	164
29. SFRÎNCIOCHII CRESTAȚI (Prionopidae)	166
30. SFRÎNCIOCHII ALBAȘTRI (Vangidae)	166
31. FLUIERĂTORII (Pachycephalidae)	167
32. SFRÎNCIOCHII AMERICANI (Vireonidae)	167
33. FLAUTIȘTII (Cracticidae)	168
34. PIȚIGOII (Paridae)	168
35. CIORILE CHELE (Picathartidae)	171
36. PIȚIGOII PAPAĞAL (Paradoxornithidae)	171
37. PIȚIGOII PĂNȚĂRUȘI (Chamaeidae)	172
38. MĂTĂSARII (Bombycillidae)	172
39. RÎNDUNELELE, LĂSTUNII (Hirundinidae)	173
40. RÎNDUNELELE DE PĂDURE (Artamidae)	174
41. SCORTĂRII (Sittidae)	175
42. COJOAICELE (Certhiidae)	176
43. SUGĂTOARELE DE NECTAR (Nectariniidae)	177
44. PĂSĂRILE CU OCHELARI (Zosteropidae)	178
45. MÎNCĂTOARELE DE MIERE (Meliphagidae)	178
46. CIUGULITOARELE DE FLORI (Dicaeidae)	179
47. PĂSĂRILE DE ÎMBRĂCĂMINTE (Drepanididae)	180
48. PĂSĂRILE DE ZAHĂR (Coerebidae)	180
49. CÎNTĂREȚII PĂDURII (Parulidae)	181
50. TANAGRELE (Tanagridae)	182
51. FRINGILDELE (Fringillidae)	182
52. ȚESĂTOARELE (Ploceidae)	189
53. CIOCÎRLILE (Alaudidae)	192
54. CODOBATURILE, FÎSELE (Motacillidae)	194
55. ICTERIDELE (Icteridae)	186
56. GRAURII (Sturnidae)	197
57. URSITOARELE (Irenidae)	199
58. GRANGURII (Oriolidae)	199
59. PĂSĂRILE PARADIS (Paradisidae)	200

60. CIORILE CU BĂRBII (Callaeidae)	202
61. PĂSĂRILE GRĂDINAR (Ptilonorhynchidae)	203
62. CORVIDELE (Corvidae)	204

GRUPAREA SISTEMATICĂ A PĂSĂRILOR DESCRISE ÎN VOLUM	209
---	-----

INDICE

1. Denumire comună	214
3. Denumire științifică	242

Bun de tipar: 13.VIII.1977. Apărut: 1977.
Comanda 621. Tiraj: 27.000 exemplare legate.
Coli de tipar 17+40 pagini planșe color.

Tiparul executat sub comanda nr. 817,
la Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918“,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, București
Republica Socialistă România
